

Úvodní slovo

Vážené dámy, vážení pánové,

když politik přijímá osobní záštitu nad nějakou veřejnou akcí, vede ho k tomu nejednou jen pouhá zdvořilost či vědomí jeho společenských povinností důstojně reprezentovat svou funkci. Když jsem se však rozhodl převzít záštitu nad letošním IX. ročníkem mezinárodní konference „Internet ve státní správě a samosprávě“, která je i letos rozšířená o visegrádkou konferenci *Visegrad Four for Developing Information Society*, učinil jsem tak z upřímného zájmu o tuto problematiku.

Nejde zdaleka o to, že tato akce je v současnosti po právu považována za nejvýznamnější akci svého druhu v nových členských zemích Evropské unie. Více mi jde o fakt, že zde projednávaná tematika úzce souvisí s tím, čemu jsme si zvykli říkat eGovernment či eStát. Zajímají mne všechny nové možnosti komunikace státu i územních samospráv s občany prostřednictvím elektronických služeb. Tato konference má potom svůj zvláštní význam v tom, že výměna zkušeností z této oblasti zde probíhá na úrovni zemí, které mají společné historické zkušenosti, podobný ekonomický potenciál a také stejnou délku doby členství v EU a tím také v podstatě i příbuzné problémy v některých sférách své činnosti. Věřím proto, že i zde na této konferenci dojde k úspěšnému nalézání společných postupů a výměně zkušeností při projektování nových aplikací informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě.

Již loni v listopadu, když probíhala v českém Senátu národní konference „Efektivní stát – partner samosprávy“, jsem řekl, že téma státu a jeho efektivní správy přesahuje běžný politický rozměr jednoho volebního období a je proto třeba v tomto směru hledat odborný konsensus napříč politickými stranami bez ohledu na rozdílnosti jejich politických a sociálních konceptů. V moderní demokratické kultuře 21. století by požadavek „méně byrokracie a více transparentnosti“ ve správě státu měl být opravdovou samozřejmostí, na které se shodnout by neměl být, alespoň doufám, žádný problém. Stále rychlejší rozvoj informačních technologií spolu s řadou pozitivních mezinárodních zkušeností by potom měl tyto zásady relativně snadno uvádět v život například i v okruhu zemí Visegrádké čtyřky.

Jsem přesvědčen, že k této vizi přispěje svým dílem i toto setkání.

Přemysl Sobotka
předseda Senátu Parlamentu České republiky

Úvodní slovo

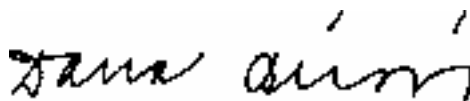
Vážené dámy a vážení panové,

ráda bych touto cestou popřála letošnímu ročníku konference Internet ve státní správě a samosprávě hodně úspěchů, velké množství zajímavých příspěvků a hodně pozorných posluchačů i diskutujících.

Ministerstvo informatiky takovým partnerem do diskuse i pozorným posluchačem rozhodně bude. Konference ISSS je jednou z akcí, na které se každý rok pečlivě připravujeme a kterou vnímáme jako výjimečnou a zároveň příjemnou příležitost k osobním setkáním a debatám se zástupci veřejné správy i širší odborné komunity, tedy s těmi, kterým je určena velká část výstupů a projektů ministerstva.

Stejně jako v loňském roce obsadí ministerstvo v úterý dopoledne Malý sál samostatným blokem přednášek a prezentací. Účastníkům konference a jejich prostřednictvím široké veřejnosti chceme představit novinky v několika hlavních projektech, které ministerstvo ve spolupráci s dalšími partnery v současné době řeší, například dokončení registru živnostenského podnikání, výstavbu jednotného systému dopravních informací a rozvoj mapového serveru Portálu veřejné správy nebo jeho transakční části. Oproti loňskému roku přijíždí Ministerstvo informatiky do Hradce Králové také s několika novými tématy, mimo jiné využitím softwaru s otevřeným zdrojovým kódem ve veřejné správě, prezentací výsledků výběrového řízení na podporu rozšíření vysokorychlostního internetu v České republice či diskusí o koncepci přechodu na digitální televizní vysílání.

Věřím, že konference přinese řadu nových nápadů a pomůže dalšímu rozvoji e-Governmentu v České republice.

*Ing. Dana Běrová
ministerně informatiky ČR*

Úvodní slovo

Vážení přátelé,

letošní ročník konference Internet ve státní správě a samosprávě se bude jako obvykle věnovat různým aspektům budování informační společnosti, rozvoji elektronických služeb pro občany i celkovému zjednodušení procesů ve vztahu občana a státu. Vedle obecných diskusí o aktuálním vývoji e-governementu v obcích a ve městech bude obsahovat témata z oblasti regionálního rozvoje, využití evropských fondů či geografických informací v rámci stavebního a územního řízení. Navíc přistupuje nově i jedno další důležité téma, a to využívání informačních technologií v oblasti cestovního ruchu a rozvoj tzv. e-turismu.

Konference ISSS se tak stává mimořádně zajímavou platformou i pro Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, do jehož kompetencí spadají uvedené náplně, včetně oblasti cestovního ruchu. Využíváme tak příležitost setkat se s profesionály těchto oborů, informovat o aktivitách resortu a rozvojových programech. Představíme naše záměry a vyměníme si cenné zkušenosti se zahraničními experty i zástupci nejrůznějších organizací a iniciativ.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR se aktivně zúčastňuje konference ISSS již několik let. Naše Centrum regionálního rozvoje ČR za aplikaci „Regionální informační systémy“ získalo první cenu v rámci soutěže Geoaplikace roku. Rozvoj tohoto systému i další činnosti budou prezentovány i v letošním roce. Nejrůznější využití informačních systémů se uplatňuje v oblasti bytové politiky, v rámci statistických evidencí i aplikačních programů. Operační programy, jejich monitoring a implementace v rámci strukturálních fondů nejsou bez využití informačních technologií možné. Řada projektů financovaných z evropských zdrojů podpořila zavedení a uplatnění internetu ve venkovských mikroregionech.

Nově nás v rámci programu konference čeká celá řada důležitých jednání týkajících se budování, využívání a propojování portálů a internetových stránek věnovaných cestovnímu ruchu na místní, regionální či evropské úrovni. Dále problematiky kongresové turistiky nebo vytváření optimálních podmínek pro podnikání v oblasti cestovního ruchu a podpory ze strany veřejné správy.

Důležitým okamžikem konference je vyhlášení výsledků řady prestižních soutěží a předání významných ocenění, která znamenají další motivaci pro všechny, kdo se spolupodílejí na tvorbě webových stránek měst, obcí či regionů, propagaci turistických lokalit nebo vývoji nových elektronických služeb. Mezi těmito soutěžemi dominuje Zlatý erb a již podruhé se bude udílet také „zvláštní cena ministra pro místní rozvoj“ za nejlepší turistickou prezentaci.

Přeji všem účastníkům, aby čas strávený na konferenci ISSS 2006 v Hradci Králové považovali za dobře vynaložený, a věřím, že také díky přítomnosti odborníků z Ministerstva pro místní rozvoj ČR získají řadu podnětných informací a inspiraci pro svoji další práci.

Mgr. Radko Martínek
ministr pro místní rozvoj ČR

Úvodní slovo

Dámy a pánové,

jsem opravdu velmi rád, že mohu opět přijmout pozvání na konferenci Internet ve státní správě a samosprávě, která je jednoznačně nejvýznamnějším setkáním tvůrců a uživatelů informačních systémů veřejné správy v České republice. Je pro mne potěšením, že vám, jak uživatelům elektronických služeb, tak tvůrcům informačních systémů, mohu představit Ministerstvo vnitra jako partnera, který dbá na rozvoj elektronických veřejných služeb, a to jak na centrální úrovni, tak v územní veřejné správě. Účast Ministerstva vnitra na této konferenci není jen zdvořilostní návštěva, jsme si vědomi, že naše spoluodpovědnost za úspěšný vývoj společnosti v této oblasti je nemalá.

Když jsem před více jak rokem nastupoval do své nynější funkce, byla pro mne veřejná správa a její informatizace poměrně vzdálenou oblastí života. Za tu dobu se ale mnohé změnilo. Uvedu několik příkladů. Podařilo se nám s paní ministryní informatiky uzavřít dohodu o dělbě kompetencí a o společném postupu při řešení projektů informatizace krajů, což byla dříve poměrně nedobře definovaná oblast. Byl novelizován zákon o informačních systémech veřejné správy, byla schválena také novela zákona o svobodném přístupu k informacím. Od prvního ledna letošního roku platí nový správní řád. Jeho dopad do elektronické komunikace orgánů veřejné správy mezi sebou i veřejné správy s občany je zcela zásadní a v odborných debatách zde na ISSS 2006 jistě posuneme naše vzájemné poznání této problematiky. Jedná se o složitý úkol, protože zde dochází ke zcela převratnému prolínání dříve poměrně vzdálených světů, světa informatiků a světa právníků.

V bezpečnostní oblasti vstoupila v platnost evropská směrnice, která upravuje zavádění biometrických údajů občanů do cestovních dokladů. Podstatná část naší expozice na této konferenci je věnována právě vysvětlení problematiky biometrie. Již od konce srpna tohoto roku dojde na celém území k nasazení rozsáhlého informačního systému, který umožní snímání a následné zpracování biometrických údajů a jejich uložení do elektronického čipu, který zajistí jednoznačnou identifikaci nositele nového typu cestovního pasu. Bezpečnostní přínos této moderní metody je jednoznačný, byť její nasazení je významným zásahem jak do státního rozpočtu, tak do zvyklostí obyvatel při vyřizování cestovních dokladů.

Novinky provázejí také rozvoj informačních systémů krizového plánování a krizového řízení. Významnou modernizací prochází naše komunikační infrastruktura. Česká republika se připravuje na vstup do Schengenského prostoru v roce 2007, vstup je podmíněn krom jiného také nasazením složitého celoevropského informačního systému.

Krom novinek je ale třeba připomenout i zachování tradic. Tradice jsou pro harmonický vývoj společnosti také potřebné. Podařilo se nám zachovat tradici významné podpory našeho resortu soutěží Zlatý erb a Geoaplikace roku, které jsou unikátní příležitostí pro porovnání výsledků těch nejlepších v oboru. Zlatý erb umožňuje srovnání internetových prezentací obcí a měst. Je dobré, že se samostatná kategorie věnuje elektronickým službám. V rámci soutěže Zlatý erb také letos udělím cenu pro nejlepší bezbariérově přístupný web, který pro Ministerstvo vnitra vybírá Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých.

Pokud budete mít zájem navštívit náš stánek, budete vítáni. Dámy a pánové, přeji vám inspirativní a přínosný pobyt na konferenci Internet ve státní správě a samosprávě.

František Bublan
ministr vnitra České republiky

Úvodní slovo

Vážené dámy, vážení pánové,

dovolte mi, abych Vás opět po roce pozdravil při příležitosti devátého ročníku konference Internet ve státní správě a samosprávě. Rád jsem nad tímto setkáním převzal záštitu, protože v resortu životního prostředí si každý den uvědomujeme, jakým významným pomocníkem jsou vyspělé informační technologie. Díky zapojení České republiky do struktur Evropské unie máme všechny předpoklady k tomu, abychom mohli průběžně sledovat všechny směry i zákruty civilizační informační dálnice. Ať data či informace posuzujeme z jakéhokoliv hlediska, vždy se nakonec protnou v hodnocení přípustnosti či nepřípustnosti našeho chování vůči životnímu prostředí.

Ministerstvo životního prostředí pracuje průběžně s velkým objemem dat, která zpracovává ve věrohodné a státem garantované informace. Ty musí být na základě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí dostupné pro všechny občany České republiky. Díky internetu je možné, aby utříděné a aktualizované informace byly poskytovány různým cílovým skupinám.

Hlavním cílem této datové vlny je vybudování jednotného informačního systému o životním prostředí, který umožní i ústředním orgánům státní správy urychlit chod některých závazných správních aktů. Máme za sebou první zkušenosti z prvního roku fungování Integrovaného registru znečištění, do něhož mají povinnost ohlašovat překročené limity v emisích či přenosech všichni tzv. uživatelé registrované látky. Díky mapovým službám, které resort životního prostředí provozuje, mají obyvatelé naší republiky možnost prohlédnout si okolí svého bydliště či místa dovolené a posoudit, zda jsou tato místa zatížena nepříznivými dopady průmyslové či zemědělské výroby. I proto je jedním z témat letošního ročníku této konference význam geografických informačních systémů pro turismus.

Informace o stavu životního prostředí jsou zpravidla územně vázána. Jejich prezentace v mapě je přirozeným způsobem orientace a nástrojem k rozhodování. Oceňuji spolupráci s Ministerstvem informatiky při práci na přípravě celorepublikových průřezových mapových služeb, které budou občanovi i veřejné správě dostupné přes portál veřejné správy. Umožní to občanům i samosprávným orgánům řešit různé situace na základě dostatečných informací z jejich nejbližšího okolí.

Věřím, že konference Internet ve státní správě a samosprávě 2006 přinejmenším napoví, jak a kde hledat informace, které jsou pro náš život opravdu nezbytné a jsou i zásadní pro rozhodování o naší společné budoucnosti.

*RNDr. Libor Ambrozek
ministr životního prostředí*

Úvodní slovo

Vážené dámy, vážení pánové,

jsem velmi rád, že Vás mohu jménem svým i jménem ostatních členů Asociace krajů České republiky pozdravit při příležitosti konání devátého ročníku konference Internet ve státní správě a samosprávě. Zaměření konference ukazuje, že i devátý ročník ve srovnání s ostatními předešlými ročníky, má opět mnoho co říci široké odborné i laické veřejnosti. A myslím, že tomu nebude jinak ani příští rok a roky další. Za vše může fenomén stále se zdokonalujících a nově se vyvíjejících informačních a komunikačních technologií, které pro konferenci ISSS představují nekonečnou a stabilní zásobu témat a námětů.

Z pohledu krajů spatřuji přínos konference ve výměně zkušeností mezi samosprávou a státní správou o projektech, které mají celostátní dopad. ISSS je pravděpodobně jediná konference v České republice, kde se dají získat ucelené informace o tom, co se v ICT v oblasti veřejné správy stalo za rok zpět.

Myslím, že je dnes pravdou, alespoň mé zkušenosti z Moravskoslezského kraje to potvrzují, že si dnes práci na krajských úřadech bez informačních a komunikačních technologií už nelze vůbec představit. ICT do velké míry změnilo myšlení lidí, považují je za nástroj usnadňující práci. Dnes se stávají informační a komunikační technologie nezastupitelné pro práci na krajských úřadech a to bez rozdílu zda se jedná o politika či úředníka. Jsem přesvědčen, že již minula doba, kdy se na ICT pohlíželo mimo jiné i jako na nutné zlo, když s nimi lidé měli nebo museli více pracovat a využívat je.

Kraje si plně uvědomují svoji úlohu v procesu informační společnosti. Jak směrem k občanovi, tak ale i ke své pozici, kterou sehrávají jako komunikační spojení mezi ústředními správními úřady a obcemi. V tomto směru pracují na řadě kompatibilních projektů a systémů použitelných pro subjekty státní správy. Příkladem může být systém ePUSA, ve kterém se podařilo docílit toho, že obce zadávají data o sobě pouze jednou a tato data jsou automaticky sdílána všemi ostatními subjekty veřejné správy (ale i krizového řízení a IZS). Chci tím jen říci, že ICT musí být neustále vyvíjeny a optimalizovány vůči procesům ve veřejné správě. Egovernment nesmí být pouze tím, že se do elektronické podoby převedou stávající papírové formuláře a dokumenty – tím se pouze zvýší náklady a nedojde k žádnému zefektivnění. Tímto postupem se dostaneme ne k egovernmentu, ale k ebyrokracii. K tomu, aby se tak nestalo, bezesporu přispívá i konference Internet ve státní správě a samosprávě a to je dobře.

Přeji všem, kteří konferenci ISSS navštíví, aby z ní měli potěšení a vzali si z ní poučení a potřebné znalosti pro svoji práci

*Ing. Evžen Tošenovský
předseda Asociace krajů ČR
a hejtman Moravskoslezského kraje*

Úvodní slovo

Dámy a pánové, milí hosté a vážení kolegové,

Konference **Internet ve státní správě a samosprávě** dospěla do svého devátého ročníku. Jak se již stalo pravidlem, setkáváme se opět počátkem jara v Kongresovém centru Aldis v Hradci Králové a máme před sebou dva náročné dny nabitě přednáškami, prezentacemi a pracovními setkáními. Tato událost se již natrvalo zapsala do povědomí zástupců veřejné správy, osobností politického života, představitelů evropských orgánů a sítí, odborníků na moderní technologie i rozvoj e-governmentu, zástupců firem z oblasti ICT a vlastně všech, kteří mají s informatizací veřejné správy něco do činění. Uplynulých osm ročníků ukázalo, že o tuto problematiku je mimořádný zájem. Statistiky navíc dokládají, že konference každý rok o něco poporoste – přibývá účastníků, zahraničních hostů, přednášek i vystavujících firem. Loni překročil počet návštěvníků dvě tisícovky, v programu, který běžel prakticky paralelně v 6 sálech, se uskutečnilo přes 250 přednášek a svoje služby a řešení pro veřejnou správu představila zhruba stovka vystavovatelů.

Letošní konference ISSS se věnuje celé řadě důležitých témat, jako jsou například problematika e-governmentu na evropské, národní, regionální i lokální úrovni, rozvoj a zkvalitňování využití ICT ve veřejné správě či rozšiřování elektronických služeb pro občany. Nechybí ani další důležité náměty jako portály, komunikační infrastruktura informačních systémů veřejné správy, e-learning, interoperabilita, geografické informační systémy nebo otázky bezpečnosti. Na pořad jednání přijde i problematika širšího využívání informačních technologií v cestovním ruchu a rozvoj tzv. e-turismu, nebo povinnosti vyplývající z nového správního řádu v oblasti ICT – elektronické úřední desky, e-podatelný a elektronická komunikace mezi orgány veřejné správy. Pozornost mnoha účastníků konference se soustředí i na další aktuální témata, jako například možnosti, které otevírá připravované vysílání digitální televize či IP TV. Zajímavé budou i nové diskusní bloky a některé novinky, které se v programu konference objeví.

Za zmínku určitě stojí fakt, že záštitu nad devátým ročníkem ISSS převzali předseda vlády České republiky Jiří Paroubek a ministryně informatiky Dana Běrová. Odbornými garanty jednotlivých sekcí jsou ministerstvo životního prostředí, ministerstvo vnitra a ministerstvo pro místní rozvoj, na programu se podílí také Asociace krajů České republiky.

Jak se již stalo tradicí, souběžně s národní konferencí proběhne její mezinárodní součást LORIS (Local and Regional Information Society), která přináší evropské pohledy a zkušenosti. Již potřetí za sebou se letos uskuteční také pracovní setkání zemí Visegrádské čtyřky V4 DIS (Visegrad Four for Developing Information Society), nad nímž převzal záštitu předseda Senátu Parlamentu ČR pan Přemysl Sobotka. Mezinárodní rozměr konference pravidelně rozšiřují také setkání některých světových sítí, jako například Global Cities Dialogue, a dalších asociací a iniciativ z Evropy i celého světa. V současné době je konference ISSS hodnocena jako jedna z největších a nejvýznamnějších akcí pro oblast informační společnosti ve střední, východní a jihovýchodní Evropě a s uznáním se o ní hovoří i v Bruselu. Navíc má všechny předpoklady k tomu, aby rostla i v budoucnosti a stala se optimální platformou k výměně zkušeností z rozvoje e-governmentu především pro nové uchazeče o vstup do Evropské unie.

Závěrem nám dovoluňte vyslovit jedno přání. Obsáhlý sborník, který jste obdrželi při registraci a v němž je i toto úvodní slovo, sice nemůže poskytnout úplně kompletní materiály konference, ale nabízí řadu důležitých dokumentů a konferenčních příspěvků i základní přehled o tématech, jimiž se letošní konference zabývá. Byli bychom velice rádi, kdyby se právě tento materiál stal vedle vašich postřehů z konferenčních jednání a workshopů důležitým zdrojem inspirace a podnětů pro vaši další práci.

RNDr. Tomáš Renčín
výkonný ředitel konference

Informace

Informace

Obsah

Úvodní slovo.....	1
<i>Přemysl Sobotka, předseda Senátu Parlamentu České republiky</i>	
Úvodní slovo.....	2
<i>Ing. Dana Běrová, ministryně informatiky ČR</i>	
Úvodní slovo.....	3
<i>Mgr. Radko Martínek, ministr pro místní rozvoj ČR</i>	
Úvodní slovo.....	4
<i>František Bublan, ministr vnitra České republiky</i>	
Úvodní slovo.....	5
<i>RNDr. Libor Ambrozek, ministr životního prostředí</i>	
Úvodní slovo.....	6
<i>Ing. Evžen Tošenovský, předseda Asociace krajů ČR a hejtman Moravskoslezského kraje</i>	
Úvodní slovo.....	7
<i>RNDr. Tomáš Renčín, výkonný ředitel konference</i>	

Informace

Orientační plán kongresového centra Aldis.....	16
Programový výbor a realizační tým konference ISSS/LORIS/V4DIS 2006	19

Program

Program konference ISSS/LORIS/V4DIS 2006	23
Setkání uživatelů Munis v rámci konference ISSS 2006.....	31

Dokumenty

České knihovny zápolí v Bibliowebu již posedmé o nejlepší internetové stránky.....	35
<i>Ing. Aleš Brožek, ředitel Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem</i>	
Broadband fórum (BBF) a dotace Ministerstva informatiky ČR	37
<i>Ing. Arnošt Traxler, Broadband fórum</i>	
Soutěž Český zavináč	44
<i>Sdružení Český zavináč</i>	
Soutěž Geoaplikace roku	45
<i>Ing. Josef Hnojil, Ph. D., koordinátor soutěže Geoaplikace roku</i>	
Zlatý erb 2006.....	47
<i>Ing. Jan Savický, za Sdružení Zlatý erb</i>	
Programové prohlášení ČSSD z oblasti ICT	50
<i>ČSSD</i>	
Program KDU-ČSL – modernizace VS v oblasti informačních komunikačních technologií	52
<i>Mgr. Jaroslav Poláček, předseda odborné komise KDU-ČSL pro informační a komunikační technologie</i>	
Reforma veřejné správy a její naděje	53
<i>Ing. František Beneš, CSc., místopř. výboru pro VS, regionální rozvoj a životní prostředí PS PČR, KSČM</i>	
Nástroje budování efektivního státu.....	55
<i>ODS</i>	

Přednášky

Elektronické služby České pošty	59
<i>Ing. Antonín Ambrož, ředitel odboru koncepcí, Česká pošta, s. p.</i>	
Přínosy analytických nástrojů ve veřejné správě – případová studie Kraje Vysočina	65
<i>Václav Bahník, projektový manager Business Intelligence, PVT, a. s.</i>	
Kam kráčí informační systémy krajů?	67
<i>Josef Beneš, Public Sector Manager, Soluziona Česká republika</i>	
Obec Bernolákovo na prelome storočí	69
<i>Ing. Martin Berčík, referent, Obec Bernolákovo, Slovenská republika</i>	
Studie proveditelnosti pilotního projektu KI ISVS pro MI ČR (MSK).....	75
<i>doc. RNDr. Milan Berka, CSc., IT Security Manager, GTS Novera</i>	
Budoucnost multimediálních přenosů a digitálních vysílání ve státní správě a samosprávě	77
<i>doc. RNDr. Milan Berka, CSc., IT Security Manager, GTS Novera</i>	
Jak probíhá testování přístupnosti webových stránek.....	81
<i>RNDr. Hana Bubeníčková, vedoucí Metodického centra informatiky, Mgr. Radek Pavlíček, metodik, SONS ČR</i>	
Potenciál služeb a řešení společnosti GTS Novera pro veřejnou správu.....	85
<i>Ing. Tomáš Budník, ředitel obchodní divize, GTS Novera, a. s.</i>	
Projekt systému Janitor	89
<i>Roman Bukáček, laboratoř GIS, CENIA, Žďár nad Sázavou</i>	
Studie VoIP (Voice Over IP)	93
<i>Cyril Čapka, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
IntelCities – budování inteligentních a udržitelných měst budoucnosti	94
<i>Dave Carter, BA Econ. Hons., University of Manchester</i>	
Vytvoření zcela nové webové prezentace Ministerstva průmyslu	98
<i>RNDr. Jaroslav Česenek, softwarový architekt, Macron Software</i>	
Fakta a data – Portál životního prostředí České republiky	103
<i>Ing. Jarmila Cikánková, vedoucí oddělení datových služeb, CENIA</i>	
WIFI do měst.....	105
<i>Ing. Pavel Číž, ředitel divize Sítě ICZ, a. s.</i>	
Individuální konta pojištěnců.....	107
<i>Ing. Vladimír Fanta, vrchní ředitel úseku informačních a komunikačních technologií, ČSSZ</i>	
Webové prostředí pro prezentaci programů a projektů spolufinancovaných EU – se zaměřením na cestovní ruch	109
<i>RNDr. Blanka Fischerová, Centrum pro regionální rozvoj České republiky</i>	
Evropský portál jako nástroj propagace regionálních turistických destinací a budování přeshraniční evropské spolupráce	110
<i>Oliver Fodor, Econsulting, Bratislava, Slovensko, Ivan Smolak, Siemens PSE, Bratislava, Slovensko</i>	
Databáze „Systém evidence kontaminovaných míst“	113
<i>RNDr. Jan Gruntorád, CSc., vedoucí oddělení metodiky, Ministerstvo životního prostředí ČR</i>	
Procesné riadenie informatiky MF Slovenskej republiky	116
<i>Peter Gschwendt, riaditeľ odboru integrovanej podpory Ministerstva financií SR</i>	
Koncepcie rozvoje informační podpory krajů	118
<i>Ing. Tereza Hackenschmiedová, Business Process Consultant, Siemens Business Services, spol. s r. o.</i>	
Ochrana dat – jednoduše a zcela bezpečně!.....	122
<i>Mgr. Pavel Hejl, CSc., vedoucí zakázek, projektů, specialista hw/sw, T-SOFT, spol. s r. o.</i>	
Důvěryhodný úřad – řešení úřední desky.....	125
<i>Ing. Václav Holdšvend, Město Aš, Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.</i>	
Integrovaný informační portál MPSV – cesta k elektronickému trhu práce.....	127
<i>Ing. Petr Hortlík, informatik, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i>	
Internet – nástroj spolupráce zemí V4 v oblasti životního prostředí	130
<i>Jiří Hřebíček, Jaroslav Ráček, Ministerstvo životního prostředí ČR</i>	
iMUNIS SMiS – systém pro hromadné rozesílání SMS zpráv	132
<i>Jiří Hudeček, Ivana Melicharová, Obec Lety, Mgr. Tomáš Lechner, Triada spol. s r. o.</i>	

Moderní vzdělávací systémy vyšších a vysokých škol neuniverzitního typu.....	134
<i>Ing. Daniel Choc., Mgr. Lenka Derianová, CCA Group, a. s.</i>	
Archivní a spisová služba a organizace práce	137
<i>Ing. Radim Jäger, Ministerstvo životního prostředí ČR</i>	
Revoluční metoda archivace	138
<i>RNDr. Pavel Jireš, CSc., Technology Consultant, Hewlett-Packard</i>	
Využití multiaplační čipové karty ve veřejné správě	142
<i>Vladimír Kašpar, Business consultant Public, LogicaCMG</i>	
Problematika zveřejnění úřední desky způsobem umožňujícím dálkový přístup a přijímání podání v elektronické podobě podle z. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění z. č. 413/2005 Sb.....	144
<i>Mgr. Jiří Kaucký, ředitel odboru legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra ČR</i>	
Projekt Internet pro seniory přivádí děti a seniory do školních lavic	146
<i>Monika Kavanová, Oracle</i>	
Registr dlužníků státu	147
<i>David Kotris, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Co přináší novela zákona o svobodném přístupu k informacím.....	148
<i>David Kotris, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Projekty k dlouhodobému uchovávání elektronických dokumentů v zahraničí – výběr	149
<i>PhDr. Karel Koucký, Ing. Roman Mík, Národní archiv</i>	
MyFenix – komplexní řešení pro podporu koncepčního rozvoje státní správy a samosprávy	154
<i>RNDr. Miroslav Kozák, analytik odboru vývoje divize Veřejná správa, PVT, a. s.</i>	
Komentář k návrhu zákona o elektronizaci některých procesních úkonů v oblasti orgánů veřejné moci „eGovernment Act“	157
<i>Edvard Kožušník, vedoucí projektu, eStat.cz</i>	
Komplexní měřicí a informační systém pro bezpečnost silničního provozu ve městech a obcích	160
<i>RNDr. Jana Kratinová, vedoucí realizace divize Veřejná správa ICZ, a. s.</i>	
Možnosti využití mobilní komunikace ve státní správě a samosprávě	162
<i>Ing. Jan Křečan, projektový manažer, T-Mobile Czech Republic</i>	
Problémy efektivního sběru dat – formuláře, portály, datové sklady	166
<i>Ing. Tomáš Kuba, System Architect, LogicaCMG, s. r. o.</i>	
Pracovní stanice	168
<i>Ing. Aleš Kučera, Novell</i>	
Digitalizace a archivace dokumentů státní sociální podpory	171
<i>Ing. Roman Kučera, odbor informatiky, MPSV ČR, Ing. Radomír Martinka, analytik, OKsystem, s. r. o.</i>	
Elektronické úřadování v archivní legislativě a spisových normách ústředních úřadů.....	173
<i>Ing. Miroslav Kunt, Jiří Bernas, Národní archiv</i>	
Infoliga webů	178
<i>Mgr. Ing. Oldřich Kužilek, poradce pro otevřenost veřejné správy, Otevřená společnost, o. p. s.</i>	
Technické řešení Mapových služeb Portálu veřejné správy.....	180
<i>Mgr. Jiří Kvapil, správce mapového serveru a datového skladu, CENIA</i>	
Spisová služba a správní řád.....	181
<i>Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.</i>	
Koncepce prezentačních a jednacích místností a jejich vybavení technikou pro státní správu a samosprávu	184
<i>Ing. David Lesch, předseda představenstva, AV MEDIA, a. s.</i>	
Elektronické bankovníctví České spořitelny 2006	187
<i>Luboš Louda, úsek přímého bankovníctví, Česká spořitelna, a. s.</i>	
Proti útokům nejsme bezbranní!	190
<i>Dalibor Lukeš, MBA, manažer pro platformovou strategii a bezpečnost, Microsoft</i>	
Příprava datového obsahu adresní části registru územní identifikace, adres a nemovitostí.....	193
<i>Mgr. Karel Lux, vedoucí oddělení koncepce informatiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i>	
Rejstřík trestů – poskytování výpisů v elektronické podobě	198
<i>RNDr. Jaroslav Martaus, vedoucí oddělení informačních systémů, Ministerstvo spravedlnosti ČR</i>	
Obchodní rejstřík – včera, dnes a zítra	202

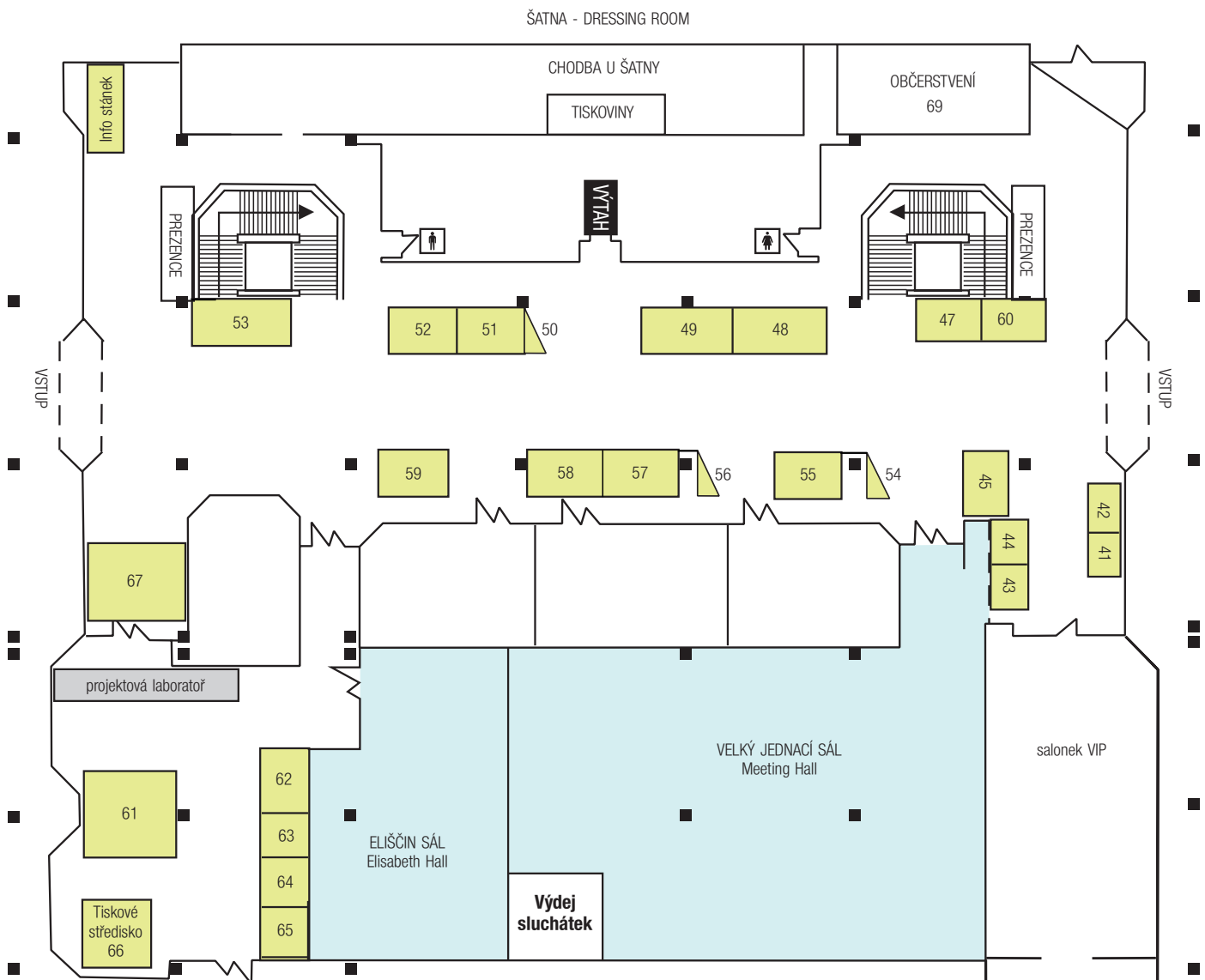
<i>RNDr. Jaroslav Martaus, vedoucí oddělení informačních systémů, Ministerstvo spravedlnosti ČR</i>	
Rizikovost kontaminovaných míst v Systému evidence kontaminovaných míst.....	206
<i>Mgr. Marta Martínková, výzkumný pracovník, VÚV T. G. M.</i>	
Telekomunikační služby a řešení pro veřejnou správu.....	210
<i>Ing. Miloš Mastník, MBA, Ředitel rozvoje správy produktů, GTS Novera, a. s.</i>	
Využití IT v cestovním ruchu kraje Vysočina – turistický portál www.region-vysocina.cz	214
<i>Jitka Matyášovská, kraj Vysočina</i>	
Solón – elektronická publikace pro pracovníky veřejné správy a návštěvníky knihoven	216
<i>Ing. Barbora Mertová, Triada, spol. s r. o.</i>	
Proč a jak řídit informační rizika ve veřejné správě	218
<i>Ing. Luděk Novák, PhD., konzultant bezpečnosti informací CISA</i>	
Krajský projekt HelpDesk.....	221
<i>Mgr. Pavel Novotný, vedoucí oddělení informatiky, Krajský úřad Zlínského kraje</i>	
Procesní audit v podmínkách veřejného sektoru je krokem ke zvyšování efektivity organizací.....	222
<i>RNDr. Martin Ohlidal, MBA, Kateřina Solařová, MBA, LogicaCMG, s. r. o.</i>	
Komunikace občana s úřadem – projekt IS eSMO	226
<i>Ing. Aleš Opletal, Siemens Business Services, Ing. Vít Rupřich, MBA, náměstek primátora, Ostrava</i>	
Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií (SEVESO II) v SR.....	228
<i>Ing. Erich Pacola, programátor, softvérový analytik, Slovenská agentúra životného prostredia SR</i>	
Hospodářský registr	231
<i>Ing. Jiří Pavlíček, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Krajské projekty KEVIS a SDZA.....	233
<i>Ing. Petr Pavlínek, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad kraje Vysočina</i>	
Projekt krajské páteřní sítě ROWANet.....	235
<i>Ing. Petr Pavlínek, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad kraje Vysočina</i>	
Projekty Pracovní skupiny GIS krajů.....	240
<i>Ing. Petr Pavlínek, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad kraje Vysočina</i>	
GovSearch.cz rovná se integrované vyhledávání v internetovém obsahu zdrojů veřejné správy	245
<i>Jan Peroutka, Senior Consultant, DELTAX Systems, a. s.</i>	
Současnost a vize Integrovaného registru znečišťování životního prostředí	249
<i>RNDr. Jan Prášek, ředitel úseku pro agenturní činnosti, Ing. Jan Nepimach, vedoucí oddělení IRZ, CENIA</i>	
Centrální elektronická podatelna pro subjekty veřejné správy	251
<i>Ing. Jakub Rainisch, obchodní a marketingový manažer, Hospodářská komora České republiky</i>	
Prevence kriminality (SW pirátství)	252
<i>Vít Řanda, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, Policejní prezidium ČR</i>	
OKbase – informační systém pro řízení lidských zdrojů ve veřejné správě.....	255
<i>Ing. Ivo Rosol, CSc., ředitel vývojové divize, OKsystem, s. r. o.</i>	
Korporátní identita – nejcennější aktivum.....	258
<i>Ing. Luděk Šafář, Novell</i>	
Outsourcing provozu spisové služby pro úřady městských částí Prahy, školy a školská zařízení řízená MHMP	260
<i>Ing. Josef Sedláček, ředitel vedení projektů a vývoje, Esprit, s. r. o.</i>	
Infrastruktura e-Governmentu v nadnárodních podmínkách	261
<i>RNDr. Pavel Sekanina, MSc., Ing. Libor Neumann, CSc., ANECT, a. s.</i>	
Řízení informační bezpečnosti a zákon 365/2000 Sb. – praktické přínosy	267
<i>David Šetina, NextiraOne Czech</i>	
Internetizace domácností – předpoklad rozmachu elektronické komunikace občanů s VS	269
<i>Mgr. Pavel Šimoník, Ing. Jaroslav Svoboda, STEM/MARK, a. s.</i>	
Archivace elektronických dokumentů.....	275
<i>Ing. Miroslav Skokan, PVT, a. s.</i>	
Architektura orientovaná na služby (SOA) v prostředí eGovernmentu.....	278
<i>Ing. Dušan Smolej, IT Architekt, IBM Česká republika, spol. s r. o.</i>	
Nová generace plánování a realizace vzdělávacích aktivit pracovníků ve VS – „e-personalista“	280
<i>Ing. Petr Špindler, konzultant a projektový manažer, RENTEL, a. s.</i>	

Zpracování dokumentace a podpora řízení Integrovaného bezpečnostního centra v Ostravě.....	284
<i>Ing. Boris Šraut, CSc., IT specialista, IBM ČR, spol. s r. o.</i>	
Koncepce trvalého uchování knihovních sbírek tradičních a elektronických dokumentů v knihovnách ČR do roku 2010	286
<i>PhDr. Bohdana Stoklasová, ředitelka úseku novodobých fondů a služeb, Národní knihovna ČR</i>	
Inteligentní dokumenty a formuláře v PDF	290
<i>RNDr. Vladimír Střálka, Adobe Systems Incorporated</i>	
Praktické poznatky ze zavádění systému „Komunikace občana s úřadem“	292
<i>RNDr. Petr Šubr, Ing. Jiří Bříza, CSc., aplis.cz</i>	
Projekt EULIS plus a účast ČÚZK	295
<i>Ing. Vít Suchánek, ředitel odboru informatiky, Český úřad zeměměřický a katastrální</i>	
Národní strategie informační bezpečnosti ČR.....	299
<i>Mgr. Marie Svobodová, odborný pracovník v oblasti bezpečnosti ISVS, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Modelové požadavky na správu elektronických dokumentů	301
<i>Mgr. Blanka Szunyogová, metodik spisové služby, Ministerstvo vnitra ČR</i>	
Dátové standardy pre veřejnú správu	305
<i>Ing. Arpád Takács, CSc., výskumný pracovník, Výskumný ústav spojov, SR</i>	
Řešení pro dokumenty a procesy	309
<i>Jaroslav Techl, Abacus Distribution, a. s.</i>	
Elektronické zadávání veřejných zakázek	315
<i>Ing. Veronika Tichá, odborný referent, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR</i>	
Řízená informační a komunikační (ICT) infrastruktura	318
<i>Ing. Igor Tomeš, CSc., T-Systems PragoNet, a. s.</i>	
Data pod kontrolou – řešení datového skladu pro Celní správu ČR.....	321
<i>Ing. Ondřej Vít, Senior Technical Consultant, Adastra Corporation</i>	
Digitální registr Ústředního seznamu ochrany přírody	324
<i>Ing. Veronika Vlčková, Ústřední seznam ochrany přírody</i>	
Identity a Access Management v heterogenním prostředí.....	325
<i>Ing. Marta Vohnoutová, Siemens Business Services, s. r. o.</i>	
Nabízíme řešení pro 3D vizualizaci firem ESRI a Leica Geosystems.....	330
<i>RNDr. Inka Vyoralčková, Ing. Petr Urban, ARCDATA, s. r. o.</i>	
Účast MV ČR na 4. multidisciplinární konferenci fóra Document Lifecycle Management.....	334
<i>PhDr. Michal Wanner, Ph. D., archivní správa Ministerstva vnitra ČR</i>	
Legislativní řešení registru územní identifikace, adres a nemovitostí.....	337
<i>Ing. Vladimír Weis, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Internet a cestovní ruch.....	339
<i>doc. RNDr. Josef Zelenka, CSc., Fakulta informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové</i>	
Zdravotnické programy a informační servis pro zahraniční návštěvníky.....	342
<i>MUDr. Pavel Zubina, Masarykova nemocnice Ústí nad Labem</i>	

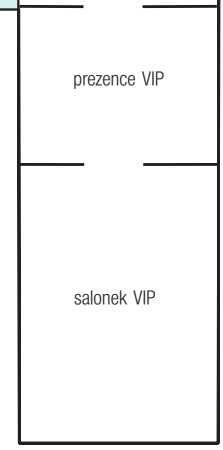
Katalog

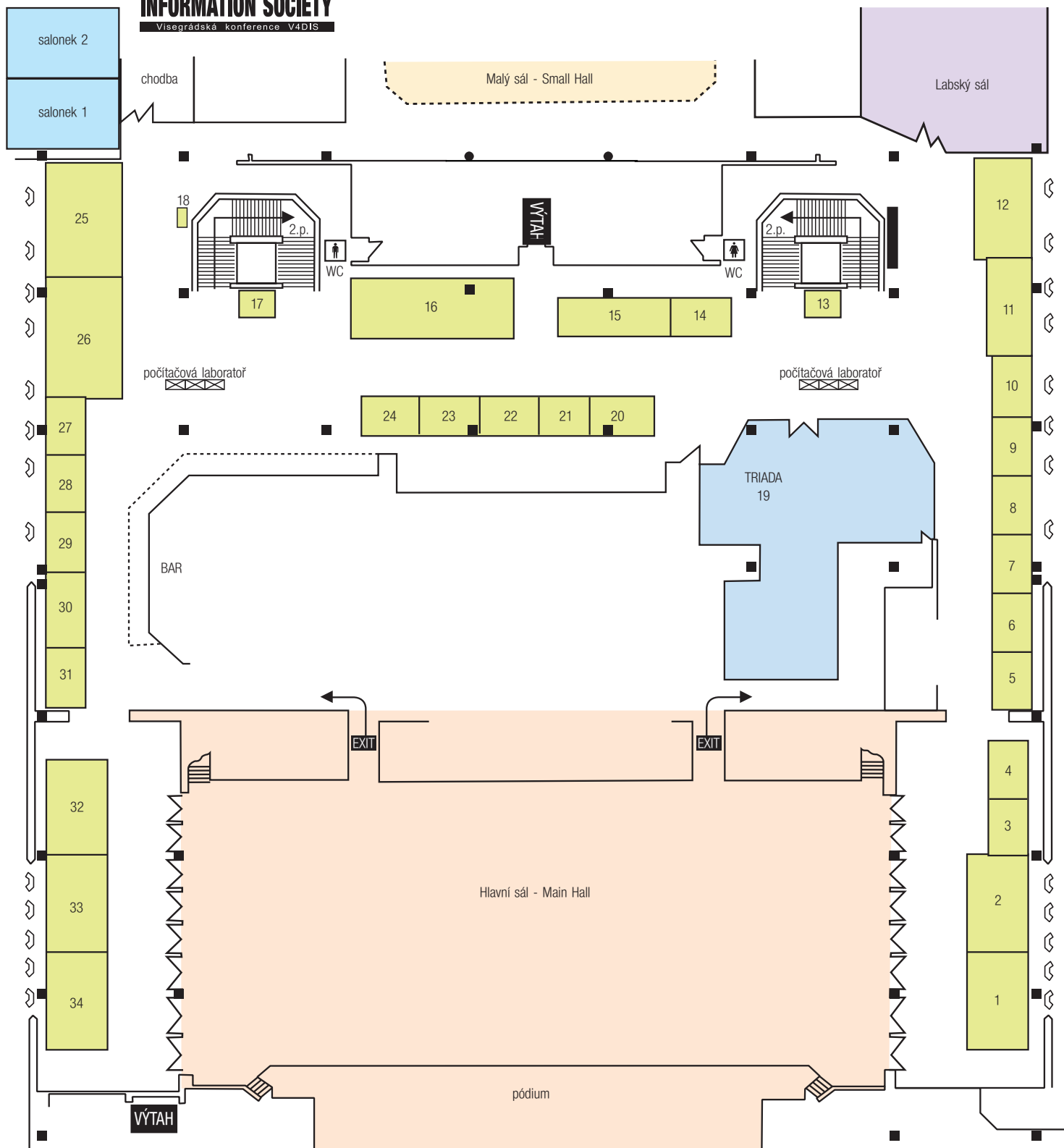
Generální partner konference	347
Hlavní partneři konference	348
Hlavní odborný partner konference	349
Partneři konference.....	349
Instituce.....	351
Prezentace firem	352

přízemí – 1st floor

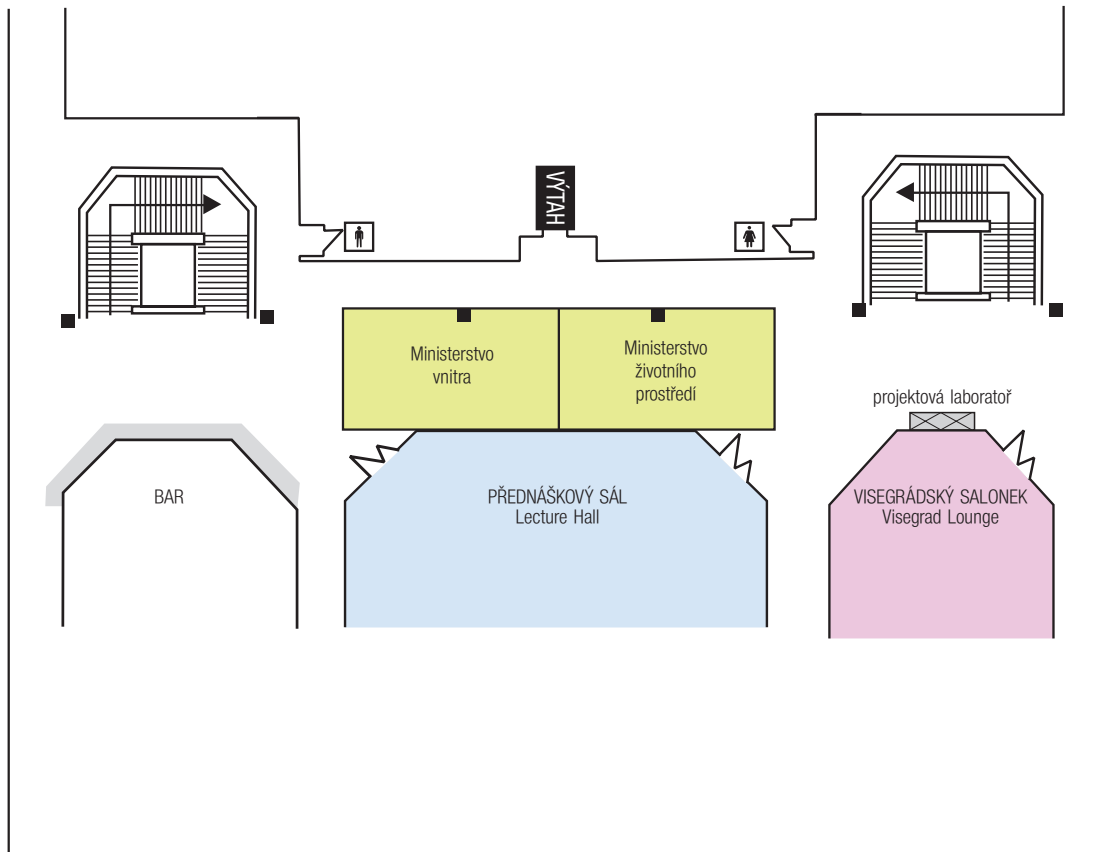
číslo	FIRMA	číslo	FIRMA
Hlavní partner		60	GiTy, a.s.
61	Česká pošta, s.p.	45	Hospodářská komora ČR
Ostatní		64	info.com s.r.o.
67	AV Media, s.r.o.	62	Institut regionálních informací s.r.o.
51	B2B Centrum, a.s.	53	K-net Technical International Group,
57	CCA Group, a.s.	58	LogicaCMG s.r.o.
41	Česká vydavatelská pro internet, s.r.o.	52	Macron, s.r.o.
65	DCD Publishing, s. r. o.	54	OKI Systems (Czech and Slovak), s.r.o.
42	DISK obchod a technika, k.s.	59	Olympus C&S, spol. s r.o.
48	EUROPEUM Praha a. s.	44	Qbizm Technologies, a.s.
55	GEOMETRA OPAVA, spol.s r.o.	50	Relsie spol. s r.o.
49	GEOVAP, spol. s r.o.	56	SEAL spol. s r.o.
		47	T-SOFT s.r.o.
		63	Vogel Burda Communications s.r.o.

číslo stánku	FIRMA	číslo stánku	FIRMA	číslo stánku	FIRMA
Generální partner		22	Corpus Solutions, a.s.	30	NOVELL – Praha, s.r.o.
26	Česká spořitelna, a.s.	23	DIGIS, spol. s r. o.	28	OKsystem, spol. s r.o.
Hlavní partneři		24	Eurotel Praha, spol. s r. o.	13	ORACLE Czech, s.r.o.
16	Microsoft, s.r.o.	11	Geodis Brno, spol. s r.o.	17	ORACLE Czech, s.r.o.
34	IBM Česká Republika spol. s r. o.	4	GEPRO spol. s r. o.	9	ORTEX, spol. s r.o.
Ostatní		14	GOPAS a.s.	1	Software602, a.s.
18	Adobe Systems CEEA	10	Hradec Králové	29	Soluzionaria, s.r.o.
27	Anect, a.s.	8	Hydrosoft Veleslavín, s.r.o.	3	Symantec (ČR & SR)
7	aplis.cz, a. s.	32	ICZ a.s.	15	T- MAPY spol. s r.o.
21	ARCDATA PRAHA, s.r.o.	5	Intergraph ČR, spol. s r.o.	19	Triada, spol. s r.o.
20	ASPI, a.s.	2	Kraj Vysočina	12	T-Systems Pragonet a.s.
		25	Ministerstvo informatiky ČR	31	Vema, a. s.
		33	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR	6	VERA, spol. s r.o.

2. patro – 3rd floor

Programový výbor a realizační tým konference ISSS/LORIS/V4DIS 2006

Programový výbor

Ing. František Dohnal
čestný předseda

RNDr. Tomáš Renčín
předseda

Ing. Tomáš Holenda
holenda@mvr.cz
Ministerstvo vnitra ČR

RNDr. Jiří Hiess
jiri.hiess@cagi.cz
Česká asociace pro geoinformace

Ing. Eva Pauknerová, CSc.
eva.pauknerova@cagi.cz
Česká asociace pro geoinformace

Ing. Vladimír Hořejší
vladimir.horejsi@micr.cz
Ministerstvo informatiky ČR

doc. RNDr. Beáta Brestenská, PhDr.
brestenska@infovek.sk
Národní rada Slovenské republiky

Ing. Jaroslav Šolc
jaroslav.solc@cityofprague.cz
Magistrát hl. m. Prahy

Ing. Ondřej Felix, CSc.
Sdružení pro informační společnost

Ing. Petr Pavlinec
pavlinec.p@kr-vysocina.cz
Kraj Vysočina

Realizační tým

RNDr. Tomáš Renčín
rencin@iss.cz
výkonný ředitel konference

Michaela Renčínová
michaela@rencin.cz
zástupce výkonného ředitele

Marek Zubr
zubr@triada.cz
asistent

Blanka Brychtová
brychtova@triada.cz
manažér výstavních prostor, registrace účastníků a organizační zajištění

Vojtěch Dvořáček
dvoracek@triada.cz
programová skladba

JUDr. František Gajdošík
gajdosik@iss.cz
redakce sborníku

PhDr. Prokop Konopa
prokop.konopa@hauska.cz
public relations

JUDr. Ing. Antonín Eliáš
elias@triada.cz
Časopis Obec a finance

Mgr. Jan Brychta
brychta@triada.cz
technické zabezpečení

Ing. Petr Palisa
webmaster@iss.cz
webmaster

Sekretariát konference

U svobodárny 12, 190 00 Praha 9
tel.: 284 001 284, fax: 284 818 027, e-mail: iss@iss.cz

Program

Program

Program konference ISSS/LORIS/V4DIS 2006

U šedivě vyznačených bloků je zajištěno tlumočení ČK↔AJ.

pondělí 3. dubna

Hlavní sál	10.40	12.00	Zahájení konference, úvodní projev Modernizace VS v programech politických stran, diskuse MUDr. Přemysl Sobotka, předseda Senátu ČR Ing. František Dohnal, prezident NKÚ Ing. Mirek Topolánek, předseda ODS Ing. Miroslav Kalousek, předseda KDU-ČSL Ing. Jiří Dolejš, místopředseda KSČM Ing. Dana Běrová, ministryně informatiky Mgr. František Bublan, ministr vnitra RNDr. Libor Ambrozek, ministr životního prostředí Mgr. Radko Martínek, ministr pro místní rozvoj Ing. Evžen Tošenovský, hejtmán Moravskoslezského kraje RNDr. Miloš Vystrčil, hejtmán kraje Vysočina Ing. Otakar Divíšek, primátor města Hradec Králové MUDr. Pavel Bém, primátor Hlavního města Prahy dr. Márta Nagy-Rothengass, DG INFISO – Unit G5 Chris Newby, Teletcities doc. RNDr. Beáta Brestenská, PhD., poslankyně Národnej rady Slovenskej republiky RNDr. Tomáš Renčín, ředitel konference ISSS/LORIS/V4DIS	
	13.30	15.05	Projekty podporující rozvoj IS I.	
		0.30	Potenciál služeb a řešení společnosti GTS Novera pro veřejnou správu	Ing. Tomáš Budník, GTS Novera, a. s.
		0.30	Captaris – řešení pro dokumenty a procesy	Jaroslav Techl, Abakus distribution, a. s.
		0.35	Konvergence počítačové bezpečnosti a trvalé dostupnosti	Ing. Radek Smolík, Symantec GmbH
	15.15	16.45	Projekty podporující rozvoj IS II.	
		0.15	IBM Content Management	Daniel Beneš, IBM ČR, spol. s r. o.
		0.15	Portál pro podporu rozhodování (Business Intelligence Portal)	Ing. Erik Eckhart, Oracle Czech, spol. s r. o.
		0.30	OKbase – informační systém pro řízení lidských zdrojů ve veřejné správě	Ing. Ivo Rosol, CSc., OKsystem, spol. s r. o.
		0.30	Co nového na cestě informatizace krajů	Josef Beneš, Soluziona, s. r. o.
Malý sál	9.00	10.30	Hlavní přednáškový blok I.	
		0.15	Služba iMunis SMiS	Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.
		0.15	Inteligentní PDF dokumenty v komunikaci veřejné správy	RNDr. Vladimír Střálka, Adobe Systems CEEA
		0.15	Datové služby ČESKÉHO TELECOMU, a.s.	Tomáš Stojan, ČESKÝ TELECOM, a.s.
		0.15	Centrální podpora uživatelů ISVS	Pavel Adam, ČESKÝ TELECOM, a.s.
		0.30	Kvalifikovaná certifikační autorita	Ing. Antonín Ambrož, Česká pošta, s. p.
	13.00	13.30	Přednáška generálního partnera	
		0.30	Novinky přímého bankovníctví České spořitelny, a. s.	Ing. Luboš Louda, Česká spořitelna, a. s.
	13.30	15.00	Hlavní přednáškový blok II.	
		0.30	Strategie MS ve státní správě a samosprávě	Ing. Markéta Bauerová MBA, Ing. Jan Toman, Ing. Rostislav Babarik, Microsoft, s. r. o. Ing. Pavel Hrdlička, IBM ČR, spol. s r. o.
		0.15	e-ČR a EU	Ing. Dušan Smolej, IBM ČR, spol. s r. o.
		0.15	Architektura orientovaná na služby (SOA) v prostředí e-Governmentu	Ing. Aleš Opletal, Siemens Business Services, spol. s r. o.
		0.30	Komunikace občana s úřadem – projekt IS eSMO	Ing. Aleš Opletal, Siemens Business Services, spol. s r. o.
	15.15	17.00	Hlavní přednáškový blok III.	
		0.30	Centrum styku s občany a aplikace pro řízení magistrátu (Liverpool – Best practices)	Ing. Martin Grof, Oracle Czech, spol. s r. o.
		0.20	Pracovní stanice ve veřejné správě	Ing. Aleš Kučera, Novel-Praha, s. r. o.
		0.30	Možnosti využití finančních služeb HP ve veřejné správě	Ing. Vítězslav Barčák, Hewlett-Packard, spol. s r. o.
		0.15	Eurotel v krajích a obcích ČR	Ing. Ladislav Grabowski, Eurotel Praha, spol. s r. o.

	0.10	Spisová služba a správní řád	<i>Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.</i>
Přednáškový sál	9.20	10.30 Open source ve veřejné správě	
	0.20	Open source ve veřejné správě	<i>Ing. Jan Ládin, MIČR, OSS Aliance</i>
	0.15	Korporátní identita – hodnotné aktivum	<i>Ing. Luděk Šafář, Novell-Praha, s. r. o.</i>
	0.20	xAPOST – systém pro kancelář na každé poště	<i>Mgr. Josef Svoboda, Česká pošta, s. p.</i>
	0.15	Formuláře v PDF a jejich integrace do současných systémů využívaných ve veřejné správě	<i>RNDr. Vladimír Stráalka, Adobe Systems CEEA</i>
	12.30	13.00 Tisková konference s ministryní informatiky ČR Ing. Danou Běrovou	
	13.30	15.00 Specializovaná řešení pro veřejnou správu	
	0.20	My Fenix – koncepční řešení pro podporu rozvoje státní správy a samosprávy	<i>Ing. Jan Dienstbier, PVT, a. s.</i>
	0.10	Solón – elektronická publikace pro pracovníky veřejné správy a návštěvníky knihoven	<i>Ing. Barbora Mertová, Triada, spol. s r. o.</i>
	0.30	Koncepce prezentačních a jednacích místností a jejich vybavení technikou pro státní správu a samosprávu	<i>Ing. David Lesch, AV Media, a. s., Epson GmbH</i>
0.30	Data pod kontrolou – řešení datového skladu v prostředí Celní správy ČR	<i>Ing. Ondřej Vít, Adastra, s. r. o.</i>	
15.15	16.30 Koordinace ISVS v ČR		
0.40	Diskuse	<i>Ing. Vladimír Hořejší (MIČR), Edvard Kožušník (estat.cz), Ing. Karel Březina, Ing. Ondřej Felix (SPIS)</i>	
0.20	Komentář k návrhu zákona o elektronizaci některých procesních úkonů orgánů veřejné moci „eGovernment Act“	<i>Edvard Kožušník, estat.cz</i>	
0.15	Integrovaný výkon VS	<i>Ing. Ondřej Felix, CSc., SPIS</i>	
16.45	18.15 Informační gramotnost		
0.15	e-learning	<i>Lukáš Zima, Microsoft, s. r. o.</i>	
0.30	Moderní vzdělávací systém vyšších a vysokých škol neuniverzitního typu	<i>Daniel Choc, CCA Group, a. s.</i>	
0.15	Multimediální informace a její využití pro vzdělávání ve veřejném sektoru	<i>RNDr. Vladimír Stráalka, Adobe Systems CEEA</i>	
0.15	Internet pro seniory	<i>Ing. Monika Kavanová, PhD., Oracle Czech, spol. s r. o.</i>	
0.15	NPPG a e-learning	<i>Petr Heinzl, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
Eliščin sál	9.00	10.30 V4DIS – ICT a rovné příležitosti žen a mužů	
	0.05	Úvodní slovo	<i>Ing. Dana Běrová, Ministerstvo informatiky ČR</i>
	0.10	Rovné příležitosti žen a mužů v ČR a možnosti informačních a komunikačních technologií	<i>Mgr. Anna Čurdová, PSP ČR</i>
	0.10	Rovné příležitosti žen a mužů na Slovensku a možnosti informačních a komunikačních technologií	<i>doc. RNDr. Beata Brestenská, PhD., NRSR, Slovensko</i>
	0.10	České starostky a ICT – výsledky anket	<i>Ing. Arch. Liana Janáčková, Senát ČR, Kateřina Fialová, APC Women</i>
	0.15	Jak může e-governance snižovat nerovnost pohlaví ve Visegradských zemích	<i>Yuri Misnikov, UNDP, Slovensko</i>
	0.10	Gender v IT firmě	<i>zástupce IBM ČR, spol. s r. o.</i>
	0.10	E-governance a ženy – přístup k veřejným informacím	<i>Orsolay Liptay, Association of Hungarian NetWomen</i>
	0.10	Romské ženy a možnosti e-governmentu a ICT obecně	<i>Gabriela Hraboňová, Athinganoi</i>
	0.10	Diskuse	
	13.00	15.00 V4DIS – e-government	
	0.05	Úvod	<i>Chris Newby, Telecities</i>
	0.15	Úloha informačních technologií pro rozvoj ČR	<i>Ing. Radko Martinek, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR</i>
	0.15	I2010 – Inovace a zlepšování veřejných služeb	<i>Achim Klabunde, European Commission</i>

	0.15	Intel Cities – budování inteligentních a udržitelných měst budoucnosti	<i>Dave Carter, MDDA, UK</i>
	0.15	EU colaboration in network and information security	<i>Ronald de Bruin, ENISA</i>
	0.15	ICT a životní prostředí	<i>Dr. Márta Nagy-Rothengass, DG INFSO – Unit G5</i>
	0.10	Internet – nástroj spolupráce zemí V4 v oblasti životního prostředí	<i>prof. RNDr. Jiří Hřebíček, CSc., RNDr. Jaroslav Ráček, PhD., Masarykova univerzita Brno</i>
	0.10	Pokrok v oblasti informatizace společnosti v SR	<i>Ing. Miroslav Kukučka, Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikací SR, Slovensko</i>
	0.15	The ForumSITR mechanism as crucial part of V4 Virtual Region concept	<i>prof. Andrzej Janicki, Monika Walczak, Polsko</i>
	0.10	Porovnání využití IT ve veřejné správě ve V4	<i>Ing. Jaroslav Svoboda, Ministerstvo vnitra ČR, Ing. Peter Druga, ITAPA, Pavel Šimoník, STEM/MARK</i>
15.15	16.45	V4DIS – e-turismus	
	0.15	Zvyšování kvality IS v cestovním ruchu	<i>RNDr. Josef Zelenka, CSc., Univerzita Hradec Králové</i>
	0.15	Přínos EU portálu visiteurope.com pro region V4	<i>Oliver Fodor, Econsulting, Ivan Smolák, SiemensPSE, Slovensko</i>
	0.20	Řešení pro portál cestovního ruchu	<i>Ing. Jan Hobza, Siemens Business Services, spol. s r. o.</i>
	0.10	Krajský turistický portál	<i>Jitka Mattyášovská, Kraj Vysočina</i>
	0.10	Matúšovo kráľovstvo – nástroj spoločnej účinnej prezentácie v produkte cestovného ruchu	<i>Dr. Juraj Hlatký, Matúšovo kráľovstvo, Podolie, Slovensko</i>
	0.20	Nabídka služeb cestovního ruchu prostřednictvím internetu – španělské zkušenosti	<i>Pedro Cabrera Hermida, Federace zástupců hoteliérství a cestovního ruchu, Španělsko</i>
17.00	18.10	Finanční podpory ICT projektům	
	0.15	Představení projektů financovaných z BBF	<i>Ing. Jana Vohralíková, Ministerstvo informatiky ČR</i>
	0.15	Vybrané projekty BBF	<i>Ing. Jana Vohralíková, Ministerstvo informatiky ČR</i>
	0.40	Veřejná podpora a ochrana hospodářské soutěže	<i>Mgr. Kamil Rudolecký, ÚOHS; Ing. Ondřej Felix, SPIS; Ing. Jana Vohralíková, MČR; Ing. František Dohnal, NKÚ</i>
19.00	19.50	Zlatý erb, setkání finalistů tradiční soutěže	<i>Ing. Jan Savický</i>
Jednací sál	9.00	10.30 El. podání, správní řád a spisová služba	
	0.15	Elektronické podání	<i>Ing. Jitka Novotná, Ministerstvo informatiky ČR</i>
	0.15	Úvod do problematiky správního řádu	<i>Mgr. Jiří Kaucký, Ministerstvo vnitra ČR</i>
	0.20	Důvěryhodný úřad – úřední desky	<i>Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.</i>
	0.20	Archivace elektronických dokumentů	<i>Miroslav Skokan, PVT, a. s.</i>
	0.20	Outsourcing provozu spisové služby pro úřady městských částí Prahy, školy a školská zařízení řízená MHMP	<i>Ing. Josef Sedláček, ICZ, a. s., Exprit, spol. s r. o.</i>
13.00	14.40	Bezpečnost informačních systémů I.	
	0.15	Realizace národní strategie informační bezpečnosti	<i>Mgr. Marie Svobodová, Ministerstvo informatiky ČR</i>
	0.15	Správa identit uživatelů	<i>Ing. Petr Paukner, Oracle Czech, spol. s r. o.</i>
	0.15	Identity Management – řízení uživatelských identit	<i>Ing. Stanislav Biža, IBM ČR, spol. s r. o.</i>
	0.25	Identity a Access Management v heterogenních sítích	<i>Ing. Marta Vohnoutová, Siemens Business Services, spol. s r. o.</i>
	0.30	Revoluční metoda archivace	<i>RNDr. Pavel Jireš, CSc., Hewlett-Packard, spol. s r. o.</i>
15.00	16.35	Bezpečnost informačních systémů II.	
	0.15	Bezpečnostní strategie Microsoftu – ukázka zabezpečení informací na intranetovém portálu pro státní správu	<i>Dalibor Lukeš MBA, Microsoft, s. r. o., Michal Pechan, Unicorn, a. s.</i>
	0.30	Proaktivní ochrana kritických systémů, bezpečnost a archivace pošty	<i>Ing. Radek Smolík, Symantec GmbH</i>
	0.20	Proč a jak řídit informační rizika ve veřejné správě	<i>PhDr. Ing. Luděk Novák, Anect, a. s.</i>
	0.15	Ochrana dat – jednoduše a zcela bezpečně!	<i>Mgr. Pavel Hejl, CSc., T-Soft, s. r. o.</i>
	0.15	Bezpečnosti dat ve VS	<i>Ing. Martina Hyndráková, Mgr. Pavel Voborník, Iniciativa Právo na straně myšlenky</i>
16.45	18.00	e-justice	
	0.15	Elektronické soudnictví – policejní spisy	<i>plk. JUDr. Jaroslav Vaněk, Městská správa Policie ČR v Brně</i>

	0.15	Elektronické soudnictví – on-line přístup	JUDr. Milan Bořek, Krajský soud Hradec Králové
	0.15	Elektronické soudnictví – zkušenosti z Izraele a České republiky	Pavel Parma, Ness Czech, s. r. o.
	0.15	Obchodní rejstřík – včera, dnes a zítra	RNDr. Jaroslav Martaus, Ministerstvo spravedlnosti ČR
	0.15	Rozhodčí řízení	Ing. Ondřej Novák, CSc., Hospodářská komora ČR
Labský sál	9.00	10.30 Informatizace územních samospráv I.	
	0.30	Společné projekty AKČR a MVČR	Ing. Tomáš Holenda, Ministerstvo vnitra ČR, Mgr. Pavel Novotný, Zlínský kraj, Kevis a SDZA, Ing. Petr Pavlínek, Vysočina, ePUA, Bc. Václav Koudele, Plzeňský kraj
	0.30	Rozvoj informatizace krajského úřadu	Ing. Tereza Hackenschmiedová, Ing. Petr Mayer, Siemens Business Services, spol. s r. o.
	0.15	Problémy efektivního sběru dat – formuláře, portály, datové sklady	Tomáš Kuba, LogicaCMG, s. r. o.
	0.15	Ekonomický systém Microsoft Dynamics ve státní správě	Ing. Marek Lang, CDL Systém, a. s.
	12.40	13.25 Řízená informační a komunikační infrastruktura	Ing. Igor Tomeš, T-Systems PragoNet, a. s., 45'
	13.30	15.00 Informatizace územních samospráv II.	
	0.45	Diskuse – Informatizace samospráv	Ing. Evžen Tošenovský, AKČR, RNDr. Josef Postránecký, MVČR, Ing. Vladimír Hořejší, MÍČR
	0.15	Integrovaný záchranný systém a služby mobilní telefonie – co dál	Ing. Ladislav Grabowski, Eurotel Praha, spol. s r. o.
	0.15	Zpracování dokumentace a podpora řízení integrovaného bezpečnostního centra v Ostravě	Ing. Boris Šraut, IBM ČR, spol. s r. o.
	0.15	„Městská karta“ – využití multiplikační čipové karty ve VS	Ing. Aleš Klíč, PMDP, a. s.
	15.15	16.45 Informatizace územních samospráv III.	
	0.30	Možnosti využití mobilní komunikace ve st. správě a samosprávě	Ing. Jan Křečan, T-Mobile Czech Republic, a. s.
	0.30	Přínosy analytických nástrojů ve VS – případová studie kraje Vysočina	Václav Bahník, PVT, a. s.
	0.30	Praktické poznatky ze zavádění systému „Komunikace občana s úřadem“	Jindřich Šavel, aplis.cz, a. s.
	17.00	17.55 Informatizace územních samospráv IV.	
	0.15	Centrální el. podatelna pro subjekty veřejné správy	Ing. Jakub Rainisch, Hospodářská komora ČR
	0.15	Elektronická podatelna IS MUNIS	Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.
	0.15	Propojení matrik on-line do evidence obyvatel	RNDr. Jiří Malátek, Ministerstvo vnitra ČR
	0.10	Realizace Informační strategie HMP a průzkum stavu městské informatiky	Ing. Jaroslav Šolc, Magistrát hlavního města Prahy
	0.10	ICT a využívání služeb VS	Mgr. Andrej Kyselica, Český statistický úřad
Visegrádský salonek	10.00	10.30 Setkání tajemníků (uzavřené jednání)	
	13.00	14.00 Setkání zástupců zemí V4 pod záštitou Přemysla Sobotky	
	14.00	14.30 Řízení informační bezpečnosti a zákon 365/2000 Sb. – praktické přínosy	David Šetina, NextiraOne
	14.40	15.10 602XML formuláře patří na moderní úřad	Ing. Pavel Nemrava, Software602, a. s.
	15.15	16.15 Telekomunikační služby a řešení pro veřejnou správu	Ing. Miloš Mastník, MBA, doc. RNDr. Milan Berka, CSc., GTS Novera, a. s.
	16.15	16.30 Budoucnost multimediálních přenosů a digitálních vysílání ve státní správě a samosprávě	doc. RNDr. Milan Berka, CSc., GTS Novera, a. s.
	17.00	18.00 Setkání zástupců samosprávy s poslanci PSP ČR (uzavřené jednání)	host: Ing. Dana Běrová
	18.00	19.00 „Co po nás zbude...“ – dlouhodobé uchovávání dokumentů	
		Účast MVČR na 4. multidisciplinární konferenci fóra DLM	PhDr. Michal Wanner, PhD., Ministerstvo vnitra ČR
		MoReq – Model requirements for the management of electronic records	Mgr. Blanka Szunyogová, Ministerstvo vnitra ČR

			Projekty k dlouhodobému uchovávání elektronických dokumentů v zahraničí – výběr Elektronické úřadování v archivní legislativě a spisových normách ústředních úřadů Digitalizace a archivace dokumentů státní sociální podpory Elektronický dokument úřadu	<i>PhDr. Karel Koucký, Ing. Roman Mík, Národní archiv Praha</i> <i>Ing. Miroslav Kunt, Jiří Bernas, Národní archiv Praha</i> <i>Ing. Roman Kučera, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i> <i>Ing. Jan Houžvička, Relsie</i>
	19.15	20.00	Setkání tajemníků (uzavřené jednání)	
Salonek	13.30	14.00	Tisková konference s ministrem vnitra ČR Františkem Bublanem	
	14.10	14.40	„e-personalista“ – nová generace plánování a realizace vzdělávacích aktivit pracovníků ve veřejné správě	<i>Ing. Petr Špindler, Rentel, a. s.</i>
	14.50	15.20	Případová studie MPO	<i>RNDr. Jaroslav Česenek, Macron, s. r. o.</i>
	15.30	16.30	Workshop: Informační systém krizového řízení České republiky	<i>Ness Czech, s. r. o.</i>
	18.00	19.00	Výměna aktuálních informací v oblasti informatizace veřejné správy v zemích V4 (uzavřené jednání)	
Kongresové centrum Aldis	20.00	02.00	Večerní společenský program, vyhlášení soutěží: Zlatý erb, Eurocrest, Cena ministrůně informatiky, Geoaplikace roku, Biblioweb	

úterý 3. dubna

Malý sál	9.00	10.30	Portál veřejné správy		
		0.15	Nové aplikace PVS	<i>Ing. Vladimír Hořejší, Ing. Jitka Novotná, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
		0.20	PVS – stav a vývoj projektu	<i>Ing. Robert Hernady, Microsoft, s. r. o.</i>	
		0.15	Portál veřejné správy	<i>Petr Štengl, ČESKÝ TELECOM, a. s.</i>	
		0.10	PVS – transakční část	<i>Ing. Vladimír Fanta, ČSSZ</i>	
		0.15	Jednotný systém dopravních informací	<i>Ing. Jaroslav Zvára, Ředitelství silnic a dálnic</i> <i>Ing. Petr Mahdal, Ředitelství silnic a dálnic</i>	
		0.15	Spolupráce projektů PVS, Business info, Geoportál a dalších	<i>Ing. Jitka Novotná, Ministerstvo informatiky ČR;</i> <i>Ing. Miloslav Marčan, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR</i>	
		10.45	12.15	Sdílení dat, doručování, registry (blok MI ČR)	
		0.15	Sdílení dat a registry	<i>Ing. Vladimír Hořejší, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
		0.15	Hospodářský registr	<i>Ing. Jiří Pavlíček, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
0.15	Rejstřík trestů	<i>Mgr. Marek Souček, Ministerstvo informatiky ČR,</i> <i>RNDr. Jaroslav Martaus, Ministerstvo spravedlnosti ČR</i>			
0.30	Registr dlužníků	<i>Mgr. David Kotris, Ministerstvo informatiky ČR</i>			
0.15	Ověřené výpisy z katastru nemovitostí	<i>Ing. Vladimír Weis, Ministerstvo informatiky ČR</i>			
GIS Arena Hlavní sál	9.00	10.30	GIS ve veřejné správě I.		
		0.15	INSPIRE a geoinformační infrastruktura v ČR	<i>Ing. Eva Pauknerová, CSc., JRC</i>	
		0.15	Geoaplikace roku 2005 a cestovní ruch	<i>Ing. Josef Hnojil, CAGI</i>	
		0.15	3D GIS na Internetu aneb vytváření trojrozměrných reálných scén a jejich poskytování dalším uživatelům	<i>RNDr. Inka Vyoralčková, Ing. Petr Urban, Arcdata Praha, s. r. o.</i>	
		0.15	Svět mapových služeb	<i>Ing. Vladimír Špaček, Intergraph, spol. s r. o.</i>	
		0.15	Současnost a budoucnost služeb ISKN ČÚZK pro oblast veřejné správy	<i>RNDr. Roman Kamarýt, Ness Czech, s. r. o.</i>	
		0.15	Přínosy GIS řešení firmy GEPRO pro veřejnou správu v ČR	<i>Vojtěch Zvěřina, GEPRO, spol. s r. o.</i>	
		10.45	12.15	GIS ve veřejné správě II.	
		0.35	INSPIRE	<i>Ing. Jiří Hradec, CENIA</i>	
		0.15	Mapové služby na PVS	<i>Ing. Jiří Vodička, Ministerstvo informatiky ČR</i>	
0.10	Technické řešení mapových služeb Portálu veřejné správy	<i>Mgr. Jiří Kvapil, CENIA</i>			
0.15	Systém pro sběr a analýzu dat v terénu JANITOR	<i>Roman Bukáček, CENIA</i>			
0.15	Digitální registr Ústředního seznamu ochrany přírody (ÚSOP)	<i>Ing. Veronika Vlčková, CSc., AOPK ČR</i>			
12.30	14.00	GIS ve veřejné správě III.			
0.20	Projekty Pracovní skupiny GIS krajů	<i>Ing. Petr Pavlínek, Asociace krajů ČR</i>			
0.10	Geoportál Zeměměřického úřadu	<i>Ing. Petr Dvořáček, ČÚZK</i>			
0.10	Projekt EULIS plus a účast ČÚZK	<i>Ing. Vít Suchánek, ČÚZK</i>			
0.15	Příprava datového obsahu adresní části registru územní identifikace	<i>Mgr. Karel Lux, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR</i>			
0.10	ISKN (informační systém katastru nemovitostí)	<i>Ing. Milan Vaněček, ČÚZK</i>			
0.25	Diskuse – Výpisy z veřejných rejstříků realitou	<i>Ing. Oldřich Pašek, ČÚZK; Ing. Vladimír Hořejší, MÍČR, Ing. Petr Pavlínek AKČR</i>			
Přednáškový sál	9.00	12.15	Životní prostředí		
		0.10	JISŽP a role MŽP jako ústředního orgánu státní správy v tomto systému	<i>Ing. Miloslav Hlaváček, Ministerstvo životního prostředí ČR</i>	
		0.10	Jednotný informační systém o životním prostředí – stav a výhledy 2006	<i>Ing. Jiří Hradec, CENIA</i>	
		0.15	Fakta a data – Portál životního prostředí ČR	<i>Ing. Jarmila Cikánková, CENIA</i>	
		0.15	Integrovaný registr znečištění a Centrální ohlašovna	<i>RNDr. Jan Prášek, CENIA</i>	
		0.15	Edice Chráněná území ČR – webová prezentace	<i>Mgr. Peter Mackovčín, AOPK ČR</i>	

		0.15	Databáze „Systém Evidence Kontaminovaných Míst“	RNDr. Jan Gruntorád, CSc., Ministerstvo životního prostředí; Mgr. Marta Martinková, VÚV T. G. M.
		0.10	IS prevencie závažných priemyselných havárií (SEVESO II) v SR	Ing. Erich Pacola, PhD., SAŽP, Slovensko
Jednací sál	9.00	10.30	Cestovní ruch a ICT	
		0.20	Perspektivy cestovního ruchu v letech 2007–2013	Mgr. Marek Jahůdka, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
		0.20	Webové prostředí pro prezentaci programů a projektů spolufinancovaných EU – se zaměřením na cestovní ruch	RNDr. Blanka Fischerová, Centrum pro regionální rozvoj
		0.20	Zdravotnické programy a informační servis pro zahraniční návštěvníky	MUDr. Pavel Zubina, Masarykova nemocnice Ústí nad Labem
		0.20	Automatizovaný systém řízení procesů regionálního rozvoje	Ing. Petr Ponikelský, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
		0.10	Diskuse	
	10.45	13.05	V4DIS – e-government	
		0.15	Portál Prahy – historie a kultura města	Ing. Ivan Seyček, Magistrát hlavního města Prahy
		0.10	Obec Bernolákovo na prelome storočí	Ing. Martin Berčík, Bernolákovo, Slovensko
		0.10	iMunis – portálové služby IS obce	Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.
		0.15	ICT v cestovním ruchu	Petr Koubský, Softwarové noviny
			Best practices měst a obcí	
		0.30	Kulatý stůl vítězů soutěží EuroCrest a Zlatý erb	
Eliščin sál	9.00	10.30	Digitální obsah	
		0.15	Koncepce trvalého uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů v knihovnách ČR do roku 2010	PhDr. Bohdana Stoklasová, Národní knihovna
		0.30	GovSearch.cz = integrované vyhledávání v internetovém obsahu zdrojů veřejné správy	Ing. Dušan Lehotský, GTS Novera, a. s., Mgr. Jan Peroutka, DELTAX Systémy, a. s.
		0.20	Distribuce tiskových zpráv médiím – Protext	Mgr. Přemysl Cenkl MBA, ČTK
		0.15	Elektronická knihovna Úřadu vlády	Ing. Jan Duben, Úřad vlády ČR
		0.10	Zákon 106	Mgr. David Kotris, Ministerstvo informatiky ČR
	10.45	12.35	Projekty podporující rozvoj IS	
		0.15	Bezpečná města – Komplexní měřicí a informační systém pro bezpečnost provozu ve městech a obcích	Jiří Němec, Ing. Karel Petera, ICZ, a. s.
		0.10	Cizinecký informační systém CIS	RNDr. Jana Kratinová, Ing. Alan Havlík, ICZ, a. s.
		0.15	Procesní audit	Martin Ohlidal, LogicaCMG, s. r. o.
		0.20	Elektronické zadávání veřejných zakázek	Ing. Veronika Tichá, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
		0.10	Prevence kriminality – SW pirátství	Vít Randa, Policejní prezidium ČR
		0.15	Procesné riadenie ICT v štátnej správe	Peter Gschwendt, Ministerstvo financi SR
		0.15	Aplikace a evidence dokumentů – realizace zákona 499/2004 Sb.	Ing. Radim Jäger, Ing. Miloslav Hlaváček, Ministerstvo životního prostředí ČR
		0.10	Integrovaný informační portál MPSV – cesta k elektronickému trhu práce	Ing. Petr Hortlík, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Labský sál	9.00	10.30	Komunikační infrastruktura	
		0.30	Rozvoj KI ISVS	Ing. Dušan Bruncko, Ministerstvo informatiky ČR
		0.15	Dátové standardy pre verejnú správu	Ing. Arpád Takacs, CSc., Vyskumný ústav spojov, Slovensko
		0.30	Infrastruktura e-Governmentu v nadnárodních podmínkách	RNDr. Pavel Sekanina, Anect, a. s.
		0.15	Projekty síťových infrastruktur krajů – projekt ROWANet	Ing. Petr Pavlinec, Ing. Martin Halamka, Asociace krajů ČR
	10.45	12.25	Telekomunikace	
		0.15	ČESKÝ TELECOM a e-Government	Jan Hřídel, ČESKÝ TELECOM, a. s.
		0.15	Wi-Fi do měst	Ing. Pavel Číž, ICZ, a. s.

	0.30	Možnosti řešení komunikační infrastruktury a dalších služeb pro města a obce	<i>Ing. Miroslav Šídlo, ČD-Telematika, a. s.</i>
	0.30	Elektronická komunikace s veřejností	<i>Ing. Lubomír Bokštefl, TTC Marconi, s. r. o.</i>
	0.10	IP telefonie	<i>Ing. Cyril Čapka, Ministerstvo informatiky ČR., Ing. Jan Forbelský, Jihomoravský kraj</i>
	12.30	14.00 Digitalizace	
	0.45	Koncepce rozvoje digitalizace v ČR	<i>Ing. Dana Bérová, Mgr. Pavel Kolář, Ing. Zdeněk Duspiva, Ministerstvo informatiky ČR PhDr. Pavel Dvořák, CSc., ČTÚ</i>
	0.15	Co mohou obce očekávat od digitálního vysílání a jak tomu mohou pomoci	
Visegrádský salonek	10.10	11.40 Setkání webmasterů ústředních orgánů	<i>František Špaček, Ministerstvo vnitra ČR, Ing. Petr Polanský, Centrum dopravního výzkumu</i>

Setkání uživatelů Munis v rámci konference ISSS 2006

V rámci expozice Triada se Vám tentokrát pokusíme přiblížit fungování „Důvěryhodného úřadu Velký Munisov“. Naši úředníci Vám budou plně k dispozici k zodpovězení Vašich dotazů, k představení funkčnosti jednotlivých agend i provázanosti celého systému s důrazem na splnění všech legislativních povinností.

Kromě uživatelů informačního systému Munis jsou zváni všichni, kteří mají zájem seznámit se s tímto uceleným informačním systémem, i ti, kteří se chtějí podělit o zkušenosti s provozem jiného programového vybavení na městských a obecních úřadech.

pondělí 3. dubna

Malý sál	9.00–9.15	iMunis SMiS Zkušenosti obce Lety s provozem systému pro hromadné rozesílání SMS <i>Jiří Hudeček, OÚ Lety, Tomáš Lechner, Triada</i>
Jednací sál	9.30–9.50	Důvěryhodný úřad – řešení úřední desky Zajištění důvěryhodnosti zveřejňovaných dokumentů <i>Václav Holdšvend, MěÚ AŠ, Tomáš Lechner, Triada</i>
expozice Triada	10.10–10.25	Úřední deska a iMunis eDeska Řešení elektronické úřední desky v rámci důvěryhodného úřadu Munis <i>Oldřich Stráda, Triada</i>
expozice Triada	13.10–13.30	iMunis SMiS Přestavení služby pro hromadné rozesílání SMS zpráv <i>Vladan Vlč, Triada</i>
Přednáškový sál	13.50–14.00	Solón – elektronická publikace pro pracovníky veřejné správy a návštěvníky knihoven <i>Barbora Mertová, Triada</i>
expozice Triada	14.15–14.30	Akceptace platebních karet v modulech IS Munis Propojení platebního terminálu ČS, a. s., a IS Munis <i>Petr Wohanka, Triada</i>
expozice Triada	15.45–16.00	Správní řád a IS Munis Obecné řešení povinností kladených správním řádem v modulech IS Munis <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
Malý sál	16.35–16.45	Spisová služba a správní řád Realizace povinností dle správního řádu v elektronické spisové službě <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
expozice Triada	16.55–17.10	Legalizace a vidimace Pomoc při legalizaci a vidimaci dle nové legislativy <i>Pavel Češka, Triada</i>
Labský sál	17.15–17.30	Elektronická podatelna IS Munis Elektronické podepisování, příjem a zpracování podepsaných zásilek, integrace do spisové služby úřadu <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
expozice Triada	17.40–18.00	Modul Správní řízení Podpora vedení správního řízení a celková evidence spisů <i>Tomáš Lechner, Triada</i>
expozice Triada	9.00–18.00	Důvěryhodný úřad Velký Munisov Výměna zkušeností, individuální konzultace se školiteli

úterý 4. dubna

expoziční Triada	9.30–9.45	Využití čárového kódu v aplikacích IS Munis
Automatizace výpravny a další využití
<i>Tomáš Lechner, Triada</i>
expoziční Triada	10.00–10.15	Legalizace a vidimace
Pomoc při legalizaci a vidimaci dle nové legislativy
<i>Pavel Češka, Triada</i>
expoziční Triada	10.30–10.50	Modul Správní řízení
Podpora vedení správního řízení a celková evidence spisů
<i>Tomáš Lechner, Triada</i>
Jednací sál	11.15–11.30	iMunis – portálové služby IS obce
<i>Tomáš Lechner, Triada</i>
expoziční Triada	11.55–12.10	Úřední deska a iMunis eDeska
Řešení elektronické úřední desky v rámci důvěryhodného úřadu MUNIS
<i>Oldřich Stráda, Triada</i>
expoziční Triada	12.15	Vyhodnocení znalostní soutěže Munis
Vylosování šťastných výherců hodnotných cen
expoziční Triada	9.00–14.00	Důvěryhodný úřad Velký Munisov
Výměna zkušeností, individuální konzultace se školiteli

Dokumenty

Dokumenty

České knihovny zápolí v Bibliowebu již posedmé o nejlepší internetové stránky

Ing. Aleš Brožek, ředitel Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem

Webové stránky jsou pro české knihovny významným nástrojem pro poskytování informací nejen o tom, kde se nacházejí, jak mají pro veřejnost otevřeno a jaké služby nabízejí. Mnohé z nich na nich pravidelně zveřejňují akce, které pořádají, přinášejí přehled odebíraných časopisů, informují o novinách zakoupených do svého fondu. Vyspělejší stránky poskytují informace o celém fondu knihovny a některé umožňují nejen zjistit, zda dokumenty jsou v knihovně, ale zda jsou v dané chvíli půjčené. Postupně jsou zaváděny takzvané online služby, z nichž nejvýznamnější je možnost prodloužení dokumentů, které si uživatel knihovny půjčil, a rezervování dokumentů, které má půjčené někdo jiný. Tyto online služby tak šetří uživatelům knihovny čas a nenutí je, aby zbytečně chodili do knihovny.

Na webových stránkách veřejných knihoven, které často hostují na serverech svých zřizovatelů (obecních a městských úřadů), často nacházíme odkazy na weby důležitých úřadů a institucí v místě, včetně na weby svých zřizovatelů a propagují tak jejich návštěvnost. Patří však rovněž mezi významné propagátory portálů, jako je např. portál veřejné zprávy, či celostátních kulturních akcí, jako je např. soutěž o nejoblíbenější českou knihu vydanou v uplynulém roce *Magnesia Litera*.

Měsíčník *Čtenář*, který je odborným periodikem určeným pro pracovníky knihoven, přináší od r. 1999 každoročně v únorovém čísle přehled českých a moravských veřejných knihoven, které na konci předchozího roku uváděly na internetu nejen svou adresu a otvírací dobu, ale i další údaje. Ukazuje se, že internet k tomu využívá stále více knihoven, na konci r. 2005 to bylo již 520 veřejných knihoven a další desítky odborných (vysokoškolských a speciálních) knihoven. Některé z nich sice stránky aktualizují během roku jen výjimečně, ale více než třetina je pokládá za tak významný nástroj, že na nich umísťuje aktuální informace každý měsíc. Tyto knihovny se zájmem sledují i trendy na stránkách jiných knihoven a usilují o zkvalitňování svých stránek. Mají možnost i soutěžit, a tak si otestovat, jak odborná porota (a od loňského roku dokonce i laická veřejnost) jejich stránky hodnotí.

Soutěž nese od svého 1. ročníku název *Biblioweb* a od roku 2000 ji na začátku roku vyhlašuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků. Výsledky jsou slavnostně vyhlašovány na konferenci *Internet ve státní správě a samosprávě* v Hradci Králové. Po prvním ročníku, kdy se do *Bibliowebu* masově přihlásilo 55 veřejných i odborných knihoven, byla v dalším ročníku soutěž omezena jen na veřejné knihovny a účast klesla na 41 knihoven. S tím, jak stoupaly nároky na soutěžící (od r. 2004 je posuzována i písemná koncepce rozvoje webu a bylo zavedeno kritérium, jímž se zjišťuje, zda jsou stránky přístupné pro těžce zrakově postižené), se počet rok od roku snižoval. V loňském roce však počet soutěžících oproti roku 2004 vzrostl o deset a v letošním roce se přihlásily ještě další 4 knihovny. 7. ročník soutěže však bude vyhodnocen až na konci března 2006, a tak se podívejme na výsledky 6. ročníku (výsledky 5. ročníku *Bibliowebu* i ročníků předchozích lze najít ve starších sbornících z konference *ISSS*) *Bibliowebu*.

Stránky 33 veřejných knihoven, které se přihlásily do šestého ročníku soutěže *Biblioweb*, hodnotila od 21. února 2005 do 13. března 2005 odborná porota ve složení ing. Aleš Brožek ze Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem (předseda poroty), RNDr. Hana Bubeníčková z Metodického centra informatiky Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých v Brně, mgr. Jindřich Pilař z Národní knihovny ČR a ing. Václav Šubrt z Centra informačních a knihovnických služeb VŠE v Praze. Jedním až deseti body byla hodnocena kvalita obsahu stránek, aktuálnost, design stránek, možnosti komunikace stránek s uživatelem, přístupnost stránek pro těžce zrakově postižené uživatele a písemná koncepce webu. Maximum bodů od jednoho hodnotitele bylo 60, celkem tedy mohla knihovna získat až 240 bodů. Vzhledem k tomu, že v r. 2005 soutěžila i Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, její stránky nehodnotil předseda poroty a připočetl se jim v souladu s bodem 3 Pravidel soutěže průměrný počet bodů přiřazených jejím stránkám od ostatních členů poroty.

V kategorii odborných knihoven a knihoven v obcích nad 75 tisíc obyvatel zvítězila Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně před Ústřední knihovnou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Na třetím místě v této kategorii skončily se stejným počtem bodů dvě knihovny: Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích a Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové. V kategorii

knihoven v obcích od 20 tisíc obyvatel do 75 tisíc obyvatel byla neúspěšnější Městská knihovna v České Lípě před Městskou knihovnou v Klatovech a Knihovnou Petra Bezruče v Opavě. V kategorii knihoven v obcích do 20 tisíc obyvatel si vítězství odnesla již počtvrté za sebou Městská knihovna v Ústí nad Orlicí před Městskou knihovnou v Rožnově pod Radhoštěm a Městskou knihovnou v Jičíně.

Celkové pořadí opět výrazně ovlivnilo kritérium, jímž se zjišťovalo, zda jsou stránky přístupné pro těžce zrakově postižené. Výsledky poskytlo Metodické centrum informatiky Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých ČR, které pro hodnocení přístupnosti vybralo 24 z 37 kritérií Pravidel pro tvorbu přístupného webu, vydaných Ministerstvem informatiky jako doporučení pro webmastery institucí veřejné správy. Maximum 10 bodů (respektive 40 bodů, protože tímto hodnocením se řídili všichni 4 členové poroty) bylo přiděleno pouze dvěma knihovnám: Městské knihovně v Blansku a Městské knihovně v České Lípě. Pořadí těchto knihoven (1. Blansko, 2. Česká Lípa) určili ve svém uživatelském testu vybraní zrakově postižení uživatelé. V r. 2005 poprvé hodnotila stránky soutěžících knihoven i laická veřejnost. Nejvíce hlasů dala stránkám Městské knihovny ve Znojmě.

Letošní ročník má opět tři kategorie, do soutěže se však zapojilo mimořádně velké množství knihoven z menších obcí. Soutěží např. knihovnici z obce Urbanice, kde žije jen 322 obyvatel, či z obce Mokré, která má jen kolem 160 obyvatel! Odborná porota, která pracuje ve stejném složení jako loni, proto do 1. kategorie nezařadila jen odborné knihovny a knihovny ve městech nad 75 tisíc obyvatel, ale i knihovny ve městech a obcích nad 35 tisíc obyvatel. Ve 2. kategorii měří své síly knihovnici z obcí mezi 15 tisíci a 35 tisíci obyvatel a poslední kategorie je určena pro knihovny v obcích do 15 tisíc obyvatel. K soutěžním stránkám se může opět vyjádřit i veřejnost. Pro ni je k dispozici hlasovací menu na <http://www.econlib.cz/biblioweb2006>. Dne 3. dubna se účastníci konference Internet ve státní správě a samosprávě v Hradci Králové dozví, zda stránky, které nejvíce uspěly u poroty, získaly i dost hlasů od veřejnosti.

O autorovi:

Ing. Aleš Brožek

ředitel Severočeské vědecké knihovny v Ústí nad Labem, se zabývá řadu let problematikou databází využitelných v knihovnách a prezentací knihoven na Internetu. O těchto tématech zveřejnil řadu článků v odborném knihovnickém tisku a vystoupil na knihovnických konferencích v tuzemsku i zahraničí (Budapest 1996, Washington 1998). Od r. 2000 předsedá porotě, která vyhodnocuje stránky českých knihoven.

Broadband fórum (BBF) a dotace Ministerstva informatiky ČR

Ing. Arnošt Traxler, Broadband fórum

BBF

Zakladatelem BBF je Ministerstvo informatiky České republiky. Jeho vznik je vyjádřením aktivní politiky podpory rozšiřování vysokorychlostního přístupu k internetu. Členy BBF jmenovala paní ministryně Ing. Dana Běrová tak, aby byly zastoupeny různé skupiny odborné veřejnosti a tím zajištěn široký záběr pohledu na řešenou problematiku. Skupina je složena velmi různorodě z pohledu odbornosti, věku i zkušeností.

BBF je poradním orgánem paní ministryně pro danou oblast, ale mělo by řešené problémy posuzovat více z hlediska uživatelů internetu než z pozice moci úřední. Fórum začalo pracovat v polovině července tohoto roku ve složení:

- Ing. Arnošt Traxler – Česká asociace pro čipové karty (předseda BBF)
- Ing. Marcela Gürlichová – Úřad vlády
- Ing. Jana Vohralíková – náměstkyně MICR
- Ing. Ivo Ludvík – místopředseda US-DEU
- Ing. Luboš Řežábek – Čs. asociace kompetitivních komunikací
- RNDr. Přemysl Klíma – Asociace provozovatelů kabelových a telekomunikačních sítí
- Ing. Svatoslav Novák – Asociace provozovatelů veřejných telekomunikačních sítí
- doc. Ing. Boris Šimák – Čs. asociace komunikací (ČVUT)
- Ivan Pilný – asociace pro spravedlivou konkurenci
- Ing. Václav Mach – Asociace provozovatelů mobilních sítí
- Mgr. Hynek Steska – Svaz měst a obcí ČR
- Ing. Petr Pavlinec – KÚ Kraj Vysočina
- Petr Paukner – Sdružení pro informační společnost
- Tomáš Kapler – Občanské sdružení Internet pro všechny

Hlavní cíle BBF představují podporu

- Postupného plnění národní broadband strategie
- Zvýšení informovanost veřejnosti
- Zvýšení motivace k užívání rychlého širokopásmového připojení k internetu

Hlavním cílem broadband strategie je dosažení

- cca 50 % populace ČR by měla mít možnost využívat, nejpozději do roku 2010,
- Vysokorychlostní přístup k internetu
Zajištění dostupných a bezpečných komunikačních služeb
- Informační vzdělanosti
- Moderních veřejných služeb on-line a dynamické prostředí pro elektronické podnikání.

V BBF jsme se usnesli, že se nebudeme na začátku naší činnosti zabývat dalekosáhlými strategiemi a výhledy, ale že začneme řešit aktuální úkoly s horizontem několika měsíců, (případně týdnů, bude-li potřeba).

Prvním takovým úkolem bylo pomoci ministerstvu informatiky s výběrem projektů, které si svým zaměřením a kvalitou zaslouží na svém startu finančně podpořit. Ve vládě bylo rozhodnuto, že 1 % z prostředků (cca 800 mil. Kč), které stát získá prodejem Českého Telecomu, a. s., bude použito na podporu a rozvoj broadbandu. Bylo stanoveno, že v prvním roce bude uvolněno 200 mil. korun pro projekty, které budou využívat a motivovat k využívání internetu (aplikace, osvěta) občany nebo naopak umožní využívání internetu (infrastruktura).

200 mil. Kč je sice zajímavá suma, která může pomoci k rozjezdu nejednoho zajímavého projektu, ale při vědomí toho, že do telekomunikací bylo proinvestováno přes 130 mld. korun, je jasné, že se jedná o částku, která je skutečně částkou motivační – jakýsi bonus za angažování v této oblasti. Na druhou stranu je to krok reálný a opravdová pomoc rozvoji broadbandu. Postupně bude naším úkolem získat další a větší prostředky z fondů EU, protože na podporu rozvoje broadbandu je reálné nějaké prostředky získat.

Dotace

Dotace je u většiny lidí spojena s nedůvěrou. Odpůrci dotací by si měli ale uvědomit, že se jedná o peníze ze státního rozpočtu, které když nebudou vyčerpány rychle, tak budou použity na nějakou jinou „potřebnější věc“.

Všichni víme, jak dlouho probíhají výběrová řízení se všemi odvoláními neúspěšných zájemců. To jsme si nemohli dovolit. Z tohoto pohledu je výhodou, že na dotaci nemá nikdo nárok, ta je buď přidělena nebo není.

Aby jsme se vyvarovali přílišnému subjektivismu při výběru projektů, stanovili jsme jasné priority a kritéria výběru projektů. Dále jsme stanovili oblasti, do kterých mohou dotace směřovat. Oblasti jsou infrastruktura, obsah, aplikace a služby, marketing, osvěta a podpora. Pro každou oblast jsou stanovena kritéria:

Infrastruktura

- Podpora méně rozvinutých regionů max. 25 bodů
- Cenová dostupnost pro uživatele max. 20 bodů
- Kvalita služeb max. 15 bodů
- Motivace k užívání max. 15 bodů
- Míra efektivnosti max. 15 bodů
- Otevřenost řešení pro další využití max. 10 bodů

Obsah, aplikace a služby

- Motivace k užívání max. 30 bodů
- Míra efektivnosti max. 20 bodů
- Cenová dostupnost max. 15 bodů
- Technologická nezávislost max. 15 bodů
- Synergie max. 10 bodů
- Návaznost max. 10 bodů

Marketing, osvěta a podpora

- Motivace k užívání max. 35 bodů
- Míra efektivnosti max. 20 bodů
- Synergie max. 15 bodů
- Podpora slabších regionů max. 15 bodů
- Partnerství max. 10 bodů
- Multiplikační efekt max. 5 bodů

Uvedené body představují váhu kritérií, respektive jejich důležitost, tak jak byla stanovena členy BBF. Při hodnocení projektů každý člen hodnotil projekty dle uvedených kritérií a uděloval body od 0 do uvedeného maxima. Součet hodnocení všech členů BBF určil výsledek a pořadí jednotlivých projektů.

Je jasné, že jsme nemohli neuspokojit všechny zájemce, a že nakonec je více nespokojených než spokojených. Žádné velké díky nesklidíme. Obávám se, že spíše naopak.

Zastánci infrastruktury budou tvrdit, že všechny peníze měly jít do ní, protože lidi nejsou hloupí a svoje aplikace si najdou a budou tvrdit, že rozhodujeme za ně. A internet je dnes asi nejsvoobodnější oblast našeho života. A budou mít pravdu.

Zastánci aplikací budou tvrdit, že internet je stejně již skoro všude, kdo ho chce mít a využívat ho, tak si cestu najde a rozhodující je motivace, proč ho využívat. A není dobré se spokojit s využíváním internetu jen pro 3G (girls, gambling, games), ale je nutné nabídnout ušlechtilější důvody využívání internetu. A budou mít pravdu.

Je zcela jisté, že zastánci marketingu, osvěty a podpory budou mít také pravdu. Pokud nemá člověk zodpovědnost za výsledek, tak je mu všechno jasné a nejlepší jsou jednoduchá řešení. Ale pokud tu zodpovědnost má, vidí, že skutečnost není tak černobílá, jak na první pohled vypadá. Jinou barvu má, pokud žije v Praze, kde skutečně není problém s připojením a budou ho zajímat aplikace. Jinou barvu má pokud žije na venkově a nemá možnost kvalitního připojení. Jinou barvu bude mít, pokud je často na cestách a potřebuje se připojovat na různých místech. A tak můžeme pokračovat. Odstíny barev také jistě ovlivní množství prostředků, které jsou k dispozici.

A skutečně. Nebylo to jednoduché. Ale důležitější než bezchybné přidělení peněz je, že se s podporou začalo.

Dále chci připomenout, že projekty:

- musely být kompatibilní s politikou státu, EU a s dotační politikou,
- nesměly narušit hospodářskou soutěž,
- musely v dalších letech udržet samofinancování a rozvoj.

Tyto podmínky budeme požadovat i v případných dalších kolech, kdy se bude jednat o podporu rozvoje BB. Dále se pokusíme vylepšit metodiku hodnocení projektů, tak abychom se co nejvíce přiblížili objektivnímu hodnocení. Já, jako předseda BBF, musím velice ocenit všechny členy BBF, kteří se museli často ztotožnit s kolektivním názorem a rozhodnutím většiny. Jedná se o 14 významných osobností z oboru a oceňuji jejich ukázněnost a jednotný postoj k výsledkům BBF. Myslím si, že je to spíše výjimečný přístup celé skupiny, a proto doufám, že bude možné v tomto složení pracovat i nadále.

Výsledky dotačního řízení

Do soutěže se v řádném termínu přihlásilo:

- Celkem podáno: 293 projektů
- Předloženo BBF: 218 projektů
- Vybráno MČR: 47 projektů

Nejvíce byly zastoupeny projekty z oblasti infrastruktury, následovala oblast aplikace a potom marketing, osvěta a podpora. Šedesát projektů neprošlo, protože nesplňovaly požadované formální náležitosti nutné pro dotační řízení. Formální správnost posuzovali pracovníci Ministerstva informatiky.

Nejčastější důvody formálních chyb

- špatně vyplněný předpokládaný rozpočet nebo rozpočet v bodu 6 žádosti (použité jednotky, součty, chybějící údaje, nevyplněné kolonky, které být vyplněny měly, rozpory mezi oběma rozpočty);
- chybějící formulář nebo formuláře RA či absence dat v nich;
- chybějící některá z příloh (např. čestné prohlášení, stanovы občanského sdružení nebo prohlášení spolupracujících osob, pokud byly výslovně zavazovány ke spolupráci);
- příloha s „prošlou dobou platnosti“ (výpis z trestního nebo jiného rejstříku);
- špatně provedený podpis (podepsal, kdo neprokázal oprávnění – např. vyplývající ze stanov, chybějící podpis tam, kde je to předepsán);

- datum realizace projektu mimo období roku 2006;
- chybějící elektronická forma žádosti vč. příloh (tedy chybějící CD nebo FDD);
- elektronická podoba rozdílná od listinné;
- pomíchání projektů, pokud žadatel podával více žádostí;
- podání po termínu (stalo se pouze v jednom případě, který nesplňoval ani další požadavky);
- doručení v otevřené obálce.

První čtyři z výše uvedených nedostatků byly nejčastější, druhá čtveřice se vyskytovala méně, poslední čtyři se vyskytly vzácně. Ve většině případů však formálně chybné projekty obsahovaly **kombinaci více nedostatků najednou**.

Pro samotné **hodnocení** zůstalo **218 projektů**, z důvodu formálních chyb bylo tedy z dalšího hodnocení **vyřazeno 75 projektů**. Výsledkem práce BBF bylo stanovení pořadí projektů ve všech oblastech. Finanční náročnost těchto projektů však vysoce převyšovala možnosti sumy připravené pro dotace na tento rok (celkem téměř 900 mil Kč) Doporučení BBF bylo takové, že by se měly přidělit dotace pouze projektům, které získaly více než 50 bodů a aby bylo při přidělování dodrženo pořadí, tak jak ho stanovilo BBF.

Bohužel řada projektů v oblasti infrastruktura představovala problém s narušením hospodářské soutěže a dotyčné projekty byly Ministerstvem informatiky z dotačního řízení vyloučeny. Některé projekty byly v rozporu s programem KIVS. Proto byl konečný výsledek upraven tak, aby v následujícím období nevznikl problém s vrácením dotací. Uvedený problém se netýkal projektů z oblastí aplikací a marketingu.

V současné době jsou projekty kontrolovány EU, která je velmi přísná v posuzování narušení hospodářské soutěže. Může se stát, že ještě některý ze schválených projektů neprojde v tomto „evropském“ kole.

Vybrané projekty

Infrastruktura

Uchazeč (sídlo)	Název projektu
Aleš Snášel (Brno)	Vybudování přístupových bodů WIFI ve vybraných obcích Jihomoravského kraje
AQUA, a. s. (Praha 6)	Přístupová síť FTTB v Šumperku
CESNET – Zájmové sdružení právnických osob (Praha 6)	Projekt na podporu síťové infrastruktury v rámci akademického roamingového systému eduroam
Kraj Vysočina (Jihlava)	SomtNet-MAX
LysaFree (Lysá nad Labem)	Optická přístupová síť – sídliště Lysá nad Labem
Město Třeboň (Třeboň)	Širokopásmová síť pro občany Třeboně
Mikroregion Konstantinolázeňsko (Olbramov)	Internetizace Mikroregionu Konstantinolázeňsko – dostupnost
Nová morava – občanské sdružení za rozvoj jižní Moravy (vranovce)	Internet pro Venuši
Obec Běhařov (Běhařov)	Vybudování bezdrátového vysokorychlostního internetu v obci Běhařov a části Úborsko
Obec Bílov (Bílov)	Vybudování bezdrátového vysokorychlostního internetu v obcích Bílov, Sedlec a Vysoká Libyně
Obec Bochov (Dochov)	Podpora vysokorychlostního připojení k internetu v obci Dochov

Obec Havraníky (Havraníky)	Infrastruktura pro BB internet v obci Havraníky
Obec Hřensko (Hřensko)	Podpora vysokorychlostního připojení k internetu v obci Hřensko
Obec Libědice (Libědice)	Libědice – BB
Obec Malenice (Malenice)	Podpora vysokorychlostního připojení k internetu v obci Malenice
Obec Markvartice (Markvartice)	Podpora vysokorychlostního připojení k internetu v obci Markvartice
Obec Němčovice (Němčovice)	Vybudování bezdrátového vysokorychlostního internetu v obci Němčovice
Obec Pecka (Pecka)	Podpora vysokorychlostního připojení k internetu v obci Pecka
Obec Všeruby (Všeruby)	Podpora vysokorychlostního připojení k internetu v obci Všeruby
Pilsfree (Plzeň 1)	Pilsfree – rozšíření do lokalit Újezd a Červený Hrádek
Pilsfree (Plzeň 1)	PilsFree – rozšíření infrastruktury do 17 obcí severního Plzeňska
Pilsfree (Plzeň 1)	PilsFree – rozšíření pokrytí odlehlé městské části Bílá hora a Chlumek
Pilsfree (Plzeň 1)	PilsFree – rozšíření sítě do Chotíkova
SPFree (Spálené Poříčí)	Vybudování připojení pro vysokorychlostní internet mezi obcemi Nezvěstice, Nezavětice, Spálené Poříčí
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze (Praha 2)	Vysokorychlostní přístup k Internetu prostřednictvím bezdrátové sítě VFN Praha
VysočinaNET, s. r. o. (Havlíčkův Brod)	Infrastruktura – „zapomenuté obce Vysočiny“

Obsah, aplikace, služby

Uchazeč (sídlo)	Název projektu
ADVERTURES, s. r. o. (Praha 5)	Osobní datový sklad
ALEF NULA, a. s. (Praha 10)	Národní Broadbandová audiovizuální knihovna
ČESKÝ ROZHLAS (Praha 2)	Multimediální program Leonardo
HAGUESS, s. r. o. (Průhonice)	Centrum sdílených služeb pro e-municipality a zdravotní portál
Hospodářská komora České republiky (Praha 9)	Centrální elektronická podatelna
Informační centrum oddílů a klubů (Praha 4)	Portál Osídlení
Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem, příspěvková organizace (Ústí nad Labem-Severní terasa)	System objednávání pacientů přes Internet
Národní knihovna České republiky (Praha 1)	Archivace a zpřístupnění dokumentů Národní digitální knihovny prostřednictvím centrálního datového úložiště. I. Fáze
PRO-ZETA, spol. s r. o., Praha (Praha 10)	Projekt rozšíření aplikace VoD pro zpřístupnění digitální knihovny a služeb e-learning

TietoEnator, a. s. (Praha 4)	Podpora zahájení poskytování služby elektronické výměny faktur (e-Invoicing)
Visual Connection, spol. s r. o. (Praha 3)	Národní infrastruktura pro broadband videopřenosy
WIA, spol. s r. o. (Praha 1)	ExterLess Instant

Marketing, osvěta, podpora

Uchazeč (sídlo)	Název projektu
ABF, a. s. (Praha 1)	Inteligentní budovy a telekomunikace
ADVERTURES, s. r. o. (Praha 5)	Virtuální město
ASPRA, a. s. (Brno-Královo Pole)	Na Internet
COMPUTER HELP, spol. s r. o. (Praha 2)	Internet, široký a bystrozraký
ČD – Telematika, a. s. (Praha 3)	Broad Band Road Show
PEPRNET.CZ, s. r. o. (Praha 3)	PEPRNET
TRIADA, spol. s r. o. (Praha 9)	Broadband – osvětová kampaň pro samosprávu (BOKS)
TUESDAY Business Network (Praha 2)	BROADBAND MONDAY
Vogel Burda Communications, s. r. o. (Praha 8)	Časopis – suplement „Broadband pro každého“

Konečný výčet podpořených projektů vychází nejen z doporučení Fóra pro vysokorychlostní přístup k internetu, ale také ze **stanovisek** Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, evropské judikatury a v neposlední řadě z praxe Evropské komise, která má důležité postavení ve věcech vztahu **veřejné podpory** (kterou dotační řízení je) a **hospodářské soutěže**.

Trochu statistiky

Z uvedené statistiky vyplývá, jak BBF postupovalo při hodnocení, jak se snižoval počet programů k doporučení podle výsledků hodnocení a jak se společně s tím redukovalo potřebné množství finančních prostředků

Tabulka počtu žádostí

Počty žádostí	Infrastruktura	Aplikace	Marketing	Celkem
Počet došlých žádostí	165	90	38	293
Počet hodnocených v 1. kole	117	64	28	209
% hodnocených v 1. kole	70,9 %	71,1 %	73,7 %	71,3 %
Počet hodnocených v 2. kole	49	38	18	105
% hodnocených v 2. kole	41,9 %	59,4 %	64,3 %	50,2 %
Počet vybraných	26	12	9	47

Tabulka finančních požadavků a jejich postupná redukce (mil. Kč)

Požadovaná výše dotací	Infrastruktura	Aplikace	Marketing	Celkem
Požadavky z došlých žádostí	641,9	504,7	159,4	1306,0
Z hodnocených v 1. kole	460,1	410,8	89,5	960,4
% z hodnocených v 1. kole	29,7 %	42,2 %	47,4 %	35,8 %
Z hodnocených v 2. kole	149,9	248,8	65,4	464,1
% z hodnocených 2. kole	32,6 %	60,6 %	73,1 %	48,3 %
Přiděleno	28,4	114,8	49,8	193

Tabulka podílu jednotlivých programů (%)

Podíly programů v %	Infrastruktura	Aplikace	Marketing	Celkem
Počet došlých žádostí	56 %	31 %	13 %	100 %
Počet hodnocených – 1.kolo	56 %	31 %	13 %	100 %
Počet hodnocených – 2.kolo	47 %	36 %	17 %	100 %
Počet vybraných	55 %	26 %	19 %	100 %

Vzhledem k tomu, že bylo k dispozici 200 mil. Kč a požadavek byl přes 1,3 mld. Kč a že bylo velmi málo času k vyhodnocení projektů nebyla práce BBF lehká. Museli jsme prostudovat a vyhodnotit 209 projektů a pracovat s vědomím, že většina bude pro nedostatek peněz zamítnuta. Nic příjemného. Když se k tomu přičtete problém s veřejnou podporou a schvalování EU je to proces velice obtížný. Obtížný, ale potřebný. Jen doufáme, že se peníze dostanou co nejdříve k nositelům dotací a nastartují tolik potřebný rozvoj BB.

Soutěž Český zavináč

Sdružení Český zavináč

Tak jako v předchozích letech, i během 9. ročníku konference „Internet ve státní správě a samosprávě“, dojde k vyhlášení vítěze soutěže Český zavináč 2006. Vítěz bude již poosmé slavnostně vyhlášen na tradičním společenském večeru, který se tentokrát koná v neděli 2. 4. 2006 v 19.00 hod. v jazzovém Satchmo v Hradci Králové.

U zrodu této soutěže stála snaha každoročně oceňovat vynikající projekty, které významně přispívají k rozvoji informační společnosti a vycházející z potřeb veřejné správy. Poprvé se soutěž uskutečnila před sedmi lety. Prvním vítězem se v roce 1999 stal tehdejší ministr spravedlnosti (dnes ombudsman) Otakar Motejl, a to za zpřístupnění Obchodního rejstříku (www.justice.cz) a za dlouhodobě otevřený přístup nositele tohoto ocenění k potřebám široké veřejnosti.

O rok později, v roce 2000, se vítězem druhého ročníku stala Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Porota vysoce ocenila společný projekt Parlamentní knihovny a odboru informatiky Kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, nazvaný Digitální knihovna Český parlament (www-psp.cz/eknih). Digitální knihovnu tvoří archiv digitalizovaných tlesnopisných zpráv z jednání našeho parlamentu od roku 1918 do současnosti. Zároveň jsou do digitální knihovny doplňovány nejaktuálnější současné parlamentní dokumenty.

Na třetím ročníku soutěže bylo Českým zavináčem 2001 oceněno Ministerstvo vnitra České republiky za projekty, zaměřené na praktickou pomoc občanům, které se setkaly s mimořádným ohlasem veřejnosti. Jednalo se o projekty „Pátrání po vozidlech“, „Neplatné doklady“ a „Úřad není labyrint“, které se vyznačují dlouhodobě vysokou sledovaností.

V roce 2002 se laureátem stalo Ministerstvo financí. Porota tak ocenila nejen internetový „Registr plátců DPH“ a „Registr plátců spotřební daně“, ale také aktivitu a koncepčnost. s níž ministerstvo přistupuje k řešení komplexního využití moderních technologií v oblasti daňové správy jako celku.

Pátý ročník byl opět ve znamení parlamentních knihoven. Tentokrát se držitelem Českého zavináče 2003 stal bilaterální projekt „Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna“. Jedná se o zcela mimořádný počín v rozvoji informační společnosti v obou zemích, který znamená průlom ve vzájemné informovanosti zákonodárných sborů a široké české a slovenské veřejnosti.

V roce 2004 si za nepřetržitou a bezplatnou službu Nahlížení do katastru nemovitostí, dostupnou všem uživatelům internetu, ocenění odnesl Český úřad zeměměřičský a katastrální. Aplikace umožňuje získat některé vybrané údaje týkající se parcel a budov evidovaných v katastru nemovitostí, a dále pak informace o stavu jednotlivých řízení založených na příslušném katastrálním pracovišti, a to jak pro účely zápisu vlastnických a jiných práv, tak pro účely potvrzování geometrických plánů. Právě zveřejňování informací o stavu a průběhu řízení umožňuje porovnávat stav daného řízení s ostatními řízeními. Uživatelé tak dávají dokonalý přehled o stavu vyřizování jeho podání. Nová služba okamžitě vzbudila mezi odbornou i laickou veřejností velký zájem a za první tři měsíce provozu (leden–březen 2004) bylo vyhotoveno přibližně 9 milionů sestav, tzn. cca 100 000 sestav denně.

Loňský ročník soutěže přinesl dvě čestná uznání, a to projektu České spořitelny, a. s., – „Ověřování vlastnictví nemovitosti pomocí dálkového přístupu ke katastru nemovitostí pro potřeby posuzování hypotečních úvěrů“ a projektu Úřadu MČ Praha 6 – „Ověřování vlastnictví nemovitosti pomocí dálkového přístupu ke katastru nemovitostí“.

Projekt České spořitelny, a. s., „Ověřování vlastnictví nemovitosti pomocí dálkového přístupu ke katastru nemovitostí pro potřeby posuzování hypotečních úvěrů“ je podle vyjádření poroty soutěže Český zavináč příkladem ostatním subjektům při využívání nových progresivních forem internetové komunikace mezi státem, soukromou sférou a občany. Projekt Úřadu MČ Praha 6 „Ověřování vlastnictví nemovitosti pomocí dálkového přístupu ke katastru nemovitostí“ ocenila porota především pro inovátorské rozhodnutí začít prakticky využívat dálkový přístup do celostátních registrů a za příklad, který tím dává ostatním subjektům veřejné správy ČR.

Soutěž Geoaplikace roku

Ing. Josef Hnojil, Ph. D., koordinátor soutěže Geoaplikace roku

Česká asociace pro geoinformace (CAGI) ve spolupráci s Ministerstvem informatiky ČR, Ministerstvem vnitra ČR a sdružením TUESDAY Business Network pořádá sedmý ročník prestižní soutěže Geoaplikace roku, tentokrát za rok 2005.

Předmětem soutěže jsou realizované projekty a práce řešitelských týmů, které s využitím dat a informací o území a geoinformačních a komunikačních technologií slouží veřejné správě pro podporu provozu správních agend; plánovacích, rozhodovacích, kontrolních aj. činností souvisejících se správou území a kvalitní službou veřejnosti, nebo slouží některému komerčnímu subjektu v průmyslovém oboru či oboru podnikání a vedou k pokročilým formám uspokojování informačních potřeb zákazníků.

Soutěž je zaměřena jak na projekty veřejné správy, tak projekty komerční či projekty smíšené (veřejné a komerční dohromady).

Přihlašování mohou být pouze aplikace, skutečně sloužící v praxi. Lze rovněž přihlašovat pilotní projekty, které byly skutečně implementovány u zákazníka a byly oficiálně spuštěny v roce 2005.

Letošní soutěžní kategorie

V letošním sedmém ročníku soutěže jsou vyhlášeny tři soutěžní kategorie.

Kategorie A – Geoaplikace pro cestovní ruch

Cílem kategorie je ukázat, jak geoinformační služby, řešení, technologie a data slouží pro rozvoj a podporu cestovního ruchu. Vítány jsou geoaplikace, které pomáhají tour operátorům, cestovním kancelářím, jejich klientům, k prezentaci zavedených i nově objevených destinací, ubytovacích a stravovacích zařízení, přírodních, kulturních, historických, církevních a jiných atraktivních míst. Zdaleka nemusí jít jen o samotný „turistický průmysl“ jako odvětví ekonomiky, lze přihlásit i ryze komerční geoaplikace sloužící navigaci a orientaci při práci i ve volném čase, turistické portály měst, sdružení obcí, turisticky orientovaných regionů a oblastí. Téma má ilustrovat význam sblížení lidí a vzájemného poznávání. Cestování je nezbytnou podmínkou sblížení kultur, širšího poznání a porozumění, slouží regeneraci i kultivaci lidských zdrojů.

Kategorie B – Komerční geoaplikace

Cílem kategorie je ukázat geo-sloužby, které slouží v komerčním sektoru nebo pro komerční sektor.

Prezentována mohou být geoaplikace (řešení, technologie, data, služby) například pro dopravu, inženýrské sítě, inženýrské stavitelství, kartografii, katastr nemovitostí, logistiku, marketing, navigaci, obchod, odpadové hospodářství, pojišťovnictví, pozemkové úpravy, správu majetku, stavebnictví, telekomunikace, trh s nemovitostmi, vodohospodářství a další.

Kategorie C – Geoaplikace pro venkovské oblasti

Cílem kategorie je ukázat geoaplikace, které slouží nebo pomáhají v rurálních oblastech pro jejich obnovu, údržbu či rozvoj.

Důležité termíny

Na konferenci ISSS 2006 budou vyhlášeny vítězné aplikace v kategorii A – Geoaplikace pro cestovní ruch. Tím letošní ročník soutěže nekončí, kategorie B a C mají uzávěrku v dubnu.

Se svojí geoaplikací se můžete přihlásit i vy. Uzávěrka příjmu přihlášek do soutěže:

- **kategorie B** – úterý **11. dubna** 2006 do 17.00 hodin,
- **kategorie C** – úterý **11. dubna** 2006 do 17.00 hodin.

Více informací o soutěži

Soutěž má své webové stránky www.cagi.cz/geoaplikace, kde najdete nejen propozice soutěže a přihlášku, ale rovněž přehled všech vítězných aplikací za posledních šest let.

Význam a výhody soutěže

Soutěž tradičně zviditelňuje inovativní a pokroková řešení v oblastech, které se až s odstupem času stávají běžným standardem. Vítězové s oblibou využívají logo soutěže a vydobyté tituly v obchodní činnosti i ke zvýšení své prestiže. Geoaplikace roku sama o sobě a následné publikační aktivity CAGI slouží k osvětě, šíření know-how, k názornému předvádění užité hodnoty aplikovaného a opakovaně využívaného GIS, k integraci dílčích IS a celkově k pokročilé informatizaci a demokratizaci společnosti.

Kontakt

Ing. Josef Hnojil, Ph. D., koordinátor soutěže, e-mail: geoaplikace@cagi.cz, tel.: +420 775 239 478

Česká asociace pro geoinformace (CAGI)
Novotného lávka 5 (budova ČSVTS, kancelář 229B)
116 68 Praha 1

webové stránky: www.cagi.cz

Zlatý erb 2006

Ing. Jan Savický, za Sdružení Zlatý erb

Sdružení Zlatý erb vyhlásilo v roce 2006 osmý ročník soutěže o nejlepší webové stránky a elektronické služby měst a obcí. Cílem soutěže je podpořit modernizaci místních samospráv prostřednictvím rozvoje informačních služeb poskytovaných s využitím internetu a ostatních elektronických médií. Soutěž byla v roce 2002 oceněna jako finalista světové prestižní ceny Stockholm Challenge Award a již tradičně poutá pozornost našich měst, obcí a veřejnosti.

Záštitu nad soutěží letos přebírají Ministerstvo informatiky, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo pro místní rozvoj. Soutěž je podobně jako v loňském ročníku organizována v krajských a v navazujícím celostátním kole. Krajská kola soutěže vyhláší kraje ČR ve spolupráci se Sdružením Zlatý erb. Soutěž je pořádána ve spolupráci s portálem Města a obce online a konferencí ISSS a je součástí iniciativ v rámci kampaně Březen – měsíc Internetu.

Děkujeme sponzorům hlavních cen, společnostem Microsoft, Olympus a firmě Velebný a FAM. Poděkování patří také sponzorům krajských kol.

Novinkou letošního ročníku je zavedení kritéria úřední deska podle nového správního řádu a zrušení diskvalifikačních kritérií. Nově mohou samostatně soutěžit i weby měst, obcí a regionů zaměřené na turistický ruch. Dále byla zpřesněna definice kritéria pro cenu veřejnosti. V krajských kolech je nyní možné zvítězit dva po sobě následující ročníky, v celostátním kole však toto omezení zůstává.

Letos poprvé několik krajů svá krajská kola nevyhlásila. Jedná se o Jihočeský, Karlovarský, Moravskoslezský a Zlínský kraj. Krajská kola soutěže Zlatý erb jsou organizována z rozhodnutí jednotlivých krajů a Sdružení Zlatý erb, které nabízí organizační a metodickou pomoc, nemůže rozhodnutí kraje ovlivnit. Postižené obce se přesto mohou zúčastnit alespoň celostátního kola soutěže tak, že je kraj nominuje. Tam, kde nominace provedena nebyla, se snažíme pomoci tak, že celostátní porota užije pravidlo propozic o tzv. divokých kartách. Cena veřejnosti a zvl. cena za nejlepší turistickou prezentaci zahrnují všechny resp. ohlášené obce ČR.

Soutěží se ve třech kategoriích:

- nejlepší webové stránky města (včetně magistrátů, městských částí a obvodů. V hl. m. Praze webové stránky městských částí pověřených výkonem státní správy, tj. Praha 1–22)
- nejlepší webové stránky obce (v hl. m. Praze webové stránky ostatních městských částí)
- nejlepší elektronická služba

Podobně jako v loňském ročníku se porotci specializují na hodnocení vybraných kritérií podle své odbornosti. V krajských kolech se hodnotí kritéria:

- Povinné informace (váhový koeficient 2)
- Úřední deska (váhový koeficient 2)
- Doporučené a doplňkové informace (váhový koeficient 1,5)
- Ovládání webu, navigace a přehlednost stránky (váhový koeficient 1,5)
- Výtvarné zpracování (váhový koeficient 1)
- Bezbariérová přístupnost – zkrácený test (váhový koeficient 1,5)

V celostátním kole se hodnotí:

- Test reakce na žádost o informaci (váhový koeficient 1,5)
- Povinné informace (váhový koeficient 2)
- Úřední deska (váhový koeficient 2)
- Doporučené informace (váhový koeficient 1,5)
- Doplňkové informace (váhový koeficient 1)
- Ovládání webu, navigace a přehlednost stránky (váhový koeficient 1,5)
- Test rychlosti vyhledání informace (váhový koeficient 1)
- Výtvarné zpracování s přihl. k zobrazení v různých prohlížečích (váhový koeficient 1)
- Bezbariérová přístupnost – podrobný test (váhový koeficient 1,5)

- Inovativní přidaná hodnota (váhový koeficient 1,5)
- Pomocné služby (váhový koeficient 1)

I po osmi ročnících soutěž zřetelně plní svůj původní záměr: motivovat k lepší online komunikaci. Zkvalitňují se krajské poroty, daří se minimalizovat nedopatření, kterým se žádná soutěž nevyhne. Stále roste počet soutěžních webů a především počty hlasů veřejnosti. Podrobnosti naleznete na <http://zlatyerb.obce.cz>. Gratulujeme vítězům a těšíme se na další ročník.

Programové prohlášení ČSSD z oblasti ICT

ČSSD

Zásady

Sociální demokracie počítá i nadále s tím, že bude ve své hospodářské politice uplatňovat solidaritu, sociální soudržnost, boj proti sociálnímu vyloučení a sociální spravedlnost v rovnováze s motivací, odpovědností a rovností šancí. Sociální soudržnost přitom považuje za klíčový faktor konkurenceschopnosti a hospodářského růstu.

Cílem politiky ČSSD je vytvoření společnosti, jejíž rozvojový potenciál bude stavět na kvalifikaci a vzdělání občanů – vytvoření vzdělanostní společnosti, která je schopná vytvářet podmínky, ve kterých může co nejvíce lidí rozvíjet své schopnosti tak, aby z nich měli prospěch oni i ostatní.

Současná epocha je charakterizována zásadními změnami v technologiích, které ve svém důsledku mění ekonomiku, společnost i způsob života. Původní soupeření o tuny produktů přešlo do souboje o dokonalejší a rychlejší informace. Vytváří se nový tržní segment, kde se obchoduje s nehmotným produktem, myšlenkami, nápady a know-how. Cílem je pokračovat v zavádění informačních technologií do běžného života občanů, veřejné správy, zdravotnictví a sociálních služeb.

Informatizace státní správy – informatizovaná demokracie

Moderní technologie umožní zlepšit a zlevnit veškeré správní agendy obcí, regionů i státu a usnadnit plnění povinnosti jejich institucí informovat v maximální míře veřejnost o své činnosti. Lepší přístup k těmto informacím je předpokladem rozvoje nových forem demokracie zvyšujících spoluúčast každého občana na jejich rozhodování. Vznik tzv. **informatizované demokracie** je neoddelitelný od změny faktické nadvlády institucí státu a samosprávy nad občany ve službě pro ně.

Vytvoření propojeného informačního systému veřejné správy a integrované sítě kontaktních míst s veřejnou správou při využití internetu odstraní zbytečnou byrokracii a přiblíží stát i obce občanům.

Prostředkem vedoucím k efektivnějšímu budování integrovaných informačních systémů státu a samosprávy je **programové financování a centrální řízení budování informačních systémů veřejné správy.**

ČSSD navrhuje:

- Rozšiřovat elektronickou komunikaci se státní správou a podporovat koncept e-governmentu.
- Zvýšit dostupnost širokopásmového připojení k internetu.
- Posílit pravomoci a zároveň i odpovědnost Ministerstva informatiky za mezirezortní koordinaci budování informačních systémů veřejné správy, rozvoj příslušného právního rámce informační společnosti a koordinaci postupu při implementaci předpisů EU pro komunikační služby a informační technologie, a to nejenom pasivním převzetím, ale i tvůrčím podílem na jejich přípravě.

Při budování integrovaného informačního systému veřejné správy je třeba důsledně dbát na **ochranu osobních dat občanů v informačních systémech** a na zabránění jejich zneužití. Provázání informačních systémů veřejné správy přes tzv. sdílené bezpečné referenční rozhraní a využívání společných základních registrů umožní, aby data jednou poskytnutá veřejné správě nebyla jiným úřadem znovu na občana vyžadována a zároveň aby byla zajištěna jejich spolehlivá ochrana. V integrovaném systému veřejné správy by (po jeho dobudování) měly platit tři základní zásady:

- Občan by měl mít přístup ke všem evidencím, které o něm veřejná správa vede.

- Občan by měl mít možnost sám (i prostřednictvím internetu) iniciovat aktualizaci změněných dat (např. změna adresy bydliště), pokud tak státní instituce neučiní sama.
- Osobní data uložená v propojených informačních systémech veřejné správy musí být důsledně chráněna před zneužitím. Přístup k datům a jejich propojování musí být umožněn oprávněné osobě jen v takovém rozsahu a účelu, které stanoví legislativní předpisy (a technickými prostředky musí být zabezpečena evidence o všech přístupech orgánů státu k osobním datům občanů pro možnou následnou kontrolu Úřadu pro ochranu osobních údajů).

Pro zabezpečení ochrany dat a zjednodušení přístupu k elektronickým dokumentům bude ČSSD podporovat rozvoj využívání elektronických identifikátorů (čipových karet) jak ve veřejné správě, tak v obchodním styku.

Širší využití ICT v malých a středních podnicích pro zvýšení produktivity práce a konkurenceschopnosti, a proto ČSSD navrhuje vyhlásit v roce 2007 program zavádění a využívání ICT v malých a středních podnicích.

Informatizace zdravotnictví

Informační technologie přinášejí velké možnosti pro zefektivnění zdravotnictví. Informační technologie ve zdravotnictví umožní zprůhlednit financování zdravotnictví, vyhodnocovat kvalitu lékařské péče ve vztahu k nákladům a přinášet tak podklady k účelnější alokaci zdrojů.

ČSSD navrhuje podporovat zapojování České republiky do celoevropských projektů e-Health týkajících se např. zavádění elektronické preskripce, bezpečného ukládání a přenosu zdravotnických dat, zavádění elektronických identifikátorů (čipových karet), aplikace telemedicínských přístupů apod.

Důsledným využíváním nových komunikačních a informačních technologií a koordinací centrálních zdrojů informací, dostupných občanovi vytvořit nové služby státu občanovi a umožnit občanovi snadnější komunikaci s orgány státní správy a samosprávy.

Program KDU-ČSL – modernizace veřejné správy v oblasti informačních komunikačních technologií

Mgr. Jaroslav Poláček, předseda odborné komise KDU-ČSL pro informační a komunikační technologie

KDU-ČSL vstupuje do voleb v roce 2006 s propracovaným programem v oblasti informačních a komunikačních technologií. Celým programem se prolínají dvě priority, které KDU-ČSL bude sledovat.

1. přizpůsobit veškeré kroky v této oblasti tak, abychom za pár let zjistili, že se společnost rozdělila na ty, kteří počítač používat umějí a na ty, kteří to neumějí. Tato priorita se odráží v našich sociálních programech i programu pro vzdělávání. Uvědomujeme si, že pochopení systému práce s počítačem je mnohem důležitější než memorování jednotlivých postupů. Jen tento přístup může pomoci tomu, aby občané i úředníci pochopili, že moderní technologie jsou zde proto, aby pomohly, ne proto, aby se jedna nebo druhá skupina musela něco rychle učit.

2. KDU-ČSL ve svém programu akcentuje používání otevřených formátů a open source softwaru, odkazujeme se tím na materiály Evropské lidové strany i na nejrůznější programy EU. Nechceme pouze deklarovat tuto podporu, chceme open source softwaru dát skutečnou šanci, abychom mohli zjistit, zda tyto programy, které využívají mnohé země, nebudou i výhodou pro naši zem.

Reforma veřejné správy jde samozřejmě ruku v ruce s e-governmentem. E-Government chápeme jako poskytování rychlejších, přístupnějších a levnějších služeb veřejné správy našim občanům. V době klesající volební účasti a malého zájmu o věci veřejné mohou být ICT nástrojem, která přiblíží veřejnou správu i politiku občanovi. Hlavní překážku takového přiblížení vidíme v absenci zákona o registrech, který by stanovil, jakým způsobem si státní správa a samospráva budou vyměňovat údaje. Další překážkou je lpění jednotlivých ministerstev na vlastním řešení bez účinné snahy nalézat řešení společná. Proto chceme pokračovat v cestě, která byla nastoupena vznikem ministerstva informatiky.

KDU-ČSL bude usilovat o prosazení a posílení těchto principů:

- úřady musí komunikovat s občany, ale především i mezi sebou prostřednictvím internetu (place-ní daní, zjišťování informací, vyplňování formulářů a další agendy by měly být dostupné pro každého. Jen tak bude možné sjednotit některé agendy pod jednu střechu, byť virtuální. Důležité je připravit pro občana tak pohodlné řešení, aby nebyl nucen oběhovat úřady. K tomu je třeba dopracovat a přijmout zákon, který by stanovil pravidla pro výměnu dat mezi úřady - zákon o registrech)
- zabezpečení dat proti zneužití
- informační gramotnost nesmí být na úřadech kvalifikačním předpokladem pouze v oddělení informatiky (proto budeme klást důraz především na vzdělávání úředníků v oblasti ICT tak, aby nové technologie umožnily úřadům přiblížit se občanům. Informační gramotnost považujeme za nutný předpoklad k výkonu úřednického povolání)
- bezproblémová výměna dat a informací je možná pouze na bázi otevřených formátů (stát nemůže nutit občany k nákupu zařízení, které mu umožní číst jeden daný formát. Mimořádná nabídka jednoho řešení může být sice výhodná pro úřady veřejné správy, ale ve svých důsledcích se pro občana stává tou dražší variantou)
- zahájení diskuse nad možností elektronického hlasování ve volbách (především na regionální úrovni a jedině za podmínky dostatečného zabezpečení takového systému proti zneužití)
- zdokonalování a propagaci efektivnějšího využití portálu veřejné správy jako virtuálního kontaktního místa pro občany.

Reforma veřejné správy a její naděje

Ing. František Beneš, CSc., místopředseda výboru pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí PS PČR, KSČM

Reforma veřejné správy se nepovedla. Nové kraje, které měly v české historii většinou krátké trvání, svou velikostí ani počtem obyvatel netvoří jediný statistický soubor a nejsou využitelné ani pro potřeby statistiky EU jako jednotky NUTS 2. Nejsou plnohodnotné ani z pohledu státní správy – např. policie, soudy a pošty jsou stále organizovány podle původních sedmi krajů.

Došlo ke zrušení okresních úřadů, které představovaly nejkvalitnější stupeň veřejné správy, na jejichž úrovni byla identická struktura státní správy a samosprávy. Okresní města se za čtyřicet let své existence přirozeným vývojem stala centry oblastí a přirozenými uzly veřejného života. V každém z okresů, které byly mimochodem také svou velikostí homogenní, bylo více než sto obcí. Jestliže optimálně lze přímo řídit 8 až 12 podřízených, pak správa takového počtu obcí již vyžaduje samosprávné prvky.

Vývoj po roce 1990 přinesl živelný nárůst počtu malých obcí, takže dnes jich je v ČR přes 6250. Následovalo přirozeně pověření mnoha z nich výkonem rozličných prvků ze státní správy (matika, stavební úřad atd.) a vzniklo dokonce 205 obcí s rozšířenou působností. Jestliže občan potřebuje cokoliv zařídit, musí dnes navštívit úřady až v devíti různých obcích či městech. To už vůbec nehovořím o situaci v Praze, kde často ani rodilý Pražák neví, kam patří jeho byt.

Východiska

Pro územní členění státu stále platí, že nejmenší jednotkou je katastrální území, v němž jsou průběžně a samostatně číslovány parcely, následují obec, okres a kraj. Zdálo by se přirozené, že jednotlivé složky do sebe budou jednoznačně zapadat. Chyba lávky! V Praze je velmi časté, že jedno katastrální území je rozděleno mezi několik městských částí (i obvodů), v republice existuje dokonce deset katastrálních území, která leží ve třech okresech. Požadavek vlády, aby vztahy byly uvedeny do souladu v rámci kraje (nového), okresu (starého) a okrsku (správního obvodu obce s rozšířenou působností, ó, to je název), je možný vyplnit všude kromě Prahy.

Zcela výjimečnou roli v této oblasti tvoří báze dat o nemovitostech a úloha ČÚZK, který ji vede, je v tomto směru nezastupitelná. Nikoliv jen kvůli katastru, protože výše požadované úpravy již jsou před dokončením. Ale resort ČÚZK spravuje také souřadnicové systémy, pomocí nichž lze každou nemovitost či předmět na ní umístěný jednoznačně lokalizovat. Chci varovat před duplicitním pořizováním digitálních dat. Došlo by k tomu, že stejná parcela nebo silnice bude mít v registrech různých správců rozdílné souřadnice! Aby k takovým krokům nedocházelo, je nezbytné upravit příslušnou legislativu.

Počítač a internet představují dnes novou hodnotu v oblasti poznávání světa

Počítač a internet – to je oboustranná komunikace, kterou uvedená média nabízejí. Je zřejmé, že i pro veřejnou správu se otevírají nové možnosti. Díky tomu, že se v mnoha obcích, organizacích a státních institucích vytvořilo vhodné prostředí pro vlastní tvorbu bází dat, vyrostlo mnoho šikovných tvůrců SW, kteří pak vytvořili pro své organizace vlastní registry dat a systémy pro jejich správu.

V současnosti je nutné (a hospodárné) lokální báze propojit a umožnit, aby ty z nich, které mají být podle zákona veřejné, byly dostupné dálkovým přístupem. Ne proto, aby mohl kdokoliv uložená data změnit, ale pouze číst a zpracovávat, což v mnoha případech postačuje. Za uložené údaje musí jejich správce ručit, musí je průběžně aktualizovat a zálohovat, aby nedošlo chybnou manipulací k nenahraditelné ztrátě. Před zneužitím musí také ochránit ty části datových bází, které nejsou určeny pro laickou veřejnost.

Je nutné, aby údaje ze všech databází povinně využívaly všechny složky státní správy, aby občan nemusel dokládat nic z toho, co bylo již jednou, po ověření správnosti, uloženo v registrech vedených státem.

Putovat musí informace, nikoliv občan

Trvalým řešením nemůže být poskytování ověřených výpisů na obecních úradech nebo na poštách. Řešením nemůže být ani dávkové předávání dat z centrálních registrů, protože již druhý den jsou předaná data zastaralá. Řešením bude až sdílení dat, tedy dostupnost aktuálních a živých databází každým z oprávněných. Protože devadesát procent ověřovaných výpisů ze státních registrů slouží opět pro státní úředníky, nic by nemělo zabránit zavedení tohoto principu do praxe.

Občan by pak své podání učinil přímo v obci či na jiném, ale vždy jen na jediném místě. A uhradil kolkový poplatek. Vše ostatní musí vyřešit kompetentní úředník. Postupně by se mělo stát samozřejmostí, aby takové podání mohl odeslat každý přímo ze svého domova, pochopitelně s ověřeným podpisem. Poté by se stalo zcela nedůležitým, do kterého města má žádost putovat. Na každý úřad by bylo stejně blízko.

Základním předpokladem pro navrhované řešení je zavedení vysokorychlostního internetu, aby byl dostupný všude, pro všechny domácnosti. A zdarma.

Nástroje budování efektivního státu

ODS

S blížícími se volbami graduje předhánění se politických stran o to, která z nich nabídne občanům lepší politický program. Vedle tradičních programových témat, jakými jsou daně, zdravotnictví, bezpečnost, získávají na významu témata, která souvisí s efektivním fungováním státu a poskytováním kvalitních veřejných služeb. Jakou programovou nabídku v oblasti efektivního státu předkládá ODS a kterými nástroji chce dosáhnout sledovaný cíl – EFEKTIVNÍ STÁT?

Základní pilíře budování efektivního státu tvoří efektivní výkon veřejné služby, zavádění informačních a komunikačních technologií a boj s korupcí.

Efektivní výkon veřejné služby

Efektivní výkon veřejné služby se dosáhne prováděním auditů na úřadech a zkvalitněním jejich personálního obsazení. ODS dále plánuje provedení legislativních auditů včetně zamezení dalšího nekontrolovatelného nárůstu právních předpisů, stanovení finančních stropů pro výkon státní správy a zavedení konkurence mezi jednotlivými úřady.

ODS ve svých programových dokumentech nabízí široký seznam stanovených cílů včetně seznamu právních předpisů, které bude pro dosažení cílů nutné změnit. Nutno podotknout, že některé z těchto předpisů již ODS představila, a to buď v podobě ucelených konceptů zákonů nebo základních tezí.

Zavádění ICT

Vyšší efektivitu státu chce ODS dosáhnout zaváděním informačních a komunikačních technologií, rozvojem eGovernmentu a sdílením základních registrů. Navrhuje koncepční kroky, jako je zrovnoprávnění listinných dokumentů s dokumenty elektronickými a zřízením zvláštních státem garantovaných elektronických poštovních schránek, jejichž prostřednictvím budou moci občané se státem bezpečně komunikovat.

ODS také uvádí konkrétní legislativní kroky, kterými chce uvedené cíle dosáhnout. Stihla již představit speciální zákon o eGovernmentu a propracovala i svůj projekt, jehož prostřednictvím chce občanům z kteréhokoliv místa zpřístupnit data obsažená v jednotlivých registrech a jenž nese pracovní název „CZECH POINT“.

Boj s korupcí

Boj s korupcí je jeden z dalších pilířů efektivního státu a je spojen s návrhy na zprůsvětlení sankcí. ODS ovšem více sází na preventivní opatření a transparentní prostředí, kdy požaduje, aby vše bylo veřejně přístupné a pod veřejnou kontrolou a dokonce navrhuje zavést veřejné připomínkové řízení ke všem právním předpisům.

Programové pilíře **ODS** pro budování **EFEKTIVNÍHO STÁTU**:

Efektivní výkon veřejných služeb

Cíle

- revize veškerých kompetencí, které jsou na všech úřadech vykonávány v rámci přenesené působnosti, tedy státní správy. A zrušení těch kompetencí, které jsou vykonávány opakovaně nebo nadbytečně,
- revize veškerých procesních předpisů, které jsou používány v rámci výkonu jednotlivých agend a na jejím základě vytvoříme univerzální správní řád s minimem odchylek a výjimek,
- zamezení nekontrolovaného nárůstu zákonů a dalších právních předpisů,
- provedení procesních a funkčních auditů,

- stanovení finančních limitů státní správy,
- implementace principu vlády a úřadů otevřených k občanovi,
- vytvoření podmínek pro „konkurenci“ mezi úřady. U „konkurenčních“ agend bude stanoveno rozpětí správních poplatků a ponecháno na příslušné samosprávě, aby s ohledem na místní podmínky stanovila jejich výši,
- zrušení nebo sloučení některých státních úřadů a institucí. A převedení jejich agend na již existující úřady a instituce, pokud nebude jako nadbytečná agenda úplně zrušena,
- implementace vyváženého modelu úhrady nákladů na výkon státní správy,
- profesionalizace úřednického aparátu, tak aby úřady získávaly schopné, dynamické, jazykově vybavené úředníky a zároveň aby z úřadů neodcházeli spolehliví, odborně zdatní a vzdělaní profesionálové. Zavedení institutu manažera veřejné správy s plnou osobní odpovědností za svěřený úsek, agendu a zaměstnance a s dobrým platem.

Legislativní nástroje

- zákon o univerzálním správním řízení,
- zákon o veřejné službě, který nahradí zákon o státní službě a zákon o úřednících územních samosprávních celků,
- změna procesních norem, ukládajících místní příslušnost,
- změna zákona o správních poplatcích,
- změna zákona o rozpočtovém určení daní,
- změna zákona o svobodném přístupu k informacím,
- změna kompetenčního zákona,
- antibyrokratický (Tošovského) zákon.

Zavádění ICT

Cíle

- zrovnoprávnění listinné formy dokumentů s formou elektronickou,
- prosazování přijímání jen takových právních předpisů, jejichž agendu bude možné vést od přijetí zákona i elektronicky,
- zřízení státem garantovaných elektronických schránek pro ty, kteří chtějí komunikovat elektronicky a nechtějí chodit na poštu,
- sdílení dat mezi jednotlivými registry s možností jednat s úřady z kteréhokoliv místa – projekt CZECH POINT.

Legislativní nástroje

- zákon o eGovernmentu,
- zákon o registrech a sdílení dat mezi nimi,
- změna zákona o informačních systémech veřejné správy.

Boj s korupcí

Cíle

- zpřísnění trestů,
- zpřísnění zákona o střetu zájmů,
- odstranění mocenského monopolu státu na výkon některých agend,
- zavedení veřejné kontroly,
- transparentnost při čerpání a nakládání s veřejnými prostředky a rozšíření používání elektronických nástrojů v zadávacích řízeních,
- odstranění nekontrolovatelného rozsahu možností správního uvážení,

- transparentní a závazná pravidla pro přípravu a přijímání právních předpisů, kterými jsou zaváděny nové regulace a omezení,
- vedení veřejných připomínkových řízení k přijímaným právním předpisům.

Legislativní nástroje

- změna trestního zákona,
- zákon o střetu zájmů,
- zákon o veřejných zakázkách,
- zákon o veřejné službě,
- antibyrokratický (Tošovského) zákon.

Přednášky

Přednášky

Elektronické služby České pošty

Ing. Antonín Ambrož, ředitel odboru koncepcí, Česká pošta, s. p.

Úvod

Příspěvek seznamuje se spektrem elektronických služeb, které poskytuje v současnosti Česká pošta, s. p., s cílem podat o nich uživateli informaci, kterou by mohl použít pro základní orientaci při případném výběru služeb s ohledem na jejich možné využití v oblasti státní správy a samosprávy.

Kvalifikovaná certifikační autorita České pošty – PostSignum QCA

Dne 15. července 2005 Ministerstvo informatiky ČR vydalo Rozhodnutí o udělení akreditace České poště, s. p., pro výkon činnosti akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb. Česká pošta se tak stala v ČR v pořadí druhým subjektem, který může vydávat kvalifikované certifikáty pro ověření elektronického podpisu. Tyto certifikáty jsou určeny především pro jednoznačnou autentizaci při elektronické komunikaci s veřejnou správou a samosprávou. Stručně shrnuto – Česká pošta se tímto stala poskytovatelem kvalifikovaného certifikátu pro ověření elektronického podpisu fyzické osoby či zaměstnance a dále se rovněž stala poskytovatelem kvalifikovaného systémového certifikátu, který je určen pro ověření elektronické značky (tuto službu doposud nikdo v ČR neposkytoval).

Architektem Veřejné certifikační autority České pošty je společnost ICZ, a. s., která toto řešení společně s Českou poštou realizovala. Informační systém pro certifikační služby tvoří software UniCERT firmy Cybertrust. Pro úložiště klíčových párů certifikačních autorit je použit SureWare Keyper (FIPS 140-1 L4, shoda nástroje elektronického podpisu s požadavky vyhlášky 366/2001 Sb.). Celý systém PostSignum QCA byl doplněn pro provoz potřebnými podpůrnými aplikacemi dodanými společností ICZ.

Certifikační autorita **PostSignum QCA** byla od počátku připravována na poskytování služeb dvěma velmi odlišným skupinám zákazníků – organizacím a nepodnikajícím fyzickým osobám bez IČ. Podnikající fyzické osoby (živnostníci) spadají do první či druhé skupiny podle toho, zda hodlají mít ve svém certifikátu uvedeno své IČ nebo ne.

Certifikační autorita **PostSignum QCA** je navržena s důrazem na maximální zjednodušení postupu vydání certifikátu jak pro organizace s velkým počtem zaměstnanců (právnícké osoby), tak pro jednotlivce (fyzické nepodnikající osoby). S postupem vydání a zneplatnění certifikátu je možné se podrobně seznámit na webových stránkách služby samé: www.postsignum.cz.

Obecně každá certifikační autorita nabízí poměrně specializované služby a zákazník by se sám měl předem rozhodnout, jaký typ certifikátu bude vlastně potřebovat. Příslušné informace o vydávaných certifikátech jsou podrobně uvedeny v certifikačních politikách, které jsou dosažitelné na webových stránkách QCA. V další části této kapitoly se pokusíme vyjmenovat ty nejdůležitější body, které by vám měly pomoci při výběru správného typu certifikátu pro vás. Dále uvedeme i nejdůležitější informace související s vydáváním certifikátů.

- Certifikáty v QCA jsou vydávány vždy na základě elektronických žádostí o certifikát. Žádost o certifikát by měla být schopna vygenerovat vaše aplikace spolu s klíčovým párem. Na webových stránkách QCA je možné vygenerovat klíčový pár spolu s elektronickou žádostí o certifikát; klíčový pár s certifikátem pak stačí importovat do vaší aplikace.
- Organizace i fyzické osoby mohou žádat o certifikáty vydávané podle dvou politik.
- Pro organizace jsou připraveny politiky **Certifikáty pro ověření elektronického podpisu zaměstnance** a **Certifikáty organizace pro ověření elektronické značky**. Certifikáty podle první politiky jsou kvalifikované certifikáty a jsou určeny pro osoby. Certifikáty podle druhé politiky jsou kvalifikované systémové certifikáty a jsou určeny pro technická zařízení (aplikace na serverech).
- Fyzickým osobám mohou být vystaveny certifikáty podle politik **Certifikáty pro ověření elektronického podpisu fyzické osoby** nebo **Certifikáty pro ověření elektronické značky fyzické osoby**. Certifikáty podle první politiky jsou kvalifikované certifikáty a jsou určeny pro osoby.

Certifikáty podle druhé politiky jsou kvalifikované systémové certifikáty a jsou určeny pro technická zařízení (aplikace na serverech).

- Certifikáty pro ověření elektronického podpisu použijete zejména pro komunikaci se státní správou. Především pokud chcete komunikovat s Ministerstvem práce a sociálních věcí, chtějte, aby bylo v certifikátu obsaženo číslo „Identifikátor klienta MPSV“. Uvedení tohoto čísla v certifikátu mohou v budoucnu požadovat další orgány státní správy.
- O certifikáty pro ověření elektronické značky budou žádat nejčastěji právě orgány státní správy, které hodlají provozovat tzv. elektronické podatelny.
- Podle zákona nemohou být certifikáty vydávané QCA využívány pro šifrování dat. V tom případě se spíše poohlédněte po komerčních certifikátech vydávaných sesterskou autoritou **PostSignum VCA**.
- Certifikáty vydávané organizacím obsahují údaje „IČ a jméno organizace“ a jméno zaměstnance (resp. jméno označující osoby), volitelně také údaje „jméno organizační jednotky“, „e-mailová adresa“ a „funkce zaměstnance v organizaci“.
- Certifikáty vydávané nepodnikajícím fyzickým osobám obsahují údaj „jméno a příjmení osoby“ (resp. jméno označující osoby), volitelně také údaje „adresa bydliště fyzické osoby“ a „e-mailová adresa“.

Pokud bychom ještě chtěli stručně popsat proces vlastního smluvního odbavení u této služby tak zákazník uzavře s Českou poštou smlouvu o poskytování certifikačních služeb tak, jak je v obchodním styku obvyklé. V případě organizací se v objednávce certifikačních služeb uvedou oprávněné osoby. Po uzavření smlouvy dodají oprávněné osoby obchodnímu místu seznamy žadatelů, kteří jsou následně zavedeni do systému QCA. Tímto okamžikem se mohou jednotliví žadatelé dostavit na kontaktní místa a nechat si vydat certifikát. Dochází zde tedy k určité prodlevě mezi uzavřením smlouvy a vydáním certifikátu. Takto nastavené postupy ale na druhou stranu zabraňují tomu, aby se každou jednotlivou žádostí o certifikát musel zabývat statutární zástupce zákazníka. Také žadatelé předkládají při vydávání certifikátu minimum vyžadovaných podkladů. V případě nepodnikajících fyzických osob navržené postupy předpokládají okamžité vydání certifikátu po uzavření smlouvy. Narozdíl od organizací se při opětovném vydávání certifikátu uzavírá nová smlouva. Nepodnikající fyzické osoby jsou kompletně odbavovány na kontaktních místech.

Aktuální seznam obchodních a kontaktních míst, ceník služby i potřebné postupy pro vydání certifikátů, jsou dostupné na webových stránkách služby. V současnosti Česká pošta provozuje celkem 75 obchodních a kontaktních míst, což přibližně odpovídá teritoriálnímu vykrytí ČR dle okresního členění.

Veřejná certifikační autorita České pošty – PostSignum VCA

Od roku 2003 je v rutinním provozu - Veřejná certifikační autorita České pošty PostSignum VCA. Certifikáty této certifikační autority lze použít nejen v aplikaci registrované elektronické pošty (REP), ale i v dalších úlohách majících srovnatelné nároky na bezpečnost a důvěryhodnost.

Veřejná certifikační autorita České pošty poskytuje služby na vysoké profesionální úrovni, za bezpečnostních a provozních podmínek, které se optimálně blíží podmínkám kladeným na akreditované poskytovatele certifikačních služeb podle zákona č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu, v platném znění. Jádrem certifikační autority je rovněž jako u PostSignum QCA software UniCERT firmy Cybertrust, který byl také doplněn podpůrnými aplikacemi dodanými společností ICZ.

Certifikační služby České pošty PostSignum VCA jsou zaměřeny především na právnické osoby, které požadují vydávat certifikáty ve větších počtech. Certifikační politiky jsou proto navrženy tak, aby proces vydávání certifikátů byl pro organizace co nejjednodušší. Zákazník uzavře s Českou poštou smlouvu o poskytování certifikačních služeb tak, jak je v obchodním styku obvyklé. Smlouva mimo jiné obsahuje údaje o oprávněných osobách, které smějí jménem zákazníka definovat, komu je dovoleno žádat o certifikáty podle jednotlivých certifikačních politik. Oprávněné osoby pak zasílají certifikační autoritě seznamy žadatelů a rozsah jejich oprávnění ohledně žádostí o certifikáty. Žadatelé mohou následně navštívit kterékoli ze sedmdesáti kontaktních míst po celé republice. Jejich totož-

nost a podávaná žádost o certifikát jsou kontrolovány oproti informacím, které certifikační autoritě zaslaly oprávněné osoby. Certifikát je vydán pouze tehdy, pokud jsou žádost o certifikát a totožnost žadatele v souladu s těmito údaji. V případě úspěšného ověření je okamžitě vydán certifikát, což znamená, že k vydání certifikátu stačí jedna návštěva žadatele na kontaktním místě.

Tento model umožňuje přirozeně delegovat pravomoci uvnitř organizace zákazníka a eliminuje požadavek, aby se každou jednotlivou žádostí o certifikát zabýval statutární zástupce organizace či jiná osoba s odpovídajícím podpisovým právem. Jednotlivé certifikační politiky jsou popsány dále.

- Certifikační politika pro certifikáty zaměstnanců. Certifikáty vydané podle této politiky jsou určeny pro osoby, které jsou v určitém vztahu k zákazníkovi. Zákazník prostřednictvím oprávněné osoby definuje, pro které osoby mají být certifikáty vydány. Certifikáty zaměstnanců mohou být použity k elektronickému podpisu, autentizaci a šifrování. Certifikáty vydávané samostatně podnikajícím fyzickým osobám obsahují údaj „jméno a příjmení osoby“ (resp. jméno označující osoby), volitelně také údaje „adresa bydliště fyzické osoby“ a „e-mailová adresa“.

Certifikáty zaměstnanců mohou být využity například k zabezpečení elektronické pošty, k autentizaci uživatelů při přístupu na firemní servery a podobně. Odpovědnou osobou pro tuto politiku může být například pracovník osobního oddělení, který při přijímání nového pracovníka nebo při odchodu zaměstnance z organizace aktualizuje seznam žadatelů udržovaný certifikační autoritou. Zaměstnanci pak vygenerují žádost o certifikát, se kterou navštíví kontaktní místo, kde jim bude vydán certifikát.

- Certifikační politika pro certifikáty fyzických osob. Certifikáty vydané podle této politiky jsou určeny pro fyzické osoby. Certifikáty pro fyzické osoby mohou být použity k elektronickému podpisu, autentizaci a šifrování. Certifikáty vydávané nepodnikajícím fyzickým osobám obsahují údaj „jméno a příjmení osoby“ (resp. jméno označující osoby), volitelně také údaje „adresa bydliště fyzické osoby“ a „e-mailová adresa“.
- Certifikační politika pro certifikáty technologických komponent. Certifikáty vydané podle této politiky jsou určeny pro technologické komponenty (například web servery) provozované zákazníkem, který definuje, pro které technologické komponenty mají být certifikáty vydány. Zákazník rovněž stanovuje, kdo smí žádat o certifikát podle této politiky. Certifikáty technologických komponent mohou být použity k digitálnímu podpisu, autentizaci a šifrování.

Certifikáty technologických komponent budou (mimo aplikace REP) nejčastěji použity k autentizaci serverů provozovaných danou organizací. Odpovědnou osobou pro tuto politiku může být například ředitel interního IT, jenž jmenuje žadatele – správce serverů, kteří vygenerují žádosti o certifikát pro servery a na kontaktním místě pro ně zajistí vydání certifikátů.

- Certifikační politika pro šifrovací certifikáty skupin osob. Tyto certifikáty se používají, pokud chceme šifrovat data, která má dešifrovat kdokoliv z definované skupiny osob. Data jsou zašifrována pomocí veřejného klíče uvedeného v certifikátu. Dešifrovat je může kdokoliv, kdo vlastní soukromý klíč odpovídající veřejnému klíči. Soukromý klíč proto sdílí všichni členové dané skupiny, což umožní například to, aby data zasláná jednomu účetnímu mohl dešifrovat kolega, který ho v době dovolené zastupuje.

Tyto certifikáty se používají, pokud chceme šifrovat data, která má dešifrovat kdokoliv z definované skupiny osob. Data jsou zašifrována pomocí veřejného klíče uvedeného v certifikátu. Dešifrovat je může kdokoliv, kdo vlastní soukromý klíč odpovídající veřejnému klíči. Soukromý klíč proto sdílí všichni členové dané skupiny, což umožní například to, aby data zasláná jednomu účetnímu mohl dešifrovat kolega, který ho v době dovolené zastupuje.

Registrovaná elektronická pošta – REP

Česká pošta, s. p., od začátku roku 2003 provozuje komerčním způsobem službu Registrované elektronické pošty (REP). Systém REP je elektronická obdoba doporučeného dopisu s dodejkou, která usnadňuje a zrychluje vzájemnou komunikaci subjektů. Bezpečnost zasílaných dokumentů je zajištěna pomocí certifikátů vydaných nezávislou certifikační autoritou.

Registrovaná elektronická pošta je určena pro subjekty, které chtějí papírovou korespondenci nahradit elektronickou formou, aniž by přišly o možnost ověření, zaručení či prokázání doručení zásilky. Projekt REP je svým způsobem ojedinělé řešení ve střední Evropě. Obdobný systém pro bez-

pečné doručování dokumentů s využitím webových technologií zvaný PosteCS byl vyvinut ve spolupráci francouzské La Poste a Canada Post Corp. V USA nabízí podobný produkt UPS pod názvem UPS Dokument Exchange. V našich podmínkách počítačnická myšlenka vzešla z požadavků zajistit adekvátní elektronickou variantu pro komunikaci, kde je kladen požadavek průkaznosti odeslání a doručení zásilek (náhrada např. za stávající formy: data → CD, disketa → obálka → cesta na poštu → zaslání jako doporučená zásilka). Projekt Česká pošta společně vyvinula a realizovala s firmami ICZ, a. s., a Profinit (Sybase). Cílem bylo zrealizovat systém, který by mohla využívat široká veřejnost, nejen specifictví klienti.

REP je postaven na základě vícevrstvé architektury klient-server. Zákazník používá speciální aplikaci podobnou běžnému mailovému programu, s níž obdrží též elektronické certifikáty. Aplikace je připravena pro obecně dostupné platformy jako MS Windows 98/2000/ME/XP, Mac OS X nebo Linux. Systém je schopen v jeden okamžik zajistit zabezpečenou a vzájemně ověřenou komunikaci až 55 000 uživatelům. Základem je aplikační server Sybase Enterprise Application Server, poslední verze databázového serveru Adaptive Server Enterprise a uznávaný standard v oblasti replikace Sybase Replication Server. Pro šifrování a elektronický podpis je možné použít služeb certifikační autority PostSignum VCA a PostSignum QCA, variantně též i služeb systémem uznaných certifikačních autorit třetích stran. Vlastní řešení REPU realizovala ICZ, a. s., společně s Českou poštou.

Základní funkce systému REP lze popsat následovně: zákazník (uživatel) si v REP Centru pronajme elektronickou přihrádku, prostřednictvím které pak může komunikovat se všemi subjekty, které jsou zaregistrovány obdobným způsobem. Uživatel může odesílat elektronické zásilky ostatním uživatelům systému, přičemž při podání zásilky obdrží z REP Centra podací lístek. Adresátu, kterému je zásilka určena, je zasláno do jeho e-mailové schránky (nebo prostřednictvím sms zprávy) upozornění (avízo) o uložení zásilky v REP Centru. Při zahájení stahování zásilky adresátem z REP Centra je odesílateli vydáno potvrzení o přístupu adresáta k zásilce. Po jejím úplném stažení a otevření zásilky adresátem pak odesílatel obdrží doručenkou. Všechna potvrzení o podání zásilky, upozornění adresáta na nové zprávy v přihrádce, potvrzení o stahování zásilky adresátem a následně potvrzení o otevření zásilky vytváří systém REP automaticky ve chvíli, kdy odesílatel či adresát danou akci provede. Uživatel může rovněž získat výpis z historie dané zásilky s přehledem změn jejího stavu.

Veškerá data jsou při přenosu mezi odesílatelem a adresátem šifrována a elektronicky podepsána. Obsah zásilky tedy není pro REP Centrum čitelný. Základním článkem nabídky produktů rodiny REP je REP Standard, který např. dovoluje, aby jednu přihrádku sdílelo několik uživatelů. Každý z nich však má vlastní podpisový certifikát, přičemž k tomuto účelu může být variantně použit kvalifikovaný certifikát vydávaný akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.

V současné době je nabídka skupiny produktů REP – klientských aplikací tvořena těmito typy služeb: REP Lite – varianta pro jednoho uživatele, REP Standard – s možností využití jedné přihrádky pro komunikaci více uživateli (jeden je správce ten může umožnit využití přihrádky i dalším uživatelům, kteří mají svůj vlastní podpisový certifikát). Další dostupnými variantami jsou síťová REP Enterprise, REP Advanced, což je jádro REP Klienta integrovatelné do informačních systémů zákazníka a REP Partner – REP Free (uživatel Partnera si aktivuje s kým chce komunikovat prostřednictvím bezplatných přihrádek REP Free). Podrobné informace o službách z rodiny produktů REP lze nalézt na webových stránkách služby: <http://rep.cpost.cz> nebo na www.cpost.cz.

Hlavními přínosy systému jsou průkaznost doručování/příjmu zásilky, určitý stupeň garance přenosu zásilky a možnost nestranného doložení stavů, kterými zásilka během přenosu prošla včetně otisku obsahu zásilky (vše se ukládá v archivu systému po dobu pěti let). Průkaznost je zajišťována provozovatelem systému na obdobné úrovni a s právním zajištěním jako při fyzickém užití doporučeného dopisu s dodejkou. Těmito vlastnostmi se REP odlišuje od běžného e-mailového systému. Dalším rozdílem je možnost zasílat relativně velké zásilky. Přihrádka typu V je prakticky bez provozního objemového omezení.

Služby Registrované elektronické pošty jsou dostupné pře síť KM – obdobně jako služby certifikačních autorit České pošty PostSignum QCA – VCA.

Centrální adresa (CADR)

Informační systém o veřejných zakázkách, veřejných dražbách a ostatních nabídkách (IS CADR) je provozován na internetových adresách:

www.centralni-adresa.cz a www.centralniadresa.cz

CADR je samostatný informační systém skládající se ze dvou částí. První část (tzv. operační pracoviště) se skládá z databáze, aplikace operačního pracoviště a snímacího a vyhodnocovacího modulu (scannery a SW vytěžování). Tato část je umístěna v datovém centru ČR, které je součástí datové sítě ČR. Druhou část tvoří tzv. prezentační část, skládající se z databáze, webové aplikace a přístupových modulů (příjem dat z elektronických formulářů, komunikace s MMR ČR, komunikace s obdobným systémem v EU – TED). Tato část je umístěna v demilitarizované zóně (DMZ) datové sítě ČR.

Systém centrální adresy zabezpečuje jednotný příjem, zpracování, ověření a zveřejnění informací v blocích: veřejné zakázky, veřejné dražby a ostatní nabídky. Informace, které jsou prostřednictvím tohoto systému uveřejňovány jsou stanoveny platnou legislativou ČR a směrnicemi EU. CADR umožňuje uživatelům zadávat do systému informace, které jsou určeny k uveřejnění jak v listinné podobě tak především v preferované elektronické podobě. V elektronické podobě lze data, která se mají předat na CADR předpřipravit offline způsobem pomocí standardních bezplatně obecně dostupných nástrojů pro vyplňování elektronických formulářů jako je 602XML Filler, Adobe Acrobat v.7, CADR-PCJ a následně je zaslat pomocí webové služby nebo prostřednictvím REPU do systému. Zároveň však CADR uživatelé také umožňuje vyplnit příslušný elektronický formulář přímo na webové stránce systému, ověřit si správnost vyplnění a po připojení kvalifikovaného elektronického podpisu jej přímo předat k uveřejnění.

Základním cílem informačního systému CADR je zajištění maximální transparentnosti, ztížení různých diskriminačních kroků, kontrola a celkové zajištění objektivního průběhu celého životního cyklu vyhlášených veřejných zakázek, veřejných dražeb a převodu státního majetku. Na jediném místě v jednotném prostředí jsou tak pro širokou veřejnost bezplatně dostupné informace týkající se veřejných investic, převodů státního a veřejného majetku.

Realizace IS CADR

- vydání zákonů č. 26 a 28 v roce 2000,
- 31. 5. 2000 nařízení vlády č. 168/2000 Sb. o centrální adrese (CADR),
- 1. 6. 2000 zahájení projektu CADR I. ČR,
- 1. 7. 2000 dostupné základní informační stránky CADR I.,
- 1. 8. 2000 funkční blok: veřejné zakázky (VZ) CADR I.,
- 1. 10. 2000 funkční blok: veřejné dražby (VD) CADR I.,
- 31. 5. 2001 funkční blok: ostatní nabídky (ON) CADR I.,
- 1. 11. 2001 elektronické zadávání do bloku VD – CADR I.,
- 1. 5. 2002 elektronické zadávání do všech bloků CADR I.,
- 1. 5. 2004 (účinnost zákona č.40/2004 Sb., o veřejných zakázkách a jeho prováděcí vyhlášky č. 240/2004 Sb.) – realizace nového bloku VZ – CADR II.:
 - správcem IS ZVZ – MMR ČR, ČR zabezpečuje kompletní provoz systému CADR,
 - formalizace uveřejňovaných dat,
 - zabezpečená komunikace CADR s MMR ČR a následně s IS TED EU,
 - rozšíření cest pro elektronické zadávání (webové rozhraní, XML602 Filler),
- 18. 4. 2005 – úpravy systému plynoucí z novelizace legislativy (8 formulářů),
- 8. 9. 2005 – přímá komunikace CADR – TED (Tenders Electronic Daily),
 - rozšíření cest pro elektronické zadávání

Hlavní požadavky na IS CADR

- Přesnost, vysoká výtěžnost a rychlost zpracování podkladů – se zaměřením především na největší skupinu, kterou jsou podání v listinné podobě,
- Efektivní a spolehlivý provoz operačního pracoviště,
- Vysoká dostupnost – redundance prezentačních serverů, Load Balancing, Web Server redirector,
- Zálohování datového serveru – zrcadlení diskového pole,
- Zabezpečení proti úmyslným i neúmyslným útokům z Internetu – server umístěn na demilitarizované zóně datové sítě ČP, ochrana: firewall a nárazníkové servery,
- Zabezpečení proti předčasnému úniku informace a proti zveřejnění neautorizované informace (pro podklady v listinné i v elektronické podobě),
- Archivace uveřejněných informací a podkladů po dobu min. pěti let.

Shrnutí

Registrovaná elektronická pošta, Kvalifikovaná a Veřejná certifikační autorita České pošty a služby informačního systému centrální adresy dokazují, že Česká pošta je moderní institucí, která je připravena poskytovat elektronické služby s patřičným uživatelským komfortem a na vysoké úrovni zabezpečení.

O autorovi

Ing. Antonín Ambrož, ředitel odboru koncepcí, Česká pošta, s. p.

Vystudoval vysokou školu technickou se zaměřením spoje a informační technologie. Po ukončení studia pracoval v oboru na různých řídicích a technických pozicích. Od roku 1992 do roku 1999 pracoval v několika zahraničních misích mezinárodních organizací na Středním východě. V současné době pracuje u České pošty, s. p., jako ředitel odboru koncepcí. Tento odbor se zaměřuje na vypracovávání koncepčních návrhů v oblasti elektronických poštovních služeb, internetových služeb platebního styku, služeb eGovernmentu a vedení některých specifických projektů z této oblasti. Za Českou poštu, s. p., se podílel na realizaci projektů Centrální adresa (oficiální informační systém o veřejných zakázkách a veřejných dražbách, registrovaná elektronická pošta (REP) a Kvalifikovaná certifikační autorita České pošty, s. p., PostSignum QCA.

Přínosy analytických nástrojů ve veřejné správě – případová studie Kraje Vysočina

Václav Bahník, projektový manager Business Intelligence, PVT, a. s.

Organizace na všech úrovních státní správy a samosprávy v současné době využívají informační systémy podporované informačními technologiemi (IS/IT). Primárním důvodem jejich nasazení je přímá podpora provozních činností – efektivní komunikace s občanem a dalšími organizacemi (elektronické podatelny, spisové a archivní služby), ekonomické řízení vlastní organizace (ekonomické systémy), ale i další podpůrné činnosti (proprietární aplikace, aplikace založené na balících kancelářského software, apod.). S rozšiřováním oblastí nasazení a rozvojem IS/IT se neustále zvětšují objemy dat, které organizace uchovávají ve svých datových úložištích – v různých databázích, v souborech uložených jak centrálně na serverech, tak nekontrolovaně na pevných discích jednotlivých uživatelů. Díky heterogenitě těchto úložišť je nutné řešit otázky duplicity a konzistence dat mezi různými systémy a v neposlední řadě otázky dostupnosti dat, pokud jsou ukládána ve formě nevhodné pro sdílení (papír, soubory na lokální uživatelské úrovni), přičemž právě kvalita datové základny je kritickým předpokladem pro efektivní analýzu.

Analytické nástroje z rodiny řešení Business Intelligence (BI) představují z komerční sféry prověřenou cestu umožňující zpracovávat velké množství dat a následně je poskytovat uživatelům vhodným způsobem a formou, která umožní přeměňovat tato data na informace a znalosti, které jsou nezbytné pro podporu kvalifikovaného rozhodování a provádění změn.

Princípem implementace a provozování nástrojů Business Intelligence je proces soustavného sběru a uchovávání dat ze systémů organizace potřebných pro informační a analytický proces. Extrahovaná, transformovaná a konzistentní data z mnoha zdrojů a organizačních jednotek organizace jsou ukládána v jednotné databázi, která na rozdíl od úložišť produkčních systémů používá speciální datový model vhodný pro následnou efektivní a výkonnou analýzu.

Přínosy z realizace těchto nástrojů jsou ovlivněny jejich správným výběrem podporujícím analýzu a prezentaci dat. Mezi nejdůležitější a nejpoužívanější metody patří:

- operativní dotazy a sestavy
- multidimenzionální analýza OLAP
- statistické, finanční analýzy a analýzy časových řad
- pravidelně se opakující dotazy a sestavy
- vizualizace a dolování dat
- what-if analýzy s predikcí chování v budoucnosti podle historického vývoje.

Výběr vhodného analytického nástroje je velmi důležitý, nicméně volba prezentačního rozhraní je tím, co v konečném důsledku rozhoduje, zda budou koncoví uživatelé s nástroji Business Intelligence pracovat. Prezentační vrstva, která tvoří rozhraní mezi konkrétním nástrojem a uživatelem, by měla být na jedné straně intuitivní a jednoduchá, na druhé straně by měla v maximálně možné míře využít možností analytického nástroje a nabídnout dostatečný prostor pro kooperaci a sdílení dosažených výstupů.

Modelovým příkladem nasazení analytických nástrojů ve státní správě může být úspěšná realizace 1. etapy Datového skladu pro Kraj Vysočina, kterou v průběhu října 2004 až května 2005 provedl společný tým pracovníků Kraje Vysočina a PVT, a.s. Projekt zahrnoval důkladnou analýzu obsahující definici informačních potřeb pracovníků KÚ, identifikaci a akvizici datových zdrojů, které naplnily identifikované informační potřeby. Vlastní implementace pak obsahovala:

- vybudování odděleného datového úložiště, které bylo navrženo s ohledem na primární potřebu analýzy shromažďovaných dat
- navržení a realizaci procesů, které pravidelně načítají, konsolidují a čistí data z heterogenních datových úložišť produkčních systémů, tato data následně ukládají do vytvořeného odděleného analytického úložiště
- nasazení multidimenzionální analýzy OLAP a reportovacího systému nad shromážděnými daty

- vytvoření Analytického portálu, který je provozován v prostředí intranetu Krajského úřadu a který umožňuje všem pracovníkům využívat analytické nástroje a následně sdílet získané výstupy s možností exportu výsledků do dalších aplikací.

V konečné fázi projektu proběhla komplexní řada školení koncových uživatelů, kteří se interaktivní formou naučili používat implementované nástroje BI přes rozhraní Analytického portálu. Školení administrátorů pak završilo proces předávání know-how, který mezi pracovníky realizačního týmu probíhal po celou dobu trvání projektu.

O tom, že nasazení analytických nástrojů do prostředí Krajského úřadu Vysočina bylo úspěšné, svědčí realizace další etapy, která nyní probíhá vlastními silami KÚ Vysočina, pracovníci PVT, a. s., působí pouze v rolích konzultantů.

O autorovi

Václav Bahník, projektový manager Business Intelligence, PVT, a. s., Kovanecká 2124/30, 190 00 Praha 9.

V současné době studuje na Technické univerzitě v Liberci, obor Manažerská informatika. Profesní zaměření – informatika od roku 2000 do současnosti. 2000–2003 – COM PLUS – Account Manager. 2003–2004 – PVT, a. s. – analytik a konzultant týmu Business Intelligence. 2004–dosud – PVT, a. s. – vedoucí týmu Business Intelligence.

Kam kráčí informační systémy krajů?

Josef Beneš, Public Sector Manager, Soluziona Česká republika

Rozvoj informačních systémů veřejné správy je závislý na pochopení jejich významu v řízení. Volba směru rozvoje informačního systému vyžaduje posouzení roviny technologie, dat a zejména užívání IS. Dle výsledku je možno orientovat financování rozvoje.

Jak přistupujeme k členění procesů veřejné správy

Procesy veřejné správy je možno rozlišovat podle jejich pozice v systému funkcí veřejné správy. Řízení ve veřejné správě je velmi komplikovaný pojem, který je třeba očistit a velmi precizně vymezit. Naše vymezení může mít samozřejmě nedostatky – neklademe si nárok na dokonalost, ale nabízíme pohled, který je vytvořen na základě řešení celé řady projektů ve veřejné správě, ve kterých bylo nutno se zabývat tematikou procesů a funkcí.

Zjednodušeně se dá říci, že funkce veřejné správy jsou definovány zákonem. V zákonech lze nalézt definice poslání, vizi a základní roviny regulace a řízení. Lze v nich nalézt i nástroje, které jsou pro řízení legální a použitelné. Příkladem takového zákona je zákon o krajích.

Funkce systému řízení

Zákony však vymezují pouze hlavní roviny řízení. Definují „resortní dekompozici“, členění problematiku řízení na relativně související oblasti. Veřejná správa a veřejný život – život společnosti, kde každý jedinec má určitou míru svobody a povinností, psaných a nepsaných – dává vzniknout stroji na řešení společenských, lidských, problémů. Lze rozlišovat zejména následující struktury tohoto stroje.

Správu služeb (technickou správu), umožňující řešit po všech stránkách provoz služeb veřejné správy, placených i neplacených, lépe či hůře měřitelných co do kvality. Velkou službou je i řešení životních situací. Život přináší nesmírné množství vzruchů, lidé mají všelijaké nápady, potřeby (reálné i nereálné), tužby. Působení veřejné správy můžeme chápat jako kybernetický systém, který prostřednictvím nesmírného množství vnitřních vazeb hledá vždy novou rovnováhu pokud nové impulsy přicházejí. Toto poslání veřejné správy není často jako poslání vůbec chápáno – stojí jakoby na pozadí. Nastoluje však velmi zásadní pravidla vnitřní komunikace. Zavádí principy i vnější komunikace organizace veřejné správy a okolí. Vzniklé propojení lidských mozků má za úkol optimalizovat rozhodování, posuzovat pozitivní i negativní situace, navrhnout variantní řešení. Tento svět komunikačních procesů má svoje pravidla a ta, i když se zdají často „suchá a úřední“, zajišťují do určité míry objektivně fungující a relativně svobodnou existenci společností. Produkt existuje, je jím rozhodnutí.

Správu zdrojů – umožňující hospodařit dle zákona – jako správný hospodář a správce, který dbá na rozvoj svěřených hodnot a vydává ze svého hospodaření počet svému pánu – občanům, kteří jej financují ze svých peněz. K poskytování služeb jsou spotřebovávány zdroje, které je třeba obnovovat. Zdroje rovněž stárnou, ztrácejí hodnotu, je možné se jich zbavovat, nakupovat nové a svěřit je k výkonu služby.

Strategickou správu (možná to není úplně přesné označení) – tvorbu strategie – udávající hlavní směry celého složitého dění, stanovící principy kterých je nutno se držet, které jsou nepřekročitelné, pravidla při jejich překračování, normy a definice celého systému.

Administrativní správu – řešení případu není jednoduché, je třeba ověřit spoustu údajů a zajistit, aby se dostala dokumentace ke kompetentním pracovníkům. Aby proces řešení problému (případu) byl transparentní je potřeba zanechávat v něm stopy – razítka a podpisy – na důkaz toho, že jsem o něčem přemýšlel, něco jsem vymyslel a že to, co je na papíře, platí. Je problém v této době hájit razítka a papír. Bylo by však přece hezké, kdy razítko bylo skutečným symbolem odborného posouzení, dobré smlouvy, a slova, které platí. Význam tohoto symbolu se určitě nezmění ani pokud bude v elektronické formě.

Význam informačního systému

Informace jsou surovinou řízení, dobrý a užívaný informační systém je cílem dobrého správce. Jaký je stav rozvoje informačního systému si uvědomíme, pokud dáme do souvislostí tři roviny jeho existence. Jsou to

- Technologie (HW, SW, komunikace, integrace, provoz)
- Data a informace (základní, referenční, agregovaná, vstupy, výstupy, datové formy – databáze, GIS, Dokumenty, integrace datového modelu)
- Uživatelé a informační management (nabídka a poptávka po informacích, dovednosti)

Tyto roviny lze aplikovat na každý z výše uvedených systémů. Porovnáním stavu těchto komponent IS a nároků příslušné oblasti si vytvoříme obrázek oblastí co do potřeby rozvoje jejich informačního zabezpečení.

Jedním z podstatných negativních jevů je – dle našeho názoru – odtržení rozvoje řízení a rozvoje informačních systémů. Investice do informatiky se pro mnoho zastupitelů a radních jeví jako nepodložené a neodůvodněné. Průkaznost vztahu řízení a správy a informačního systému je podstatným krokem k transparentním požadavkům na rozpočtové prostředky do informatiky.

Závěr

V prezentaci uvádíme základní poznatky z analýzy problematiky informačního systému krajů, které dokumentují nejdůležitější SWOT faktory v globálním pohledu.

Klíčovým krokem k dalšímu rozvoji informatizace krajů je jasná vize funkcí řízení, jejich produktů a služeb, včetně nezbytných prvků informačního systému, bez nichž by výkon řízení nebyl možný. Propagace takové vize mezi zastupiteli, politiky a úředníky a její pochopení, je předpokladem uvědomělého a optimálního rozvoje veřejné správy, ale i informačních systémů, které jsou předmětem našeho přemýšlení.

Kontakt na autora

Josef Beneš

jbenes@cz.soluziona.com

Obec Bernolákovo na prelome storočí

Ing. Martin Berčík, referent, Obec Bernolákovo, Slovenská republika

Úvod

Nie je tomu tak dávno a na Slovensku sa začali rozvíjať moderné informačné technológie, medzi ktoré nepodmienečne patrí aj Internet.

Obec Bernolákovo s necelým počtom 5000 obyvateľov sa nachádza necelých 15 km od centra hlavného mesta Bratislavy, na hlavnej spojnicí železničnej i cestnej tepny vedúcej z Bratislavy do Senca. Patrí k významným obciam nielen čo do svojej histórie, ale aj čo sa týka budovania, prevádzkovania a uvádzania nových technológií do praxe.

História obce

Územie Bernolákova bolo osídlené už v období neolitu (novšej doby kamennej) a v staršej dobe bronzovej. Väčšina hmotných pamiatok pochádza z 8. storočia, z obdobia slovansko-avarského spolužitia.

Prvé písomné pramene pochádzajú z roku 1209. V tomto roku kráľ Ondrej II. daroval správcovi Šebešovi obec i panstvo Svätý Jur, ktorého súčasťou bola i dedina CEKI (dnešné Bernolákovo). Už v roku 1216 mala obec meno CHEKI. V tomto období boli na území dnešného Bernolákova dve osady ČEKI a LUŽNICA. Obe osady sa neskôr spojili a postupne sa menil i názov obce Najčastejšie spomínané bolo maďarské meno Cseklész, či nemecké Landsitz, ale aj rôzne obmeny týchto názvov. Neskôr sa začalo používať meno Čeklís, ktoré prislúchalo obci až do roku 1948. Odvtedy obec nesie názov Bernolákovo.

Významné pamätihodnosti

Nad obcou sa týči vodárenská veža Várdomb. Pripomína miesto, kde bol okolo roku 1290 vybudovaný Čeklísky hrad. Začiatkom 18. storočia bol za povstania Františka Rákoczyho II. zničený. Významnou stavbou je pôvodný gotický kostol zo 14. storočia, ktorý bol v rokoch 1764–1773 prestavaný. Zasvätený bol sv. Štefanovi – patrónovi kostola.

V roku 1523 dostala obec prvú výsadnú listinu, no mestečkom sa stala až v rozpätí rokov 1606–1630. V ďalšom období sa obec spája s významným rodom Esterházyovcov. Gróf Jozef Esterházy tu v rokoch 1714–1722 dal postaviť honosný kaštieľ. Monumentálna architektúra bola ovplyvnená viedenským barokom. Autorom projektu bol pravdepodobne Ján Bernard Fischer z Erlachu, neskôr v prvej polovici 18. storočia boli vykonané menšie úpravy architektom J. Fellnerom. Svojím riešením patril medzi najskvostnejšie barokové kaštiele na Slovensku. V okolí kaštieľa sa rozprestieral park v štýle francúzskych parkov. V zámockom parku bola vybudovaná i baroková kaplnka Svätej Anny (1724). Zaujímavosťou je i mariánsky stĺp od L. Godeho.

Majitelia kaštieľa boli veľmi významným rodom. Svedčí o tom i rok 1766, kedy bol hosťom Esterházyovcov celý kráľovský dvor. V tom istom roku tu panovníčka Mária Terézia zriadila prvú

manufaktúru – kartúnku. Zo 17. storočia sa zachoval „stĺp hanby“. Významnou historickou kapitolou obce bolo pôsobenie mladého katolíckeho kňaza Antona Bernoláka v rokoch 1787–1791. Bol predstaviteľom mladej slovenskej inteligencie, ktorá sa snažila o pozdvihnutie slovenského národa i jeho jazyka. Najvýznamnejším činom Antona Bernoláka bolo kodifikovanie spisovnej slovenčiny v roku 1787. Dňa 10. októbra 1937 bol odhalený jeho pomník a od roku 1948 obec nesie jeho meno – Bernolákovo.

Historickou pamiatkou je i erb obce, ktorého počiatky siahajú do 14. storočia. Vtedy obec používala

pečatidlo v tvare kruhopisu. Na obecnej pečati bol zobrazený patrón kostola sv. Štefan (celá jeho postava) . V rokoch 1606–1630 sa Čeklís stal mestečkom a vtedy vzniklo i nové pečatidlo. V kruhopise bolo vytlačené * SIGILVM * VAROS *CZEKL .ZI. (Pečať mestečka Čeklís a skratka iniciály SI – sv. Štefan). Na tomto pečatidle už nebola celá postava sv. Štefana kráľa, ale len jeho pravé rameno, ktoré držalo v ruke kráľovské žezlo. V rokoch 1630–1634 vzniklo nové erbové pečatidlo s latinským kruhopisom SIGILLVM OPPIDI CZEKLISZ, ktoré používal obecný úrad až do roku 1910. Dnešný erb pozostáva z modrého štítu. Pravé striebornoodeté rameno zvierá v dlani zlaté ľaliové žezlo. Od erbu sa odvíja i obecná vlajka ukončená lastovičím zástrihom.

Obec má svoj kultúrny dom, kde sa uskutočňuje množstvo kultúrnych a spoločenských podujatí. Nachádza sa v ňom aj obecná knižnica, ktorá obsahuje 25 000 knižných titulov. V Bernolákove pôsobí od roku 1991 detský tanečný súbor country tancov Niagara a detský folklórny súbor Stromček. Je tu aktívnych množstvo organizácií, ako napríklad Červený kríž, Zväz záhradkárov, Klub dôchodcov, Klub podnikateľov, Združenie zdravotne postihnutých Nádej. Obec vydáva časopis Bernolák.

Súčasná Bernolákovo je intenzívne sa rozvíjajúca obec s rozsiahlou výstavbou rodinných domov, do ktorých sa presídľuje veľká skupina stredných vrstiev Bratislavčanov, mnoho podnikateľských subjektov aj menších a stredných firiem. Postupne sa do obce vracajú aj jednotliví občania, ktorí vyhľadávali pracovné príležitosti v iných obciach a mestách. Pôsobí tu viac ako 30 väčších firiem, z nich mnohé majú nielen regionálny význam. Bernolákovo má veľmi dobré dopravné spojenie s hlavným mestom i s okresným sídlom v Senci. Železničná stanica sa nachádza na frekventovanej trati z Bratislavy do Nových Zámkov.

Rekreácia a šport

Významnou aktivitou v obci je výstavba Areálu voľného času, spojená s realizáciou prvého golfového ihriska na Slovensku, ktoré sa nachádza v okolí kaštieľa Esterházyovcov. Ihrisko má 9 jamiek dĺžky 1691

m, par 62 a jeho charakteristickým rysom je rozmanitosť a neopakovateľnosť úderov. Dvestoročné stromy, úzke dráhy a množstvo pieskových prekážok dáva hre množstvo variácií. Ihrisko prekvapí a zaujme svojou náročnosťou aj veľmi dobrých hráčov. Napriek tomu ho zvládnu aj začínajúci adepti golfu. V súčasnosti sa dokončuje dobudovanie 18-jamkového ihriska.

Ďalšou významným športovým stánkom v obci je Centrum jazdeckého športu Bernolákovo, v ktorom sa organizujú medzinárodné jazdecké preteky v parkúrovom jazdení.

www stránka

História www stránky obce Bernolákovo sa začala v roku 1996 na adrese www.home.sk/www/private/bernelakovo.

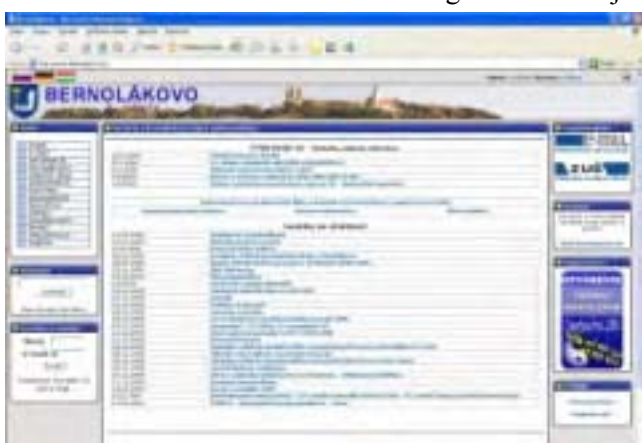
V roku 1997 z dôvodu lepších podmienok prešla na host SZM a prelomovým rokom sa stal rok 1998 po zmene štruktúry, ktorá po malých zmenách slúži dodnes. V roku 1999 bola zaregistrovaná vlastná doména. V roku 2005 prešla stránka grafickou zmenou. Obsah a kvalita stránky sa neustále skvalitňuje, čoho dôkazom sú prestížne ocenenia:

- ocenenie na medzinárodnej konferencii v Hradci Králové, za účasti krajín V4 (Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko) s obsahom „Internet v štátnej správe“ dňa 18. 4. 2001 EuroCrest Aw@rd The Best Website 2001,
- za 1. miesto v kategórii obcí v súťaži o najlepšiu webovskú stránku „Zlatý Erb Slovensko 2002“ udelenú dňa 16. 4. 2002 v Bratislave,
- nominovaná stránka v kategórii obce „Zlatý Erb Slovensko 2004“ (2. až 5. miesto)
- za 4. miesto v kategórii obcí v súťaži o najlepšiu webovskú stránku „Zlatý Erb Slovensko 2005“ udelenú dňa 21. 11. 2005 v Bratislave,
- cena v kategórii Najlepšia elektronická služba samospráv – cena spoločnosti Microsoft s elektronickou službou aktuálne hlásenia a archív obecného rozhlasu na internete udelená dňa 21. 11. 2005 v Bratislave.

Internet ako celosvetovo vyhľadávané médium nám umožňuje prinášať objektívne správy z diania v obci a dokážeme týmto spôsobom informovať nielen našich občanov, ale aj ľudí, ktorí v našej obci už trvale nežijú alebo sa odsťahovali do zahraničia, alebo iných kútov Slovenska.

V decembri 2004 sme na www stránku umiestnili novú rubriku „záznamy vysielania obecného rozhlasu“.

Záujem o informácie z www stránky obce neustále narastá a preto sme v roku 2005 inovovali www stránku a okrem nového designu navrhli aj niektoré vylepšenia, ktoré uľahčia komunikáciu

s občanom a pokryjú narastajúci dopyt po informáciách. Rozšírilo sa diskusné fórum s vylepšenými funkciami, rozšíreným a upresneným rozsahom diskusných tém, rýchlejšim spracovaním, čo prispelo k zrýchleniu reakcií na príspevok a následnej rýchlejšej komunikácii medzi občanom a úradom, ale aj občanmi navzájom. Staronovým vylepšením je obnovený mailinglist „Bernolákovčania a Internet“. Tento systém na zasielanie noviniek umožňuje občanom po registrácii získať priebežný prehľad o nových informáciách na stránke.

EMU a informačný terminál pre občanov

Obce a mestá na Slovensku (samospráva) používajú informačné systémy na podporu výkonu ich činností v zmysle kompetenčného zákona a ďalších súvisiacich právnych noriem a na podporu výkonu hospodársko-správnych agend úradu. Tieto informačné systémy sú na rôznej kvalitatívnej úrovni. Obec Bernolákovo ako jedna z mála z obcí spracováva väčšinu informácií už v elektronickej forme.

Od 1. 7. 1999 pracuje obecný úrad Bernolákovo s informačným systémom, ktorý komplexne zastrešuje oblasť ekonomiky, evidencie, geografických informácií a administratívy, tzv. back office úradu dodávaný spoločnosťou Geoinfos.

Informačný systém KORWINTM, ktorý tvorí back office úradu je schopný podľa potreby dodávať integrované riešenia. Umožňuje obciam začať, vyvíjať a ponúkať obciam front office, ktorý je z pohľadu občana, podnikateľa, štátu, EÚ najdôležitejší, lebo reprezentuje kvalitatívnu úroveň obce.

Elektronický obecný úrad Bernolákovo (ďalej aj E-MU) spustený v skúšobnej prevádzke od 17. 10. 2005 a od 1. 1. 2006 v riadnej prevádzke umožňuje obyvateľovi, resp. právnickej osobe, ktorá pôsobí na území obce, resp. je s obcou vo vzťahu (ekonomickom, správnom, majetkovom a pod.), komunikáciu s obecným úradom prostredníctvom siete internet. Systém E-MU poskytuje a do budúcnosti bude poskytovať služby rôznych úrovní, od bežného „úložiska“ dokumentov, napr. tlačív pre stavebné konanie, priznanie k dani z nehnuteľností, ktoré si obyvateľ stiahne, vytlačí a podá bežným spôsobom (osobne, doporučenou poštou), cez poskytovanie verejne dostupných údajov ako sú všeobecne záväzné nariadenia, uznesenia, poslancecké zoznamy, zoznamy členov komisií a pod., až po podávanie žiadostí, priznaní k poplatkom, prihlášok a odhlášok trvalého pobytu a pod. prostredníctvom internetu v elektronickej forme. Okrem toho musí systém umožňovať realizáciu elektronickej výmeny dát, aplikáciu elektronickeho podpisu a realizáciu elektronickejších platieb pri zachovaní všetkých bezpečnostných štandardov a legislatívnych noriem v tejto oblasti.

Po zadaní www.e-mu.sk sa na úvodnej obrazovke zobrazí hlavné okno. Cez link Bernolákovo je možné pristupovať jednak k verejne prístupným údajom, ale aj možnosť prihlásenia sa registrovaného užívateľa, ktorý má následne prístup k údajom týkajúcim sa konkrétnej osoby či subjektu. Ako základná databáza pre informácie vystavované do zóny front office slúži produkčná databáza IS KORWINTM Z nej je možné, s využitím dostupných technológií, využívať front office s nasledovnou štruktúrou:

a) Verejné informácie

- vzory tlačív
- zoznam všeobecne záväzných nariadení obce
- zoznam uznesení zastupiteľstva, rady a pod.
- zoznamy a hlasovanie poslancov
- zoznamy komisií a členstvo v nich
- informácie pre občanov – oznamy
- verejné vyhlášky
- aplikácia vyhľadávacích mechanizmov, napr. podľa dátumu prijatia, podľa kľúčového slova, podľa poradia.

b) Osobné informácie – všetky informácie, ktoré sa týkajú konkrétneho občana, podnikateľa, dostupné len na základe registrácie a splnením všetkých bezpečnostných opatrení.

Prístup k týmto informáciám bude mať len registrovaný používateľ po bezpečnom prihlásení sa do systému, zadaním používateľského mena a hesla a prípadných ďalších autentifikačných údajov. Následne sa používateľovi umožní prístup do jeho tzv. osobnej schránky, ktorá bude obsahovať napr.:

- zoznam jeho záväzkov
- platobné výmery za daň z nehnuteľnosti
- platobné výmery za miestne poplatky
- zoznam jeho registrovaných platieb a splátkových kalendárov
- zoznam jeho podaných žiadostí a stav ich vybavenia.

c) Elektronická podateľňa – podávanie digitálne certifikovaných podaní (elektronický podpis, alebo zmluva) a podaní nevyžadujúcich digitálny certifikát.

Elektronická podateľňa umožní registrovanému používateľovi realizovať rôzne podania, ktorých pravosť bude potvrdená buď elektronickým podpisom v súlade so zákonom NR SR č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise, resp. v niektorých prípadoch postačuje autentifikácia používateľským menom a heslom (a prípadnými ďalšími údajmi).

Podania digitálne certifikované

- podanie priznania k dani z nehnuteľnosti
- podanie priznania k miestnemu poplatku
- podanie žiadosti o stavebné konanie
- podanie prihlášky o zmene/ukončení trvalého, resp. prechodného pobytu

Podania nevyžadujúce digitálny certifikát

- podanie sťažnosti
- podanie žiadosti o informáciu v zmysle zákona NR SR č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

Úrad má viac možností, ako potvrdiť identitu odosielateľa elektronického dokumentu (podpísaného elektronickým podpisom):

- bude spolupracovať s existujúcou (komerčnou) certifikačnou autoritou / autoritami
- uzatvorí zmluvu s občanom

d) Bezhotovostné platby občanov a podnikateľov – záväzkov voči obci

Táto časť systému E-MU umožní registrovanému používateľovi v jeho „osobnej schránke“ po prezretí si jeho záväzkov (daň z nehnuteľnosti, poplatky) voči úradu uhradiť platby prostredníctvom zaužívaných elektronických spôsobov platieb (internet banking, kreditnou kartou) obdobne, ako je to zaužívané pri virtuálnych obchodných domoch, pričom sa mu prednastaví číslo účtu príjemcu, kód banky, variabilný symbol a ďalšie relevantné údaje.

e) Elektronická výmena dokumentov – EDI

Elektronická výmena dokumentov by mala prebiehať medzi obcou a štátnymi orgánmi. Tak ako nové technológie sú neustále vo vývoji, tak aj E-MU do budúcnosti plánuje postupne umožňovať ešte komplexnejšie služby pre užívateľov.

Aby mali občania možnosť prístupu k vyššie spomínaným službám poskytovaným obcou prostredníctvom www stránky a E-MU 24 hodín denne 7 dní v týždni, bol pre občanov, ktorí nemajú doma možnosť prístupu na internet vybudovaný informačný portál, ktorý je umiestnený v priestoroch obecného úradu sprístupnených 24 hodín denne.

Záver

Neustále sa zvyšujúca úroveň informačných technológií nás núti sa zamýšľať aj nad novými, doposiaľ nepoznanými možnosťami a ich aplikáciami na možné využitie pre občanov, na skvalitňovanie elektronických služieb, ktoré v budúcnosti napomôžu samosprávam rýchlejšie reagovať na podnety a požiadavky občanov, firiem a spoločenských potrieb. Skvalitní sa komunikácia občan – samospráva; samospráva – štátna správa a občan – štátna správa.

Pevne veríme, že aj čiastkové kroky, ktoré robíme k v duchu pokroku informatizácie, napomáhajú, aby sme sa spoločne dopracovali k spoľahlivej a hlavne bezpečne fungujúcej informačnej spoločnosti 21. storočia.

O autorovi

Ing. Martin Berčík, referent, Obec Bernolákovo, Hlavná 111, 900 27 Bernolákovo

Vzdelanie: vysokoškolské (Slovenská technická univerzita v Bratislave, Stavebná fakulta, odbor Mestské inžinierstvo), od marca 2003 zamestnanec Obecného úradu v Bernolákove na pozícii referent pre výstavbu a správa výpočtovej techniky, zabezpečovanie a spracovávanie podkladov pre WWW a EMU stránok obce Bernolákovo.

Studie proveditelnosti pilotního projektu KI ISVS pro MI ČR (MSK)

doc. RNDr. Milan Berka, CSc., IT Security Manager, GTS Novera

Príspevek se zabývá výsledky a zkušenostmi z aplikace **Studie proveditelnosti pilotního projektu KI ISVS v MSK**, která byla zpracována společností GTS Novera společně se společností ANECT pro ministerstvo informatiky. Prezentované informace poslouží jak obcím a městům pro základní orientaci v oblasti telekomunikačních služeb, nových technologií a možných nadstavbových služeb, tak IT a ICT odborníkům a vedoucím pracovníkům státních, krajských a obecních úřadů, kteří by měli najít možné odpovědi na otázky potřebné při rozhodování nebo navrhování řešení projektů s problematikou datových a hlasových služeb včetně nadstavbových aplikací.

Cíle studie KI ISVS

- Zjistit současný stav budování KI ISVS v MSK a provést jeho analýzu.
- Koncipovat řešení KI ISVS MSK na principu nezávislých projektů budování KI ISVS menšího rozsahu.
- Umožnit financování plošné realizace KI ISVS MSK také z jiných zdrojů než z jakých bude financováno pilotní řešení KI ISVS MSK.
- Rozsah cílového projektu stanovit na propojení samosprávných územních úřadů (obecních úřadů), případně na samosprávné územní úřady a vybrané účelové organizace zřizované samosprávou a rozsah variant „pilotních projektů“ stanovit na vybrané obecní úřady a vybrané organizace zřizované veřejnou správou na teritoriálním principu (tedy v podstatě varianta E).
- Zobecnit řešení na úroveň celé ČR.
- Definovat kritéria pro výběr dodavatelů a pravidla pro propojení sítí.
- Umožnit využívání alternativních poskytovatelů přenosové infrastruktury minimálně při plošné realizaci.
- Umožnit využití stávajících sítí typu MAN ve větších městech (případně další sítě tohoto typu dobudovat), umožnit připojení dalších typů profesních a regionálních sítí v rámci definovaných pravidel.
- Umožnit sdílení infrastruktury pro různé druhy sítí a typy VPN.
- Vytvořit modelové projekty pro financování infrastruktury z alternativních zdrojů a provést ekonomické srovnání možných variant.

Základní výsledky studie KI ISVS

Principy

- **Princip normatizace a standardizace** (definovat standardy, normy a rozhraní).
- **Princip interoperability** řešení.
- **Princip strukturovanosti a dekompozice** (nevytvářet jeden obrovský projekt, ale umožnit vytvořit možnosti pro realizaci mnoha ucelených, časově a finančně uzavřených projektů, které vytvoří jednotný celek a budou financovány z různých zdrojů).
- **Princip univerzálnosti a opakovatelnosti** (umožnit propojení stávajících sítí za předem určených pravidel, ochránit investice OVS do LAN a MAN).
- **Princip subsidiarity** dodavatelů (umožnit bezproblémovou změnu dodavatelů, nahrazení jednoho druhým a to bez ohrožení chodu státu a samospráv).
- Umožnit financování z více zdrojů.

Způsoby řešení

- Dekompozice sítě na části rozumné velikosti
- Financování z různých zdrojů
- Nezávislost na jednom dodavateli
- Spojování požadovaných kapacit.

Současný stav

- Řada projektů a řešení v rámci různých dotačních titulů
- Příprava výběrového řízení na dodavatele KI ISVS.

Studie možnosti využití VoIP pro MI ČR (JMK) – Cíle studie VoIP

- Zmapovat a zhodnotit současný stav VoIP (IP telefonie) v České republice.
- Vytvořit dokument, který by posloužil jak pro základní orientaci v oblasti VoIP, tak i jako znalostní materiál pro všechny zájemce o tuto technologii, především pak pro IT a ICT odborníky a vedoucí pracovníky státních, krajských a obecních úřadů a institucí, kteří by v něm měli najít odpovědi na otázky potřebné při rozhodování nebo navrhování řešení projektů s VoIP problematikou (IP telefonie).
- Na konkrétním případě ukázat reálná technologická řešení VoIP včetně finančních nároků, možností financování investic a doby návratnosti vynaložených finančních prostředků.

Základní výsledky studie VoIP

Kromě aktuálního přehledu výrobců a dodavatelů VoIP technologií, řešení nebo IP PBX, přehledu a porovnání IPS/TELCO operátorů poskytujících VoIP služby nebo připojení do JTS, je zde uvedeno srovnání nabízených technologií a jejich řešení na základě stanovených kritérií, která jsou podstatná pro bezpečný a stabilní provoz VoIP systému (IP PBX) se zachováním všech standardních telefonních služeb, na které jsme zvyklí u digitálních hlasových systémů.

Výchozím předpokladem je realizace nové datové infrastruktury na základě „Studie proveditelnosti projektu Internetizace obcí JMK“, která je obdobou vzorového projektu MI ČR „Studie proveditelnosti pilotního projektu Komunikační infrastruktury ISVS v Moravskoslezském kraji“.

Předložená řešení nabízí nejen ukázkou pochopení zadání a návrh řešení zúčastněných dodavatelů, přehled konkrétních použitých technologií, implementace a pořizovacích cen, ale i vyhodnocení investičních a provozních nákladů, úspor a výhod oproti stávajícímu řešení hlasových služeb včetně jejich provozu a době návratnosti při případné investici.

Všem manažerům odpovědným za oblast IT a ICT nebo rozhodujících o provozních a investičních nákladech se zde ukazuje, jakým způsobem lze pomocí VoIP technologie řešit hlasové služby na geograficky rozlehlém území VoIP technologie v konečném důsledku kromě technických a integračních výhod výrazně šetří i stávající provozní náklady a investice do stávajících klasických hlasových služeb. Vedoucím pracovníkům, zajišťujícím IT nebo ICT služby, je předkládáno doporučení jak procesně postupovat a na co si dávat pozor při výběru řešení VoIP, kdy je velký důraz kladen na fázi výběru dodavatele.

Cílem vždy je, aby implementace byla úspěšná, vybrané řešení splňovalo očekávání uživatelů, slibovanou funkčnost a služby, případně úsporu nákladů, integrační a aplikační možnosti a další.

Praktické výsledky a realizace obou studií

Byla zpracována řada projektů na úrovni obcí, měst, mikroregionů a krajů, které v návaznosti na tuto studii řeší lokální nebo regionální problémy. Projekty jsou většinou ve fázi projektové přípravy, výběrových řízení nebo realizace. Některé projekty se pak pro nedostatek finančních prostředků realizovat nebudou.

Problémy

- Ne vždy správný odhad potřebných prostředků
- Problémy s výběrovým řízením a jeho zadáním
- Problémy s řízením projektu a jeho kontrolou.

V oblasti VoIP se projekty zatím připravují. Od publikování výsledků studie uplynulo příliš málo času a nejsou tak široce známy jako u studie KI ISVS.

Budoucnost multimediálních přenosů a digitálních vysílání ve státní správě a samosprávě

doc. RNDr. Milan Berka, CSc., IT Security Manager, GTS Novera

Příspěvek se zabývá možnostmi budoucího rozvoje nových služeb v privátních i veřejných datových sítích se zaměřením na oblast státní správy a samosprávy. V současnosti jsou možnosti těchto sítí rozšiřovány o nové služby sdělovacích sítí jako televize, rádio, telefonie apod. Zavádění těchto služeb však naráží na nepřipravenost používaných komunikačních metod. Budou popsány nové metody v signalizaci všesměrového vysílání a konkrétní aplikace, které na ně navazují a jejich možnosti v rámci těchto sítí. Příspěvek navazuje na výsledky výzkumu v rámci výzkumného projektu AV ČR T3 0171 05 08 „Optimalizace metod pro multicast v IP sítích“ a populární formou se snaží prezentovat budoucnost těchto služeb v horizontu jednoho až tří let.

V současnosti jsou možnosti internetu rozšiřovány o nové služby sdělovacích sítí jako jsou televize nebo rádio. Zavádění těchto služeb však naráží na nepřipravenost používaných komunikačních metod. Předpoklady pro využití v této oblasti má způsob přenosu multimediálních dat nazvaný SSM – Specific Source Multicast. Jedná se o přenosy, kdy je pouze jeden zdroj dat a mnoho příjemců. Příspěvek se zabývá popisem současného stavu této problematiky. Dále je popsán možný způsob přenosu signalizačních dat, který umožňuje značnou redukci vyžadované přenosové kapacity. Dosažené výsledky výzkumu z této oblasti budou testovány v metropolitních a regionálních sítích ve státní správě.

Cíle a potřeby

Velké množství nejrůznějších studií a analytických materiálů popisuje výhody a možnosti nových technologií v oblasti multimediálních přenosů. Často jsou vyčísleny úspory nákladů na nejrůznější jednání a konference, pokud jsou prováděny multimediálně. Na rozdíl od telekonferencí, které jsou přece jen běžnější, jsou tyto přenosy poměrně málo časté. Cílem využití těchto prostředků by měla být úspora času, úspora nákladů na cestovné, větší efektivita jednání, vzdělávání apod. Pochopitelně státní správa a samospráva je jednou z oblastí, která si o podobné technologie přímo říká. Interaktivní televize je využívána např. v Nizozemí pro celonárodní volby, podobnou technologii použilo BBC pro celonárodní IQ test národa.

Současnost

V současné době se poměrně hodně hovoří o digitální televizi, interaktivní televizi a vysílání prostřednictvím internetu. Také se hodně skloňují technologie VoIP, telekonference a další služby tohoto typu. Bohužel, i když se o těchto technologiích hovoří hodně, praktických aplikací je poměrně málo a jenom experimentální sítě umožňují určitou možnost využití a testování těchto technologií.

Budoucnost

Lze očekávat, že podobným směrem, kterým se ubírá rozvoj mobilních sítí, půjde i rozvoj klasického Internetu a privátních sítí. Právě privátní sítě mají z hlediska vývoje lepší pozici, protože jsou omezené a mohou mít jen jednu politiku správy. Ve veřejných sítích je situace horší. Začlenění těchto technologií do portfolia služeb bude záviset na množství zákazníků, kteří o tyto služby budou mít zájem a budou je ochotni zaplatit.

V oblasti veřejné správy je situace diametrálně odlišná. Použití technologií může být předepsáno nebo vynuocováno například úspornými požadavky na cestovní náklady, na čas, administrativními požadavky na úsporu prostředků na telefonní provoz atd.

Problémy

Sítě operátorů nejsou konfigurovány pro použití multicastu (snad kromě sítě CESNET2), používané protokoly pro multimediální přenosy, především RTP/RTCP nad UDP nejsou dobře navrženy pro velký počet účastníků. Použití metod unicastu jednoznačně naráží na omezenou šířku pásma páteřních sítí. Lze předpokládat, že uvedené problémy se postupně vyřeší nebo obejdou.

Možná řešení

Aby dopad multimediálního vysílání zcela neparalyzoval infrastrukturu, je pochopitelně třeba použít něco jiného než unicast. Rozsáhlá diskuse k tématu nedávno proběhla na internetu u článku M. Krska.

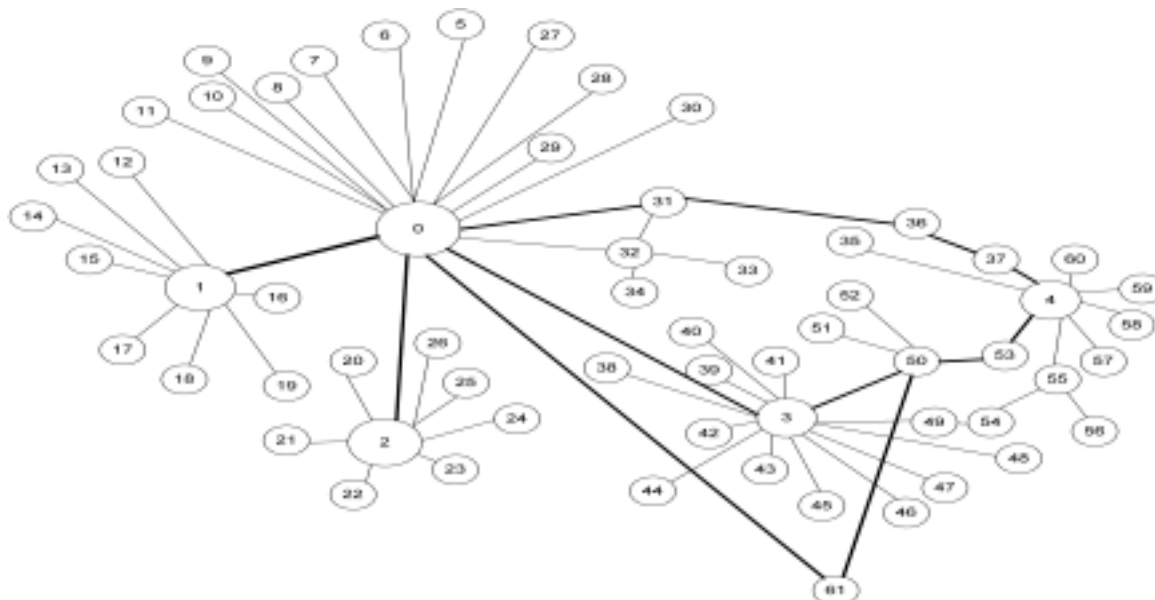
My na rozdíl od Michala Krska vycházíme z předpokladu, že vlastní šíření signálu je dávno vyřešeno a nepředstavuje problém. Možná není v sítích implementováno odpovídající řešení, ale teoretický problém v této oblasti není.

Řešením je zde SSM – Specific Source Multicast, ale pouze v oblasti šíření datového obsahu. Existují však i jiné problémy. Ty spočívají v protokolu RTP/RTCP, kde dle definice zpětné odezvy protokolu, kterou se např. poskytují informace o kvalitě přeneseného signálu, vychází, že podle klasických vzorců dle RFC 1350 a 1351 je interval reportu přímo úměrný počtu klientů. Např. při 100 000 divácích (což pro klasické televizní vysílání není žádné velké číslo) bude tento interval už 33 minut. Taková odezva je prakticky nepoužitelná.

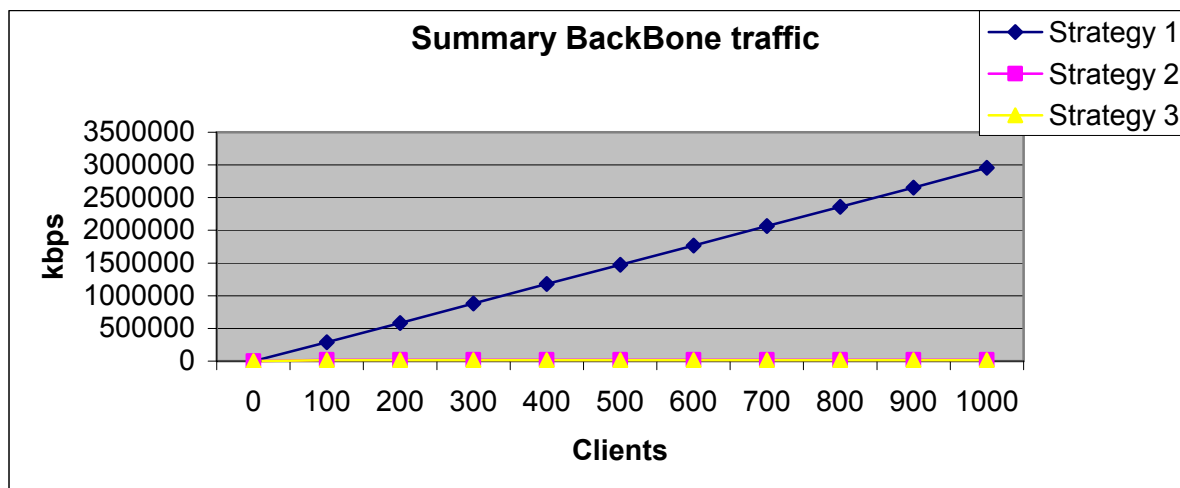
Existuje několik možných řešení tohoto problému. Jednou je modifikace šíření signálu o koncentraci zpětných vazeb na síťových prvcích. Tato cesta má některá úskalí. Ta spočívají v tom, že síťový prvek by musel řešit řadu úloh, které mu nejsou vlastní, muselo by dojít k implementaci těchto algoritmů výrobcem apod. Z krátkodobého hlediska se jedná o dostatečně neprůchozí variantu.

Druhou variantou je, že roli koncentrátorů zpětného toku převezmou někteří klienti. V takovém případě, velmi zjednodušeně řečeno, vznikne jakási reverzní situace k technologii CDN. To vyžaduje malou úpravu protokolu, ale teoretická rychlost odezvy pro 100 000 klientů klesne z výše uvedených 33 minut na cca 30 sekund a to je snížení docela podstatné. Pro 1 000 000 klientů pak teoreticky klesne z úctyhodných 5 hodin na 50 sekund.

Nyní probíhá modelování technologií. Modelovou páteřní sítí ukazuje následující obrázek.

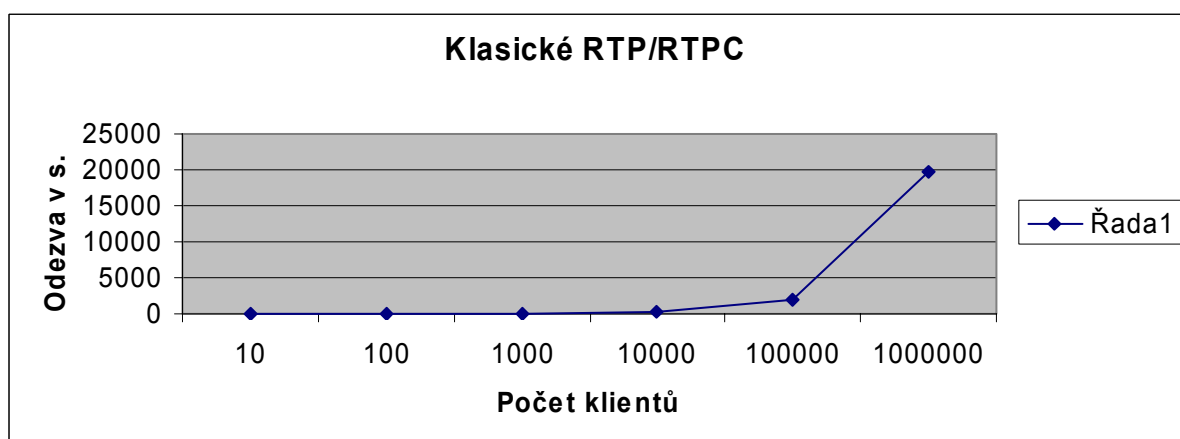

Vývoj nárůstu potřeby páteřní kapacity ukazuje následující graf, ze kterého je zřejmé, že při zátěži koncových linek uživatelů je potřeba růstu kapacity páteře při SSM multicastu minimální. Rostoucí křivka odpovídá unicastu.

Následující dva grafy srovnávají interval odezvy pro klasické RTP/RTPC s metodou agregace ve dvou hierarchických úrovních. Otázka vhodného počtu úrovní pro optimální odezvu je momentálně otázkou teoretické analýzy. Z hlediska praktické použitelnosti se do 1 000 000 klientů jeví počet dvou úrovní dostatečný. Klasické schéma dle RFC 1350, 1351 vypadá následovně:

Počet klientů	Sekund odezvy	Minut odezvy	Hodin odezvy
10	0,196267	0	0
100	1,962667	0	0
1 000	19,62667	0	0
10 000	196,2667	3	0
100 000	1962,667	33	1
1 000 000	19 626,67	327	5

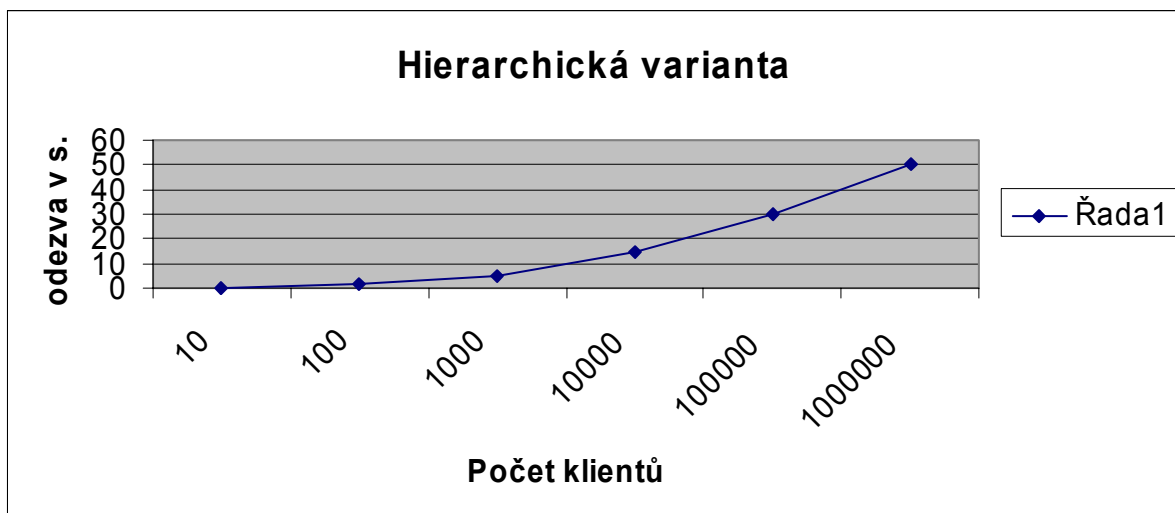

Při použití hierarchie se situace dost podstatně vylepší. Následující tabulka ukazuje pouze dvouúrovňovou hierarchii. V této struktuře se dokonce dá podle požadované odezvy navrhnout potřebnou hierarchii.

I v případě, kdy se nesnažíme nějak minimalizovat dobu odezvy, je vidět, že situace je rozhodně optimističtější.

Počet klientů	Počet uzlů	Počet respondentů ve skupině	Sekund odezvy
10	1	10	0,19
100	10	10	1,96
1 000	31	32	5
10 000	255	39	15
100 000	510	196	30
1 000 000	1019	981	50

Situace je dosti podobná technologii CDN, ale jaksi v reverzní podobě. Uzly nerozdělují tok dat, ale naopak jej integrují. Případně se to dá chápat jako P2P naopak.

Co říci na závěr? Možná jenom to, že ani multicast sám o sobě není schopen řešit problém velkého počtu respondentů multimediálního vysílání. Metody, které v této oblasti nastupují, v mnohém připomínají metody řešení problémů s pomocí neuronových sítí.

Odborné výsledky budou prezentovány na konferenci ICN '06 „International Conference on Networking“ (více na <http://www.iaria.org>), která se koná 23. až 28. dubna 2006.

O autorovi

doc. RNDr. Milan Berka, CSc., IT Security Manager, GTS Novera

V roce 1979 ukončil fakultu Numerické matematiky a kybernetiky na Moskevské státní universitě, v roce 1982 ukončil interní aspiranturu tamtéž a získal titul kandidáta fyzikálně-matematických věd. V témže roce pak získal titul CSc. ČS AV, v roce 1983 složil rigorózní zkoušky na MFF UK v Praze a získal titul RNDr. V roce 1989 se habilitoval v oboru Matematická informatika a teoretická kybernetika. Od roku 1982 působil jako odborný asistent a od roku 1989 jako docent na Katedře matematiky a deskriptivní geometrie Fakulty stavební VUT v Brně. Od roku 1991 do roku 1997 pracoval jako vedoucí ústavu Automatizace inženýrských úloh a informatiky tamtéž. V tomtéž roce odešel do soukromé společnosti Internet CZ, kde působil jako Projektový manažer, později ve firmě Eunet a KPNQwest jako IT manager. V současné době pracuje ve společnosti GTS Novera na pozici IT Security Manager. Během své profesionální práce publikoval 10 knih a více než 100 odborných článků ve vědeckých časopisech. Poslední kniha „Bezpečná počítačová síť“ vyšla v nakladatelství Verlag Dashofer v roce 2004 a letos bylo publikováno již její šesté doplnění.

Jak probíhá testování přístupnosti webových stránek

RNDr. Hana Bubeníková, vedoucí Metodického centra informatiky, Mgr. Radek Pavlíček, metodik, Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR

Úvod

Dne 2. 3. 2006 prezident republiky Václav Klaus svým podpisem definitivně schválil novelu zákona 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy. Tento zákon mimo jiné ukládá orgánům veřejné správy „*postupovat při uveřejňování informací způsobem umožňujícím dálkový přístup tak, aby byly informace související s výkonem veřejné správy uveřejňovány ve formě, která umožňuje, aby se s těmito informacemi v nezbytném rozsahu mohly seznámit i osoby se zdravotním postižením. Formu uveřejnění informací stanoví prováděcí právní předpis.*“

Projekt Blind Friendly Web nabízí metodiku, jak prostřednictvím webu uveřejňovat informace způsobem, který tento zákon ukládá. Testování webových stránek na přístupnost probíhá v České republice od roku 2001. Za tuto dobu bylo otestováno několik set webů, do katalogu přístupných webů se jich však dostalo jen několik desítek.

Při testování není vhodné se plně spoléhat jen na výstup některého z on-line validátorů přístupnosti, protože tento validátor není schopen odhalit všechny bariéry na stránkách. Je např. schopen zjistit, zda grafické objekty mají textové popisky, ale už není schopen zjistit, zda jsou tyto popisky relevantní. Podobná situace nastává např. u nadpisů či popisků formulářových prvků. Z těchto důvodů preferujeme tzv. ruční testování. Testér postupně prochází webové stránky a zjišťuje, zda jsou splněna jednotlivá pravidla zvolené metodiky. Seznámení s možnostmi, jak správně testovat přístupnost, je věnován tento příspěvek.

Testování přístupnosti webových stránek

- On-line validátory přístupnosti
- Pomocníci při ručním testování
- Typy nabízených testů
- Blind Friendly Web – první velký krok k přístupnosti

On-line validátory přístupnosti

On-line validátory často patří mezi nejjednodušší způsob, jakým si weboví tvůrci ověřují přístupnost webových stránek. Nesprávné použití validátorů však může vyústit v mylný závěr, kdy se webmaster na základě výstupu on-line validátoru domnívá, že stránky jsou přístupné. Ve skutečnosti tomu tak ale vůbec být nemusí.

Mezi nejznámější on-line validátory přístupnosti patří **Cynthia Says** (www.cynthiasays.com). Tento on-line validátor umožňuje testování dle metodiky WCAG 1.0 (priorita 1, 2, 3) a Section 508. Vstupní formulář je k dispozici i v češtině na www.sovavsiti.cz/cynthia.html, výsledná zpráva je ale k dispozici pouze v angličtině, což může některým webmasterům činit při jejím zpracování problémy.

Další validátor, **Watchfire WebXACT** (webxact.watchfire.com), nabízí kromě testování přístupnosti i test dalších parametrů webové stránky. Přístupnost lze testovat podle WCAG 1.0 (priorita 1, 2, 3) a Section 508. Výstupní zpráva v angličtině a je rozdělena do dvou částí – na pravidla, které automaticky zkontrolovat lze, a pravidla, u kterých je nutná manuální kontrola. Tento způsob zobrazení může být pro některé uživatele přehlednější.

Úskalí on-line validátorů:

- většinu pravidel automaticky zkontrolovat nelze;
- výstupní zprávy jsou v angličtině;
- on-line validátor není schopen odhalit všechny chyby;
- uživatelé často zapomínají po automatickém testu provést manuální kontrolu nedostatků, na které je validátor upozorní;

- testuje podle metodik, které nejsou pro prostředí ČR relevantní.

Jak jsme se právě dozvěděli, on-line validátory přístupnosti nelze považovat za ideální řešení. Podívejme se proto na další způsoby, jak lze zjistit, zda je web přístupný.

Pomocníci při ručním testování

Mezi další možnosti patří tzv. **ruční testování**. Testér postupně prochází webové stránky a zjišťuje, zda jsou splněna jednotlivá pravidla zvolené metodiky. Při testování využíváme tzv. **toolbar** - rozšíření webových prohlížečů, které umožňují některé postupy při testování velmi usnadnit. Pomocí toolbarů lze např. rychle zjistit, jakým způsobem jsou na stránce použity značky pro nadpisy, zda jsou formulářové prvky svázány se svými relevantními popisky, atd.

Mezi nejznámější a nejpoužívanější toolbary patří:

- Web Developer Extension For Mozilla and Firefox (<http://tinyurl.com/qvwztz>) - toolbar pro prohlížeče Mozilla a Firefox;
- Web Developer Toolbar (<http://tinyurl.com/4gjd9>) – toolbar pro prohlížeč Opera;
- Accessibility Toolbar (<http://tinyurl.com/mhus7>) – toolbar pro MSIE 5.0 a vyšší se zapnutou podporou JavaScriptu;
- Colour Contrast Analyzer (<http://tinyurl.com/rvlg9>) – off-line nástroj sloužící k testování kontrastu barev;

Tyto toolbary umožňují například otestovat web

- při vypnutém zobrazování grafických objektů,
- bez povoleného skriptování (JavaScripty, Java Applety apod.),
- při vypnutých kaskádových stylech,
- při vypnutých barvách,
- atd.

Dále umožňují usnadnit zjištění, zda jsou správně

- použity značky pro nadpisy,
- vyznačena tabulková data,
- svázány formulářové prvky se svými popisky,
- definovány názvy rámců,
- atd.

Při ručním testování hraje roli i subjektivní pohled a znalosti testéra z oblasti přístupnosti. Pokud chcete mít jistotu, že váš web je přístupný, je vhodné se s žádostí o test obrátit na profesionály v oboru.

Typy nabízených testů v rámci projektu Blind Friendly Web

- Základní test
- Rozšířený test
- Uživatelský test

Podle čeho testujeme?

Při **základním testu** je testovaný web otestován podle pravidel základní úrovně přístupnosti Metodiky Blind Friendly Web.

Při **rozšířeném testu** je možné si vybrat, zda má být web otestován dle pravidel základní a střední úrovně Metodiky Blind Friendly Web nebo podle Pravidel pro tvorbu přístupného webu, vydaných MI ČR, na jejichž přípravě jsme se podíleli. K těmto pravidlům doposud neexistuje patřičná prováděcí vyhláška, proto při testování postupujeme následovně:

- pravidla, která jsou obsažena v Metodice Blind Friendly i v Pravidlech MI, otestujeme dle postupů, zveřejněných v Metodickém návodu (www.blindfriendly.cz/doc/bfw.php);

- pravidla, která v Metodice Blind Friendly obsažena nejsou (a k nimž tedy zatím není zveřejněna konkrétní metodika testování), posuzujeme zatím jen dle informací, zveřejněných ve vysvětlujících odstavcích na webu MI ČR (www.micr.cz/files/1588/BP_web.htm).

Základní test

Při základním testu je web otestován dle zvolené metodiky a výsledkem je e-mailová zpráva, která obsahuje

- seznam pravidel, která testovaný web porušuje (pokud taková existují).

Základní test nabízíme zdarma pro weby, které mají cca 20 stránek nebo weby, u nichž provedení základního testu netrvá déle než jednu hodinu. V opačném případě je základní test zpoplatněn.

Rozšířený test

Při rozšířeném testu je Váš web otestován dle zvolené metodiky a jako výsledek testu obdržíte e-mailem následující informace:

- seznam pravidel, která testovaný web porušuje (pokud taková existují);
- seznam konkrétních doporučení, co je třeba na testovaném webu změnit tak, aby byla pravidla přístupnosti splněna.

Součástí rozšířeného testu je i vystavení prohlášení o přístupnosti, které jsme schopni vystavit i na část webové prezentace.

Rozšířený test je placený a jeho cena se stanovuje individuálně v závislosti na požadavcích. Cena vychází z pevně stanovené hodinové sazby.

Uživatelský test webových stránek provedený uživateli se zrakovým postižením

V čem test spočívá?

Vybraná skupina (zpravidla dvou až šesti) uživatelů s různým stupněm zrakového postižení dostane za úkol provést na vašem webu několik typizovaných úkolů, které ve spolupráci s vámi sestavíme. Reakce uživatelů během tohoto testu jsou zaznamenávány a zpracovány do přehledné zprávy, ze které se dozvíte, kde měli uživatelé při plnění úkolů problémy a kde se jim naopak dařilo.

Je test provedený uživateli se zrakovým postižením důležitý?

Při velkém auditu přístupnosti, který provedla britská organizace Disability Rights Commission, se zjistilo, že není dobré se při testování spolehnout pouze na test dle některé z metodik přístupnosti, ale že je velmi vhodné testování stránek dle těchto metodik doplnit i testem provedeným handicapovanými uživateli.

Proč?

Protože oni jsou těmi znevýhodněnými uživateli, pro které se bezbariérové stránky vytvářejí, a mohou tedy nejlépe a hlavně prakticky posoudit, zda stránka je či není přístupná. Jen uživatelský test však nestačí. Je potřebné jej provádět v součinnosti s vidícími odborníky, kteří na základě rozšířeného testu sestaví otázky pro uživatelský test daného webu a ověří případnou nepřístupnost některé části webové prezentace. Do našeho uživatelského testu jsou vybíráni uživatelé s různým stupněm zrakového postižení, kteří prošli kurzem práce s internetem pro zrakově postižené.

Doporučený postup při testování

Pokud vytváříte nový nebo předěláváte stávající web, doporučujeme testy provádět v průběhu těchto prací. Provedení testu přístupnosti až ve chvíli, kdy je webová prezentace hotová, a zjištění, že web pravidla přístupnosti nespĺňuje, může být velmi nemilé. Průběžným testováním se můžete této nepříjemné situaci vyhnout.

Doporučujeme také raději provést více krátkých testů, sestávajících z více krátkých úkolů a s více uživateli, než jeden dlouhý test s méně uživateli. V případě, že stránky jsou nepřístupné a bude proveden pouze jeden test, uživatelé nemusí kvůli bariérám, které jsou na vyšší úrovni struktury strán-

nek, odhalit problémy, které jsou ukryty v nižších patrech webu. Při provedení více testů s více uživateli, které budou doplněny patřičnými úpravami, je předpoklad, že chyb bude odhaleno daleko více.

Blind Friendly Web – první velký krok k přístupnosti

Problematikou přístupného webu se v České republice už od roku 2000 zabývá projekt **Blind Friendly Web** (www.blindfriendly.cz), realizovaný Metodickým centrem informatiky Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých (www.sons.cz). Důvodem velkého zájmu nevidomých a slabozrakých uživatelů o získávání informací z tohoto zdroje je nezávislost na pomoci druhých při této činnosti. Existence mnoha překážek při čtení a orientaci po internetových stránkách byla důvodem vzniku prvních českých pravidel přístupnosti a zahájení realizace tohoto projektu. Stěžejní činností v rámci projektu je testování webových stránek na přístupnost. V rámci tohoto projektu dále nabízí:

- konzultace ohledně přístupnosti webových stránek pro zrakově postižené na e-mailu bfw@sons.cz.
- odborná školení na téma Tvorba přístupného webu.
- portál Blind Friendly Web s Metodickým návodem, formulářem pro testování a dalšími informacemi o problematice bezbariérového webu
- v případě splnění podmínek přístupnosti pro uživatele se zrakovým postižením zařazení Vašeho webu do **Katalogu webových stránek „přátelských k nevidomým uživatelům“** na portál Blind Friendly Web s možností umístění značky Blind Friendly Web na vašem webu podle stupně dosažené přístupnosti.
- e-mailovou diskusní konferenci BFW (bfw@konference.brailnet.cz)
 Další údaje o nás:
- jsme odbornými partnery soutěží Biblioweb a Zlatý erb, na náš návrh je udělována cena ministra vnitra za nejlepší bezbariérový web v rámci soutěže Zlatý erb,
- v rámci spolupráce s Úniou nevidiacích a slabozrakých Slovenska se podařilo projekt implementovat na Slovensko (www.blindfriendly.sk) a na počátku tohoto roku byli proškoleni první testéři.

Závěr

Testování přístupnosti webových prezentací je potřebné provádět ručně s využitím popsaných nástrojů, které práci testéra usnadní. Představa zcela automatického validátoru přístupnosti webů při jejich značné rozmanitosti, který spolehlivě poskytne informaci o přístupnosti, je (a pravděpodobně ještě dlouho bude) nereálná. Manuální testování a uživatelský test jsou v tomto směru prakticky nenahraditelné.

O autorech

RNDr. Hana Bubeníčková, vedoucí Metodického centra informatiky, Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR

Dosažené vzdělání: VŠ (obor Matematické systémy a informatika Přírodovědecké fakulty MU Brno). Praxe: od roku 1985 programátor – analytik, od roku 1994 instruktor, metodik využití ICT zrakově postiženými osobami

Mgr. Pavlíček Radek, instruktor, metodik specialista využití ICT pro zrakově postižené osoby, Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR

Dosažené vzdělání: VŠ (učitelství matematika – výpočetní technika Fakulty informatiky MU Brno), Praxe: od roku 1998 metodik – specialista na využití ICT zrakově postiženými osobami

Potenciál služeb a řešení společnosti GTS Novera pro veřejnou správu

Ing. Tomáš Budník, ředitel obchodní divize, GTS Novera, a. s.

Příspěvek představí celonárodního telekomunikačního operátora, který se již po řadu let profiluje ve službách elektronických komunikací pro veřejnou správu. Přiblíží strategii a vize společnosti GTS Novera na telekomunikačním trhu a potenciál možností individuálních řešení a služeb pro státní správu a samosprávu.

Představení GTS Novera

Společnost GTS Novera je celonárodní telekomunikační operátor. Vznikla v roce 2005 sloučením dvou vedoucích alternativních telekomunikačních operátorů, GTS CZECH, a. s., a Alcatel, a. s. GTS Novera je členem silného mezinárodního telekomunikačního uskupení GTS Central Europe Holdings B. V., které sdružuje přední telekomunikační operátory v Polsku, Maďarsku, Rumunsku, na Slovensku a v České republice a je součástí mezinárodního finančního holdingu GML Limited. Další posilou této skupiny v České republice se stalo začlenění operátorů Nextra a Contactel na začátku roku 2006.

Integrace operátorů je logickým krokem v procesu postupné konsolidace českého telekomunikačního trhu, na kterém existuje reálný prostor pouze pro silné a finančně stabilní operátory schopné poskytovat komplexní portfolio kvalitních služeb. Spojení předních telekomunikačních firem, dlouhodobě působících na českém trhu, přináší kombinaci toho nejlepšího ze všech společností – od široké nabídky služeb a jejich maximální dostupnosti přes rozsáhlou technickou infrastrukturu a ještě výraznější orientaci na zákazníka až k osobnímu přístupu a poskytování dalších výhod stabilní a zavedené společnosti.

Stejně kvalitně, ale flexibilněji a výhodněji

Jak samotný název GTS Novera napovídá, chceme symbolizovat novou éru v telekomunikacích, a to nejen v oblasti zavádění a zpřístupňování nových služeb, ale především v profesionálnější orientaci na zákazníka. Naše velikost a stabilita nám umožňuje zásadním způsobem ovlivňovat situaci na českém trhu, přímo a rovnocenně konkurovat Českému Telecomu i ostatním subjektům a nabízet zákazníkům srovnatelné služby v minimálně stejné kvalitě při zachování konkurenceschopných cen. Současně si ale uchováme výhodu flexibilního přístupu, který nám dovoluje reagovat na požadavky našich zákazníků.

Moderní infrastruktura pro maximální dostupnost našich služeb

Společnost GTS Novera disponuje moderní infrastrukturou a sítí pokrývající většinu území České republiky. Naplno využíváme výhod mezinárodní spolupráce a stabilního finančního zázemí nadnárodní telekomunikační skupiny, které jsme členem. Nabízíme nejlepší a nejstabilnější konektivitu na střeoevropském trhu. Kromě Českého Telecomu jsme jediný operátor v ČR, který disponuje vlastní celoplošnou telekomunikační sítí.

Komplexní portfolio služeb

GTS Novera poskytuje ve smluvně garantované kvalitě komplexní portfolio hlasových, datových a internetových služeb. Nabízíme všem organizacím kompletní řešení telekomunikačních potřeb v garantované kvalitě. Tuto nabídku neustále rozšiřujeme podle potřeb a stoupající náročnosti českých i nadnárodních zákazníků.

Hlasové služby

Poskytujeme telefonní služby umožňující přenos hlasu, faxu a dat pomocí nejmodernějších technologií pro řešení analogových a ISDN linek. Kromě úspory nákladů za telefonní provoz získává zákazník řadu přidaných služeb. Hlasové služby GTS Novera umožňují plně rozvázat spolupráci s dominantním operátorem.

Datové služby

Datové služby GTS Novera poskytují všem organizacím, které chtějí propojit své pobočky nebo vnitropodnikové sítě, vysokou kvalitu přenosu dat a smluvně garantované parametry služeb. Uživatelům zároveň umožňují vzdálený přístup k firemním aplikacím či systémům při práci mimo kancelář.

Internetové služby

S ohledem na různorodé požadavky našich zákazníků poskytujeme různé typy rychlého a garantovaného připojení k internetu. Zákazník má možnost volby od vytáčeného připojení přes ADSL až po pevné digitální linky. Samozřejmostí je i poskytování hostingových služeb.

Výhody spolupráce s GTS Novera

1. GTS Novera klade důraz na bezpečnost a kvalitu poskytovaných služeb. Prochází v současnosti certifikací na mezinárodní normy ISO 17799-2005 a ISO 27001.
2. Prochází certifikací NBÚ.
3. GTS Novera má systém řízení jakosti v oboru vývoj, poskytování a servis telekomunikačních služeb.
4. GTS Novera je držitelem certifikátu kvality ČSN EN ISO 9001:2001.

5. GTS Novera znamená garanci perfektních telekomunikačních služeb: hlasových, internetových, datových a hostingových.
6. GTS Novera je obratem 7 miliard Kč, poskytovanými službami, technickým a personálním zájmem největším konkurentem Českého Telecomu.
7. GTS Novera vždy najde řešení na míru potřebám zákazníka (speciální zákaznická řešení).
8. GTS Novera v rámci holdingu GTS CEH disponuje moderní infrastrukturou a sítí pokrývající celé území EU.

Strategie společnosti

Vize

Zásadním způsobem se podílíme na rozvoji telekomunikačního trhu a spoluurčujeme směr, kterým se ubírá. Naší vizí je být nadále moderní telekomunikační společností, která přímo konkuruje bývalému monopolnímu operátorovi.

Poslání

Naším posláním je uspokojování veškerých telekomunikačních potřeb našich zákazníků, průběžná inovace komplexní nabídky služeb a neustálý tlak na rozvoj telekomunikačního trhu v České republi-

ce. Oslovujeme zákazníky především vysoce profesionálním přístupem, kvalitou poskytované péče a rozsahem nabízených služeb.

Jednoznačná orientace na zákazníka

Disponujeme rozsáhlou zákaznickou základnou. Naším hlavním cílem je maximálně uspokojit individuální potřeby všech našich zákazníků, a to nejen po stránce technologické, ale i v oblasti individuální péče. Všechny naše služby nabízíme ve smluvně garantované kvalitě (SLA), přičemž garance se vztahují na klíčové parametry, jako jsou například termín zřízení služby, její dostupnost za dané období a maximální doba opravy.

Řešení společnosti GTS Novera pro veřejnou správu

GTS Novera nabízí tzv. speciální zákaznická řešení (řešení rozsáhlých projektů nejen v oblasti telekomunikačních služeb) a spolupracuje s partnery v níže uvedených oblastech služeb a aplikací na komplexním řešení šitém zákazníkovi na míru. Z tohoto pohledu spolupracuje GTS Novera i s partnery poskytujícími poradenství v oblasti způsobu financování speciálních zákaznických řešení.

Společnost GTS Novera intenzivně zaměřuje své inovační aktivity směrem k datovým službám. Pro organizace řeší propojení poboček nebo vnitropodnikových sítí službou IP VPN prostřednictvím MPLS, nebo pomocí privátních datových sítí. Společnost GTS Novera nabízí také řešení na bázi VoIP.

Robustní infrastruktura a síť pokrývající celé území v Evropské unii přináší kromě kvalitních telekomunikačních služeb obrovský potenciál pro obce a města v rámci příhraniční spolupráce obcí a měst v oblasti krizového řízení, záchranného systému, monitoringu hladiny řek apod. Obdobně je tomu v případě komunikace mezi nemocnicemi se sídlem v některé zemi Evropské unie a nemocnicí v České republice v rámci telemedicíny. (Telemedicína = použití zdravotnických informací přenášených z jednoho místa na druhé prostřednictvím elektronických komunikací pro zdravotnictví a vzdělávání pacientů nebo poskytovatele zdravotní péče).

Zmíněná moderní vysokokapacitní infrastruktura a síť pokrývající celé území České republiky umožňuje připojení do sítě internet, provoz hlasových služeb a také využívání služeb v oblasti Voice over IP (VoIP), které umožňují telefonovat bez poplatku operátorovi za uskutečněné hovory a tím přispívají ke snížení finanční náročnosti telekomunikačního provozu státních institucí. V neposlední řadě naše řešení umožňuje připojení ke Geografickým informačním systémům (GIS), elektronickým tržištím apod.

Jinými slovy: GTS Novera poskytuje organizacím veřejné správy kromě standardních telekomunikačních služeb také speciální zákaznická řešení (nadstavbové aplikace a služby), která ve spolupráci s renomovanými partnery integruje na vlastní kvalitní vysokokapacitní infrastrukturu v rámci celé ČR a EU. GTS Novera nabízí komplexní řešení šité zákazníkovi na míru a zároveň je schopna prostřednictvím renomovaných partnerů zajistit poradenství v oblasti financování těchto řešení.

O autorovi

Ing. Tomáš Budník, ředitel obchodní divize, GTS Novera, a. s.

V roce 1993 ukončil státní zkouškou studium na VŠB v Ostravě na fakultě strojní, obor automatizované systémy řízení. Od roku 1993 do roku 1996 pracoval jako Network Management Engineer ve společnosti Bochemie, s. r. o. Více než 10 let pracuje na vedoucích pozicích v telekomunikačních společnostech INEC, GTS Novera a Český Telecom. Od roku 1996 pracoval jako Obchodní ředitel ve společnosti INEC, s. r. o., v roce 2001 jako Regionální ředitel GTS CZECH, a. s., a o rok později jako Obchodní a marketingový ředitel v Imaginetu, dceřiné společnosti Českého Telecomu. Od roku 2003 do roku 2005 pracoval na pozici komerčního ředitele ve společnosti GTS Czech a.s. V současné době zastává ve společnosti GTS Novera pozici Ředitele obchodní divize. Zodpovídá primárně za řízení obchodních aktivit, má zkušenosti s vedením marketingu, produktovým managementem, péčí o zákazníky a oblastmi regulace.

Projekt systému Janitor

Roman Bukáček, laboratoř GIS, CENIA, Žďár nad Sázavou

Cílem každé organizace je vytváření relevantních informací. Tvorba informací a jejich vypovídající hodnota je závislá na tom, z jakých údajů a datových podkladů informace pochází. Vytváření, ukládání a archivace dat je díky tomu jednou z nejdůležitějších činností informační a datové podpory organizace. Skladování dat i jejich vytváření, práce s jednotlivými údaji, aktualizace, nasazování analytických úloh je vždy spojeno se softwarovými nástroji a vhodně konfigurovanou hardwarovou platformou. Kvalita i cena nástrojů se vždy odvíjí od jejich vzniku, pořizovací ceny, správného a dostatečně promyšleného nasazení a zejména investice do lidských zdrojů, které jsou schopny nasazené nástroje beze zbytku užívat k dané cílové činnosti. Nástrojů je k dispozici v současné době nepřeberné množství od Open Source software (OSS), který je volně přístupný a tudíž zdarma, až po tzv. krabicová řešení za astronomické ceny. Volba nevhodného softwarového nástroje a chybné rozhodnutí o jeho nasazení může přitom vést k nevyčísitelným ztrátám organizace, ať již finančním nebo na lidských zdrojích. Přesto je mnohdy správné volbě nasazení aplikační podpory přisuzována jen malá role v celkovém procesu tvorby informačního systému. Často se volí složitá, ucelená avšak zbytečně „nafouknutá“ řešení, která představují vysoké pořizovací náklady a drahou údržbu.

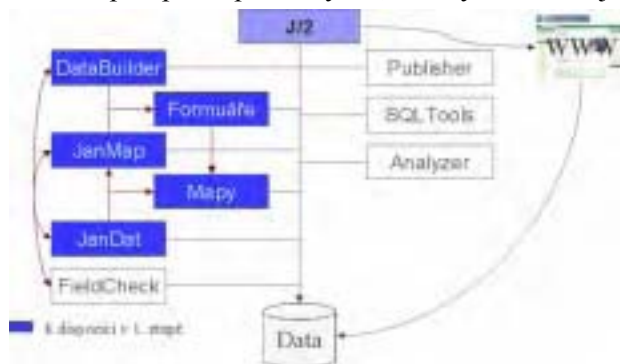
CENIA, česká informační agentura životního prostředí je součástí Jednotného informačního systému životního prostředí a její rolí je koordinace vytváření cca 40 dílčích informačních systémů v resortu životního prostředí, jejich propojení s informačními systémy jiných resortů. CENIA se stará, aby byly informace z těchto systémů snadno dosažitelné nejen jednotlivě, ale ve vzájemných souvislostech. CENIA je navíc správcem mnoha datových registrů (např.: IRZ – integrovaný registr znečišťování), které představují ucelená, avšak otevřená datová a aplikační řešení. CENIA ve svém programu podpory koncového uživatele, ať již v rámci resortu ministerstva životního prostředí nebo široké veřejnosti, poskytuje publikační portály o životním prostředí a to jak formou práce s tzv. tenkým klientem na bázi webové aplikace nebo zprostředkováním datových podkladů pomocí tzv. těžkého klienta, který spojuje možnost vytváření a správy vlastních dat nad daty životního prostředí nebo jinak tematicky orientovanými portály a datovými sklady.

V životním prostředí, ale i v jiných odvětvích, se v procesech zpracování dat nelze vyhnout situaci vyvolávající potřebu realizace vlastní aplikační podpory tzv. na klíč. Znamená to vývoj specializovaného řešení, které zajistí existenci potřebné funkcionality nebo umožní propojení nedostatečných funkcionalit v aplikacích stávajícího nasazení. Návrh a vývoj takovýchto aplikací představuje splnění nepřeberného množství oddělených uživatelských požadavků. Mnohdy pak každé vývojové rozhodnutí ovlivňuje řadu těchto požadavků a často způsoby těžko předpověditelnými. Zejména v případech, kdy není vývoj aplikační podpory v rámci organizace komplexně a jednotně řízen. Selhání ve splnění libovolného požadavku pak může způsobit mnohdy selhání celého projektu. Zmapováním nejčastějších úloh a nejčastěji požadovaných funkcí systémů v životním prostředí došlo k rozhodnutí podpořit vývoj obecně navrženého softwarového produktu, který bude schopen zajistit a pokrýt tyto úlohy a požadavky. Jedná se především o sběr dat, jejich zpracování, správu a uložení do cílového datového prostředí. Z tohoto důvodu byla zahájena realizace systému Janitor.

Co je nejčastějším požadavkem uživatele? Zadávání dat do nějakého formuláře, který umožňuje použít triviální základní validační techniky, odešle data do datového úložiště a umí je vyvolat do daného formuláře nebo jiného publikačního prostředí v požadované podobě. Vzhledem ke stále častější potřebě popisovat jevy a entity běžného vícerozměrného prostředí (ať již v krajině, nebo místnosti), je častým požadavkem takto územně orientovaná data lokalizovat v nějakém obecně používaném systému. Další potřebou je schopnost zápisu dat pomocí mobilní techniky přímo v terénu, tedy v místě jejich vzniku nebo jejich existenci v místě jejich předpokládaného výskytu ověřit. Další potřebou je mít k dispozici flexibilní nástroj, který umožňuje rychlé zadávání dat bez ohledu na to, jaká struktura databázového prostředí je použita. Nadstavbou pak je potřeba existence hodnocení kvality informace, tzn. schopnost při vzniku dat udávat jejich věrohodnost a kvalitu. Sběr a organizace dat pak musí pomocí takového nástroje být natolik otevřeny, že lze do těchto procesů vstoupit jakýmkoliv jiným vhodným nástrojem k vykonání specializované chybějící funkcionality, aniž by došlo k degradaci datové struktury či celého prostředí. Tvorba, ukládání a organizace dat ale nestačí. Data jsou cenným

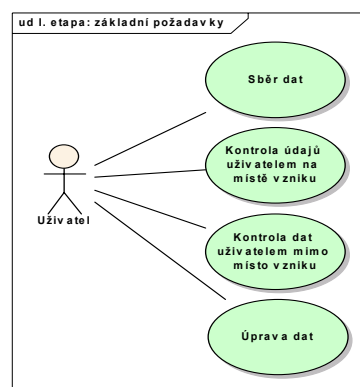
zdrojem vybudování informace. Informace však z bohatého datového prostředí nevznikne sama o sobě a proto je zde poslední potřeba vzniku nástrojů schopných nasazení analytických úloh a vhodného statisticko-matematického aparátu.

Projekt Janitor představuje otevřené komplexní řešení integrace aplikační podpory organizace a je orientován především k implementaci a efektivní spolupráci potřebných „hotových“ nástrojů, navazující realizaci vývoje uceleného potřebného specializovaného softwarového řešení a jednoduchého nasazení otevřených a snadno upravitelných technologií. Cílem systému Janitor není jenom podpora integrace aplikační podpory, podpora otevřených datových formátů, ale také poskytování aplikací k realizaci určitých činností nad daty a datovými sklady. Janitor spojuje koncového uživatele s datovým úložištěm, mapovými portály a jejich službami a jeho vlastními daty. Jeho výhodou je rychlé nasazení na střední a menší úlohy, které však díky způsobu nasazení zapadají do celkového rámce řešení úloh větších. Flexibilita některých nástrojů a jejich jednoduchost poskytují prostředí i pro nezaškolené uživatele. Janitor navíc poskytuje vývojové prostředí k vytváření tzv. formsetů, formulářových sestav, které umožňují efektivní čtení i editaci dat z datového skladu a navíc dovolují flexibilní reakci na změny struktury cílové databáze.

Projekt je členěn pomocí verzí na tři etapy:

- I. etapa projektu je definovaná vznikem verze J/2 a v cílovém řešení představuje existenci především základních nástrojů umožňujících zadávání a sběr dat. S tím souvisí položení základních kamenů tzv. těžkého klienta sestávajícího ze sady nástrojů umožňujících skladování dat do cílových datových úložišť, jejich vyvolání a editaci a v neposlední řadě export do jiného softwarového prostředí.
- II. etapu představuje potřebná a plánovaná rozšíření funkcionality jednotlivých nástrojů systému Janitor a zahájení budování tzv. třetí vrstvy na straně serveru. Do této vrstvy by měla být přenesena část funkcionality, která byla doposud na straně klienta. Projekt navíc počítá s vybudováním analytických nástrojů integrujících další funkčně provázané prvky celého řešení. V této etapě je počítáno s nasazením a integrací nástrojů pracujících s geografickými daty na straně serveru a směrem k otevření dalších technologií, které budou prostřednictvím CENIA portálů k dispozici. Implementace nástrojů takového rozsahu představuje novou verzi uváděnou již v současné době v projektu pod názvem J/3.
- III. etapa je plánována v dlouhodobém horizontu a představuje komplexní aplikační řešení integrující potřebné nasazené prostředky, které splňují potřebné požadavky. Tato etapa je cílová.

V současné době Janitor představuje sadu nástrojů, které umožňují rychlé nasazení aplikační podpory pro tzv. řešení menších až středních úloh. Tyto aplikace jsou koncipovány tak, aby umožnily integraci vytvořeného řešení do širšího rámce informačního systému, kde se předpokládá nasazení „silných“ nástrojů. Struktura je řešena tak, aby bylo možné koncovému uživateli poskytnout nástroje, které dovolí získávání dat a informací o životním prostředí nebo jiných tématicky orientovaných oblastí a zároveň dovolí vytváření vlastních dat a jejich editaci s možností jejich uložení do cílového úložiště nebo jen volně v podporovaném souborovém formátu. V poslední ukončené verzi (2.2) jsou k dispozici nástroje:

ConnAdmin – umožňuje správu připojení k relačním databázím

DataBuilder – intuitivní vývojové prostředí k tvorbě a správě formulářů a formulářových aplikací (formset), tiskových výstupních sestav a jejich spojení s relační databází. Obsahuje nástroje ke

snadné a velmi rychlé tvorbě zadávacího a publikačního prostředí. Tento nástroj umožňuje intuitivní cestou vytvářet flexibilní formulářové aplikace, pomocí nichž lze data zadávat, vybírat i organizovat. Při tom vytvoření složitějšího formsetu vyžaduje jen dobře navrženou datovou strukturu s promyšlenou integritou dat a v neposlední řadě ucelené požadavky na aplikaci. Zaškolený pracovník (nikoliv programátor) pak vytvoří v několika hodinách první návrhy, které je možné on-line uvést do testovacího režimu a vylepšovat vlastnosti jejich objektů.

DataRuntime – aplikace umožňující koncovému uživateli spuštění projektů vytvořených v prostředí DataBuilderu

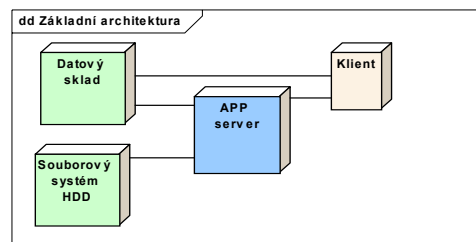
JanDat – prostředí pracující a spravující data v běžných tabulkách uložených v souborovém formátu (podporuje formát DBF, v budoucnu CSV)

JanMap – slouží k práci s prostorovými daty, jejich načítání z datových úložišť prostřednictvím geodatabáze, nebo přímo ze souborů či pomocí webového rozhraní (tzv. malý GIS).

Projekt byl navíc doplněn o velmi jednoduché řešení geodatabáze, kterou je možno nasadit v jakémkoliv podporovaném úložišti a jenž je určena především pro malá až střední nasazení. Cílem implementace geodatabáze není nahrazení komerčních robustních řešení skladujících data s územní vazbou jako je např. SDE fy ESRI nebo PostGIS nad relační databází PostgreSQL, ale zpřístupnění a otevření běžné funkcionality této složité technologie jednoduchou formou laickému uživateli. Koncept geodatabáze navíc může být do určité míry využita k výukovým účelům.

Sběr dat v systému Janitor je v projektu řešen dvěma technikami. Zadáváním zjištěných nebo naměřených údajů do formulářů pomocí uživatele. Automatizovaným přenosem naměřených hodnot přímo do systému za uživatelské kontroly a využitím vhodných validačních technik. V prvním případě provádí validaci prvního řádu uživatel (tvůrce záznamu), validaci druhého řádu s využitím vhodných technik pak systém a před uložením do konečného datového úložiště lze nasadit konečnou validaci pro kontrolu splnění některých pravidel před uložením. Janitor bude v první polovině roku 2006 navíc doplněn aplikací instalovatelnou na mobilní zařízení (PDA), pomocí níž bude moci uživatel v terénu zadávat data nebo kontrolovat jejich aktuální stav v místě vzniku.

Cílová architektura J/2 i následné verze J/3 (II.–III. etapy) představuje technologii aplikace v třívrstevném modelu Client/Server. Datová vrstva se opírá o podporované relační databáze, využívá jejich možnosti transakčního zpracování; aplikační vrstva pak poskytuje specializované flexibilní aplikační rozhraní na straně serveru, které umožňuje připojení aplikace na straně klienta a řešení složitých úloh. Klient má navíc možnost aplikační vrstvu využít nebo ji obejít a vstoupit do relační databáze přímo a dotazovat se sám. Koncept řešení umožňuje zvýšení bezpečnosti i škálovatelnosti aplikace a zajišťuje i její flexibilitu neboť dovoluje využití specializovaných nástrojů na obou stranách. Janitor počítá s nasazením podpory přes tzv. tenkého klienta pomocí WEBové aplikace.

Projekt J/3 zahrnuje komplexní řešení aplikační podpory (s integrací potřebných nástrojů), která by měla být nasazena nejen v rámci CENIA, ale i v partnerských organizacích, kde je předpoklad a potřeba takového nasazení. Velká část aplikační podpory zůstane navíc volně přístupná běžnému koncovému uživateli. Předpokládá se samozřejmě další podpora již dnes existujících nasazení jako je například sběr a organizace dat v nálezové databázi ochrany přírody, kde jsou shromažďovány údaje o živých organismech přírodního i antropogenního prostředí, jejich výskytu, pohybu či stavu. Janitor umožní spojení výsledných částí různých aplikací ať již na straně serveru nebo na straně klienta a napomůže vytvoření jednotné ucelené platformy. Vývoj systému je řízen a realizován projekty zpracovanými moderními nástroji v jazyku UML 2.0. Každé nové řešení musí splnit podmínky rámcové koncepce a vypsání standardy a navázat tak na existující projekty. CENIA se tím snaží zabránit vzniku oddělených samostatných řešení, jejichž následná údržba je nákladná nejen na finanční prostředky, ale i na lidské zdroje. Výsledky z realizovaného projektu se stanou součástí celého systému a je možné je v tomto systému libovolně využívat. Investice do nástrojů systému jsou tak využívány nadále a je zajištěn i jejich potřebný rozvoj. Každá součást aplikační podpory je nezávislá a odpovídá svým pojetím základním požadavkům OOP (objektově orientované programování).

Koncepce Janitoru počítá s návratem investic. Návrat investic do vývoje nástrojů J/2–J/3 nespočívá v komerčním prodeji jednotlivých nástrojů, ale v jejich účinném nasazení a využití. Vytváření dat je nákladná činnost a je-li dostatečně optimalizována, jsou náklady na vznik dat výrazně sníženy a primární data i jejich další zpracování není zatíženo finančními prostředky, které „spolyká“ technická podpora sběru dat.

Cílem CENIA není vytvářet další „konkurenční“ prostředí existujícím řešením, ale naopak poskytnout doplněk, který napomůže ucelení větších řešení, kde se předpokládá široký rozsah až na „středně“ orientovaného klienta a menšího uživatele vytvářejícího data. Janitor navíc obsahuje nástroje umožňující rychlou přípravu formulářů umožňujících okamžité vkládání dat do databází, jejich přípravu i validaci, flexibilní změnu obsahu formuláře a jeho propojení s nástroji umožňujícími zadávání prostorových dat a rychlé nasazení na běžné úlohy. Cílem je tento nástroj propojit s validačními systémy, které umožňují nasazení vhodných statistických metod na straně serveru. V neposlední řadě vytvořit rychlý a flexibilní nástroj umožňující získávání informací z datových skladů, inteligentní „vytěžování“ dat (data mining) a nasazení vhodného statistického aparátu v integraci s dalšími vhodnými řešeními.

Kontakt na autora

roman.bukacek@cenia.cz

CENIA, Laboratoř GIS, Veselská 17, 591 01 Žďár nad Sázavou

Studie VoIP (Voice Over IP)

Cyril Čapka, Ministerstvo informatiky ČR

Při zadávání studie byly sledovány následující cíle:

- zmapovat a zhodnotit současný stav VoIP (IP telefonie) v České republice,
- vytvořit dokument, který by posloužil jak pro základní orientaci v oblasti VoIP, tak i jako znalostní materiál pro všechny zájemce o tuto technologii, především pak pro IT, ICT odborníky a vedoucí pracovníky státních, krajských a obecních úřadů a institucí, kteří by v něm měli najít odpovědi na otázky potřebné při rozhodování nebo navrhování řešení projektů s VoIP problematikou (IP telefonie),
- na konkrétním případě ukázat reálná technologická řešení VoIP včetně finančních nároků, možností financování investic a doby návratnosti vynaložených finančních prostředků.

Studie popisuje a hodnotí stávající stav klasické telefonie, infrastruktury a datových sítí ve státní správě, v návaznosti na projekty MIČR. Monitoruje a obecně zhodnocuje stav, rozvoj a přínos VoIP (IP telefonie) v posledních letech jak ve světě tak v České republice a poskytuje její výhled do budoucnosti v časovém horizontu 5 let.

Jsou zde shrnuty možnosti řešení, financování VoIP a jejich možné přínosy pro jednotlivé obce, města, sdružení obcí, mikroregiony nebo regiony.

Jsou nabízena podrobně rozpracovaná vzorová reálná řešení VoIP, variantně založená na třech různých technologiích, určená pro území velikosti regionu (Jihomoravského kraje).

Výchozím předpokladem je realizace nové datové infrastruktury na základě „Studie proveditelnosti projektu Internetizace obcí JMK“.

Předložená řešení nabízí nejen ukázkou pochopení zadání a návrh řešení zúčastněných dodavatelů, přehled použitých konkrétních technologií, implementace a pořizovacích cen, ale i vyhodnocení investičních nákladů, provozních nákladů, úspor a výhod oproti stávajícímu řešení hlasových služeb, včetně jejich provozu a dobou návratnosti při případné investici.

Studie reálně ukazuje všem manažerům odpovědným za IT, ICT nebo rozhodujících o provozních a investičních nákladech, jakým způsobem lze pomocí VoIP technologie řešit hlasové služby na geograficky rozlehlém území, které v konečném důsledku kromě technických a integračních výhod výrazně šetří i stávající provozní náklady a investice do stávajících klasických hlasových služeb. Vedoucím pracovníkům, zajišťujícím IT nebo ICT služby, předkládá doporučení jak procesně postupovat a na co si dávat pozor při výběru řešení VoIP, kdy velký důraz je kladen na fázi výběru dodavatele.

IntelCities – budování inteligentních a udržitelných měst budoucnosti

Dave Carter, BA Econ. Hons., University of Manchester

Úvod

Tento článek zkoumá metody využití nových a inovativních aplikací IST (technologie informační společnosti) k podpoře elektronické vlády (eGovernment), digitální integrace a udržitelného urbanistického rozvoje, včetně elektronického cestovního ruchu (eTourism). Vychází ze zkušeností města Manchester a jeho partnerů z projektu IntelCities (inteligentní města), jehož spolufinancování se ujala Evropská unie v rámci integrovaného projektu FP6 IST. Projekt si klade především tyto cíle:

- Sloučení aktuálních zkušeností a osvědčených metod správy systémů elektronické vlády (eGovernance) a jejich využití v rámci měst, jejich ICT (informačních a komunikačních technologií) a výzkumných partnerů v Evropě;
- Vytvoření srovnávacího systému pro celoměstské struktury elektronické vlády za účelem zhodnocení a srovnání technických a sociálně-ekonomických úspěchů;
- Vývoj softwaru na základě aktuálních standardů, jako jsou britský eGIF (Univerzální rámec elektronické vlády), standardy výměny dat a formáty interoperability;
- Vytvoření modelových testů a zajištění kompletních prezentací ve městech s cílem blíže prozkoumat inovativní aplikace a zmapovat sektor služeb, včetně elektronické správy, plánování, územního využití, rozvojového řízení, dopravy a mobility, rekonstrukce měst a dotčených procesů eGovernance.
- Prozkoumání nových obchodních modelů, jako např. využití sociálně-ekonomických projektů a partnerských vztahů mezi veřejným a soukromým sektorem (PPP) a jejich potenciální možnosti pro podporu organizační transformace měst.

Součástí článku je i případová studie online komunitní sítě, vyvinuté v nejrozsáhlejší zóně městské obnovy v Británii, ve východním Manchesteru na severozápadě Anglie. Úkolem sítě bylo motivovat občany k opětovné účasti na občanských záležitostech a transformovat systém poskytování veřejných služeb v kontextu městské obnovy.

Téma článku

Článek doporučuje vyvodit lekce a poučení z poznatku, že udržitelná obnova vyžaduje mnohem intenzivnější holistický přístup k rozvoji měst, než jaký uplatňovaly předchozí politické strategie. Aby elektronická vláda dosáhla klíčového rozšíření a širokého přijetí ze strany veřejnosti, je třeba klást větší důraz na zapojení občana, posílení pravomocí a zvýšení kapacity. Případová studie východního Manchesteru se snaží příkladně demonstrovat, jak může být vzájemné partnerství více organizací účinné při řešení těchto otázek.

Problematika budování inteligentního města

Městská obnova je nezbytným předpokladem pro úspěšné zvládnutí problémů sociálního odloučení a hospodářské restrukturalizace. Města po celém světě řeší obdobné problémy při hledání účinné a promyšlené politiky a strategie, která by podpořila a udržela hospodářský rozvoj a zároveň využila příležitosti, které tento rozvoj přináší, k uspokojení potřeb svých občanů. Příchod informační společnosti celý proces opět o něco zkomplikoval. Na jedné straně zvýšil rychlost a rozsah změn, na straně druhé však poskytl nástroje a postupy, které pomáhají dopad těchto změn zmírnit.

Manchester (v severozápadní Anglii) je svědkem nového hospodářského růstu, který je však doprovázen vysokou úrovní nezaměstnanosti, chudoby a sociálního odloučení. To představuje hrozbu pro dlouhodobou udržitelnost ekonomického rozvoje a růstu. Městská rada Manchesteru se rozhodla na tuto výzvu zareagovat tím způsobem, že technologie informační společnosti (IST) označila za důležité paralelní téma v rámci své Strategie hospodářského rozvoje. Smyslem tohoto kroku bylo podpo-

řit využití těchto technologií ke zlepšení přístupu občanů na trh dovedností, práce a služeb a zároveň podpořit aktivní zapojení občanů do občanského života a s tím i vlastní proces obnovy. Další oblast, ve které Manchester uplatňuje IST, představují činnosti zaměřené na obnovu veřejného image, který by měl ve výsledné podobě toto město ukázat jako výhodnou lokalitu pro investice do obchodní sféry a cestovního ruchu.

Hlavní cílovou oblastí tohoto přístupu je východní Manchester, kde městská rada zřídila neziskovou společnost pro obnovu města (URC) s názvem New East Manchester (NEM) Ltd., která je partnerským svazkem veřejného a soukromého sektoru. Z její činnosti vzešla internetová komunitní síť nesoucí název „Eastserve”, která je provozována ve spolupráci s místními zástupci občanů a občanskými organizacemi.

S touto sítí úzce souvisí nově vzniklá celoměstská iniciativa, Manchesterský úřad pro digitální rozvoj (MDDA), jehož posláním je:

„Učinit z Manchesteru přední digitální město světové úrovně disponující jednou z vysoce konkurenčních širokopásmových infrastruktur v Evropě; schopné přitáhnout a udržet investice do oblasti ICT a e-commerce v rámci všech sektorů hospodářství; vytvářející nové obchodní útvary; rozvíjející nové kultury vzdělávání; podporující společenské začlenění a nabízející všem svým obyvatelům možnost získat dovednosti a uspokojit své tužby v naději na plné uplatnění občanů v informační společnosti.“ [1]

Jeho činnost vychází z rámcových koncepcí státní [2] a místní [3] politiky, které se zaměřují na digitální začlenění a příklady osvědčených praktik, na něž poukazují národní iniciativy typu sítě UK Communities Online network [4] a aktivity Evropské Unie typu projektu IntelCities [5].

Vytváření nového image inteligentního a udržitelného města – role elektronického cestovního ruchu

Manchester měl vždy dobrou reputaci pro svoji kulturní vytríbenost a inovace. Dokladem toho je jeho první profesionální orchestr (Halle) či první divadelní společnost ve Velké Británii. V roce 1857 hostoval Manchester první a nejrozsáhlejší veřejnou výstavu umění, která se kdy v Británii konala a kterou navštívilo 1,5 miliónu lidí (z celkového počtu obyvatelstva té doby 17 miliónů). William Cavendish, 7. vévoda z Devonshire, řekl: „Co s uměním v Manchesteru? Radši zůstaňte u spřádání bavlny.“

V posledních letech si „značka Manchester” získala mezinárodní uznání i chválu na poli hudby a sportu. Ve vytváření této nové image města sehrály IST významnou roli, jelikož vyvolaly čerstvý zájem o aktiva města a přilákaly k návštěvě zahraniční turisty. Dominantní virtuální přítomnost ve světě je klíčem k pozitivní změně lidského vnímání města a právě tyto aplikace elektronického cestovního ruchu zvyšují reálnou návštěvnost. Rostoucí počet podniků exponovaných v očích veřejnosti a rostoucí počet kulturních a sportovních událostí konaných ve městě na oplátku přitahuje další obchod, turisty a rekreační návštěvníky. Z tohoto úhlu lze růst elektronického cestovního ruchu prostřednictvím virtuálních služeb jaké kulturní, kreativní a komunitní online sítě nabízejí, chápat jako důležitý faktor přispívající k podpoře hospodářské obnovy města.

Zapojení občanů a zvyšování kapacity

Uvedený růst je však nutné zároveň vyvážit s trvalým prosazováním zapojení občanů a zvyšováním kapacity. V rámci programu obnovy východního Manchesteru bylo vytvořeno několik inovativních projektů, které usilují o maximalizaci možností nových technologií a podporu široké obnovy celé oblasti. Součástí první fáze programu byl zrod projektu Eastserve, který poskytl více jak 300 domácnostem přístupová zařízení (především osobní počítače, neboť kabelové přijímače nebyly v té době příliš populární) a přístup k Internetu. Počet domácností se později rozrostl na 3500, přičemž 1800 z nich využívalo nové neziskové bezdrátové širokopásmové sítě zřízené projektem Eastserve. Do roku 2007 by měl počet připojených domácností přesáhnout 5000.

Nedílnou součástí projektu je webový portál www.eastserve.com, který byl vytvořen speciálně pro místní komunitu, a který zajišťuje přístup k místním službám a novinkám z této oblasti. Portál EastServe čerpá informace a interaktivní služby ze zdrojů městské rady, vládních ministerstev, policie a místních komunitních sítí. Mezi ně patří i Manchester Community Information Network – jedna z největších online komunitních sítí ve Spojeném království, která nabízí své služby prostřednictvím Internetu nebo interaktivních informačních bodů v knihovnách, zdravotnických a poradenských stře-

discích a obecních budov po celém Manchesteru. EastServe.com nabízí elektronickou poštu, diskusní skupiny, novinky a informace týkající se východního Manchesteru. Interní redakce „elektronických novinářů“ vytváří většinu obsahu a zároveň rozhoduje o tom, jakým směrem se bude portál ubírat v budoucnu.

V rámci snahy řešit otázky průmyslového dědictví Manchesteru a zajistit udržitelný hospodářský rozvoj se „Eastserve“ nyní transformuje do podoby meziorganizačního partnerského svazku, jehož cílem je předložit inovativní řešení elektronické vlády, která budou podporovat následující:

zdokonalení služeb prostřednictvím lepší kvality a dodávky služeb;

aktivní zapojení občanů prostřednictvím rozvoje nových modelů dodávky služeb a efektivnější účast občanů na strategickém plánování a poradenských opatřeních;

vývoj nových obchodních modelů, které přispějí k transformaci organizací a připraví je na vstup do sociálně-hospodářských útvarů a partnerských svazků veřejného a soukromého sektoru (PPP).

Partnerská spolupráce zahrnuje celou řadu rozvojových výzkumných a technologických iniciativ, zaměřených na testování a validaci nových elektronických služeb a aplikací, mimo jiné také v rámci účasti na projektu IntelCities. Mezi tyto iniciativy patří také rozvoj inovativních služeb elektronické vlády. Příkladem může být interaktivní 3D vizualizace obnovovaných oblastí provázaná s elektronickými diskusními fóry, která podněcují aktivní zapojení občanů do občanských záležitostí týkajících se především otázek bezpečnosti uvnitř dané komunity a problematiky životního prostředí.

Eastserve tyto přístupy plně podporuje v rámci rozsáhlého programu zapojování komunity a zvyšování kapacit, na kterém se podílejí i místní občané, kteří si v rostoucí míře sami vytvářejí obsah a služby za pomoci nového systému sociálně-hospodářských projektů. Uvedený přístup se zaměřuje na rozvoj aplikací a služeb takové struktury, která „odráží reálné jevy a potřeby obyvatel východního Manchesteru, nikoliv uspořádání vládních orgánů.“ Projekt má však dopad i na způsob organizace a zajišťování veřejných a obecních služeb, především v rámci řešení elektronické vlády. Proto se nyní v projektu angažují i veškeré partnerské organizace, včetně samotné městské rady. Důležitou aktuální společenskou výzvou, kterou je třeba jasně vymezit, je jakým způsobem zapojit občany, aby se stali aktivními tvůrci online obsahu a nových elektronických služeb a nejen pasivními konzumenty již vytvořeného.

Shrnutí a závěry

Zkušenosti získané z projektu Eastserve využily všichni zainteresovaní partneři k přehodnocení a revizi své činnosti v souvislosti s elektronickou vládou a projekty pro zapojování občanů. Města rada Manchesteru si lépe uvědomila potřebu proaktivní stimulace poptávky po zajištění služeb elektronické vlády. Paralelně s transformací vnitřní struktury nyní městská rada zároveň usiluje o zvyšování povědomí a zájmu veřejnosti o elektronické služby prostřednictvím veřejných kampaní, kvalitnějšího přístupu k odborným školením a přímého zapojení občanů do přípravy obsahu online služeb. Městskou radou nově zřízený Manchesterský úřad pro digitální rozvoj (MDDA) byl pověřen realizací uvedeného programu a předáním zkušeností z východního Manchesteru do dalších městských a metropolitních oblastí určených k obnově.

Veškeré dosavadní zkušenosti a počáteční výsledky výzkumu probíhajícího v rámci účasti na projektu IntelCities a zapojení do sítě Eurocities/Telecities [6] naznačují, že klíčoví hráči elektronické vlády, jako jsou místní a regionální vládní orgány, musí zaujmout více holistický přístup k prosazování a zajišťování lepšího přístupu k technologiím informační společnosti a jejich přijetí širokou veřejností. Ukazuje se, že transformace městského života s nápaditým využitím ICT může mít významný přínos pro plnění Lisabonských záměrů Evropské Unie [7] pokud jde o zaměstnanost a růst, a to zvláště po nedávné úpravě těchto záměrů v souladu se Zprávou expertní skupiny vysoké úrovně [8]. Města jsou hnacím motorem inovace a kreativity v rámci hospodářství a společnosti jako celku a lze proto očekávat, že tento trend bude rostoucím zdrojem budoucího zaměstnání a růstu ve znalostní ekonomice. Zároveň však tyto technologie nabízejí příležitosti k transformaci života občanů, jak to uvádí Zpráva Evropské Unie o otázkách řešených v rámci Strategie evropské informační společnosti do r. 2010 [9]. To je také důvod, proč překonání digitální propasti a prosazování digitální integrace je

trvale vnímáno jako prioritní úkol, jehož smyslem je zajistit, aby občané disponovali možnostmi, schopnostmi a motivací k využití uvedených technologií.

Literatura

- [1] www.manchesterdda.com
- [2] Ministerstvo průmyslu a obchodu (UK), Closing the Digital Divide: information and communication technologies in deprived areas (Překlenutí digitální propasti: informační a komunikační technologie v zanedbaných oblastech). Zpráva útvaru pro problematiku sociálního odloučení akční skupiny 15. DTI, Londýn, březen 2000.
- [3] Městská rada Manchesteru, Tackling The Digital Divide Project Report (Zpráva projektu Zacelení digitální propasti). MCC, Manchester, červenec 2002.
- [4] Communities On-Line, Local Connections: Making the Net Work for Neighbourhood Renewal (Využití internetu k obnově městské čtvrti). COL, Londýn, 1999.
- [5] www.intelcitiesproject.com
- [6] www.telecities.org
- [7] W. Kok (Chair), Facing the Challenge – Lisabonská strategie růstu a zaměstnanosti (Zpráva expertní skupiny vysoké úrovně). Brusel, listopad 2004
- [8] Evropská komise, Challenges for Europe's Information Society beyond 2005 (Úkoly evropské informační společnosti po roce 2005). COM, 2004

O autorovi

Dave Carter (BA Econ. Hons. – University of Manchester). Ředitel Manchesterského úřadu pro digitální rozvoj (MDDA) zřízeného městskou radou Manchesteru (www.manchesterdda.com). Výkonný ředitel oddělení ekonomického rozvoje (2002 až 2004) odboru tajemníka městské rady Manchesteru. Koordinátor integrovaného projektu (IP) FP6 IntelCities – „inteligentní města“ – financovaného z IST programu Evropské Unie; partnery projektu jsou město Siena, Salfordská univerzita, Nokia, Cisco a Deloitte, přičemž spolupráce se účastní další města, výzkumné instituce a společnosti soukromého sektoru v rámci celé EU. V letech 1999–2001 dočasně přidělen, na částečný úvazek, do Státního úřadu pro severozápad, kde zodpovídal za paralelní téma Informační společnost, financované z programu strukturálních fondů pro záměr č. 2 pro období 2000–2006. Podpořil členství městské rady Manchesteru v sítích Eurocities a Telecities (1992–). Zakládající člen a první prezident síť Telecities (1994–96). Ústřední člen projektu Evropských digitálních měst (podpůrná iniciativa FP4 na období 1996–2000) a konsorcia INFOCITIES (TEN-Telecom) 1996–98.

Vytvoření zcela nové webové prezentace Ministerstva průmyslu

RNDr. Jaroslav Česenek, softwarový architekt, Macron Software

Charakteristika projektu

Zadavatel

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy pro státní průmyslovou a obchodní politiku, malé a střední podniky, živnosti, normalizaci a vědu a výzkum. Ministerstvem je přímo řízena celá řada organizací: např. Česká obchodní inspekce, CzechTrade, Czechinvest, Český normalizační institut.

Předmět řešení

Předmětem tohoto řešení bylo vytvoření zcela nové webové prezentace ministerstva. Byla požadována nejen změna struktury prezentace a grafického designu odpovídajícího aktuálním trendům jak z hlediska vizuální podoby tak z hlediska implementace (design založený na CSS stylech, kompatibilita s XHTML apod.), ale především zásadní změny z hlediska použitelnosti, přístupnosti a způsobu správy obsahu stránek.

Výchozí stav

MPO ČR využívá pro interní správu dokumentů vytvářených v organizaci řešení firmy Corpus Solutions. Toto centrální datové úložiště (dále CDÚ) slouží k ukládání dokumentů, správě verzí jednotlivých dokumentů, přístupových práv k těmto dokumentům apod.

Na CDÚ bylo navázáno řešení publikace dokumentů jak na veřejně přístupné www prezentaci tak na intranetu. Pro toto řešení byl použit systém WebToDate, který sloužil jako nástroj pro správu prezentační vrstvy. Všechny procesy publikace byly řešeny automatizovanými procesy soustředěnými do integračního modulu propojujícího CDÚ a instalaci WebToDate.

Výsledná www prezentace úřadu pak byla v podstatě automaticky generovaným rozcestníkem pro dokumenty, kde tyto dokumenty bylo možné pouze stáhnout v původních formátech vložených do CDÚ (zpravidla MS Word, PDF, MS Excel apod.).

Požadavky na řešení

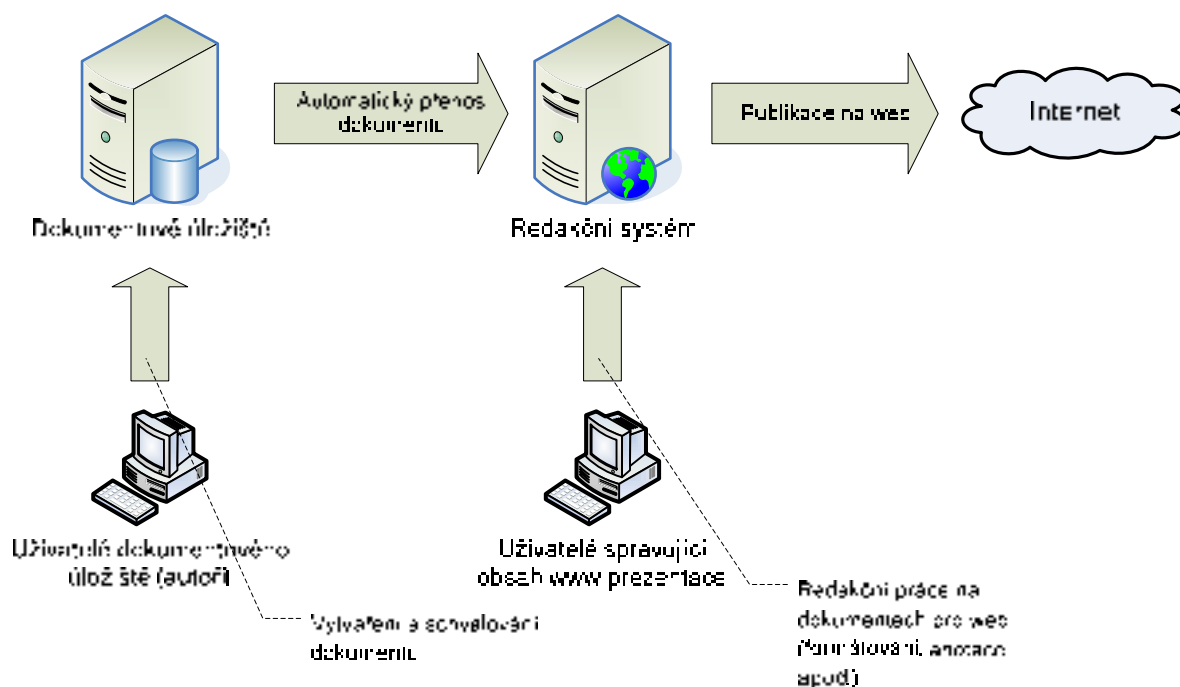
Základní požadavky na řešení lze shrnout následovně:

- Autoři dokumentů musí pracovat v jim známém prostředí, konkrétně v aplikaci MS Word. Přímá práce s CDÚ (přes vlastní www rozhraní systému) je pro autory možná jen ve výjimečných případech, přímá práce s publikačním systémem spravujícím přímo www prezentaci není pro tyto uživatele vůbec žádoucí.
- Při ukládání dokumentů do CDÚ musí automaticky vzniknout XML podoba dokumentu umožňující další strojové zpracování, tato XML podoba je základem pro vlastní prezentaci HTML stránek s dokumenty.
- Struktura www prezentace je rozdělena na určité části, kde každá část je spravována co se týče obsahu jinou skupinou vybraných uživatelů. Tito uživatelé musí dostat automaticky jednotlivé dokumenty vytvořené autory již v publikačním systému v podobě připravené k publikaci, a to v HTML formátu.
- Každý publikovaný dokument podléhá schválení na úrovni publikačního systému, kde pověřený uživatel rozhodne o konkrétní sekci, do které bude umístěn, může provést potřebné úpravy spočívající zejména ve úpravách formátování a struktury dokumentu (např. rozdělení na více kapitol zobrazovaných na samostatných stránkách) a pak dokument publikuje.
- Je vyžadována podpora zpracování různých verzí stejného dokumentu a podpora časové platnosti – předchozí verze může být automaticky ve stanovený čas nahrazena novou schválenou verzí apod.
- Možnost stažení dokumentu ve formě souboru v původním formátu zůstává zachována, primárně jsou ale dokumenty poskytovány ve formě HTML stránek.

- HTML podoba prezentace musí splňovat technologické požadavky (XHTML, formátování pomocí CSS apod.), požadavky na logické členění struktury s možností jednoduše tuto strukturu měnit a snadnou orientaci návštěvníka na stránkách a dodržení pravidel přístupnosti.

Architektura řešení

Z pohledu workflow autoři dokumentů ukládají (přímo z prostředí MS Word) dokumenty do CDÚ, odkud jsou automaticky přenášeny do redakčního systému. Zde jsou tyto dokumenty schvalovány a publikovány do příslušné sekce webové prezentace.

Z pohledu výměny dat mezi aplikacemi se jedná o následující schéma:

- Autorská aplikace v prostředí MS Word zajišťuje především ukládání dokumentů do CDÚ, zpětné načítání těchto dokumentů z CDÚ a vytváření nových verzí dokumentů. V průběhu ukládání dokumentu do CDÚ se kromě původního MS Word formátu vytváří i XML varianta dokumentu, která pak slouží jako základ pro výslednou HTML podobu.
- CDÚ zasílá nové a změněné dokumenty do WebToDate. Předává se XML varianta včetně např. obrázků apod.
- Ve WebToDate probíhá finální zpracování dokumentů a jejich publikace. Podporována je zde i příprava nových verzí – původní verze zůstává publikována, ale z CDÚ je již načtena nová verze, které se připravuje k publikaci.
- Všechny zmíněné aplikace spolu komunikují přes protokol http nebo https a data si vyměňují v XML formátu.

Autorský nástroj

Autorský nástroj je v aplikaci v prostředí Microsoft Word. Uživatelé mají připravenou šablonu, která definuje základní možnosti funkcí a formátování. Dokumenty vytvořené touto šablonou mohou obsahovat pouze definovaný výčet vložených objektů a formátování (odstavce, nadpisy, odrážky, tabulky, obrázky apod.), tento výčet se v zásadě shoduje s prvky podporovanými v XHTML.

Do dokumentu lze vkládat i obrázky a je podporováno i vkládání příloh – např. dalších souborů ve formátu XLS, DOC, PDF apod., které patří k danému dokumentu a mají být k dispozici ke stažení.

Jakmile je dokument vytvořen, spustí se průvodce uložením do CDÚ. Zde se specifikují vybraná metadata jako časová platnost, klíčová slova, anotace apod.

Před vlastním uložením do CDÚ je vytvořena XML podoba obsahu dokumentu. Pro popis obsahu se používá podмноžina XHTML elementů, takto konvertovaný obsah se spojí s dalšími informacemi jako jsou metadata, obrázky apod., vzniká XML dávka, která se pak odesílá do CDÚ.

Tato aplikace dále podporuje zejména:

- Stažení dokumentu z CDÚ (opět včetně možných příloh apod.)
- Vytvoření nové verze
- Procházení složek CDÚ a vytváření nových složek

Správa dokumentů

CDÚ v tomto řešení figuruje jako dokumentové úložiště. Dokumenty se ukládají do hierarchie složek, jsou opatřeny metadaty a podporují různé varianty, tj. verze v čase a jazykové verze. Každý dokument může obsahovat více souborů, jeden se považuje za primární (v tomto řešení v podstatě původní soubor upravovaný v aplikaci MS Word), další pak za přílohy k dokumentu.

Systém samozřejmě spravuje přístupová práva, umožňuje prohledávání dokumentů apod. Do systému mohou být ukládány libovolné dokumenty, ty, které jsou speciálně označeny k publikaci na internet systém řadí do fronty a odesílá v XML formátu do WebToDate. Univerzální rozhraní umožňuje zaregistrovat k odběru těchto dat i další systémy, nemusí se nutně jednat jen o výstup na veřejnou webovou prezentaci

CDÚ má i vlastní www rozhraní pro práci s obsahem úložiště, preferovanou metodou pro autory je ale v tomto řešení přímé připojení s autorské aplikace v prostředí MS Word a www rozhraní slouží pouze pro pokročilejší operace typu přesun složek apod.

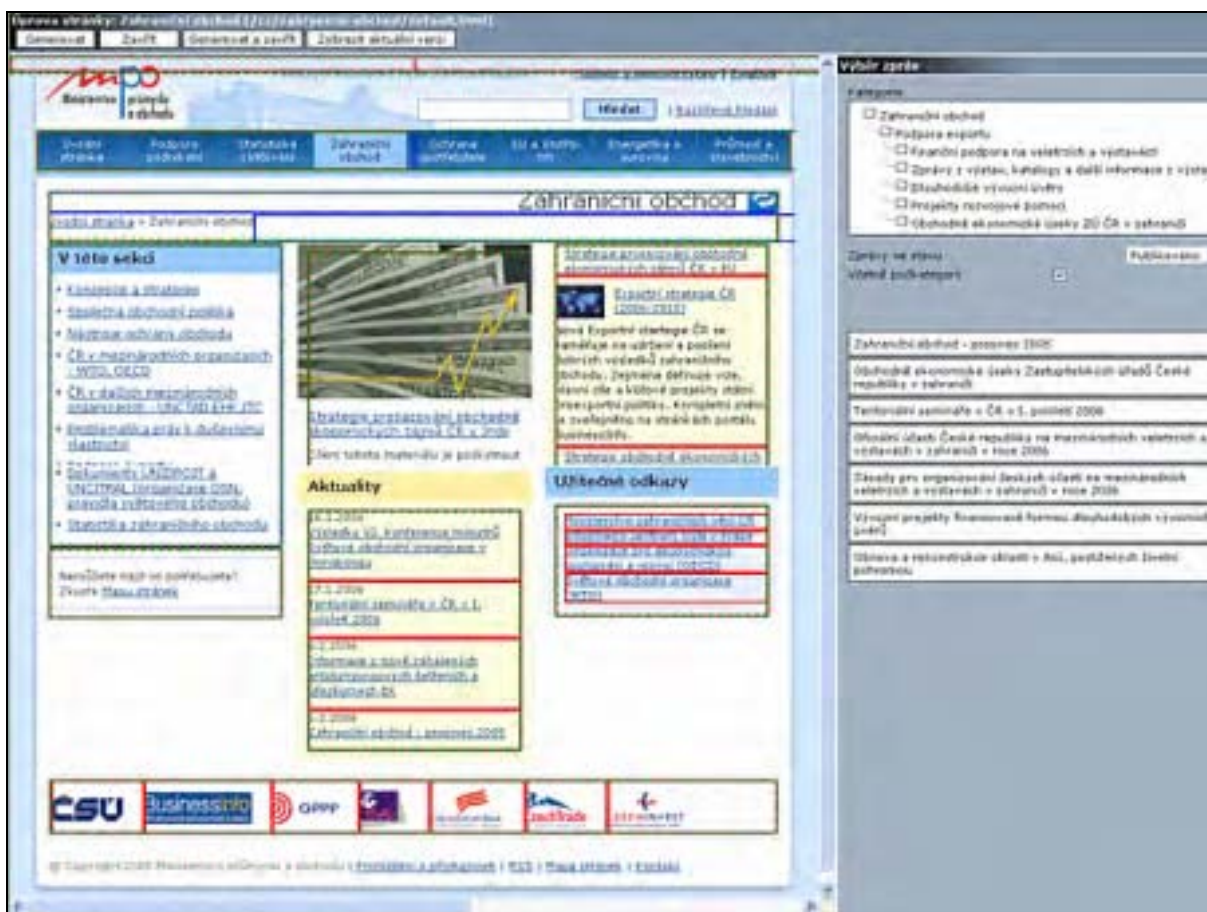
Správa internetové prezentace

Prvotní zpracování dokumentů z CDÚ má na starosti integrační modul běžící na pozadí. Tento modul provádí zejména následující:

- Pro každý dokument založí novou zprávu WebToDate, kterou zařadí na vhodné místo do hierarchie stromu kategorií. Pro zprávu se přebírá značná část metadat dokumentu (anotace, klíčová slova, časová platnost apod.).
- Všechny „externí“ entity patřící k dokumentu (obrázky, odkazy na přílohy apod.) jsou zařazeny do databáze zdrojů WebToDate, kde např. k obrázkům ihned vznikají náhledy apod.
- Zdroje jsou odpovídajícím způsobem připojeny ke zprávě, tak aby automaticky v prezentační vrstvě vznikly objekty typu seznam souborů ke stažení či seznam používaných obrázků.
- HTML tělo zprávy je vytvořeno na základě XML varianty souboru pomocí připravené XSLT transformace.
- Uživatelé spravující danou část webové prezentace jsou informováni e-mailem o novém dokumentu či nové verzi.

Odpovědní uživatelé pak dokument zkontrolují, případně upraví formátování nebo rozdělí dokument na více samostatných stránek (kapitol) a dokument publikují ve vybrané sekci.

Aplikace WebToDate byla v rámci tohoto rozšíření obohacena o některé nové funkce – jedná se zejména o systém správy verzí zpráv a jejich časové platnosti, o možnost flexibilní definici struktury zpráv (slouží např. pro více anotací používaných v různém kontextu) a o řadu vizuálních nástrojů zjednodušujících správu obsahu. Vizuální režim správy obsahu stránky je na následujícím otisku obrazovky, z dalších změn se jedná např. o nový XHTML kompatibilní WYSIWYG editor obsahu zpráv.

Správa intranetové prezentace

Intranetová prezentace je naopak co se týče zpracování obsahu zcela automatická. WebToDate zde slouží pouze jako nástroj pro správu prezentační vrstvy (šablon, formátovacích stylů apod.). Pomocí funkcí integračního modulu se na intranetu prezentuje hierarchie složek CDÚ a jejich obsah, tj. seznamy dokumentů a jejich metadat), intranetová prezentace automaticky kopíruje strukturu i obsah složek dokumentového úložiště.

Zásahy obsluhy na stráně WebToDate jsou zde minimální a spočívají v podstatě v případných změnách grafiky či definice náplní některých stránek typu obsah jaké složky se na stránce prezentuje v pravém sloupci apod.

Ostatní

Součástí řešení bylo též zprovoznění RSS (Really Simple Syndication – technologie umožňující stahování informací o změnách na WWW stránkách ve strojově zpracovatelné podobě) kanálů, které bylo realizováno pomocí standardního modulu XML export/import a automaticky spouštěné plánované úlohy.

Celé řešení bylo, před spuštěním pro veřejné použití stránek, podrobena penetračním testům ověřujícím zabezpečení proti útokům zvenčí.

Samozřejmě byl proveden i audit na přístupnost a validace stránek vůči normě XHTML 1.0 Strict.

Přínos

Výsledkem celého řešení je moderní a kvalitní www prezentace s přehlednou strukturou a grafikou. Dokumenty ke stažení jsou zde jen jako doplňková služba, primárně jsou informace poskytovány ve formě přehledných a přístupných HTML stránek.

Změny celé struktury prezentace, struktury jednotlivých stránek či grafiky prezentace jsou snadno realizovatelné, práce uživatelů spravujících vlastní obsah je redukována na minimum, přičemž je zde zachována plná kontrola nad publikovaným obsahem.

Řešení přitom zachovalo centrální dokumentové úložiště jako platformu pro správu a archivaci dokumentů instituce. Propojení použitých aplikací je volné, což znamená, že momentální selhání jednoho systému nijak zásadně neovlivňuje chod druhého systému.

O autorovi

RNDr. Jaroslav Česenek, softwarový architekt, Macron Software

Vystudoval MFF UK a byl zaměstnán postupně ve firmách TIS – Apple Computer IMC, Cabria Software a Macron. Postupně přešel od programování přes vedení týmu programátorů na analýzy a návrhy řešení, návrhy architektury systémů a konzultační činnost. Specializuje se na www aplikace a řešení pro internet a intranet, zejména pak na systému pro správu obsahu (CMS systémy).

Fakta a data – Portál životního prostředí České republiky

Ing. Jarmila Cikánková, vedoucí oddělení datových služeb, CENIA

Jednotné rozhraní pro snadný přístup k informacím o životním prostředí

Úvod

Právo na včasné a úplné informace o životním prostředí je podobně jako právo na příznivé životní prostředí v českém právním řádu chápáno jako jedno ze základních lidských práv. Jako takové je zakotveno již v Listině základních práv a svobod. V souladu s tím Česká republika spolupodepsala a následně ratifikovala mezinárodní Úmluvu o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v otázkách životního prostředí, známou jako Aarhuská úmluva. Ustanovení této úmluvy jsou v podmínkách české legislativy konkretizována zákonem č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

Z těchto závazků vyplývá organizacím činným v oblasti životního prostředí celá řada informačních povinností, které jsou v mnoha ohledech významně širší, než v jiných oblastech veřejného života. Jedním ze základních principů realizace práva na informace o životním prostředí nejen v českém právu, ale i v podmínkách evropské legislativy je princip tzv. aktivního zpřístupňování informací, tedy poskytování informací neomezenému okruhu uživatelů, aniž by tito uživatelé museli o poskytnutí informace žádat. Za účelem aktivního zpřístupňování informací jsou subjekty povinné vést a aktualizovat elektronické databáze obsahující informace vztahující se k jejich činnosti. Databáze musí být přístupny prostřednictvím zařízení umožňující dálkový přístup (Internet).

Východiska projektu

V resortu životního prostředí je v současnosti provozováno asi 40 různých informačních systémů, včetně geografických a několik tisíc databází. Většina těchto zdrojů je určena široké veřejnosti.

Problematika ochrany životního prostředí má multioborový charakter. Realizované aktivity jsou značně rozsáhlé co do šíře i hloubky zabírané problematiky a ve většině případů vyžadují širokou mezioborovou spolupráci mnoha subjektů. Pro širší veřejnost se stává obtížným orientovat se v složité struktuře. Z hlediska řízení procesů v resortu je rovněž obtížné úspěšně koordinovat veškeré aktivity a eliminovat případné duplicity. Zajistit komplexní, jednotnou a uživatelům snadno přístupnou prezentaci resortu životního prostředí, všech informačních zdrojů, služeb a aktivit koordinovaných Ministerstvem životního prostředí, případně dalšími státními orgány v oblasti ochrany životního prostředí se za této situace stalo nezbytným. Řešením tohoto úkolu je vybudování specializovaného portálu životního prostředí, jako jednotné vstupní brány k informacím o stavu, vývoji životního prostředí a aktivitách státu ve prospěch jeho ochrany. Vytvořením, zveřejněním a provozem portálu byla pověřena CENIA, česká informační agentura životního prostředí.

Struktura portálu

Na základě analýzy dostupných informačních zdrojů a výsledků dosavadních aktivit v oblasti budování brány k informacím o životním prostředí byly identifikovány v zásadě tři základní funkce, které by měl Portál životního prostředí České republiky (dále jen Portál) plnit:

- Zdroj aktuálních informací o dění v oblasti
- Rozcestník k dalším informačním zdrojům resortu
- Prostor k prezentaci základních ukazatelů stavu a vývoje životního prostředí

Tomu odpovídá i navržená funkční a obsahová struktura Portálu. Jako celek je Portál tvořen třemi, relativně samostatnými sekcemi, navzájem funkčně a graficky propojenými do jednoho celku.

Sekce 1 – Aktuality

Sekce aktualit je koncipovaná jako úvodní, se kterou bude uživatel konfrontován při vstupu na Portál. Musí být aktualizovaná průběžně, aby potenciální návštěvník Portálu při každém svém vstupu na stránku našel aktualizované informace.

Obsahový základ informačního servisu je zajištěn využitím zpravodajského servisu ČTK pro oblast životního prostředí, který je doplňován aktualitami vytvářenými přímo v redakci Portálu. Pověřený redaktor Portálu pravidelně vybírá aktuální informace ke zveřejnění, vytváří vlastní aktuality a ze získaných a vytvořených zpráv kompiluje specializované přehledy. Sekce aktuálních informací obsahuje kromě aktuálního zpravodajství další specializované rubriky (aktuální témata, připravované akce, kalendárium, archiv, ...):

Sekce 2 – Rozcestník k informačním zdrojům resortu

Tato část Portálu je koncipovaná jako souhrn odkazů na všechny specializované informační zdroje vytvářené a provozované v resortu. Kromě stručné charakteristiky každého zdroje obsahuje hypertextový odkaz pro on line přístup k popisovanému zdroji, případně k podrobným informacím o něm. Každý popisovaný zdroj by měl být uživateli dostupný v zásadě dvěma způsoby – podle tématu, kterému je věnován (ochrana přírody, ovzduší, odpady,...) a podle typu zdroje. S ohledem na to bude sekce členěna ve dvou úrovních:

- „horizontálně“ – podle složek a nástrojů politiky životního prostředí (ovzduší, voda, odpady, ochrana přírody a péče o krajinu, půda a geologie, dobrovolné nástroje ochrany životního prostředí, environmentální rizika, integrovaná prevence, ...)
- „vertikálně“ – podle typu zdroje (adresář organizací, informační systémy resortu, geografické informační systémy, metainformační systém MŽP, experti, autorizované a certifikované subjekty, odkazy na další internetové zdroje, ...)

Hlavním smyslem navrhované struktury je zajistit přehlednost a snadnou orientaci uživatele v problematice. Navržená struktura rovněž umožní sekci prakticky neomezeně rozšiřovat o nové zdroje a členit podle různých kritérií.

Sekce 3 – Informační systém statistiky životního prostředí

Hlavním cílem vybudování Informačního systému statistiky, který se v současnosti v CENIA realizuje je vytvoření reprezentativního souboru statistických dat s využitím možností elektronického publikování. Specializovaný výstup z tohoto systému připravovaný pro Portál ŽP bude představovat snadno dostupný zdroj statistických dat o životním prostředí. Většina uživatelů zde získá dostatečně podrobné a přehledně zpracované statistické výstupy popisující stav a vývoj životního prostředí. Hlavní důraz je kladen na prezentaci ucelených časových řad statistických údajů, přehlednou a graficky nápaditou prezentaci včetně využití propojení s mapovým serverem. Uživatel požadující podrobnější přehledy bude přímo odkázán do příslušného specializovaného informačního systému (ISKO, ISOH, ...)

Presentace statistických dat bude opět respektovat tematické členění, které je uživatelsky nejsrozumitelnější. Odpovídá rovněž struktuře tištěných statistických výstupů resortu, především Statistické ročenky životního prostředí ČR. Speciální kapitolou v rámci této sekce bude presentace Indikátorů životního prostředí.

Závěr

Hlavním účelem realizace projektu Portálu životního prostředí je zajistit odborné i laické veřejnosti snadný přístup k věrohodným a srovnatelným informacím o stavu životního prostředí garantovaným státem. Poskytnutím tohoto komplexního přehledu je zajištěn rovněž účinný nástroj pro potřeby rozhodovacích a řídicích procesů. Významně se zvyšuje vypovídací hodnota informací zpracovávaných v rámci zákonem stanovených povinností.

WIFI do měst

Ing. Pavel Číž, ředitel divize Sítě ICZ, a. s.

V posledních 5 letech zaznamenaly komunikační technologie obrovský rozmach v oblasti bezdrátových sítí. Ty už dnes nejsou nedosažitelným luxusem či výsadou jen mobilních operátorů, ale naopak efektivní přístupovou technologií pro obyvatele měst, obcí či pracovníků a návštěvníků vybraných objektů. Referenční projekty dnes můžeme najít po celé Evropě (např. pokrytí Westminsteru v Londýně), ale také v rámci českých a moravských měst.

V čem je technologie WIFI-MESH jiná?

Díky novým funkcionalitám „Self-Configuring, Self-Healing“ byla technologie WIFI rozšířena o prvky INTELIGENCE. Díky této vlastnosti dokáže síť sama automaticky reagovat na podněty z prostředí, ve kterém je nasazena. Je tedy schopna se přizpůsobit jednotlivým výpadkům částí sítě nebo změnám kvalitativních parametrů, a eliminovat tak případné dopady pro všechny uživatele a provozované aplikace.

Samotná funkcionalita MESH reprezentuje schopnost automaticky nalézt optimální přenosové pásmo a síťovou cestu v rámci vybudované infrastruktury.

Jaké jsou hlavní výhody technologie WIFI-MESH?

1) Přístupová a páteřní síť

Technologie Mash na rozdíl od standardních WI-FI technologií umožňuje nejen realizaci přístupové části pro koncové uživatele, ale také vybudování páteřní sítě (infrastruktury). Tato vlastnost výrazně snižuje investiční náklady, výrazně zrychluje dobu výstavby, a nabízí flexibilitu celého bezdrátového řešení

2) Šetrný přístup k památkovým objektům

WIFI technologie nevyžaduje žádné výrazné stavební zásahy na budovách a objektech, které svým signálem pokrývá. Tuto vlastnost lze proto s výhodou využít pro památkově chráněné objekty, pro kongresové haly či jednací místnosti, do škol či veřejných prostor. Efektivně lze také tuto technologii využít pro pokrytí dočasných či pronajatých prostor, kde se investice do klasických technologií jednoduše nevyplatí

3) Pokrytí veřejných budov, škol

A využitím technologie WIFI lze snadno s minimem investicí zajistit pokrytí veřejných budov, škol, radnic nebo také případně nemocnic. Tyto projekty výrazně usnadňují přístup k internetu všem skupinám obyvatelstva a výrazně tak napomáhají k zvyšování úrovně služeb obyvatelům. Pro tyto projekty je možné čerpat podporu z fondů Evropské unie.

4) Zabezpečená komunikace

V dnešní době je kladen velký důraz na bezpečnost přenášených dat. Tato technologie podporuje nejvyšší standardy v oblasti zabezpečení bezdrátových sítí (802.11i).

Bezpečnost je zajištěna jak mezi jednotlivými body samotné sítě, tak mezi sítí a koncovými body.

5) Snadná rozšiřitelnost

Výhodou bezdrátového řešení WIFI je velice snadná rozšiřitelnost. Není proto problém začít malým projektem, např. pokrytí radnice, školy nebo jen centrálního náměstí či parku. Později na základě požadavků obyvatel je možné velice jednoduše a bez velkých investic pokrývat další a další území či budovy, a tím zvyšovat dostupnost služeb pro obyvatele (městský portál, přístup na internet, informace pro obyvatele, atd.)

6) Přístup do Internetu

Využitím technologie WIFI je možné řešit také přístup do Internetu pro obyvatele pokrytého území, pro veřejné objekty nebo například pro školy. Tímto se jednoznačně zvyšuje penetrace uživatelů internetů v dané oblasti, což přináší výrazné sociálně-ekonomické efekty.

7) Kamerové systémy, měření hluku, ...

Lokality, které jsou pokryty bezdrátovým signálem mohou využívat také sekundární výhody této technologie. Dnes není problém napojit na celý systém bezdrátové IP kamery, a tím rychle a efektivně napomoci ochraně majetku a procesu snižování kriminality ve vybraných lokalitách. Záznam z těchto kamer je možné dlouhodobě archivovat nebo nabídnout městské či státní policii pro zvýšení úrovně poskytovaných služeb. Výhodou bezdrátových IP kamer jsou jejich nízké pořizovací náklady (nižší než u stávajících kamer), možnost umístění do extrémních venkovních podmínek, ale hlavně možnost flexibilního umísťování kamer do lokalit, kde je to právě nejvíce potřeba (instalace IP kamery nevyžaduje žádné stavební úpravy, a její instalace případně odstranění nezabere více než několik hodin).

Další možností je například automatické měření hluku ve vybraných lokalitách, což je činnost, která bude muset být v budoucnu vykonávána na základě zákonných norem EU.

V neposlední řadě tato technologie umožňuje on-line připojení pro pracovníky radnic, stavebních a živnostenských úřadů, což výrazně přispívá ke zvyšování efektivity kontrolních činností.

V současnosti již není problém umožnit po WIFI síti přenos hlasu s využitím duálních mobilních telefonů a nabídnout celou řadu dalších zajímavých aplikací.

O autorovi

Ing. Pavel Číž, ředitel divize Sítě ICZ, a. s.

Ing. Pavel Číž nastoupil po absolutoriu Jaderné a fyzikálně inženýrské fakulty na pražské ČVUT do společnosti Expert & Partner engineering (EPE). Zde pracoval nejdříve jako asistent a později jako obchodní ředitel divize Sítě. Následně působil ve společnostech HomeCredit a Eline. Od roku 2000 začal pracovat jako Business & Marketing Development Manager pro společnost Lucent Technologies, kde později rozšířil svou působnost o spolupráci s firmou M.C. Triton v oblasti poradenství a vzdělávání. O dva roky později se vrátil zpět do EPE a přijal nabídku místa výkonného ředitele. Po dokončení akvizice EPE společností ICZ, a. s., se stal novým jednatelem EPE a zároveň ředitelem divize Sítě ICZ, a. s.

Individuální konta pojištěnců

*Ing. Vladimír Fanta, vrchní ředitel úseku informačních a komunikačních technologií,
Česká správa sociálního zabezpečení*

Od začátku letošního roku mohou lidé žádat o informativní osobní listy důchodového pojištění (IVK). Obsahují informace o dobách pojištění a výši výdělku (tedy údaje důležité pro budoucí důchod), které eviduje Česká správa sociálního zabezpečení. IVK jsou výpisy z elektronických individuálních kont pojištěnců (IKP), která ČSSZ vytvořila a vede o všech svých klientech. Vzniku IKP předcházela dlouhá cesta a fakt, že se to letos podařilo, lze pokládat za úspěch. Zásadní roli přitom sehrála digitalizace dokumentů, elektronická podání (*e-Podání*) prostřednictvím Portálu veřejné správy (PVS), školení, komunikace a motivace veřejnosti, aby *e-Podání* využívala, a v neposlední řadě místy až mravenčí práce všech zaměstnanců ČSSZ, kteří každý den zapínají svůj počítač jako dobrého a jsem přesvědčen, že i důvěrně známého pomocníka.

Digitalizace dokumentů

Technologickým základem pro vznik individuálních kont pojištěnců byla digitalizace všech dokumentů, které ČSSZ o svých klientech eviduje. První fáze digitalizace začala v roce 2001 a zaměstnanci ČSSZ tehdy zpracovali všechna data pojištěnců ze svého ústředního archivu. Jednalo se o papírové podklady ukládané od roku 1935, kdy zřejmě nejrozsáhlejší archiv nárokových podkladů ve střední Evropě vznikl. Do konce roku 2003 tak ČSSZ převedla do tvaru digitalizovaných obrázků (images) více než 37 milionů podkladů, které uložila v moderním optickém archivu. Z digitalizovaných nárokových podkladů byla následně vytvořena datová věta, uložená s použitím nejmodernějších technologií v datovém skladu. V současné době tento optický archiv obsahuje už více než 100 milionů datových vět.

V digitalizaci nárokových podkladů důchodového pojištění ČSSZ plynule pokračovala. V srpnu 2003 začala stahovat všechny evidenční listy důchodového pojištění (ELDP) uložené v organizacích a uzavřené rokem 1995 a ještě do konce roku 2003 zvládla jejich zpracování. Jednalo se o téměř 2 miliony nárokových podkladů. Následující rok byl ve znamení stahování veškerých, asi čtyř milionů, evidenčních listů s dobou pojištění za roky 1996 až 2003, které rovněž měly dříve u sebe uložené organizace.

Razantní změna ve způsobu zpracovávání dokladů a současně finální etapa digitalizace nastala v roce 2005. Zavedly se roční evidenční listy důchodového pojištění, které organizace musí za své organizace uzavírat každý kalendářní rok, posílat ČSSZ a stejnopis dát zaměstnanci. Přejít na roční typ ELDP pro ČSSZ znamenal každým rokem zpracovat nově 4,5 dokumentů. O slovo se opět přihlásily informační a komunikační technologie: zájmem ČSSZ bylo, aby informace od klientů dostávala rovnou v elektronické podobě. Umožnila proto *e-Podání* dokumentů.

e-Podání prostřednictvím Portálu veřejné správy (PVS)

ČSSZ byla vůbec první organizací, která zavedla elektronické podání dokumentů prostřednictvím Portálu veřejné správy. Rozjela tak transakční část tohoto přirozeného centra *e-komunikace* veřejné správy. Nejprve to byly evidenční listy důchodového pojištění. Do 2. března 2006 jich ČSSZ pomocí *e-Podání* obdržela 3 012 042. Je třeba připomenout, že za projekt *e-Podání* ELDP ČSSZ obdržela vloni na konferenci ISSS Cenu ministra informatiky 2005. V polovině roku 2005 přibýlo druhé *e-Podání* – přihlášek a odhlášek zaměstnanců k nemocenskému pojištění (P/O). Elektronickou cestou jich ČSSZ ke 2. březnu 2006 přišlo celkem 4 644 478. Organizace či osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) tak ČSSZ poslaly celkem 7 656 520 formulářů elektronicky, a to prostřednictvím Portálu veřejné správy, či na CD ROM nebo disketě. Pokud by tyto dokumenty ČSSZ obdržela v papírové podobě a daly by se na sebe, vznikla by hromada papírů vyšší než Eiffelova věž a vážící téměř 29 500 kg. Zatím poslední *e-Podání*, které ČSSZ umožňuje od začátku letošního roku, je *e-Podání* Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2005. K 2. březnu 2006 do ČSSZ dorazilo 199 elektronických Přehledů.

Ke 2. březnu 2006 se na elektronické podání formulářů ČSSZ zaregistrovalo celkem 36 886 organizací, z toho jich 18 659 zaměstnávalo více než 25 zaměstnanců. Těchto organizací přitom koncem února 2006 bylo 29 297 a zaměstnávaly celkem 3 065 405 lidí. V praxi to znamená, že už téměř 64 % organizací využívá *e-Podání* ČSSZ. Formuláře ČSSZ elektronicky podává také 18 227 malých organizací (do 25 zaměstnanců) a 872 osob samostatně výdělečně činných.

Informativní osobní list důchodového pojištění (IVK)

Přechod na zmiňované roční ELDP umožnil vznik individuálních kont pojištěnců. Každé IKP, což je soubor datových vět ze všech nárokových podkladů pojištěnce evidovaných v ČSSZ, obsahuje:

- by pojištění z ELDP,
- výkon OSVČ,
- doby dobrovolného pojištění,
- údaje z úřadů práce, do
- informace o civilní službě,
- doby výkonu vojenské služby,
- doby péče o osobu blízkou,
- informace o pobírání invalidního důchodu.

Výpisy z IKP, tedy ucelené přehledy datových vět jednotlivých pojištěnců, jsou informativní osobní listy důchodového pojištění (IVK). Na požádání je ČSSZ vyhotoví každému klientovi. Obsahují informace o dobách pojištění, vyloučených dobách a výši výdělku, tedy údaje nezbytné pro budoucí důchod každého člověka. Se stávajícími kapacitami je schopná ročně vydat 200 až 300 tisíc IVK s daty, která bude možné použít pro výpočet důchodu.

Budoucnost

Zájmem České správy sociálního zabezpečení v souladu s platnou legislativou je, aby veškerá elektronická komunikace s klienty byla bezpečná. Při elektronickém zasílání dat musí být jednoznačně prokázáno, že za přesně definovanou organizaci posílá její data osoba, kterou k tomu organizace pověřila. A také je třeba vědět, že na trase mezi elektronicky podávajícím subjektem a ČSSZ nedošlo k narušení dat. Další povinnosti subjektů využívajících *e-Podání* vyplývají z využití elektronického podpisu či z podmínek Portálu veřejné správy.

Elektronickou komunikaci ČSSZ považuje za v dnešní době nezbytnou a pro lidi nesmírně užitečnou věc, díky které veřejnost nemusí běhat po úřadech. Ambicí ČSSZ je být plně elektronický úřad, tedy poskytnout lidem co nejvíce služeb elektronicky. V budoucnosti například on-line přístup do jejich individuálních kont pojištěnců.

Webové prostředí pro prezentaci programů a projektů spolufinancovaných EU – se zaměřením na cestovní ruch

RNDr. Blanka Fischerová, Centrum pro regionální rozvoj České republiky

Přednesené téma seznamuje uživatele s informacemi, kde a jak získat aktuální informace o programech a projektech spolufinancovaných fondy Evropské unie. Centrum pro regionální rozvoj České republiky je zprostředkující subjekt pro implementaci projektů z operačních programů strukturálních fondů (Interreg IIIA, Interreg IIIB, Interreg IIIC, Společného regionálního programu (SROP) a Jednotného programového dokumentu pro Cíl 2 Praha) a předstrukturálních fondů (CBC Phare, Národní Phare, ...). Hlavní úlohou Centra pro regionální rozvoj je spolupráce s příjemci podpory při vlastní realizaci projektu, ale i zajištění přístupu k aktuálním údajům o programech a projektech pro širokou laickou veřejnost formou webové prezentace IRIS, webové prezentace RIS a mapového serveru. V těchto aplikacích mohou uživatelé získat kvalitní a aktuální informace o možnostech čerpání – využívání – finančních zdrojů z fondů EU. Projekty zabývající se rozvojem a podporou cestovního ruchu regionálního, ale i nadregionálního charakteru jsou zajímavou součástí všech operačních programů a vděčným materiálem pro prezentace nejen v informačních systémech. Toto je však pouze část komplexního projektu realizovaného Centrem pro regionální rozvoj na podporu rozvoje v regionech. Další aktivitou je i podpora v území formou nabízených služeb přes WMS rozhraní a formou poskytování statistických, ale i informačních dat z databází systému IRIS (Integrovaný regionální systém) a RIS (regionální informační servis).

Kontakt na autorku

RNDr. Blanka Fischerová, Centrum pro regionální rozvoj České republiky, Vinohradská 46, 120 00 Praha 2, tel.: +420 221 580 228, e-mail: fischerova@crr.cz

Evropský portál jako nástroj propagace regionálních turistických destinací a budování přeshraniční evropské spolupráce

Oliver Fodor, Econsulting, Bratislava, Slovensko, Ivan Smolak, Siemens PSE, Bratislava, Slovensko

Abstrakt

Tento článek představuje nový Evropský portál turistických destinací (ETDP) a především jeho přínos pro přeshraniční spolupráci v oblasti destinačního marketingu v evropských regionech. Po analýze aktuální situace na internetovém trhu cestovního ruchu, zaměřené na dopady globalizace, navrhneme alternativní způsob zviditelnění drobných a méně známých turistických regionů na základě společných strategií. Cílem článku je přimět regiony k využívání této nové, univerzální platformy pro tvorbu a propagaci nových celoevropských destinací.

Současná situace na internetovém trhu cestovního ruchu (eTourism)

V dnešní době je použití online prezentací jako primárního nástroje propagace turistických destinací běžnou praxí. Stupeň využití internetových technologií pro účely trhu je vysoký, přičemž odvětví cestovního ruchu je samo o sobě jednou z hnacích sil v oblasti elektronického obchodu (e-Commerce). To je dáno především povahou produktu – nelze si jej „osahat“ ani vyzkoušet před vlastní spotřebou a proces výběru silně závisí na informacích, které potenciální zákazník obdrží předem. Navíc výsledný produkt cestovního ruchu představuje obvykle komplexní celek, zahrnující celou škálu navzájem propojených služeb s rozdílnou charakteristikou. Mezi ně patří doprava, ubytování, stravování, zábava a další činnosti a aspekty, které jsou nezbytným předpokladem pro uspokojování potřeb turistů.

V posledních deseti letech vyrostly informační systémy internetového cestovního ruchu „na zelené louce“. Ještě než Internet plně zakořenil uvnitř společnosti, nacházeli, jakožto předchůdci internetových systémů, významné uplatnění systémy globální distribuce (GDS) a automatizované rezervace (CRS). Tyto systémy však využívaly především velcí poskytovatelé služeb v rámci systémů rezervace letenek, hotelových řetězců, nadnárodních cestovních kanceláří atd. Destinace (města, regiony a země) a drobní poskytovatelé však zvláště kvůli vysokým vstupním nákladům a chybějící provozní infrastruktuře značně zaostávali. Příchod Internetu jim však otevřel nové možnosti, když jim dovolil vytvářet vlastní prezentace a své služby prezentovat přímo. V přístupu destinací na internetový trh cestovního ruchu lze pozorovat dvě rozdílné formy. Na jedné straně národní informační systémy cestovního ruchu podporují internetovou přítomnost také drobných útvarů (jako turistických regionů a měst). Především v nových členských státech EU však převládá odlišná evoluční strategie, kdy hnací silou jsou samotná města a regiony, které disponují vlastní, dobře rozvinutou základnou internetových informačních systémů, zatímco prezentace na národní úrovni zcela chybí nebo přinejmenším zaostávají. Přírodním důsledkem této situace je narůstající heterogenita trhu cestovního ruchu, kde spolu koexistuje několik informačních systémů cestovního ruchu s různou úrovní poskytovaných služeb a kvality informací. Z pohledu návštěvníka je tak obtížnější nalézt inspiraci nebo nové destinace, které by rád navštívil.

Koncentrace v dané sféře

Je zřejmé, že marketingová účinnost izolovaných lokálních webových stránek a systémů, podporujících drobné značky cestovního ruchu, je nižší v porovnání s dominantními hráči této sféry, kteří oslovují většinu klientely (efekt vítěz bere vše). Tato vysoká koncentrace je zvláště dobře patrná na americkém trhu, kde 0,1 % internetového zastoupení firem jako Expedia, Travelocity a Orbitz pravidelně přiláká více jak 32 % uživatelů a horní 1 % dokonce více jako polovinu. Alternativní řešení tohoto efektu vysoké průmyslové koncentrace v evropském kontextu lze spatřovat ve vybudování meziregionálních platforem, které umožní společný marketing drobných lokálních značek. Kooperativní přístup v destinačním marketingu, kdy konkurenční destinace navzájem spolupracují na vytvoření pozitivních tržních účinků, byl již zdrojem několika iniciativ. Nižší v tomto článku se zaměříme na Evropský por-

tál turistických destinací, který představuje aktuální iniciativu Evropské komise, usilující o propagaci Evropy jako silné a konkurenceschopné destinace zvláště na zahraničních trzích. Kromě přímé podpory evropských destinací nabízí tato platforma také prostředky pro tvorbu nových, celoevropských turistických značek, v rámci kterých jednotlivé regiony realizují svoje nabídky společně.

Evropský portál turistických destinací

Hlavním úkolem projektu¹ Evropského portálu turistických destinací, financovaného ze zdrojů Evropské komise, bylo vytvořit unikátní přístupový bod na URL VisitEurope.com, jehož vlastníkem je Evropská komise cestovního ruchu (ETC), s cílem podpořit evropské destinace a v maximální možné míře přispívat k udržení aktuálního podílu Evropy na mezinárodním trhu cestovního ruchu. Aby dosáhl vytyčených cílů, musí portál uspokojovat potřeby turistů přicházejících jak z Evropy, tak z jiných kontinentů. Z pohledu turistů bude portál přispívat k vyšší atraktivitě a zájmu o evropské destinace.

Páteří obsah a většinu informací o jednotlivých destinacích dnes připravují národní, regionální a místní turistické kanceláře. Hlavním cílem portálu je poskytnout unikátní přístupový bod pro všechny webové servery národních cestovních kanceláří a doplňovat jejich služby za současného respektu vůči jejich vzájemným partnerským vztahům a omezení veškerých konkurenčních praktik. Kromě toho portál nabízí celoevropský obsah a služby, které usnadňují přestup přes hranice celoevropských regionů. Tuto funkci plní především pružný systém správy obsahu, který umožňuje vytvořit specializované subportály, zaměřené na podporu nových destinací a vzájemně zřetězené odkazy, které návštěvníka nasměrují na místní informační zdroje, jakmile provede příslušný výběr.

Pro usnadnění dialogu s uživatelem a zrychlení vyhledávání informací bude uživatelské rozhraní portálu zpočátku koncipováno v šesti jazycích (angličtina, francouzština, němčina, španělština, italština a portugalština), přičemž jejich výběr bude postupně rozšířen i o jazyky, které nepracují s latinkou (japonština, čínština, ruština). Za účelem podpory evropských destinací způsobem odpovídajícím rozdílným specifikám cílových trhů nabízí portál několik různých stylů prezentace pro různé mutace cílových trhů (Spojené státy, Kanada, Latinská Amerika, Brazílie aj.).

Koordinační orgán ETC² je neziskovou organizací se sídlem v Bruselu. Jeho členy je 34 evropských národních organizací cestovního ruchu (NTO), jejichž úkolem je zajišťovat marketing a propagaci cestovního ruchu v rámci celé Evropy a především v rámci jednotlivých mateřských zemí. Využívání a správa portálu byla Evropskou komisí svěřena ETC, která aktuálně připravuje jeho spuštění online³.

Evropský portál jako nástroj společného marketingu

ETDP nabízí služby a koncepce, které dovolují vytvářet společné prezentace evropských regionů, a tak podporuje rozvoj spolupráce a síťových struktur na více úrovních. Na úrovni technologické lze EDTP chápat jako řešení umožňující vzájemné provázání stávajících informačních zdrojů a poskytovatelů služeb, které poskytuje inovativní nástroje pro vyhledávání a získávání informací, integraci služeb a vytváření obsahu. Na úrovni koncepční EDTP nejen přispívá k prezentaci etablovaných destinací, ale zároveň předkládá koncepce pro budování nových celoevropských destinací v rámci svazu příhraničních regionů a dále koncepce pro společnou propagaci tematicky příbuzných destinací a služeb v rámci Evropy. A konečně na úrovni organizační portál navenek zastupuje ETC, jejíž členské národní cestovní kanceláře společně usilují o rozvoj nových marketingových strategií v Evropě.

Klíčovým principem Evropského portálu, podobně jako služby World Wide Web, je předcházet duplikaci lokálního obsahu a služeb. Namísto toho poskytuje prostředky pro souvislé propojení stávajících systémů, integraci služeb a zřetězení obsahu. Vrchní celoevropská vrstva navíc umožňuje vytvářet nadnárodní obsah, který představuje novou základnu pro koordinovanou spolupráci evropských regionů a zájmových skupin. Technologie a koncepce integrované do projektu Evropského por-

¹ <http://etd.ec3.at>

² <http://www.etc-corporate.org>

³ <http://www.visit europe.com>

tálu tak utvářejí nový rámec pro budoucí evropské klima cestovního ruchu, který jednotlivým národům a regionům otevírá možnost společného prosazování svých destinací pod taktovkou ETC. Tato kooperativní činnost v rámci marketingových strategií původně konkurenčních destinací zvyšuje celkovou účinnost činností provozovaných „sólo“.

Za zmínku také stojí, že technické zázemí Evropského portálu umožňuje jednotlivým stranám, zodpovědným za regionální marketing, soustředit se pouze na marketingové působení a technickými otázkami se nezabývat. Mohou se tak plně koncentrovat na projednávání společných, regionálně zaměřených propagačních aktivit s partnery z ostatních regionů, na sjednávání marketingových smluv s místními a regionálními poskytovateli služeb a na efektivní tvorbu obsahu. Princip automatického stahování obsahu z předdefinované množiny partnerských portálů zajišťuje průchod obsahu regionálními hierarchiemi. Takto lze např. informace spravované na regionální úrovni automaticky předat přes národní až na evropskou úroveň na základě předem stanovených pravidel. Integrace harmonizačních technologií do Evropského portálu podporuje řízení koncepční základny turistického ruchu a umožňuje extrakci a sdílení obsahu v rámci heterogenního síťového prostředí.

Závěr

V dnešní době představuje internetový marketing nejúčinnější způsob propagace turistických destinací. Etablované turistické regiony již běžně spoléhají na své webové stránky v boji a zákazníky. Nové destinace se pokouší držet krok a budují své vlastní portály v naději, že i ony prorazí na trh internetového cestovního ruchu. V průměru online nabídek se však zákazník ztrácí a ve výsledku se obvykle obrací na známé poskytovatele a prostředníky, kteří výběr provedou za něho. To opět prohlubuje propast pro drobná města a regiony, které nejsou v rozsáhlých sítích zastoupeny. Možné řešení tohoto problému lze spatřovat v navázání kooperativních vztahů v této sféře, kdy se drobné turistické značky spojují do silnějších svazů a předkládají zákazníkovi komplexní a uspokojivou nabídku. Pozitivního účinku síťových struktur lze nejlépe využít ve flexibilním prostředí, kde jednotliví účastníci vytvářejí místně nebo tématicky příbuzné svazky, v rámci kterých pak prosazují své společné zájmy.

Evropský portál turistických destinací [Visiteurope.com](http://www.visit-europe.com), popsany v tomto článku, poskytuje řešení jak z pohledu technických, tak i organizačních úrovní. Podporuje pružnou spolupráci a představuje nové pole působnosti pro evropské regiony na moderním trhu eTourismu. Technologické zázemí portálu umožňuje stávajícím národním a místním portálům zapojit se do tohoto tržního prostředí, aniž by bylo nutné měnit původní systémy. Inovativní nástroje pro integraci obsahu a služeb a podporu procesu výběru umožňují přesnější lokalizaci požadovaného informačního zdroje a přesnější navigaci návštěvníka na jeho oblíbenou destinaci. Destinace, které dosud nedisponují vlastní prezentací, mají navíc možnost využít portálového systému správy obsahu přímo na evropské úrovni.

Pro srovnání lze podobné přístupy nalézt i u projektu zemí Visegradské čtyřky s názvem European Quartet⁴ a sítě pro harmonizaci cestovního ruchu s názvem HarmoNET⁵. Oba tyto projekty poslouží čtenářům jako dobré modely navržených principů.

O autorech

Oliver Fodor, Econsulting, Bratislava, Slovensko, Fodor@econsulting.sk

Ivan Smolak, Siemens PSE, Bratislava, Slovensko, Ivan.Smolak@siemens.com

⁴ <http://www.european-quartet.com/>

⁵ <http://www.harmon-ten.org/>

Databáze „Systém evidence kontaminovaných míst“

RNDr. Jan Gruntorád, CSc., vedoucí oddělení metodiky, Ministerstvo životního prostředí ČR

Počátkem prosince roku 2005 byla na webových stránkách Informační agentury Ministerstva životního prostředí CENIA (<http://sez.cenia.cz/mapmaker/sez/>) zpřístupněna veřejnosti databáze „Systém evidence kontaminovaných míst“ (dále SEKM). Tímto krokem byla završena první etapa budování integrované databáze skládek a starých ekologických zátěží, resp. kontaminovaných míst.

1. Struktura databáze

Základem struktury a původního software této databáze je Systém evidence starých ekologických zátěží (SESEZ), který byl na MŽP vyvinut v letech 1996–1998. Nyní zveřejněná, integrovaná databáze SEKM představuje jednotné datové a softwarové prostředí umožňující archivaci a prezentaci informací o územních, geologických, hydrogeologických a geochemických charakteristikách kontaminovaných území a jednoduché, přátelské zpřístupnění těchto dat uživatelům. Současná podoba databáze je výsledkem řešení projektů MŽP č. VaV/530/2/98, VaV/730/1/01 a VaV/730/1/04. Především v rámci projektu VaV/730/1/01 „Integrace informací o skládkách, zařízeních a starých zátěžích, hodnocení jejich rizikovosti a vlivu na ŽP; vývoj společné uživatelské platformy“, který byl v letech 2001–2005 řešen Výzkumným ústavem vodohospodářským, T. G. M., došlo k rozšíření a úpravě struktury databáze tak, že se nyní jedná o otevřený systém vhodný pro evidenci kontaminovaných míst obecně (je umožněna evidence informací v členění, které odpovídá pokynům Evropské agentury pro životní prostředí pro reporting v oblasti „contaminated sites“).

SEKM obsahuje tyto dílčí databáze:

- 1) Systém evidence starých ekologických zátěží (SESEZ). Tato databáze je jako jediná průběžně aktualizována a kontinuálně doplňována o nové lokality, a to včetně vedení evidence archivních podkladů využitých pro pořízení záznamů do této databáze,
- 2) Databáze uzavřených skládek jednotlivých okresních úřadů a magistrátů z roku 1998,
- 3) Informace o skládkách odpadů provozovaných podle zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech, resp. uzavřených před účinností tohoto zákona z roku 2000,
- 4) Databáze údajů o skládkách a zařízeních pro zpracovávání a ukládání odpadů nebo lokalit potenciálně využitelných pro tyto činnosti, která byla v letech 1989 až 1996 zpracována Českou geologickou službou,
- 5) Evidence ekologických auditů (tato databáze je pouze součástí centrálního datového skladu a není zveřejněna).

2. Softwarové vybavení databáze

Systém evidence kontaminovaných míst sestává z GIS části a části atributové (textové a položkové). V současné době obsahuje databáze informace o více jak 7000 lokalitách. Součástí programového vybavení databáze je rovněž samostatný freeware program SEZ (zpracovaný ve Visual FoxPro), který slouží především jako nástroj pro zajištění metodicky a odborně jednotného postupu při externím plnění databáze SESEZ. S pomocí tohoto programu je rovněž možné v rámci pilotního projektu vyhodnocovat od roku 2004 priority pro odstraňování starých ekologických zátěží a pořídit a exportovat data pro reporting EEA v oblasti „contaminated sites“. Jeho samostatnou součástí je rozsáhlý, podrobně zpracovaný help a pomůcky určené k importu, exportu a údržbě dat. Uvedený software je kompatibilní s programem ArcView a spolu s ním umožňuje zpřístupnění dat databáze SEKM na lokální síti Ministerstva životního prostředí, ředitelství České inspekce životního prostředí, VÚV T. G. M. a připravuje se jeho instalace na Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Pro správu centrální databáze byla vyvinuta sada programů v prostředí ORACLE a ACCESS určených pro zabezpečení archivace a správy dat v centrálním datovém skladu. Rovněž je k dispozici jednoduchá, uživatelsky přátelská aplikace zpracovaná v programu WebMap, která slouží k prohlížení

databáze na internetu pomocí serveru VÚV – ta je státní správě k dispozici na adrese http://prgmap.vuv.cz/website/vuv/index_sez.php.

3. Poskytování dat

Podmínky pro využívání a poskytování dat z databáze SEKM a práci s programem SEZ jsou upraveny licenčním ujednáním, které je k dispozici ke stažení v rámci rubriky „Staré ekologické zátěže“ umístěné na webu MŽP. Toto licenční ujednání je nezbytné PŘED zahájením využívání dat z této databáze postoupit Ministerstvu životního prostředí podepsané statutárním zástupcem organizace. V případě žádosti o předání dat z databáze pro studijní, či úřední účely, vydává Ministerstvo životního prostředí písemný souhlas s využitím dat. Teprve na základě tohoto stanoviska MŽP mohou být data, popř., software předána k využití.

Přehled subjektů, kterým byla doposud poskytnuta data, případně software integrované databáze, je uveden v tabulce 1.

4. Externí pořizování záznamů do databáze SEKM

Tento postup je stanoven těmito pokyny:

- a) **Směrnice FNM ČR a MŽP č. 3 z července 2004** ukládá všem dodavatelům průzkumných, sanačních a supervizních prací hrazených z prostředků FNM ČR povinnost pořizovat záznamy z etapových a závěrečných zpráv,
- b) **Zásady pro poskytování prostředků z rozpočtu MŽP na financování nápravy ekologických škod po Sovětské armádě** ukládají povinnost zhotovitelům všech zpráv z těchto akcí,
- c) **Metodický pokyn MŽP pro zpracování analýzy rizik kontaminovaných území** ukládá tuto povinnost zhotoviteli příslušné zprávy o provedení prací v případě, že je analýza rizik hrazena z prostředků státního rozpočtu,
- d) **Metodický pokyn MŽP pro průzkum kontaminovaných území** ukládá tuto povinnost zhotoviteli příslušné zprávy o provedení prací v případě, že jsou průzkumné práce hrazeny z prostředků státního rozpočtu.

Ministerstvo životního prostředí stanoví podmínky zpracování záznamu, poskytuje příslušné programové vybavení a metodickou odbornou podporu pro zajištění této činnosti. Na základě tohoto postupu a podpory požaduje, aby externí záznamy do databáze byly pořizeny výhradně pomocí programu SEZ, který poskytuje zhotovitelům (externím anotátorům) zdarma. Tento program umožňuje metodicky a odborně správně zpracovat záznam do databáze SESEZ a pokud se jím zhotovitel řídí i během zpracování vlastní zprávy, vede ho k tomu, aby postupoval metodicky správně podle předepsané struktury závěrečné zprávy a nedopouštěl se chyb (např. v záměnách v evidenci označení vrtů). Vlastní program je poskytován bez aplikace ArcView, kterou (popřípadě jiný GIS software) musí mít externí anotátor vlastní. Podmínkou získání programu je účast na kurzu práce s předávaným programem a závazek zhotovitele k plnění licenčního ujednání. Pokyny pro externí anotátory jsou zveřejněny na webu MŽP v rámci rubriky „Staré ekologické zátěže“. Od roku 2001, kdy byl tento proces zahájen, do října 2005, kdy proběhlo zatím poslední školení externích anotátorů, byl tento, nyní již upgradovaný, software předán více jak 175 firmám, proběhlo 11 běhů kurzů práce s tímto programem a tímto způsobem bylo již pořizeno cca 350 záznamů o kontaminovaných místech, popřípadě jejich aktualizací.

5. Využití dat

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. dále rozpracovává témata řešená v rámci projektu VaV/730/1/01 a 04 v rámci svého výzkumného záměru „*Výzkum pro hospodaření s odpady v rámci ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje (prevence a minimalizace vzniku odpadů a jejich hodnocení)*“. Byla zahájena aktualizace a verifikace informací z databáze Skládek uzavřených před platností zákona o odpadech a databáze skládek ČGS. Průběžně je vyhodnocován pilotní projekt VÚV pro ověřování alternativní metodiky hodnocení priorit pro odstraňování starých ekologických zátěží,

kteřý pro tuto činnost využívá software programu SEZ a data z databáze SESEZ. Poznatky z tohoto projektu (viz příspěvek Mgr. M. Martínkové „*Rizikovost kontaminovaných míst v Systému evidence kontaminovaných míst*“) jsou rovněž využívány při řešení projektu VaV SM/4/93/05 „*Výzkum systémového přístupu k výběru priorit řešení lokalit starých ekologických zátěží*“, který byl zahájen v roce 2005. Všechny výsledky dosavadního řešení problematiky prioritizace a kategorizace procesu odstraňování starých ekologických zátěží jsou postupně zveřejňovány na webu MŽP, v rubrice „Staré ekologické zátěže“ a to v rámci veřejné oponentury nově navržené metodiky kategorizace kontaminovaných míst, kterou MŽP řeší společně s ČIŽP a krajskými úřady.

Informační agentura CENIA navrhuje, že v rámci presentace dat Integrované databáze SEKM vytvoří pro krajské úřady interface, který by sloužil k efektivnější výměně informací včetně umožnění přímého vstupu na internet pro krajské úřady. Pomocí této služby by bylo možné přímo aktualizovat databázi a vyhodnocovat jednotným způsobem priority, resp. kategorie pro dílčí rozhodování státní správy v rámci připravovaného systémového řešení procesu odstraňování starých ekologických zátěží.

Tab. 1: Přehled subjektů, kterým byla doposud poskytnuta data, případně obslužný software pro práci s integrovanou databází SEKM

Datum předání	Přebírající subjekt	Charakteristika předaných podkladů
březen 2001	Ag-test, s. r. o.	Územně příslušná data Severomoravského kraje pro účely diplomové práce v oblasti starých ekologických zátěží a brownfields
listopad 2001	ČVUT – fak. architektury	Kompletní data pro <i>Územně technické podklady – UTP – celostátní datová evidence</i>
březen 2002	ČHMÚ	kontinuální zpřístupnění databáze na internetu
duben 2002	CzechInvest	Kompletní data pro Program pro podporu rozvoje průmyslových zón 2001–2006, oddíl III Regenerace průmyslových nemovitostí.
prosinec 2003	Olomoucký kraj	delimitace databáze okresu Olomouc pro Olomoucký kraj
leden 2004	Povodí Labe	územně příslušná data pro zpracování <i>charakteristik pro oblast povodí Horního a středního Labe ve smyslu zákona 254/2001 § 25</i>
listopad 2004	Ústav územního rozvoje Brno	Kompletní data a software pro provoz databáze SESEZ ve Visual FoxPro, verze 5.00 (SEZ) pro zpracování <i>Politiky územního rozvoje</i> – v rámci tohoto úkolu budou data z SESEZ zkušebně zavedena do katastru nemovitostí
prosinec 2004	Ředitelství ČIŽP Praha	Kompletní data a software (SEZ)
duben 2005	ČVUT – fak. architektury	aktualizace dat pro UTP, poskytnutí dat pro studijní účely
duben 2005	Povodí Odry	územně příslušná data pro zpracování <i>charakteristik pro oblast povodí Odry</i>
červen 2005	Plzeňský kraj	územně příslušná data pro vytvoření <i>mapy starých ekologických zátěží kraje</i>
srpen 2005	Karlovarský kraj	územně příslušná data pro vytvoření <i>mapy starých ekologických zátěží kraje</i>
září 2005	Útvar rozvoje hlavního města Prahy	územně příslušná data
září 2005	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových	Kompletní data a software (SEZ)
září 2005	Přf UK – Ústav ochrany ŽP	Kompletní data a software (SEZ) pro studijní účely

O autorovi

RNDr. Jan Gruntorád, CSc. – vedoucí oddělení metodiky, odbor ekologických škod na Ministerstvu životního prostředí ČR.

Procesné riadenie informatiky MF Slovenské republiky

Peter Gschwendt, riaditeľ odboru integrovanej podpory Ministerstva financií SR

Úvod

Po procesnom audite v rezorte MF SR v rokoch 2003–2004 bol na MF SR zrušený Odbor informatiky a vybudovaný Odbor integrovanej podpory. Cieľom tejto zmeny bolo vniesť procesne orientované riadenie do informatiky. Tieto ciele sa darí od počiatku naplňať, kľúčovými sú najmä definovanie stratégie budovania informačných systémov rezortu MF SR a implementácia metodiky projektového riadenia. Medzi kľúčové úlohy pri zavádzaní procesného riadenia do ICT patrí implementácia zásad ITIL.

História

V rokoch 2003 a 2004 prešiel rezort Ministerstva financií SR procesným auditom, na základe ktorého boli definované oblasti, kde by zavedenie procesov a procesného riadenia mali napomôcť zvýšeniu efektivity. Jednou z týchto oblastí bola aj informatika. Postupným realizovaním odporúčaných zmien sa skutočne oblasť informatiky stala efektívnejšou, ľahšie zrozumiteľnou a manažovateľnou. Odbor informatiky (OI MF SR) bol nahradený Odborom integrovanej podpory (OIP MF SR). Z roztrieštených kompetencií medzi OI MF SR a servisnou organizáciou poskytujúcou služby prevádzky informačných systémov rezortu MF SR DataCentrom je dnes jasne vyprofilovaný Odbor integrovanej podpory, zabezpečujúci strategické a metodické riadenie projektov ICT a DataCentrum s jasnou kompetenciou v zabezpečovaní bezproblémovej prevádzky informačných systémov rezortu. Z projektov informačných systémov budovaných samostatne bez vzájomných prepojení a väzieb sa stávajú centrálné manažované projekty na základe štandardov projektového manažmentu, zohľadňujúce vzájomné ovplyvňovania, väzby a prepojenia. Zo samostatne stojacich informačných systémov sa stávajú integrované systémy navzájom komunikujúce, so zjednotenými číselníkmi, poskytujúce relevantné informácie vedeniu ministerstva pre správne manažérske rozhodnutia, prospešné pre ekonomiku.

Odbor integrovanej podpory

Odbor integrovanej podpory od svojho vzniku 15. 12. 2003 stojí nad ostatnými organizačnými útvarmi ministerstva ako aj nad jednotlivými organizáciami rezortu MF SR. Jeho úlohou je projektovo a informaticky riadiť kľúčové informačné systémy štátu: Informačný systém štátnej pokladnice (IS ŠP), Rozpočtový informačný systém (RIS), Informačný systém účtovníctva fondov (IS UF), Ekonomický informačný systém MF SR (IS ESO), Manažérsky informačný systém (MIS). V súčasnosti 5 projektových manažérov riadi uvedené projekty v úzkej spolupráci s vecnými garantmi jednotlivých systémov. Ďalších 6 pracovníkov zabezpečuje prevádzku IT infraštruktúry MF SR, ako aj poskytuje technickú podporu pre jednotlivé projekty.

Implementácia ITIL

Pre zefektívnenie práce odboru, ako aj pre štandardizáciu pracovných procesov DataCentra ako organizácie zabezpečujúcej prevádzku všetkých informačných systémov s viac než 8.500 koncovými bodmi, bolo na konci roka 2004 rozhodnuté implementovať metodiku ITIL. Implementácia bola rozdelená do niekoľkých fáz.

V **prvej fáze** bola pozornosť venovaná primárne Štátnej pokladnici s jej temer 6500 koncovými bodmi. V tejto fáze bolo vybudované Centrálné kontaktné miesto pre používateľov (Single Point of Contact, SPOC) v DataCentre, tzv. CPU.

V **druhej fáze** sa implementoval SPOC pre MF SR. Zároveň sa implementovalo proces riadenia zmien (Change mng.), ktorý sa už v súčasnosti premieta do všetkých podpisovaných zmlúv medzi

MF SR a dodávatelem. V tejto fáze bolo implementované aj riadenie konfigurácií. Navyše sa pripravil návrh Service Level Agreementu medzi MF SR a DataCentrom.

Tretia fáza, v ktorej sa projekt implementácie ITIL nachádza v súčasnosti má za cieľ nasadenie procesu Riadenia úrovne služieb (Service Level Management) a vytvorenie reportovacieho nástroja pre dokladovanie SLA. V rámci projektu bude implementovaný Incident Management, Change Management pre stávajúcu IT infraštruktúru MF SR na platforme HP OpenView ServiceDesk. Súčasťou implementácie bude aj definovanie katalógu služieb, monitoring kvality služieb, formulácia procesov komunikácie na dodávateľov.

Dopady implementácie ITIL

Pre zhodnotenie dopadov implementácie ITIL na riadenie IT boli porovnané objemy úspešných telefonátov zo strany klientov. Porovnanie ukázalo, že v decembri 2004 bolo 15 % zo všetkých servisných hovorov vybavených kontaktným centrom priamo po zdvihnutí. Pri rovnakom objeme telefonátov (okolo 9000) bolo po implementácii prvej fázy vybavených priamo po zdvihnutí až 89 %. Tento nárast je stabilný, percento úspešnosti vybavenia servisných hlásení zvyšuje spokojnosť klientov s dotknutými systémami, najmä čo sa týka informačného systému Štátnej pokladnice.

Záver

Implementácia ITIL umožnila zavedenie jednotného systému do riadenia prevádzky kľúčových informačných systémov rezortu MF SR. Vďaka postupnému implementovaniu sú precízne rozdelené kompetencie medzi MF SR, DataCentrum a Štátnu pokladnicu z hľadiska informatiky. Cez SLA sú presne definované požiadavky jednotlivých organizácií na prevádzku a funkčnosť kľúčových IS. Takto je možné zabezpečiť plnú spoľahlivosť IS podľa požiadaviek jednotlivých organizácií a tým aj vysokú dostupnosť údajov pre vedúcich pracovníkov MF SR. Všetky uvedené dopady majú za následok zvýšenie spokojnosti klientov s kľúčovými informačnými systémami rezortu a tým dáva klientom priestor pre ich vlastnú prácu bez nutnosti venovať sa problémom s ICT.

Koncepce rozvoje informační podpory krajů

Ing. Tereza Hackenschmiedová, Business Process Consultant, Siemens Business Services, spol. s r. o.

V rámci evropských trendů je veřejná správa, tj. výkon státní správy i samosprávy, chápána především jako služba občanům. V souvislosti s tím jsou kladeny vysoké požadavky na neustálé zvyšování správní kultury a profesionality poskytovaných služeb. Zároveň také rostou požadavky na kvalitu řízení a výkon veřejné správy.

Evropské zkušenosti ukazují, jak významná úloha přísluší veřejné správě v podpoře ekonomického rozvoje. Při podpoře podnikatelských aktivit je kladen důraz na rychlý a korektní postup při vyřizování správních záležitostí, na právní jistotu subjektů vstupujících do ekonomických vztahů a na obranu před únikem informací svěřených orgánům veřejné správy v souvislosti s výkonem jejich funkce. Hlavním kritériem hodnocení přínosů ve veřejném sektoru není finanční efekt, ale kvalita služeb, spokojenost občanů při současném dodržení rozpočtu.

Nositelům současných změn jsou především moderní informačně-komunikační technologie (ICT) a procesní přístup, který je již samozřejmým požadavkem a součástí každého významnějšího projektu.

Východiska

Legislativa

Legislativní prostředí prochází obdobím velmi zásadních změn, které již byly schváleny nebo jsou v různém stádiu návrhu a schvalování. Pro veřejnou správu z toho plyne zásadní požadavek na změny zaběhlých postupů. Tyto změny musí být provedeny bez ohledu na to, zda bude současně probíhat projekt na ICT podporu činností nebo nebude. Spojení nutných změn z podnětu legislativy se zaváděním ICT podpory jednotlivých činností a procesů však může výrazně zjednodušit přijetí změn v pracovních postupech ze strany koncových uživatelů.

Současný stav informatizace krajských úřadů

Základní charakteristikou současného stavu je podstatná roztržitost infrastruktury a informačních systémů podle jednotlivých odborů a zaměření.

Aplikační řešení částí systému jsou velmi různorodá, podporovaná v každé oblasti několika významnými hráči na trhu. V současnosti nelze mluvit o zodpovědnosti jednoho systémového integrátora za komplexní zabezpečení ICT služeb pro krajský úřad – případ od případu se těmito úkoly zabývá krajem zřízená společnost nebo samostatný odbor IT. Všeobecně však IT oddělení zabezpečuje převážně infrastrukturní oblast, aplikační řešení zůstávají v kompetenci jednotlivých odborů. Každý z nich má však specifické požadavky na funkčnost, což má za následek specializovaný vývoj aplikací různými dodavateli. Jednotlivé aplikace pak mají vlastní principy a filosofii.

Rovněž z podstaty financování úřadu a způsobu rozdělování finančních prostředků se jednotlivé odbory snaží o zabezpečení vlastní cestou.

Procesy a data

Každý odbor je pověřen výkonem a řízením své oblasti. Tím se procesně zaměřuje především na samotnou vlastní agendu. Vznikají tak problémy s komunikací a neznalostí vzájemných návazností a požadavků každé z agend. Tento stav je náročný jak pro občana, tak pro úředníka.

Procesem vývoje informačních systémů v kraji vznikly také různé datové základny, různě rozmístěné a bez vzájemného propojení a využití, každá s vlastní databází a administrací. Vedle lokálních datových zdrojů jsou některé agendy spravovány centrálně a kraje pouze přistupují do centrálních registrů. Trendem je však datovou základnu sjednocovat a umožňovat systémům vzájemné sdílení. K tomu směřují i nové návrhy procesů ve veřejné sféře, např. u vyřízení Živnostenského oprávnění.

Tento trend je významně podepřen i po legislativní stránce. Na jedné straně je na veřejnou správu přenášena povinnost obstarat si potřebné informace a dokumenty vlastní cestou a nezatěžovat občany a firmy, na druhé straně je snaha sjednotit hlavní registry pro jednotné využití ve veřejné správě.

Podpora ze strany ICT

Podpora činností úřadu ze strany ICT je dnes velmi odlišná případ od případu a ovlivňuje ji historický vývoj, místní potřeby a podmínky. Řada systémů svým charakterem umožňuje řešit několik oblastí současně, ale ne vždy je to efektivní. Proto se často stává, že pro činnost zajišťovanou na jednom úřadě specifickým modulem komplexního systému, používá jiný úřad specializovanou aplikaci, případně modul zcela jiného systému.

Infrastruktura je někde docela rozvinutá v podobě metropolitní sítě a tím je zabezpečená provázanost jednotlivých odborů a částí, jinde je však zatím ve stádiu rozvoje. Vybudování potřebné infrastruktury včetně řešení bezpečnosti, může být v mnoha ohledech složitá a nákladná záležitost, zejména pokud jde o ochranu informací, dostupnost nebo správu uživatelských práv a autorizaci. Zejména pro menší města a obce může jít o téměř neřešitelný problém. Zákon však umožňuje vytvoření a provoz takových systémů zastřešený například na úrovni kraje.

Společným systémem pro všechny odbory je ekonomický systém. Ten v sobě zahrnuje účetnictví, rozpočet a plánování úřadu. Tyto činnosti jsou v gesci ekonomického odboru, který zodpovídá za kompletaci. Ostatní odbory pak používají buď jednotný systém, avšak udržují jednotlivé informace v různé granularitě a stavu, nebo používají k udržování informací nástroje jako Excel, Access, apod. Problémem zůstává konzistence dat a jejich aktuálnost. Vzhledem k různým způsobům zápisu dat dochází k neprůhlednosti financí a následně nemožnosti řízení finančních toků vrcholovým vedením.

Systémy, které podstatou patří mezi ekonomické, ale mají své vlastní aplikace (např. systémy pro výkaznictví, správu majetku, správu nemovitostí nebo personální agendy), jsou využívány na úrovni každého odboru zvlášť a pak se výsledky manuálně konsolidují na úrovni úřadu ekonomickým odborem.

Naproti tomu aplikace a systémy pro všechny odbory, jako spisová služba, GIS, podatelna, redakční a kancelářské systémy, jsou úspěšně implementovány na jednotné platformě.

Poslední oblastí jsou různé specializované agendové systémy, které si vyžadují jedinečné informace někdy s napojením často i na centrální státní registry.

Výhled do budoucna

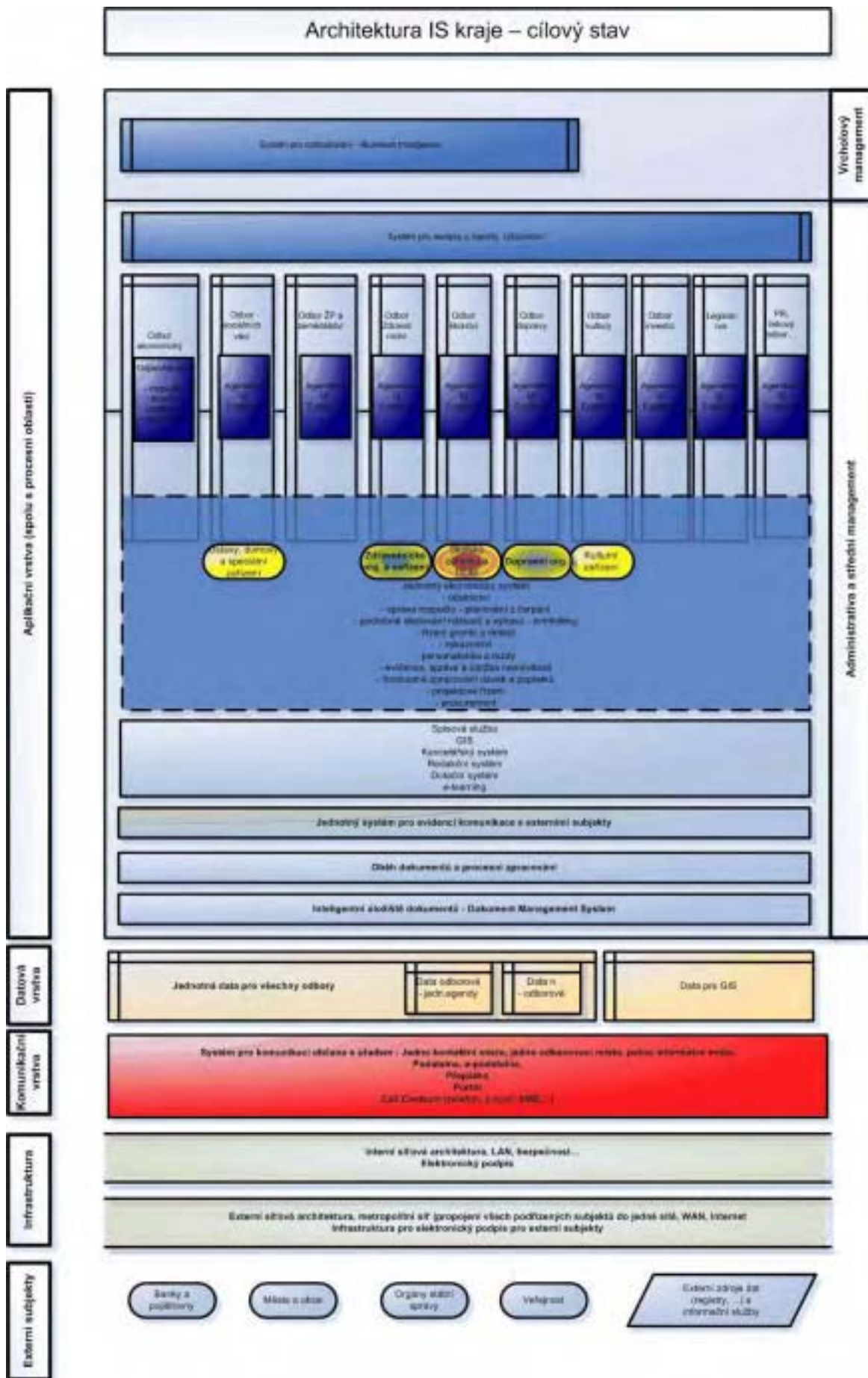
Procesně řízená organizace veřejné správy

Krajský úřad představuje komplexní a složitý systém procesů, které jsou navzájem do značné míry propojeny. Mapa procesů krajského úřadu definuje základní oblasti jím zabezpečované a nemusí odpovídat organizační struktuře konkrétního krajského úřadu – například určitý odbor může zabezpečovat více procesních oblastí.

Procesní model řízení je již uplatňován v řadě organizací a jsou již definovány základní požadavky na procesně řízenou organizaci veřejné správy. Zejména jde o tyto předpoklady: 1) existence strategie rozvoje oblastí (podle kompetencí organizace) až na úroveň měřitelných cílů a definování procesů, ovlivňujících plnění těchto cílů a 2) využívání ICT ke změně procesů a zpětné vazby v podobě kontrolingu a zlepšování kvality procesů. Organizace dále odděluje procesy front office od back office a pro poskytování služeb využívá různé komunikační kanály pro konkrétní cílové skupiny klientů.

Vize architektury IS kraje

Z pohledu pokrytí potřeb úřadu je ale možno jednotlivé činnosti rozdělit do několika skupin, které mají společné znaky a specifické požadavky a které je vhodné řešit stejným nebo podobným způsobem. Jde zejména o skupiny ekonomicky orientovaných úloh, práci s dokumenty, nástroje pro podporu pracovních a projektových týmů, komunikaci s okolím, analytickou podporu řízení, podporu práce s geografickými daty a podporu konkrétních agend.

Z pohledu konkrétního pracovníka se jakýkoli systém pro podporu činností skládá ze tří činností, které k sobě mají svým charakterem velmi blízko. Jde o pořizování dat a jejich vkládání do systému, zpracování těchto dat a následně pořizování výstupů. Má-li jakýkoli informační systém co nejlépe podpořit správný a efektivní výkon práce konkrétního pracovníka, je třeba, aby způsob zajištění těchto činností byl pokud možno stejný nebo alespoň podobný bez ohledu na konkrétní agendu a aby systém průběžně zajišťoval informační podporu, nápovědu a kontrolu správnosti a úplnosti prováděných kroků.

Sjednocení dat a informačních zdrojů, logická integrace a obsahová i formální konsolidace datového obsahu správních a provozních agend a vytvoření centrálního datového skladu tvoří základ pro budování manažerských systémů a dalších nadstavbových řešení.

Integrovaný ekonomický systém může sloužit současně pro potřeby krajem řízených organizací. Takto koncipovaný systém zajistí integritu ekonomických procesů nejen pokrytím hlavních funkcí (jako jsou návrh, změny a sledování rozpočtu, plánování, účetnictví apod.), ale i oblastí jako jsou správa a evidence nemovitého majetku a majetkových účastí, sledování nákladů spojených s vlastnictvím, centralizace vybraných činností (nákupu, logistiky, ...), až po řízení strategických projektů.

Dalšími oblastmi, jejichž procesy by mohly a měly být zahrnuty do celkového konceptu podpory ICT a ve kterých lze ve veřejné správě očekávat rozvoj, jsou zejména jednotné výkaznictví nebo podpora správních agend. Současně s nimi pak vytváření systémů pro správu a archivaci dokumentů, vznikajících v souvislosti s činnostmi Krajského úřadu a postupně i jemu podřízených organizací, včetně integrace spisové a archivní služby a řízení toku dokumentů. Pro podporu řízení kraje a jemu podřízených organizací je pak klíčová nadstavba v podobě manažerského informačního systému. Pro veřejnost nejviditelnější změnou a přínosem je na občana orientovaný integrovaný systém komunikace s využitím moderních komunikačních kanálů.

Možnosti financování

Vhodným způsobem financování tohoto typu projektů je sdružení prostředků více subjektů veřejné správy. S touto možností ostatně počítá i legislativa, která umožňuje některé činnosti, které např. obec není schopna zajistit vlastními silami, zabezpečit ve spolupráci s jinou obcí.

Další perspektivní cestou financování se, zejména do budoucna, jeví programy EU. Čerpání dotací EU na projekty probíhá na základě tzv. Rámce podpory společenství (RPS). Podkladem pro jednání o RPS je konečná verze Národního rozvojového plánu (NRP). V případě, že kraj má definován program rozvoje kraje, pak v rámci tohoto programu dále specifikuje vlastní opatření, aktivity a konkrétní projekty. Ty mohou být financovány jak z prostředků kraje, národního či jiných rozpočtů, případně grantů, tak také mohou být spolufinancovány z fondů EU. Podmínkou však je schválení projektu gestorem některého z programů či iniciativ EU. Projekty, týkající se rozvoje ICT ve veřejné správě na regionální úrovni, je možné považovat za jednu z variant naplnění prioritní osy NRP 2007–13 – Modernizace veřejné správy v rámci cíle Posílení inovačního potenciálu a budování informační společnosti. Na takové projekty je pak možné podat žádost o finanční pomoc a spolufinancování z fondů EU.

Závěrem

Naznačený rozsah očekávaných změn bude vyžadovat i volbu odpovídajícího přístupu, aby bylo dosaženo očekávaného přínosu a efektivity vynaložených prostředků.

Základem je zajištění komplexního koncepčního pohledu na problematiku dalšího rozvoje a plánování využívání ICT na základě informační strategie kraje – analýzy současného stavu, popisu cílového stavu rozvoje ve strategickém horizontu a stanovených priorit rozvoje systému vč. návrhu podmínek a harmonogramu realizace v ročním členění a způsobu zajištění provozu a správy jednotlivých částí systému. Klíčová však je pravidelná aktualizace informační strategie v ročním intervalu tak, aby byl zohledněn skutečně dosažený stav rozvoje informačního systému v uplynulém období a nově vzniklé požadavky na funkční vlastnosti systému a případné změny ve vnějším prostředí.

Zavádění moderních integrovaných systémů dává možnost změnit zásadním způsobem procesy řízení úřadu i způsobu provádění jím zajišťovaných činností. Míra využití nově vznikajících příležitostí je závislá na aktivním přístupu uživatelů při definici požadavků i specifikaci funkčních vlastností řešení (není k dispozici dostatek osvědčených vzorů pro návrh systémů).

Ochrana dat – jednoduše a zcela bezpečně!

Mgr. Pavel Hejl, CSc., vedoucí zakázek, projektů, specialista hw/sw, T-SOFT, spol. s r. o.

Současná doba se jednoznačně prezentuje brutálními vnějšími i vnitřními útoky na počítače a počítačové sítě. Proto je nezbytně nutné urychleně ochránit počítače, počítačové sítě a především data v nich uložená proti neoprávněnému přístupu. Existuje mnoho různých technologií a produktů, jak splnit tento požadavek. Jedním z nejlepších řešení nabízí nový produkt CryptoSafe, který nabízí jednoduhost s vysokou bezpečností při využití nejmodernějších technologií PKI (Public Key Infrastructure) a SSO (Single Sign-On)!

Současný stav

Podle analýzy IBM bylo spácháno v prvním pololetí roku 2005 více než 237 miliónů bezpečnostních útoků, vedených zločinnými zájmy. Přispěl k tomu zejména výrazný nárůst útoků, zaměřených na krádež důležitých dat či identit, s cílem vymáhat peníze nebo zcizené informace prodat. Nejčastěji byla napadena státní správa v 54 milionech případech, výroba v 36 milionech, finančnictví v 34 milionech a zdravotnictví v 17 mil. útoků během půl roku. Meziroční nárůst útoků dosahuje 50 %!

Aktuální bezpečnostní hrozby

- Ztráta nebo krádež notebooku, obsahujícího nechráněné důvěrné informace o společnosti nebo klientech.
- Průnik do informačního systému organizace zvenčí a krádež citlivých dat za účelem vydírání, prodeje nebo využití v podnikání.
- Krádež, zneužití nebo záměrné poškození citlivých dat zaměstnancem organizace.
- Obchodní nebo průmyslová špionáž, motivovaná konkurenčním bojem.
- Špionáž ve službách podsvětí, terorismu a některých států, zaměřená na státní instituce, obranné složky i komerční sféru.

Nedávno společnost DSM uveřejnila výsledky svého průzkumu v ČR za rok 2005. Z nich vyplývá, že

Největší hrozby z hlediska informační bezpečnosti jsou

- Internet a/nebo e-mail 58 %
- Vlastní uživatelé 57 %
- Vnější útočníci 30 %
- Neexistující nebo nevyhovující bezpečnostní politika a/nebo bezpečnostní standardy 21 %
- Nedostatečná podpora top managementu 14 %
- Neadekvátní technická struktura, zastaralé technologie 14 %
- Bezdrátové technologie 13 %
- Provozované aplikace 6 %

Ochrana

Jak se bránit proti většině hrozeb, které nás v současné době ohrožují? Je nutné kombinovat různé technologie a prostředky, které jsou již k dispozici:

- proti fyzické krádeži počítače nebo disku – důsledným zálohováním dat
- proti virovým útokům – nasazením antivirového programu
- proti spamu – nasazením antispamového programu používající kombinovanou technologii ochrany
- proti spywaru – nasazením antispyswarového programu
- proti průniku do systému – automatickým updatem našeho systému a nasazením technologií PKI
- proti průniku do našich aplikací – nasazením technologií PKI a Single Sign-On
- proti neoprávněnému přístupu k našim datům a komunikaci – šifrováním

Jedno z možných řešení

Nedávno byl na trh uveden bezpečnostní balíček CryptoSafe, který nám pomáhá řešit nejkritičtější hrozby současnosti – průnik do operačního systému, aplikací a neoprávněný přístup k našim datům. Jedná se o kombinaci hardwaro-sofwarových prostředků s podporou nejmodernějších technologií včetně technologií PKI a Single Sign-On.

Většina počítačů a aplikací je v současné době chráněna pomocí autentizačních údajů. Především použití hesel je nejvíce rozšířeno. Bezpečnost vyžaduje, aby každý přístup do počítače nebo aplikace měl zvláštní heslo, které by bylo tzv. „silné“ heslo – minimální délka 8 znaků, a navíc kombinace alfanumerických a zvláštních znaků. Nikdo ve světě nepředpokládá, že se to změní během blízké budoucnosti. Tato situace nutí společnosti a jejich zaměstnance přizpůsobit se požadavkům doby.

Pokud chtějí uživatelé těmto požadavkům vyhovět, dostávají se do těžké situace. Při velkém množství systémů a aplikací, které se využívají a jejichž počet neustále narůstá, je pro většinu z nich nemožné si přihlašovací informace zapamatovat. Většina uživatelů používá různé pomůcky, které ve svém důsledku ochranu prakticky znehodnotí – hesla píšou na různé papíry, na klávesnice, monitory atd. Tyto údaje se stávají lehce obětí útoku nebo dochází k jejich ztrátám. Pokud se uživatel pokusí hesla zapamatovat, často je zapomene.

Požadavky na bezpečnost stále více zatěžují společnosti. Vzrůstají náklady na správu těchto údajů a jejich ztráta ze strany uživatele způsobuje společnostem zbytečné dodatečné náklady a prostoj zaměstnanců, kteří čekají na nové heslo.

Navzdory všem nedostatkům budou hesla stále prvořadými pro kontrolu přístupu, protože jsou hluboce zabudovány v současné infrastruktuře a kultuře. Proto, raději než pokusit se je hned odstranit, musí je kontrola přístupů obsáhnout a odstranit jejich nedostatky, které je obklopují. Zároveň je nutné, aby optimální řešení je nejenom obsahovalo, umožňovalo další zvyšování bezpečnosti, ale bylo i jednoduché jak pro správu, tak i pro uživatele.

Rapid Deploy Technology

Pro řešení této nelehké situace CryptoSafe používá technologii – SafeNet Rapid Deploy Technology. Jedná se o řešení, které podporuje současné nejmodernější bezpečnostní technologie, výrazným způsobem zvyšuje bezpečnost při identifikaci a autentizaci uživatelů a zároveň významným způsobem zjednodušuje a zrychluje tento proces.

SINGLE SIGN-ON

Uživatel si nemusí pamatovat celou řadu hesel, protože je vše uloženo na smart tokenu. Proces přihlašování je nastaven tak, že při otevření libovolné aplikace se automaticky vypíše příslušné přístupové jméno a heslo do odpovídajících kolonek. Uživatel při vstupu do OS (operační systém) zadá pouze jednou PIN, a pak už každé přihlašování proběhne automaticky. Tato technologie umožňuje uložit na smart token např. certifikáty, šifrovací klíče, osobní data, až 20 silných hesel a v případě potřeby vygenerovat heslo nové.

Nesmírnou výhodou této technologie je možnost nasadit ji prakticky okamžitě a tím velice jednoduše zvýšit bezpečnost autentizace uživatelů do OS a aplikací.

PKI a podpora třetích stran

Součástí SafeNet Rapid Deploy Technology je i podpora technologií PKI. Jsou podporovány například takové technologie jako je generování klíčů a certifikátů pro identifikaci a autentizaci do OS (např. Certifikačních autorit Microsoft, Entrust, RSA, VeriSign, ...), VPN, WiFi, Terminal serverů, digitální podpis mailů a souborů (lze použít kvalifikované certifikáty 1. CA a České pošty), šifrování mailů, smart tokeny apod.

Využívají se různé kryptografické algoritmy a funkce – DSA, RSA, Diffie-Hellman, ECC, DES, 3DES, SH-1, MD5, ECDSA. Dále jsou podporovány různé normy a standardy – ISO 7816, PKCS#1-12, PC/SC, X509, SSL, TLS.

Produkt této technologie – Axis (Borderless Secure SSO) – podporuje také produkty takových firem jako Entrust Technologie (certifikace Entrust ready), Netscape, Identrus, Rainbow Technologies, VeriSign, Check Points Software Technologies (certifikace OPSEC), Microsoft CAPI, RSA Security atd.

Šifrování dat

Balíček obsahuje šifrovací on-line program, který bezpečně chrání naše data. Je určen pro ochranu citlivých dat uložených v souborech. Běží na pozadí a automaticky šifruje/dešifruje soubory ve chráněných lokálních i sdílených síťových adresářích. Jakmile je soubor uložen do chráněného adresáře, tak je automaticky zašifrován. Pokud opustí tento adresář nebo ho otevřeme, tak je automaticky dešifrován. Soubory jsou šifrovány velmi silnými symetrickými algoritmy AES (256 bitů), respektive 3DES (168 bitů). Každý soubor je zašifrován unikátním symetrickým klíčem. Šifrovací symetrické klíče jsou zabezpečeny asymetrickým šifrovacím algoritmem RSA (klíče o délce až 2048 bitů). Šifrovací klíče (certifikáty) jsou bezpečně uloženy ve smart tokenech.

Data v adresáři jsou nejenom zašifrována, ale je zabezpečen i přístup k samotnému adresáři. O přístupu rozhoduje bezpečnostní správce (Strážce složky), který přidává/odebírá uživatele. Při této operaci jsou automaticky všechny soubory přešifrovány. Program poskytuje i ochranu proti případné ztrátě nebo odcizení tokenu a tím znepřístupnění dat. Soubory jsou automaticky zašifrovány i záložním klíčem (klíčem recovery agenta). K dispozici je také utilita, která nám umožní vygenerování certifikátů bez implementace PKI ve společnosti. Data je možné zálohovat v zašifrované i dešifrované podobě.

Velkou výhodou tohoto řešení je možnost zabezpečit velice jednoduše naše citlivá data bez ztížení práce uživatelů.

Smart Tokeny

Bezpečným úložištěm pro data jsou smart (inteligentní) tokeny (karty nebo USB tokeny s kryptografickým mikroprocesorovým kontaktním čipem standardu RSA). Všechna data uložená v tokenu jsou zašifrována. Čip podporuje generování klíčů přímo v paměti čipu a privátní klíč nikdy neopustí paměť čipu (bezpečnostní certifikace FIPS 140-1/2 úroveň 2). Vlastní operační systém, který je umístěn v ROM paměti čipu, provede na žádost OS nebo aplikace potřebnou operaci s privátním klíčem a vrátí pouze výsledek této operace. Při generování klíčů využívá čip vlastní pseudohardwareový generátor náhodných čísel a pro šifrovací operace dva šifrovací koprocesory standardu DES/3DES a RSA. Uživateli je k dispozici EEPROM paměť o velikosti 32 KB pro uložení certifikátů, klíčů, autentizačních údajů, osobních dat, popř. Java appletů. Přístup k datům je chráněn pomocí PINu. Karty lze dodat v multifunkčním (karta má také bezkontaktní čip nebo magnetický pásek), popřípadě i multiaplikačním provedení (Java karty).

Závěr

Bezpečnostní balíček CryptoSafe je založen na využití kombinace hardwaro-sofwarových produktů a technologií k bezpečnému uložení autentizačních dat ve smart tokenu a ochraně citlivých informací v počítačích a počítačových sítích včetně komunikace. Tato technologie je snadno nasaditelná, umožňuje kombinaci s prvky fyzické bezpečnosti (vstupní systémy) a integraci s existujícími infrastrukturami kontroly přístupu. Poskytuje administrátorům centralizovanou kontrolu nad přístupy do firemních aplikací, prosazení politiky silných hesel, PKI a ochranu citlivých dat. Uživatelům polidštuje a výrazně zjednodušuje při zachování vysoké bezpečnosti práci s počítačem. Tato kombinace se ukazuje jako ideální řešení pro většinu společností a uživatelů. Implementaci lze uskutečnit postupně po etapách. Bližší informace lze získat na portálu čipových karet www.cipovekarty.cz, případně na webu firmy T-SOFT, spol. s r. o., www.tsoft.cz.

Důvěryhodný úřad – řešení úřední desky

Ing. Václav Holdšvend, Město Aš, Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.

Úřední deska dle nového správního řádu

Od 1. ledna 2006 je úřední deska správních orgánů definovaná § 26 zákona č. 500/2004 Sb., který specifikuje následující pravidla:

- Každý správní orgán zřizuje úřední desku.
- Úřední deska musí být nepřetržitě veřejně přístupná.
- Pro orgány územně samosprávných celků se zřizuje jedna úřední deska.
- Obsah úřední desky se zveřejňuje též způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Na základě zákona č. 501/2004 Sb. se všechny ostatní definice úředních desek, které byly součástí zákonů č. 128/2000 Sb., o obcích, č. 129/2000 Sb., o krajích a č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zrušují a nahrazují se odkazem na definici danou novým správním řádem.

Úřední deska MUNIS a iMUNIS eDeska

Nový modul Úřední deska MUNIS řeší evidenci dokumentů na úřední desce a je možné ho rozšířit i o službu vyvěšování na internetu, který řeší modul iMUNIS eDeska. Funkčně lze rozdělit řešení úřední desky na čtyři části:

- 1) Evidence požadavků na vyvěšení a realizace schvalování těchto požadavků.
- 2) Evidence úřední desky s automatickým upozorňováním na svěšení.
- 3) Úprava dokumentů pro prezentaci úřední desky na internetu.
- 4) Prezentace úřední desky na internetu.

Všechny úkony spojené s úřední deskou obecně začínají požadavkem, který může do modulu Úřední deska MUNIS zavést v podstatě kterýkoliv pracovník úřadu. Přejde-li podnět z vnějšku (žadatel o vyvěšení či změnu stojí mimo úřad), pak zavede požadavek do modulu odpovědný pracovník. Požadavek na vyvěšení dokumentu může být do modulu Úřední deska MUNIS předán i z jiných modulů IS MUNIS. Nejčastěji se tak děje z modulu Kancelář, který slouží pro vedení spisové služby úřadu.

Všechny zavedené požadavky musí projít procesem schvalování, který určí jeho oprávněnost a zkontroluje formální správnost. Při zjednodušeném vedení evidence úřední desky, kdy zápis požadavků, jejich schvalování a většinou i realizaci vyvěšení provádí jedna osoba, lze již při zápisu určit, že je požadavek schválen.

Je-li požadavek schválen, dostane okamžitě osoba provádějící příslušné úkony pokyn prostřednictvím modulu Úřední deska MUNIS k zpracování požadavku. Jeho provedení pro klasickou úřední desku se potvrzuje jedním stiskem příslušného tlačítka.

Díky přesné a úplné evidenci v modulu Úřední deska MUNIS lze kdykoliv přímo vytisknout aktuální seznam vyvěšených dokumentů (tzv. svodka). Navíc je možné prohlížet a tisknout i historické pohledy a vyhledávat vyvěšení v libovolných obdobích podle různých kritérií.

K prezentaci úřední desky prostřednictvím veřejné datové sítě internet se využívá přímého napojení na portál iMUNIS. Modul Úřední deska MUNIS nabízí nástroje na převod dokumentů do formátu PDF, který představuje univerzální formát pro přenos a prezentaci textových i obrazových dat. Dále je možné využít kvalifikovaného certifikátu pro připojení zaručeného elektronického podpisu, což umožní občanům ověřit si pravost dokumentu. Občané mohou přistupovat nejen k aktuální úřední desce, ale také prohlížet historické obsahy úřední desky.

Řešení problematiky internetové úřední desky v souladu se všemi legislativními požadavky pomocí modulu Úřední deska MUNIS nevyžaduje velké počáteční investice a slouží jako doplněk stávajících internetových stránek obce. Obec na svých www stránkách provede jedinou úpravu – vytvoří odkaz pojmenovaný „Úřední deska obce“, který zajistí přesměrování na www adresu http://<jmeno_obce>.imunis.cz/edeska.

Umístění úřední desky na portálu iMUNIS a její prezentace pomocí modulu Úřední deska MUNIS přináší větší důvěryhodnost úřadu, která je dána použitím zaručeného elektronického podpisu

založeného na kvalifikovaném certifikátu. Takové zabezpečení elektronických dokumentů na úřední desce sice zákon nevyžaduje, nicméně její použití přináší občanům jistotu, že prezentované dokumenty jsou pravé a nebyly neoprávněně dodatečně měněny.

Realizace úřední desky na městském úřadě Aš

Nový zákon o správním řádu přidal úředníkům a obcím mnoho nových povinností. Jednou z povinností je vedení úřední desky v elektronické podobě. Počáteční odpor a kritika k nové povinnosti zajišťovat úřední desku v elektronické podobě vystřídala nyní spokojenost občanů s novou službou a tím i uklidnění úřadu. Občan může kdekoliv na světě pohodlně v teple a klidu dokumenty úřední desky číst nebo si je tisknout. Nemusí mrznout někde na ulici vybrané obce, vyhledávat a číst dokumenty v zamrzlé skříňce.

Pro realizaci evidence úřední desky a zajištění prezentace obsahu prostřednictvím veřejné datové sítě internet si MěÚ Aš vybral produkt firmy Triada „Důvěryhodný úřad“, který v sobě zahrnuje kombinaci modulu Úřední deska MUNIS (klientská část) a iMUNIS eDeska (portálová část). Tento program zajišťuje komfort pro zřizovatele úřední desky i občana. Tentýž program od stejné firmy bez problémů používají i malé obce s minimální zkušeností s internetem (např. OÚ Podhradí u Aše).

Program nabízí moderním způsobem přehled o všech vyvěšených dokumentech. Občan má možnost třídění podle libovolných základních údajů charakterizujících vyvěšený dokument. Dále lze vyhledávat, a to nejen v aktuálně vyvěšených dokumentech, ale i v historii a procházet tak dokumenty již svěřené nebo se vrátit na stav úřední desky v minulosti.

MěÚ Aš se rozhodl vyvěšovat všechny dokumenty ve tvaru PDF, přičemž vždy vycházíme z jejich papírové podoby, kterou skenujeme. Na elektronické úřední desce tak vždy visí obraz skutečného parafovaného dokumentu opatřeného fyzickým časovým razítkem podatelny s datumem vyvěšení.

V současné době nechceme používat jako zdroj elektronické dokumenty, protože tyto jsou zasílané externími subjekty bez elektronického podpisu nebo elektronické značky. Pokud by se tento stav změnil a příslušné instituce začaly využívat zabezpečení dokumentů prostředky elektronického podepisování, mohli bychom tyto dokumenty využívat přímo a pouze je modulem Úřední deska MUNIS převádět do formátu PDF.

Zabezpečení vyvěšených dokumentů na portálu úřední desky elektronickým podpisem je otázkou času. Domníváme se, že použití elektronického podpisu nikterak nezpomalí práci s dokumenty a ani finančně nezruinuje úřad. Elektronický podpis zaručí pouze a jedině pravost vyvěšeného dokumentu.

Za první 45 pracovních dnů roku 2006 vyvěsil MěÚ Aš na své úřední desce a tedy i elektronické úřední desce 100 dokumentů o celkovém rozsahu 321 stran A4.

Integrovaný informační portál MPSV – cesta k elektronickému trhu práce

Ing. Petr Hortlík, informatik, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Ministerstvo práce a sociálních věcí v posledních letech věnuje velkou pozornost rozvíjení elektronických aplikací. Na poli zaměstnanosti je hlavním budovaným elektronickým systémem Integrovaný informační portál MPSV (dále jen portál). Kromě obvyklých cílů spojených s budováním obdobných systémů jakými jsou informování veřejnosti o konkrétních krocích úřadů v dané oblasti a naplnění zákonem stanovené informační povinnosti je v případě portálu MPSV stanoven jako prioritní cíl vybudování elektronického trhu práce v České republice. Elektronickým trhem práce rozumíme takové softwarové řešení, kdy se na jednom místě efektivně střetávají informace o potřebách zaměstnavatelů hledajících pracovní sílu a informace o lidech hledajících zaměstnání. Důležitým prvkem je potom vytvoření přiřazovacího mechanismu, který umožní efektivní párování nabídky a poptávky po pracovní síle. A právě Integrovaný informační portál MPSV si stanovil za cíl vytvořit takový mechanismus. Jak se nám tento úkol podařilo v uplynulém roce naplnit?

Úvod

Tvorba takového systému je úkolem na minimálně několik let, ale některé věci se již podařily. Nejdůležitějším cílem stanoveným pro uplynulé období bylo představit portál veřejnosti a výrazně zvýšit jeho návštěvnost. Tento úkol se podařilo naplnit nad očekávání. Návštěvnost portálu se mezi lednem 2005 a 2006 zvýšila o více než 500 procent. Nelze očekávat, že i v letošním roce se nám podaří toto tempo růstu udržet, budeme však spokojeni, pokud počet zobrazených stránek, kterých v lednu 2006 bylo cca 5,4 milionu stoupne v lednu 2007 alespoň na 10 milionů. Daleko důležitější než počet zobrazených stránek je však výrazný nárůst zájmu zaměstnavatelů prostřednictvím portálu hlásit a udržovat volná místa. Roste i počet inzerátů lidí hledajících zaměstnání, ale tady naopak spokojeni nejsme. Cílem je zvýšit počet těchto inzerátů ze současných přibližně 4000 na minimálně 50 000. Až se nám tento úkol podaří, bude zaměstnavatelům k dispozici dostatečná datová základna proto, aby se jim vyplatilo přímo na portále hledat pro své firmy nové zaměstnance a samy je prostřednictvím portálu oslovovat. To se samozřejmě děje již nyní, ale očekáváme, že pokud se nám podaří nabídku pracovní síly dostat na výše uvedenou mez, efektivita celého procesu se výrazně zvýší.

Novinky v aplikacích určených pro elektronický trh práce

Proto, aby jak pro zaměstnavatele, tak pro občany hledající zaměstnání, poskytoval portál očekávané služby, jsme v minulém roce provedli tyto hlavní úpravy:

V části elektronického trhu práce určeného **klientům hledajícím zaměstnání** došlo k těmto podstatným změnám:

Pro oblast volných míst jsou na portále připraveny dva druhy vyhledávání volných míst:

Jednoduché vyhledávání

Je určeno klientům, kteří disponují pouze základními znalostmi práce s výpočetní technikou. V posledním roce se zde především změnilo:

- Aplikace byla upravena tak, aby byli klienti schopni efektivně **vyhledat volná místa již po provedení dvou jednoduchých akcí s myší**. První akcí je vybrání příslušného okresu, v němž jsou volná místa vyhledávána a druhou je již pouze určení jedné vyhledávací podmínky. Tou může být například nejvyšší dosažené vzdělání, požadovaná profese nebo nabízená výhoda ubytování u volného místa. Pro klienta, který již volná místa na portále vyhledával, může být užitečná volba také vyhledání volných míst, která byla vložena v posledních několika dnech. O kolik dní se bude jednat určuje klient sám. Uživatelé Informačních kiosků MPSV, které jsou k dispozici na

úřadech práce, mají ovládnání v aplikaci ještě zjednodušeno tím, že defaultně je předvybrán okres v němž se právě nacházejí. Potom stačí jediné kliknutí myši k výběru volných míst.

- Novou funkcionalitou v této aplikaci je také možnost vybírat **volná místa v okolních okresech**. Pokud klient tuto volbu zvolí, potom se automaticky vyberou všechna volná místa ve vybraném okrese a ve všech okresech ČR, které s tímto okresem sousedí.
 - Byl také přepracován **vyhledávací mechanismus** při vyhledávání volných míst **podle požadované profese**. Není totiž vůbec jednoduché sladit textové požadavky klientů v oblasti názvů profesí s číselníkem KZAM, který používají úřady práce. Proto na základě dlouhodobých sledování textů názvů profesí zadávaných klienty bylo vybráno několik set textů, které klienti nejčastěji volí. K těmto textům byly poté přiřazeny odpovídající hodnoty číselníku KZAM, tak aby výsledky vyhledávání odpovídaly klienty očekávaným výsledkům. Byť se může zdát, že toto řešení může být poměrně jednoduché, opak je pravdou. Je třeba si uvědomit, že rozsah textů zadávaných klienty je poměrně široký a to od obvyklých profesí typu prodavačky, řidiči nebo instalatěři až po takové texty jako „CNC“ nebo „Všechny“. Je také třeba zabránit překvapením u takových profesí, jejichž název je částí názvu profesí jiných. Takovým případem může být „lékař“. Jistě by lékaře nepotěšilo, pokud by při vyhledávání volných míst našel i volná místa „mlékaře“.
 - Nový vyhledávací mechanismus je možno hodnotit jako úspěšný, neboť po jeho implementaci poklesl počet neúspěšných vyhledávání podle profese přibližně o jednu třetinu.
 - Především pro klienty, kteří pro připojení k internetu využívají telefonní linku placenou podle doby připojení je určen přímý odkaz z aplikace Jednoduché vyhledávání volných míst na **soubory s volnými místy**. Tyto soubory jsou k dispozici jak ve formátu HTML, tak ve formátu XML. Tímto způsobem je možné stáhnout v souboru volná místa z celé republiky nebo z vybraného okresu. Klient si také může zvolit, zde chce stáhnout kompletní soubor volných míst nebo zda má zájem o přírůstkový soubor.

Rozšířené vyhledávání volných míst

Tento typ vyhledávání volných míst postupně stoupá u klientů portálu v oblíbenosti. Zatímco v první polovině roku 2005 byl poměr stránek, zobrazených jednoduchým vyhledáváním a rozšířeným vyhledáváním 4:1, v současnosti je to asi 1:1. Mezi podstatné novinky v tomto vyhledávání patří především:

- Možnost vyhledat volná místa firmy na základě zadání části názvu firmy případně IČ firmy
- Upravený mechanismus pro automatické odesílání souborů s volnými místy klientům. Tato možnost je v rámci rozšířeného vyhledávání nabízena registrovaným klientům portálu. Takový klient si může zadat o jaký typ volných míst má zájem a požádat o jejich zaslání po dobu 7, 14 nebo 21 dní prostřednictvím e-mailu. Pokud využije této možnosti, každý den pak má k dispozici na svém počítači nově zadaná volná místa. Na základě požadavků klientů byly upraveny časy zaslání těchto e-mailů. Původní doba mezi 8 a 9 hodinou byla změněna na časy 4.30– 6.00.

Nově byla vytvořena aplikace **Nabídka práce a životopis** – obě aplikace jsou určeny registrovaným klientům portálu. Důvodem proč jsou nabízeny pouze registrovaným zájemcům není snaha MPSV získat nějaké informace o klientech používajících služby portálu, ale velmi vysoká dynamika trhu práce. Uživatelé portálu, kteří nejsou přihlášení, nemohou upravovat údaje, které na portál vložili (tedy například rušit své nabídky práce, pokud již zaměstnání získali). Důvodem je skutečnost, že není možné u těchto uživatelů zjistit, zda jsou skutečně těmi, kdo údaje na portál vložili. Navíc v obou aplikacích klienti velmi často uvádějí své osobní údaje a je naší povinností zajistit, že s těmito údaji nebude manipulovat nikdo, kdo k tomu není povolán. Co tedy aplikace Nabídka práce nabízí? Klient si zde může vytvořit nabídku práce, kterou potom zveřejní zaměstnavateli. V nabídce práce může zveřejnit informace o tom, jaký typ práce hledá, v kterých okresech je ochoten pracovat, kontaktní údaje na sebe a některé další informace. K této nabídce práce je potom vhodné přiložit **strukturovaný profesní životopis**. Ten se stává pro mnoho klientů kamenem úrazu, neboť nevědí jak má takový životopis vypadat. Proto je k dispozici na portále aplikace **Životopis**. Zde je klient veden celkem 8 obrazovkami, kde postupně zadává údaje, které by měl strukturovaný životopis, na jaký jsou naši zaměstnavatelé zvyklí, vypadat. U každé položky potom klient uvádí, zda se tento údaj má nebo nemá zaměstnavateli zobrazovat. Důvodem je, že klient může se svým životopisem pracovat ve dvou režimech:

- Přiložit životopis k nabídce práce, kterou zveřejní potenciálním zaměstnavatelům. V tomto případě, zaměstnavatel vidí pouze ty údaje, kde klient souhlasil se zveřejněním. Velmi často se stává, že klient poté co obdrží již konkrétní nabídku práce některé další údaje, případně všechny údaje potenciálnímu zaměstnavateli zpřístupní.
- Druhý režim je režim určený pro zadavatele inzerátu. Ten si může inzerát zobrazit a vytisknout. V tomto případě má k dispozici kompletní životopis se všemi zadanými údaji.

V případě, že klient využije aplikace Nabídka práce a životopisy, nabídne mu portál po vyplnění dat v těchto aplikacích vyhledání vhodných míst na základě informací, které o sobě zadal. Další možnost, kterou může klient využít při zadávání nabídek práce je možnost nechat si zasílat potenciální nabídky zaměstnavatelů přímo do schránky na portále. Tato možnost je určena například pro klienty, kteří nevládní mobilní telefon ani e-mailovou schránku.

V části elektronického trhu práce pro **zaměstnavatele** byly provedeny tyto hlavní úpravy:

Do značné míry byla přepracována **aplikace pro údržbu volných míst** zaměstnavateli. Úpravy byly prováděny na základě požadavků pracovníků trhu práce na úřadech práce a především na základě podnětů zaměstnavatelů samotných. Je možné konstatovat, že za rok fungování se tato aplikace vžila do podvědomí personalistů a výrazným tempem roste počet firem, které se jí rozhodli využívat. Mezi hlavní důvody zájmu zaměstnavatelů spatřujeme následující faktory:

- Zaměstnavatel má plně pod kontrolou svá volná místa – sám si rozhoduje o informacích, které chce u volného místa zveřejnit a na portále vidí jaká volná místa jsou aktuálně nabízena.
- Hlášení volného místa prostřednictvím portálu je považováno za splnění povinnosti vyplývající zaměstnavatelům ze zákona o zaměstnanosti. Ke všem takto zadaným volným místům existuje na portále historie těchto volných míst, takže zaměstnavatel se nemusí obávat případných problémů s dokladováním hlášení volného místa při případné kontrole ze strany úřadu práce.
- Upravovat ve svých volných místech může zaměstnavatel po celých 24 hodin, 7 dní v týdnu.

Hlavní cíle pro nejbližší rok

V dalším období se v oblasti budování elektronického trhu práce zaměříme na tyto funkcionality:

- Zjednodušit komunikaci mezi zaměstnavateli a úřady práce – pro na portálu registrované zaměstnavatele chceme vytvořit jakýsi elektronický prostor, z něhož budou moci vést komunikaci s místně příslušným úřadem práce. Cílem je využít dat, která mají úřady práce k dispozici. Tato data chceme předpřipravit zaměstnavateli tak, aby tam, kde to zákon umožňuje, mohl ze svého počítače odesílat různá hlášení, případně žádosti a nemusel opakovaně vypisovat údaje například o názvu firmy, IČ firmy atd.
- Chceme nabídnout lidem evidovaným na úřadech práce možnost požádat o odeslání dat, kterých o nich vede úřad práce na portál. Zde by se tato data umístila do datové základny profesního životopisu daného člověka. Pokud by se člověk rozhodl, mohl by tato data upravit dle vlastního uvážení a následně zveřejnit ve formě strukturovaného životopisu. Touto možností odpadne pracné zadávání dat do životopisu.
- Vytvořit 3. typ vyhledávání volných míst a to takový na jaký jsou zvyklí především vysokoškolsky vzdělaní lidé. Vyhledávání bude členěno dle jednotlivých oblastí – např. IT, administrativa.

Závěr

Vytvoření elektronického trhu práce je pro MPSV úkolem na několik nejbližších let. Velké výhody může elektronický trh práce přinést například lidem z venkovských oblastí ČR, kterým může přinést jak úspory finanční (náklady na cestování na nejbližší úřad práce) tak časové. Obdobně zaměstnavatelům může urychlit vyhledávání vhodných pracovníků.

Proto je vytvoření elektronického trhu práce jednou z priorit služeb zaměstnanosti v ČR. Pokrok, kterého bylo v uplynulém roce dosaženo dává naději, že jak zaměstnavatelské subjekty, tak lidé hledající zaměstnání, jsou a budou ochotni elektronický trh, vytvořený prostřednictvím Integrovaného informačního portálu MPSV, využívat.

Internet – nástroj spolupráce zemí V4 v oblasti životního prostředí

Jiří Hřebíček, Jaroslav Ráček, Ministerstvo životního prostředí ČR

Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP) spolupracuje od roku 2003 s Masarykovou univerzitou (MU) Brno na řešení série projektů zabývajících se využitím informačních a komunikačních technologií (ICT) v oblasti zpracování a výměny informací o životním prostředí. Společným rysem těchto projektů je řešení problematiky komunikace a sdílení informací v národním a mezinárodním kontextu v prostředí Internetu. Dalším společným rysem je, že výsledky projektů vyvinuté pro Českou republiku lze zobecnit tak, aby byly využitelné i dalšími zeměmi Evropské unie (EU). Podobnými problémy jako Česká republika se zabývají i další země středoevropského prostoru. Vzájemná spolupráce a informovanost o jednotlivých projektech nejen urychluje vývoj, ale zajišťuje i jeho společný směr. Největší potenciál pro výměnu vzájemných zkušeností se nabízí v rámci zemí V4. V současné době se již tak děje se tak zejména ve spolupráci se Slovenskem a Polskem.

V dalším textu jsou uvedeny příklady společných projektů MŽP a MU, které vykazují právě výše zmíněné rysy. Z projektů zabývajících se mezinárodní komunikací to jsou projekty VaV SM 10/99/05 „Návrh komunikačního rámce s mezinárodními informačními systémy v ŽP“ a VaV 720-3-03 „Analýza a návrh environmentálních datových modelů a vnějších rozhraní JISŽP kompatibilních s EU“. Jako příklad projektu shromažďujícího data na národní úrovni, je uveden projekt „Arrow“ (<http://www.cba.muni.cz/arrow>), který je systémovým řešením pro sledování a hodnocení ekologického stavu vod a má rovněž významnou informatickou složku.

Mezinárodní komunikační rámec

Projektem z výše uvedené trojice, který zkoumá problematiku využití Internetu v rámci mezinárodní spolupráce nejobecněji, je projekt SM 10/99/05 „Návrh komunikačního rámce s mezinárodními informačními systémy v ŽP“, který je řešen v období let 2005 až 2007. Výzkum je zaměřený na aplikaci moderních ICT, zejména Internetu při vzájemné výměně informací o životním prostředí mezi cílovými skupinami v České republice a budovanými mezinárodními informačními systémy v rámci EU, OECD a UNEP. Náplní úvodní etapy projektu, která je v současnosti dokončována, je identifikace uživatelských potřeb (veřejné správy, podniků, vědeckovýzkumných a vzdělávacích organizací, veřejnosti a nevládních organizací) vzhledem ke komunikaci s relevantními informačními systémy v zahraničí. Vychází se ze současného stavu a rovněž možností daných evropskou legislativou, zejména směrnicí č. 2003/4/EC, o veřejném přístupu k informacím o životním prostředí a její transpozicí do české legislativy, směrnicí č. 2003/98/ES, o dalším užití informací veřejného sektoru a její přípravou transpozicí. Pozornost je věnována systémům provozovaným v rámci EU včetně INSPIRE a dalších systémů koordinovaných Evropskou agenturou životního prostředí (EEA) jako je GMES a především GEOSS. Výsledkem výzkumu jsou podklady pro analýzu jak vyvinutých, tak i vyvíjených mezinárodních informačních systémů, použitých informačních technologií a specifikací legislativního, organizačního a standardizačního rámce informačních systémů. Další fáze projektu má za úkol posoudit komunikaci s mezinárodními systémy v environmentální oblasti, použité informační a komunikační technologie, legislativní mandát, organizační rámec a technologické a komunikační standardy, na jejichž bázi systémy fungují a komunikují. Na základě toho výzkumu, pak bude navržen komunikační rámec a pro příslušné mezinárodní systémy.

Řízení reportingových povinností

Příkladem již dokončeného projektu, jehož výstupem je konkrétní informační systém, je projekt „Analýza a návrh environmentálních datových modelů a vnějších rozhraní JISŽP kompatibilních s EU“ řešený v letech 2003 až 2005.

Záměrem projektu rozděleného do čtyř etap bylo vyvinutí centrálního výstupního datového modelu pro MŽP reflektujícího potřeby strategického plánování, nadoborové informační podpory státní správy, informování veřejnosti, spolupráci s komerční sférou a mezinárodní reporting. Výstupem projektu je informační systém pro sledování environmentálních reportingových povinností ČR

vůči EU, EEA a dalším mezinárodním institucím. Provozovatelem systému je od roku 2006 Česká informační agentura životního prostředí (CENIA). Vzhledem k tomu, že vytvoření a následná údržba statického datového modelu jsou vzhledem dynamicky se měnícím legislativním požadavkům v praxi nereálné, vytvořil řešitelský tým reportingový systém na principu procesního skladu, který uchovává definice reportingových procesů a ve stanovený čas automaticky vytváří konkrétní instance reportů a jejich výkon poloautomatizuje. Data reportů jsou přitom čerpána přímo ze současných signifikantních datových zdrojů pomocí konverzních můstků. V systému se uchovávají definice reportingových procesů a data již vykonaných reportů.

Výhodou tohoto řešení je, že v případě změn reportingu není třeba modifikovat vlastní systém a začlenit do jeho datového modelu nové entity, které v něm doposud chyběly. Nedochází ani k duplicitě dat v primárních datových zdrojích. Definice reportingových procesů, tj. způsoby plnění jednotlivých reportingových povinností, jsou uloženy v centrálním procesním skladu. Jejich součástí jsou informace o termínech reportů, datových formátech reportů, příjemcích, zodpovědných osobách, dostupných datových zdrojích, legislativě a konverzních můstcích. Popisy datových modelů jednotlivých reportů jsou součástí definic příslušných reportingových procesů, které systém uchovává ve formě metadat. Systém pak umožňuje dynamicky generovat aktuální datový model celého reportingu nebo pouze zvolené podmnožiny reportů, např. pro požadované časové období, osobu, instituci, signifikantní datový zdroj, případně pro kombinaci těchto požadavků.

Arrow

Příkladem projektu zabývajícím se informacemi na národní úrovni je projekt přímo řízený MŽP nazvaný „Arrow“, který v sobě odráží jak požadavky EU, tak i poptávku po komplexním řešení problematiky od sledování jednotlivých biologických a hydromorfologických složek až po sběr a hodnocení dat. Projekt navazuje na dlouhodobý vývoj v České republice a je výsledkem paralelních projektů řešených pod záštitou MŽP v rámci přípravy programů monitoringu. Využití ICT se týká především správného posouzení nároků reportingu, rozhodnutí o typu použité technologie datových skladů a její následné implementace. Tato část projektu zároveň přebírá poznatky z výše zmiňovaných projektů, které otázku integrovaného reportingu řeší komplexně. A naopak, datové sklady projektu Arrow jsou zahrnuty mezi signifikantní datové zdroje pro mezinárodní reporting a podporovány vyvinutým informačním systémem pro řízení mezinárodních reportingových povinností.

Závěr

Řešení všech zde uvedených projektů probíhá ve spolupráci se zahraničními partnery, zejména EEA a zástupci zemí V4, kteří výsledky průběžně konzultují a částečně přebírají. Z EEA jsou řešitelům poskytovány informace týkající se převážně technické specifikace výměnných datových formátů pro mezinárodní komunikaci. Všechny vytvořené systémy, standardy a doporučení, které jsou výstupy těchto projektů, reflektují požadavky ve směru informování veřejnosti podle nových evropských předpisů. Zároveň ctí informační pyramidu MDIAR (Monitoring – Data – Informace – Assessment – Reporting) definovanou EEA. Výstupy poskytují informační základnu i pro strategické plánování ve spolupráci s komerční sférou. Integrovaný reporting a požadavky na něj kladené však v současnosti zůstávají klíčovou oblastí.

iMUNIS SMiS – systém pro hromadné rozesílání SMS zpráv

Jiří Hudeček, Ivana Melicharová, Obec Lety, Mgr. Tomáš Lechner, Triada spol. s r. o.

Představení služby iMUNIS SMiS

iMUNIS SMiS je systém pro hromadné rozesílání SMS s využitím přímého propojení aplikace s SMS centry všech GSM operátorů v ČR. Po jeho zavedení má úřad možnost efektivně informovat občany o dění v obci a samozřejmě komunikovat s určitými skupinami adresátů jak v rámci úřadu (operativní svolání porady) tak i mimo úřad. Podstatná je totiž skutečnost, že 90 % dospělé populace vlastní v současné době mobilní telefon a SMS zpráva se k občanům dostane velice rychle a spolehlivě, ať jsou zrovna v práci nebo na výletě. Jedná se tedy o doplněk, nebo spíše náhradu obecního rozhlasu, jehož základním omezením je nemožnost informovat občany, kteří jsou většinu dne mimo obec.

Široké využití má tato služba také v krizové komunikaci při řešení mimořádných situací. Informování občanů v době krize (povodně, únik nebezpečných látek, ...) prostřednictvím služby iMUNIS SMiS je velice účinné a je možné i po vyřazení základních informačních prostředků z provozu (kabelová televize, obecní rozhlas, elektřina). Službu je totiž možné ovládat i přímo z mobilního telefonu bez přístupu na internet.

Systém umožňuje i zpětnou kontrolu všech odeslaných SMS včetně různých statistik a dalších výstupů. Ovládání služby iMUNIS SMiS je pro uživatele možné prostřednictvím internetu (zabezpečenou komunikací), což poskytuje velice komfortní a intuitivní ovládání, nebo pomocí autorizovaného mobilního telefonu, to je výhodné zejména v krizových situacích nebo v případech, kdy uživatel zrovna nemá přístup na internet.

Další možností využití služby iMUNIS SMiS je v jejím přímém napojení na vnitřní spisovou službu úřadu realizovanou prostřednictvím modulu Kancelář MUNIS. Potom mohou vybraní pracovníci nebo členové zastupitelstva či rady dostávat vybrané automaticky generované informace například o jim přidělených dokumentech k vyřízení anebo změnách v plánování.

Obec Lety

Obec Lety se nachází ve Středočeském kraji, asi 25 km od Prahy, v malebném údolí řeky Berounky. Okolí obce je turisticky velmi atraktivní. Nedaleko obce je hrad Karlštejn, lom Mořina, Karlické údolí, CHKO Český kras. V roce 2003 byla obec Lety vyhlášena Vesnicí roku ve Středočeském kraji. Obec má přibližně 1000 stálých obyvatel a asi 350 rekreačních objektů. V současné době se díky nádhernému okolí staví nové rodinné domy a stálých obyvatel přibývá.

Při povodních v roce 2002 patřila naše obec mezi postižené obce. Bylo zatopeno 93 domů a evakuováno 240 osob. Nejvíce byla poničena budova mateřské školy, která musela být zbourána. Při povodni byl také zničen veřejný rozhlas. V roce 2004 byl za finanční podpory z programu obnovy venkova vybudován nový bezdrátový veřejný rozhlas, který v současné době pokrývá část obce.

Krizové situace vyžadují okamžité informování obyvatel, což umožňuje zabránit některým zbytečným škodám. Firma Triada přišla v roce 2003 s nabídkou systému pro hromadné rozesílání SMS po internetu. Protože má v současné době téměř každý z nás mobilní telefon, věřili jsme, že i obyvatelům naší obce bude tato služba vyhovovat. Dostanou včas informace, které se jich týkají. Informační systém je možné využít nejen pro případy krizové situace, ale i pro rozesílání běžných obecních informací například ohledně výpadků proudu, přerušení dodávky vody atd. Z toho vyplývá, že informační kanály v podstatě doplňují vývěsní službu a klasické vyhledávání informací veřejným rozhlasem a proto jsme začali uvedený informační systém iMUNIS SMiS používat.

Prvním informačním kanálem, který jsme zřídili pro občany naší obce bezplatně, je kanál KRIZE. Pro srovnání důležitosti tohoto krizového kanálu uveďme nějaká čísla: Pokud by se teoreticky přihlásili všichni letovští občané, myslíme samozřejmě jeden z průměrně tříčlenné rodiny, a v době krize by obec zaslala každému 60 SMS zpráv (informace každé dvě hodiny po dobu pěti dnů), výdaje s tím spojené by byly necelých 30 000 Kč. Tato suma je určitě jen zlomkem případných ztrát a škod, které by mohly vzniknout, pokud informaci občané nedostanou včas.

Zasílání informací prostřednictvím tohoto informačního kanálu jsme použili v roce 2005, kdy jsme informovali občany o stoupající hladině řeky Berounky při jarním tání. Po této době jsme zaznamenali nárůst přihlášených, kterých je v současné době 143, což je 60 % z počtu evakuovaných lidí při povodni v roce 2002. Budeme-li uvažovat, že průměrně máme 3 člennou rodinu, tak je to 43 % přihlášených domácností z celé obce.

Dále máme informační kanál AKTUALITY, na jehož spolufinancování se podílejí sami občané částkou 50 Kč za rok za jedno přihlášení. Výhodou tohoto kanálu je to, že přihlášení odběratelé nemusí věnovat pozornost vývěskám a ani nemusí být v době hlášení přítomni v obci. Když jsou informace vyhledávány místním rozhlasem, informovanost není tak vysoká, jako u této služby SMS zpráv. V současné době je do kanálu AKTUALITY přihlášeno 123 občanů (30 % domácností obce Lety). Do dnešního dne bylo posláno celkem 56 SMS zpráv, např.: pozvánky na zasedání Zastupitelstva obce, oznámení o sběru nebezpečného odpadu, informace k volbám, pozvánky na kulturní akce. Nejvíce jsou využívány SMS zprávy týkající se vypnutí elektřiny v obci. Přihlášení občané reagovali na tuto službu pozitivně a všichni si zaplatili službu i na další rok a stále přibývají další.

Kromě uvedených informačních kanálů pro veřejnost máme zřízeny další kanály pro vnitřní komunikaci, například pro členy obecního zastupitelstva, kteří jsou neuvolněni pro svoji funkci, nebo pro povodňovou komisi nebo pro členy Regionu Dolní Berounka. Tyto kanály využíváme pravidelně, informujeme zastupitele i členy Regionu Dolní Berounka o termínu schůzek.

Dále ještě máme zřízen informační kanál pro cyklistické akce BIKE BRDY TEAMU.

Moderní vzdělávací systémy vyšších a vysokých škol neuniverzitního typu

Ing. Daniel Choc., Mgr. Lenka Derianová, CCA Group, a. s.

Úvod – situace

Všechny vzdělávací instituce čelí v současné době jedinečné výzvě – jak využít ve prospěch svého poslání možnosti moderních informačních technologií.

Velké univerzity, které disponují velkým tvůrčím potenciálem svých zaměstnanců i studentů, již vlastními silami nebo nákupem tuto výzvu uchopily a realizují systém, podporující výuku online a řízení samotného vzdělávání.

Vizí je poskytnout vzdělávacím institucím systém pro řízení vzdělávání, v němž studenti, učitelé, lektori i vedoucí pracovníci získají přístup ke všem výukovým zdrojům kdykoli a kdekoli.

Společnost CCA Group, a. s., vyvinula a od roku 2004 začala nabízet vlastní informačním systémem RAMSES Akademie, který plánuje, organizuje, realizuje a eviduje systém vzdělávání pracovníků a studentů. Jedná se o tzv. Learning Management System (LMS).

Pro podporu výuky na vyšších a vysokých školách neuniverzitního typu v současné době CCA Group, a. s., vyvíjí aplikaci Škola Online 3. Cílem této aplikace je vytvořit ucelený systém řízení školy i výuky s využitím moderních prostředků výpočetní techniky, software a zejména internetu pro menší školy a vzdělávací instituce všeho druhu.

Škola Online 3

Aplikace Škola Online 3 (SOL 3) vychází z již fungující a používané aplikace Škola Online 2 (SOL 2), která je určena pro podporu výuky a administrativy základních a středních škol a pokrývá všechny jejich stávající potřeby. SOL 3 je zaměřena na podporu výuky vyšších a vysokých škol neuniverzitního typu a vzdělávací instituce. Obě tyto aplikace jsou postaveny na platformě Microsoft a dokáží úzce spolupracovat s produktem Microsoft Class Server, jehož funkcionalitu významně doplňují.

Stávající funkcionalita SOL 3

- Administrativa
 - Správa vzdělávacích jednotek (katalog vzdělávacích akcí, realizace vzdělávacích akcí)
 - Osobní data – obecná evidence osob
 - Číselníky – učebny, druhy hodnocení, období školního roku, vyučovací hodiny
 - Přístupy – správa uživatelských rolí
- Přihlášení, přijetí a zápis studentů na realizace vzdělávacích akcí
- Hodnocení
 - Zadávání hodnocení studentů
 - Výpisy hodnocení
- Docházka
 - Zadávání docházky
 - Výpisy docházky
- Spouštění elektronické výuky (e-kurzy)

V této době se intenzivně zabýváme zapracováním funkcí především pro tvorbu a správu stránek jednotlivých předmětů, komunikační nástroje (nástěnka, chat, diskusní fórum, virtuální třídy atd.) a skupinových projektů (studijní skupiny, sdílení dokumentů v rámci skupiny či vlastní sada komunikačních nástrojů).

Obecné vlastnosti SOL 3

- Multicompany
- Multilanguage – změna jazyka aplikace bez nutnosti zásahu do programového kódu. V SOL3 je možné volit jazyk na úrovni uživatele. V různých jazykových mutacích jsou všechny statické texty + vybraná aplikační data
- Nezávislost na jiném produktu CCA nebo na produktech dalších firem (s Class Serverem dokáže úzce spolupracovat, ale pro její samostatný běh není nezbytný).
- Možnost provozu jako samostatné aplikace nebo jako hostované aplikace.
- Univerzální rozhraní pro e-kurzy – využití standardů – SOL3 podporuje e-kurzy splňující standard
 - AICC
 - SCORM
- Snadné přizpůsobení corporate identity. Je možné uživatelsky upravit: barvu pozadí, logo, obrázek na pozadí, barvu rolovacích lišt, barvu tlačítek, umístění loga na stránky aplikace apod.

Již existují funkce pro podporu neprezenční výuky, které se v dnešní době zatím používají především v podnicích a firmách. V dohledné době se tento trend bude rozvíjet i mezi další druhy organizací. K podpoře právě distančního (neprezenčního) studia hodláme směřovat do budoucna i aplikaci SOL 3. V tomto směru vidíme též možnosti pro další rozvoj vzdělávacích systémů.

Současné užití Školy Online 3

Aplikace Škola Online 3 je v současné době využívána OS Studnice a OS Cepac Morava v rámci projektů „Matky s dětmi“ a „Pomoc 50níkům“ konaných v Plzeňském a Olomouckém kraji. Tyto projekty jsou podporované programem Phare EU.

RAMSES Akademie

Tento vzdělávací systém sdružuje moderní metody e-learningu s klasickými školeními a kurzy; zajišťuje plánování, realizaci, evidenci a vyhodnocení výsledků jak jednotlivých vzdělávacích akcí, tak celého vzdělávacího procesu z pohledu jednotlivce, oddělení a organizace.

RAMSES Akademie zajistí kromě řízení standardních vzdělávacích procesů i prosazení a dosažení nových dovedností a znalostí požadovaných pro dosažení cílů společnosti.

Vlastnosti systému

- Vzdělávání zaměstnanců kdykoli a kdekoli, tj. i mimo produktivní čas
- Zaměstnanci se vzdělávají v tom, co potřebují a co používají, nikoli v tom, co si myslí lektor
- Vzdělání tempem a s opakováním, které si řídí student sám
- Plánování a řízení procesu vzdělání jednotlivců speciálním systémem
- Kontrola realizace a výsledků vzdělávacího procesu, reportování vedení
- Přesná evidence certifikovaných dovedností jednotlivců
- Zdrojem plánu vzdělávání je katalog funkcí dle ISO a kvalifikační plány zaměstnanců, vše ostatní zajistí RAMSES Akademie
- Automatické emaily, které odcházejí z aplikace na základě akcí uživatele.

V RAMSES Akademii je integrováno několik uživatelských rolí, které definují dostupnou funkčnost. Uživateli může být přiřazeno více rolí.

- Student – každý zaměstnanec, který vstupuje do vzdělávání v roli příjemce vzdělávání
- Vedoucí – zaměstnanec, který má podřízené a pomocí RAMSES Akademie řídí, plánuje a kontroluje vzdělávací proces u svých podřízených.
- Personalista – má na starosti personální agendu, jako jsou číselníky osob a uživatelů, správa středisek či oddělení, správa katalogů znalostí a dovedností a funkcí.

- Garant vzdělávání – stará se o administraci a kontrolu průběhu celého vzdělávacího procesu. Zajišťuje aktualizaci katalogu a kalendáře vzdělávacích akcí, administraci e-learningových kurzů, má k dispozici údaje o průběhu vzdělávání všech zaměstnanců. Role personalisty a garanta vzdělávání v některých společnostech splývá v jednu osobu.
- Školitel – interní nebo externí osoba, která školí dovnitř společnosti znalosti a dovednosti. Školitel v systému sleduje přihlášky na svou vzdělávací akci, zaznamenává účast a výsledky studentů.
- Vedoucí projektu – role umožňuje sledovat kvalifikaci zaměstnanců, pracujících na konkrétním projektu a sledovat vytíženost těchto osob v oblasti zvyšování kvalifikace.

Praktické situace užití RAMSES Akademie

1. Organizační změna, vytvoření nového oddělení

Při organizační změně společnost předdefinuje organizační řád, pracovní funkce a specifikuje nové dovednosti u funkcí (zejména nových). Následně vedoucí vytvoří plány dosažení nových dovedností. RAMSES AKADEMIE je efektivní pomůckou a kontrolním systémem pro dosažení plánovaných dovedností.

2. Nový produkt

Zavedení nového produktu znamená nové dovednosti u některých funkcí. Aktualizací v katalogu funkcí v RAMSES AKADEMII a kontrolou je realizován plán získání nových dovedností.

3. Akvizice a změna firemní kultury

RAMSES AKADEMIE je přísný nástroj pro účinnou praktickou realizaci přeškolení získané firmy na směrnice, metody a kulturu podle představ vlastníka.

4. Budování nové pobočky nebo dceřiné firmy

RAMSES AKADEMIE poskytuje účinnou kontrolu nad procesem sestavování skupin a týmů schopných realizovat záměry. Většina neúspěchů je zapříčiněna nepředpokládanou nezpůsobilostí pracovníků najatých v krátkém čase.

E-learningové kurzy

Do RAMSES Akademie je možné integrovat e-learningové kurzy vytvořené v různých technologiích, systém je otevřený pro libovolné kurzy splňující standardy AICC a SCORM.

Závěr

Společnost CCA Group a.s. se svými produkty snaží nabídnout komplexní řešení v oblasti moderních vzdělávacích systémů především pro podporu výuky vyšších a vysokých škol neuniverzitního typu aplikací Škola Online 3 a řízení vzdělávání v organizacích prostřednictvím účinného nástroje v podobě Learning Management Systému RAMSES Akademie.

O autorovi

Daniel Choc, Ing., vedoucí produktu komerčního vzdělávání CCA Group, a. s.

Autor v roce 2005 ukončil úspěšně studium na Západočeské univerzitě v Plzni, Fakultě aplikovaných věd, Katedře kybernetiky a řídicí techniky. V říjnu 2005 nastoupil do společnosti CCA Group, a. s., na pozici projektant informačních systémů – junior, analytik – junior. Od listopadu 2005 pracoval na žádosti o dotaci z fondů EU k projektu specifického profesního vzdělávání IT odborníků v CCA Group, a. s., kterou v lednu 2006 úspěšně podal v agentuře CzechInvest. V únoru 2006 byl dosazen na pozici vedoucího produktu komerčního vzdělávání ve společnosti CCA Group, a. s.

Archivní a spisová služba a organizace práce

Ing. Radim Jäger, Ministerstvo životního prostředí ČR

Téma

Jak dopadá implementace zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a jejich prováděcích předpisů (zejména vyhlášek č. 645/2004 Sb. a č. 646/2004 Sb.) na organizaci práce orgánu veřejné správy?

Téma vychází ze zkušenosti MŽP s implementací uvedeného zákona z technickoorganizačního hlediska.

Problémy

- Spisová a archivní služba je obvykle chápána příliš široce a komplikovaně a často slouží k nahrazení jednak běžné manažerské nástroje a jednak zasahuje do procesů, které v podstatě s evidencí dokumentů nijak nesouvisejí.
- Řada úřadů nemá formalizovány standardní postupy a očekává od dodavatele elektronického systému pro podporu spisové a archivní služby rozhodnutí, která musí činit samo vedení úřadu. Nasazení automatizovaných systémů podpory poskytování archivní a spisové služby tam, kde se organizace práce opírá o reakce na výjimky a řeší vniklé problémy ad-hoc, nikdy nepřináší snížení pracovní zátěže personálu.

Existuje řešení?

- Strukturace činností umožní přesně specifikovat, co patří pod archivní a spisovou službu, co jsou běžné manažerské nástroje a co je nutno ošetřit zvláštním procesem.
- Formalizace a standardizace postupů eliminuje výjimky na minimum, takže lze řadu činností poměrně jednoduchým způsobem automatizovat.

Přínosy

- Strukturace činností usnadňuje personálu pochopení smyslu těchto činností a osvojení si základních pracovních návyků. Použití správných manažerských nástrojů zvyšuje efektivitu řízení.
- Formalizace a standardizace pracovních postupů snižuje pracovní zátěž.

Rizika

- Strukturace činností vyjasňuje vztahy mezi jednotlivými pracovišti a pracovníky. Nekvalitní práce je lépe vidět, takže pracovně nepřiliš schopný střední management klade této změně značný odpor.
- Formalizace a standardizace pracovních postupů významně snižuje počet výjimek vyvolávajících potřebu „zvláštního přístupu“. V přímé úměře se tím zvyšuje nahraditelnost řady pracovníků. Někteří jedinci jak ze středního managementu tak z výkonného personálu kladou proto této změně odpor.

Revoluční metoda archivace

RNDr. Pavel Jireš, CSc., Technology Consultant, Hewlett-Packard

Proč archivovat?

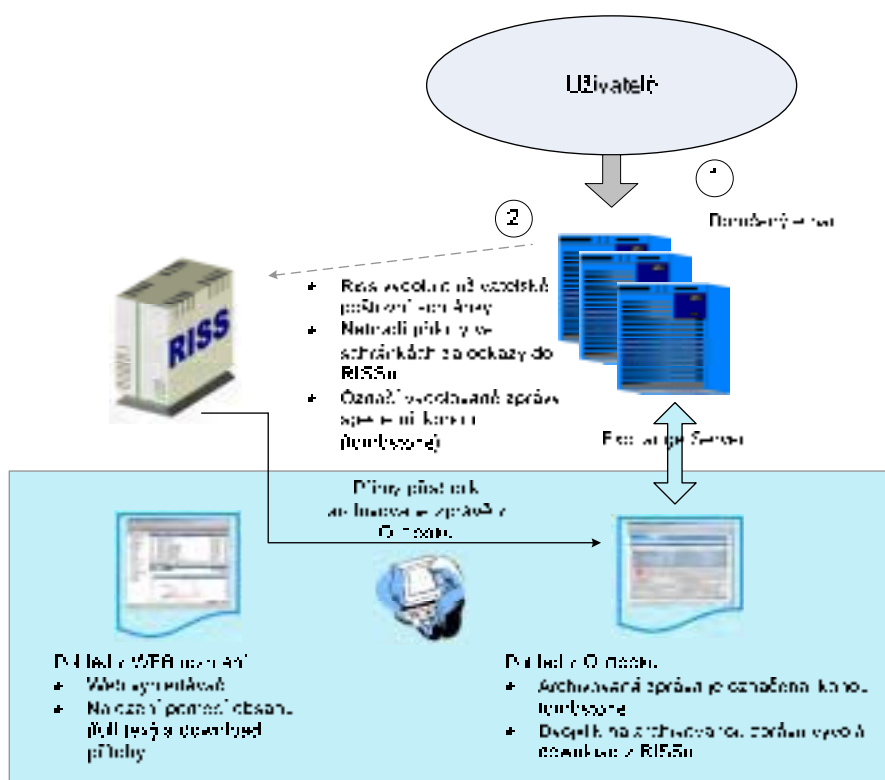
Postupné zaplňování disků až na hranici jejich kapacity je zákonitý a neodvratný proces. Většina společností a institucí se totiž v současné době potýká s problémem neřiditelného nárůstu objemu dat, zejména poštovních zpráv a souborů. Z tohoto nárůstu vyplývá i neustálý nedostatek diskových kapacit na diskových médiích a diskových polích. A rozšiřování disků a diskových polí si stále říká o další a další podstatné investice. Tento problém je často řešen omezováním kapacit poštovních schránek a nastavením kvót na sdílených discích. Obojí vede jen k tomu, že uživatelé stráví spoustu času tříděním, která data jsou nezbytná a která je možné smazat. Pokud mají možnost, ukládají nadbytečná data na svých osobních počítačích například ve formě souborů a adresářů s dokumenty. Tam jsou data skladována do té doby, než dojde k přeplnění disku uživatelského PC a poté jsou tak jako tak smazána. Velmi častým důsledkem je to, že většina kapacity lokálního disku běžného uživatelského PC je zaplněna daty, která se využívají několikrát do roka nebo vůbec a že poštovní schránky a sdílené adresáře umístěné na drahých diskových polích jsou zaplněny balastem. Navíc, data na uživatelských PC jsou často uložena v mnoha kopiích u různých uživatelů, kde je navíc není možné ani dohledat, ani zálohovat. Tento způsob ukládání dat je velmi neefektivní jak z hlediska nákladů, tak i z hlediska produktivity práce a dostupnosti dat.

Existuje však i jiné řešení tohoto problému. Archivace dat do velmi rychlého a rozšiřitelného archivu. Tento archiv musí být schopen extrémně rychle vyzvednout požadovaný dokument a rychle prohledat archivovaná data na základě daných kritérií. Musí být snadno rozšiřitelný pokud nastane neočekávaný nárůst objemu dat a toto rozšíření nesmí způsobit snížení výkonu a odezvy archivačního systému. Musí být schopen implementovat pravidla a politiky řízení životního cyklu informací (Information Lifecycle Management). Vzhledem k heterogennímu charakteru informací a různým požadavkům na ně kladeným je třeba, aby archivační systém umožňoval selektivní archivaci v závislosti na typu informace a jejím použití.

Společnost HP vyvinula do jisté míry revoluční řešení této problematiky, a to archivační systém **Reference Information Storage System (RISS)**. RISS je navržen zejména pro společnosti a instituce postižené neřízeným růstem objemu informací, které potřebují redukovat náklady na jejich údržbu a pro společnosti a instituce, které potřebují zmírnit riziko plynoucí z nedodržení předepsaných opatření pro informační management resp. dohled, tj. pracující v tzv. režimovém prostředí. RISS je vhodný i pro každou společnost či instituci, která potřebuje rychlý přístup k archivním informacím. Režimovým prostředím respektive režimovým uživatelem rozumíme uživatele, který je vázán zákonnými normami, platnými předpisy nebo firemními nařízeními, které kladou striktní požadavky na zacházení s informací, zejména co se týče dohledu zodpovědných úředníků resp. nadřízených orgánů nad daným typem informace. Naproti tomu neregimoví uživatelé obvykle preferují velikost a možnost růstu datového úložiště, rychlost přístupu a co nejméně změn v uživatelském prostředí. K tomu všemu je nutné počítat i s požadavky IT správy, jako je redukce velikosti poštovních schránek, automatické instalace a konfigurace a minimalizace nákladů a pracnosti managementu poštovní infrastruktury.

Pro všechna výše uvedená prostředí je RISS ideálním řešením a jeho implementace představuje efektivní investici z hlediska celkových nákladů na uložení informace. Běžné nároky na dostupnost informací v poštovních systémech, document management systémech a podobných systémech pracujících s nestrukturovanými daty jsou takové, že jen nejnovější údaje je potřeba mít rychle dostupné. Starší poštovní zprávy a dokumenty jsou potřeba zřídka ve srovnání s nejnovějšími a proto nemusí být ukládány ve velmi rychlých, ale drahých datových úložištích. Většinu těchto dat je možné přesunout do méně finančně nákladného archivu s delší, nicméně stále přijatelnou dobou přístupu. Doba pro otevření dokumentu uloženého v archivu RISS se pohybuje v řádu několika sekund, což je dostatečná odezva pro přístup k datům využívaným velmi zřídka. Na druhé straně je cena za kilobyte v archivu řádově nižší než na rychlém diskovém poli. Proto implementací RISSu dojde k podstatnému snížení celkových nákladů na uložení dat a zároveň ke značnému zefektivnění a rozšíření možností datového úložiště a zefektivnění práce uživatelů s archivními daty.

RISS je hardwareové řešení od firmy HP pro automatickou selektivní archivaci pošty a nestrukturovaných, zejména souborových dat. Je založeno na ukládání dat na síť buněk, které jsou vybaveny lokálními disky. Tyto disky slouží jako archivační medium. Správa archivovaných dat je řešena na úrovni datového úložiště. Díky paralelní architektuře a zvolenému archivačnímu mediu se jedná o archivační řešení s extrémně krátkou dobou přístupu k archivované informaci a rychlým vyhledáváním v archivu, který je díky snadné rozšiřitelnosti velmi dobře připraven pro extrémní a neočekávaný nárůst objemu dat. Tyto vlastnosti spolu s velmi pokročilým informačním managementem umožňují využití RISSu jako úložiště poštovních zpráv a dalších nestrukturovaných dat které do značné míry nahrazuje hlavní datové úložiště umístěné na drahých diskových polích. Tím dojde k podstatnému snížení celkových nákladů na uložení informace a odlehčení režijní zátěže serverů, např. Exchange serverů nebo Lotus Domino serverů.

Obrázek 1: Archivace

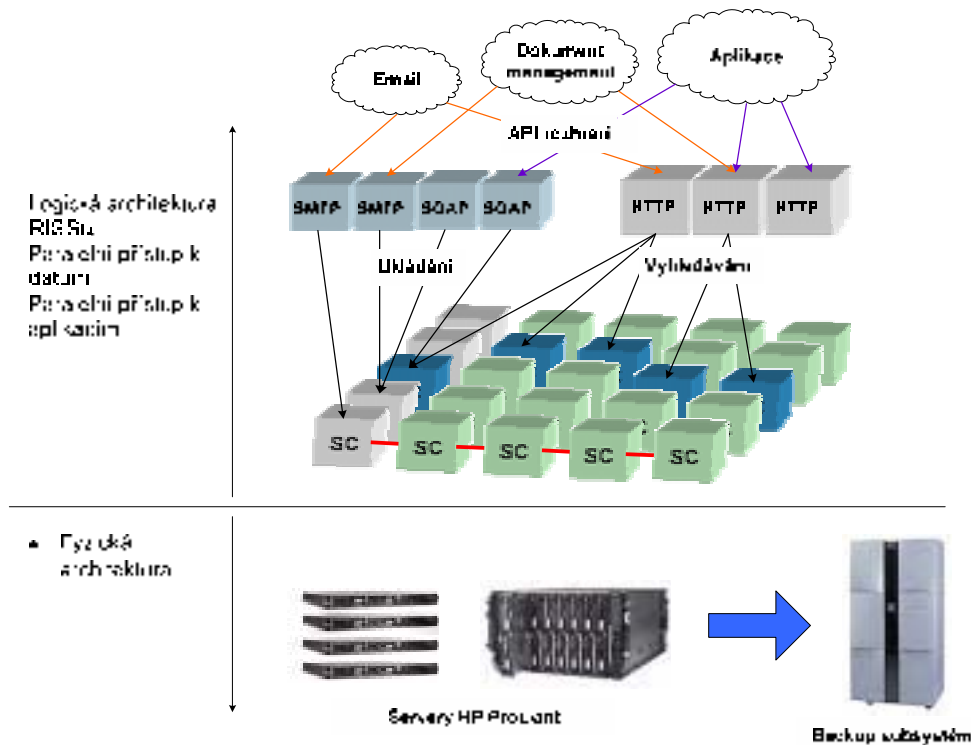
Základní funkce RISSu

Na obrázku 1 je znázorněna základní funkce RISSu, tj. archivování dokumentu a jeho vyzvednutí z archivu. RISS provádí dolování (mining) poštovních schránek na základě definovaných pravidel. Po odložení do archivu je poštovní zpráva označena ikonou (tombstone) a nahrazena odkazem do RISSu. Archivovaný dokument je možné zpětně vyzvednout prostým dvojklikem na zprávu v Outlooku, nebo je možné zprávu vyhledat pomocí Web rozhraní fulltextovým vyhledáváním a to i v případě, že již byla odstraněna z poštovního serveru, např. MS Exchange nebo Lotus Domino. Definice archivačních pravidel dovoluje velmi flexibilní zacházení s různými typy zpráv, uživatelů a folderů na základě atributů. Uživatelské webové rozhraní systému RISS umožňuje prohlížení dokumentů a jejich export do souboru.

RISS umožňuje tzv. selektivní archivaci, tj. archivaci dat v závislosti na typu dat a typu uživatelů. To znamená, že je možné nastavit různé politiky a různá pravidla pro různé typy režimových a neregimových uživatelů a různá data. Data jsou aktivně dolována (mining) z poštovních schránek na základě politik, které jsou různě nastaveny pro režimové a neregimové uživatele.

Použití RISSu je zcela intuitivní a nevyžaduje žádné zvláštní školení pro uživatele. Velmi jednoduše rozšiřuje funkčnost MS Outlooku. Obsah archivované zprávy je dostupný jejím prostým otevřením, přičemž je zobrazen i v preview pane. Při otevření zprávy není její obsah přenesen zpět do poštovního serveru ale přímo do MS Outlooku, čímž je redukována zátěž serveru.

RISS obsahuje i funkce optimalizující uložení dat tak, že nedochází k vícenásobnému ukládání, například jedinou poštovní zprávu uloží pouze jedenkrát, ačkoli je tato zpráva obsažena v information storech více poštovních serverů.

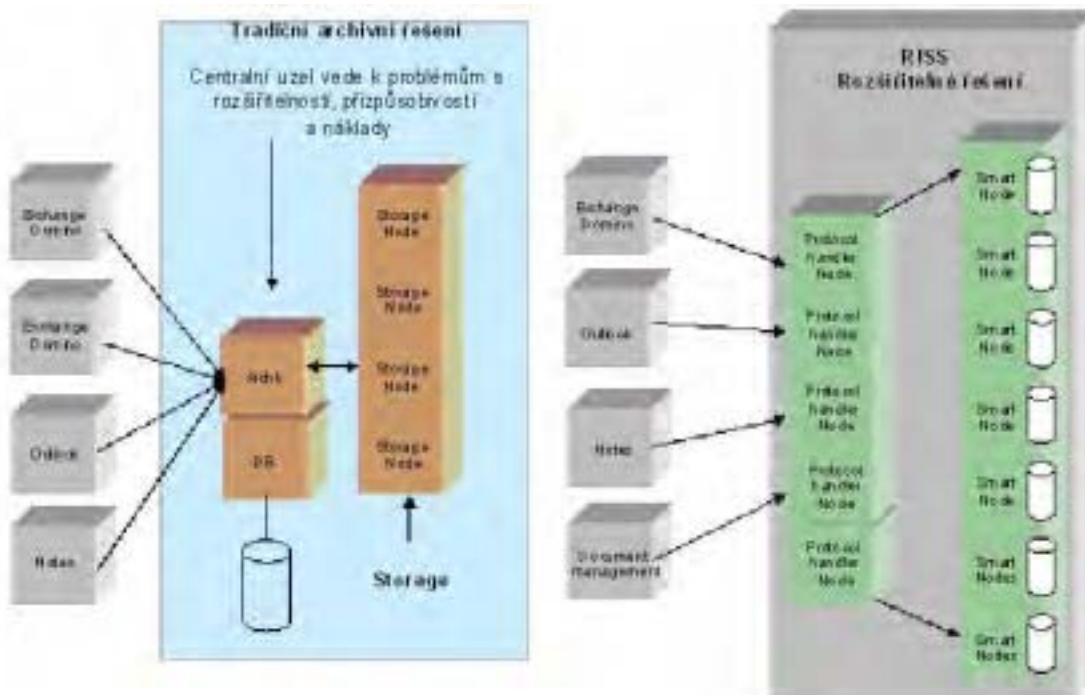
Obrázek 2: Architektura RISSu

Architektura a rysy

Architektura systému RISS je chráněna patentem a je znázorněna na obrázku 2. Celé řešení je realizováno jako síť buněk, tzv. smart cells, z nichž každá představuje samostatné datové úložiště. Archivní data jsou tak rozdělena a distribuována do malých částí. Každá buňka zastává jak funkci datového úložiště, tak indexování obsahu a atributů. Archivovaná informace je tedy zpracovávána paralelně přičemž je k dispozici dostatečný výpočetní výkon. Typická buňka je realizována low-end serverem ProLiant nebo serverem typu blade. Některé buňky zastávají specifickou funkci aplikačního rozhraní pro aplikace, jejichž data jsou archivována. Tyto buňky se nazývají protocol handlers a zajišťují paralelismus přístupu k archivu. Protocol handlers zajišťují load balancing zátěže mezi jednotlivé buňky a jejich počet může být rozšířen, pokud vzroste zátěž dané aplikace. Zátěž je rozložena mezi jednotlivé protocol handlers. Všechny komponenty systému RISS jsou redundantní. Každá buňka s daty může být mirrorována na jinou buňku a tak jsou data chráněna proti výpadku každé z buněk. Výhodou této architektury je možnost neomezeného rozšiřování o další buňky. Protože zároveň s datovým úložištěm jsou distribuovány i další funkce jako indexování a vyhledávání, nedochází při této koncepci k dosažení výkonového stropu, neboť přidání buňky je i přidání příslušného výpočetního výkonu. Integrita dat je chráněna digitálními podpisy, zpráva je podepsána zároveň s údajem o čase (time stamp).

Obrázek 3 srovnává architekturu systému RISS s tradičním archivem. Archivní komponenta v tradičním řešení je single point of failure a zároveň bottleneck celého řešení. Archivní komponenta

musí ukládat a vyhledávat data v úložišti a zároveň se stará o indexování a další činnosti. Archivní komponenta je těžko rozšiřitelná v případě dosažení výkonového stropu. Centrální databáze je slabina z pohledu bezpečnosti, při její havárii může dojít k nedostupnosti celého archivu. Naproti tomu RISS podporuje paralelní zpracování archivačních požadavků od jednotlivých aplikací pomocí protocol handlerů. Protocol handlers spolupracují s databázemi na jednotlivých buňkách (smart nodech), které zajišťují indexování pro full-text vyhledávání a další činnosti na datech dané aplikace. Tyto smart nody jsou replikovány a tudíž nemůže dojít k nefunkčnosti archivu z důvodu pádu jedné z databází.

Obrázek 3: Srovnání s tradiční architekturou

Pomocí protokolu LDAP se provádí synchronizace změn v účtech v Active Directory s údaji v RISSu. Účty v AD jsou přidávány, ubírány a měněny a toto je to plně automaticky promítnuto do RISSu. Při přístupu uživatele k RISSu je jeho autentizace provedena proti AD, tedy žádná hesla z AD nejsou uložena v RISSu. Naopak, pokud je uživatel již přihlášen do Windows AD domény, je automaticky přihlášen i v RISSu a není třeba další logon.

Monitoring systému je zabezpečen několika způsoby. Nástroj Control Center monitoruje stav systému a aktivitu, lze pomocí něho konfigurovat zátěž, replikace a sledovat query aktivity. Dále je možné generovat email reporty a to buď periodicky nebo v reálném čase. RISS umožňuje i SNMP management nástroji HP OpenView.

Disaster tolerance a zálohování jsou nadstavbové prvky systému RISS. RISS je možné implementovat ve více geograficky oddělených lokalitách tak, že vždy existují alespoň 2 kopie dat. Tato data jsou asynchronně replikována, tedy nedochází k pozastavení funkce RISSu z důvodu přerušení komunikace mezi lokalitami. Funkce disaster recovery je realizována automatickým překlopením (failover, failback) mezi lokalitami tak, že nedojde ani k přerušení přístupu, ani ke ztrátě dat. Zálohování je možné realizovat lokálně na pásku nebo na vzdálené zálohovací zařízení.

Závěr

Na závěr lze shrnout, že systém RISS představuje výkonné, vysoce dostupné a spolehlivé integrované řešení, s vysokou mírou rozšiřitelnosti, spravovatelnosti a dohledu, které je vhodné pro prostředí s nejvyššími nároky na uchování dat a řízení životního cyklu informací.

Využití multiaplikační čipové karty ve veřejné správě

Vladimír Kašpar, Business consultant Public, LogicaCMG

Multifunkční čipové karty mají ve veřejném sektoru (a samozřejmě nejen tam) všestranné využití. Jsou moderním médiem se značným potenciálem a mohou přinést řadu výhod jak občanům, tak organizacím – mj. zjednodušení mnoha činností, lepší a dostupnější služby, vyšší efektivitu. Masovější rozšíření těchto karet však naráží i na určité překážky a problémy, které ještě zbývá vyřešit.

Koncepce víceúčelové „městské“ karty jako univerzálního autorizačního a platebního prostředku, jež byla vytvořena v Plzni, představuje první podobný projekt v České republice a je unikátní také v mezinárodním měřítku. Na jeho realizaci spolupracoval městem vlastněný Plzeňský holding a nyní pokračují v rozvoji projektu Plzeňské městské dopravní podniky se společností LogicaCMG, která má s podobnými řešeními zkušenosti i ze zahraničí.

Plzeňská karta v současnosti

Možnost využívat městskou čipovou kartu mají obyvatelé Plzně a jeho okolí od 1. června 2004, a to zatím hlavně v městské hromadné dopravě (MHD) a Integrované dopravě Plzeňska (IDP). Jde mj. o nahrazení papírových předplatných kuponů – cestující si vyberou období, kdy budou využívat dopravu (začátek i konec tohoto období si mohou určit prakticky libovolně) a po zaplacení je vše zaznamenáno na jejich kartu. Revizoři v MHD jsou vybaveni čtečkami čipových karet.

Celý systém, byl rozšířen o nové produkty, a sice Plzeňskou jízdenku, což je „anonymní“ Plzeňská karta, která umožní zakoupení jízdního dokladu cestující přímo ve vozidle pomocí elektronické peněženky. Dále je pro studenty připravena kombinovaná Plzeňská karta a ISIC karta.

Plzeňská karta je ale využitelná i pro rezervaci vstupenek na kulturní představení – např. do Divadla J. K. Tyla. Systém je postupně rozšiřován – tak, aby občanům byl prostřednictvím karty umožněn nákup či rezervace vstupenek na nejrůznější kulturní a sportovní akce, karty se postupně zavádějí ve školních a podnikových jídelnách, připravuje se jejich využití v bazénech, knihovnách, galeriích, k úhradě poplatků za parkovné apod.

Vize do budoucna

Plány pro budoucí využití Plzeňské karty se týkají především následujících oblastí:

1. Postupné rozšiřování služeb občanům – držitelům karet

Bude se jednat zejména o zkvalitnění stávajících služeb, rozšíření možností „dobíjení“ karty a zavedení nákupu služeb v rámci městských organizací (hromadná doprava, rezervační systém, dobíjení přes samoobslužné terminály).

2. Zapojení komerční sféry

Právě to může výrazným způsobem rozšířit služby pro držitele karet. Možnost rozšíření je do značné míry dána spolupracujícími komerčními subjekty. Výhodné bude navázat spolupráci s organizací disponující výrazným počtem spolupracujících subjektů. (Zajímavým partnerem je v tomto směru např. bankovní sektor.)

3. e-Government

Čipovou kartu jako autentizační prostředek je možné využít pro zajištění kvalitnější komunikace občanů s úředníky nejen z magistrátu, ale v budoucnu i s organizacemi státní správy (finanční úřady, zdravotní pojišťovny, ministerstva apod.) a některými komerčními subjekty. Jde o ucelený komplex procesů a činností ve vazbě na aplikace, jež jsou implementovány na úřadech. Ty umožní komunikaci občanů s úřady bez nutnosti osobního kontaktu, čímž bude dosaženo rychlého a efektivního vyřízení úředních záležitostí. Občan bude mít z pohodlí svého domova možnost kdykoliv se ujistit, že jeho záležitost je v procesu vyřizování. Úředník může vybraným komunikačním kanálem přímo komunikovat s občanem a tím dochází ke zrychlení celého procesu (není nutné čekat na úřední den).

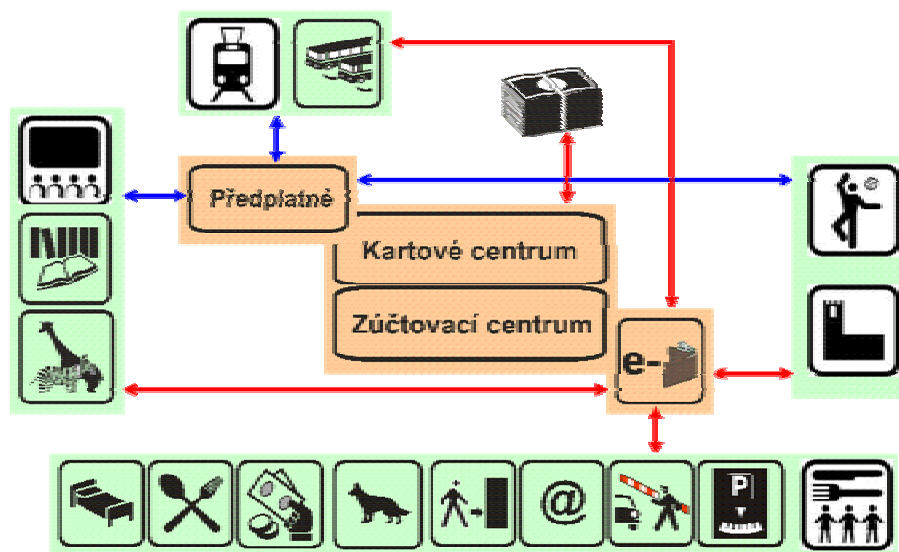
Celý systém má pro město tyto hlavní přínosy:

- Jednotný systém úhrady části služeb, poskytovaných městem, eliminující náklady na operace s hotovými penězi.
- Příjem z poplatků za vybrané transakce, realizované prostřednictvím čipové karty.
- Příjem z kreditního úroku na vypořádacím účtu, na který budou hrazeny hotovostní prostředky za dobíjení karet a z něhož budou vypláceny prostředky za jednotlivé úhrady, prováděné čipovou kartou. Možnost predikce potřeb občanů na základě dat, shromážděným po prvním období provozu systému.
- Připravenost čipové karty na připravovanou profesní čipovou kartu zaměstnanců veřejné správy.
- Uspádnění komunikace úředník – občan s využitím kvalifikovaného elektronického podpisu.
- Výrazné zkrácení lhůt pro vyřizování jednotlivých záležitostí občanů ve vztahu k městu.
- Město bude mít lepší přehled o využívání služeb, které poskytuje prostřednictvím městských organizací.
- Prestižní záležitost – jedná se o atraktivní formu prezentace města a potažmo celého kraje.

Fungování systému

Jádro systému je tvořeno „městským“ zúčtovacím centrem (bez nutnosti bankovní licence nebo bankovního krytí) včetně autorizačního modulu a karetním centrem. Zároveň jsou vytvořeny potřebné „platební“ nástroje a je realizována integrace pilotních organizací.

Součástí systému je i centrální validační server (obdoba autentizačního a autorizačního centra) a zároveň poskytuje i běžné kryptografické služby pro systémy – sjednotí a zjednoduší implementaci elektronického podpisu do jednotlivých agend.

O autorovi

Vladimír Kašpar, Business consultant Public, LogicaCMG, s. r. o.

V LogicaCMG od roku 2001 na pozici business consultant se zaměřením převážně na oblast veřejné správy a transportu. Účast na projektech pro dopravní podniky-ekonomické a dopravní systémy, město Plzeň-ekonomický systém a DMS.

Problematika zveřejnění úřední desky způsobem umožňujícím dálkový přístup a přijímání podání v elektronické podobě podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb.

Mgr. Jiří Kaucký, ředitel odboru legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra ČR

Úvod

V souvislosti s účinností nového správního řádu Ministerstvo vnitra v rámci svých internetových stránek www.mvcr.cz zřídilo speciální stránku ke správnímu řádu (www.mvcr.cz/spravnicirad). Byla zřízena i speciální e-mailová adresa (spravnicirad@mvcr) a telefonní linka (974 817 349), dostupná v pracovních dnech od 7.30 do 16.15 hod a v pátek do 15 hod. Písemné dotazy jsou odpovídány co nejrychleji, dle své obtížnosti a dle nápadu agendy. Pokud se jedná o dotazy vztahující se k problematice závažnějšího nebo nejednoznačného charakteru, jejichž zodpovězení by mohlo mít zásadní vliv na výklad určitých ustanovení správního řádu v aplikační praxi, předkládají se v zájmu jednotného výkladu orgánu, který zřídil ministr vnitra za tímto účelem, Poradnímu sboru ministra vnitra ke správnímu řádu. Poradní sbor projednával již několik desítek případů a závěrů bylo přijato více než 20. Jakmile je v rámci Poradního sboru přijat nějaký závěr, je prezentován na internetových stránkách Ministerstva vnitra.

Kromě závěrů Poradního sboru jsou na internetových stránkách správního řádu stručné metodiky pro různé běžné činnosti správních orgánů; znalost těchto metodik je pro adresáty veřejné správy vhodná, aby např. vyvrátili nebo potvrdili své pochybnosti o legalitě konkrétního postupu správního orgánu.

Nalezneme např. metodiku vedení spisové služby dle správního řádu (též ve vztahu k zákonu č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě).

Další důležitou „metodikou“ jsou *vzory usnesení při řízení o přestupcích*; i tyto vzory jsou uveřejněny na internetových stránkách. Až na pár výjimek lze tyto vzory využít i v jiných typech řízení, než je řízení přestupkové, což opět z pohledu adresátů veřejné správy pomáhá v orientaci v těchto procesních správních aktech.

Pro veřejnost nejzajímavější je rubrika odpovědi na nejčastěji kladené dotazy, která se často aktualizuje podle potřeb praxe.

Elektronická úřední deska a elektronická podatelna z hlediska správního řádu

Podle § 26 odst. 1 správního řádu musí správní orgán zřídit nepřetržitě přístupnou úřední desku. V tomto ohledu nedochází v případě obcí téměř k žádnému posunu oproti předchozímu právnímu stavu, jediným rozdílem je to, že podle nového správního řádu musí být úřední deska přístupná nepřetržitě, zatímco podle dosavadní úpravy obsažené v obecním zřízení musela být úřední deska umístěna na místě, které musí být veřejně přístupné zpravidla po 24 hodin denně. Podle § 26 musí správní orgán rovněž zveřejnit obsah úřední desky způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Již před 1. lednem 2006 měly všechny obce bez výjimky s ohledem na zákon o svobodném přístupu k informacím (zákon č. 106/1999 Sb.) povinnost zveřejňovat údaje uvedené v tomto předpisu způsobem umožňujícím dálkový přístup (na internetu), neboť jsou povinnými subjekty ve smyslu tohoto zákona.

Správní řád nově výslovně ukládá těm obcím, které nebudou schopny samy zveřejnit obsah své úřední desky způsobem umožňujícím dálkový přístup (zejména půjde o některé menší obce), aby o tomto zveřejňování uzavřely veřejnoprávní smlouvu s obcí s rozšířenou působností, která pak bude za podmínek obsažených ve smlouvě tuto povinnost za obec vykonávat. K uzavření zmíněné veřejnoprávní smlouvy je třeba souhlasu nadřízeného správního orgánu (v případě obcí krajského úřadu) a tento souhlas je vydáván jako rozhodnutí ve správním řízení.

Nedojde-li k uzavření této smlouvy, krajský úřad rozhodne, že tuto povinnost bude vykonávat pověřený obecní úřad, do jehož správního obvodu obec patří. Obec, která nemá prostředky na samostatné vedení webových stránek, tuto možnost v každém případě získá.

Ustanovení § 26 odst. 1 je třeba interpretovat tak, že součástí obsahu úřední desky zveřejněného způsobem umožňujícím dálkový přístup by mělo být uvedení všeho (textu všech dokumentů, oznámení atd., i s uvedením data vyvěšení a sejmutí z „klasické“ úřední desky), co je umístěno na úřední desce, a nikoli jen jejich soupis. Povinností správních orgánů je zveřejňovat na úřední desce, a tedy rovněž způsobem umožňujícím dálkový přístup, nejen písemnosti související se správním řízením (například při doručování veřejnou vyhláškou podle § 25), ale všechny dokumenty, jejichž publikaci na úřední desce správního orgánu ukládají zvláštní zákony (zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hlavním městě Praze apod.).

Podle některých zákonů zveřejňují správní orgány určité písemnosti pro jiné správní orgány a vzniká otázka, jestli jsou tyto jiné správní orgány povinny zasílat příslušné dokumenty v elektronické podobě. Tato povinnost není sice výslovně stanovena, je však potřeba brát ohled na § 8 odst. 2 správního řádu, podle kterého správní orgány vzájemně spolupracují v zájmu dobré správy. Pokud by tedy zaslání potřebného dokumentu znamenalo pro zasílající orgán výrazně menší náklady než pro orgán, který písemnost zveřejňuje (zejména má-li písemnost již v elektronické podobě), měl by ji v této podobě také zaslat.

Ustanovení, podle kterého „obsah úřední desky musí být zveřejněn rovněž způsobem umožňujícím dálkový přístup“, má především informační význam a jeho smyslem je zajistit adresátům veřejné správy možnost seznámit se „na dálku“ s dokumenty publikovanými na úřední desce. Není nezbytné, aby byly tyto dokumenty zveřejněny způsobem umožňujícím dálkový přístup po celou dobu, po kterou jsou vyvěšeny na úřední desce (i když by to bylo vhodné). Pokud by zvláštní zákon speciálně nestanovil, že toto nezveřejnění způsobem umožňujícím dálkový přístup způsobuje neplatnost (neúčinnost) zveřejnění na úřední desce jako takového (tedy celého procesního úkonu včetně zveřejnění na „klasické“ úřední desce, nelze tuto neplatnost/neúčinnost dovozovat z „pouhého“ porušení § 26 odst. 1 věty třetí správního řádu, kde takové důsledky stanoveny nejsou (tak je tomu pouze pro doručování veřejnou vyhláškou pro ten správní orgán, který doručuje v § 25 odst. 2 správního řádu).

Elektronická podatelna u správních orgánů měla být zřízena pro příjem podání podepsaných zaručeným elektronickým podpisem již podle bývalého správního řádu (zákona č. 71/1967 Sb.). V současné době se počítá s rozvojem tohoto typu komunikace mezi správními orgány a jejich adresáty. Podle § 37 odst. 4 a 5 správního řádu je podání možno učinit písemně nebo ústně do protokolu anebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem. Za podmínky, že podání je do 5 dnů potvrzeno, popřípadě doplněno způsobem uvedeným ve větě první, je možno je učinit pomocí jiných technických prostředků, zejména prostřednictvím dálkopisu, telefaxu nebo veřejné datové sítě bez použití zaručeného elektronického podpisu. Ten, kdo činí podání v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem, uvede současně poskytovatele certifikačních služeb, který jeho certifikát 16) vydal a vede jeho evidenci, nebo certifikát připojí k podání.

Závěr

Přijetí zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, se stalo jednou z příležitostí, jak zohlednit a podpořit rozvoj elektronické komunikace při výkonu veřejné správy. Přesto samotný správní řád, který je pouze procesním předpisem, může s těmito prvky moderní komunikace spíše počítat, větší četnost jejich využití bude spojena se zvláštními právními úpravami na jednotlivých úsecích veřejné správy, včetně předpisů technického charakteru.

Mimo rozvoje elektronické komunikace mezi správními orgány a dotčenými osobami lze jistě očekávat též rozvoj elektronické formy vedení spisové služby.

O autorovi

Mgr. Jiří Kaucký, ředitel odboru legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra ČR

Od ukončení Právnické fakulty UK v Praze je zaměstnán na odboru legislativy a koordinace předpisů MV, v letech 1997–2001 zde vedl oddělení správního řízení; od r. 2001 je ředitelem tohoto odboru. Je členem rozkladové komise ministra vnitra. V odborné literatuře publikuje články týkající se zejména správního řízení.

Projekt Internet pro seniory přivádí děti a seniory do školních lavic

Monika Kavanová, Oracle

Hradec Králové se účastní ojedinělého projektu ve střední Evropě. Radnice města, společně s obecně prospěšnou společností Internet pro všední den pomáhají starším spoluobčanům s integrací do informační společnosti. Projekt Internet pro seniory, který technologicky a projektově podpořily podniky Oracle Czech a Oxygen Solutions měl nečekaný úspěch a z jeho realizace profitují jak aktivní senioři, tak i žáci několika základních školy v Hradci Králové, kteří o několik generací starší spoluobčany učí „jak na počítač“. Školáci poznali, jak těžké může být někoho systematicky vzdělávat, senioři zase pochopili, že s počítačem dnes umí doslova každé dítě a že zvládat alespoň základy je prostě nezbytné.

Hradec Králové tímto projektem navázal na úspěšnou první etapu Internetu pro seniory, který probíhal v roce 2002 v Jihlavě. I tam byl zájem větší, než byli organizátoři schopni uspokojit. Obecně prospěšná společnost Internet pro všední den plánuje pokračování i v dalších větších městech v České republice. Například v Hradci Králové tímto programem prošlo již téměř 1000 seniorů a dětí.

Principem projektu je setkání dvou generací. Děti ze základních škol ve věku 10–14 let učí občany starší 60 let základům práce s počítačem, emailové komunikaci a ukazují jim, jak správně zacházet s internetem. Netradiční výměna informací pomáhá dětem osvojit si základy pedagogiky a seniorům zmírnit míru jejich sociální izolace a generační propasti. Výuka (14 hod.) asi 100 seniorů probíhá za přítomnosti učitele informatiky.

Po skončení sady kurzů mohou senioři pokračovat elektronickou formou vzdělávání pomocí počítače a internetu. Následné elektronické kurzy fungují pomocí vzdělávacího systému Oracle iLearning a nabízí je firma Gopas na aplikace MS Word a MS Excel. Pomocí nich a učebnice, kterou senioři dostávají, si mohou ještě po celý jeden rok probrané „učivo“ kdykoliv zopakovat.

Unikátnosti celého projektu si všimnuli i odborníci z České společnosti pro rozvoj lidských zdrojů. Společnost Oracle Czech proto loni spolu se svými partnery získala cenu Human Resources Excellence Award, oceňující nejlepší projekty a profesionály v oblasti rozvoje lidských zdrojů, kteří nejvíce přispěli k rozvoji svého podniku, profese a společnosti v roce 2005. Vítězství v tomto projektu bylo přitom v rámci společnosti Oracle prezentováno na celoevropské úrovni jako vzorový projekt toho, jak může společnost jako je Oracle proniknout ke koncovým spotřebitelům.

Projekt Internet pro seniory prosazuje aktivní účast seniorů na společenském životě v České republice, odstraňuje jejich strach z informačních technologií a především jim pomáhá objevit a využívat možnosti, které internet v dnešní době nabízí (ebanking, vyhledávání informací, e-mail apod.). Nepřímým efektem projektu je i to, že senioři mohou v běžném životě na těchto službách ušetřit. Dětem projekt nabízí možnost naučit se komunikovat s jinou generací, učí se respektovat druhé, předávat své znalosti nenásilnou formou a vhodnou rychlostí. Mezi dítětem a seniorem vzniká vazba, která je ve výchovném procesu nezastupitelná. Školáci si vyzkouší i role učitelů, musí své seniory povzbuzovat, opravovat, hodnotit i motivovat. To všechno ve svém budoucím životě rozhodně použijí.

Více o projektu je možné získat na adrese: monika.kavanova@oracle.com, ltoman@oxygen.cz.

Registr dlužníků státu

David Kotris, Ministerstvo informatiky ČR

V listopadu 2005 vláda svým usnesením č. 1478 oficiálně započala budování tzv. registru dlužníků státu. Konkrétně vláda ukládá místopředsedovi vlády pro ekonomiku a ministryni informatiky připravit analýzu využitelnosti stávajících evidencí pro registr dlužníků státu a návrh dalšího postupu jeho přípravy.

Iniciativa směřující k přípravě registru dlužníků však započala již v létě 2005, a to z aktivity Rady pro rozvoj podnikatelského prostředí, přesněji v rámci projektu Zjednodušení administrativy pro podnikatele (ZAP), kdy vznikla potřeba sdílení informací o bezdlužnosti podnikatelů vůči státu jako nástroje snížení administrativní zátěže podnikatelů při zahájení a v průběhu podnikání. V této souvislosti vznikla potřeba detailnější analýzy stávajících evidencí a legislativy.

Cílem analýzy má být navržení optimálního řešení registru dlužníků státu včetně určení vhodného správce, přičemž je již nyní zřejmé, že za data si budou odpovídat i nadále jednotlivé úřady (Česká správa sociálního zabezpečení, Ministerstvo financí, zdravotní pojišťovny) a půjde o informační projekt vycházející z potřeby více správců informačních systémů veřejné správy.

Výsledkem by měla být jednotná evidence, která bude obsahovat informace o nedoplatcích na daních, clech, pojistném na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistném na veřejném zdravotním pojištění, popřípadě i dluhy z obchodního styku atd.

V případě vytvoření registru dlužníků státu bude moci dojít ke snížení administrativní zátěže na straně státu i podnikatelů v situacích, kdy je na základě stávající legislativy vyžadováno k prokázání neexistence dluhů příslušného subjektu týkajících se některých povinných plateb (daně, platby pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění) potvrzení o bezdlužnosti.

Vzhledem k náročnosti projektu by však měl registr dlužníků státu v první etapě obsahovat pouze informace o nedoplatcích na daních, pojistném na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistném na veřejné zdravotní pojištění. Analýza však byla zadána tak, aby bylo možné do registru v budoucnu zařadit další dluhy vůči státu, například dluhy na soudních poplatcích, nebo elektronickém mýtném.

Co se týká vlastního technického řešení, tak v této chvíli ještě nelze říct, zda půjde o vybudování samostatně stojícího informačního systému s vlastní databází a funkcionalitou nebo o pouhý webový portál zajišťující jednotný přístup k datům několika dílčích systémů příspěvatelů.

Již teď je ale jasné, že registr dlužníků státu nepůjde vytvořit bez odpovídajících legislativních změn. Základním problémem jsou osobní údaje, které nelze sdílet bez výslovného zákonného zmocnění, a proto bude nutné novelizovat několik zákonů.

V současné době je na základě výše zmíněného usnesení vlády připravován materiál, který vznikne na základě analýzy zpracovávané externí firmou, přičemž tento materiál by měl být do konce dubna 2006 předložen vládě, která na jeho základě rozhodne o dalších konkrétních krocích k vytvoření tohoto registru.

Co přináší novela zákona o svobodném přístupu k informacím

David Kotris, Ministerstvo informatiky ČR

Parlament na začátku tohoto roku schválil návrh zákona, který přináší zásadní novelizaci zákona o svobodném přístupu k informacím, která bude účinná již v průběhu března.

Předně novelizace transponuje do českého právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/98/ES, o opakovaném použití informací veřejného sektoru a v souladu s ní stanovuje obecný rámec přístupu k informacím veřejného sektoru.

Schválený zákon klade důraz především na rychlé a pro povinné subjekty méně zatěžující poskytování informací díky upřednostnění elektronické komunikace při poskytování informací. Obecnou zásadou je důraz na použití elektronických prostředků pro získávání informací a poskytování informací v jazycích a formátech, ve kterých byly vytvořeny, nebo do kterých mohou být snadno konvertovány, pokud je to možné a vhodné.

S ohledem na dosavadní zkušenosti muselo dojít ke zpřesnění některých ustanovení zákona, které se týkaly např. poskytování předmětů práv k duševnímu vlastnictví, kdy dosavadní kusá úprava nebyla pro povinné subjekty dostatečně instruktivní.

V této oblasti klade zákon důraz na standardní návrhy licenčních smluv, které by měly být elektronicky zpracovatelné a umožňovat uzavření smlouvy prostřednictvím sítí elektronických komunikací s důrazem na jednotná přístupová místa k informacím, nejlépe přes elektronický přístupový portál.

Díky upřesnění možnosti poskytovat i určité informace, které jsou předmětem duševního vlastnictví, a v zájmu co nejširšího poskytování těchto informací, zavádí zákon ochranu úředních databází zvláštním právem pořizovatele databáze podle autorského zákona. Tato úprava umožní povinným subjektům zpřístupňovat své databáze ve větší míře než dnes, a zároveň se účinně bránit proti využívání těchto databází nad míru stanovenou právními předpisy.

Novela zákona vedle transpozice Směrnice také reaguje na problémy, které se objevily v souvislosti s aplikací zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, zejména tím, že sjednocuje a zpřesňuje terminologii dosavadního předpisu. Novela reaguje i na vývoj legislativy, zejména na vznik územních samosprávných celků a stanoví jasné postupy při vyřizování žádostí o informace týkající se samostatné nebo přenesené působnosti těchto celků.

V návaznosti na novou úpravu správního řízení novela odstraňuje dosavadní problematickou fikci rozhodnutí o neposkytnutí informace v případě nečinnosti povinného subjektu, protože v současnosti již existují vhodnější prostředky obrany proti nečinnosti, než byla dosavadní fikce.

Novela též zavádí nový postup při určování výše úhrady spojené s poskytováním informací. Výši úhrady bude možné přezkoumat nadřízeným orgánem a výše takovýchto úhrad musí být zveřejňována v zájmu kontroly veřejností a transparentnosti určování výše úhrad.

Novela však přináší i některé právní nejasnosti, které se v zákoně objevily ve výborech Poslanecké sněmovny. Jde především o zavedení tzv. apelačního principu (soud chybné rozhodnutí zruší a sám o věci rozhodne – správní orgán jeho rozhodnutí pouze provede) do řízení správních soudů, které se zabývají rozhodnutími o odmítnutí žádosti o informace. Současné správní soudnictví se v řízeních, v nichž přezkoumává rozhodnutí správních orgánů, řídí tzv. principem kasačním (to znamená, že napadené rozhodnutí buď potvrdí jako správné nebo ho zruší a vrátí k dalšímu projednání správnímu úřadu) a nová úprava může znamenat výrazný zásah do této současné koncepce správního soudnictví. Na druhou stranu v tomto bodě zákon výrazně zvýší jistotu občana, že se opravdu k potřebné situaci (pokud na ni má nárok) dostane.

Projekty k dlouhodobému uchovávání elektronických dokumentů v zahraničí – výběr

PhDr. Karel Koucký, Ing. Roman Mík, Národní archiv

Německo

Dlouhodobé uchovávání elektronických dokumentů (ED) je tradičně spojeno s otázkou výstavby a legislativního zakotvení kompetentního pracoviště, které by řídilo a spravovalo příslušné datové úložiště, v němž by se shromažďovaly ED určené k dlouhodobé archivaci a toto pracoviště by zároveň vykonávalo metodickou činnost u původců v oblasti nakládání s těmito daty. Jestliže například australský model vykazuje trend uchovávat elektronická data přímo u instituce, která je jejich původcem, v Německu po delší diskuzi převládá názor na vytvoření jediného, v horším případě několika málo (v závislosti na současné struktuře německé archivní správy) centrálních pracovišť, která by definovaným způsobem přebírala data od původců a vykonávala nad nimi dohled. V centru pozornosti stojí především zatím těžko odhadnutelné, ale v každém případě vysoké náklady na provoz takového pracoviště (odhad reálných nákladů, vycházející ze zkušeností zahraničních projektů, zatím troskotá na problematické kompatibilitě vstupních údajů). Efektivní fungování centrálního shromaždiště elektronických informací je logicky podmíněno prosazením jednotného informačního (archivního) systému u úřadů nebo jemu odvozeného modulu v podobě nezávislého informačního rozhraní.

V Německé spolkové republice má dlouhodobější systematizované zkušenosti s přebíráním, zpracováním a uchováváním elektronických dat až na výjimky pouze Německý spolkový archiv (Bundesarchiv). Předpokladem vypořádání se s touto zásadní problematikou je vycházení Spolkového archivu z výsledků práce projektu DOMEA-Konzept, který v Německu běží od sklonku 90. let minulého století a na němž mají pracovníci tohoto archivu zásadní podíl. Myšlenkou DOMEA-Konzeptu je prosazení společných organizačních prvků do elektronických systémů spisové služby, používaných veřejnou správou, které by zohledňovaly budoucí nakládání s elektronickými daty v příslušných archívech. Kromě tohoto konkrétního bodu je součástí projektu DOMEA nástin řešení celé řady dalších problémových okruhů spojených s dlouhodobou archivací elektronických dokumentů, což z něho vytváří na jedné straně ucelený koncepční systém, který je ovšem na straně druhé otevřený dalším podnětům a inovacím. Charakteristickým znakem projektu DOMEA-Konzept je jeho neustálý dynamický vývoj, který klade vysoké nároky na organizaci práce.

Dlouhodobá práce na DOMEA-Konzeptu vyústila v jeho uznání Spolkovým úřadem pro informatiku (KbSt) jako certifikačního standardu, kterým jsou ověřovány používané elektronické systémy spisové služby ve veřejném sektoru. Certifikační řízení běží od března 2005, systémy, které se uchází o udělení certifikátu DOMEA-Konzept, musí prokázat, že jejich provoz splňuje minimálně 120 z přibližně 1000 předepsaných bodů. Tyto požadavky jsou přesně definovány v příslušném katalogu. DOMEA-Konzept se obecně ve veřejném sektoru setkal s neobyčejně kladnou odezvou.

Řešitelé projektu DOMEA-Konzept předložili komplexní návrh koncepce dlouhodobého archivování elektronických dokumentů, jež vychází z vlastních zkušeností i zkušeností zahraničních kolegů, především z anglosaských zemí. Německý Spolkový archiv má na kontě již několik převodů a částečného zpřístupnění starých souborů elektronických dat z prostředí státní správy obou německých republik z období 60.–90. let minulého století. Jsou jimi databáze (různé zaměstnanecké statistiky z 90. let, hlášení o úmrtích a pohraničních incidentech z dob NDR, kádrová data aj.), elektronické publikace, elektronické pozůstalosti (např. pozůstalost říšského kancléře Josefa Wirtha částečně získaná digitalizací materiálů deponovaných v Moskvě nebo pozůstalost ministerského předsedy a předsedy Spolkového ústavního soudu Ernsta Bendy), některá geodata, produkty elektronických spisových systémů a internetové stránky.

Protože konečně prosazení základních principů správy ED ve státních úřadech, odpovídajících nárokům dlouhodobé archivace, je záležitostí horizontu několika let a současně zde figuruje akutní nutnost přebírání elektronických dat, kterým hrozí zánik, preferuje Spolkový archiv přejímání elektronických dokumentů v jakémkoliv formátu, jenž si posléze vlastními náklady transformuje do požadovaného tvaru (preferované formáty: ASCII, PDF-A, TIFF, XML). Jedná se samozřejmě o provizorní

řešení (je třeba zohlednit nároky technické, finanční i personální), ovšem v nastalé situaci lze toto řešení označit za pravděpodobně jediné správné. V Bundesarchivu jsou data uchovávána ve dvou kopiích, primární kopie se nachází na magnetickém úložišti, sekundární na optickém nosiči (CD-R). Koncoví uživatelé mají možnost studovat tato data v místě archivu nebo si za jistých předpokladů mohou odnést kopii na CD s sebou (45.50 EUR/CD). Vlastnímu zpřístupnění (zatím pouze odborné veřejnosti) předchází logická anonymizace dat. Badatel má potom k dispozici pouze dokument v archivační podobě. Aby získal požadované informace, je třeba texty rozbalit a dekodovat některým z příslušných softwarových nástrojů. Jedná se tedy o celkem nákladnou operaci. Z tohoto důvodu využívají ED ve Spolkovém archivu zatím spíše řešitelé větších, finančně zabezpečených výzkumných projektů nebo státní správa, než jednotlivci (např. pracovní skupina pro šetření zpronevěry majetku DDR z let 1990 a 1991).

Německé právní normy operují s termínem „přezkoumatelné elektronické archivování“. Vyhovující archivní systém je ten, který podle zákonů libovolné informace spolehlivě, v nezměněné podobě, úplně a řádně spravuje, podporuje jejich ukládání v databankách, umožňuje bezztrátovou reprodukci a vyhledávání dat. Současná archivní praxe v Německu respektuje uchovávání různých forem dokumentů v úřadech po dobu až 30 let, což klade zvýšené nároky na jejich správu. Co se týče elektronických dokumentů, je nezbytně nutné věnovat jim pozornost již v místech jejich vzniku.

Podle stávajícího archivního zákona musí původce archivu elektronické dokumenty nabízet, a tím i přebírat vzniklé náklady na jejich předávání. Tento moment je ovšem stále značně právně zamlžený, takže reálná situace vypadá odlišně. Z dostupných informací zatím pouze v Meklenbursku je od roku 2003 k dispozici zákon o spisové službě, který výslovně říká, že úřad je povinen hradit náklady na uchovávání elektronických dokumentů deponovaných u sebe, stejně jako náklady vzniklé při transferu do příslušného archivu (náklady na nosiče, migraci apod.).

V německé veřejné správě ovšem dosud převládá vedení spisové služby v klasické, papírové podobě. V některých ministerských resortech, respektive jejich referátech sice již běží pilotní projekty elektronických spisových systémů, vůdčí ovšem stále zůstávají papírová akta. Na vině je několik faktorů. Především nebyla uspokojivě vyřešena problematika elektronických podpisů, nejistota panuje v otázce co signovat, jak signovat apod. Původce má často zájem na uchovávání elektronických dokumentů ve vlastní režii, aniž by se koncepčně zamýšlel nad způsobem, jakým by tak činil. Významná je technická stránka věci, finanční problematiku ovšem rovněž nelze pominout. Zavedení elektronických systémů a sofistikované správy elektronických dokumentů brání rovněž rozdílná legislativa jednotlivých spolkových států. Příslušné právní normy jsou zde zatíženy celou řadou výjimek, které znesnadňují nakládání s daty.

Neuspokojivý stav řešení problematiky elektronických dokumentů u původců přitom ostře kontrastuje s dlouhodobým módním trendem digitalizovat v úřadech vše co se dá, podporovaným samozřejmě agresivní politikou výrobců softwaru. Výsledkem je v lepším případě zavalení archivu dokumenty v nejrůznějších, z hlediska dlouhodobé archivace často naprosto nevyhovujících formátech, v horším případě se do archivu nedostane nic.

Austrálie

Australský Národní archiv byl založen na základě *Archives Act* v roce 1983. Jedná se o instituci financovanou z rozpočtu v rámci (ministerstev) komunikací, informačních technologií a umění. Tato instituce byla včleněna do státní správy jako její orgán speciálním aktem generálního guvernéra z února 2001 (oddíl č.65 *Public Service Act, 1999*).

Archiv spravuje informace o struktuře vlády a záznamech vytvořených australskými vládními úřady, které tvoří archivní zdroje národa. Přispívá ke správě a pochopení politických, sociálních a kulturních hodnot v Austrálii díky

- propagaci role záznamů jako evidence právních norem
- podpoře efektivnosti a zodpovědnosti vládní administrace
- uchovávání a poskytování přístupu k dokumentaci představující interakci mezi australským obyvatelstvem a jejich vládou.

Zodpovědnosti archivu:

- sehrávat hlavní roli ve správě dokumentů Commonwealthu
- zpřístupňovat široké veřejnosti archiválie starší 30 let (s jistými omezeními)
- podporovat a usnadňovat používání archivních zdrojů
- být vedoucím orgánem ve vývoji a koordinaci uchovávání i využívání archivních zdrojů Austrálie

V rámci činnosti archivu došlo k vytvoření *Digital Government Branch*, která reflektuje priority uchovávání digitálních záznamů Archivem a *Agency Service Center*, jakožto první místo kontaktu australských vládních úředníků, kteří hledají v dokumentech spravovaných Archivem. Národní archiv dále zastává vedoucí úlohu v *Australasian Digital Recordkeeping Initiative (ADRI)*, která zaštiťuje veškeré instituce pracující se záznamy v Austrálii a Novém Zélandu. ADRI byla vytvořena pro podporu a sjednocení přístupu k problémům týkajících se uchovávání digitálních záznamů.

Australian Standard for Record Management

Jedná se o standard schválený ISO jako ISO 15489 v říjnu 2001. Představuje (podle naa.gov.au) dosud nejlepší management dokumentů na mezinárodní scéně. Svě základy nalezl v australském standardu *AS 4390-1996: Record management*. ISO 15489 se skládá ze dvou částí:

- AS ISO 15489.1 Records Management – Part 1: General
- AS ISO 15489.2 Records Management – Part 1: Guidelines

První část je věnována aktuálnímu standardu, který tvoří schéma pro uchovávání dat prostřednictvím definic vysokourovňových principů a metod. Hovoří se zde o výhodách správy záznamů, potřebách identifikovat hranice prostředí, ve kterých organizace působí a o důležitosti přiřazení zodpovědnosti za uchovávání dat. Mimo jiné popisuje i návrh takovéhoto systému (*Design of recordkeeping systems – DIRS* nebo hůře *DIRKS*) a výčet procesů a řízení správy dokumentů. Svým rozsahem pokrývá i monitoring a audit nebo zaškolování zaměstnanců.

Druhá část představuje doplňující technické zprávy, které popisují detaily a návody sloužící organizacím k lepšímu pochopení a nasazení standardu do svých struktur a organizačních zásad.

Standard představuje pro organizace řídicí schéma, podle kterého mohou vytvořit své vlastní postupy a metody sloužící k uchovávání záznamů. Obě části standardu jsou vytvořeny tak, aby pomáhaly institucím vytvářet, získávat a spravovat kompletně a přesně data a aby zároveň vyhovely právním náležitostem i podnikovým potřebám na straně jedné a splnily očekávání jejich investorů na straně druhé. Standard je možné aplikovat pro data v jakémkoliv formátu na různých datových médiích, vytvořených nebo přijatých libovolnou veřejnou nebo soukromou institucí. Stejně jako předchozí standard AS 4390 představuje současný ISO standard základní soubor konceptů pro Národní archiv pokud jde o způsoby uchovávání dat, použité metody a návody pro realizaci.

V textu standardu je velká část věnována i problematice metadat. Jako základ byl vzat *Dublin Core* a přes několik dalších mezistupňů došlo k vytvoření souboru atributů, který je možné najít v příloze. Zajímavostí také je, že v příloze standardu najdeme i formulář pro zaslání požadavku autorem například z důvodu chybějícího nebo naopak přebytečného atributu

Holandsko

Ústřední institucí v oblasti dlouhodobé archivace elektronických dokumentů v Holandsku je Národní knihovna (Koninklijke Bibliotheek – KB). V roce 1999 se začala zajímat o problém dlouhodobé archivace a snažila se najít vhodného partnera k vytvoření digitálního informačního archivního systému (Digital Information Archiving System – DIAS). V září 2000 byla navázána spolupráce s IBM a odstartoval projekt DNEP (Deposit for Dutch Electronic Publication), který měl za úkol dokončení DIAS a v rámci dosavadní činnosti i provedení analýzy a výzkumu dlouhodobé archivace (LTP Study). Cílem tedy bylo nalézt vhodný hardware a software, které při současném využití standardu OAIS povedou k řešení schopném spravovat elektronické dokumenty po staletí. K vytváření pravidel a standardů vydatně napomáhal projekt NEDLIB spolufinancovaný Evropskou komisí.

Během práce bylo vytyčeno 5 stěžejních oblastí, ve kterých bylo třeba provést hlubší výzkum. Tyto oblasti v budoucnu zaručí vývoj depositního systému:

- Autenticita
- Subsystem pro dlouhodobé uložení
- UVC
- Migrace rozsáhlých medií
- Webové publikace

Každé z oblastí byla adresována jedna LTP studie prezentující přehled získaných výsledků, a také její zařazení ve výsledném depozitním systému. Protože problém dlouhodobého uchovávání není stále vyřešen, byla by chyba provést celkový návrh systému obsahujícího zmíněné komponenty bez možnosti je měnit. Proto byla definována rozhraní mezi jednotlivými komponentami projektu DIAS, čímž se mezi nimi omezí závislosti a náhrada některé z komponent nebude mít kritický dopad na celý systém.

Projekty

Tabulka 1 – Významné projekty zabývající se dlouhodobým ukládáním ED

Název projektu	Stručná charakteristika	Původ
<p>VERSE (Victorian Electronic Records Strategy) http://www.prov.vic.gov.au/vers</p>	<p>Výzkumný projekt adresovaný ke zmapování problematiky elektronických dokumentů a jejich přínosu. Výsledkem byly prototypy technik popisující zacházení s elektronickými dokumenty při jejich vytváření, správě a archivování. Projekt se neustále vyvíjí a poslední novinkou je oficiální spuštění digitálního archivu (13.12.2005). Archiv je místem pro uložení „VERS-compliant digital records (VEOs)“, tedy dokumentů vlády státu Victoria. Ukládány jsou jak digitalizované materiály, ale zvláště elektronicky vytvořené dokumenty typu textový nebo tabulkový dokument, email, webová stránka, databáze atd.</p>	Austrálie
<p>PANIC (Preservation webservices Architecture for Newmedia and Interactive Collections) http://metadata.net/panic/index.html</p>	<p>Jedná se o současnou výzkumnou aktivitu, která probíhá pod záštitou skupiny MAENAD (Multimedia Access across Enterprises, Network and Domains) pracující v rámci australské DSTC (dodavatel nezávislých a aplikovaných výzkumných řešení primárně zaměřen na technologické služby pro vládní, obranné a zdravotní sektory). Cílem je vytvořit integrované rámcové řešení pro uchovávání, které podporuje rozsáhlé, heterogenní a distribuované kolekce, rozličné formáty, měnící se potřeby organizací, nabízí flexibilitu a adaptabilitu za využití velké řady případových studií jako porovnání emulace, migrace a významu metadat při dlouhodobém uchovávání atd.</p>	Austrálie
<p>UVC (Universal Virtual Computer) http://www-5.ibm.com/nl/dias/resource/overview.pdf</p>	<p>Jedná se o obecně využitelný počítač s tak jednoduchou architekturou, aby byla relevantní i v příštích letech. Důležité je, že není třeba tento počítač implementovat fyzicky.</p>	Holandsko
<p>JHOVE (JSTOR/Harvard Object Validation Environment) http://hul.harvard.edu/jhove/</p>	<p>Společný LGPL (GNU Lesser General Public License) projekt organizace JSTOR a Harvardské university. Cílem je vytvořit systém pro potvrzení formátu souborů. JHOVE poskytuje funkce pro digitální objekty - identifikaci nezávislou na formátu, validaci a charakteristiku.</p>	USA
<p>ADAPT (An Approach to Digital Archiving and Preservation Technology) http://www.umiacs.umd.edu/research/adapt/</p>	<p>Tento projekt je zaměřen na vývoj technologií pro vytvoření škálovatelné a spolehlivé infrastruktury dlouhodobého uložení a přístupu k digitálním fondům. Projekt je postaven na definování principu architektury distribuovaných objektů, které pracují na různých úrovních abstrakce, přičemž využívají gridových technologií a webových služeb. V rámci řešení byly vytvořeny hlavní softwarové komponenty a tyto se v současnosti využívají v několika pilotních projektech jako např. <i>Persistent Archives Project</i> (společné úsilí San Diego Supercomputer Center, univerzity v Marylandu a Národního archivu) nebo <i>Earth Science Information Partnership (ESIP) Data Grid Project</i> (spolupráce mezi marylandskou univerzitou, Georgie</p>	USA

	Mason University a univerzitou v New Hampshire).	
CAMILEON http://www.si.umich.edu/CAMILEON/about/aboutcam.html	Projekt se zabývá vývojem a odhadem technologických strategií dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů. Nositeli jsou Univerzita Michigan a Leeds.	USA, GB
NEDLIB http://www.kb.nl/coop/nedlib/	Jedná se o společný projekt evropských národních knihoven zabývajících se základní infrastrukturou nutnou pro vytvoření evropského depozitáře elektronických publikací.	Holandsko
PANDORA http://pandora.nla.gov.au	Zabývá se shromažďováním, dlouhodobým uložením a následným publikováním dokumentů a webových stránek pojednávajících o Austrálii nebo publikovanými australskými autory (Název je akronym pocházející z angl. Preserving and Accessing Networked Documentary Resources of Australia).	Austrálie

Závěr

Jednotlivé země, respektive instituce v těchto zemích, pracovaly na svých stávajících technologiích a přístupech v oblasti dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů řadu měsíců i let a z tohoto úhlu pohledu by naše prezentace některých výše uvedených výsledků mohla být chápána jako pouhé vytržení informací ze svého kontextu. Z tohoto důvodu je důležité, aby se každý, kdo se hodlá zabývat jednotlivými procesy dlouhodobého uchovávání, seznámil s pokud možno co nejvíce podklady vedoucími k jakýmkoliv závěrům a tím si vytvořil vlastní stanovisko.

Mnoho světových výzkumných pracovišť tvoří za zavřenými dveřmi. Možnost nahlédnout dovnitř se nám naskytne v ideálním případě pouze prostřednictvím osobního kontaktu s povolanými pracovníky. Organizace, které dosud nemají jasně definovaný přístup k celému procesu dlouhodobého uchovávání, o čemž svědčí i samotná podstata problému mnohými označovaná za neřešitelnou, nemohou své částečné výsledky veřejně prezentovat (viz. oficiální webové stránky např. dánského nebo kanadského archivu). Tyto instituce proto uveřejňují zatím obecné informace, které ovšem nedisponují relevantní výpovědní hodnotou, na základě nichž bychom se mohli řídit v dalším výzkumu. Možností jak získat zásadnější fakta o mezinárodních aktivitách lze spatřovat v pravidelné účasti na odborných konferencích, kde existuje vhodné prostředí pro navázání pracovních kontaktů se zahraničními kolegy, které mohou posléze vést např. k osobním návštěvám jejich pracovišť nebo k poskytnutí náhledu pod pomyslnou „pokličku“ jednotlivých projektů.

O autorech

Karel Koucký, PhDr., archivář, Národní archiv

1996–2002 magisterské studium historie a archeologie na FF UK Praha, od 2002 PGS na FF UK Praha, od téhož roku zaměstnanec ÚAPPSC Praha, 2004–2005 stipendijní pobyt na universitě v Göttingen, Německo, od 2005 zaměstnanec Národního archivu Praha

Roman Mík, Ing., vývojový pracovník IT, Národní archiv

1997–2003 magisterské studium ČVUT FEL (výpočetní technika), od 2003 PGS studium na ČVUT FEL, od 2005 zaměstnanec Národního archivu Praha

MyFenix – komplexní řešení pro podporu koncepčního rozvoje státní správy a samosprávy

RNDr. Miroslav Kozák, analytik odboru vývoje divize Veřejná správa, PVT, a. s.

Spektrum správních činností daných posláním územních samosprávných celků (ÚSC) i rozsah jejich vlastních aktivit se neustále rozšiřuje. Zvyšují se též nároky na transparentní, věcně správný a dostatečně rychlý výkon těchto činností i na efektivní fungování vlastních úřadů i zřizovaných organizací. Veřejnost ÚSC chápe jakožto poskytovatele kvalitních správních, informačních i komunikačních služeb, jež by měly být nabízeny dostatečně diverzifikovanou škálou vhodných komunikačních forem. Tato očekávání staví ÚSC před problém řešit mimo informační podpory správních činností také nástroje zabezpečující efektivní prezentaci výstupů směrem k veřejnosti. Společnost PVT, a.s. reflektuje tato očekávání a přichází s komplexním řešením myFenix, které významně podporuje realizaci výše uvedených požadavků.

Partnerství technologie a zkušeností

V roce 2005 došlo ke spojení potenciálu společnosti PVT, a. s., která disponuje dlouholetými zkušenostmi s dodávkami řešení vlastního produktu Fenix pro ÚSC, znalostmi legislativy, správních činností i administrativních a provozních potřeb orgánů ÚSC a potenciálu společnosti SAP ČR, která do tohoto vztahu přispívá modulárním, platformově nezávislým, procesně orientovaným, flexibilním a standardizovaným ekonomickým systémem mySAP™ ERP spolu s univerzální technologickou a integrační platformou SAP NetWeaver®.

Na základě vzájemné spolupráce firem PVT a SAP ČR i díky dalším aktivitám společnosti SAP ČR došlo k

- Rozšíření datových struktur i funkcionality mySAP™ ERP zejména v oblasti rozpočtu, možnosti účtování v dimenzích rozpočtové skladby, výkaznictví a škály finančních transakcí.
- Vypracování metodiky pro procesní podporu požadavků budoucích uživatelů samosprávy, kdy byly specifikovány základní procesy z oblasti ekonomiky a správy majetku ÚSC.
- Vytvoření typizovaného řešení, pokrývajícího obvyklé požadavky organizací veřejné správy.

Tento krok má významný vliv na dramatické zkrácení doby i ceny následné implementace a maximálně omezuje rizika výskytu možných problémů obvyklých právě při implementaci nových řešení.

Základní charakteristiky myFenix

Jádro myFenix tvoří následující komponenty:

- Ekonomický a logistický systém (mySAP™ ERP) – rozpočet, finanční účetnictví, investiční majetek, controlling, prodej a distribuce, nákup a skladové hospodářství, správa financí.
- Komponenta pro správu základní datové báze – registry, číselníky, organizační struktura, úložiště dokumentů, ...
- Integrační platforma – umožňující integraci aplikací na datové i procesní úrovni. V důsledku zahrnutí integrační platformy mohou organizace veřejné správy snadno realizovat nejen bezpečnou a transparentní výměnu dat, ale i vzájemnou aktivaci procesů. Integrace není použitelná pouze pro účely v rámci místní LAN či MAN, ale i pro externí komunikaci, což umožní bezpečnou dávkovou i transakční datovou komunikaci úřadu s externími subjekty. Integrační rozhraní v tomto případě není nutné programovat, stačí ho jen konfigurovat. Z pohledu úřadu jakožto účastníka komunikace prostřednictvím Portálu veřejné správy může SAP XI plnit roli tzv. DIS serveru. Integrační platforma je do řešení zahrnuta volitelně.

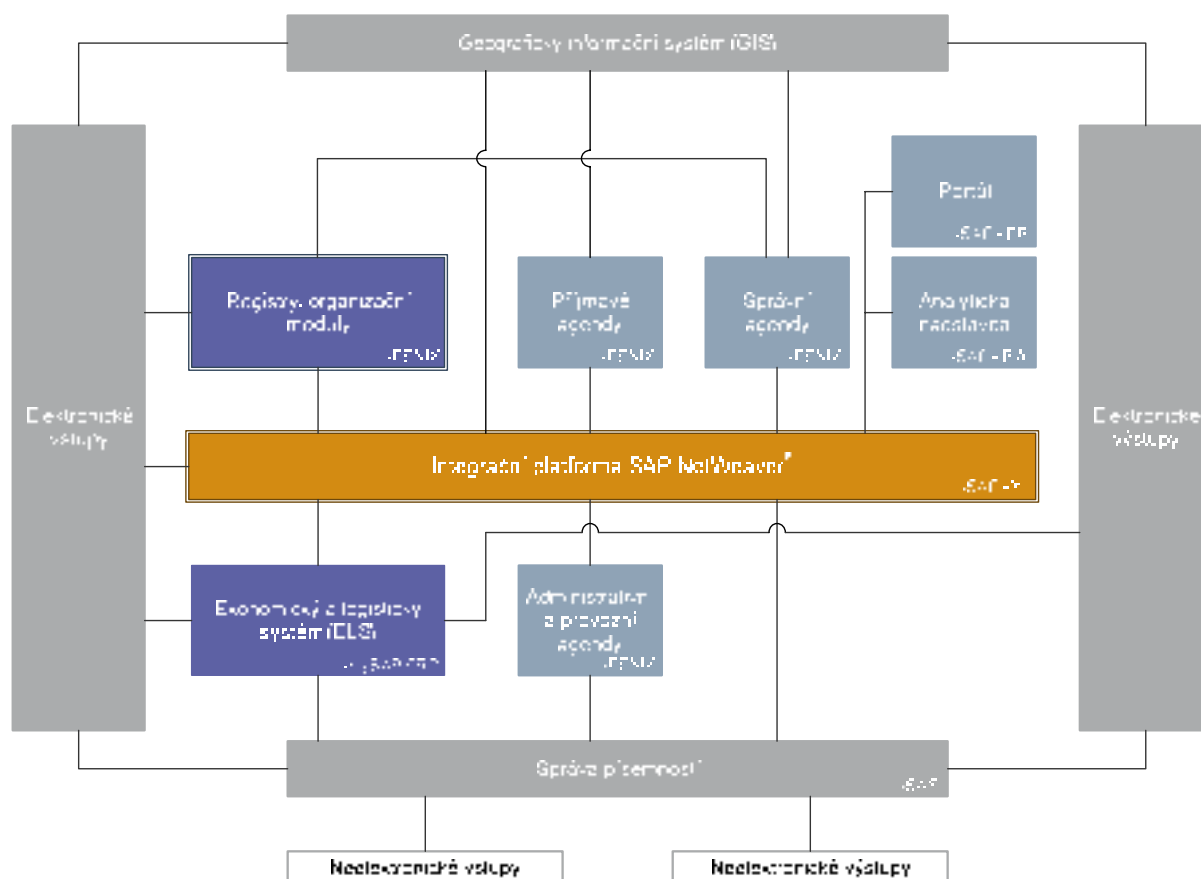
Dalšími komponentami myFenix jsou moduly:

- Podsystem pro správu písemností (SAS) – Spisová a archivní služba, digitalizace dokumentů, elektronická podatelna a výpravna, DMS.

- Administrativní a provozní podsystém – mzdy, personalistika, evidence smluv, soudní spory, řízení veřejných zakázek.
- Podsystém pro podporu správních činností – stavební úřad, živnostenský úřad, dopravní úřad, matrika, ohlašovna, volební agenda, sociální dávky, agendy z životního prostředí, řízení dle správního řádu.
- Podsystém pro příjmové agendy – evidence obecných pohledávek, řízení pohledávek, poplatků ze psů, z pronájmu veřejných prostranství, poplatků za provozování výherního hracího přístroje, poplatků za sběr a svoz komunálního odpadu.
- Nad datovou základnou myFenix je možno následně využít nástroje pro informační integraci a analytické nadstavbové aplikace (SAP BI).
- Výstupy pro uživatele a jednotlivá prostředí pak lze prezentovat v komponentě SAP Enterprise Portal, který dále obsahuje nástroje pro správu obsahu (publikační a vyhledávací systém, nástroje pro týmovou spolupráci) i přístupových pohledů do společného datového fondu (iViews).

Jednotlivé moduly myFenix obsahují i rozhraní pro vzájemnou komunikaci s aplikacemi třetích stran, zejména s aplikacemi geografického informačního systému a pro zpracování externích elektronických vstupů – pro strukturované vstupy transakční povahy se předpokládá vstup prostřednictvím SAP XI, pro ostatní prostřednictvím SAS či přímo v konkrétních aplikacích. Obdobný princip platí i pro externí elektronické výstupy z myFenix.

Vzájemné vazby mezi výše uvedenými komponentami jsou zachyceny na následujícím obrázku.

Součástí myFenix je i jednotné rozhraní pro migraci dat ze stávajících aplikací úřadů i metodiky pro způsoby kódování provádění potřebných transformací dat.

Ekonomický subsystém mySAP™ ERP nabízí pro externí IS rozhraní pro dávkovou komunikaci prostřednictvím univerzálních rozhraní a metody Batch Input i transakční komunikaci prostřednictvím integrační komponenty SAP XI.

Pro vlastní implementaci myFenix je k dispozici propracovaná metodika ASAP, která zajišťuje úplnost a konzistenci implementačních procesů a jejich realizaci v co nejkratším čase.

Modularita, platformová nezávislost a procesně orientovaná architektura produktů společnosti SAP umožňuje provést selekci aktivovaných procesů a nasadit řešení myFenix nebo SAP Business One i pro malé a střední zřizované organizace s možností využít veškerých dalších předností SAP (funkcionalita, stabilita, flexibilita, ...).

Závěr

Produkt myFenix představuje nové pojetí komplexního řešení IS ÚSC. Nabízí ověřenou cestu, jak úspěšně a bez enormně se navyšujících nákladů zajistit integraci stále většího počtu procesů, uživatelů, rozšiřující se datové základny i komunikačních datových výměn probíhajících v heterogenním technologickém prostředí a v aplikacích různých dodavatelů. Respektuje přitom požadavky na bezpečnost transakcí, konzistenci datové základny, efektivní správu, provoz a další předpokládaný rozvoj IS ÚSC.

O autorovi

RNDr. Miroslav Kozák, Analytik odboru vývoje divize Veřejná správa, PVT, a. s., Praha

Absolvent Matematicko fyzikální fakulty Karlovy univerzity, obor základní matematické struktury, rigorózum v roce 1976, profesní zaměření – informatika od roku 1977 do současnosti, 1977–1979 – VÚMS Praha – práce na generátoru GEPAS, 1979–1992 – DPVT Praha – vedoucí analytik vývoje aplikací pro výrobní družstva pro sálový počítač 8 bit a 16 bit PC, 1992–1999 – Město Liberec – vedoucí oddělení koncepce a rozvoje městského informačního systému, 1999–2006 – PVT, a. s. Praha – analytik a konzultant se zaměřením na oblast veřejné správy – práce na firemních produktech FENIX, MIVS a RAMIS, od roku 1993 do současnosti člen Komise pro informační systémy měst a obcí při Svazu měst a obcí ČR, od roku 2003 člen Týmu vedení projektu Portálu veřejné správy.

Komentář k návrhu zákona o elektronizaci některých procesních úkonů v oblasti orgánů veřejné moci „eGovernment Act“

Edvard Kožušník, vedoucí projektu, eStat.cz

Elektronizace veřejné správy v České republice je stále kontroverzním tématem. Důvodem pro její zavádění je především urychlení a zjednodušení procesů ve veřejné správě, díky čemuž by se měl konečně do popředí elektronické vlády dostat občan.

Mnohé již bylo rámcově vykonáno a přesto konkrétních výsledků, které by mohl posoudit samotný občan, se zdá být zatím málo. Strategie v oblasti elektronizace veřejné správy je kritizována.

Cíle návrhu

- zrovnoprávnění formy listinné s formou elektronickou
- přiblížení úřadu k občanovi prostřednictvím elektronických nástrojů
- zefektivnění komunikace mezi občanem a úřadem
- zefektivnění fungování úřadů zejm. nakládání s dokumenty
- zefektivnění vzájemné komunikace mezi úřady

Instituty a nástroje

Autorizovaná konverze písemnosti

- obousměrná konverze dokumentů, tedy převod dokumentu z listinné podoby do podoby elektronické a naopak; přiznání takto převedenému dokumentu stejné právní účinky jakých požívá původní dokument (obdoba ověřené kopie).
- tuto konverzi dokumentů provádějí notáři a obecní úřady s matrikou; dále ji provádí každý úřad pro výkon své působnosti (vedení spisů, vydávání výpisů, atd.)
- pokud některý úřad vydává výpisy z různých rejstříků a evidencí podle stávající legislativy pouze v listinné podobě a občan má zájem obdržet tento výpis v podobě elektronické, úřad mu vedle klasického výpisu vydá tento výpis i v podobě elektronické (provede na své náklady konverzi do elektronické podoby).

Elektronická přepážka pro komunikaci v oblasti orgánů veřejné moci

- přepážka jejíž prostřednictvím lze činit podání kterémukoliv úřadu, úřady přes tuto přepážku mohou doručovat své písemnosti příslušným adresátům, stejně jako mohou komunikovat mezi úřady samotnými.
- přepážka je založena na speciálních datových schránkách, které jsou přiděleny jednotlivým subjektům; identifikace schránek je založena na zvláštních bezvýznamových identifikátorech; přihlašování do schránky se provede kombinací zvláštního bezvýznamového identifikátoru schránky a PIN příslušného uživatele schránky (je-li více uživatelů příslušné schránky např. u právnických osob, má každý uživatel vlastní PIN, schránka tak rozpozná, kdo se do schránky přihlásil); tento způsob přihlašování nevyžaduje elektronický podpis a tak mohou schránky (např. jako doručovací adresa pro úřední písemnosti) používat i subjekty, které nejsou držiteli elektronického podpisu.
- návrh počítá, že datové schránky by byly právnickým osobám a všem úřadům zřízeny obligatorně a fyzickým osobám fakultativně na žádost.
- veškeré úkony, které jsou prostřednictvím elektronické přepážky činěny jsou strukturovány tak, že výsledkem je vždy strukturovaný dokument, který lze bezproblémově evidovat a archivovat.
- veškeré úkony, které jsou prostřednictvím elektronické přepážky činěny jsou ekvivalentní úkonům učiněným písemně.

Elektronický spis

- návrh předpokládá, že spisy budou vedeny elektronicky a uloženy v centrálním datovém skladu, zamezí se tak možností ztráty spisu, výrazně se tak zjednoduší nakládání se spisem a jeho předávání, což povede k zefektivnění celého řízení.

Nejčastější dotazy k návrhu zákona

Otázka: Neupravuje návrh novely zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, který byl projednán Poslaneckou sněmovnou období elektronické přepážky pro komunikaci v oblasti orgánů veřejné moci?

Odpověď: Nikoliv. Uvedený návrh novely zákona č. 365/2000 Sb., vypracovaný MIČR upravuje pouze jakousi formu podání prostřednictvím Portálu veřejné správy, která nemá žádné výhody centrální podatelny, které s sebou nese úprava navržená Think-Tankem eStat.cz (garance dodání, identifikace subjektu, který činí podání, jednotný systémový čas, atd.). Nutno podotknout, že návrh MIČR se vztahuje pouze na dodání evidenčních listů ČSSZ, nejedná se tedy o obecný institut. Navíc návrh MIČR vůbec neupravuje institut doručování úředních písemností. Zástupci MIČR občas hovoří, že v budoucnu předloží zákon o doručování, který by měl tuto problematiku upravovat, dosud však nepřišli ani s žádným pracovním návrhem.

Otázka: Nebude elektronická přepážka a její datové schránky příliš nákladná?

Odpověď: Realizace této přepážky si vyžádá určité náklady, zvláště v realizační fázi. Lze však předpokládat návratnost v úsporách za poštovní poplatky při doručování úředních písemností (jen v resortu Ministerstva spravedlnosti jsou dnes tyto náklady přes 1 mld. Kč za rok; významně vyšší jsou u správních úřadů), úřady také budou moci ušetřit prostředky za provoz elektronické podatelny. Pokud je ze strany společnosti zájem, aby stát fungoval efektivně, je potřeba na některé změny vyčlenit prostředky, dnes elektronicky činěné úkony jsou založené na protokolu elektronické pošty, která nesplňuje požadavky kladené na bezpečnost distribuce a strukturu dokumentů (evidence a archivace dokumentů). Jen prostřednictvím centrálně spravovaných datových schránek lze zaručit trvalé fungování serverů, garanci dodání písemností, efektivní práci s dokumenty, nehrozí nebezpečí paralyzování datové schránky spammem.

Otázka: Když bude mít osoba datovou schránku, tak nebude potřebovat elektronický podpis?

Odpověď: Pokud bude chtít osoba činit vůči orgánům veřejné moci podání, tak se bez elektronického podpisu neobejde. Každá podání učiněná prostřednictvím elektronické přepážky budou muset být podepsána uznávaným elektronickým podpisem toho, kdo činí podání. Pokud však osoba bude chtít užívat svou datovou schránku pouze k vybírání svých úředních písemností, tak se obejde bez elektronického podpisu. V takovém případě bude datová schránka fungovat jen jako poštovní schránka, která bude s to garantovat, že úřední písemnost byla doručena určenému adresátovi a odpadnou tak problémy s doručenkami, ztracenými oznámeními o uložení poštovní zásilky, s otevíracími hodinami pošty atd.

Otázka: Je kombinace identifikátoru a PIN jako přístup do datové schránky dostatečně bezpečný?

Odpověď: Jako všechno, tak i datová schránka může být zneužita, přesto lze tento způsob zabezpečení datových schránek považovat za velmi bezpečný. Nelze opomenout, že přístup do datové schránky je srovnatelný s klíčem k poštovní schránce běžně umístěné na chodbě domu. K tomu, aby osoba mohla z datové schránky činit podání vůči nějakému úřadu, potřebuje uznávaný elektronický podpis (existuje zde tedy dvojí zabezpečení, což je rozdíl oproti dnešnímu stavu). Pokud se někomu opravdu podaří zneužít přístup do datové schránky, dostane se pouze k doručeným úředním písemnostem.

Srovnáme-li to však s dnešním stavem, kdy dochází ke zneužití občanských průkazů, poštovní schránky nejsou dostatečně zabezpečené, ztrácí se úřední písemnosti, tak je zcela evidentní, že datové schránky jsou cestou, která vede ke snížení bezpečnostních rizik.

Otázka: Proč návrh nepočítá s Ministerstvem informatiky a veškerou činnost svěřuje Ministerstvu vnitra?

Odpověď: Návrh je v souladu s jinými projekty Think-Tanku eStat.cz (Restrukturalizace ústředních orgánů státní správy), které počítají se zánikem Ministerstva informatiky a následnou transformací Ministerstva vnitra na Ministerstvo vnitřních věcí.

Otázka: Je dostatečně garantována bezpečnost nezměnitelnosti konvertovaných dokumentů?

Odpověď: Stávající technologie elektronického podpisu umožňuje zjistit, zda příslušný dokument nebyl pozměněn, popřípadě, že byl podepsán elektronickým podpisem se zneplatněným certifikátem. Tedy riziko případného falšování elektronických dokumentů není vyšší než u dokumentů v listinné podobě.

Otázka: Neupravuje MIČR elektronický spis ve svém návrhu o sdílení dat, který je předložen do meziresortního připomínkového řízení?

Odpověď: MIČR tuto problematiku navrhuje upravit pouze částečně, kdy představitel příslušného úřadu může určit, že v některých agendách lze spis vést elektronicky, nenavrhuje však upravit souvislosti se spisem spojené, tedy veškerou agendu spisové služby a následnou archivaci ve spisovně. Návrh předložený MIČR nelze označit za systémový, který by umožnil efektivní práci se spisem.

Otázka: Je předložený návrh dostatečný? Není potřeba upravit i výměnu dat mezi jednotlivými registry?

Odpověď: Ano je pravda, že pro dosažení ještě vyšší efektivity státu je potřeba také upravit výměnu dat mezi jednotlivými registry. Touto problematikou se tým Think-Tanku eStat.cz pečlivě zabývá a snaží se (se svými velmi omezenými finančními zdroji) nejdříve vydefinovat, které registry mají být sdíleny, jaký obsah těchto registrů má být sdílen, jeho strukturu a teprve následně vydefinovat způsob jakým tento obsah předávat. Nikoliv jako to učinilo MIČR, které bez vyhotovení analýz předpokládaného sdíleného obsahu předložilo návrh zákona o sdílení dat, jež se snaží upravit způsob jakým lze data sdílet, avšak naprosto chybí obsah, který by takto bylo možné sdílet. Jelikož Think-Tank eStat.cz si je složitostí celé problematiky vědom, předložil výše uvedený návrh, který je díky svým institutům a nástrojům logickým a systémovým předstupněm úplné elektronizace procesů v oblasti orgánů veřejné moci, jejímž vyvrcholením bude vytvoření registrů, jejichž data si bude možné plně vyměňovat elektronicky (samotná výměna dat mezi registry by bez předchozí implementace nástrojů a institutů uvedených v návrhu eStat.cz byla nedostatečná).

Komplexní měřicí a informační systém pro bezpečnost silničního provozu ve městech a obcích

RNDr. Jana Kratinová, vedoucí realizace divize Veřejná správa ICZ, a. s.

Projekt společností Czech Radar a ICZ podporuje zvýšení bezpečnosti silničního provozu ve městech a v obcích pomocí instalovaných kamer a radarů napojených na moderní informační systém Správy dopravních přestupků (SDP), který získaná digitální data o dopravních přestupcích dále zpracuje, a poskytne tak automatizovanou podporu pro vedení správního řízení i případné vystavení pokut řidičům.

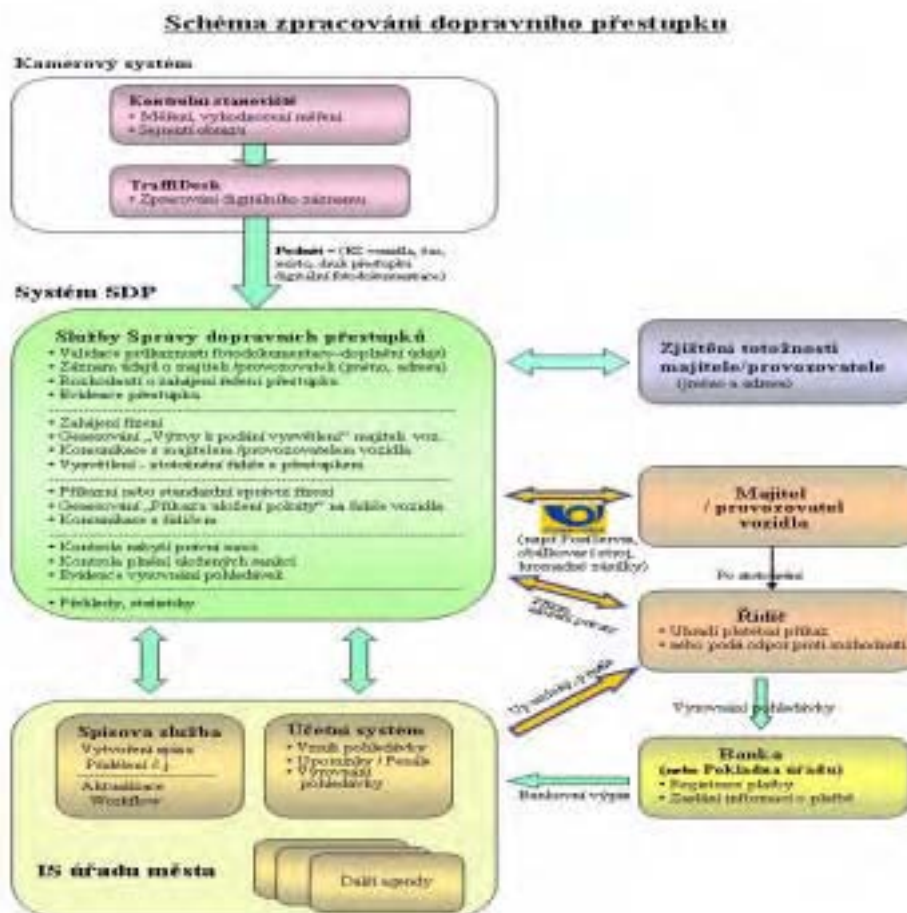
I. Statistiky dopravních nehod a jejich příčiny a z toho plynoucí zaměření systému na konkrétní oblasti prevence nehod

II. Principy zajištění prevence naším systémem

- Zjišťování přestupků
 - Měření rychlosti vozidel v daném úseku
 - Průjezd vozidla křižovatkou na červenou
- Zpracování digitálních záznamů z měření
 - Vytvoření úřední listiny – Protokolu o úředním měření s fotografií
- Technická podpora při zpracování Protokolů IS SDP
 - Evidence přestupků
 - Vedení správního řízení

III. Kamerový systém a měřicí zařízení

- Schéma zpracování dopravního přestupku

IV. Informační systém Správa dopravních přestupků (SDP)

1) Co zajišťuje:

- Automatické registrování dopravních přestupků
 - Druhy přestupků: Překročení povolené rychlosti a jízdy na červenou
 - Způsob: Prostřednictvím měřicího zařízení, dokumentačního kamerového systému a automatického zpracování záznamu
- Podpora správního řešení přestupku
 - Automatické zjištění provozovatele vozidla
 - Podpora spisové dokumentace a korespondenčního řešení přestupku
 - Správa sankčního postihu, účtování pokut

2) Funkční schéma SDP

3) Dílčí funkce systému SDP

- Evidence dopravních přestupků a správa řízení
- Zjištění provozovatele vozidla a generování předvolání k vysvětlení
- Podpora korespondenčního řešení přestupku se řidičem vozidla (bez nutnosti osob. projednání)
- Generování příkazu uložení pokuty, kontrola nabytí právní moci
- Podpora vedení spisů v souladu se správním a spisovým řádem (vazba na spisovou službu)
- Generování protokolu o úředním měření
- Zajištění vazby na účtování a vymáhání úhrady pohledávky (pokuty)
- Možnost generování dalších souvisejících dokumentů (minimalizace rutinní práce)

4) Požadavky na provoz systému SDP

- www klient na pracovišti zákazníka
 - Jedno nebo více běžných výkonnějších PC s WWW prohlížečem (např. MSIE)
 - Běžně zabezpečená konektivita do Internetu (alespoň 128 kbit/s)
 - Laserová tiskárna

5) Ukázka

V. Legislativní podmínky

VI. Zahraniční zkušenosti

VII. Aktuální příklady nasazení systému v ČR , statistiky a výsledky

VIII. Přínosy systému

- Zvýšení bezpečnosti silničního provozu využitím bezobslužných kontrol a preventivního sankčního účinku
- Zvýšení efektivnosti práce správních orgánů automatizovanou podporou přestupkového řízení
- Finanční příjem pro obec

IX. Závěr

Aktuální situace, potřeby, možnosti a realita.

O autorce

RNDr. Jana Kratinová, vedoucí realizace divize Veřejná správa ICZ a.s.

Absolventka Matematicko fyzikální fakulty UK. Po ukončení školy 10 let práce ve Státním výzkumném ústavu pro stavbu strojů jako samostatný výzkumný pracovník, následně se podílela na realizaci systémů pro řízení technologií v hutním projektu Praha. Od roku 1992 pracovala 10 let na Magistrátu hlavního města Prahy v pozici vedoucího útvaru informatiky a podílela se na přípravě informační strategie města a realizace schválených informačních projektů. Od roku 2002 pracuje ve společnosti ICZ, kde se podílí na realizaci významných projektů pro veřejnou správu.

Možnosti využití mobilní komunikace ve státní správě a samosprávě

Ing. Jan Křečan, projektový manažer, T-Mobile Czech Republic

Během posledních pár let mobilní operátoři uvedli na trh novou službu MMS zpráv a očekávalo se, že postupně tyto nové multimediální zprávy nahradí hodně používané SMS zprávy. Nestalo se tak a SMS zprávy stále zůstávají nejrozšířenější platformou pro nehlasovou komunikaci s více uživateli najednou. Proto bych chtěl na následujících stránkách shrnout k čemu se dají SMS zprávy využívat a jaké služby je možno pro tuto komunikaci použít s ohledem na potřeby státní správy a samosprávy.

Použití SMS zpráv pro komunikaci směrem k občanům

První a nejvíce používanou formou je komunikace města nebo úřadu směrem k občanům. Zde se nabízejí jednotlivé kategorie komunikace:

Komunikace s občany v krizových situacích

Případy krizových situací nejsou běžné, nicméně události posledních let ukazují, že připravenost na krizovou situaci je v některých případech podceňována. Informace v takovéto situaci jsou „k nezaplacení“, obzvláště, jsou-li rychlé. V tomto směru může být SMS komunikace velmi efektivním prostředkem, protože informace je doručena během několika minut tisícům majitelů mobilních telefonů a pověření pracovníci magistrátu okamžitě vidí, komu byla SMS zpráva doručena. Přihlašování k zasílání těchto informací může být zcela automatizováno.

SMS zprávy umožní zrychlit a zefektivnit komunikaci s občany

SMS mohou vhodně doplnit a částečně i nahradit současné formy komunikace s občany jako jsou poštovní zásilky nebo telefonní kontakt. SMS zprávy jsou velmi účinné ve všech případech, kdy pracovníci úřadu vyžadují od občana kontakt, např.:

- Požadavek k doplnění podkladů při projednávání jakýchkoliv záležitostí občana (živnostenský úřad, stavební řízení, apod.).
- Výzva k dostavení se na magistrát k projednání jakýchkoliv ostatních záležitostí;
- v neposlední řadě je možné použít SMS zprávy i k upozornění občanů na neuhrazení různých poplatků (zaplacení za odvoz domovního odpadu, poplatky za psy apod.).
- Obdobným způsobem již dnes fungují ve vztahu k nezaměstnaným úřady práce a od letošního roku takto budou komunikovat s občany také finanční úřady.

Realizace průzkumů veřejného mínění, anket, dotazníků, městských referend

Prostřednictvím SMS zpráv lze uskutečnit k nejrůznějším otázkám života města nejrůznější průzkumy, dotazníky či ankety. Všechny tyto akce lze prostřednictvím SMS zpráv automatizovaně vyhodnocovat a celá jejich organizace je administrativně velmi nenáročná.

Realizace nejrůznějších soutěží

Téměř všechna města v ČR pořádají v rámci roku na podporu společenského života ve městě celou řadu akcí (zaměřených jak na turistický ruch, tak pro vlastní obyvatele). V rámci těchto akcí lze realizovat jakékoliv soutěže – znalostní, hlasování o nejoblíbenějšího sportovce města, znalostní či jiné soutěže pro děti a mládež. V podstatě lze touto metodou realizovat jakékoliv soutěže a záležitosti pouze na tvůrčích schopnostech organizátorů těchto akcí.

Použití SMS zpráv pro interní komunikaci

Posílání SMS zpráv pro zajištění rychlejší informovanosti

Systém SMS zpráv je v rámci státní správy vždy v situacích, kdy je třeba přenosu informací okamžitě a nestačí mailová forma komunikace a telefonický hovor není nutný, tj. např.:

- pozvánky či připomenutí plánovaných akcí, např. rady, zastupitelstva, komisí, či dalších akcí pořádaných městským úřadem
- změny v plánovaných termínech porad, zasedání komisí aj.;
- ukládání naléhavých úkolů, které „nesou odkladu“;
- akutní potřeba kontaktovat zastupitele nebo pracovníky městského úřadu, kteří jsou v mimo kancelář, či jako zastupitelé u svého zaměstnavatele;
- rychlé informace v havarijních či krizových situacích;
- rychlé informace o výsledcích pořádaných anket, průzkumech veřejného mínění;
- informace o změnách pracovní doby na MÚ, nových telefonních číslech, mailových adresách, kontaktní informace o nových pracovnících zodpovídajících za určité agendy na MÚ;
- pozvánky pracovníků partnerských organizací na nejrůznější společenské či jiné akce pořádané městem;
- gratulace k narozeninám, Vánocům, Novému roku atd.

Využití SMS zpráv v oblasti „PR“

SMS zprávy lze využít v praxi tiskového odboru např. k:

- pozvánkám na tiskové konference, či připomínkám konání tiskových konferencí
- pozvánkám na nejrůznější akce pořádané městem, kde se předpokládá účast novinářů;
- upozorněním na vydání tiskových zpráv zveřejněných na webových stránkách;
- rozesílání krátkých tiskových zpráv přímo na mobilní telefony novinářů, včetně automatického přihlašování a odhlašování se k odběru těchto informací.

Realizace nejrůznějších anket, dotazníků, průzkumů

Formou SMS zpráv lze realizovat jednoduché dotazníky s předem strukturovanými otázkami a odpověďmi nebo průzkumy k různým otázkám života města, kdy lze i mezi jednotlivými zasedáními zastupitelstva „hlasovat“ o nejrůznějších stanoviscích, aniž by bylo nutné přímo svolávat např. zastupitelstvo. Městský úřad, resp. jeho odbory tak mohou mít pro svoje rozhodování rychlý nástroj ke zjištění stanovisek jednotlivých členů zastupitelstva, či odborných pracovníků ostatních útvarů.

Technické možnosti nasazení SMS komunikace

Výše uvedené možnosti komunikace je potřeba nějakým způsobem zapracovat do interního Informačního systému a napojit na technické prostředky a služby umožňující SMS odesílat a přijímat. V následující části si představíme jednotlivé možnosti, které se pro realizaci takového řešení nabízejí a popíšeme si aspekty, které jednotlivá řešení odlišují.

T-Mobile SMS Connect

Služba T-Mobile SMS Connect je ideální služba pro všechny uživatele, kteří si chtějí zajišťovat SMS komunikaci sami v rámci svého informačního systému a chtějí mít pod kontrolou jak technickou tak finanční stránku řešení.

Služba SMS Connect umožňuje odesílat a přijímat z/na jedno virtuální telefonní číslo velké množství SMS zpráv. Přijaté SMS zprávy lze ihned pomocí standardně dodávaného softwaru třídít a statisticky vyhodnocovat.

Výhody a přínosy T-Mobile SMS Connect

- efektivní způsob komunikace s občany
- přijaté/obdržené SMS mohou být podrobně a přehledně vyhodnoceny pomocí dodávaného softwaru
- umožňuje uživateli hromadné rozesílání velkého množství SMS zpráv
- prostřednictvím služby SMS Connect je možné posílat SMS do všech telekomunikačních sítí podporujících SMS

- k jednomu virtuálnímu účastnickému číslu může být přiřazeno až 5 různých textových identifikací, tj. 10ti místných alfanumerických řetězců zobrazovaných místo virtuálního čísla odesílatele SMS zprávy (např. SMS-SOUTEZ)

Výhodou tohoto řešení je plná kontrola nad systémem, možnost vytvářet si řešení přesně podle svých potřeb, úspora finančních nákladů na pořízení služby. Všechny odeslané SMS platí zákazník podle ceníků služby SMS Connect a případné účtování svých služeb občanům si musí provozovatel zajistit jinou cestou (např. Vybírání ročních poplatků za zařazení do určitého informačního kanálu přímo od občanů).

T-Mobile Premium SMS

Pro organizace, které chtějí nechat platbu za posílání SMS zpráv na jejich příjemcích je zde služba Premium SMS a řada firem, které nabízejí třetím stranám možnost zasílat a přijímat SMS prostřednictvím jejich připojení k mobilním operátorům. Tito „SMS operátoři“ jsou schopni svým zákazníkům zajistit SMS komunikaci, včetně různých modelů placení za SMS. Součástí takového řešení SMS operátora je služba T-Mobile Premium SMS.

Premium SMS je služba, která umožňuje provozovat vlastní SMS služby se zajímavým finančním přínosem. Provozovatel takové SMS služby může nastavovat cenu SMS pro koncové uživatele a získávat od uživatelů platby za použití této služby.

Výhody služby

- přímý finanční příjem z provozování SMS služeb (revenue sharing)
- jednotné číslo pro zákazníky všech mobilních operátorů v ČR
- možnost stanovení ceny provozovaných SMS služeb od 3 do 99 Kč
- cena odesílané SMS je obsažena v telefonním čísle, na které se SMS odesílají – tzn. zákazník ji předem zná

Popis služby

Podstatou služby je pevné připojení k SMS centru T-Mobile pomocí služby T-Mobile SMSC Direct. Toto připojení má ovšem k běžnému čtyřmístnému číslu přiřazena ještě speciální Premium SMS čísla, která jsou shodná v sítích všech mobilních operátorů v ČR. Premium SMS číslo má následující strukturu: **90AXYY** (SMS odesílané od zákazníka směrem k „SMS operátorovi“) nebo **90AXZZ** (SMS odesílané „SMS operátorem“ směrem k zákazníkům), kde

A – Vyjadřuje v síti jakého operátora je SMS služba dostupná při svém spuštění. Zda v sítích všech tří mobilních operátorů najednou – čísla 0 a 1, nebo zda pouze v některých z nich – při spuštění v síti T-Mobile jsou to čísla 3 a 4 (v tom případě lze později se stejným číslem obsahujícím 3 nebo 4 spustit službu i v síti zbývajících operátorů), případně zda se jedná službu s „citlivým“ obsahem (erotika, loterie apod.), kdy je to číslo 9.

XX – identifikace společnosti provozující SMS službu, toto číslo si může z dostupných volných čísel vybrat zákazník Premium SMS sám

YY – obsahuje cenu za odeslání SMS na dané číslo vč. DPH

ZZ – obsahuje cenu za přijatou Premium SMS z daného čísla vč. DPH

Odeslání/příjem SMS na/z tato čísla je zpoplatněno speciální sazbou (vyšší než je běžná cena za odeslání SMS dle uživatelského tarifu). Tuto cenu může v rozmezí 3 až 99 Kč včetně DPH provozovatel SMS služby sám nastavit výběrem odpovídajícího Premium SMS čísla. Seznam provozovatelů služby včetně kontaktů a provozovaných čísel naleznete na www.t-mobile.cz v části pro firemní zákazníky/služby/profesionální služby/Premium SMS.

Specializovaní dodavatelé řešení pro státní správu

Třetí možností je pořídit si celou službu od specializovaného dodavatele, který má svoje řešení založeno na některé z výše uvedených služeb a zároveň dodává i další systémy pro státní správu jako jsou různé evidence obyvatel, volební seznamy a různé ekonomické agendy.

Příklady takových řešení jsou například:

- iMUNIS (SMiS) od společnosti Triada – www.triada.cz
- SMS-operator od společnosti Konzulta Brno – www.konzulta.cz

Závěr

Jak je vidět problematika SMS komunikace je vcelku rozsáhlá a uživatel má spoustu možností jak se k SMS komunikaci postavit. Na výběr má z celé řady služeb a spolupracovat může s mnoha specializovanými partnery.

Více informací naleznete na www.t-mobile.cz.

O autorovi

Ing Jan Křečan, projektový manažer systémových řešení Útvar prodeje nehlasových služeb a služeb s přidanou hodnotou, T-Mobile Czech Republic

1992–1997 – VŠE obor Informatika

1997–1999 – civilní služba v Nadaci rozvoje občanské společnosti

Od roku 1999 v T-Mobile Czech Republic – obchodní oddělení

Problémy efektivního sběru dat – formuláře, portály, datové sklady

Ing. Tomáš Kuba, System Architect, LogicaCMG, s. r. o.

Plně automatická integrovaná výměna dat mezi organizacemi, úřady, firmami a občany, kdy si setříděná, zkontrolovaná a očištěná data mezi sebou automaticky posílají informační systémy po bezpečných a rychlých síťových spojeních – to je krásná vize, ke které se každým rokem blížíme a které v podstatě není co vytknout – kromě toho, že je v současné době v podstatě neuskutečnitelná. V době, kdy světu kolem nás stále vládou formuláře, je nereálné očekávat, že s propojováním informačních systémů se již brzy začne. A to nejen ve světě veřejnoprávním, ale až na výjimky i v tom soukromém.

Hodnoty skryté v datech

Efektivní sběr dat je problém, který trápí většinu organizací. Přesto velmi často není řešen, ačkoli data patří k tomu nejcennějšímu, co organizace má. Větší veřejnoprávní organizace a úřady, ať už v doméně samosprávy či státní správy, sbírají obrovské množství dat, které se do úřadu dostávají v podobě formulářů, výkazů, žádostí. A to nejen od vnějších subjektů, ale v nemalé míře i zevnitř, od svých oddělení nebo i jednotlivých zaměstnanců.

Velká většina úřadů a veřejnoprávních organizací si začíná uvědomovat hodnotu informací, které jsou v datech skryté. Dokud ale nebudou data uchována na jednom místě a nebudou řádně zpracovávána, jejich informační hodnota zůstane nevyužita.

Základním požadavkem je přitom elektronický sběr dat a jejich další zpracování v elektronické podobě. K tomu ovšem potřebujeme náležité prostředky.

Elektronické Formuláře

On-line webové formuláře zde příliš nepomohou, jejich širšímu využití brání jejich malá uživatelská přívětivost stejně jako technologické problémy, které je provázejí. Na trhu se začínají objevovat řešení off-line elektronických formulářů, které umožňují formulář v klidu vyplnit bez připojení k internetu a pak se připojit jen při odeslání dat a které poskytují vyplňujícímu jednoduchost a komfortnější ovládání. Příkladem jsou různé daňové formuláře.

Formuláře však řeší problém sběru dat jen částečně. Zajistí jednotnou strukturu vstupních dat, umožní jejich digitální podepsání, samy o sobě však nejsou schopny se o data dále postarat po okamžiku jejich odeslání. V ideálním případě by data převzal globální informační systém úřadu, který řeší agendy úřadu. Velká část agend je však řešena s využitím individuálně zaměřených programů, které často ani nemohou být integrovatelné. V horším případě ani žádný program neexistuje a jeho role je suplována tabulkami v Excelu, ukládanými kdesi na síti.

Datové sklady

Jako logický krok pro tuto chvíli se proto nabízí využití řešení, postavené na bázi datového skladu, který bude sloužit právě jako úložiště pro všechna vstupní formulářová data. Pro data, pro která existuje systém, umožňující je dále zpracovat, bude řešení sloužit jako mezisklad, pro ostatní data jako finální úložiště.

Výhody takového řešení jsou nasnadě:

- Řešení nepotřebuje velkou investici ani do výpočetní techniky, ani do lidí.
- Řešení nevyžaduje žádnou razantnější změnu procesů – ačkoli ji umožňuje a usnadňuje.
- Velmi rychlá implementace, první výsledky mohou být viditelné již brzy po nasazení.
- Získáme jednotné úložiště všech vstupních dat v definovaném formátu.
- Lze využít reportovací nástroje datového skladu nad širokou datovou základnou.
- Existuje jednotná evidence všech vstupních kanálů, kterými data přitékají.
- Možnost postupného budování metadatového popisu dat.
- Možnost propojení různých dat a jejich agregace.

Závěr

Nelze očekávat, že veřejná správa přejde na elektronické vedení agend v některém robustním informačním systému dříve než za několik let. Navrhované řešení formulářového systému umožní překlenout tuto dobu. Těm, kdo jsou připraveni komunikovat elektronicky už dnes, to umožní a ostatní na elektronickou komunikaci připraví.

O autorovi

Ing. Tomáš Kuba, System Architect, LogicaCMG, s. r. o.

Tomáš Kuba je Systémový architekt a Technical Design Authority divize Industry&Utility v LogicaCMG CEE. Zaměřuje se na konzultace efektivity provozu IT a na problematiku správy dokumentů a spisové služby obecně, především v oblasti městské a krajské samosprávy, ale i v oblasti průmyslu, energetiky a užití. Delší dobu se také zabýval analýzou a modelováním obchodních procesů a procesního reinženýringu. Ve společnosti LogicaCMG působí od roku 2000.

Pracovní stanice

Ing. Aleš Kučera, Novell

Úvod

Pracovní stanice je místem, kde uživatel informačního systému přistupuje ke zdrojům, které jsou mu provozovatelem systému – organizací (zde míněno organizační složkou výkonu veřejné moci) nebo podnikem přiřazený, kde vkládá data, kde modifikuje data, činí rozhodnutí.

Uživatelem může být:

- vnitřní uživatel, tedy zaměstnanec nebo úředník
- vnější uživatel, a to
 - zákazník, tedy občan, zákazník ve smyslu zákazníka nakupujícího služby
 - dodavatel, tedy dodavatel prodávající služby
 - uživatel jiného informačního systému zřízeného jinou organizační složkou výkonu veřejné moci

Pracovní stanicí může být:

- osobní počítač, a to jak stolní tak přenosný
- jiné přenosné zařízení umožňující připojení k IT systému provozovatele, tedy například mobilní telefon, PDA

Ve všech uvedených případech je pracovní stanice (nebo možná obecněji koncová stanice) místem, kde se očekávání uživatele (tedy představa uživatele o tom jaké prostředky potřebuje k vykonávání své činnosti) protínají se skutečností (tedy reálnou dostupností těchto prostředků, jejich funkcí, nastavení a podobně). Z tohoto důvodu je právě funkčnost koncové stanice rozhodující pro reálnou schopnost uživatele činnost skutečně vykonávat.

Provozovatel informačního systému musí zajistit, že v konkrétním okamžiku relace uživatele s informačním prostřednictvím koncové stanice jsou splněny následující požadavky:

- informační systém je schopen rozpoznat uživatele, zjistit, jaké informační zdroje mají být uživateli přiřazeny a přístup k těmto informačním zdrojům uživateli poskytnout, a to způsobem bezpečným (na úrovni bezpečnosti stanovené provozovatelem a přijatelné pro uživatele) a zároveň zajistit neodmítnutelnost odpovědnosti uživatele za obsah relace s informačním systémem
- informační zdroje musí být aktuální a správně nastaveny
- koncová stanice musí být schopna (technicky) přístup k těmto informačním zdrojům poskytnout

Z pohledu provozovatele informačního systému se tak na koncové stanici protíná správa uživatele, informačních zdrojů a technických prostředků.

Protože všechny tyto tři prvky (uživatel, informační zdroje, technické prostředky) provozovatel spravuje v jejich životním cyklu, projevují se na koncové stanici:

- životní cyklus uživatele informačního systému
- životní cyklus informačního zdroje
- životní cyklus koncové stanice (jako technického prostředku)

Očekávání uživatele a očekávání provozovatele

Uživatel očekává, že „To bude fungovat“. A že „To“ bude fungovat tak, jak on očekává a že to tak bude pořádkem. Za tuto technicky poněkud mlhavou formulaci musí provozovatel informačního systému dosadit vytvoření takového prostředí a přidělení informačních zdrojů, které uživateli umožní vykonávat práci, která je mu určena. Provozovatel chce tohoto stavu dosahovat opakovaně, za rozumné peníze. Provozovatel si musí být vědom toho, že uživatele není IT odborník a že byl na svou pracovní pozici přijat z jiných důvodů než je mistrovské ovládnutí koncové stanice po technické stránce.

Uživatel nerad přijímá změny. Provozovatel musí zajistit stejný vzhled a ovládnutí koncové stanice.

Uživatel zapomíná hesla. Provozovatel musí zajistit jediné přihlášení ke všem informačním zdrojům.

Uživatel pořád zapomíná hesla. Provozovatel musí umožnit uživateli automatickou obnovu hesla.

Uživatel nemůže najít své soubory. Provozovatel musí zajistit přehledné souborové služby a zálohování.

Uživatel má tendenci popírat, že něco udělal. Je třeba zajistit neodmítnutelnost odpovědnosti.

Uživatel má tendenci být spisovatelem. Provozovatel musí vynutit tvorbu strukturovaných dat.

Životní cyklus uživatele (informačního systému)

Identita uživatele

Nejdůležitějším aspektem správy životního cyklu uživatele je správa jeho identity. Identita uživatele musí být v každém okamžiku jednoznačně určena. Identita uživatele musí být jedinečná z pohledu všech informačních zdrojů, které jsou uživateli zpřístupněny.

Tyto informační zdroje jsou provozovány na různých platformách (z technického úhlu pohledu). Identita uživatele (tedy typicky uživatelské jméno, heslo a další informace o identitě) jsou uloženy v uživatelských databázích jednotlivých zdrojů. Z důvodů buďto technických nebo organizačních jsou obvykle formáty těchto databází různé a neexistuje jednoduchý způsob jak zajistit jednoznačnou identifikaci jedinečného uživatele ve všech těchto databázích.

Proto již před více než 10 lety byl vytvořen koncept adresářových služeb a principy metaadresáře (jako integrující databáze uživatelských databází) a federalizace adresářů. Na adresářové služby navazuje Identity Management neboli správa identit, která umožňuje uživatele identifikovat z pohledu celého informačního systému.

Novell a správa životního cyklu uživatele

Společnost Novell je vedoucí společností ve vývoji technologií adresářových služeb a správy identit. Tyto technologie jsou prodávány pod obchodními názvy Novell eDirectory a Novell Identity Manager. Jedná se o produkty založené na průmyslových standardech, které jsou používány zákazníky s nejvyššími nároky na tyto technologie. Novell je analytickými společnostmi hodnocen jako leader v této oblasti.

Adresářové služby Novell® eDirectory™

Hlavní vlastnosti

- eDirectory je možno provozovat na platformách Linux, NetWare, Windows, Solaris, AIX a HP-UX
- podporují otevřené a vznikající standardy (LDAP, SOAP, DSML, X.500)
- dynamicky vynucují bezpečnostní politiky, podporují pružný bezpečnostní rámec
- zajišťují odolnost proti výpadku a zotavení při fatální nehodě
- jsou škálovatelné do 1 miliardy objektů
- umožňují správu všech identit, zdrojů a politikami
- nabízejí kompletní správu přes jednotné webovské rozhraní
- umožňují oddělené uložení aplikačních a datových souborů
- umožňují delegaci správy a její decentralizaci
- umožňují dávkový import dat do adresáře
- umožňují použití vícevrstvého zabezpečení použitím kombinace biometrických prostředků, čipových karet, digitálních certifikátů a dalších metod

Nástroje pro správu identit Novell Identity Manager

Novell Identity Manager je dnes nejvyspělejší nástroj pro správu identit na trhu. Novell Identity Manager umožňuje automatizovanou správu identit přes většinu používaných systémů, platformou uživatelských databází a klient – server aplikací. Umožňuje správu hesel, definici a využití katalogu rolí uživatelů, přiřazovanou uživatelů k jejich rolím, synchronizaci přístupových hesel k jednotlivým informačním zdrojům.

Novell Identity Manager umožňuje

- automatizaci složitých procesů poskytování přístupu k informačním zdrojům
- přiřazování informačních zdrojů uživatelům podle přiřazených rolí a politik
- umožňuje synchronizaci hesel, a tak umožňuje použití jediného hesla pro přístup ke všem přiděleným systémům
- umožňuje uživatelům obnovovat zapomenutá hesla pomocí jednoduchého webovského rozhraní
- umožňuje stanovit a vynutit jednotnou politiku pro tvorbu hesel
- umožňuje vynutit soulad se stanovenými interními i externími bezpečnostními předpisy
- umožňuje upozorňovat na situaci, kdy je uživateli přiřazen neoprávněný přístup ke zdrojům nebo pokud je takový přístup požadován

Novell Identity Manager umožňuje integraci následujících systémů

- aplikace (Baan, J.D.Edwards, Lawson, Oracle, Peoplesoft, SAP HR, SAP R/3 4.6 a SAP Enterprise Systems (BASIS), SAP Web Application Server (Web AS) 6.20, Siebel)
- databáze (IBM DB2, Informix, Microsoft SQL Server, MySQL, Oracle, Sybase, JDBC)
 - adresáře (Critical Path InJoin Directory, IBM Directory Server (SecureWay), iPlanet Directory Server, Microsoft Active Directory, Netscape Directory Server, NIS, NIS +, Novell eDirectory, Oracle Internet Directory, Sun ONE Directory Server, LDAP)
 - poštovní a kolaborativní systémy (Microsoft Exchange 2000, Microsoft Exchange 5.5, Novell GroupWise, Lotus Notes)
 - mainframe systémy (RACF, ACF2, Top Secret), midrange systémy (i5OS (OS/400))
 - operační systémy (SUSE LINUX, Debian Linux, FreeBSD, HP-UX, IBM AIX, Microsoft Windows NT Domain, Red Hat AS a ES, Red Hat Linux, Solaris, UNIX Files - /etc/passwd)
 - telefonní ústředny (Avaya PBX)
 - ostatní (Delimited Text, DSML, Java Messaging Services (JMS) a IBM WebSphere MQ, Remedy (for Help Desk), Schools Interoperability Framework (SIF), SOAP, SPML)

Možnosti konfigurace Novell Identity Manageru

- grafický model implementace
- opakovaná použitelnosti konfigurací snižující čas nutný pro implementaci
- vytváření a testování scénářů „co kdyby?“ před ostrým použitím pro ověření správné funkčnosti implementovaných politik
- automatická generace projektové dokumentace všech implementačních detailů
- možnost „off-line“ módu pro bezpečnou konfiguraci implementace mimo produkční prostředí
- správa verzí projektu
- definice a správa politik jako jsou datové transformace, umístění a porovnání

Digitalizace a archivace dokumentů státní sociální podpory

*Ing. Roman Kučera, odbor informatiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR,
Ing. Radomír Martinka, analytik, OKsystem, s. r. o.*

Úvod

Státní sociální podpora je realizována systémem dávek sociální pomoci, o kterých rozhoduje a které vyplácí základních 98 pracovišť státní sociální podpory (SSP). Pracoviště jsou součástí úřadů práce, v Praze úřadů městských částí. Jejich dostupnost pro občany je zvýšena třemi sty dislokovanými pracovišti. Ročně vznikne v rámci celého systému státní sociální podpory více než 20 mil. dokumentů (žádostí, potvrzení, oznámení, rozhodnutí aj.). Skartační lhůta dokumentů je 15 let od ukončení výplaty dávky, přičemž některé dávky mohou být vypláceny až 26 let. Tyto skutečnosti kladou velké nároky na prostorovou kapacitu spisoven úřadu, která je již na mnohých místech nedostatečná. Nemałym problémem je i stanovování počátku skartační lhůty dokumentů podle ukončení výplaty dávek.

Z těchto důvodů byl v roce 2005 vyvinut a zprovozněn rozsáhlý informační systém archivace listinných písemností SSP. Systém je součástí IS OKdávky, který zajišťuje podporu správního řízení o dávkách a realizuje jejich vyplácení.

Koncepce řešení problematiky archivace písemností

- Každý list dokumentu je v rámci systému identifikován unikátním čárovým kódem.
- Vyřizené dokumenty jsou svázeny na digitalizační pracoviště, která jsou vytvořena na 98 základních pracovištích SSP. To oproti centrálnímu řešení přináší tyto výhody: rozložení zátěže a dodržení požadavků na ochranu osobních údajů.
- Na digitalizačním pracovišti jsou dokumenty naskenovány a uloženy do archivních krabic.
- Vzniklé digitální obrazy dokumentů jsou automaticky identifikovány na základě rozpoznání čárového kódu a uloženy v centrálním elektronickém úložišti, které je přístupné pracovištím SSP.
- Archivní krabice se po bezpečném uzavření předávají pracovníkům centrální spisovny.
- Centrální spisovna zajišťuje svoz archivních krabic z digitalizačních pracovišť a uložení krabic ve skladu. Ve spisovně nejsou krabice otevírány.
- Po digitalizaci dokumentů pracují pracovníci SSP pouze s jejich digitálními obrazy.
- V případě potřeby originálu je písemnost z centrální spisovny vrácena jejímu původci, přičemž je vrácena vždy celá krabice. Přístup do krabice má pouze pracoviště, které je vlastníkem dokumentů a má za ně odpovědnost.

Realizace výše uvedené koncepce vyžaduje:

- sledování pohybu písemností a pohybu archivních krabic.
- evidenci uložení písemností v archivních krabicích a evidenci krabic v centrální spisovně.

Ochrana osobních údajů a odpovědnosti jednotlivých úřadů za své dokumenty vyžaduje:

- přepravu a ukládání písemností v centrální spisovně pouze v uzavřených archivních krabicích, do kterých pracovníci spisovny nemají přístup.
- řízení přístupu k digitálním obrazům dokumentů

Identifikace dokumentů

Každý samostatný list dokumentu je jednoznačně identifikován čárovým kódem. Dokumenty, které jsou generovány IS OKdávky, jsou tištěny s čárovým kódem a automatizovaně je vytvářen záznam o jejich vzniku. Žádosti o dávky, různá potvrzení a doklady, které na pracoviště SSP doručují klienti – žadatelé o dávky, opatřují pracovníci etiketou s čárovým kódem. Pak čárový kód načtou snímačem čárových kódů, čímž se v systému vytvoří vazba mezi evidencí dokumentu a hodnotami čárových kódů, které identifikují jednotlivé samostatné listy dokumentu. Etikety s čárovými kódy jsou předtištěny a centrálně distribuovány. Každý kód je v rámci celého systému unikátní.

Sledování pohybů dokumentů

Systém archivace písemností zajišťuje sledování uložení písemnosti a pohyb písemností mezi úřady. Evidovanými objekty uložení dokumentů jsou boxy pro přepravu písemností mezi úřady, sběrné přihrádky pro manipulaci písemností mezi odděleními úřadu a archivní krabice pro dlouhodobé uložení písemností. Sledování pohybů písemností se děje sledováním pohybů těchto objektů. Předávání přepravních boxů a archivních krabic k dopravě je protokolární a programem je pečlivě evidováno.

Digitalizace písemností

Každé digitalizační pracoviště je vybaveno výkonným dokumentovým skenerem. Pracoviště provádí skenování a kontrolu naskenovaných dokumentů. Skenování probíhá po digitalizačních dávkách, které tvoří listy stejného typu formátu. Vzhledem k charakteru dokumentů SSP je plně dostačující černobílé skenování. Obrazy jsou ukládány ve formátu TIFF (dvourozměrné faxové komprese Fax Group 4).

Kontrola naskenovaných písemností začíná předzpracováním obrazu (rozřezání A3, rozpoznání čárového kódu, čištění) a v jeho vizuální kontrole. Zjištěný čárový kód obrazu listu umožňuje přiřazení digitálních obrazů k evidenčnímu záznamu o dokumentu a získání detailních informací o kontrolovaném listu. Obsluha kontroluje úplnost, čitelnost a orientaci stránek a správně naskenované obrazy dokumentů elektronicky podepisuje kvalifikovaným certifikátem.

Zkontrolované dokumenty jsou ukládány do archivních krabic, které jsou identifikovány čárovým kódem. Součástí aplikace kontroly naskenovaných dokumentů je i evidence uložení listů písemností do archivní krabice. Mimo čárový kód nejsou jiné informace z digitálních obrazů vytěžovány. Důvodem je, že vzhledem k charakteru problematiky dávek SSP a obsahu dokumentů by vytěžování dalších informací nebylo přínosem. Navíc jsou dokumenty skenovány až po jejich vyřízení.

Digitální úložiště obrazů písemností

Systém digitálního úložiště je navržen k dlouhodobému uchovávání obrazů dokumentů. Ukládání do systému se řídí platnou politikou.

Systém povolí uložení pouze těch digitálních obrazů písemností, u kterých se podařilo ověřit zaručený elektronický podpis na základě asymetrických kryptografických algoritmů a kryptografických hash funkcí odpovídajícím schématu použitému při vytváření zaručeného elektronického podpisu. Po uložení digitálních obrazů systém dále ověřuje platnost certifikátů na základě CRL (seznam odvolaných certifikátů) vydaných příslušnou certifikační autoritou bezprostředně po podpisu. Platné podepsané digitální obrazy systém opatřuje elektronickou značkou a časovým razítkem.

Součástí dat označovaných elektronickou značkou je i hodnota funkce hash platné politiky. Uchovávány jsou také CRL listy.

Centrální spisovna

Centrální spisovna je provozována třetí stranou. Její informační systém je autonomní. Zajišťuje elektronickou komunikaci se systémem archivace písemností SSP a vede evidenci archivních krabic a jejich míst uložení. Nemá žádné informace o obsahu těchto krabic. Naopak systém archivace písemností neeviduje místo uložení krabice v centrální spisovně. Komunikace mezi oběma systémy umožňuje nejen sledování pohybu krabic, ale také předávání požadavků na vrácení krabic a kontrolu provedených manipulací.

Závěr

Systém archivace písemností byl testován od září roku 2005 a od prosince je postupně nasazován na všech pracovištích SSP.

Pracovníky SSP je přijímán velice pozitivně. Řeší nejen jejich kapacitní potíže s uchováváním dokumentů, ale také odstraňuje náročnou práci spojenou se tříděním dokumentů, jejich vyhledáváním a vyřazováním.

Elektronické úřadování v archivní legislativě a spisových normách ústředních úřadů

Ing. Miroslav Kunt, Jiří Bernas, Národní archiv

Národní archiv (NA) je paměťovou institucí, která trvale uchovává vybrané dokumenty – archiválie. U velké části ústředních úřadů také dozírá na výkon spisové služby a schvaluje vyřazování dokumentů (většina ministerstev aj. ústředních úřadů, jimi zřízených organizačních složek státu a příspěvkových organizací, subjektů zřízených zvláštním zákonem – přehled viz <http://www.nacr.cz>). Speciální celostátní postavení NA v oblasti elektronických (digitálních) dokumentů (ED) je vyjádřeno kompetenčním ustanovením archivního zákona⁶ a v usnesení vlády č. 11 ze 7. 1. 2004, které zahájilo oficiální řešení problematiky dlouhodobého uchovávání (archivace) elektronických dokumentů.⁷ Nová archivní legislativa, platná od 1. ledna 2005 obsahuje, pokud se jedná o elektronické dokumenty, řadu sporných míst a fakticky elektronickou archivaci zakazuje.

Archivní legislativa

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě je doplněn dvěma prováděcími vyhláškami - č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení archivního zákona a 646/2004 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby. Úplnou novinkou je konkrétní stanovení postupů při vedení spisové služby, tedy příjmu, evidenci, rozdělování, oběhu, vyřizování, vyhotovování, podepisování, odesílání, ukládání a vyřazování dokumentů. Zákon zde odkazuje na prováděcí vyhlášku, kterou je předpis 646/2004 Sb. Každý subjekt s povinným vedením spisové služby musí vydat své vnitřní předpisy (spisový a skartační řád, skartační plán) v souladu s vyhláškou.⁸

Nový archivní zákon (dále též ArchZ) nevytváří samostatnou kategorii ED, ale omezuje se na doplnění definice dokumentu (totožný s dřívějším pojmem „písemnost“): „*dokumentem je každý písemný, obrazový, zvukový, elektronický nebo jiný záznam, ať již v podobě analogové či digitální, který vznikl z činnosti původce.*“⁹ Nejde o nic převratného, neboť již stará legislativa (§ 2 odst. 1 zákona č. 94/1974 Sb., o archivnictví) umožňovala v definici archiválie mezi „*a jiné záznamy*“ zahrnout i záznamy elektronické. Další ustanovení se týká „*zvláštností vedení výkonu spisové služby za pomoci výpočetní techniky*“¹⁰, kde je odkaz na prováděcí předpis – vyhlášku 646/2004 Sb.

Teoreticky každý archiv přejímá ED, pokud je vybere jako archiválie (některé vybrat musí – viz příloha 1 ArchZ). Obecně lze konstatovat, že zákon v této oblasti neuškodil ani nepomohl, změna proti minulosti je pouze v kodifikaci speciálního pracoviště Národního archivu. Něco jiného je zmínovaná vyhláška 646/2004 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, jejíž ustanovení jsou povinná pro řadu subjektů.

Odkazem byla do vyhlášky začleněna legislativa k elektronickým podatelnam (vyhláška 496/2004 Sb.) a elektronickému podpisu (zákon 227/2000 Sb. a nařízení vlády č. 495/2004 Sb.).

Vyhláška 646/2004 Sb. také umožňuje vedení podacího deníku, tedy základní evidenční pomůcky spisové služby, v elektronické podobě a dodává „*s možností tisku pro trvalé uložení*“ (§ 2 odst. 3). V principu ovšem hovoří pouze o „*knize z předem svázaných a očíslovaných tiskopisů*“; obdobně tzv. rejstříky (§ 2 odst. 8).

Zcela nedostatečně je řešena problematika ukládání dat vzniklých při vyřizování věci: „*Součástí vyřízeného spisu je vždy písemné vyhotovení vyřízení dokumentu nebo jeho stejnopis označený datem předání k odeslání. Písemné vyhotovení vyřízení dokumentu může být v digitální podobě na technických nosičích dat. Tyto jsou součástí spisu.*“ (§ 4 odst. 5) To znamená, že nejen v rámci elek-

⁶) § 46 odst. 2 písm. h) zákona č. 499/2004 Sb.

⁷) Srv. příspěvky ve sborníku ISSS 2004 a 2005

⁸) problémy nové archivní legislativy ve vztahu k elektronickým dokumentům byly poprvé prezentovány v příspěvku T. Kaliny a M. Kunta na konferenci Archivy, knihovny a muzea v digitálním čase, viz <http://skip.nkp.cz>

⁹) §2 ArchZ

¹⁰) § 70 písm. j) ArchZ

tronických informačních systémů, ale i do papírových spisů mohou být vkládány nosiče dat bez ohledu na možnost zajistit jejich čitelnost či údržbu, jde tedy o nejlepší cestu, jak o data přijít. Sledování a evidence takovýchto „nosičů“ jsou při rozsahu registratur úřadů zcela nemožné.

Ohledně ukládání ED je v § 8 odst. 1 odkázáno na § 3 vyhlášky o elektronických podatelnách, která ve skutečnosti problém vůbec neřeší a specifikuje pouze ukládání odeslaných datových zpráv elektronické podatelny.

Nejzávažnější jsou v praxi dvě navzájem si odporující ustanovení. První požaduje, aby dokument, jemuž bude podle spisového a skartačního plánu přidělen skartační znak "A", vyhotovil původce **na trvanlivém papíru** určeném pro dokumenty (§ 5 odst. 1). Všechny druhy dokumentů, u nichž se předem předpokládá (a deklaruje ve skartačním plánu), že jsou potenciálně archiváliemi, musí být tedy vytištěny na papír.

Další ustanovení fakticky neguje dosavadní světové zkušenosti s dlouhodobým ukládáním ED, když se ani nesnaží předstírat tzv. softwarovou nezávislost a otevřenost formátů: „*Dokument v digitální podobě se skartačními znaky ‚A‘ a ‚V‘ vzniklý z činnosti určeného původce musí být zapsán ve formátu, který zaručí jeho neměnnost a umožní jeho následné čtení. Pokud tuto podmínku nemůže určený původce zabezpečit, převede takové dokumenty do analogové formy odpovídající době jejich vyřízení a opatří je náležitostmi originálu, a to nejpozději před jejich zařazením do skartačního řízení; obdobně postupuje při vyřizování dokumentů přijatých určeným původcem v digitální podobě včetně potvrzení o platnosti elektronického podpisu v době přijetí dokumentu.*“ (§ 8 odst. 9).

Nežádoucím důsledkem potlačené svébytnosti ED je nutnost dodržovat tzv. skartační lhůty, tedy dobu, po kterou nesmí být dokumenty předmětem skartačního řízení – výběru archiválií a které se stanovují ve skartačním plánu (§ 9). Skartační lhůty u ED mohou mít z alibistického pohledu pouze jedinou výhodu: původce se musí starat o čitelnost dat sám. Je otázkou, jak data dopadnou při migraci na jiné systémové platformy nebo zda původce sám bude schopen je udržovat.

Spisové normy ústředních úřadů a elektronické úřadování

Spisové normy jsou nejdůležitějším vnitřním předpisem upravujícím vlastní úřadování. Každá organizace s povinným vedením spisové služby měla dle zákona o archivnictví uvést do 1. 7. 2005 tyto normy do souladu s legislativou. Tak tomu bylo i u subjektů spadajících do působnosti NA. Neexistuje povinnost nechávat normy schvalovat archivem, ale nabídku konzultací ze strany NA většina subjektů v průběhu roku 2005 přijala a připomínky z podstatné části také zapracovala. NA také nabídl vzory pro zpracování některých částí norem.

Rozborem vzorku 17 norem zaslaných k připomínkování ústředními úřady a jimi zřizovanými organizacemi (ve vzorku byl úřad vlády, 9 ústředních úřadů – z nich 4 ministerstva) jsme se pokusili zjistit postoje veřejné správy k elektronickému úřadování a elektronickým dokumentům vůbec. Dovolujeme si konkrétní úřady neuvádět, neboť se zčásti jednalo pouze o návrhy norem a pro celkovou představu nejsou konkrétní údaje podstatné.

Za elektronické (digitální) dokumenty je často mylně považován hmotný nosič – tedy disketa, CD, DVD. V řadě případů (bohužel v souladu s vyhláškou) je přímo deklarováno, že nosič musí být ukládán fyzicky jako součást spisu. Výslovné ukládání záloh dat na CD do „papírové“ spisovny je zmíněno vícekrát.

Část norem přímo deklaruje, že elektronické dokumenty se musí pro uložení vytisknout. Jedna norma výslovně stanovuje, že u dokumentů v analogové či digitální podobě z činnosti ministerstva (filmy, CD) nepředpokládají převod na trvanlivý papír. Ve skartačních plánech jsou ED zastoupeny jen výjimečně. Zajímavé je to zejména u organizace, která jinak v normě o ED nemá nic. Ilustruje nesprávný postoj ztotožňující ED s jeho nosičem a perspektivy, jaké ED v této organizaci budou mít: „CD nosiče se zálohami dat A3“ (po třech letech skartačního řízení s návrhem na předání archivu), „CD nosiče se záznamy programů S3“ (po třech letech skartačního řízení s návrhem na zničení).

V mnoha subjektech disponují systémem pro elektronické vedení evidence spisové služby, zahrnujícím výjimečně i oběh elektronických dokumentů. Vedení podacího deníku je již z velké části elektronické, ovšem s různým stupněm distribuce evidencí (někde pouze v podatelně). Naprostým

unikátem je úřad, který digitalizuje veškerá došlá podání do systému, přičemž originál ukládá ihned do spisovny. Předtím z něj ovšem vytvoří ještě papírovou kopii, kterou přidělí k vyřizování...

Zaručený elektronický podpis se vyskytuje v normách téměř výhradně ve spojení s elektronickou podatelnou a pouze u subjektů, které jsou povinny ji zřídit, někdy ani tam ne. Všichni sice nějakým způsobem předpokládají komunikaci e-mailem, ale zaručený elektronický podpis je „nadstandardem“ povinným jen dle vyhlášky o elektronických podatelkách. I v případech, kdy se s elektronickým podpisem počítá, se objeví ustanovení „pokud jde o závažnější věc, lze zprávu předanou elektronickou poštou potvrdit ještě odesláním písemnosti, podepsané příslušným vedoucím zaměstnancem.“ Schizofrenii v pohledu na zaručený elektronický podpis ovšem sdílíme i my, takže naše doporučení bylo v tomto směru zcela v souladu s vyhláškou 646/2004 Sb.: zejména při neexistenci komplexního systému spisové služby tisknout a na základě daných procesních postupů ověřit výtisk již při příchodu datové zprávy. Vlastní datovou zprávu pak uchovávat pouze po krátkou dobu (5 let). K vyřešení autentizace a autorizace ED je opravdu ještě dlouhá cesta, a to nejen v České republice.

V několika případech jsou specializované agendy (elektronické podatelna, elektronická pošta apod.) řešeny jinými vnitřními normami než je spisový a skartační řád, u jedné organizace jde o extrém vedoucí k nesrozumitelnosti textu. S výjimkou jednoho však nebyl u žádného ze subjektů nalezen odkaz na zvláštní předpis o správě a zabezpečení elektronických (digitálních) dat či atestaci systémů dle standardů ISVS; strategie nakládání s daty je zřejmě pouze doménou informatiků bez vazby či zájmu ostatních částí úřadu.

Shrnutí

Elektronické úřadování bez kvalitní legislativní a metodické podpory a hlavně zájmu úřadů samotných se realitou nikdy nestane, žádná kampaň nepomůže. Jen zčásti jde o finanční prostředky. Co se jeví podstatným je odstranění „resortismu“ nejen mezi úřady nebo ve výzkumu, ale i v úřadech samých. Až příliš často slyšíme od informatiků „my se staráme pouze o zálohování, obsah a software má na starosti někdo... (nevíme kdo)“, spisová služba pak pro informatiky „neexistuje“.

Ze strany archivů a legislativců je otázka dlouhodobého uložení většinou odbývána poukazem na nemožnost zaručení autentizace dokumentu. Přitom ED obsahují množství historicky, statisticky aj. cenných údajů a to v takovém rozsahu, že jejich uchování v papírové podobě není možné. Převzetí digitálních dokumentů v klasické i elektronické podobě zase může představovat způsob minimalizující v současné době ztrátu dat při zachování všech výhod elektronické formy.

Pracovníci Národního archivu se snažili již v minulosti na problematiku upozorňovat a poskytovat podklady a návody alespoň k diskusi. Tak tomu bylo při návrhu tezí „Strategie pro ukládání elektronických dokumentů“ (ve spolupráci s některými odborníky Ministerstva vnitra, firmy Relsie apod.) i při konzultacích tvůrcům spisových norem, kde jsme se soustředili hlavně na podchycení systémů. Vycházíme z toho, že dle platné legislativy musí být každý úřední dokument evidován, takže jsme navrhli metodiku pro elektronické dokumenty (viz příloha), kterou některé úřady převzaly nebo upravily pro své potřeby.

Příloha: Ustanovení o elektronických dokumentech ve spisovém a skartačním řádu – Diskusní návrh a pomůcka z dubna 2005 pro potřebu organizací v působnosti Národního archivu

Úvod

Předkládaná ustanovení mohou posloužit k doplnění spisového a skartačního řádu úřadu. Jsou zde řešena ustanovení týkající se elektronických dokumentů a jejich evidence tak, jak je obecně a nepřiliž jasně požadováno ustanoveními zákona č. 499/2004 Sb. a vyhláškou č. 646/2004 Sb. Národní archiv bude nakládání s elektronickými dokumenty výrazněji kontrolovat. Navržený text se snaží zároveň chránit původce elektronických dokumentů před požadavkem „vše tisknout“.

Kurzívou popř. tečkami..... jsou naznačeny části, které je nutné pojmenovat nebo upravit podle místních podmínek (např. název úřadu). Poznámky pod čarou jsou zčásti pouze vysvětlující a není nutné je až na výjimky přejímat.

Pro další inspiraci viz též Instrukce ministerstva spravedlnosti č. 75/99-OI, kterou se vydává ukládací řád počítačových údajů (k informaci např. v právním systému ASPI).

Elektronické dokumenty

- (1) Elektronické dokumenty jsou dokumenty pořízené prostřednictvím výpočetní techniky, jejichž čitelnost je na výpočetní technice závislá.
- (2) Elektronické dokumenty jsou záznamy (data) na datových nosičích nebo v permanentní paměti počítače (harddisk).
- (3) Programy, v nichž byly elektronické dokumenty vytvořeny a datové nosiče se nepovažují za dokument ve smyslu zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě.
- (4) O elektronické dokumenty pečuje *příslušný útvar informatiky (pokud je tomu jinak - outsourcing, stanoví se přesně)*, který se ve smyslu tohoto spisového a skartačního řádu považuje za specializovanou spisovnu elektronických dokumentů.
- (5) K splnění povinností dané zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě musí být vedena evidence elektronických dokumentů, které se netisknou. Za tímto účelem specializovaná spisovna elektronických dokumentů musí vytvořit spis, ke kterému přiloží strategii dlouhodobého ukládání elektronických dokumentů popř. strategii zálohování, pokud je má zpracované. Dále uvede ke každému jednotlivému systému, pomocí něhož se vytvářejí nebo spravují elektronické dokumenty a k vybraným elektronickým dokumentům:
 - a) Technickou a věcnou charakteristiku systému nebo elektronického dokumentu
 - b) Obchodní název systému
 - c) Rok, kdy byl systém nasazen do provozu (kdy elektronický dokument vznikl)
 - d) Používané technologie
 - e) Zda jde o dokument vlastní nebo cizí (komerčně šířený, poskytnutý jiným úřadem)
 - f) Kdo spravuje popř. pořizuje data (útvary)
 - g) Kdo spravuje/je odpovědný za zálohování (útvary)
 - h) Způsob aktualizace (přírůstkový, nahrazením stávajících dat...)
 - i) Velikost dat (přibližnou)
 - j) Interface (rozhraní) k jiným systémům
 - k) Zda existuje k systému dokumentace a jaká
 - l) Skartační znak, který musí být „A“ u podacích protokolů, u ostatních elektronických dokumentů „S“ s výjimkou těch, kde je požadována „neměnnost“ ve smyslu § 8 odst. 8 vyhlášky č. 646/2004 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby.¹¹
- (6) Odst. 5 se nevztahuje na jednotlivé dokumenty evidované v systému spisové služby (s přiděleným číslem jednacím) a na produkty textových editorů.
- (7) Způsobem popsaným v odst. 5 musí být evidovány zejména data a systémy databázového charakteru včetně elektronických systémů spisové služby, systém elektronické pošty jako celek, systémy a elektronické dokumenty pracující s rastrovou grafikou, vektorovou grafikou a multimédií, internetové a intranetové stránky.
- (8) U všech elektronických dokumentů se určuje skartační lhůta 5 let, pokud není v evidenci dle odst. 5 stanoveno jinak. Po jejím uplynutí budou elektronické dokumenty podrobeny skartačnímu řízení.
- (9) Skartační řízení probíhá stejně, jako v případě papírových dokumentů s následujícími odlišnostmi:

¹¹) Neznamená to, že dokumenty se mohou smazat, zcela určitě budou některé z nich vybrány ve skartačním řízení jako „A“. Jde zde o úlevu původci ve smyslu § 8 odst. 8 vyhlášky – v některých případech by dokumenty musel původce tisknout

a) Elektronické dokumenty – vybraná data z evidovaných systémů, které Národní archiv určí k trvalému uložení se mu předají v dohodnutém datovém formátu

b) Elektronické dokumenty, pokud jsou nadále potřeba pro úřední potřebu se prohlásí za dokumenty nové a vyhotoví se k nim nový spis dle odst. 5.¹²

c) V případě, že jde o data označená v evidenci dle odst. 5 jako „A“ musí skartační komise provést vidimaci: vybraná data v dohodnutém formátu se zpracují určenou hashovací funkcí, jejíž výsledek se vytiskne na protokol, který skartační komise podepíše. Tím je zaručeno, že jakýkoli pozdější zásah do takto zpracovaných dat bude identifikován. K protokolu se přiloží popis použité hashovací funkce.

(10) S ohledem na nemožnost dlouhodobého uchování elektronického podpisu, elektronické značky a časového razítka se všechny elektronické dokumenty, které mají ve skartačním řádu skartační znak „A“ musí vytisknout a ověřit (vidimovat a legalizovat) nejpozději při uzavření spisu.

(11) Kopie spisu dle odst. 5 musí být uložena ve správním archivu/spisovně pro případ kontroly archivním inspektorem Národního archivu.

O autorech

Ing. Miroslav Kunt, vedoucí úseku informatiky oddělení předarchivní péče a elektronických dokumentů Národního archivu.

Po absolvování Vysoké školy dopravy a spojů v Žilině (1995), obor informačné a zabezpečovacie systémy nastoupil do oddělení informatiky Státního ústředního archivu, kde se podílel zejména na vývoji informačního systému archivu (IS Janus2000, Archivní Vademecum a Badatelna). Zabývá se problematikou zpracování archiválií, spisové služby včetně dlouhodobého uchování elektronických dokumentů a dějinami železnic. Jako archivní inspektor dohlíží na vyřazování dokumentů v odvětví dopravy a částečně informatiky.

Jiří Bernas, vývojový pracovník systému výpočetní techniky pracoviště pro dlouhodobé uložení digitálních dokumentů při Národního archivu

Po absolvování gymnázia nastoupil do Státního okresního archivu v Tachově jako archivář-informatik (1994). Krátce působil ve Státním oblastním archivu v Plzni jako správce informačních a komunikačních technologií (2005). Od září 2005 pracovník Národního archivu. Zabývá se problematikou vzniku, oběhu a dlouhodobé archivace digitálních dokumentů. Věnuje se též digitalizaci a následnému zpřístupňování dokumentů a využití alternativního software.

¹²⁾ Který může být kopií předchozího.

Infoliga webů

Mgr. Ing. Oldřich Kužilek, poradce pro otevřenost veřejné správy, Otevřená společnost, o. p. s.

Krátký úvod

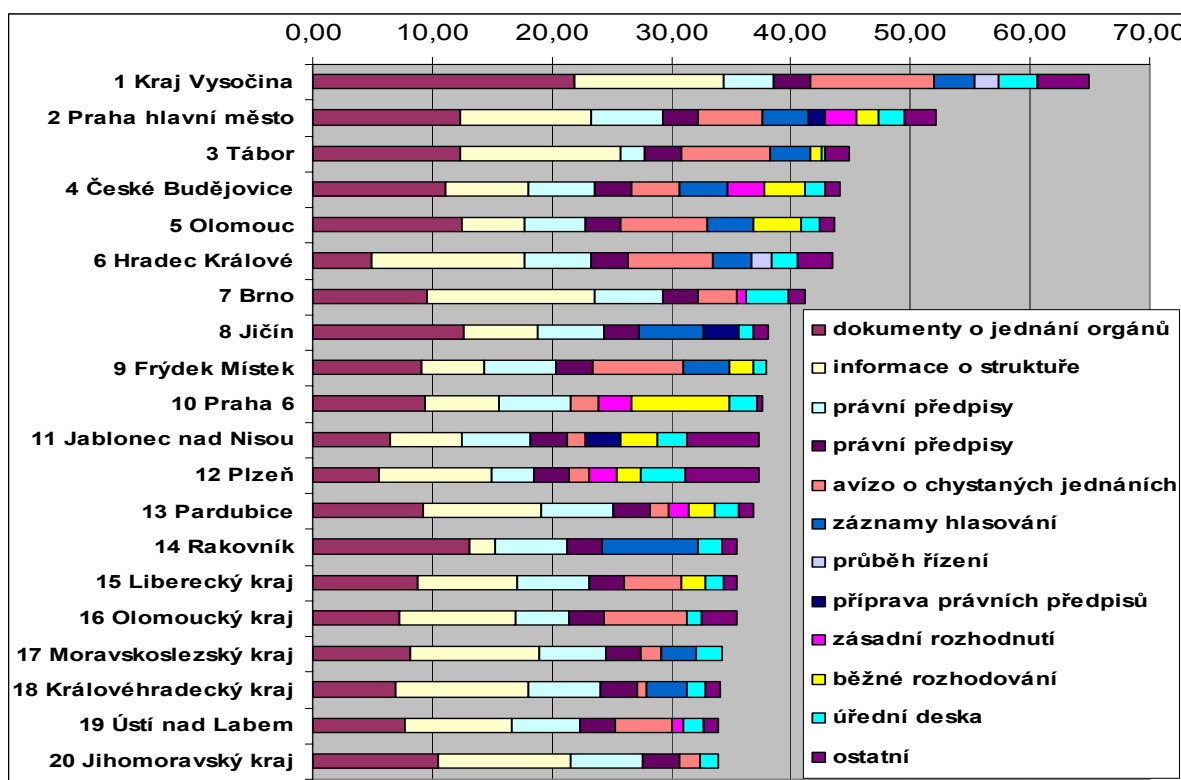
Infoliga představuje pořadí úřadů samospráv v České republice podle souhrnné hodnoty obsažnosti jejich webové stránky. Měření se provádí z hlediska otevřenosti procesu rozhodování, protikorupčních nástrojů, informací o osobní odpovědnosti představitelů (např. záznamy jednání, záznamy hlasování, přehledy veřejných zakázek).

Měření srovnává reálný informační obsah webů úřadů. Není citlivé na politické, výtvarné, zobrazovací, marketinkové a další podobné působení webových stránek. Nezapočítávají se informace neúplné (filtrované) – např. jde-li jen o výběr informací, výtah ze zápisu apod.

Publikací výsledků a vytvořením soutěžního prostředí mezi úřady projekt mění myšlení odpovědných činitelů o informační obsažnosti webových stránek. Úřadům je na webové stránce www.otevrete.cz nabídnut vstupní formulář a metodika pro vstup do Infoligy anebo pro korigování již vložených údajů.

Základní teze rozdělené do jednotlivých kapitol

- Metodika a měřené položky
- Výsledky Infoligy
 - celkové pořadí
 - struktura bodových zisků

Ukázka: Struktura celkového pořadí 1–20

- Statistické výsledky
 - dokumenty o jednání
 - doba archivace

- strategické dokumenty
- avízo o chystaných jednáních
- jmenovité záznamy hlasování

Závěr

Vynakládání veřejných prostředků na šíření informací – webové stránky a periodika obcí a krajů jsou médii veřejné služby. Principy médií veřejné služby. Projekt Otevřené společnosti o.p.s. a sdružení Oživení.

O autorovi

Mgr. Ing. Oldřich Kužílek, poradce pro otevřenost veřejné správy – Otevřená společnost, o. p. s., režisér, poslanec (1990–1998), poradce, ČVUT, AMU

Technické řešení Mapových služeb Portálu veřejné správy

Mgr. Jiří Kvapil, správce mapového serveru a datového skladu, CENIA

Mapové služby Portálu veřejné správy poskytují uživatelům územně vázané, metadatově popsané a státem garantované informace, na základě zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a tvoří samostatnou součást Portálu veřejné správy, jehož zřizovatelem je Ministerstvo informatiky ČR. Provozovatelem Mapových služeb je Ministerstvo životního prostředí ČR, provoz samotný zajišťuje CENIA, česká informační agentura životního prostředí.

Mapové úlohy

Mapové služby PVS jsou určeny nejširšímu okruhu uživatelů – od veřejnosti až po podporu výkonu státní správy a samosprávy na všech úrovních. Zobrazují informace vzniklé činnostmi, ať už přírody nebo člověka, na území České republiky. Jednotlivé mapové úlohy jsou rozděleny do kategorií podle jejich tématického zaměření. V současnosti je k dispozici 24 mapových úloh v deseti tématických kategoriích a tento počet se neustále zvyšuje. Každá úloha je doprovázena metadatovým popisem, ve kterém uživatel nalezne bližší podrobnosti o datech použitých v mapových úlohách.

Technické řešení

Technické provedení Mapových služeb PVS je založeno na unixových operačních systémech a technologii ESRI – mapovém serveru ArcIMS a prostorové databázi ArcSDE. Aplikační a uživatelskou nadstavbu představuje systém Mapmaker, vyvíjený firmou MGEData.

Zdrojová data

Pro zobrazování map jsou používána jak vektorová, tak rastrová data. Vektorová data jsou z části uložena přímo v souborovém systému mapového serveru, z části v databázi ArcSDE, rastrová data jsou v ArcSDE uložena všechna. S ohledem na vysoký počet návštěvníků a s tím spojené velké zatížení Mapových služeb je nezbytná optimalizace fyzického uložení dat, aby byl požadavek uživatele vyřízen v přijatelném čase a nedocházelo k prodlužování odezvy a nárůstu celkového zatížení serveru.

Sdílení mapových služeb

Přístup k mapovým službám je kromě webového rozhraní umožněn rovněž formou IMS a WMS služeb, což dovoluje jejich využití nejen profesionály, ale i dalšími mapovými servery, které mohou jednotlivé mapové služby přebírat a zobrazovat spolu s vlastními daty. Stejně tak Mapové služby Portálu veřejné správy mohou přebírat externí mapové služby ze vzdálených serverů.

Další vývoj

V současné době probíhá přechod na nový hardware, který zajistí zlepšení dostupnosti Mapových služeb a vytvoří prostor pro jejich další rozšiřování. Kromě toho jsou průběžně zveřejňovány stále další mapové úlohy nejrůznějších tématických zaměření. Podle podnětů návštěvníků je upravováno uživatelské rozhraní a funkčnost aplikace, aby ovládání bylo co nejvíce uživatelsky přívětivé.

O autorovi

Mgr. Jiří Kvapil

Správce mapového serveru a datového skladu, CENIA, česká informační agentura životního prostředí, absolvent Přírodovědecké fakulty UK, katedry kartografie a geoinformatiky.

Spisová služba a správní řád

Mgr. Tomáš Lechner, Triada, spol. s r. o.

Příjem podání

V zákoně č. 500/2004Sb., správní řád, je kladen velký důraz na elektronickou komunikaci správních orgánů s okolím. Je to patrné již ze sjednocení popisu příjmu klasických i elektronických podání do jednoho paragrafu (konkrétně § 37). Každé podání je možno učinit písemně, ústně do protokolu nebo v elektronické podobě podepsané zaručeným elektronickým podpisem.

Provozování elektronické podatelny není žádnou novinkou. Každý správní orgán by měl elektronickou podatelnu provozovat již od 1. října 2001 na základě tehdy platného nařízení vlády č. 304/2001 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb. Od 1. ledna 2004 je pak v platnosti obdobné nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon o elektronickém podpisu, a vyhláška č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách.

V oblasti podání podle správního řádu se použití elektronické podatelny ještě rozšiřuje, neboť odst. 4 § 37 uvádí, že podání je možno učinit též pomocí veřejné datové sítě internet bez použití zaručeného elektronického podpisu. Znamená to, že absence zaručeného elektronického podpisu u elektronické zprávy není důvodem k odmítnutí přijetí podání, ale je pouze vadou dle odst. 3, k jejímuž odstranění musí správní orgán odesílatele vyzvat a poskytnout mu k tomu přiměřenou lhůtu. Správní řád navíc stanoví, že tato lhůta je přesně 5 dní, přičemž se na ni vztahují podmínky § 40 pro výpočet lhůt. V praxi to hlavně znamená, že poslední den lhůty musí být dnem pracovním.

Shrneme-li důležité vlastnosti příjmu podání podle nového správního řádu, vyplývá z nich, že úřad musí přijmout všechna podání, ať již přijdou klasickou nebo elektronickou cestou. Na druhou stranu se může častěji stát, že vyřizování dané záležitosti bude přerušeno na základě skutečnosti, že odesílatel nedoplní potřebné náležitosti podání podle odst. 2 § 37. V metodice práce podatelny tedy musíme vyřešit dva úkoly:

1. Postavení elektronických podání na roveň klasickým (a to i takových podání, která nejsou podepsána zaručeným elektronickým podpisem).

2. Příjem neúplných podání, kdy správní orgán pomůže podateli nedostatky podání odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu. Nicméně datum přijetí podání je určeno prvotním podáním byť neúplným!

Pro příjem klasických i elektronických podání, jejich evidenci i celý následných oběh dokumentů s jejich vyřizováním je v informačním systému MUNIS dodávaného firmou Triada, spol. s r. o. k dispozici modul Kancelář.

Pro příjem neúplných podání, jejichž neúplnost dokáže jednoznačně identifikovat již podatelna (typicky se jedná o podání pomocí technických prostředků, zejména prostřednictvím dálkopisu, telefaxu nebo veřejné datové sítě internet bez použití zaručeného elektronického podpisu) má modul Kancelář definovatelný parametr typu zásilek (podmíněné podání). Přijatá podmíněná podání lze zpracovávat různým způsobem, jenž závisí na pravidlech oběhu dokumentů na úřadě. Vždy je zajištěno zohlednění správné pěti denní lhůty. Přesná metodika takových postupů by se jistě měla objevit ve vnitřní směrnici úřadu označované jako spisový a skartační řád.

V případě nasazení modulu Kancelář pro řešení klasické i elektronické podatelny získáme důležité sjednocení postupů příjmu obou typů podání a zároveň máme k dispozici nástroj pro zohlednění správné lhůty pro doplnění neúplných podání dle odst. 4 § 37 nového správního řádu. Tyto funkčnosti lze využít jak pro malý úřad, kde neexistuje žádný další elektronický oběh dokumentů a vše končí evidencí v podacím deníku, tak pro střední úřad s jednoduchým předáváním pracovníkům i pro velký úřad s vedením celé spisové služby na základě zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a vyhlášky č. 646/2004 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby.

Evidence spisů

Dle § 17 nového správního řádu se v každé věci zakládá spis. Správní řád dále zavádí nový pojem spisové značky, která spis identifikuje. Paragrafem 17 se správní řád prolíná se vyhláškou č. 646/2004 Sb.,

o podrobnostech výkonu spisové služby, která popisuje též tvorbu spisů a jejich označování definuje pomocí čísel jednacích jednotlivých dokumentů.

Pokud shrneme současný legislativní stav označování spisů, setkáváme se s třemi důležitými identifikacemi:

1. Spisová značka dle správního řádu
2. Číslo jednací prvotního dokumentu
3. Číslo jednací nejmladšího dokumentu ve spisu

Protože ani jeden z jmenovaných platných legislativních předpisů neruší platnost zbývajících ustanovení, vzniká určitý rozpor v povinnostech označování spisů. Modul Kancelář, v němž se v IS MUNIS vedou spisy, se k tomuto rozporu staví tak, že každý spis identifikuje celou trojicí uvedených označení. Lze tak dostát všem platným předpisům a zaručit stoprocentní dohledatelnost spisů, ať jsou zpětně vyhledávány podle kteréhokoliv údaje.

Obsah čísla jednacího je dán odst. 10 § 2 vyhlášky č. 646/2004 Sb. Zde se stanoví, že číslo jednací obsahuje vždy zkratku označení určeného původce nebo jeho organizační jednotky, pořadové číslo zápisu dokumentu v podacím deníku a označení kalendářního roku, v němž je dokument evidován. Tvar spisové značky naopak není definován vůbec. Proto pravděpodobně nic nebrání sjednocení přístupu z vyhlášky o spisové službě a nového správního řádu v podobě volby spisové značky odpovídající číslu jednacímu prvotního dokumentu. Nicméně je nutno poznamenat, že to je pouze jeden z možných přístupů. Modul Kancelář MUNIS umožňuje celkem čtyři možnosti tvorby spisové značky:

1. Číslo jednací prvního dokumentu, který spis založil
2. Zcela uživatelsky editovatelné pole bez užší kontroly
3. Číslování generovanou spisovou číselnou řadou
4. Složený formát

Druhá volba umožňuje vkládat do spisové značky identifikátory dané dalšími agendami vedenými dle speciálních zákonů. Typicky se jedná o agendy sociálních dávek, evidence živnostenských listů atd. Pro integraci těchto agend do metodik spisových služeb postavených na vnitřních směrnících úřadů (spisové a skartační řády) bylo vždy za potřebí určitých kompromisů v číslování. Docházelo tak k přidávání dalších částí čísla jednacího, které byly odpovědné za číslo spisu ve zvláštní evidenci té které agendy. V době platnosti nového správního řádu lze přesně toto číslování identifikovat se spisovou značkou a určit tak jednoznačný obsah spisové značky ve vztahu k evidenci dokumentů danou spisovou službou.

Formát spisové značky může být dán též určitou kombinací částí typu číslo jednací prvotního dokumentu, číslo ve zvláštní evidenci, ukládací neboli spisový znak, skartační znak atd. I tuto možnost lze v modulu Kancelář MUNIS realizovat a to pomocí čtvrté z vyjmenovaných možností tvorby spisové značky.

Zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, byl též rozšířen obsah evidence spisu. Každý spis tvoří zejména podání, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení rozhodnutí a další písemnosti, které se vztahují k dané věci. Přílohou, která je součástí spisu, jsou zejména důkazní prostředky, obrazové a zvukové záznamy a záznamy na elektronických médiích. Nový správní řád zavádí i další úkony spojené s evidencí spisu. Jedná se o záznam do spisu (dle odst. 4 § 15) a poznamenání do spisu (dle odst. 3 § 76). Pro rychlou realizaci těchto evidenčních úkonů má modul Kancelář MUNIS nástroj pro vytváření komentářů a jejich rychlé vkládání do spisů. Lze tak snadno dostát zákonným povinnostem bez nadměrného časového zatížení a složitého vytváření vlastních dokumentů prostřednictvím např. textových editorů.

Spis musí obsahovat soupis všech svých součástí, včetně příloh, s určením data, kdy byly do spisu vloženy. Zákony a vyhlášky týkající se spisové služby zase vyžadují, aby byly dokumenty ve spisu řádně číslovány. Souhrnně lze tedy říci, že při každém vložení části do spisu je třeba evidovat pořadí a časový okamžik úkonu. V případě řešení této evidence pomocí výpočetní techniky vznikají takovéto přesné evidence automaticky, tzn. není třeba příslušné údaje explicitně vypisovat. Součástí přesné evidence spisu může být i stránkový rozsah dokumentů.

Vyhotovování rozhodnutí

Jestliže doposud se oblast elektronické komunikace nařízená správním orgánům legislativní cestou omezovala pouze na příjem elektronických podání, pak nový správní řád toto zásadním způsobem rozšiřuje. Přichází s nabídkou účastníkům řízení, kteří mohou (na základě odst. 3 § 69) požadovat vydání rozhodnutí v elektronické podobě. Vyhotovení elektronického rozhodnutí je úzce spjata s elektronickým doručením dle § 19.

K vlastnímu vytváření dokumentů, ať jsou výslednými rozhodnutími nebo jinými dílčími dokumenty (např. oznámení o zahájení řízení), se již převážně na všech úřadech využívá výpočetní technika v podobě textových editorů. Nicméně i zde lze nabídnout větší komfort služeb podporovaných informačním systémem MUNIS v podobě vzorů s automaticky vyplňovanými poli, které lze integrovat do modulu Kancelář. Vlastní realizace vytváření dokumentů je tímto způsobem zjednodušena a přináší jednotnost vzhledu do vytvářených dokumentů na celém úřadě, která je jistě dobrou vizitkou správního orgánu.

Vedení správního řízení

Celé vedení správního řízení je složeno z mnoha dílčích kroků (příjem podání, evidence spisů, vyhotovování elektronických rozhodnutí), jejichž přesnou realizaci lze zrychlit a zpříjemnit pomocí využití výpočetní techniky (například tak, jak bylo popsáno v předchozích odstavcích za pomoci modulu Kancelář informačního systému MUNIS). Nicméně touto pomocí možnosti výpočetní techniky nekončí. Na základě zkušeností s aplikací nového správního řádu je připravována nadstavba modulu Kancelář MUNIS, která zahrnuje podporu celkového vedení správního řízení. Jedná se zejména o evidenci účastníků, různých uživatelsky definovatelných parametrů a možnosti přípravy procesních postupů pro jednotlivé druhy řízení.

Odesílání a doručování písemností

Doručování písemností je v novém správním řádu popsáno v celém samostatném oddíle 4. I zde je patrné prosazování elektronické komunikace úřadů s okolím. Z § 19 vyplývá, že na požádání účastníka řízení správní orgán musí, pokud to nevyklučuje povaha věci, doručit písemnost elektronickým způsobem a to zejména, může-li to přispět k urychlení řízení. Přípustné je doručování prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu fyzické (§ 20) i právnické (§ 21) osoby.

Protože je v případě elektronického odesílání v odst. 8 a 9 § 19 definován poměrně přesný postup, je vhodné jeho dodržení opět svěřit výpočetní technice. Jestliže se elektronická zásilka vrátí jako nedoručitelná, musí učinit správní orgán neprodleně další pokus o její doručení. Bude-li i druhý pokus o doručení neúspěšný, doručí správní orgán písemnost, jako by adresát o doručení na elektronickou adresu nepožádal.

Při doručování písemností je často rozhodující okamžik doručení, který je při různých způsobech doručování definován různým způsobem. I v těchto případech je přínosné využití výpočetní techniky, která dokáže pro jednotlivé zákonem definované případy pomoci s výpočtem okamžiku doručení (například dle data uložení a data převzetí zásilky při doručování pomocí poskytovatele poštovních služeb).

Závěr

Nový správní řád přináší změny v každodenní práci správních orgánů a v mnoha ohledech zpřesňuje konkrétní postupy a zpřísňuje dohled na nimi. V každém případě lze využít nutnosti změnit pracovní postupy k zavedení informačních technologií, které ve výsledku usnadní řešení nových úkolů a převzmu na sebe úlohu dozoru nad časovým plněním. Jedním z připravených informačních systémů je IS MUNIS, který obsahuje celou řadu vzájemně provázaných modulů legislativně a funkčně připravených pro nový správní řád.

Koncepce prezentačních a jednacích místností a jejich vybavení technikou pro státní správu a samosprávu

Ing. David Lesch, předseda představenstva, AV MEDIA, a. s.

Každý článek státní správy a samosprávy (starosta, rady, zastupitelstvo, hejtman, primátor či ministerstvo) řeší jiné problémy a úkoly. Proto potřebuje různě uspořádané místnosti vhodně doplněné projekční a prezentační technikou. Základem je vždy projekční systém – nejčastěji datový projektor (např. renomované značky EPSON) a projekční plocha (plátno). Vhodnými doplňky jsou ozvučovací, hlasovací a tlumočnické systémy, videokonference pro komunikaci se vzdálenými účastníky či interaktivní displeje. V rozlehlých sálech se využívají náhledové plazmové či LCD displeje. Nejen tato technika, ale i osvětlení, žaluzie, klimatizace a vzduchotechnika se ovládá integrovaným řídicím systémem a to pouhým dotykem na jediné tlačítko interaktivního displeje.

Inspirujte se tím, co vám pomůže v práci.

Místnosti pro starosty a hejtmány

Pracovna, ve které tráví starosta či hejtman hodně času, musí být nejen elegantní, ale i ergonomická a to včetně obsluhy používané techniky. Pro její menší rozměry není nezbytně nutný datový projektor, ale dostačujícím řešením je plazmová obrazovka doplněná VHS a DVD přehrávačem, systémem ozvučení i jinou spotřební elektronikou. S výhodou může starosta využívat osobní videokonferenční jednotku, díky které mu odpadne zbytečné cestování neboť spojení s druhým jednajícím je nejen slovem, ale i obrazem a lze tak diskutovat nad mapou, grafem či výkazy. Pro jednoduchost obsluhy je výhodné zvolit malý dotykový displej integrovaného řídicího systému, na kterém jediným stiskem tlačítka lze spustit sekvenci příkazů jako je ztlumení osvětlení – natočení žaluzií – zapnutí plazmy a vytočení videokonferenčního hovoru s místostarostou.

Jednací a zasedací místnosti určené starostům a hejtmánům musí být funkční i reprezentativní.

V zasedacích místnostech Krajského úřadu Moravskoslezského kraje probíhají četná jednání na nejrůznějších úrovních, ale slouží třeba i k přijímání významných návštěv. Tomu bylo nutno přizpůsobit i zvolenou techniku a způsob řešení, který by umožňoval rychle a jednoduše připravit, nebo naopak skrýt, projekční zařízení.

Základem techniky všech vybavovaných zasedacích místností jsou dataprojektory, umožňující zobrazit na velké ploše počítačové aplikace, například projednávané materiály, grafy, tabulky, mapy nebo fotografie. Ve všech případech se ukázalo jako optimální zavěsit projektory pod strop a vhodně instalovat přípojná místa.

Každého účastníka prezentace u hejtmána určitě zaujme stropní výtah projektoru, který v době nečinnosti ukryje přístroj do podhledu místnosti. Stejně tak i projekční plátno se pomocí elektrického pohonu vysouvá a

zasouvá do stropního podhledu. Zařízení lze navíc pohodlně ovládat z kteréhokoliv místa dálkovým ovládáním (obr. Krajský úřad Moravskoslezského kraje).

Místnost pro rady

Nároky na místnosti pro setkání nejbližšího poradního sboru starosty jsou již o něco větší. Z každého místa musí být dobře vidět na plátně zobrazené podklady k projednávanému bodu. Základem je tedy kvalitní projektor s dostatečným světelným výkonem a větším množstvím vstupů pro zapojení různých zdrojů. Pro přizvání vzdáleného účastníka se s výhodou využije videokonferenční jednotka, která dovolí zapojení nejen zvukového, ale i obrazového příspěvku odborníka vzdáleného desítky kilometrů od radnice. I jednodušší systém ozvučení zajistí každému kvalitní poslech.

V takto koncipované místnosti mohou běžně probíhat i jednání krizových týmů, které videokonferenčně koordinují činnosti jednotek v místě zásahu s operačním střediskem GŘ HZS ČR a informacemi odborníků z jiných pracovišť, např. SÚJB (obr. Krajský úřad Moravskoslezského kraje).

Místnosti pro zastupitelstva

Zastupitelstvo projednává v širokém plénu zásadní otázky a proto je důležité nejen dobře vidět, ale i slyšet a být slyšen, včetně možnosti řízení diskuse a adresného hlasování. Je nutné mít přehled o přítomnosti zastupitelů, blokovat systém hlasování a diskuse před zneužitím a v neposlední řadě i splnit náročné představy architektů o celkovém vzhledu sálu.

Všechny výše kladené nároky splnila instalace konferenčního systému. Prezence účastníků a přístup k diskusi či hlasování je řešen přes identifikační karty. Každý zastupitel má k dispozici hlasovací panel a tlačítko pro přihlášení do diskuse spojené s mikrofonom systému.

Všichni musí dobře vidět a proto vlastní výsledky hlasování a řízení diskuse jsou zobrazovány pomocí datového projektoru a plazmového displeje, kde jsou pro zastupitele promítány také prezentace a projednávané návrhy. Současně je vše přenášeno do informačního systému úřadu. Protože jsou jednání zastupitelstva přístupná veřejnosti, je nutné, aby informace byly nezkráceně zobrazeny i publiku. K tomu slouží další dva náhledové plazmové displeje, kde se věrně zobrazují stejné informace, jako členům zastupitelstva – projednávané materiály, grafy, tabulky, mapy, fotografie a samozřejmě i výsledky hlasování. (obr. Úřad městské části Praha 2).

Místnosti pro ministerstva

I největší jednací sály umístěné v objektech na území Pražské památkové rezervace, lze vybavit dokonalou technikou při dodržení požadavků památkářů – příkladem je Ministerstvo zemědělství. Lze zvolit rozměrnou zadně projekční plochu která zajišťuje dobrou viditelnost z celého sálu.

Ozvučení se skládá z drátových i bezdrátových mikrofonů, omezovačů zpětné vazby a zpožďovacích linek. Sál je připraven pro audio-konferenční systém kombinovaný s tlumočením.

Je možné promítat obraz z napevno umístěného počítače nebo z notebooků, DVD či VHS přehrávače přičemž přednášející, překladatelé a obsluhující technik mohou sledovat promítaný obraz na náhledovém monitoru (TFT displeji).

Pro zjednodušení ovládání konferenčního sálu byl zvolen řídicí systém CUE s větším dotykovým panelem o velikosti úhlopříčky 10,5" (26 cm). Předsedající i obsluha mají možnost ovládat veškerou techniku jednoduchým dotykem na panelu (obr. Ministerstvo zemědělství).

Závěr

Projekční a prezentační technika by vám měla pomoci při řešení každodenních pracovních povinností. Zde jsou uvedeny pouze vybrané příklady, které by Vás měly inspirovat. Neváhejte se ale řídit dle svých vlastních potřeb a scénářů používání místností. Vždyť nejvíce času tam budete trávit právě vy.

O autorovi

Ing. David Lesch, předseda představenstva, AV MEDIA, a. s.

Po ukončeném studiu obchodní fakulty Vysoké školy ekonomické pracoval pro několik nadnárodních společností na různých finančních pozicích. Vždy se velice aktivně zajímal o oblast komunikace a prezentace a zúčastnil se několika zahraničních stáží a kongresů, které se touto problematikou zabývaly. Zájem o komunikační a prezentační techniku jej dal dohromady s přáteli, se kterými počátkem devadesátých let založili společnost AV MEDIA. AV MEDIA už od roku 1992 pomáhá svým partnerům komunikovat s využitím moderní prezentační a audiovizuální techniky. Věří, že právě komunikace obrazem napomáhá efektivní a účinné komunikaci ve firmách, ve státní správě i ve vzdělávání. Neustále hledají nové možnosti využití audiovizuálních prostředků, představují svým partnerům pravidelně nové prezentační prostředky a rozšiřují využití komunikace obrazem pro zvýšení efektivity a účinnosti porad, jednání, prezentací a školení. V současnosti je AV MEDIA, a. s., špičkou v oblasti vizuální komunikace, zabývá se nejen dodávkami celých systémů, ale i projektováním a pronájmem této techniky. Ve firmě AV MEDIA působí jak v pozici předsedy představenstva, tak i v pozici obchodního ředitele.

Elektronické bankovníctví České spořitelny 2006

Luboš Louda, úsek přímého bankovníctví, Česká spořitelna, a. s.

Klient preferuje

Individuální přístup
Bezpečnost nabízených služeb
Rozšiřování nabídky poskytovaných služeb

Strategie banky

Nabídka kvalitních služeb šitých klientovi na míru
Zkvalitňování a rozšiřování služeb
Rychlá reakce na požadavky a potřeby klientů

Kanály přímého bankovníctví České spořitelny

Služba SERVIS 24 – balíček produktů

Výhody služby SERVIS 24

Vyšší uživatelský komfort – kombinací využití služeb klient získává přehlednost, jednoduché a intuitivní ovládání, okamžitou podporu a širokou škálu poskytovaných produktů

Volba zabezpečení

klientské číslo a heslo
grafická klávesnice
autorizační SMS
klientský certifikát

SERVIS 24 – společná značka

jeden kontrakt
jeden poplatek
možnost volby kanálu přímého bankovníctví
Přístup – 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, 365 dní v roce

Získávání informací z banky

o účtech (Sporožira, běžné účty, majetkové účty, vkladové účty)
o pojistných smlouvách, stavebním spoření, penzijním připojištění, hypotékách a úvěrech
možnost SMS, faxových a emailových zpráv nebo poštou
o platebních kartách

Zadávání aktivních transakcí

Služba SERVIS 24 umožňuje klientům zadávat aktivní transakce, včetně transakcí na majetkových účtech

Nastavení limitů platebních karet

Služba BUSINESS 24 – nový produkt ČS, a. s.

BUSINESS 24 – základní charakteristika

BUSINESS 24 je moderní internetová aplikace
BUSINESS 24 je určen pro korporátní klientelu, velké a střední podniky
Prostřednictvím BUSINESS 24 je možné obsluhovat účty vedené v Symbols a Starbank

Služba BUSINESS 24 je zaměřena na realizaci objemného platebního styku

Klientům je nabízena od 10/2005

Pro segment korporátních klientů je služba BUSINESS 24 plnohodnotnou náhradou služby HB OfficeLine

Základní funkce BUSINESS 24

Získávání informací z banky

Výpisy (datové, textové)

Transakční historie

Aktuální stav účtu

Zprávy z banky

Avíza zahraničních plateb

Stavy jednotlivých transakcí

Odesílání platebních příkazů

Tuzemské příkazy, inkasa

Jednorázové příkazy z cizoměnového účtu

Zahraníční platby, přeshraniční platby

Propojení s účetním softwarem

Import platebních příkazů

Export výpisů

Výhody služby BUSINESS 24

Vyšší uživatelský komfort – kombinací využití služeb klient získává přehlednost, jednoduché a intuitivní ovládání, okamžitou podporu

Vysoká úroveň zabezpečení služby – autorizace plateb se provádí výhradně klientským certifikátem uloženým na čipové kartě

Přístup – 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, 365 dní v roce

Rozdíly BUSINESS 24 – SERVIS 24

Disponentský model

Rozšíření disponentského modelu (oprávnění A, P, S, E, T) umožňuje efektivně v rámci služby BUSINESS 24 vytvářet uživatelské role.

Import platebních příkazů

BUSINESS 24 umožňuje importovat až 500 příkazů k úhradě v rámci jedné dávky platebních příkazů

Limity účtů

V rámci služby BUSINESS 24 se definují limity účtů a limity pro při podepisování samostatně pro každý účet.

Práce v kontextu klienta

V případě že uživatel služby BUSINESS 24 je disponentem na více účtech různých klientů, pracuje povinně v tzv. kontextu klienta.

Správa aplikace

Veškerou správu aplikace (disponentská oprávnění, limity, při podepisování, přístup ke smlouvě) provádí zmocněná osoba. Administrativní transakce je nutné autorizovat klientským certifikátem.

Připravované nové funkčnosti služby BUSINESS 24

Provedení tradingových obchodů FX Spot, FX Forward a FX Swap

Expresní platby v rámci ČR

Zasílání souborů do agendy sběrných účtů

Úvěrové účty

Přehled bankovních záruk
Elektronická výměna dokumentace
Vkladové účty (založení/změna)

Rozvoj zabezpečení aplikací internetového bankovníctví – trvalá priorita

vyhodnocení vývoje bezpečnostních nástrojů

nové trendy v zabezpečení, využití jiných „kanálů“, např. mobilní telefon

požadavky klientů

sdílení bezpečnostních prvků a maximální jednoduchost při silné bezpečnosti

preventivní zabezpečení proti rostoucímu vývoji prostředí Internetu

vzrůstající počet útoků na systémy ČS, dosud vždy neúspěšné, naši záměrem je tento stav zachovat.

Zůstatkové a konfirmační SMS

Informace o změnách zůstatku a o provedených transakcích – pravidla pro použití definuje uživatel

Bezpečnostní SMS

autorizace plateb pomocí kódu doručeného speciální SMS

Změna limitů

Možnost snižovat/zvyšovat limit pro operace bez nutnosti dodatečné autorizace (max. 10 000 Kč, min. 0 Kč)

Grafická klávesnice

zadání přihlašovacích údajů pomocí grafické klávesnice

znesnadnění útoků pomocí spyware

Proti útokům nejsme bezbranní!

Dalibor Lukeš, MBA, manažer pro platformovou strategii a bezpečnost, Microsoft

Na spolehlivosti, kvalitě a dostupnosti informačních a komunikačních technologiích je naše společnost čím dál více závislá. Což je důležité si uvědomit především ve světle kvantitativně i kvalitativně rostoucích křivek webových útoků. Často přitom jen zoufale přihlížíme: „A co s tím můžu dělat?“ Tato situace ale nejenže nic neřeší, ale naopak je svým způsobem vodou na mlýn útočníkům. Přitom zastavit drtivou většinu útoků není kdovíjak obtížné, stačí jen chtít.

Současná situace

Společnost Microsoft coby vedoucí dodavatel software ve světovém měřítku se rozhodla svůj díl zodpovědnosti převzít už před několika lety. Její v roce 2002 vyhlášená filozofie má název Trustworthy Computing (Důvěryhodné používání počítačů) s tím, že v oblasti bezpečnosti obsahuje iniciativu Security Development Lifecycle. V ní se klade maximální důraz na bezpečnost po celou dobu životního cyklu produktu – od návrhu, přes vývoj, testování, nasazení až po každodenní provoz/údržbu.

Vzhledem k tomu, že informační bezpečnost je během na dlouhou trať a nikdy nekončícím procesem, začíná tato iniciativa nyní přinášet své ovoce. O tom svědčí výrazný pokles bezpečnostních problémů na platformách Windows ve srovnání s předchozími obdobími. Dle oznámení americké organizace CERT (Computer Emergency Readiness Team) se všechny platformy Windows potýkaly v roce 2328 s 812 problémy. Naproti tomu konkurenční platformy Linux/Unix jich musely řešit skoro trojnásobně více – přesně 2328!

A je zde ještě několik důkazů o narůstající kvalitě produktů z dílen Microsoftu: stačí se třeba podívat na charakter výše uvedených chyb. Jejich nebezpečnost rozhodně klesá, protože s tím jak narůstá kvalita kritických oblastí a systémů, zaměřují se útočníci na okrajové prvky. Vznikají tak různé proof-of-concept (zkouška koncepce), které sice na jedné straně zranitelnosti jsou, ale na straně druhé možnost jejich zneužití leží v rovině čisté teorie.

Navíc je čím dál více útoků vedeno prostřednictvím software druhých stran, nikoliv přes vlastní operační systém nebo asociované programy. O tom svědčí i nový trend v ICT v roce 2005: útočníci se začali zaměřovat na napadání bezpečnostních aplikací, nejčastěji na antivirové programy. Proč? Protože jde o masově rozšířené programy (produkty největších výrobců najdete na desítkách procent počítačů), protože tyto jsou první (a zpravidla i poslední) překážkou v dosažení počítače, protože běží povětšinou s velmi vysokými právy (a tudíž jejich kompromitace znamená získání těchto vysokých práv). Navíc autoři bezpečnostních programů spoléhají na kontrolní mechanismy ustavené před mnoha lety, které ale nestíhají držet krok s moderními trendy. Tyto mechanismy sice dříve dostačovaly (mj. proto, že právě bezpečnostní programy nebyly primárním cílem útočníků), ale s narůstajícím počtem útoků vůči bezpečnostním aplikacím jsou podrobovány tvrdým zatěžkávacím zkouškám.

Hlídejte si zranitelnosti!

Jednoznačným trendem v oblasti kybernetických útoků je v dnešní době zneužívání zranitelností – nejčastěji programátorských chyb nebo nedostatků příslušných aplikací, které unikly pozornosti při testování. Že počítačové programy obsahují chyby dnes asi překvapí jen málokoho: je to dáno jejich komplexností. (Nicméně znovu podotýkáme: že trend nepříznivého vývoje zranitelností v produktech Microsoftu se v posledních letech podařilo výrazným způsobem otočit a že klesá množství i nebezpečnost zranitelností!)

Proto musíme s přítomností chyb počítat. Vypořádání se s nimi ovšem není procesem jednoduchým, protože se objeví v intervalech nepravidelných. Nelze tudíž zavést přesné pravidlo, s jakou frekvencí je nutné aktualizaci systémů či aplikací provádět – což pochopitelně ztěžuje práci správcům ICT systémů. Microsoft proto zavedl „aktualizační úterky“ (vždy druhé úterý v měsíci), kdy odpovídající záplaty vydává. Toto umožňuje správcům odpovídajícím způsobem se na proces aplikace záplat připravit. Pochopitelně, že kritické záplaty jsou vydávány v případě potřeby i mimo tyto pravidelné intervaly – u skutečně vážných hrozeb to ani jinak nejde.

Uživatelé operačního systému Windows a dalších aplikací společnosti Microsoft mohou za účelem záplatování používat pohodlné rozhraní na adrese <http://update.microsoft.com>. V závislosti na velikosti organizace nebo jejích potřebách lze proces záplatování zjednodušit a zautomatizovat některou z těchto aplikací od Microsoftu: MBSA (malé organizace, viz níže), Windows SUS (Server Update Service, středně velké organizace) a Microsoft System Management Server 2003 (velké organizace).

Windows XP SP2

Jako největší počin Microsoftu na poli ICT bezpečnosti je označováno vydání balíku SP2 (Service Pack) pro systém Windows XP. Tento je jasným příkladem aplikace výše zmíněné filozofie Trustworthy Computing v praxi. Zásadní devizou balíku SP2 je vytvoření samostatné aplikace Security Center na každém počítači. Tato monitoruje tři základní funkce: stav antivirové ochrany, stav firewallu (vlastní jednoduchou aplikaci přitom i nabízí) a proces záplatování (zda nejsou nové aktualizace k dispozici, zda je není nutné instalovat apod.). Security Center tak za uživatele coby nezávislá aplikace přebírá kontrolu nad bezpečností a jejím stavem – uživatel je informován v případě nefunkčnosti či absence antivirového programu (třeba po jeho nechtěném vypnutí nebo útoku škodlivého kódu) stejně jako o (ne)přítomnosti firewallu. Navíc díky instalaci SP2 dochází k zásadním změnám v bezpečnostní architektuře řady částí Windows, což se v konečném důsledku projevuje vyšší stabilitou systému stejně jako menším počtem bezpečnostních problémů.

Trio užitečných pomocníků

Velkým nebezpečím z hlediska možnosti odcizení dat nebo přímo průmyslové špionáže představuje v posledních letech spyware (sledovací či špionážní programy). Spyware je obecně označení veškerého software, který slouží k prohledávání systémů a/nebo monitorování aktivity uživatele na jiných počítačích (tedy ne vlastních) či místech v kyberprostoru.

Velkým problémem v případě spyware přitom je skutečnost, že si s ním klasické antivirové programy v mnoha případech nejsou schopné poradit. Spyware se např. nešíří podobně jako viry, ale je instalován do počítačů zcela cíleně. Proto je nutné mít jiné metody získávání vzorků než v případě „odchyťování“ virů. Dále si musíme uvědomit, že spyware může být VLASTNOST programu – nemusí jít o samostatnou aplikaci. Což opět klade jiné nároky na vyhledávací a kontrolní programy.

Microsoft si je vědom značné nebezpečnosti spyware a zároveň i značné mezery na poli ochrany proti němu, a tak od ledna 2005 nabízí svým zákazníkům program MS AntiSpyware určený pro platformy Windows 2000, Windows XP a Windows Server 2003. Program přitom dokáže nejen hledat škodlivé kódy, ale také vrátet napadený systém do původního stavu (třeba po útoku browser hijack – nepříjemný únos prohlížeče, kdy dochází k modifikaci jeho nastavení, kterou není snadné odstranit).

Oproti většině konkurenčních produktů se Microsoft AntiSpyware vyznačuje také ochranou počítače v reálném čase (většinou probíhá ochrana na principu on-demand, tedy pouze na vyžádání). Tak jsou všechny hrozby podchycovány ještě dříve, než se „zabydlí“ v počítači. Uživatelé pak jistě ocení také funkci „track eraser“, která umožňuje z počítače odstranit stopy po předchozí činnosti (navštívené www stránky, uložená hesla, otevřené dokumenty apod.).

Microsoft AntiSpyware lze stáhnout ze stránky www.microsoft.com/athome/security/spyware/software/default.mspx

Dalším zajímavým pomocníkem od Microsoftu při zajištění informační bezpečnosti je nástroj pro odstranění škodlivého softwaru, který kontroluje, zda počítače se systémy Windows XP, Windows 2000 a Windows Server 2003 nejsou napadeny určitým, nejčastěji se vyskytujícím nebezpečným softwarem (třeba internetovými červy Blaster nebo Sasser, které mnohé antivirové programy nejsou schopné z technického hlediska detekovat – díky jejich způsobu šíření a vstupu do počítačů) a pomáhá odstranit nalezenou infekci. K dispozici je na <http://www.microsoft.com/cze/security/malwareremove/default.mspx>

Třetím zajímavým a užitečným nástrojem od Microsoftu je MBSA (Microsoft Baseline Security Analyzer), program určený ke správě záplat i dalších bezpečnostních parametrů.

Jeho nejnovější verze MBSA 2.0 je schopná kontrolovat kromě (ne)přítomnosti bezpečnostních záplat také další nedostatky: slabá hesla, IIS nedostatky, problémy SQL serveru apod.

MBSA funguje na systémech Windows 2000, Windows XP a Windows Server 2003. Krom samozřejmé kontroly těchto platforem provádí komplexní kontrolu (možná je i pomocí vzdáleného přístupu, což ocení zvláště správci a administrátoři) bezpečnostních nastavení plus aktualizací Windows NT 4.0, IIS, SQL serveru, Internet Exploreru a kancelářského balíku Office. Jeho záběr v oblasti kontroly záplat je pak ještě výrazně širší a obsahuje prakticky kompletní portfolio společnosti Microsoft (Exchange Server, Windows Media Player, MDAC, MSXML, Microsoft Virtual Machine aj.)

MBSA je možné stáhnout z <http://www.microsoft.com/technet/security/tools/mbsahome.msp>

Všechny tyto nástroje jsou přitom k dispozici zcela zdarma.

Chránit se před drtivou většinou současných útoků není kdovíjak obtížné – nástroje k dispozici jsou. Bližší informace o těchto možnostech naleznete na <http://www.microsoft.com/cze/security/default.msp>

O autorovi

Dalibor Lukeš, MBA

Manažer pro platformovou strategii a bezpečnost, Microsoft

Dalibor Lukeš pracuje ve společnosti Microsoft na pozici manažera pro platformovou strategii a bezpečnost již více než 2 roky. Je v České republice a na Slovensku zodpovědný za definování a komunikaci strategie platformy Microsoft jako celku včetně porovnání s konkurencí, komunikaci hodnoty řešení Microsoft pro zákazníky a také za aktivity společnost Microsoft v oblasti bezpečnosti. Před svým nástupem do společnosti Microsoft pracoval 10 let u společnosti DIGI TRADE v různých odborných a manažerských rolích, naposledy pak jako ředitel divize technologií a služeb. Vzdělání dosáhl na ESCEM School of Business and Management kde získal titul MBA. Ve volném čase se věnuje sportu, v zimě snowboardingu a v létě golfu.

Příprava datového obsahu adresní části registru územní identifikace, adres a nemovitostí

Mgr. Karel Lux, vedoucí oddělení koncepce informatiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Příspěvek navazuje na usnesení vlády ČR č. 1306 ze dne 12. října 2005, kterým bylo ministru práce a sociálních věcí ve spolupráci s MV, ČSÚ a ČÚZK uloženo postupně sjednotit datový obsah registru UIR-ADR s dalšími dílčími evidencemi adres a vytvořit tak datový základ pro adresní část budoucího registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN), což je jistě dobrou zprávou pro současný široký okruh aktivních uživatelů registru UIR-ADR. Kromě popisu předpokládaného postupu prací na tomto úkolu v letošním roce příspěvek popisuje novou verzi registru UIR-ADR, zejména dalších možností uživatelů při využívání jeho mapové části. V závěru příspěvku je ještě podána základní informace o současném stavu a námětech na řešení adresace v rámci EU.

Novinky ve stavu a využívání registru UIR-ADR

Ministerstvo práce a sociálních věcí nadále poskytuje všem uživatelům zdarma nejen data registru UIR-ADR (na CD-ROM), ale k dispozici jsou i následující stále rozšiřované služby :

- Prohlížení registru pomocí internetu
- Ověřování adres v registru po internetu
- Udržování si vlastní kopie registru
- Dotazování z vlastní aplikace on-line do registru na MPSV
- Zadávání reklamací na správnost dat v registru on-line způsobem (velcí uživatelé).

Podrobný popis datového obsahu registru, stejně jako týdenní aktualizací soubory, je možné stáhnout z webu MPSV www.mpsv.cz.

Současná datová struktura registru UIR-ADR obsahuje následující celostátní číselníky: oblasti, krajů, okresů, obvodů ORP, obvodů POÚ, obcí, pražských obvodů, NUTS4-obvodů, správních obvodů, městských částí/městských obvodů, částí obce, ulic a veřejných prostranství, stavebních objektů, adresních míst a adresních pošt. U stavebních objektů obsahuje identifikátor IDOB z Registru sčítacích obvodů ČSÚ a u adresních míst krajských měst a okresních měst Středočeského kraje souřadnice X,Y definičních bodů těchto adresních míst od firmy CEDA (aktualizovaných k 31. 12. 2005).

K rozšíření služeb došlo zejména při zobrazování adresních míst a stavebních objektů v mapových podkladech. Služby Ověřování adres v registru UIR-ADR a Prohlížení dat v registru UIR-ADR již v loňském roce umožňovaly zobrazení definičních bodů (souřadnic) adresních míst z UIR-ADR dodaných firmou CEDA na aktualizované mapě RZM10 měřítko 1:10 000 Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (vzhledem k více dodaným mapovým podkladům je možnost i změny měřítko). Na celém území je potom možné na mapě zobrazit definiční body stavebních objektů pořízené Českým statistickým úřadem, který ale tyto souřadnice poskytuje MPSV pouze pro využití v internetové aplikaci. Definiční body ČSÚ nejsou tedy v rámci dat UIR-ADR uživatelům poskytovány. Na mapových podkladech dodaných ČÚZK je dále doplněna uliční síť dodaná k zobrazování v internetové aplikaci firmou CEDA (názvy ulic zobrazeny modře s bílým podkladem). Fialové názvy ulic v některých lokalitách byly již součástí mapy dodané ČÚZK.

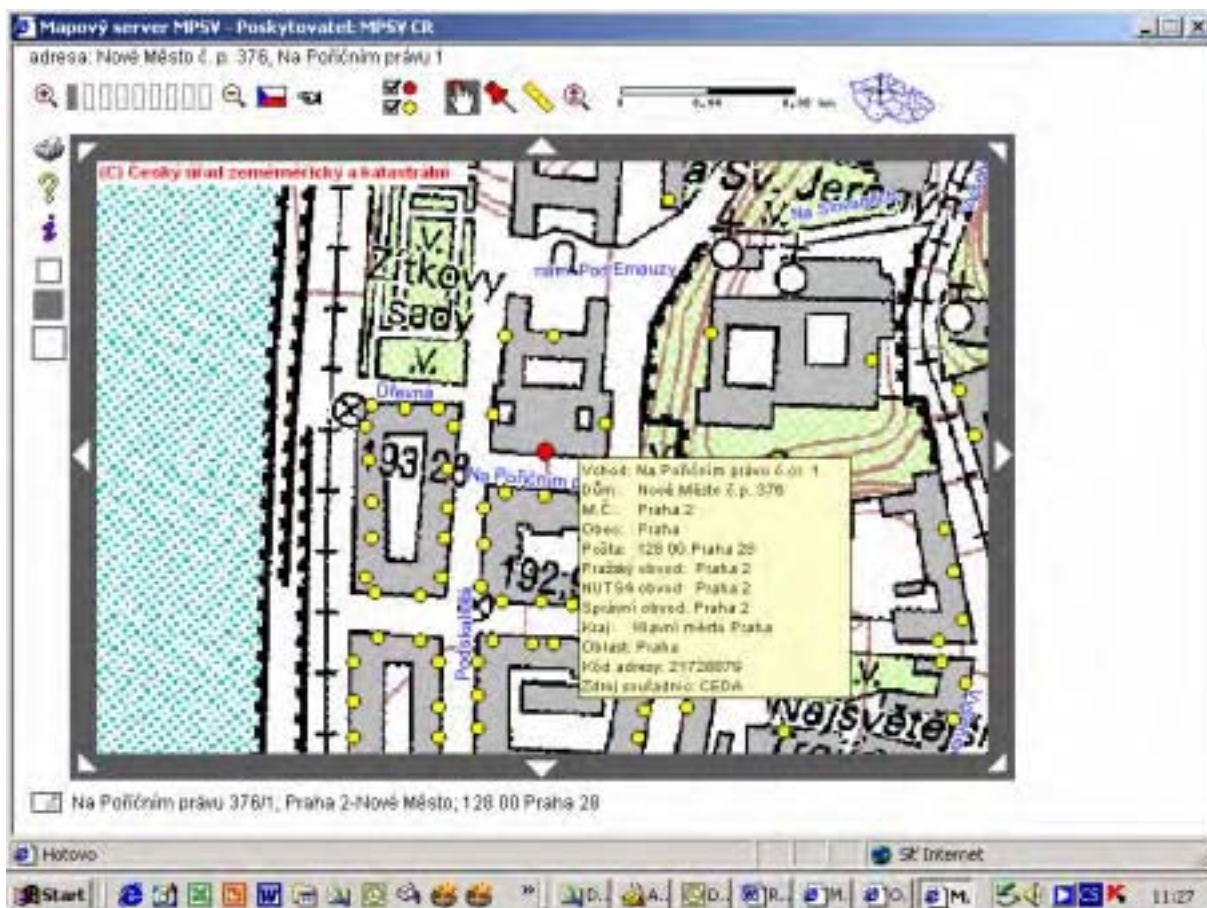
Změny v aktuální verzi prohlížeče:

Nad tabulkou *každého prvku územní identifikace* je nyní tlačítko se symbolem zeměkoule. Tlačítko umožňuje zobrazit prvek ze zvýrazněného řádku tabulky na mapě takto:

- Adresní místo je na mapě zobrazeno červeným kroužkem umístěným v definičním bodě adresního místa (vchod do domu, pořízený CEDA). Nejsou-li však souřadnice adresního místa v UIR-ADR k dispozici, je kroužek umístěn v definičním bodě stavebního objektu (střed domu, pořízený ČSÚ), ke kterému adresní místo patří.
- Prvky Stavební objekt, Ulice, Část obce a Pošta jsou na mapě lokalizovány zobrazením *všech* svých adresních míst.
- Ostatní prvky jsou na mapě zobrazeny zvýrazněním území prvku a v malých měřítkách i zobrazením adresních míst prvku.

U zobrazených adresních míst lze kurzorem myši interaktivně zjišťovat jejich aktuální atributy v UIR-ADR i zdroj jejich souřadnic (CEDA, ČSÚ).

V praxi je tedy například možné nejen vyhledat a zobrazit červeným kroužkem v mapě konkrétní adresu, ale zobrazit si (menšími žlutými kroužky) i všechny další adresy ve zvoleném mapovém výřezu. Na následujícím obrázku jsou zobrazeny i všechny atributy vyhledané adresy. Kliknutím na symbol žlutého „metru“ v záhlaví je následně možné si pomocí pohybu kurzoru myši po mapě měřit vzdálenosti (nejen přímky, ale i křivky přesně podle pohybu kurzoru zobrazovaného v mapě).

Zobrazování adres úřadů na mapě s využitím této aplikace je nyní využíváno i při jejich vyhledávání na Portálu veřejné správy.

Příprava datového obsahu adresní části budoucího RÚIAN

V rámci připravovaného systému sdílení dat ve veřejné správě, který zajišťuje Ministerstvo informatiky, přijala vláda ČR dne 3. listopadu 2004 usnesení č. 1064, kterým schválila věcný záměr zákona o sdílení dat při výkonu veřejné správy a ministru informatiky uložila předložit návrh tohoto zákona. Cílem zákonné úpravy bude mimo jiné zajistit, aby všechny orgány veřejné správy mezi sebou vzájemně i ve vztahu k subjektům vně veřejné správy používaly stejné vybrané územní prvky a územně-evidenční jednotky a základní údaje o nich (vč. jednotného užívání adres), jež pocházejí z jediného referenčního zdroje – registru územní identifikace a adres. Předpokládalo se tedy vytvoření jednotného registru (registru), který komplexně zahrne evidenci územních celků, jejich územní identifikaci a prostorovou lokalizaci, vč. jejich vzájemných vazeb.

Následně Ministerstvo informatiky předložilo vládě ČR „Analýzu a návrh registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN)“, které vláda svým usnesením č. 1306 ze dne 12. října 2005 schválila a kromě toho uložila místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministrem vnitra, předsedou Českého úřadu zeměměřického a katastrálního a předsedou Českého

statistického úřadu sjednotit postupně datový obsah registru UIR-ADR s dalšími dílčími evidencemi adres (včetně doplnění vazby na informační systém katastru nemovitostí) a vytvořit tak datový základ pro adresní část RÚIAN do 31. prosince 2006. Kromě jiného vláda dále uložila ministryni informatiky vypracovat ve spolupráci s předsedou ČÚZK věcný záměr zákonné úpravy RÚIAN a předložit ho vládě do 30. června 2006.

Základní čtyři registry, obsah jejichž adresních částí je třeba sjednotit, jsou tyto:

- Informační systém katastru nemovitostí (ISKN) – správcem je Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚZK),
- Údaje o adrese informačního systému evidence obyvatel (ISEO-ADR) – správcem je Ministerstvo vnitra (MV),
- Registr sčítacích obvodů (RSO) a Územně identifikační registr základních sídelních jednotek (UIR-ZSJ) – správcem je Český statistický úřad (ČSÚ),
- Územně identifikační registr adres (UIR-ADR) – správcem je Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (MPSV)

V současné době je možné konstatovat, že zástupci MPSV a ČÚZK se již dohodli na konkrétní spolupráci při plnění výše uvedeného usnesení vlády. Jak tedy bude vlastní sjednocování dat v letošním roce probíhat?

V principu lze postup rozdělit na dvě části:

1) Porovnání všech čtyř evidencí a sjednocení maximálního počtu adres do jednotného registru založeného na UIR-ADR (základ pro budoucí RÚIAN). Bude prováděno pomocí softwarových prostředků speciálně vyvinutých pro tento účel (základ již existuje z dřívějších prováděných porovnávaní). Porovnání registrů UIR-ADR a ISKN provede firma NESS Czech, s. r. o., v rámci spolupráce s ČÚZK, porovnání UIR-ADR, ISEO-ADR a RSO firma OKsystem, s. r. o., v rámci spolupráce s MPSV. Lze konstatovat, že očekávaná shoda bude poměrně značná.

Propojení na subsystém Adresa informačního systému Evidence obyvatel MV EO-ADR již bylo realizováno pomocí atributu počítačové číslo domu (PČD) u adres v UIR-ADR. Atribut PČD vytváří jednoznačné přiřazení adres z UIR-ADR adresám v EO-ADR. Údržba tohoto přiřazení probíhá na základě přebírání změn z registru EO-ADR do registru UIR-ADR na centrální úrovni, které se uskutečňuje na základě dohody mezi MPSV a MV. Párování adres obou registrů provádí MPSV, a to jen na straně UIR-ADR. V současné době je atribut PČD naplněn cca u 93 % adres z UIR-ADR.

Rovněž již bylo realizováno propojení na registr sčítacích obvodů ČSÚ – RSO. Propojení na tento registr bylo realizováno ve verzi 4.2 na úrovni stavebních objektů spárováním jednoznačného identifikátoru OBJEKT_KOD stavebního objektu v UIR-ADR s jednoznačným identifikátorem IDOB stavebního objektu z číselníku ČOBJ_D ve správě ČSÚ. Propojení se realizovalo přidáním atributu IDOB ke stavebním objektům v UIR-ADR, tento atribut byl naplněn u cca 85 % adres v UIR-ADR a stále se zvětšuje.

Z výše uvedeného vyplývá, že v rámci veřejné správy lze přes registr UIR-ADR již v současné době jednoznačně vzájemně přiřadit cca 90 % adres. Navíc lze uvést, že již několik let rovněž existuje propojení na databázi dodacích míst České pošty – DDM, a to na straně DDM. Česká pošta průběžně přiděluje adresám v DDM kód adresy v UIR-ADR. Kód adresy se pak využívá k přesné identifikaci adresy při poskytování změn v PSČ z DDM do UIR-ADR. V současné době je rovněž již více než 90 % adres v DDM opatřeno kódem adresy z UIR-ADR.

2) Řešení neshod zjištěných porovnáním, které nemohou být vyřešeny automaticky nebo na úrovni správce registrů, a které musejí být řešeny v místě „vzniku dat“, tj. na obcích. Pro tuto část jsou možné dva přístupy:

a) Off-line: Vygenerovat rozdílové sestavy pro jednotlivé obce (v papírové nebo elektronické podobě) a rozeslat na obce. Obce provedou vyčištění a opravy a zašlou zpět. Takto opravená data budou nahrána do registru.

b) On-line: Rozdíly budou zaneseny do registru ve formě tzv. reklamací, obce budou mít přes internet přístup ke svým datům v registru, opravy budou provádět přímo do registru s pomocí speciálního programu. K tomuto účelu bude možné využít systém reklamací již rutinně používaný v registru UIR-ADR, bude jej však nutné modifikovat pro zvládnutí řádově vyššího objemu dat a pro více typů reklamací.

Preferovaným řešením je přirozeně přístup On-line. Ideální by bylo, kdyby zároveň při spuštění on-line systému oprav neshod mezi registry byly stejným systémem do registru zanášeny i aktuální změny (tak, jak se předpokládá pro budoucí RÚIAN), přičemž by toto byl jediný způsob jejich zadávání. Změny by byly zpřístupněny všem zainteresovaným resortům a odpadlo by tím nutné opětovné porovnání všech čtyř registrů po skončení řešení rozdílů.

Co se týče časového harmonogramu, přibližně do poloviny letošního roku by měla proběhnout analýza struktury jednotlivých sjednocovaných evidencí, příprava programů pro porovnání a automatizované sjednocení a příprava jednotného základu registru RÚIAN. V druhém pololetí by mělo proběhnout vlastní sjednocení bezesporných dat spolu s přípravou řešení neshod na obcích a čištění registru. Od konce roku 2006 by probíhal přechod na on-line údržbu jednotného registru a následně po celý rok 2007 tak, aby od 1. 1. 2008 mohl být RÚIAN plně zprovozněn všem subjektům, především státní správě.

Celý postup však závisí na tom, jakým způsobem se podaří do celého procesu zapojit právě obce. Předpokládáme, že budou vyzvány ke spolupráci společným dopisem náměstků všech 4 zúčastněných resortů. Z hlediska MPSV je pro obce dosažení co největší správnosti adres v registru důležité i z toho důvodu, že podle Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schváleného „Zákona o sociálních službách“ budou prostřednictvím obecních úřadů pověřených obcí přiznávány a vypláceny další dávky, MPSV zpracovává za tím účelem jednotný informační systém hmotné nouze a zajištění kontaktu s „novými“ klienty a zasilání dávek samozřejmě vyžaduje přesné adresy.

Dohoda MPSV a ČÚZK na společné přípravě budoucího registru RÚIAN by měla vést k minimalizaci nákladů na řešení úkolů z usnesení vlády č. 1306/2005 a zajistit rovněž v maximální možné míře ochranu investic a prostředků, vložených do tvorby registru UIR-ADR na straně jedné a ISKN na straně druhé. MPSV již udělilo stávajícím řešitelským firmám souhlas s využitím práv k systému UIR-ADR pro řešení RÚIAN. MPSV je připraveno zajišťovat údržbu dat sjednoceného datového obsahu adresní části registru i v průběhu roku 2007 do doby, než bude datově připraven celý registr RÚIAN a aktualizaci převezme ČÚZK. Přitom, jak vyplývá z dříve uvedeného, za vzájemné spolupráce by měla již na konci roku 2006 vzniknout omezená základní verze budoucího RÚIAN v rozsahu jeho adresní části.

Pro zajištění plnění povinností MPSV v oblasti adresných plateb dávek státní sociální podpory a nově i plateb ze systému hmotné nouze, bude řešení probíhat takovým způsobem, aby jeho adresní část v 1. fázi zajišťovala potřebné funkce jako UIR-ADR a konečné technické řešení RÚIAN umožní existenci on-line repliky minimálně jeho adresní části ve vnitřní síti MPSV. Celým postupem řešení budou zároveň minimalizovány i změny pro všechny stávající uživatele adresního registru UIR-ADR.

MPSV bude samozřejmě průběžně spolupracovat s MI ČR a ČÚZK i na přípravě věcného záměru zákonné úpravy RÚIAN, který má být vládě předložen do 30. června 2006 a následně i na přípravě vlastního zákona.

A jak (ne)pokračuje sjednocování adres v rámci EU?

Ve dnech 25. až 27. října 2004 se konalo v Itálii ve městě Chioggia 24. Urban Data Management Symposium. Zástupci MPSV a firmy OKsystem se aktivně účastnili Workshopu C, který se konal v jeho rámci s názvem „Adresy a adresování v kontextu INSPIRE“ (INfrastructure for SPatial Information in Europe). Bližší informace o tomto sympoziu lze nalézt na webových stránkách www.udms.net.

Následující rok se na přelomu května a června 2005 v portugalském Estorilu v rámci konference GIS Planet 2005 uskutečnil navazující Workshop s názvem: „Address Referencing Geo-Information Infra-structure“, jehož se opět zúčastnili i zástupci MPSV a OKsystem.

V první části workshopu byla hlavní pozornost věnována celkovému přehledu o významu adresace a referenčních adresních registrů. Tento referát přednesl jeden z pořadatelů, zástupce Portugalska, pan Antonio Morais Arnaud z lisabonské university. Dále pak byly prezentovány zkušenosti z práce s adresními registry veřejné správy ve dvou zemích – v Dánsku a v ČR. Za naši republiku byl nejprve přednesen krátký přehled o adresaci a o stavu adresních registrů v ČR, na nějž pak navázal detailní popis adresního registru UIR-ADR (jakožto příklad tzv. „best practice“), i s příklady on-line

vyhledávání v tomto registru. Zájem účastníků workshopu o celou prezentaci a zvláště pak o detaily webových služeb, které tento registr poskytuje veřejnosti, byl značný.

Druhá část workshopu byla věnována vyhodnocení dotazníku EUROGI (European Umbrella Organisation of Geographic Information), s jehož pomocí vznikl základní přehled stavu této problematiky v EU. Z vyhodnocení dotazníku, které provedl pan Chris Corbin z Brightonu, vyplynul závěr o potřebě jakéhosi volného panevropského adresního fóra (název European Address Experts Forum byl změněn na European Address Forum s cílem přilákat co největší počet zainteresovaných účastníků), které by se zabývalo otázkami interoperability v této oblasti a to jak na národní, tak i na celoevropské úrovni. Členství by bylo buď individuální nebo zástupce společnosti. Minimální úroveň spolupráce by spočívala v elektronickém kontaktu.

Následovala diskuse a doporučení dalšího směru vývoje. Všichni účastníci se shodli v nezastupitelnosti role státní správy, v tom, jak je důležité zpřístupnit a poskytovat informace všem a zdarma, včetně nutnosti jediného základního zdroje informací.

Rejstřík trestů – poskytování výpisů v elektronické podobě

RNDr. Jaroslav Martaus, vedoucí oddělení informačních systémů, Ministerstvo spravedlnosti ČR

Cílem prezentace je seznámit veřejnost se způsobem zpracování evidence Rejstříku trestů a současnými možnostmi poskytování informací z této evidence.

Úvod

Za nezbytné považují krátce popsat základní činnost a působení Rejstříku trestů, která je vymezena zákonem č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů. Rejstřík trestů dle tohoto zákona vede evidenci osob pravomocně odsouzených soudy v trestním řízení a dále evidenci jiných významných skutečností pro trestní řízení. Údaje z evidence slouží pro potřebu trestního, občanskoprávního nebo správního řízení a k prokazování bezúhonnosti.

Na vedení evidence Rejstříku trestů se vztahuje zvláštní předpis o ochraně osobních údajů v informačních systémech.

V evidenci Rejstříku trestů jsou založeny údaje z trestních listů všech osob pravomocně odsouzených soudy České republiky. Trestním listem se rozumí oznámení soudu, které obsahuje údaje o

- osobě odsouzeného, aby nebyl zaměnitelný s jinou osobou,
- soudu a spisové značce trestní věci,
- rozhodnutí o vině, trestu a o ochranném opatření a o jejich výkonu,
- rozhodnutí soudu při podmíněném odsouzení nebo podmíněném propuštění z výkonu trestu nebo upuštění od výkonu jeho zbytku,
- udělení milosti,
- účasti odsouzeného na amnestii,
- zahlazení odsouzení.

V rozsahu potřebném pro plnění úkolů je Rejstřík trestů oprávněn získávat informace z evidence obyvatel, evidence občanských průkazů a evidence cestovních dokladů, a to i způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem; správci uvedených informačních systémů jsou povinni k tomu poskytnout potřebnou součinnost.

Do evidence Rejstříku trestů se zaznamenávají též údaje o odsouzení cizozemským soudem, jestliže o uznání rozsudku takového soudu rozhodl Nejvyšší soud.

Údaje o osobách pravomocně odsouzených soudy se uchovávají 100 let od narození osoby, které se týkají.

Rejstřík trestů vede pro potřebu trestního řízení evidenci osob, jejichž trestní stíhání bylo pravomocným rozhodnutím soudu nebo státního zástupce podmíněně zastaveno.

Pro potřeby trestního řízení se vydává Rejstřík trestů na jejich žádost opis ze své evidence (dále jen „*opis*“) orgánům činným v trestním řízení a dále ve vyjmenovaných případech Ministerstvu spravedlnosti a Kanceláři prezidenta republiky.

Jiným orgánům lze na jejich žádost vydat opis jen tehdy, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis. V opise se uvádějí všechny údaje o každém odsouzení osoby, které se opis týká, a všechny údaje o průběhu výkonu trestů a ochranných opatření i o zahlazení odsouzení. V opise se uvádějí i údaje z evidence podmíněného zastavení trestního stíhání a jiné významné skutečnosti pro trestní řízení, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis.

Na písemnou žádost osoby, jejíž totožnost byla ověřena, se vydá výpis z evidence Rejstříku trestů (dále jen „*výpis*“) týkající se této osoby. Výpis se vydá na základě úředně ověřené plné moci i zmocněnci této osoby nebo v rámci poskytování právní pomoci této osobě advokátovi.

Správnost údajů uvedených v písemné žádosti o výpis a totožnost žadatele bezplatně ověřují

- okresní státní zastupitelství,
- obecní úřad, městský úřad, v hlavním městě Praze úřad městské části, v územně členěných statutárních městech úřad městského obvodu nebo úřad městské části, magistráty statutárních měst,

kteřé se nečlení na městské obvody nebo městské části, a pro území vojenských újezdů újezdni úřad, který je matričním úřadem podle zvláštního právního předpisu,

- zastupitelské úřady České republiky v zahraničí,
- pověření pracovníci Rejstříku trestů.

Výpis se dále vydává na žádost soudu nebo státního zastupitelství pro potřeby jiného než trestního řízení a orgánu veřejné správy pro potřeby řízení o přestupku. Pro jiné účely lze výpis vydat, stanoví-li tak zvláštní zákon.

Výpis a opis jsou veřejnou listinou.

K podávání žádostí o opis nebo výpis a k předávání údajů mezi soudy, státními zastupitelstvími a Rejstříkem trestů slouží tiskopisy, jejichž vydávání zajišťuje Ministerstvo spravedlnosti.

Žádost o vydání výpisu a o nahlédnutí do opisu může osoba, jíž se údaje týkají, zaslat v elektronické podobě podle zvláštního právního předpisu. (§ 16a odst. 1)

Přibližně od začátku 90. let se započala evidence Rejstříku trestů zpracovávat pomocí prostředků výpočetní techniky. V současné době se dokončuje druhá generace informačního systému, který připravuje firma Deltax Systéme, a. s. Řešitel byl vybrán na základě výsledků veřejné obchodní soutěže, která byla ukončena v roce 2004.

Funkce systému

Základní funkcí informačního systému Rejstříku trestů (dále jen „ISRT“) je správa evidence trestů a trestaných osob a poskytování informací z této evidence oprávněným osobám. Systém však provádí veškeré činnosti, které s touto agendou souvisejí. Jedná se zejména o rozsáhlou komunikaci s okolím, které je věnován samostatný oddíl.

Dále systém využívá vytěžování dat z papírových dokumentů (jedná se zejména o došlé trestní listy a zprávy, avšak elektronizovány jsou i žádosti), kdy jednotlivé došlé dokumenty jsou převáděny do elektronické podoby a informace z těchto dokumentů jsou vytěžovány a vkládány do ISRT.

Architektura systému

Informační systém Rejstříku trestů je navržen a provozován ve třívrstvé architektuře.

Datová vrstva tvořena robustní databází ORACLE 9i R2, která slouží jako centralizované úložiště veškerých dat pro ISRT. Vzhledem ke zmíněné třívrstvé architektuře se v databázové části nenachází žádný kód který by zajišťoval chod aplikace a jde skutečně pouze o úložiště dat.

Aplikační vrstva, která nese veškerou aplikační logiku je postavena na ORACLE Application Server 10g R2. Jedná se o aplikační server plně splňující standardy J2EE a tudíž provozovaná aplikace je vytvořena v souladu s těmito standardy. Použitým programovacím jazykem je tedy Java.

Výsledky jsou prezentovány pomocí HTML stránek, které jsou generovány na straně serveru pomocí JSP (JavaServer Pages) a servletů. HTML stránky využívají pro některé požadované specifické funkce JavaScript. Veškeré stránky splňují standardy W3C a jsou optimalizované pro prohlížeče MS Internet Explorer 5.5 a vyšší, Mozilla 1.2 a vyšší a Firefox 1.0 a vyšší.

Technické řešení

Technické řešení vychází z požadavků, které byly kladeny na systém z hlediska jeho dostupnosti a bezpečnosti, tudíž se jedná o prostředí, které splňuje nároky na vysokou dostupnost a zabezpečení.

Úložiště dat je realizováno v databázi ORACLE 9i R2 (verze 9.2.0.6), která je provozovaná na clusteru dvou serverů Sun Fire V440 (Solaris 9, Veritas Cluster Server 4.0 MP1, RAM 4GB, 2x1.062GHz CPU UltraSPARC Module IIIi, 1MB cache, 4x36 GB HDD).

Datové soubory databáze jsou uloženy na diskovém poli Sun SE3510FC.

Aplikační vrstva je realizována pomocí ORACLE Application Server 10g R2.

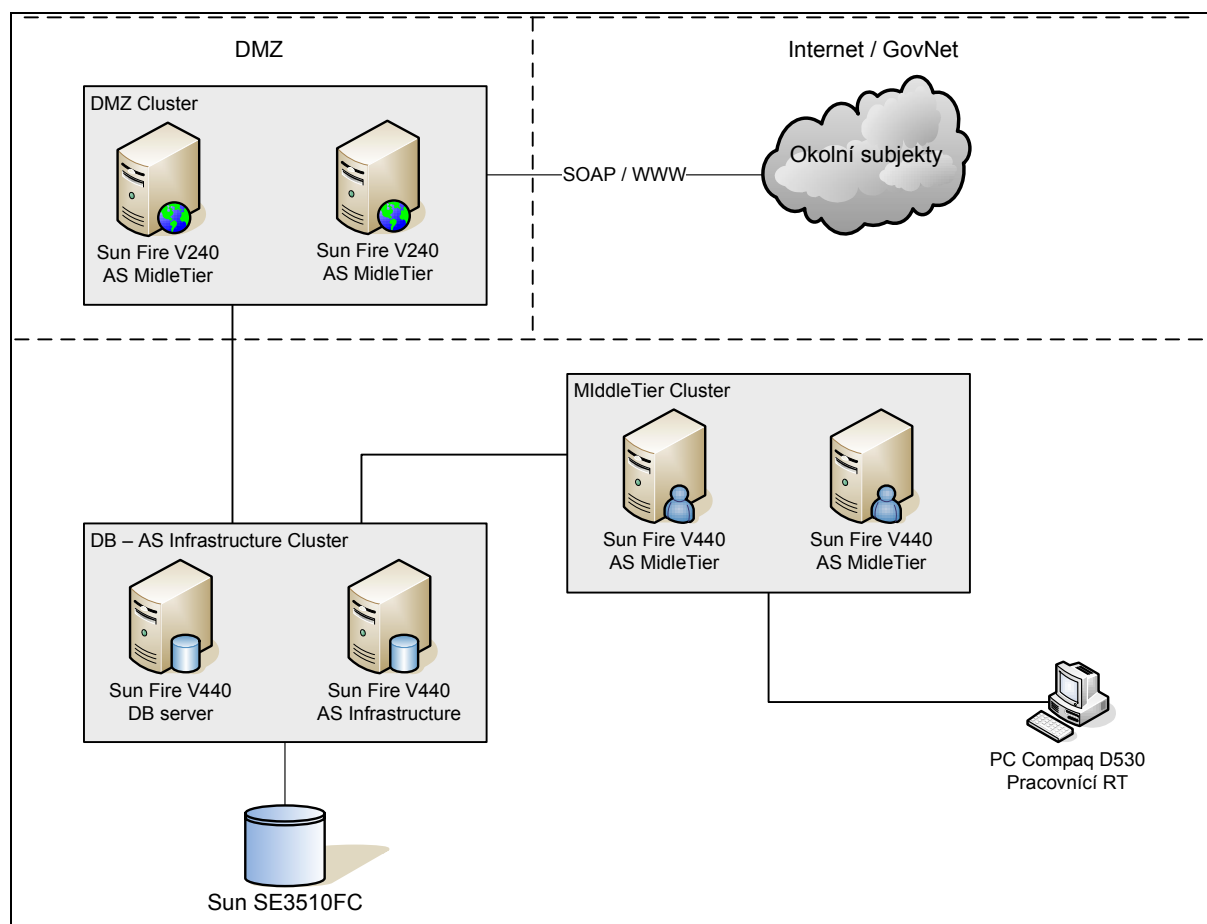
Infrastruktura aplikačního serveru je provozována totožným clusteru jako databáze. V případě výpadku jednoho nodu, tak běží služby DB a Infrastruktury AS společně na jednom nodu, v běžném provozu běží tyto služby každá na jiném nodu.

Middle-tier aplikačního serveru pro vnitřní síť je provozován na clusteru dvou serverů Sun Fire V 440 (Solaris 9, Veritas Cluster Server 4.0 MP1, RAM 4GB, 2× 1.062 GHz CPU UltraSPARC Module IIIi , 1 MB cache , 4× 36 GB HDD).

Middle-tier aplikačního serveru pro vnější síť je provozován na clusteru dvou serverů Sun Fire V240 (Solaris 9, Veritas Cluster Server 4.1, RAM 2 GB, 2× 1,5 GHz CPU UltraSPARC IIIi, 4× 73 GB HDD).

Klientské stanice jsou provozovány na PC Compaq D530 USDT, P4/2.66, 40GB (7200), 256MB (PC2700s), Windows XP. Přístup k aplikaci je zajištěn pomocí webového prohlížeče.

Celou situaci přehledně ilustruje následující schéma.

Obrázek 4 – Schéma infrastruktury ISRT

Přístup k ISRT je zabezpečen pomocí ORACLE Single Sign On serveru, který autorizuje uživatele na základě uživatelského jména a hesla. Přístup k aplikaci je také povolen jen z určitého rozsahu IP adres vnitřní sítě Rejstříku trestů.

Přístup k jednotlivým webovým službám je kontrolován na základě předchozí registrace subjektů a jednotlivé přijímané dokumenty jsou přijímány na základě ověření pomocí elektronického podpisu.

Komunikace s okolím je realizována pomocí šifrovaných kanálů a vydávané dokumenty, které jsou odesílány na elektronické adresy žadatelů jsou šifrovány veřejnou částí jejich elektronického certifikátu a jsou tudíž přístupné pouze jim.

Komunikace s okolím

Komunikace s okolními systémy probíhá pomocí webových služeb za použití SOAP (Simple Object Access Protocol). Tyto služby jsou zpřístupněny oprávněným subjektům a jejich zpřístupnění podléhá schválení ze strany Rejstříku trestů, kdy se jednotlivé subjekty registrují k jednotlivým službám.

WS výpis/opis

Služba sloužící pro přijímání žádostí o výpis či opis – tato služba umožňuje přijmout žádost o výpis či opis od libovolné registrovaného subjektu. Na základě žádosti je vystaven výpis či opis, který je v případě automatického zpracování vystaven on-line. V případě potřeby manuálního zpracování je tento výpis či opis zaslán žadateli na uvedenou elektronickou poštovní adresu po jeho vyhotovení.

WS TL

Služba pro příjem prvotních dokumentů – tato služba umožňuje registrovaným subjektům elektronicky zasílat trestní listy, zprávy a rozhodnutí, které jsou následně zařazovány do evidence Rejstříku trestů.

Evidence

Systém má dále rozhraní, které slouží pro komunikaci s Evidencí obyvatel a Evidencí dokladů. Z těchto evidencí získává systém informace, které slouží k ověření dat ukládaných a došlých do systému. Jedná se například o ověření údajů o evidovaných osobách či jednotlivých žadatelích.

WWW

Dalším rozhraním jsou webové stránky které slouží pro zadávání žádostí o výpis fyzických osob. Odpovědi na tyto žádosti jsou po zpracování zasílány elektronickou poštou žadatelům.

Tato funkcionalita byla realizována v rámci SS-EK ISRT (Subsystem pro elektronickou komunikaci Informačního systému Rejstříku trestů). Avšak vzhledem k tomu, že není možné na základě certifikátu jednoznačně identifikovat osobu podávající žádost, tak systém v současné době není schopen žádosti vyřadit a ty musí být odmítnuty z důvodů nemožnosti ověření totožnosti žadatele.

Závěr

Moduly ISRT v současné době umožňují komunikaci s okolím prostřednictvím datové sítě s využitím zaručeného elektronického podpisu. V ověřovacím provozu je komunikace s orgány Policie; připravuje je komunikace se systémem soudů a státních zastupitelství.

Poskytování informací fyzickým osobám není v současné době možné. Hlavním problémem je v tomto případě absence rodného čísla v certifikátu. Je zde sice přítomen bezvýznamový identifikátor MPSV, ale Rejstřík trestů v současné době nemá možnost získat pomocí tohoto identifikátoru údaje, na základě kterých by ověřil totožnost žadatele. V brzké budoucnosti však bude realizován v transakčním jádru portálu veřejné správy mechanismus, který umožní ověření totožnosti žadatele vůči podpisu ze strany Rejstříku trestů.

Zároveň však jsou připravovány legislativní změny, které by měly zásadním způsobem změnit vyřizování žádostí o výpis z evidence Rejstříku trestů. Předpokládá se, že pro účely správního řízení si bude v budoucnu vyžadovat informace z evidence Rejstříku trestů přímo příslušný správní úřad a nebude požadovat po občanovi, aby zajistil a poskytl důkaz o své bezúhonnosti.

O autorovi

RNDr. Jaroslav Martaus, vedoucí oddělení informačních systémů, ministerstvo spravedlnosti.

Jaroslav Martaus v roce 1981 ukončil studium oboru Matematická informatika na Přírodovědecké fakultě Palackého university v Olomouci a v roce 1982 po složení rigorózní zkoušky získal titul RNDr. V roce 1983 nastoupil na Ministerstvo spravedlnosti, kde pracuje do současné doby. Řídil vývoj projektů, které byly v rámci justice realizovány. Jedná se např. o projekt obchodního rejstříku, projekt centrální evidence úpadců, projekt Portálu resortu justice, Informační systém pro vrchní a krajské soudy a další.

Obchodní rejstřík – včera, dnes a zítra

RNDr. Jaroslav Martaus, vedoucí oddělení informačních systémů, Ministerstvo spravedlnosti ČR

Cílem prezentace je seznámit veřejnost s historií, současným stavem a plánovanými kroky projektu informačního systému obchodního rejstříku.

Úvod

Činnost obchodního rejstříku je legislativně upraveno zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Vedením obchodního rejstříku (stejně jako rejstříku obecně prospěšných společností, rejstříku nadací a nadačních fondů a rejstříku vlastníků bytových jednotek) je zajišťováno soudy vyhrazenými rejstříkovými soudy.

Historie projektu

Příprava první verze informačního systému započala v roce 1993, tedy v době, kdy obchodní rejstřík začal legislativně vznikat (do té doby byl provozován tzv. Podnikový rejstřík, který evidoval asi 36 000 záznamů). Již od roku 1994 je vedena evidence obchodního rejstříku výlučně prostředky výpočetní techniky. Celá databáze obchodního rejstříku byla v síti Internetu zpřístupněna již 15. 9. 1997.

Od samotného počátku zpřístupnění databáze bylo možné vyhledat firmu v evidenci podle jejího názvu, IČ a spisové značky. Výstupem pak byla možnost zobrazení platných údajů v obchodním rejstříku (výpis platných) nebo výpis všech evidovaných údajů, a to včetně historie změn (úplný výpis).

Z původně týdenní aktualizace databáze se postupně doba zkrátila na jeden den.

Z původně manuálního způsobu aktualizace se postupně započalo aktualizovat automaticky.

V roce 2005 pak byla zpřístupněna další část obchodního rejstříku – sbírka listin. Od té doby je možné na Internetu zjistit, jaké dokumenty daná společnost založila do sbírky listin, a v případě, že dokument byl digitalizován, i jeho obsah.

Počty firem evidovaných v obchodním rejstříku k 1. 1. 2006 je patrný z následující tabulky:

Soud	Celkem zapsáno firem	tj. %
Městský soud v Praze	165 286	41,76
Krajský soud v Českých Budějovicích	19 643	4,96
Krajský soud v Plzni	33 508	8,47
Krajský soud v Ústí nad Labem	37 673	9,52
Krajský soud v Hradci Králové	32 110	8,11
Krajský soud v Brně	65 791	16,62
Krajský soud v Ostravě	41 764	10,55
Celkem Česká republika	395 775	

Funkce systému

Subsystém REJSTŘÍK zajišťuje vedení obchodního rejstříku podle zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění zákonů, které obchodní zákoník novelizují (zejména zákon č. 370/2000 Sb. a zákon 360/2004 Sb., podle kterého se zapisují Evropská zájmová hospodářská sdružení). Dále zajišťuje vedení rejstříku obecně prospěšných společností podle zákona č. 248/1995 Sb. vedení nadačního rejstříku podle zákona č. 227/1997 Sb. a vedení rejstříku společenství vlastníků jednotek podle zákona č. 451/2001 Sb. Program REJSTŘÍK zajišťuje tvorbu usnesení, tisk výpisů a úplných výpisů a vyhledávání údajů o zapsaných subjektech podle různých kritérií. Dále umožňuje postoupit spis do působnosti jiného rejstříkového soudu, pokud dojde k takové změně sídla společnosti, že nová adresa místně přísluší jinému rejstříkovému soudu.

Subsystem POŠTA zajišťuje vedení došlé pošty podle platného Vnitřního a kancelářského řádu pro okresní, krajské a vrchní soudy. Subsystem umožňuje podle požadavků uživatele zejména zapisovat nová podání a zapisovat změny k již dříve zapsaným podáním, automatické přidělování běžných čísel v rámci kalendářního roku, volitelné použití automatického přidělování spisů soudcům k vyřízení, možnost provádění výběrů podle zadaných kritérií, vedení rejstříku F podle VaKŘ, vedení spisového přehledu. V případě postupovaného spisu umožňuje takový spis převzít novým místně příslušným rejstříkovým soudem. Zajišťuje nastavování přístupových práv pro všechny subsystemy.

Subsystem SBÍRKA zajišťuje vedení evidence obsahu sbírky listin, umožňuje zapisovat listiny do seznamu, vyhledávat listiny podle zadaných kritérií, zjišťovat přehledy podle oddílů spisových značek. Aplikace dále umožňuje kromě evidence obsahu provádět i digitalizace dokumentů, zakládání do sbírky listin, takže kromě evidenční části je možno vlastní listinu zobrazit na monitoru počítače a případně ji vytisknout na připojené tiskárně. Vedení sbírky listin v podsystému SBÍRKA se řídí zákonem č.370/2000 Sb., který doplňuje a mění obchodní zákoník.

ZOBRAZENÍ NA INTERNETU je další subsystem, který v současné době zpřístupňuje údaje obchodního rejstříku široké veřejnosti a zároveň zpřístupňuje i digitalizované dokumenty, založené do sbírky listin. V obchodním rejstříku na internetu je možno vyhledávat podle obchodního jména, identifikačního čísla nebo spisové značky a nebo podle jmen fyzických osob.

Podsystem VÝZVY umožňuje uživateli jednoduchým způsobem zpracovat výzvu pro účastníka řízení nebo zástupce firmy k doplnění či předložení potřebných dokladů do obchodního rejstříku nebo do sbírky listin. Uživatel má možnost vytvoření různých předloh, do kterých pak systém podle zadané spisové značky doplňuje potřebné údaje z databáze obchodního rejstříku.

Podsystem EXTERNÍ UŽIVATELÉ zajišťuje předávání dat z obchodního rejstříku vybraným externím uživatelům v dohodnuté formě v souladu se zákonem č. 370/2000 Sb. V současné době jsou předávány informace o zápisech do obchodního rejstříku následujícím externím uživatelům – Ministerstvu financí ČR, Českému statistickému úřadu, Ministerstvu průmyslu a obchodu, Středisku cenových papírů a Obchodnímu věstníku. Posledně uvedenému externímu uživateli jsou navíc předávány informace o uložených listinách do sbírky listin a zamítavá usnesení z obchodního rejstříku. Podsystem zajišťuje předávání souborů dat výše uvedeným externím uživatelům jednou denně pomocí internetu. Vybraný uživatel má možnost požádat si libovolný datový soubor z příslušného rejstříkového soudu.

Modul KONTROLY zajišťuje konzistenci centrální databáze a lokálních databází na rejstříkových soudech. Protože zápisy do databáze obchodního rejstříku probíhají téměř v reálném čase, je nutno v určitém okamžiku provést zablokování databáze a spustit kontrolní programy, které ověří stav databázových tabulek na centrálním serveru a na serverech rejstříkových soudů. Tato kontrola se spouští automaticky v nočních hodinách. Výsledky kontrolních programů ověřuje a případné zjištěné rozdíly v databázích opravují členové autorského týmu ráno (do 7.30 hodin). Součástí kontroly je i povolení automatického vyexportování souborů pro všechny externí odběratele.

Od 1. 7. 2005 se v důsledku novely obchodního zákoníku (zákon č. 216/2005 Sb.) a navazující vyhlášky č. 250/2005 Sb. podávají návrhy na zápis do obchodního rejstříku na předepsaných formulářích. Tyto jsou zpracovány jednak jako klasické papírové formuláře (ve formátu PDF souborů) a formuláře pro elektronické vyplňování pomocí programu 602XML Filler ve formátu FO. U formulářů pro elektronické zpracování (FO formuláře) jsou zpracovány nápovědní texty pro vyplňování, které se zobrazí při nastavení kurzoru do kolonky formuláře.

Architektura systému

Aplikace ISOR je řešena technologií klient-server, ve které serverová část pracuje pod operačním systémem SUN Solaris 8 a data ukládá do databáze Informix IDS 9.30 FC3.

Klientská část je řešena pro provozování v prostředí Windows 2000 a vyšší.

Zpracování dat probíhá v reálném čase pro aplikace REJSTŘÍK, SBÍRKA, POŠTA, VÝZVY, ZOBRAZENÍ NA INTERNETU, moduly KONTROLA a VÝSTUP PRO EXTERNÍ ODBĚRATELE dávkové zpracování v naplánovaných termínech. Data obchodního rejstříku a sbírky listin se ukládají do společné databáze a úložiště dat na centrálním uzlu a na všech lokálních uzlech, data pro moduly

POŠTA a VÝZVY se ukládají pouze na lokální uzly daných rejstříkových soudů. Filosofie ukládání dat je podřízena zajištění základní funkce systému ISOR – poskytnutí výpisu z obchodního rejstříku na daném rejstříkovém soudu bez ohledu na funkčnost ostatních uzlů sítě.

Data pro zobrazení obchodního rejstříku na internetu se kopírují z centrální databáze OR na vybraný server každou noc a jsou tedy zobrazována u uživatelů s jednodenním zpožděním.

Pro EXTERNÍ ODBĚRATELE se v průběhu zpracování ukládají data do zvláštních tabulek v XML tvaru a po provedení kontroly konzistence všech databází se spouští jejich generace a export na e-mailové adresy, které dodalo MSp. Na každém rejstříkovém soudu pracuje programový mailový robot, který umožňuje každému oprávněnému externímu odběrateli zažádat o dodatečné zaslání některého z uložených třiceti posledních souborů.

Technické řešení

Technické řešení vychází z požadavků, které byly kladeny na systém z hlediska jeho dostupnosti a bezpečnosti, tudíž se jedná o prostředí, které splňuje nároky na vysokou dostupnost a zabezpečení.

Zpracování ISOR probíhá na třech úrovních – vrstvách:

- centrální uzel
- rejstříkové soudy
- pobočky rejstříkového soudu.

Centrální uzel ISOR je umístěn v zabezpečeném prostoru MSp. Tvoří ho:

- dva servery Sun Fire V880 (každý 4 procesory) zapojené do symetrického clusteru
- operační systém Solaris 8
- databázový server Informix IDS 9.30 FC3
- file server
- služby FTP, SSH, Samba
- web server Sun Fire V880 (4 procesory)
- diskové pole Sun StoreEdge T3910 – 6 TB
- zálohovací jednotka Sun StorEdge L9 Tape Autoloader
- routery CISCO

Rejstříkové soudy (s výjimkou Městského soudu v Praze) jsou vybaveny :

- server Sun Fire V480 (4 procesory):
 - operační systém Solaris 8
 - databázový server Informix IDS 9.30 FC3
 - file server
 - služby FTP, SSH, Samba
- diskové pole Sun StoreEdge D2 – 0,5 TB
- zálohovací jednotka Sun StorEdge L9 Tape Autoloader
- router CISCO

Městský soud v Praze je vybaven:

- server Sun Fire V880 (4 procesory)
 - operační systém Solaris 8
 - databázový server Informix IDS 9.30 FC3
 - file server
 - služby FTP, SSH, Samba, Telnet
- diskové pole Sun StoreEdge D2 – 0,5 TB
- zálohovací jednotka Sun StorEdge L9 Tape Autoloader
- router CISCO

Pobočky rejstříkového soudu (Liberec, Pardubice):

- Linux server (PC Pentium)
 - file server
 - služby FTP, SSH, Samba, Telnet
- router CISCO

Další připravované služby

Systém obchodního rejstříku již nyní ověřuje komunikace s informačním systémem evidence živnostenského podnikání. Lze předpokládat, že ověřování komunikace bude dokončeno do 30.6.2006.

Rejstříkové soudy od 1. 7. 2005 jsou schopny poskytovat výpisy ze své evidence i v digitální formě. Tuto službu již rejstříkové soudy poskytují tak, že v případě požadavku připraví **výpis ve formátu PDF**, který je opatřen elektronickým podpisem. V průběhu letošního roku bude možné tyto výpisy získat i prostřednictvím sítě Internetu.

U všech rejstříkových soudů průběžně probíhá digitalizace dokumentů, které jsou založeny do sbírky listin. Všechny naskenované dokumenty jsou k dispozici uživatelům sítě Internetu. Počty naskenovaných listin jsou patrné z následující tabulky (informace ke konci ledna 2006):

Rejstříkový soud	Naskenováno		Celkem listin ve sbírce	% naskenovaných
	listin	stran		
Praha	39 825	383 883	630 748	6,31
Č. Budějovice	20 677	161 536	115 011	17,98
Plzeň	9 067	56 825	134 223	6,76
Ústí nad Labem	26 622	251 932	203 143	13,11
Hradec Králové	22 575	309 849	101 088	22,33
Brno	65 875	435 360	368 627	17,87
Ostrava	32 622	338 154	208 612	15,64
Celkem	217 263	1 937 539	1 761 452	12,33

Ministerstvo spravedlnosti připravuje postup, který umožní podávat návrhy na zápis do obchodního rejstříku v digitální formě ve formátu PDF (XML) s využitím zaručeného elektronického podpisu). Souběžně s tím, jsou připravovány podmínky a legislativní opatření, které umožní předávat rejstříkovému soudu dokumenty k založení do sbírky listin jen v digitální formě ve formátu PDF.

Závěr

Informační systém obchodního rejstříku je jedním z otevřených informačních zdrojů, kde již dlouhou dobu lze získat, a to prakticky on line, aktuální informace o stavu zápisu společností. Zároveň však jsou připravovány legislativní změny, které by měly zásadním způsobem změnit postavení obchodních rejstříku, zejména způsobu poskytování výpisů. Předpokládá se, že výpisy z obchodního rejstříku (stejně jako z dalších evidencí státu) budou poskytovány vybranými kontaktními místy.

Hlavní problém současné doby, na kterém se usilovně pracuje, je vybudování funkčního komunikačního prostředku, který bude možné využít pro podání návrhů na zápis (včetně předepsaných příloh) do obchodního rejstříku tak, aby mohl být efektivně zpracován technickými prostředky.

Rizikovitost kontaminovaných míst v Systému evidence kontaminovaných míst

Mgr. Marta Martínková, výzkumný pracovník, VÚV T. G. M.

Korektní kategorizace rizika kontaminovaných míst v databázi s řádově tisíci sledovanými lokalitami, jakou je Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM), je důležitá především proto, že riziko je významnou syntetizující vlastností každého kontaminovaného místa.

SEKM je v současnosti nejvýznamnější centrální databází evidující kontaminovaná místa. Kontaminovaná místa jsou v této databázi sledována z mnoha hledisek. Každé kontaminované místo má povinně přiřazeno riziko (o SEKM podrobněji viz příspěvek RNDr. J. Gruntoráda, CSc. „Databáze Systém evidence kontaminovaných míst“).

Atribut kvalitativní riziko SEKM

Důležitým atributem, který má přiřazeno každé evidované kontaminované místo je riziko. Jako každý systém evidence má i SEKM určitá omezení, která vyplývají z jeho historie a kvality evidovaných dat. Jedním z omezení systému SEKM je způsob, jakým bylo během jeho vývoje přiřazováno tzv. riziko kvalitativní, které vyjadřuje míru rizikovosti (naproti tomu riziko kvantitativní určuje plošný rozsah rizika). Bohužel kvalitativní riziko je částečně zatíženo subjektivním a formálním přístupem. Protože kvalitativní riziko mají přiřazeny všechny lokality v systému SEKM, má tento atribut lokalit dobrý potenciál být dále využíván. Z těchto důvodů byla provedena analýza možností využití této informace o kontaminovaných místech. Dalším důvodem je, že kvalitativní riziko je zpravidla zásadní informace, o kterou se uživatel verze SEKM zveřejněné na internetu zajímá.

Jednotlivá kvalitativní rizika jsou v systému SEKM hodnocena jako neznámá, extrémní, vysoká, střední, nízká nebo žádná. **Neznámé** riziko je definováno jako riziko, které není známo ani se nedá s vysokou pravděpodobností předpokládat. Lokality s neznámým rizikem jsou považovány v rámci hodnocení rizikovosti v systému SEKM v současné době za nejrizikovější. Většinou se jedná o černé skládky s lokálním významem. Na druhou stranu je přiřazeno neznámé riziko významným kontaminovaným místům, jako je například bývalá skládka Chabařovice. **Extrémní** riziko je definováno jako riziko, kde působení zátěže je extrémně silné, časově pravidelné nebo i periodicky se opakující. Znečištění má formu, při níž dochází k vyluhování a migraci kontaminantů do vod. **Vysoké** riziko působení zátěže je silné, časově nepravidelné, dočasné. Polutanty se mohou akumulovat v rostlinách či zvířatech v koncentracích, které představují neakceptovatelné riziko. Je prokázána či vysoce pravděpodobná kontaminace povrchových vod či zdrojů pitné vody. Celkové riziko má vždy hodnotu nejvyššího dílčího rizika.

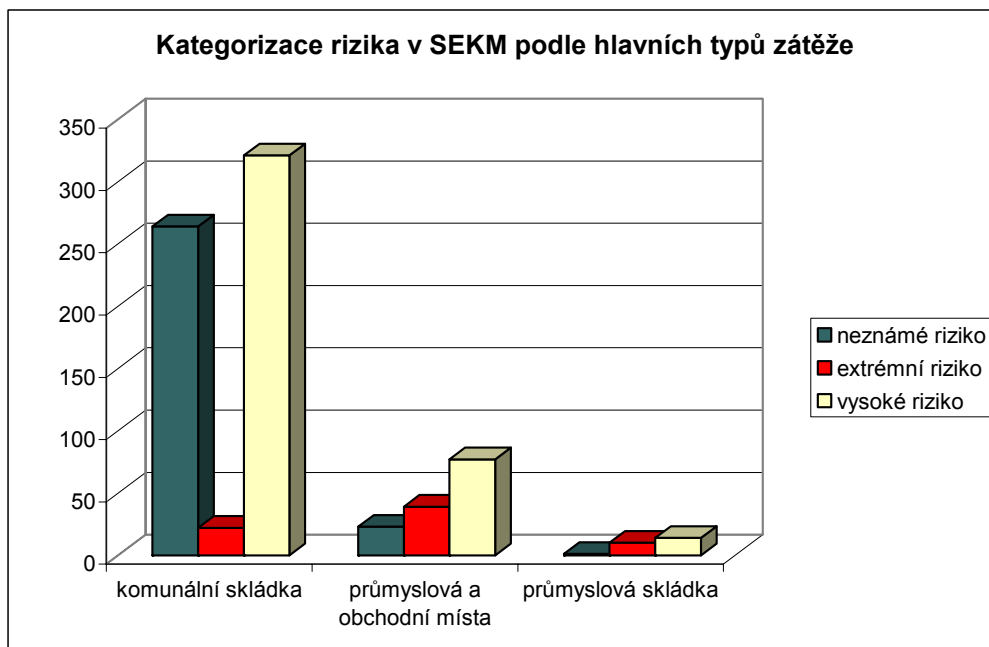
Relace mezi atributem kvalitativní riziko a typ zátěže

Atribut *typ zátěže* může nabývat v SEKM následujících hodnot:

1 – neznámo, 2 – komunální skládka, 3 – průmyslová skládka, 4 – průmyslová/obchodní místa, 5 – doly, 6 – vojenský prostor, 7 – těžba, zpracování a skladování ropy, 8 – ropné havárie, 9 – elektrárny, 10 – sklady mrvy, zemědělské znečištění, 11 – havárie dalších nebezpečných látek, 12 – ostatní.

Pro tři nejčastější typy zátěže – *komunální skládka, průmyslová a obchodní místa a průmyslová skládka* byly spočteny výskyty přidělených kvalitativních rizik pro neznámé, extrémní a vysoké riziko (diagram 1).

doly	1				
komunální skládka	264	komunální skládka	22	komunální skládka	321
průmyslová a obchodní místa	23	průmyslová a obchodní místa	39	průmyslová místa	77
průmyslová skládka	1	průmyslová skládka	10	průmyslová skládka	14

Pro typ zátěže *průmyslová a obchodní místa* a *průmyslová skládka* poměr počtů přidělených rizik odpovídá kategorizaci rizika – nejrizikovějších lokalit je nejméně. V případě lokalit typu *komunální skládka* je odlišná situace – neznámé riziko má přiděleno více než 250 lokalit, extrémní cca 20 a vysoké více než 300. To je způsobeno tím, že původně vyjadřovalo neznámé riziko pouze nulovou úroveň spolehlivosti údajů o lokalitě. V současné době je podle principu předběžné opatrnosti neznámé riziko považováno za nejvýznamnější.

Při dalším zpracování dat ze systému SEKM je rizikovost pro kontaminovaná místa typu *komunální skládka* málo spolehlivá. Pro ostatní typy kontaminovaných míst se dá konstatovat, že je ze systémového hlediska možno kategorizaci rizika využít, přidělené riziko závisí pouze na aktuálnosti údajů a není zatíženo výraznější systémovou chybou.

Vzhledem k různorodému přístupu k přiřazování kvalitativního rizika, jak bylo popsáno výše, bylo doporučeno přistupovat k lokalitám, kterým bylo přiřazeno kvalitativní riziko neznámé, individuálně a do budoucna počet lokalit v této kategorii snižovat. Dále bylo doporučeno atribut lokality *riziko kvalitativní* v systému SEKM do budoucna zachovat a zobrazovat ho v internetové verzi programu, protože poskytne uživateli alespoň přibližnou informaci o rizikovosti dané lokality, aniž by se musel seznamovat s jakýmkoliv skórovacím systémem.

Prioritizace kontaminovaných míst

Existuje více způsobů jak určovat prioritu kontaminovaných míst, tedy nutnost danou zátěží životního prostředí nějakým způsobem řešit bez ohledu na to, zdali jsou k dispozici finanční prostředky. Určování priority kontaminovaného místa (prioritizace) úzce souvisí s rizikovostí dané lokality. Vhodná metodika určení priority kontaminovaného místa musí být jednoduchá, průhledná, kritéria musí být jednoznačná a srozumitelná.

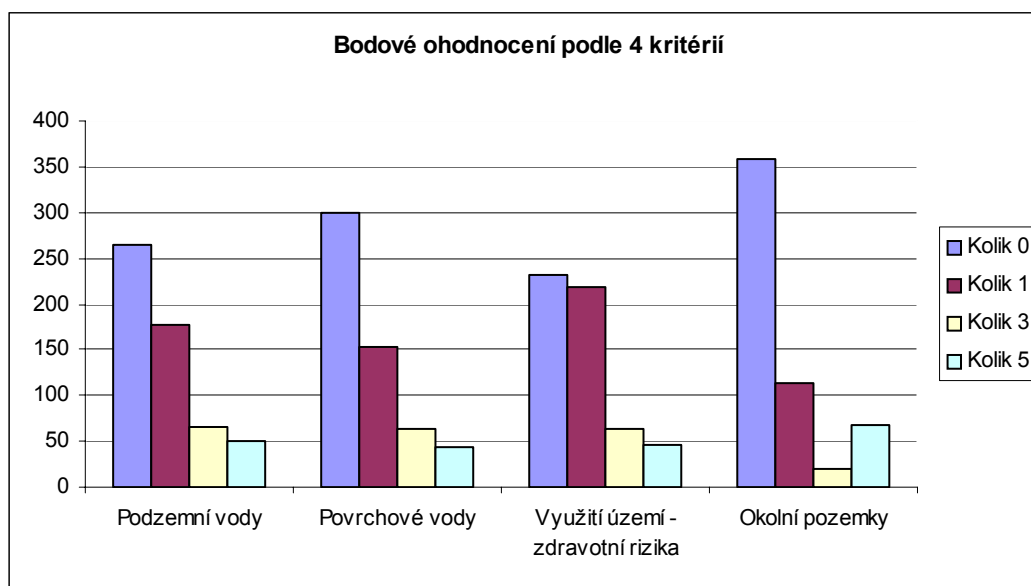
Sestavování regionálních seznamů priorit začalo v roce 1998, nejprve probíhalo na regionální úrovni, seznamy byly předávány OEŠ MŽP, kde byly převedeny do jednotné tabulkové podoby. Seznam byl v letech 2001 až 2002 aktualizován. Kritéria použitá pro seznam priorit za rok 2002 byla

tato: ohrožení zdroje pitné vody pro hromadné zásobování, ohrožení zdroje pitné vody pro lokální zásobování, nebezpečnost kontaminace, rozsah kontaminovaného území a migrovatelnost. Každému kritériu byl přidělen koeficient podle závažnosti. Výsledný index priorit vznikl jako součet násobků koeficientů a bodového ohodnocení v intervalu 1 až 10 pro každé z pěti uvedených kritérií. Nevýhody tohoto postupu byly následující: nejednotný přístup a subjektivní přístup (rozložení lokalit, zanesených do Regionálních seznamů priorit 2002, je v rámci ČR značně nerovnoměrné, existují velké rozdíly mezi jednotlivými kraji). Dalším omezením byla velká časová náročnost a z ní plynoucí formální přístup k sestavování seznamů.

V roce 2003 byla navržena alternativní metodika s vazbou na požadavky EEA. Hodnocení priorit probíhá pomocí přídavného software v databázi SEKM, čímž je zajištěno větší množství informací o lokalitě. V alternativní metodice hodnocení priorit je používán systém bodování využívající čtyřkritériální hodnocení, kde prokazatelné výrazné ohrožení dané složky životního prostředí má přiděleno 5 bodů, prokazatelné ohrožení 3 body, potenciální ohrožení 1 bod a žádné ohrožení 0 bodů. Kritéria – složky životního prostředí jsou následující: podzemní vody (váha 0,8), povrchové vody (váha 0,6), využití území (váha 0,4) a okolní pozemky (váha 0,2). Výsledný index priorit vzniká jako součet násobků uvedených vah a bodového ohodnocení. V roce 2004 bylo výše uvedeným způsobem vyhodnoceno 556 lokalit, kterým byl přidělen index priority.

Omezením alternativní metodiky je skutečnost, že kontaminované místo, o kterém nejsou známy vůbec žádné informace má stejný index priority (10) jako kontaminované místo s nejvyšší prioritou (z hlediska všech čtyř kritérií nejvyšší riziko, 5 bodů). V menší míře se toto omezení projevuje i u lokalit s nižším indexem priority. Bylo ověřováno, zdali tato skutečnost může mít vliv na vypovídací schopnost indexu priority. Pro tyto účely byla provedena analýza z hlediska rozložení přidělených bodů podle čtyř kritérií alternativní metodiky (diagram 2). Z uvedeného diagramu je vidět, že pro všechna kritéria je nejčastěji přiřazena 0, pak se postupně počet snižuje až k hodnotě 5 bodů (nejvyšší ohrožení nebo nedostatek dat).

	Podzemní vody	Povrchové vody	Využití území - zdravotní rizika	Okolní pozemky
Kolik 0	265	300	232	359
Kolik 1	177	152	218	114
Kolik 3	66	63	63	19
Kolik 5	51	44	46	67

V kritériu okolní pozemky je nejvíce 0 – nulové riziko a nejvíce 5 – nejvyšší ohrožení nebo nedostatek dat. Z toho plyne, že okolní pozemky jsou buď nejvíce ohrožovány anebo je o nich známo

nejméně informací. Proto vyhovuje, že kritérium okolní pozemky má nejnižší váhu, protože podle zkoumaného vzorku dat je zatíženo nejvyšší nejistotou.

V pouze třech případech nastala situace kdy podle jednoho kritéria bylo přiděleno 5 bodů a z hlediska ostatních kritérií byla přidělena 0. V jednom případě nastala situace, kdy z hlediska kritérií podzemní a povrchové vody bylo přiděleno 5 bodů a z hlediska ostatních kritérií 0. Jedná se buď o velmi exotické případy nebo nedostatek dat u lokalit, které mají ve skutečnosti nulovou prioritu. Z velmi malého počtu těchto výjimečných případů plyne, že index priority jako veličina vyjadřující rizikovost lokalit není významně zatížen chybou z nedostatku dat.

Závěr

Hodnota atributu *kvalitativní riziko* SEKM je nesourodá pouze v případě kontaminovaných míst typu komunální skládka. Pro ostatní typy zátěží není zatížena systémovou chybou. Pro další využití atributu *index priority* databáze SEKM dat by bylo vhodné, aby bylo zjevné u lokalit s hodnotou 10, jestli mají nejvyšší prioritu z důvodu nedostatku dat či nejvyšší rizikivosti. Tento problém by se dal vyřešit následovně: v případě že by pracovník vyplňující index priority vyplnil u všech kritérií 5, byl by programem požádán aby vyplnil i důvod – nejvyšší priorita nebo nedostatek dat. Lokality s indexem priority 10 by měly být dále sledovány. Z tohoto hlediska má nejvyšší bodové ohodnocení pro nedostatek dat své opodstatnění, protože tyto lokality vyžadují další činnost – ne sanaci, ale průzkum.

Poděkování

Výzkum je prováděn za podpory Výzkumného záměru MŽP č. 0002071102.

O autorce

Mgr. Marta Martínková, výzkumný pracovník VÚV T. G. M.

1997 ukončena VŠ Přírodovědecká fakulta UK, obor sedimentární geologie, 1999 až 2001 GFÚ AV ČR, ve VÚV T. G. M. od roku 2001 do současnosti – rizikovost kontaminovaných míst, kvantifikace rizika pro člověka, mapy zatížení prostředí, hydroekologické modelování středně velkých povodí.

Telekomunikační služby a řešení pro veřejnou správu

Ing. Miloš Mastník, MBA, Ředitel rozvoje správy produktů, GTS Novera, a. s.

Tento příspěvek se podrobněji věnuje dílčím oblastem řešení a služeb zaměřených na jednotlivé segmenty státní správy a samosprávy. Prezentované informace poslouží jak obcím a městům pro základní orientaci v oblasti telekomunikačních služeb, nových technologií a možných doplňkových služeb tak IT, ICT odborníkům a vedoucím pracovníkům státních, krajských a obecních úřadů, kteří by v něm měli najít možné odpovědi na otázky potřebné při rozhodování nebo navrhování řešení projektů s problematikou datových a hlasových služeb.

GTS Novera poskytuje ucelené portfolio telekomunikačních služeb a jsme tak schopni uspokojit plné spektrum požadavků zákazníků státní správy a samosprávy, od malých obecních úřadů až po rozsáhlé sítě o několika stovkách poboček – například ministerstva.

GTS Novera je připravena upravit stávající portfolio telekomunikačních služeb tak, aby jednotlivé služby zohledňovaly technologické, provozní, obchodní a procesní požadavky nutné pro efektivnější výkon veřejné správy.

Datové a hlasové služby pro samosprávu

Hlasové služby

Telefonní služby umožňují telefonovat do všech telefonních sítí bez výjimky jak v ČR, tak v zahraničí. Pokud se rozhodnete přenést účastnická telefonní čísla od současného poskytovatele, můžete využívat stejná telefonní čísla, tak jak jste doposud zvyklí a nejen to, navíc můžete zrušit služby u stávajícího operátora bez ztráty svých telefonních čísel a přestat mu tak platit pravidelné poplatky. Službu můžete odebírat prostřednictvím analogového rozhraní $n \times$ POTS a prostřednictvím digitálních rozhraní $n \times$ BRI (EuroISDN 2), $n \times$ 2 Mbit/s (E1 s K signalizací), $n \times$ 2 Mbit PRI (EuroISDN 30).

Telefonní služby nabízejí řadu doplňkových služeb zvyšující komfort:

- On-line info – Nástroj umožňující on-line přístup k údajům o jednotlivých hovorech
- AoC – Tarifikační impulzy (s cenou 0,1 Kč/imp.)
- AoT – Časové značky (přihlašovací imp., nebo imp. každou 1 sec)
- CFB – Přesměrování
- CLIP – Zobrazení čísla volajícího
- COLR – Zamezení předání čísla volaného
- CONF3 – Malá konference 3 účastníků
- CW – Upozornění na příchozí volání (čekající hovor)
- HOLD – Přidržení volání (tuto službu povoluje poskytovatel)
- MSN – Vícenásobné účastnické číslo (až 8 čísel z rozsahu 1, 2, ..., 8)
- OCB – Omezení odchozího provozu
- a další

Další výhody:

- podrobné vyúčtování zdarma
- komplexní řešení: nabízíme možnost kombinace služby Novera telefonní připojení s internetovými a datovými službami za výhodných podmínek
- nepřetržitý přístup k informacím o svých službách a stavu svého telefonního účtu prostřednictvím internetu.

Internetové služby

GTS Novera poskytuje širokopásmové připojení nejen prostřednictvím technologie ADSL, ale i pomocí rozlehle sítě WIMAX. Síť WIMAX pokrývá především oblasti ČR, kde ADSL technologie není k dispozici. Tyto služby pro přístup do sítě internet umožňují vyhledávat informace na webových

stránkách nebo posílat e-maily, služba je vhodná jak pro lokality s jedním PC, tak pro připojení lokální počítačové sítě. Stačí jen zvolit vhodnou variantu.

Další variantou je služba pevného přístupu k internetu pro lokality, které požadují vysokou kvalitu a garanci připojení. Za dohodnutý paušál (na základě rychlosti linky) má zákazník k dispozici kvalitní internetové připojení nejen v ČR, ale i do zahraničí.

Internetové služby pevného přístupu obsahují:

- připojení k internetu pevnou linkou zvolenou rychlostí 64 kbit/s až 155 Mbit/s
- koncové zařízení typu směrovač v ceně paušálu
- bezplatná registrace domény 2. úrovně
- zálohování veškeré příchozí pošty v ceně
- garance dostupnosti a propustnosti sítě, zdvojené připojení do NIX a do mezinárodního internetu
- zákaznické statistiky o provozu internetové sítě na www.gtsnovera.cz
- nepřetržitý dohled nad sítí, včetně upozornění na případné problémy do 30 minut od jejich zjištění
- kontaktní centrum k dispozici 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Společnost GTS Novera splňuje velmi vysoké požadavky na topologii páteřní sítě

Mezinárodní konektivita: 2× 155 Mbit/s, dva nezávislé Tier-1 poskytovatelé, možnost pružného navyšování IP konektivity, NIX: 2× 1 Gbit/s

Datová centra: Praha, Brno, Ostrava, Liberec

Páteřní síť: optická plně zálohovaná síť s rychlostmi 10 Gbit/s mezi hlavními uzly a 622 Mbit/s do regionálních center.

Datové služby

Základní datovou službu představuje **propojení digitálními okruhy**. Tato služba zajišťuje vysoce kvalitní přenos velkého objemu dat na libovolnou vzdálenost. Služba zaručuje vysokou spolehlivost a rychlost díky nejmodernějším technologiím použitých v transportní síti (SDH, DWDM). Přenos dat je v průběhu přenosu dokonale zabezpečen prostřednictvím zálohovacích mechanismů sítě GTS Novera. Služba je vhodná např. k propojení lokálních sítí poboček organizací veřejné správy nebo k propojení telefonních ústředí.

Služba je poskytována v těchto modifikacích:

- Přenosové kapacity pro sériové rozhraní: 64 kbit/s až 2 Mbit/s, 2–8× 2 Mbit/s, E3, STM-1 až STM-16.
- Přenosové kapacity pro rozhraní Ethernet: 512 kbit/s až 2 Mbit/s, 4, 8, 10, 34, 50 a 100 Mbit/s, 1 Gbit/s.
- Digitální rozhraní koncového bodu: V.35, X.21, G.703/704, G.957, 10/100 Base-T, 1000 Base LX.

Navazující datovou službu představuje služba založená na protokolu Frame Relay. Frame Relay přináší profesionální telekomunikační řešení s garantovanou kvalitou pro rozsáhlejší sítě a vedle provozních úspor a zajišťuje vysoce kvalitní, bezpečný a spolehlivý přenos dat.

Frame Relay zaručí výkonné propojení lokálních počítačových sítí. Je založena na efektivním využívání přenosových kapacit. Díky použité technologii ušetří zákazník v oblasti provozních nákladů. Současně získá výhodné připojení k internetu. Přenos dat v síti GTS Novera je zcela bezpečný. V rámci služby poskytujeme garance na kapacitu přenosu. Předností tohoto řešení je i možnost kdykoliv rozšířit síť o nové lokality, včetně zahraničních, či zvýšit kapacitu přenosu přesně podle měnících se nároků a požadavků organizace. Služba je vhodná k propojení lokálních počítačových sítí organizací veřejné správy, které mají k dispozici pobočkovou síť.

VPN pro státní správu

Virtuální privátní síť (MPLS VPN) je ideální řešení pro bezpečné a rychlé propojení pracovišť organizací státní správy a jejich pobočkových ústředí bez ohledu na fyzické vzdálenosti propojovaných lokalit.

Jedná se o vysoce spolehlivé, flexibilní a finančně zajímavé telekomunikační řešení pro realizaci propojení dvou a více lokálních sítí bez ohledu na fyzické vzdálenosti propojovaných lokalit. Služba je poskytována nad páteří infrastruktury, která je ve vlastnictví GTS Novera. Většina přípojných bodů VPN je realizována nad IP službami LLU a vlastní optické sítě, případně pomocí RR spojů v licencovaném pásmu. Přenášená data jsou plně logicky oddělena od ostatního provozu v síti GTS Novera pomocí protokolu MPLS a zároveň mohou být i šifrována protokolem IPSEC s vhodným šifrovacím algoritmem. MPLS VPN účinně integruje datové a hlasové služby a může garantovat přenosové kapacity. Datové přenosy jsou v rámci sítě neomezené. U datových přenosů v rámci služby lze definovat, jaký druh provozu je přípustný, kam smí být směrován a kam nikoli, až do úrovně jednotlivých uživatelů. Služba je poskytována nejen v České republice, ale i v zahraničí, v kapacitách od 64 kbps až do jednotek GBit. Zákazník si sám volí poměr mezi kvalitou, výkonem a cenou tak, aby mu služba plně vyhovovala.

Služba představuje plně řízenou virtuální privátní síť. Uživatelé nemusí vlastnit přenosovou infrastrukturu a tudíž nepodstupují žádná investiční ani další technologická rizika. Uživatelé služby dále nejsou zatíženi ani provozními aspekty (správa fyzické přenosové infrastruktury, směrovače) a mohou se plně soustředit na její využívání. Pomocí vyspělého řízení provozu v síti GTS Novera a vzájemného zálohování okruhů je služba dodávána s garancí dostupnosti až (SLA) 99,99 procent.

Příklad vzájemného propojení 3 lokalit zákazníka včetně možnosti vzdáleného připojení pro mobilní uživatele.

Příklad doplňkových služeb

Provozní statistiky – jedná se o on-line statistiky jednotlivých parametrů služby MPLS VPN. Služba poskytuje širokou škálu provozních statistik (odezva, ztrátovost, atd.) jednotlivých přípojných bodů (poboček) MPLS VPN. Uživatel má k dispozici velmi mocný nástroj pro rychlé vyhodnocení stavů ve VPN síti včetně sledování trendů využívání jednotlivých přípojných bodů, což lze využít k postupné optimalizaci přenosového výkonu jak celé sítě, tak jednotlivých přípojných bodů.

Komplexní služby

Komplexní služby využívají jednotné platformy pro řešení hlasových, datových a internetových služeb založených na technologii IP protokolu. Základem služby je jednotné připojení lokality uživatele do IP datové sítě, která pak poskytuje prostředí pro využívání trvalého pevného připojení do sítě internet, trvalého pevného datového propojení s další lokalitou/lokalitami a veřejných telefonních služeb.

Služba umožňuje:

- datové propojení mezi lokalitami uživatele do virtuální privátní IP sítě (IP VPN) prostřednictvím pevného propojení s definovanou rychlostí
- propojení se sítí internet prostřednictvím pevného propojení s definovanou rychlostí bez limitu přenosu dat
- zřízení samostatného nebo centrálního přístupu do internetu pro každou lokalitu uživatele
- telefonní volání do všech veřejných telekomunikačních sítí
- výhodné telefonní volání mezi lokalitami uživatele
- připojení klasických telefonních ústředěn nebo přímé připojení IP telefonních ústředěn bez hlasových bran
- zachování stávajících telefonních čísel pro příchozí i odchozí hovory (prostřednictvím přenositelnosti čísla)
- statistiky vytížení přístupového okruhu umožňují flexibilně optimalizovat datový provoz na síti VPN

Služba obsahuje:

- společný přístupový metalický nebo bezdrátový okruh pro hlasové a datové služby a přístup do internetu
- společné koncové zařízení v konfiguraci dle potřeb zákazníka včetně hlasových portů v případě hlasových služeb
- kvalifikovanou podporu monitorovacího a řídicího centra 24 hodin denně, 7 dní v týdnu
- kontrolu a nastavení služby prostřednictvím webového rozhraní.

Datové propojení

Jednotlivé lokality uživatele mohou být propojeny prostřednictvím IP datové sítě. Propojené lokality pak vytváří virtuální privátní síť VPN uživatele. Pro zajištění spolehlivé datové komunikace mezi jednotlivými lokalitami VPN sítě je použit protokol MPLS od společnosti CISCO Systems. Vzdálený přístup do firemní datové sítě umožní oprávněným osobám připojit se k datovým zdrojům odkudkoliv.

Rychlý a bezpečný internet

Přístup k internetu lze realizovat z každé pobočky samostatně (vyžaduje zabezpečení každé pobočky např. firewallem) nebo centrálně jedním přístupem pro celou VPN. Přístup do internetu zahrnuje služby záložního DNS serveru a záložního MAIL serveru a dále doplňkové služby internetu jako je registrace a administrace domén, primární DNS a MAIL server a hostingové služby.

Hlasové služby

Nabízené hlasové služby zajišťují odchozí a příchozí volání do všech národních a mezinárodních veřejných telefonních sítí, pevných i mobilních.

Služby umožňují:

- připojení klasické telefonní ústředny do hlasových portů koncového zařízení
- připojení IP telefonní ústředny přímo do koncového zařízení
- připojení samostatných analogových telefonů.

Doplňkové služby

Služby telehousing zajišťují umístění firemního serveru do prostředí bezpečného datacentra GTS Novera, vybaveného špičkovou technologií. Umožňují organizacím veřejné správy provozovat svou serverovou infrastrukturu přímo a zálohovaně na páteři internetu. Předností je zejména špičková úroveň zabezpečení a servisu.

Umístěním serveru v některém z datacenter GTS Novera je zajištěno jeho přímé připojení do páteřní sítě s garantovanou kvalitou klíčových parametrů IP sítě. Datacentra jsou vybavena nejmodernějším zařízením fyzické bezpečnosti, záložními zdroji energie, klimatizací, uzamykatelnými stojany, unikátním protipožárním systémem, atd.

Využití IT v cestovním ruchu kraje Vysočina – turistický portál www.region-vysocina.cz

Jitka Mattyašovská, kraj Vysočina

S rostoucí dostupností informačních technologií se zvyšuje také význam kvalitní internetové prezentace v podpoře rozvoje cestovního ruchu. Požadavkem na tyto aplikace je plnění mnoha funkcí – nabídky, propagace a prezentace, podpory podnikatelů v oblasti cestovního ruchu, doplňování informačního systému a především poskytnutí uživatelům nepřetržitého přístupu k informacím. Kraj Vysočina již druhým rokem provozuje turistický portál regionu Vysočina na webové adrese www.region-vysocina.cz kde jsou návštěvníkům těchto stránek představeny turistické atraktivita regionu, volnočasové aktivity, tipy na výlety, možnosti koupání nebo lyžování, kulturní a sportovní akce, možnosti ubytování, služby atd.

Základem portálu jsou jednotlivá města a obce a na ně se váží veškeré informace, které se daných měst a obcí týkají. Znamená to, že když si například zvolíme město Jihlavu, otevře se nám stránka s informacemi o tomto městě včetně krátkého popisu historického vývoje + další navigace v níž si můžeme dále vybírat z ubytování v Jihlavě, kulturní akce, které se konají v Jihlavě, tipy na výlety, které procházejí Jihlavou, jihlavské památky, sportoviště atd.

Kromě měst základní menu zahrnuje také památky, které se dále člení na hrady, zámky, památky UNESCO, židovské památky, církevní památky, technické a architektonické památky. Poté následuje odkaz „kultura“ (muzea, galerie, osobnosti), „dovolená“, kde je uvedeno 61 tipů na turistické nebo cyklistické výlety po významných památkách, toulky přírodou nebo zajímavostech se zaměřením na děti. Samozřejmostí jsou kontakty na všech 41 turistických informačních center na Vysočině, přehled kulturních, společenských a sportovních akcí a databáze ubytovacích zařízení.

Každé turistické informační centrum obsahuje i informaci o tom, ve kterých jazycích se zde návštěvník domluví a zda je v TIC bezbariérový přístup.

Přehledy akcí a ubytování v regionu jsou „živými“ databázemi. Naším cílem bylo vytvořit prostředí v němž vlastní data již vkládají externí subjekty.

Databáze akcí je veřejně přístupná databáze, kterou „plní“ jednotliví pořadatelé kulturních, společenských a sportovních akcí, městská kulturní zařízení a turistická informační centra za svůj region a využívají této možnosti k propagaci svých aktivit. Každý měsíc tato databáze obsahuje 200 a více akcí. V databázi lze vyhledávat podle data, po týdnech, měsících, podle místa konání nebo podle druhu akce (kulturní, sportovní, pro děti atd.) Mimo zadávání dat mají subjekty možnosti průběžné aktualizace.

Začátkem každého měsíce je rozeslán elektronicky výpis z této databáze s přehledem na tři měsíce dopředu informačním centrům po celé republice, hotelům, institucím a soukromým osobám, které projeví o zaslání přehledu zájem. V současné době je v databázi pro rozesílání akcí 560 e-mailových adres.

Protože z praxe víme, že například turistická informační centra vyplňují přehledy akcí i do více než tří internetových databází, oddělení informatiky nabízí možnost „přetahování“ konkrétních akcí například zpět na stránky města.

Druhá databáze – ubytování - je rovněž veřejně přístupná databáze, která je zdarma k dispozici provozovatelům ubytovacích zařízení na Vysočině pro propagaci jejich služeb. Jedinou podmínkou pro registraci je to, že subjekt musí mít e-mailovou adresu a ubytovací zařízení musí být na území kraje Vysočina.

Databázi tvoří a v aktuálním stavu udržují výhradně samotní provozovatelé těchto zařízení. Po jednoduché registraci se dostanou do formuláře a postupně jej vyplňují. Několik údajů, jako například název zařízení, adresa, telefon, počet pokojů a lůžek, je povinných. Ostatní záleží na každém jak podrobně formulář vyplní. Bezprostředně po vyplnění a potvrzení formuláře se objevuje dané ubytovací zařízení v databázi a současně na moji e-mailovou adresu přichází oznámení o nové registraci.

Subjekty mají do databáze permanentní přístup a mohou provádět, změny nebo doplňování dat nebo přidávat fotografie.

Aktualizace této databáze je prováděna 1× za šest měsíců na základě výzvy, která je ubytovatelům zaslána automaticky na jeho e-mailovou adresu (proto je e-mail jednou z podmínek) po uplynutí půl roku od registrace a na moji e-mailovou adresu přijde kopie této výzvy. E-mail s výzvou obsahuje krátkou informaci o tom, že ubytovatel je již šest měsíců registrován v databázi ubytování na www.region-vysocina.cz a je nutné stávající informace aktualizovat a to i v případě, že nedošlo k žádným změnám – stačí se přihlásit do databáze a data jen potvrdit. Dále je v e-mailu uvedeno přihlašovací jméno a heslo pro případ, že by subjekt tento přístup zapomněl a kontakt na oddělení cestovního ruchu pro případné dotazy.

Nebyla-li aktualizace provedena, ale v příslušném místě jsou například jen dvě další ubytovací zařízení, informace se nadále zobrazuje, ale pouze základní kontakt. Nebyla-li aktualizace provedena a v příslušném místě je více dalších ubytovacích zařízení, informace o neaktualizovaném subjektu zůstává v databázi, ale uživatelům se na webových stránkách nezobrazuje. Aktualizace může být provede kdykoli.

V současné době je v databázi ubytování 360 ubytovacích zařízení, z toho je 280 zařízení aktualizovaných.

Tento portál vznikl a je provozován za spolupráce oddělení cestovního ruchu a odboru informatiky. Oddělení cestovního ruchu navrhlo strukturu portálu, zajišťuje sběr a plnění informací včetně fotografií. Převážnou část fotodokumentace pořizuje vlastními silami čímž jsou řešena autorská práva. Dále oddělení cestovního ruchu provádí aktualizaci informací a propagaci portálu. Odbor informatiky je tvůrcem veškerých aplikací a zajišťuje provoz portálu po technické stránce.

Turistický portál je rozvíjen nejen neustálým rozšiřováním a doplňováním stávajících informací, ale nově i začleněním aplikací GIS (geografický informační systém). Prvním využitím GISu pro účely cestovního ruchu na Vysočině bylo vytvoření informačního systému zimních běžeckých tras v okolí Nového Města na Moravě, které plánujeme rozšířit na Bystřicko, Žďársko, Škrdlovicko a Ždírecko.

Informační systém běžeckých tras je interaktivní mapa, která zahrnuje kromě informací o samotných trasách (délka úseku, výškový profil) i možnosti ubytování, informační centra a památky v jejich okolí s hypertextovým odkazem na konkrétní stránku turistického portálu. Běžecké trasy mohou být zobrazovány nad různými podkladovými mapami. K dispozici jsou: základní mapa 1:50 000, 1:200 000, ortofotomapa 2,5m/px nebo nad digitálním modelem terénu.

Dále jsou tímto způsobem zveřejněny turistické trasy, které postupně doplňujeme o stejné informace jako běžecké trasy. Turistické trasy jsou rozšířeny o ikony rybníků, které jsou ke koupání. Tyto ikony mají hypertextový odkaz na stránky krajské hygienické stanice s vyhodnocením kvality vody. Rybníky ještě před letní sezónou doplníme o další možnosti koupání – bazény.

V současné době pracujeme ještě na novém designu turistického portálu. Tato změna přinese i menší změny a rozšíření struktury webu. Dále je před dokončením anglická jazyková mutace portálu. Zde je však situace složitější. Turistické internetové stránky Vysočiny jsou v podstatě rozcestníkem. Jsou tu soustředěny základní informace s aktivním přesměrováním na konkrétní webové stránky s dalšími podrobnými údaji. Stránky, na které byly plánované hypertextové odkazy jsou, bohužel, ve velké většině jen v české verzi, takže není kam „přesměřovat“. Proto jsme museli stávající informace doplnit a přeložit do anglického jazyka.

Naše dosavadní práce byla oceněna na festivalu Tour Region Film v Karlových Varech (říjen 2004), kde internetová prezentace turistických možností Vysočiny získala druhé místo v kategorii multimedia v konkurenci.

Solón – elektronická publikace pro pracovníky veřejné správy a návštěvníky knihoven

Ing. Barbora Mertová, Triada, spol. s r. o.

Starořecký filozof Solón byl athénský státník a symbol moudrosti se schopností orientovat se i v těch nejsložitějších situacích. Elektronická publikace se stejným názvem se snaží být mezi řadou informačních zdrojů tím, čím byl Solón mezi státníky řeckých obcí. Obsahuje spoustu důležitých informací z oblasti veřejné správy a pravidelně se v ní objevují všechny podstatné novinky ze státní správy a samosprávy.

Komu je Solón určen a co obsahuje?

Elektronickou publikaci Solón mohou efektivně využívat především pracovníci obecních, městských a krajských úřadů a návštěvníci knihoven. V současné době obsahuje informace v rozsahu cca 4500 tiskových stran. V Solónovi je možné nalézt aktuální znění předpisů, nařízení a metodických pokynů z finanční oblasti, legislativy obcí a měst a řadu dalších důležitých informací, právních norem, dokumentů a adresářů z oblasti působení místních správ. Publikace dále obsahuje Věstníky Ministerstva pro místní rozvoj, Zprávy Ministerstva financí, kompletní archiv časopisu Obec a finance, informace o vybraných dotačních titulech pro obce či praktické odpovědi na dotazy týkající se účtování územně samosprávných celků. Součástí publikace jsou také informace o problematice Evropské unie, například o strukturálních fondech EU. Aktuálně jsou do Solóna zařazeny dokumenty shrnující klíčové poznatky z nového správního řádu účinného od 1. ledna 2006, například informace týkající se praktického řešení evidence elektronické úřední desky.

Jako součást publikace Solón již tradičně vychází i kompletní sborník konference Internet ve státní správě a samosprávě, v posledních letech dokonce i v multimediální podobě. Sborník zahrnuje příspěvky v textové podobě, prezentace v PowerPointu, audiozáznamy přednášek a kompletní program konference s odkazy na jednotlivé příspěvky.

Obcím a knihovnám se dnes nabízí velké množství informačních zdrojů a mnohdy je složité zjistit, co přesně obsahují. Z tohoto důvodu byl k Solónovi vydán podrobný tištěný obsah, který je rozčleněn podle tematických okruhů. Jednoduchým způsobem je tak možné zjistit, jaké dokumenty a právní předpisy lze v elektronické publikaci nalézt. Pro vyšší názornost je součástí tohoto tištěného obsahu také několik příkladů a návodů k vyhledávání potřebných informací.

V jaké podobě Solón vychází a jak často?

Solón vychází pravidelně na CD-ROM. Je aktualizovaný čtyřikrát ročně, takže obsahuje všechny podstatné nové informace z veřejné správy. Elektronická publikace využívá uživatelsky příjemné prostředí, se kterým se pracuje velmi jednoduchým způsobem. Toto prostředí umožňuje mimo jiné fulltextové vyhledávání s jazykovou analýzou, takže se dají rychle vyhledat stránky s požadovaným obsahem. K jednotlivým stránkám nebo tématům si mohou navíc uživatelé pořizovat vlastní poznámky.

Vedle elektronické verze Solóna na CD dostávají uživatelé ke každému aktualizovanému vydání také tištěnou brožuru, která podrobně shrnuje obsah novinek v aktualizaci. Představeny jsou v ní proto všechny nové dokumenty a zákony, které byly do publikace zařazeny. Navíc tištěná brožura obsahuje také krátké textové informace o aktuálních záležitostech, které se dotýkají územní samosprávy a státní správy.

Problematika energetických úspor

V loňském roce se stal samostatnou součástí elektronické publikace Solón produkt s názvem „Problematika energetických úspor na CD“. Obsahuje informace a dokumenty týkající se energeticky úsporných projektů a studie problematiky úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie, s ohledem na cílovou skupinu Solóna. Součástí CD je také legislativa související s problematikou

úspor energie, užitím obnovitelných zdrojů energie a ochranou životního prostředí. Jedná se jednak o právní předpisy České republiky, dále o předpisy Evropské unie a Organizace spojených národů. CD obsahuje také základní informace o České energetické agentuře, Krajských energetických agenturách a Energetických konzultačních a informačních střediscích v České republice.

E-příručka člena zastupitelstva obce

V Solónovi je dále zapracovaná E-příručka člena zastupitelstva obce, která vznikla v rámci holandsko-českého bilaterálního projektu MATRA: Zvýšení připravenosti členů zastupitelstev obecních a krajských samospráv v ČR. Hlavním cílem tohoto projektu bylo posílení územní samosprávy v České republice. Na projektu se podílelo osm institucí veřejné správy z České republiky a Nizozemí: VNG International – organizace pro zahraniční spolupráci, Asociace nizozemských municipalit, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Svaz měst a obcí ČR, Asociace krajů ČR, nizozemská platforma projektů Habitat a Vzdělávací centrum pro veřejnou správu České republiky.

Příručka člena zastupitelstva obce se stala klíčovým výstupem tohoto projektu, byla vydána v nákladu 80 000 výtisků a v prosinci 2002 byla v tištěné podobě distribuována všem členům zastupitelstev obcí a krajů. Ilustrovaná příručka má v knižní podobě 180 stran a obsahuje 18 kapitol, které postihují všechny oblasti činností územně samosprávných celků. Na její přípravě se podílelo na 60 autorů – odborníků z řad veřejné správy. Od roku 2002 samozřejmě došlo k řadě legislativních změn, proto provedl redakční tým potřebné úpravy příručky, zejména doplnil odkazový materiál o celou řadu nových zákonů a dalších předpisů, které jsou platné v současné době. Do Solóna tak byla zařazena novelizovaná elektronická verze tištěné příručky.

Protože je Příručka člena zastupitelstva obce plně začleněna do elektronické publikace Solón, mohou uživatelé využít jednoduchým způsobem odkazy v textu na jednotlivé zákony a předpisy a dozvědět se tak ihned doslovné citace právních předpisů, které mají bezprostřední vazbu na konkrétní text v příručce.

Kde se dají nalézt další informace?

Veškeré informace týkající se elektronické publikace Solón je možné najít na internetové adrese www.solon.cz. Je zde uvedený obsah Solóna včetně ukázky prostředí, ve kterém Solón pracuje, kontakty na redakci, aktuální ceník publikace atd.

Proč a jak řídit informační rizika ve veřejné správě

Ing. Luděk Novák, PhD., konzultant bezpečnosti informací CISA

Motto: Kdo chce vyřadit každé riziko, ten také zničí všechny šance.

Úvod

Řízení rizik je klíčovým nástrojem pro systematické řízení bezpečnosti informací. Přesná znalost skutečných rizik rozhoduje o výběru a prosazení vhodných bezpečnostních opatření, která jsou schopna snížit negativní dopady těchto rizik. Dobrá a přesná znalost bezpečnostních rizik vede k účinnému vynakládání úsilí při prosazování bezpečnostních opatření, které přináší největší efektivitu. Řízení rizik je proto základem pro každý systém řízení bezpečnosti informací a navíc podstatným způsobem ovlivňuje efektivitu celého systému.

Nedostatky klasických metod řízení rizik

V praxi jsou dnes aplikované převážně klasické metody řízení rizik, které zdůrazňují analytický charakter řízení. To vede ke stavu, kdy jsou prováděny relativně složité analytické práce, jejichž výsledkem je více či méně přesné vyjádření existujících bezpečnostních rizik. Následně dochází k návrhu vhodných bezpečnostních opatření, která mají existující rizika snížit či úplně eliminovat. Společným znakem těchto řešení je časté využití komplexních analytických nástrojů a poměrně dlouhý časový odstup mezi prováděním jednotlivých analýz (většinou v řádu několika roků).

Při použití klasických metod řízení rizik se setkáme s několika podstatnými nedostatky. V první řadě je to relativně dlouhá doba mezi jednotlivými analýzami, která je v přímém rozporu s potřebami zajistit flexibilní fungování informačních a komunikačních technologií (ICT).

Vedle toho začínají být pro klasické metody problémem složité interní vazby, které se promítají do výpočtu rizik či při výběru bezpečnostních opatření. Jinými slovy není vůbec snadné v analýze cokoli jednoduše upravit či doplnit. To podstatným způsobem omezuje schopnosti těchto metod při řízení rizik, která jsou zjištěna během provozování systému.

Oba hlavní nedostatky jsou dány především tím, že klasické metody nejsou navrženy s cílem každodenního řízení bezpečnostních rizik. Pozornost metod se primárně věnuje detailní analýze rizik. Zvládání rizik je pojímáno jako jednorázový akt, kterým jsou upřesňovány cíle a obsah nový bezpečnostní projektů. Zároveň existují pouze omezené možnosti integrovat do klasických metod řízení rizik externí zdroje informací (např. zprávy z auditu, interní podněty, výsledky monitorování bezpečnosti, výsledky bezpečnostních testů apod.).

Moderní přístupy k řízení rizik

Se stále vyššími potřebami uplatňování systematických a efektivních přístupů k managementu bezpečnosti informací jsou rozvíjeny i metody pro analýzu a zvládání rizik. Na rozdíl od dříve užívaných jednorázových analýz s dlouhodobě platnými výsledky je důležitou snahou soudobých metod aplikovat analýzy při každodenním managementu bezpečnosti informací. Pozornost se tudíž přesouvá více ve prospěch zvládání rizik.

Základní prvkem moderních metod je vybudování tzv. registru rizik, do kterého jsou ukládány informace o všech bezpečnostních rizicích. Hlavním záměrem je vybudování a udržování aktuálního přehledu o známých rizicích. Cílem je všechna zjištěná rizika evidovat, ohodnotit jejich významnost, určit osobu, která je odpovědná za zvládání rizika a sledovat postup zvládání rizika v čase.

Tyto moderní metody řízení rizik především dovolují neustále kontrolovat aktuální situaci okolo bezpečnostních rizik a rychle zapracovávat nově zjištěná rizika. Při zvládání rizik má bezpečnostní manažer aktuální přehled o odpovědných osobách, o stavu řešení a v případě potřeby je schopen zpracovávaná rizika náležitým správným způsobem interně komunikovat. Všechny tyto informace mohou být využity pro správné rozhodování v rámci managementu bezpečnosti, což vede ke snadnějšímu prosazování a vyšší efektivitě managementu bezpečnosti informací.

Při aplikování moderních metod řízení rizik je potřeba především upřesnit následující aspekty celého procesu:

- **Jednoznačně upřesnit metodu řízení rizik** – máme velmi dobré zkušenosti např. s využitím doporučení BITS, které riziko počítá jako prostý součin možných dopadů, pravděpodobnosti výskytu dopadu a pravděpodobné účinnosti provedených opatření. Při aplikování metody musí být zvážena následující pravidla:
 - Definování stupnice pro hodnocení aktiv ICT – upřesnění metrik pro hodnocení aktiv ICT z hlediska důvěrnosti, integrity a dostupnosti.
 - Definování stupnice pro hodnocení rizik – upřesnění metrik pro vyjádření výše možných dopadů daného rizika, pravděpodobnost hrozeb vedoucích k projevení rizika a pravděpodobnost zranitelnosti aplikovaných opatření.
 - Definování metody pro výpočet rizik – upřesnění vztahu pro výpočet výše rizika.
 - Definování pravidel pro zvládání rizik – upřesnění principů, podle kterých bude nutné vybírat a aplikovat vhodná bezpečnostní opatření.
 - Definování pravidel pro akceptování zbytkových rizik – stanovení principů práce se zbytkovými riziky a přiměřené výše přijatelných rizik (s ohledem na ekonomickou náročnost zvládání rizika).
- **Definovat struktury pro řízení rizik** – zde je cílem provázat metodu řízení rizik s konkrétním prostředím informačních a komunikačních systémů. Snahou je především jednoznačně definovat strukturu prostředí a upřesnit odpovědnosti spojené s řízením rizik. Pro úspěšné zvládnutí jsou klíčové především následující činnosti:
 - Rozdělení prostředí ICT – z hlediska stanovení jednotného popisu prostředí a zavedení jednotné terminologie.
 - Rozdělení odpovědnosti za jednotlivé části prostředí ICT – rozdělení prostředí ICT musí být úzce spojeno s rozdělením manažerských odpovědností. Důležité je především stanovení individuální odpovědnosti z hlediska věcného fungování (tzv. odborný garant) a z hlediska řízení ICT (provozní odpovědnost).
 - Definování role manažera rizik – upřesnění postavení manažera rizik ICT jako správce registru rizik, který je povinen zpracovat a vyhodnotit dostupné podněty a přidělit rizika k řešení odpovědným osobám.
 - Způsoby komunikace manažera rizik – definování forem komunikace manažera rizik s ostatními pracovníky organizace včetně pravidelných hlášení o rizicích.
 - Pravidla pro eskalaci rizik – principy a postupy aplikované při odhalení nových rizik či při neplnění dohodnutých postupů.
- **Využití různých zdrojů vstupních informací** – cílem je připravit podmínky pro využití širokého spektra vstupních informačních zdrojů. Klíčové jsou především následující činnosti:
 - Využití již provedených analýz rizik – import dostupných výsledků do registru rizik.
 - Využití výsledků řešení bezpečnostních incidentů.
 - Využití výsledků bezpečnostních testů.
 - Využití zpráv z auditu bezpečnosti a provozu.
 - Využití podnětů pro zlepšení bezpečnosti a provozu.
 - Využití sebehodnocení rizik.
 - Využití výsledků nově provedených analýz rizik.

Hlavní výhodou uvedeného moderního pojetí je výrazné posílení schopností zvládání rizik. Metoda na jedné straně dovoluje sledovat tzv. životní cyklus rizika (od odhalení a ohodnocení rizika, přes návrh způsobu zvládání včetně určení odpovědné osoby, až po kontrolu skutečného prosazení bezpečnostních opatření).

Vedle toho dochází k podstatnému rozšíření množiny vstupních podnětů. Zde se řízení rizik neopírá pouze o náročné analytické postupy, ale mezi vstupy jsou zahrnuty i méně náročné zdroje informací (např. sebehodnocení, šetření bezpečnostních incidentů, výsledky auditů, bezpečnostní testy, apod.), které jsou produkovány v rámci managementu bezpečnosti informací. Tím dochází k těsnějšímu propojení metody řízení rizik s procesem managementu bezpečnosti informací.

Pro vlastní analýzu rizik je vhodné v případě moderního pojetí využívat metody, které dovolí identifikovat a popsat bezpečnostní rizika, která jsou specifická pro dané prostředí. Vhodná je například metoda FRAP (Facilitated Risk Analysis Process), která se opírá o řízené workshopy mezi od-

bornými garanty, uživateli informačního systému či aplikace a pracovníky informatiky odpovědnými za vývoj a provoz systému. Hlavní výhodou metody FRAP je snaha o otevřenou komunikaci mezi oběma stranami, která přispívá ke sdílení představ a zlepšení vzájemné výměny informací a často vede k odhalení doposud skrytých bezpečnostních rizik.

Řízení rizik v prostředí e-governance

V případě řízení informačních rizik ve veřejné správě je potřeba dobře skloubit decentralizované principy řízení velké množiny různorodých subjektů s potřebami bezpečného sdílení informací v rámci tzv. e-government. Jednou z klíčových podmínek trvalého rozvoje se stává schopnost popisovat informační rizika způsoby, které jsou všeobecně srozumitelné v rámci celé veřejné správy. Pro naplnění tohoto požadavku je nezbytné definovat základní pravidla řízení informačních rizik ve veřejné správě.

Pro efektivní řízení rizik v komplexním prostředí komunikační infrastruktury veřejné správy (KIVS) je důležité skloubit dvě relativně samostatné oblasti odpovědností. První je povinnost každého orgánu veřejné správy chránit svěřené informační zdroje, druhou potřeba informační zdroje sdílet a zajistit přiměřenou ochranu dat i v místech, které nejsou pod přímým řídicím vlivem.

Při řešení složitých informačních vztahů mezi různými subjekty veřejné správy mohou pomoci právě vhodné metody řízení rizik. Tyto metody účinně napomohou při prosazování efektivního managementu bezpečnosti v rámci jednotlivých subjektů. Tím se veřejná správa nikterak neliší od běžných komerčních subjektů. Způsoby řešení této oblasti řízení rizik a především principy a formy výběru bezpečnostních opatření patří mezi nedotknutelné odpovědnosti každého subjektu veřejné správy. V tomto směru by nemělo být do pravomocí jednotlivých subjektů zasahováno, snad kromě všeobecně platných právních závazků např. zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy či zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

V případě výměny informací je situace odlišná. Zde je potřeba, aby pro předávané informace byla zajištěna obdobná míra ochrany i v prostředí, které je pod správou příjemce dat. V těchto případech je nutné, aby nastala shoda mezi oběma subjekty o úrovni přijatelných rizik, kterým mohou být předávané informace vystaveny.

V tomto případě by příjemce dat měl prokázat míru rizik svého informačního prostředí. Informace o existujících rizicích jsou dostatečné pro rozhodnutí, zda předávané informace nebudou vystaveny nepřijatelným rizikům. Pro odpovědné rozhodnutí pak již není důležité zkoumat, pomocí jakých metod bylo této úrovni rizik dosaženo a jaké jsou uplatňovány řídicí a kontrolní mechanismy.

Pro plošné uplatnění pravidel je potřebné uplatnit ještě podmínku, která by se dala označit jako jednotný jazyk spojený se řízením rizik. Aby mohla úspěšně probíhat diskuse o míře bezpečnostních rizik mezi dvěma subjekty, musí oba používat shodné stupnice či měřítko pro vyjádření rizik. Musí pro ně být jednoznačně určeno, co se skrývá pod označením nízké, střední, vysoké či kritické riziko.

Společný jazyk a stupnice pro vyjádření míry rizik jsou klíčovými prvky pro vybudování bezpečného prostředí komunikační infrastruktury veřejné správy. Je škoda, že řízení rizik, a zejména společnému jazyku pro vyjádření úrovně rizik, se nová Národní strategie informační bezpečnosti ČR věnuje pouze okrajově.

Závěr

Jádrům každého systému pro management bezpečnosti informací jsou použité metody pro analýzu a řízení rizik. V současnosti jsou upřednostňovány principy, které dovolují aplikovat řízení rizik v každodenní praxi. V případě veřejné správy význam řízení rizik ještě vzrůstá. Pomocí jednoduchých pravidel, které určí základní povinnosti při popisu rizik, je možné podstatným způsobem zjednodušit přístupy k prosazování bezpečnosti v rámci komunikační infrastruktury veřejné správy.

Použité zdroje

Metoda BITS <http://www.bitsinfo.org/downloads/Publications%20Page/GapAnalysis.pdf>

Krajský projekt HelpDesk

Mgr. Pavel Novotný, vedoucí oddělení informatiky, Krajský úřad Zlínského kraje

Popis projektu

Jedná se o poměrně rozsáhlý systém, který umožňuje **elektronické hlášení požadavků** primárně zaměřených do oblasti informačních technologií. Zároveň systém podporuje procesy související s vyřešením problému a slouží jako nástroj pro **sebevzdělávání** pracovníků a odstraňuje duplicity při řešení problémů. Systém slouží pro dosažení vyšší efektivity a přehlednosti rutinních činností a pro zkvalitnění rozhodovacích a plánovacích procesů v organizaci.

Systém je složený z několika modulů z nichž je možné jmenovat zejména hlášení a vyřizování požadavků uživatelů, evidence HW a SW, evidence a distribuce spotřebního materiálu, znalostní báze řešených problémů apod. Velký potenciál a přednosti systém vykazuje díky provázanosti jednotlivých modulů, kdy např. pokud uživatel zadá požadavek na vyřešení problému s tiskárnou, tak řešitel má okamžitý přehled o tom jakou tiskárnu uživatel má, jaký spotřební materiál lze do tiskárny použít, jaká je historie zásahů na tiskárně (poruchovost), kdy a kým byla tiskárna dodána apod. Tyto informace vedou samozřejmě k vyšší efektivitě při řešení zejména provozních problémů a přispívají k transparentnosti průběhu řešení veškerých požadavků. Uživatel má v každém okamžiku velmi přesnou informaci o tom kdo jeho problém řeší, kdy bude vyřešen. V neposlední řadě systém slouží i jako nástroj pro dokladování řešení požadavků a jako statistický nástroj pro vyhodnocování práce řešitelů, dob odezvy, časů odstranění problémů, ale i „notorických“ žadatelů.

Systém lze použít i pro správu požadavků z jiných oblastí – např. pro požadavky na hospodářskou správu (fasování kancelářských potřeb), správu budovy nebo pro legislativní odbor při připomínkování smluv. Pomocí systému lze komunikovat s externími subjekty a poskytovat např. metodickou pomoc obcím v různých oblastech. Znalostní báze řešených problémů současně slouží jako informační podpora při sebevzdělávání zaměstnanců nejen v oblasti IT.

Systém je nasazen na většině krajů ČR a na řadě dalších institucích veřejné správy v ČR. V největší míře je systém rozvinut u garanta systému na Zlínském kraji kde kromě základních modulů jsou vyvinuty a používány moduly evidence síťových zařízení (switche, racky), zapojení uživatelů do aktivních prvků, evidence hovorné z pevných linek i mobilních telefonů, grafické znázornění uživatelů a jimi užívané výpočetní a komunikační techniky, rezervace účasti na školicích akcích a v neposlední řadě modul pro sledování tisků na síťových i lokálních tiskárnách (přehledy tisků za uživatele, vytíženost tiskáren apod.) V současné době probíhají práce na rozvoji modulu evidence SW.

Systém je připravený a velmi vhodný pro nasazení na městských, magistrátních úřadech a veřejných institucích.

O autorovi

Mgr. Pavel Novotný

vedoucí oddělení informatiky, Krajský úřad Zlínského kraje

absolvent Matematicko fyzikální fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, odbor teoretická kybernetika, matematická informatika a teorie systémů.

Pracoval jako programátor a systémový analytik ve výrobní společnosti Colorlak, vedoucí odboru řízení systémů výpočetní techniky ve stavební společnosti Minas, systémový analytik na Městském úřadu Uherské Hradiště a od roku 2001 jako vedoucí oddělení informatiky na krajském úřadu Zlínského kraje. Člen subkomise informatiky AKČR.

Procesní audit v podmínkách veřejného sektoru je především krokem ke zvyšování efektivity organizací

RNDr. Martin Ohlídál, MBA, Kateřina Solařová, MBA, LogicaCMG, s. r. o.

Procesní audit je „strašidlo“, které obchází Českou republiku. Je často zaměňován za personální audit a velmi často jednostranně vykládán jako „bič na úředníky“. Ve skutečnosti jde především o postup jak odhalit rezervy, optimalizovat průběh procesů, zvýšit orientaci těchto procesů na koncové uživatele a vytvořit těm, kteří v nich pracují efektivní pracovní podmínky. Procesní audit může mít řadu podob a může přinést řadu různých a různě využitelných výstupů a přínosů. Jako u každé služby i zde vše závisí na tom, jak dobré je zadání a jaké cíle projektem zadavatel sleduje. LogicaCMG má pozitivní zkušenost s projekty Procesního auditu tam, kde naším partnerem byl zasvěcený klient s jasnou představou o svých cílech. Víme také, jak vypadá špatné zadání a jak se klient může sám napálit. Naši prezentaci chceme přispět k tomu, aby vzrostl počet osvědčených klientů a uživatelů Procesního auditu.

CO se rozumí pod pojmem procesní audit?

Proč vlastně poznávat procesy?

Na úplný úvod je dobré zmínit, proč nás vlastně v organizaci zajímají právě procesy. Mnoho organizací a institucí vzniklo postupným rozvojem, tj. reaktivně tak, jak historicky přibývaly požadavky a nároky na jejich fungování. Zcela stejným způsobem vznikaly a rostly jejich vnitřní útvary a oddělení. Jen málokdy v průběhu tohoto růstu se někdo zabýval cíleným návrhem toho, jak mají věci nejúčelněji probíhat. Ve většině případů se jednotliví nositelé činností snažili a snaží o lokální optimalizaci, tedy zlepšení své vlastní práce. Protože hierarchické uspořádání většiny organizací vytváří ve skutečnosti stavbu o mnoha od sebe oddělených pilířích, je v nich obvykle možné dosáhnout zlepšení či optimalizace právě jen v rámci jednoho pilíře, tedy jednoho oddělení či útvaru. Zlepšení, které by přesahovalo oblast pravomoci svého nositele a přerůstalo hranice útvarů, je mnohem obtížnější a obvykle končí do ztracena. Avšak hlavní procesy v každé takto vzniklé organizaci probíhají většinou napříč více útvary. Není proto neobvyklé, že i když se jeden každý účastník procesu snaží o maximální výkon, je proces jako celek neefektivní. Navíc všude tam, kde tvorba procesů a činností probíhala postupným a přirozeným růstem, je možné najít činnosti postavené nikoliv na potřebě či logice, ale na argumentu: „Takto se to dělalo odjakživa!“ Rozkrýt historické nánosy a umožnit úspěch těm, kteří se snaží být užiteční ostatním, znamená podívat se na organizaci nikoliv optikou tradiční organizační struktury, ale optikou procesní. Znamená to vidět, co organizace dělá, proč to dělá, pro koho to dělá a jakých dosahuje výsledků. Jde totiž o to, aby každá snaha a úsilí přispívaly dobrým výsledkům organizace jako celku.

Procesní audit vychází z principů procesního reinženýringu

Snaha o změnu procesů, o níž se v současnosti hovoří jako o „procesním reinženýringu“, pochází z počátku 90. let minulého století. Motivem k jeho vzniku bylo pochopení, že stejně, jako navrhujeme předměty sloužící uspokojování potřeb, jako navrhujeme technologie, kterými se tyto předměty vytvářejí, můžeme navrhovat a také zlepšovat procesy, a to nejen procesy konstrukční a výrobní. V počátcích byly tyto pokusy nespěšné a ne vždy dobře řízené. Díky této snaze ale vznikly postupy, techniky a metody, s nimiž lze procesy analyzovat, hledat jejich slabá místa a systematicky je zlepšovat. Právě z těchto poznatků a zkušeností již po léta aplikovaných především v komerční sféře, se odvodil nový, v posledních dvou letech stále více se objevující pojem „procesní audit“. S jistou nadávkou lze říci, že jde jen o nové spojení dvou moderních slov k označení postupu, který na rozdíl od „procesního reinženýringu“ nemá obecně zakotvenou přesnou podobu a definici.

Co se skutečně děje při procesním auditu?

Pro jednotné pochopení toho, co rozumíme procesním auditem, nabízejí autoři tohoto textu stručný popis typického procesního auditu. Vycházíme přitom z podoby procesního auditu, který prováděla firma LogicaCMG spolu s partnerskou firmou S&K na Ministerstvu financí SR v roce 2003.

Základem procesního auditu je poznání procesů v organizaci. Toto poznání musí být ve formě, která je dále komunikovatelná a umožňuje další kroky při optimalizaci a zlepšování. Proto jsou procesy znázorňovány do podoby tzv. procesních map různých úrovní. Zatímco procesní mapa tzv. nejvyšší úrovně zachycuje celkovou skladbu nejdůležitějších makroprocesů v organizaci, mapy tzv. nejnižších úrovní znázorňují detailní popisy průběhu jednotlivých procesů včetně informací, které se při jednotlivých činnostech vyžadují a vytvářejí. Součástí procesního mapování je samozřejmě i identifikace, kde a kdo danou činnost dělá. Vytvoření procesních map kromě jiného znamená, že vzniká přehled o všech důležitých i méně důležitých činnostech a jejich vstupech a výstupech. Nad takto získanými poznatky se dále provádí procesní analýza. Pokud je taková procesní analýza provedena metodicky správně, je z obdržitého výstupu možné vyčíst, jak složitě existující procesy probíhají, nakolik jsou v souladu s cíli a potřebami organizace, zda jsou vhodným způsobem vzájemně provázány a jsou-li rozumně podporovány aktuálním organizačním uspořádáním.

S poznatky získanými prostřednictvím procesního mapování a analýzy lze ovšem pracovat ještě dále. Lze například zjišťovat a ověřovat, kolik lidských kapacit věnuje organizace na realizaci konkrétní činnosti či procesu. Tyto výsledky je možné porovnávat s jejími reálnými výstupy a hledat, kde by se dalo postupovat lépe, kde by například automatizace dané operace uvolnila ruce lidem, kteří by tak mohli být lépe využiti nebo by se mohli více soustředit na kvalitu výsledků své práce.

Původní význam slova audit (z latinského *audire* – slyšet) označuje monitorování určitých skutečností o organizaci a jejich porovnávání se sadou standardů často daných normami či zákony. Tomuto chápání se blíží výše uvedená procesní analýza, avšak pouze to té míry, nakolik jsou stanoveny standardy procesů pro daný typ organizace a je tedy s čím porovnávat. Mnohdy jsou ale podmínky a podoba organizace natolik specifické, že standardní řešení či vzory jednoduše nejsou k dispozici. V takovém případě je hlavním etalonem pro posouzení stavu procesů v organizaci zdravý selský rozum.

Co se ještě děje při procesním auditu (i když to dál už vlastně není audit)?

Výsledky výše popsaných analýz jsou často již dostatečným podkladem pro rozhodnutí o změnách v organizaci a jejím řízení. Přesto obvykle procesní audit pokračuje dále návrhem nových, lepších procesních řešení. Na základě popisu a poznání stávajícího stavu se vytváří procesní model a po zhodnocení jeho účinnosti a vhodnosti se intenzivně navrhuje nový procesní model. Cílem vytvoření návrhu nového procesního modelu by mělo být především vyzbrojení organizace na plnění úkolů, které jí čekají v dalším období. Protože tempo a dynamika změn vnějšího prostředí trvale narůstají, mělo by být dalším cílem procesního auditu vytvoření vnitřních schopností organizace svůj procesní model trvale rozvíjet a zlepšovat. Jedině organizace, v níž se stane procesní řízení běžnou praxí, do které jsou zapojeni všichni pracovníci s cílem rozvíjet a zlepšovat se, jediné taková organizace je skutečně připravena držet krok s nároky, které jsou a budou na ni kladeny.

Procesní audit není auditem personálním

Z dosud uvedeného vyplývá, že procesní audit rozhodně není „personálním auditem“. Primární účel a cíl není prověřovat kvalifikaci a způsobilost pracovníků organizace pro jejich práci. Procesní audit samozřejmě musí identifikovat a vidět nositele jednotlivých činností i vlastníky procesů. Musí také poskytnout i dostatečně jasné zadání a očekávání, kladená na jednotlivé s procesy svázané klíčové role. Jeho obsahem ale není kádrování konkrétních zaměstnanců či ukazování na ty, kteří by snad měli být propuštěni. Stejně jako procesní reinženýring je především nástrojem k uvolnění skrytých kapacit organizace pro další a vyšší výkonnost, i procesní audit má především za cíl umožnit organizaci a lidem v ní pracovat lépe a dosahovat vyšší spokojenosti jejich partnerů, zákazníků i vyšší spokojenosti a dobrého pocitu z práce lidí uvnitř.

Proč a jak právě veřejný sektor dnes procesní audit využívá?

V posledních letech se procesní audit objevil v souvislosti s veřejným sektorem. Tento vývoj logicky vyplývá z mnoha změn, které se okolo nás odehrávají. V komerčním sektoru tyto změny vedly a vedou k zániku řady tradičních firem i ke vzniku mnoha zcela nových. Ve veřejném sektoru je taková

evoluce prakticky vyloučená, a proto nastupuje postupná změna chování daná právě tlakem překotného společenského vývoje. Tyto změny ale nelze dělat bez hlubšího sebepoznání především proto, že:

- Do veřejného sektoru stejně jako kdekoliv jinde pronikají nové informační a komunikační technologie. Jejich efektivní nasazení bez důkladné znalosti toho, co organizace vykonává, je na jedné straně velmi neúčinné, na straně druhé i téměř nemožné.
- Tlak občanské společnosti na transparentnost a poskytování informací zvyšuje nároky na efektivnost postupů, na způsoby získávání, předávání, uchovávání a zpracování informací a dat.
- Občan, daňový poplatník je stále více klientem požadujícím dokonalý a bezchybný servis a kriticky srovnávajícím služby veřejného a komerčního sektoru. Profesionalita poskytovaných služeb přitom už dávno nestojí na práci jednotlivců a stále více vyžaduje dokonalé fungování celého složitého mechanismu úřadu či instituce.
- Veřejný sektor je vedle těchto tlaků trvale vystaven novým požadavkům vyplývajícím z vývoje života okolo nás daného politickými, ekonomickými, technologickými i ekologickými změnami a vlivy. Stačí zmínit téma bezpečnostních rizik způsobených bojem s terorismem, který již zasahuje do života celé západní společnosti nebo zcela aktuální nebezpečí viru ptačí chřipky.

Ve všech těchto případech je právě veřejný sektor vystaven požadavku na rychlou a účinnou reakci, která není formou jednorázové kampaně, ale která má podobu trvalé změny, nárůstu schopností, vytvoření nových trvale účinných mechanismů. Bez efektivního sebepoznání a řízení vnitřních procesů je řešení takových úkolů téměř nemožné nebo znamená neúměrné a neefektivní náklady, které společnost nedokáže z běžných zdrojů zajistit a uhradit.

Pokud vnímáme procesní audit především jako způsob jak obstát ve výše zmíněných situacích a úkolech, jsme na nejlepší cestě k jeho účelnému zadání a využití. Pokud je však procesní audit chápán a zadán pouze jako objednávka na redukci počtu pracovníků v organizaci, je pravděpodobné, že svůj účel nejen nesplní, ale že vzhledem k neúprosnému fungování „zákonů profesora Parkinsona“ bude organizace po krátké době ještě méně schopna dostát svým závazkům při stále rostoucí potřebě po dalších a dalších neefektivně využívaných lidech.

Jaké jsou přínosy procesního auditu pro veřejný sektor?

Za základní a primární přínos procesního auditu lze považovat lepší a efektivnější nasazení lidských zdrojů, které má obvykle kladný vliv na kvalitu výsledků. Lidé fungující v rámci dobře nastavených a efektivně řízených procesů, chápající souvislosti své práce s prací ostatních a vnímající cíle celku jako primární a nejdůležitější, jsou obvykle ve své práci také spokojenější a jejich spokojenost jen opět zvyšuje jejich úspěšnost.

Dalším nepochybně důležitým přínosem je zapojení pracovníků organizace do procesního řízení. Podaří-li se procesním auditem vytvořit v organizaci schopnosti zlepšovat procesy a hledat samostatně rezervy ve výkonnosti, znamená to její kvalitativní přeměnu ze „strnulého aparátu“ na „živý organismus“ mnohem lépe připravený na úkoly zítřka.

Jak jsme již zmínili, jsou dobře řízené procesy také klíčovým předpokladem úspěšného zavádění informačních systémů. Jestli byla ještě nedávno automatizace a elektronizace výsadou jen těch nejlepších, v dnešních dnech je standardem pro všechny. Platí přitom nepsané pravidlo, že jediné dokonale pochopené a zvládnuté procesy lze úspěšně přenést do elektronické formy. Tam, kde se pouze „zvykové právo“ či „zaběhnutý rituál“ převádí z papírové do elektronické formy, žádná přidaná hodnota nevznikne.

V neposlední řadě pak znamená pořádek v procesech také pořádek v informacích! Právě veřejný sektor dnes shromažďuje klíčové informace o chodu společnosti, o jednotlivcích i skupinách. Tyto informace mohou být citlivé na zneužití, mohou být určeny k veřejné informovanosti, mohou pomáhat lidem žít a řídit svůj život. V první řadě však musí být systematické, bezchybné a aktuální napříč celým veřejným sektorem a to je úkol, který v české kotlině na počátku třetího tisíciletí nelze brát na lehkou váhu.

Procesní audit není auditem v pravém smyslu toho slova. Je procesem přetvoření organizace na moderní a akceschopný organismus. Úlohu poradce je v něm možné přirovnat k úloze trenéra. Mů-

že pomoci, musí poradit, měl by přinést zkušenosti a nadhled. Vlastní úspěch procesního auditu však stojí na lidech v organizaci a jejich odhodlání a vůli změnit se a zlepšit. Pokud za procesním auditem stojí právě tento motiv a pokud vychází podnět k procesnímu auditu z takových pohnutek uvnitř organizace, má „trenér i jeho svěřenec“ velkou naději na úspěch.

O autorech

RNDr. Martin Ohlidal, MBA, ředitel pro konzultační služby v regionu střední a východní Evropy, LogicaCMG, s. r. o.

Je absolventem Matematicko-fyzikální fakulty University Karlovy a Open University Business School v Milton Keynes. Jako konzultant se podílel na realizaci poradenských projektů zaměřených na procesní optimalizaci a zvyšování výkonnosti v komerčních organizacích i organizacích veřejné správy v České republice na Slovensku a ve Slovinsku. Část svojí poradenské kariéry strávil na rozvojových projektech pro střední a malé podniky v automobilovém a elektronickém průmyslu. Před vstupem do světa mezinárodních konzultačních společností pracoval v českém průmyslu (investiční strojírenství, letecký průmysl) i v oblasti profesionálních služeb (byl ředitelem jedné z předních headhunterských firem na českém trhu). Kromě poradenství se zabývá pedagogickou činností v oboru zvyšování výkonnosti a řízení změn.

Kateřina Solařová, MBA, konzultant, LogicaCMG, s. r. o.

Je absolventkou State University of New York – New Paltz. V LogicaCMG působí od roku 2005 především na projektech pro státní správu. Před nástupem prošla krátkou intenzivní kariérou v oblasti marketingu.

Komunikace občana s úřadem – projekt IS eSMO

Ing. Aleš Opletal, Siemens Business Services, Ing. Vít Ruprich, MBA, náměstek primátora, Ostrava

Příspěvek přibližuje základní myšlenky a parametry projektu IS eSMO, realizovaném na Magistrátu města Ostravy. Jde především o:

- Klientský přístup k řešení životních situací občana a servisní přístup úřadu.
- Využití moderních technologií a komunikačních kanálů.
- Financování projektu z prostředků EU.

Při slavnostním zahájení projektu Elektronická podpora při rozvoji regionu - Dny krajů, měst a obcí, který proběhl v rámci veletrhu INVEX/DIGITEX v loňském roce, skloňovala řada řečníků nutnost a potřebnost změny přístupu orgánů státní správy a samosprávy k občanům, nutnost změny přístupu těchto institucí na tzv. „servisní“ přístup.

Společnost Siemens Business Services zpracovala koncept „Metropolis“, moderní informační systém pro veřejnou správu jako integrované řešení potřeb správních organizací, kde navrhuje takové úpravy/změny, které vedou k servisnímu přístupu organizací.

Základní myšlenky konceptu Metropolis lze shrnout takto

- Požadavky občanů jsou řešeny jako služby, tzn. přístup k požadavkům občana je srovnáván s přístupem k potřebám klienta bankovního domu nebo jiné komerční instituce a je mu umožněn variabilní přístup ke službám úřadu z hlediska prostoru, času i využívaných technologií.
- Využití již vyzkoušených a ověřených systémů moderní elektronické společnosti a postupů, běžně používaných v komerční sféře (hlasové služby, internetový přístup, sms, apod.) Tato myšlenka zároveň předpokládá nutnost využití technologií kvalitního ověřování identity (PIN, jednorázové bezpečnostní kódy, biometrické prvky) a nutnost vytvoření centrálního systému pro záznam, správu a archivaci požadavků a potřeb občana.

První praktická realizace této koncepce probíhá v rámci projektu „IS eSMO – Komunikace občana s úřadem“, který je realizován společností Siemens Business Services se svými subdodavateli pro statutární město Ostrava. Projekt byl zahájen na podzim roku 2005 a je rozdělen do 2 etap. První etapa bude ukončena v červnu 2006 a uvedena do rutinního provozu k 1. 7. 2006, druhá etapa by měla skončit v prosinci 2006 a do rutinního provozu přejít k 1. 1. 2007.

Pro první etapu projektu IS eSMO byly vybrány agendy:

- komunální odpad a
- žádost o vydání občanských průkazů

Pro druhou etapu projektu agendy:

- evidence a vydávání řidičských průkazů,
- poskytování informací na úseku dopravy,
- profesní osvědčení pro řidiče z povolání,
- příjem plateb na úseku dopravy,
- registrace motorových vozidel,
- registrace výcvikových zařízení autoškol a provádění zkoušek,
- schvalování technické způsobilosti vozidel,
- správní řízení o přestupcích,
- evidence a vydávání cestovních dokladů,
- vidimace, legalizace, identifikace,
- podatelna,
- poskytování údajů z informačního systému evidence obyvatel,
- příjem plateb na úseku vnitřních věcí,
- státní občanství,
- evidence a vydávání živnosti koncesované,
- evidence a vydávání živnosti ohlašovací,

- kontrola podnikatelů, ukládání a vymáhání pokut,
- poskytování informací z živnostenského rejstříku,
- příjem plateb na úseku živnostenského úřadu,
- ústavy sociální péče, žádosti o umístění do zařízení.

Cíle projektu „IS eSMO – Komunikace občana s úřadem“ byly na úrovni vedení Statutárního města Ostravy stanoveny takto:

- Zlepšit kvalitu a dostupnost služeb poskytovaných SMO všem obyvatelům regionu za pomoci informačních a komunikačních technologií.
- Vybudovat takové technologické prostředí, které umožní postupné nasazení elektronické podoby všech služeb veřejné správy v samostatné i přenesené působnosti tak, aby občané a podnikatelské subjekty mohli služby používat vzdáleně a interaktivně bez časového a místního omezení prostřednictvím několika typů moderních komunikačních kanálů:
 - Web: webová aplikace dostupná prostřednictvím internetu, informačních kiosků a informačních recepcí,
 - e-mailová zpráva,
 - SMS zpráva z mobilního telefonu,
 - telefonní hovor směřovaný na operátora v Call centru.
- Projekt koordinovat s projektem budování Střediska správních činností, kde je záměrem nabízet občanovi vyřízení více úkonů veřejné správy najednou v jedné lokalitě (universální přepážky).

Při dokončování jednotlivých etap projektu „IS eSMO – Komunikace občana s úřadem“ bude možné ověřovat očekávané přínosy:

- Přehled o stavu vyřizování požadavků občana,
- snížení vícenásobných návštěv úřadu,
- zlepšení dostupnosti jednotlivých služeb,
- ušetření času a nákladů,
- zvýšení spokojenosti se službami veřejné správy.

Samostatnou kapitolou tvoří financování tohoto projektu, kdy se podařilo zabezpečit rozhodující část finančních prostředků zpracováním řady rozvojových projektů SROP, které byly předloženy a schváleny k realizaci s podporou financování z prostředků Evropské unie. Hrubé členění pokrytí nákladů z jednotlivých zdrojů lze představit takto:

- Ze zdrojů SMO – cca 12 %
- Ze zdrojů Moravskoslezského kraje – cca 3 %
- Ze zdrojů státního rozpočtu – cca 10 %
- Ze zdrojů EU – cca 75%

O autorech

Aleš Opletal, Ing., Vedoucí projektu, Siemens Business Services, spol. s r. o.

VŠE Praha, automatizované systémy řízení – 1988, Univerzita Palackého Olomouc – ředitel CVT. Vedoucí projektu zavádění ERP systémů a projektů systémové integrace: Sklárny Kavalier, Sklárny Bohemia, Crystalex, DPMB, Jihomoravská energetika, Unimontex, Metalimex, TKZ Polná, VŠB Ostrava, UP Olomouc, UTB Zlín, VUT Brno, JAMU Brno, UK Bratislava, ŽU Žilina, Statutární město Ostrava

Ing. Vít Ruprich, MBA, náměstek primátora, Statutární město Ostrava

VŠB - TU Ostrava, Ekonomická fakulta, VŠE Praha – TEMPUS PHARE – postgraduálního kurz v oboru veřejná správa a regionální rozvoj, VŠB-TU Ostrava – studium MBA, Hutní montáže, a. s. – ekonom, Sdružení obcí Horního Slezska a Severní Moravy – tajemník řídicího výboru, Ministerstvo průmyslu a obchodu – ministerský poradce, Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje – generální ředitel, Statutární město Ostrava – náměstek primátora

Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií (SEVESO II) v SR

Ing. Erich Pacola, programátor, softvérový analytik, Slovenská agentúra životného prostredia SR

Veľké katastrofy nie sú nič nové v histórii ľudstva. Väčšinou ide o prírodné katastrofy, ktoré vznikajú nezávisle na človeku (zemetrasenia, ničivé vetry, výbuchy sopiek, požiare). Od januára 2004 postihlo svet viac ako 650 živelných pohrôm. Popri tomto čísle sa nám možno zdá, že čoraz častejšie vznikajúce priemyselné havárie nie sú až také významné. Opak je pravdou. Priemyselné havárie zabíjajú, ničia majetok a na dlhý čas, respektíve nenávratne poškodzujú životné prostredie. Rozsah škôd spôsobený na životnom prostredí je často oveľa väčší, ako škody spôsobené živelnými katastrofami.

Prečo prevencia

Rozvoj priemyselnej výroby, nové technológie ale hlavne používanie stále väčších množstiev a nových druhov nebezpečných látok prináša so sebou nielen ekonomický rozvoj, ale aj nové technologické riziká a s nimi spojený vznik závažných havárií.

Posledných 30 rokov nám prinieslo havárie, ktoré okrem veľkých materiálnych škôd mali dopad nielen na životy a zdravie ľudí pracujúcich v podniku, ale aj verejnosť a životné prostredie.

V decembri sme si pripomenuli smutné 20. výročie jednej z najväčších priemyselných katastrof v dejinách ľudstva. V noci z 2. na 3. decembra 1984 uniklo z chemickej továrne (patriacej americkej firme Union Carbide) na výrobu pesticídov v indickom Bhopále 40 ton metylizokyanátu, kyanovodíku a ďalších smrtiacich plynov. Zomrelo asi 15 250 ľudí a viac ako pol milióna ich ochorelo. Na mieste údajne zahynulo okolo 2500 ľudí a viac ako 100 tisíc stále trpí chronickými chorobami. Analýzy prevedené expertmi Greenpeace preukazujú, že ešte aj dnes voda zo studní v okolí chemičky obsahuje vysoké hladiny chlorovaných zlúčenín a ortuti. Na niektorých miestach presahujú limity doporučené Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) tisíc až miliónkrát vyššie hodnoty. Túto vodu doteraz používajú miestny obyvatelia na pitie a umývanie.

Miesto havárie	Rok	Následky havárie (okamžité)
Flixborough Veľká Británia	1974	28 mŕtvych, viac ako 1000 zranených po explózii a požari cyklohexánu
Seveso Taliansko	1976	Únik dioxínov, evakuácia približne 150 000 ľudí vysoko kontaminované životné prostredia – uzavretie oblasti
Bhopal India	1984	2500 mŕtvych, viac ako 100 000 zranených po úniku metylizokyanátu a ďalších toxických plynov
Mexico City Mexico	1984	500 mŕtvych, približne 3 000 zranených, zničená petrochemická továreň
Bazilej Švajčiarsko	1986	Masívna kontaminácia Rýnu a veľké množstvo uhynutých rýb po explózii v chemickom sklade (≈ 1300 t rozličných chemikálií)
Pasadena USA	1989	23 mŕtvych, viac ako 100 zranených, výbuch etylénu, škoda na majetku – viac ako miliarda US dolárov
Enschede Holandsko	2000	22 mŕtvych, približne 1 000 zranených, zničených 350 domov, úplne zničená továreň na výrobu pyrotechniky
Baia Mare Rumunsko	2000	Únik kyanidov a ťažkých kovov do Tisy a následne Dunaja, zničené 30–40 % biologického života v rieke
Toulouse Francúzsko	2001	30 mŕtvych, približne 2000 zranených, zničených 600 domov, 2 školy, úplne zničená továreň na výrobu hnojív (NH ₄ NO ₃)

Tab. č.1 – Prehľad niektorých závažných havárií a ich následkov

Legislatívny rámec

Na závažné priemyselné havárie v 70. a 80. rokoch minulého storočia reagovali kompetentní v Rade Európy prijatím smernice 82/501/EHS o veľkých havarijných nebezpečenstvách určitých priemyselných činností, známu pod názvom smernica SEVESO.

V roku 1992 prijala Európska hospodárska komisia OSN Dohovor o cezhraničných vplyvoch priemyselných havárií. V roku 1996 bola smernica Seveso novelizovaná smernicou č.96/82/ES o kontrole nebezpečenstiev veľkých havárií s prítomnosťou nebezpečných látok – SEVESO II.

Nedávne priemyselné katastrofy (Baia Mare, Enschede, Toulouse) podnietili aj novelizáciu tejto smernice a v roku 2003 bola schválená smernica Rady 2003/105/ES.

V Slovenskej republike komplexný program prevencie a pripravenosti na havárie rieši zákon č.261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a vykonávacie predpisy – vyhlášky č. 489/2002 Z. z. a 490/2002 Z.z. Od 1. 7. 2005 vstúpila do platnosti novelizácia zákona, ktorá reaguje na novelu smernice SEVESO II.

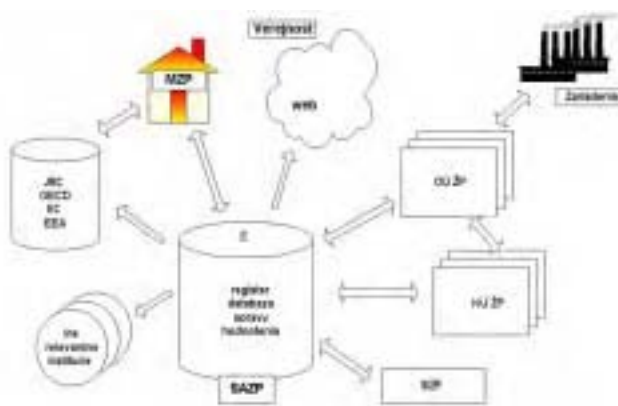
Informačný systém prevencie závažných priemyselných havárií (IS PZPH)

Zvýšené množstvo priemyselných havárií podnietilo záujem o zbieranie informácií o príčinách a dôsledkoch havárií, o zariadeniach a činnostiach, ktoré sú rizikové, o chemických látkach, ktoré sú príčinou závažných havárií ako aj informácii z vyšetrovania týchto havárií.

Rovnako ako aj iné krajiny európskeho priestoru, reagovala aj Slovenská republika na potrebu zriadenia informačného systému a zákonom č. 277/2005, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií ho zriaďuje, na zabezpečenie zhromažďovania údajov a poskytovania informácií o prevencii závažných priemyselných havárií. Novelizovaný zákon nadobudol účinnosť 1. júla 2005. Prevádzkovateľom IS PZPH, nazývaný tiež „SEVESO“, je Ministerstvo životného prostredia SR a jeho zriaďovateľom Slovenská agentúra životného prostredia.

SEVESO je súčasťou štátneho informačného systému, ISŽP aj Informačného systému úradov životného prostredia (ISÚŽP).

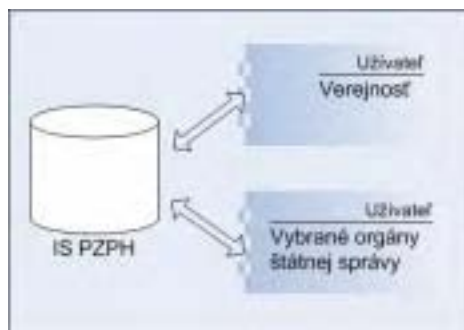
Cieľom je predovšetkým zabezpečiť informačnú podporu pre výkon štátnej správy v oblasti prevencie závažných priemyselných havárií ale aj v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. Vytvorenie funkčnej komplexnej databázy pre zainteresované strany (MŽP SR, SIŽP, KÚ ŽP, SAŽP) zjednoduší ich komunikáciu, zabezpečí komplexnejšiu informovanosť, profesionálnejší a pohodlnejší prístup a informovanie verejnosti v zmysle zákona. Zbieraním údajov v jednotnom formáte sa vytvoria centrálné databázy za celé Slovensko, čo umožní vytváranie celoplošných prehľadov a štatistík, ktoré sú podkladom pre spracovanie informácií vo vzťahu k Európskej únii, JRC v Ispre a bude slúžiť i ako podklad pre vypracovanie prognóz a koncepcií na zlepšenie životného prostredia (obr. č. 1).

Obr. č. 1 – Užívatelia IS

Základné informácie

Pre informačný systém SEVESO (IS PZPH) boli vytvorené dve softvérové aplikácie, ktoré umožňujú spracovanie a prezentovanie informácií databázy – aplikácia určená pre verejnosť a aplikácia pre štátnu správu vykonávajúcu správu na úseku prevencie ZPH, tzv. Autorizovaný klient (obr. č. 2).

Obr. č. 2 – Softvérové rozhranie vytvorené pre dve skupiny užívateľov

Aplikácie sa líšia rozsahom prezentovaných informácií, ale aj poskytovanou funkcionalitou. Informácie v prípade aplikácie Autorizovaný klient sú komplexnejšie a detailnejšie. Osoby, ktoré sú autorizované pre vstup do IS môžu tieto informácie podľa určitých pravidiel meniť a dopĺňať. Napr., kým verejnosť sa z informačného systému dozvie, ktoré vybrané nebezpečné látky sa nachádzajú v podniku v okolí ich bydliska, štátna správa má prístup aj k množstvám týchto látok, k ich identifikácii podľa CAS čísla, resp. obchodného názvu, fyzikálnej forme a kategórii, ktorá ju charakterizuje podľa vyššie spomínaného zákona z hľadiska nebezpečnosti. Domovským web portálom pre vstup do IS je ENVIROPORTÁL na url adrese www.enviroportal.sk. Z ponuky hlavného menu „Priemyselné havárie“ spomínaného portálu môžeme aktivovať vstup do aplikácie určenej pre verejnosť (položka menu „Informačný portál“), ale aj do aplikácie určenej pre štátnu správu (položka menu „Vstup pre registrované osoby“).

Autorizovaný klient (AK) pozostáva z piatich hlavných modulov (registrov)

- Modul **Podniky** je zameraný na zbieranie informácií o podnikoch spadajúcich pod zákon č. 261/2002 Z. z.
- Modul **Register odborne spôsobilých osôb a autorizovaných osôb** zoskupuje údaje o havarijných technikoch, špecialistoch na prevenciu ZPH a autorizovaných osobách.
- Modul **Havárie** sleduje zistené skutočnosti o závažných priemyselných haváriách s prepojením na informácie registra „Podniky“. Modul zahŕňa dokumenty a formuláre ako: oznámenie o vzniku závažnej priemyselnej havárie, správu o príčinách a následkoch ZPH, komplexnú správu o vyšetrovaní príčin a následkov ZPH
- Modul **Kontroly** zbiera informácie z kontrol v podnikoch spadajúcich pod zákon vykonávaných Slovenskou inšpekciou životného prostredia.
- Modul **Mapy** prehľadnou formou zobrazuje priestorové informácie v mierkových úrovniach 1:50 000, 1:10 000 až 1:2000. Tento modul je prístupný len oprávneným osobám.

Záver

IS PZPH je rozšíriteľným systémom, ktorý je postavený na moderných internetových technológiách. Predpokladá sa jeho neustály vývoj tak so zmenami legislatívy prijatej na území SR ako aj novými požiadavkami štátnej správy. V súčasnosti, vzhľadom na licenčné požiadavky nie je možné v systéme sprístupňovať údaje z ortofotomapy. V najbližšom období je však možno očakávať ústretový krok zo strany vlastníkov diela. Rozšírenie licenčných podmienok by umožnilo sprostredkovanie tohto diela internetovými technológiami aj pre účely štátnej správy.

Hospodářský registr

Ing. Jiří Pavlíček, Ministerstvo informatiky ČR

Ministerstvo informatiky připravuje ve spolupráci s několika resorty jednotnou evidenci všech ekonomických jednotek – hospodářský registr. Tento rozsáhlý projekt je připravován v rámci systému sdílení dat mezi orgány vykonávajícími veřejnou správu. Hospodářský registr by se měl stát jedním z tzv. základních registrů v soustavě registrů veřejné správy. Vznik těchto registrů a výměny dat mezi nimi je dlouhodobý nadresortní projekt, který spočívá jak v legislativní přípravě, tak ve vlastním technickém a organizačním vybudování registrů.

Základní informace

V hospodářském registru se povede evidence základních údajů o ekonomických jednotkách v České republice. Účelem vytvoření jednotného hospodářského registru, který do sebe pojme všechny typy ekonomických jednotek podnikatelského i nepodnikatelského charakteru, bude celková změna koncepce spočívající ve sjednocení roztržité evidence ekonomických jednotek (místa a způsoby evidence, komunikace, ověřování a kontrola dat). Všechny orgány veřejné správy i veřejnost budou mít k dispozici jednotné (neduplicitní) údaje o ekonomických jednotkách, jež pocházejí z jediného referenčního zdroje – hospodářského registru.

Současný stav

Současná evidence ekonomických jednotek je roztržena do 120 různých evidencí, rejstříků a seznamů, vedených různými orgány veřejné správy k různým účelům. Rozsahem nejvýznamnějšími evidencemi jsou:

- ústřední evidence podnikatelů (registr živnostenského podnikání), vedený MPO,
- obchodní rejstřík, vedený v systému veřejné správy spravovaném Ministerstvem spravedlnosti,
- registr ekonomických subjektů, vedený Českým statistickým úřadem.

Existuje však několik desítek dalších, méně rozsáhlých evidencí podnikatelských i nepodnikatelských subjektů (např. rejstříky podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech). Mnohé ekonomické jednotky jsou vedeny ve dvou i více evidencích.

Příprava projektu

V rámci přípravy hospodářského registru byla provedena základní analýza legislativy, podrobná analýza, kategorizace a kompletní přehled existujících typů ekonomických jednotek a typů podnikání a analýza jejich datových modelů a hlavních procesů, včetně porovnání a vyhodnocení.

V souladu s vyhodnocením analýzy současného stavu byla připravena koncepce návrhu, návrh datového a procesního modelu a organizačního uspořádání. Dále byl zpracován nástin nutných legislativních změn, technického řešení, popis transformace do cílového stavu a ekonomické vyhodnocení variant vč. předpokládaných nákladů na vybudování a vedení registru a hospodářských přínosů.

Koncepce řešení

Hospodářský registr v sobě zahrne velmi obsáhlou skupinu subjektů z různých oblastí veřejného života v působnosti řady resortů. V registru budou vedeny:

- všechny právnické osoby,
- organizační složky právnické osoby, které mají právní subjektivitu a jednájí vlastním jménem,
- organizační složky státu, které jsou účetní jednotkou,
- veřejnoprávní korporace (včetně krajů a obcí), pokud vystupují v právních vztazích svým jménem a nesou odpovědnost z těchto vztahů vyplývající,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli podle obchodního zákoníku a jsou zapsány v evidenci podle zvláštního předpisu,
- organizační složky zahraničních osob, které jsou zapsány v obchodním rejstříku.

Hospodářský registr zahrne všechny stávající agendy, které vedou primární evidenci ekonomických jednotek a jejich činností. Stávající dílčí kompetence k jednotlivým agendám zůstanou zachovány, případně se mohou měnit dle obecných požadavků.

Základem pro sjednocení evidencí bude společný informační systém, který poskytne jednotnou podporu všem zahrnutým evidencím. Sjednocení datového obsahu bude umožněno díky vytvoření společné optimalizované datové základny hospodářského registru, pro jejíž počáteční naplnění budou využity datové obsahy stávajících evidencí po jejich předchozím vyčištění.

Každá ekonomická jednotka a každý její údaj bude do evidence zapisován pouze jednou, a to vždy primární agendou, která za něj bude zodpovídat. Ostatní agendy budou zapsané údaje sdílet a využívat pro své potřeby. Do hospodářského registru budou automatizovaně přebírány veškeré údaje týkající se změn adres z registru územní identifikace, adres a nemovitostí (změna názvu ulice, přečíslování domů) a vybrané údaje z registru obyvatel (změna příjmení nebo adresy místa trvalého pobytu).

Registr bude poskytovat aktuální údaje o ekonomických jednotkách všem ostatním registrům veřejné správy, dalším evidencím a informačním systémům veřejné správy, státním úřadům, podnikatelským subjektům a veřejnosti. Hospodářský registr bude plně připraven na zapojení do evropských a mezinárodních systémů pro výměnu dat o ekonomických jednotkách.

Pro kontakty veřejnosti s registrem budou využita existující registrační místa stávajících evidencí a bude učiněna snaha o jejich další integraci. Pro všechny agendy zahrnuté do hospodářského registru budou sjednoceny předkládané údaje tak, aby ekonomické jednotky dávaly vždy jenom jedno podání vůči hospodářskému registru a teprve uvnitř bude provedena distribuce na příslušné agendy.

Proces budování

Vybudováním a správou hospodářského registru bude pověřeno Ministerstvo informatiky, jako úřad s nadresortní působností v oblasti informačních systémů veřejné správy, které vytvoří podpurné metodické, legislativní a řídicí pracoviště hospodářského registru, jež bude zajišťovat další rozvoj a všechny procesy s tím související.

Budování hospodářského registru do jeho cílového stavu naváže na předkládaný návrh ve třech souběžných vývojových liniích, které se budou v průběhu svého naplňování vzájemně ovlivňovat.

- Linie legislativní bude obsahovat přípravu zákona o evidenci ekonomických jednotek a novely souvisejících zákonů. Prvním krokem bude vypracování věcného záměru zákonné úpravy hospodářského registru. Po jeho schválení začne příprava zákonů upravujících danou problematiku.
- Linie obsahová zahrne přípravu a naplnění datové základny hospodářského registru, vycházející z podrobné srovnávací analýzy datového obsahu stávajících nejdůležitějších evidencí ekonomických jednotek, stanovení přesných pravidel a postupů pro odstranění nesrovnalostí a prvotní naplnění registru daty. Následovat bude vlastní migrace dat a jejich verifikace. Současně musí být stanoveny postupy průběžné aktualizace dat v registru.
- Linie technologická bude spočívat ve vytvoření informačního systému, v němž bude hospodářský registr veden. Nejprve bude nutné podrobně vymezit požadavky na informační systém a použité informační technologie. Následovat bude analýza, návrh, vlastní vytvoření informačního systému a ověření jeho funkcí.

Až na konci procesu, kdy se vývojové linie sejdou, bude vytvořen funkční hospodářský registr.

Hlavní přínosy

Přínosy hospodářského registru by měly v horizontu několika let výrazně převýšit náklady na jeho přípravu, vybudování a provoz, a to i v případě pouze přímo měřitelných úspor v důsledku snížení počtu informačních systémů a úspor v personální oblasti. Další úspory nákladů vzniknou sjednocením a kvalitnější kontrolou zapisovaných údajů, aplikováním zásady jediného zápisu každého údaje, odstraněním násobných registrací, centrálním přidělováním IČ a zavedením elektronických registrací.

Krajské projekty KEVIS a SDZA

Ing. Petr Pavlinec, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad kraje Vysočina

Projekt Kevis

Anotace

Systém KEVIS slouží k efektivnímu aplikačnímu zabezpečení evidenčních agend orgánů veřejné správy na bázi jednotné, distribuované a otevřené architektury.

Popis projektu

Projekt KEVIS je jedním ze společných projektů vzniklých v rámci informatizace krajů ČR ve spolupráci odboru informatizace veřejné správy MVČR a komise informatiky rady Asociace krajů ČR.

Veřejná správa České republiky se na poli informatiky dlouhodobě potýká s obrovským množstvím softwarových systémů, které slouží pro základní podporu desítek agend výkonu státní správy i samosprávy. Jde typicky o aplikace, které řeší jednoduché úkoly typu evidence a jsou ve většině případů vytvořeny pomocí jednoduchých vývojových a databázových prostředků. Problém těchto aplikací spočívá v jejich problematické integraci, nejednotnosti uživatelského prostředí, nemožnosti datové integrace, relativní náročnosti administrace a samozřejmě v celkových nákladech na pořízení a provoz

V průběhu roku 2001 se pokusil kraj Vysočina formou analýzy vznikajících agend krajů vyprojektovat vlastními silami systém, který by umožnil pracovníkům krajského úřadu pracovat především s evidencemi na jednotné aplikační a datové platformě. Výsledkem byl systém, který po roce úspěšného provozu prohlášen Komisí informatiky rady AKČR a odborem informatizace MVČR za možný směr rozvoje IS krajů. Výsledkem byl vznik zadání projektu KEVIS – krajský evidenční informační systém a výběrové řízení na dodavatele řešení pro kraje ČR jehož vítězem se stala plzeňská firma Marbes Consulting. Na přelomu roku 2002/2003 úspěšně proběhla realizace první etapy projektu – KEVIS I. V roce 2003 bude dokončena verze II. tohoto systému.

V současné podobě využívají KEVIS všechny krajské úřady a některé pověřené obecní úřady. Na centrální úrovni (www.kevis.cz) funguje několik republikových evidencí (např. rejstřík nestátních zdravotnických zařízení, projektové evidence krajů a připravuje se centrální registr vodoprávních rozhodnutí)

Celý projekt je implementován jako multiplatformní řešení. Běží nad různými operačními systémy, aplikačními (webovými) servery a databázemi. Systém je vyvinut v PHP. Implementace probíhala v několika vlnách. Po realizaci centrálního Kevisu byly nasazeny pilotní instalace na třech krajích. Po jejich úspěšném přechodu do rutinního provozu zajistil externí dodavatel implementaci na ostatních krajích. Součástí implementace bylo i zaškolení pracovníků/administrátorů a vytvoření pilotních evidencí.

Nejsložitější součástí poimplementačního období je tvorba a realizace metodiky vzniku nových evidencí. Zde je hlavním problémem koordinace jejich vzniku taky, aby jednotlivé kraje používaly stejné datový a aplikační model dané problematiky.

Hlavní díl inovace leží v případě KEVISu na poli sjednocení dlouhodobě problematické části IS veřejné správy. Z pohledu centrálních institucí kraje mohou prostřednictvím KEVISu vystupovat jednotně a dostatečně transparentně. Z pohledu interního, tj. z pohledu krajských úřadů vzniká velký potenciál ve sjednocení uživatelských rozhraní a především datové základny vůči zbytku IS (vazby na registry, možnost jednoduché tvorby nadstaveb, datových skladů popř. integrace s ost. IS).

Zajímavou a neopomenutelnou součástí systému je i vrstva rozhraní, která umožňuje efektivní integraci ke všem strukturám KEVIS na bázi WebServices (protokoly SOAP). Vzniká tak velký prostor pro začlenění projektu do stávajícího IS krajů včetně možných vazeb na okolní IS (např. obcí).

Jasně dokazatelné a kvantifikovatelné přínosy projektu jsou v oblasti úspor při nákupu nebo vývoji rozličných evidenčních aplikací (na krajském úřadu existuje přibližně 100 různých evidencí, které je vhodné řešit elektronicky). Např. KrÚ kraje Vysočina udržuje prostřednictvím KEVISu 60 evidencí.

V první polovině roku 2006 začali kraje ve spolupráci s MVČR a MIČR připravovat prostředí KEVIS v rámci PVS pro realizaci některých agend centrálních orgánů (typicky dotazníky). Tento systém bude možná podpořen zvláštním usnesením vlády.

Projekt SDZA

Anotace

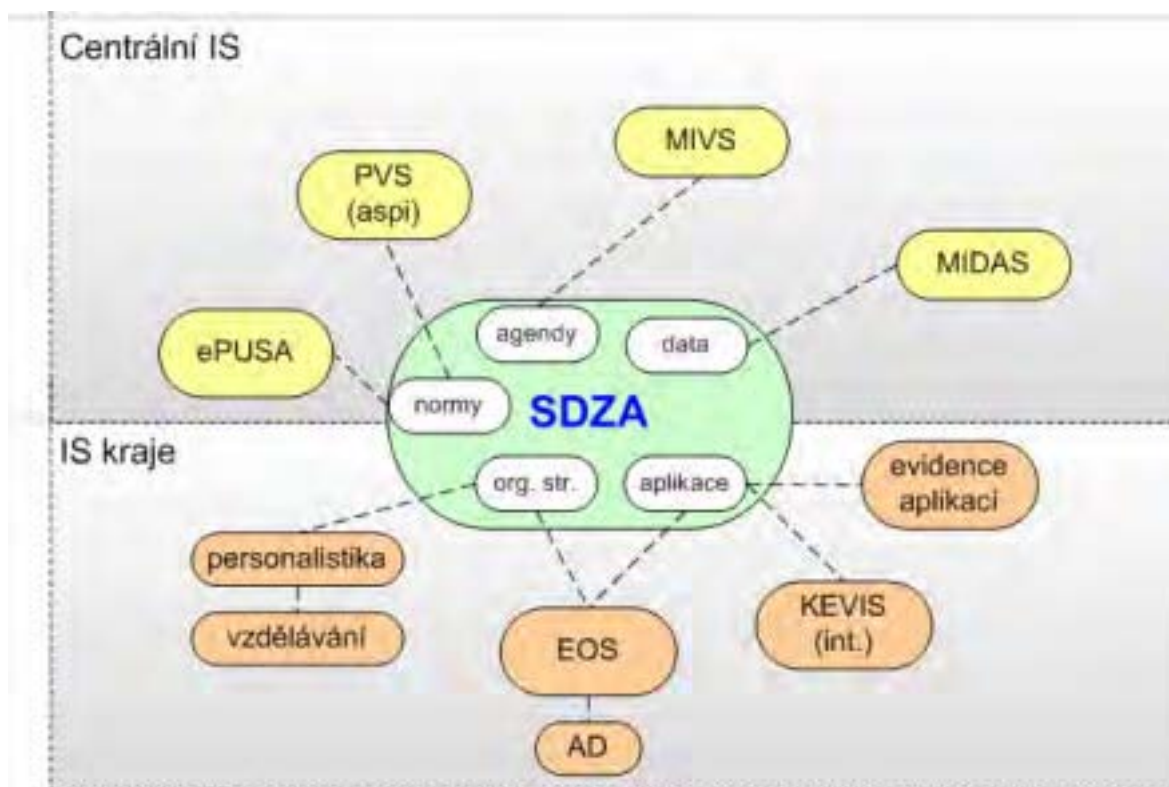
Systém Správa datových zdrojů a aplikací (SDZA) je systém podpory procesního pohledu na organizaci řešící problematiku personalistiky, legislativy a zdrojů.

Popis projektu

Správa datových zdrojů a aplikací (SDZA) vznikla původně jako podpůrný nástroj pro objektivizaci potřeb GIS krajů. Jejím hlavním cílem byla identifikace datových sad a následně softwarových aplikací potřebných pro podporu agend vykonávaných jednotlivými složkami krajských úřadů (odbory, odděleními, ...), přičemž náplň těchto agend vyplývá z příslušných právních předpisů, rozhodnutí samosprávy a případně dalších aktivit. Na počátku celého evidovaného řetězce stojí „podněty“, tj.

- právní předpisy,
- samosprávná rozhodnutí,
- další aktivity,

kteří definují resp. ze kterých vyplývají agendy nebo dílčí tzv. typové úlohy, které by se měly na úřadě provádět. Každá agenda může být přiřazena určitému odboru, oddělení, nebo jiné organizační části na úřadu. SDZA dále eviduje, jaká data a aplikace je nutno mít, aby se agenda mohla vykonat a naopak, nová data, která mohou při této činnosti vzniknout.

Systém SDZA je v současné době provozován v cca polovině krajských úřadů a v kombinaci s výstupy projektu XEOS MVČR je zaváděn jako nástroj evidenci a aktualizace seznamů činností krajských úřadů – tzv. projekt Katalog činností.

Projekt krajské páteřní sítě ROWANet.

Ing. Petr Pavlinec, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad kraje Vysočina

Projekt Kevis

Anotace

Krajská páteřní síť ROWANet je projektem kraje Vysočina, který je zaměřen na podporu telekomunikačního trhu a nabídky služeb v infrastrukturně postižených oblastech kraje.

Popis projektu

Název projektu

ROWANet – krajský páteřní síť

Nositel projektu

Kraj Vysočina, odbor informatiky

Vedoucí projektu

Ing. Petr Pavlinec (pavlinec.p@kr-vysocina.cz, tel. 564 602 112)

Ing. Václav Jáchim (jachim.v@kr-vysocina.cz, tel. 564 602 346)

Popis projektu

Krajská páteřní optická telekomunikační síť ROWANet (rowan = angl. jeřabina, symbol kraje) je založená na soustavě tras optických vláken osazených pasivní technologií CWDM firmy Optokon a aktivními prvky CISCO. ROWANet poskytuje síťové služby veřejným organizacím (samosprávy, státní úřady, školy, nemocnice atd.) a neziskovým organizacím na území kraje Vysočina.

Tato síť je budována ve spolupráci s komerčními a akademickými partnery z prostředků Evropské unie (40 %), krajského (50 %) a státního rozpočtu (10 %).

Základním cílem tohoto projektu je výrazný rozvoj telekomunikační infrastruktury a trhu v regionu spočívající ve zvýšení nabídky páteřních a propojovacích služeb a větší konkurence poskytovatelů s přímými přínosy pro konečného zákazníka. Sekundárním cílem projektu je poskytování broadbandových služeb veřejnému a neziskovému sektoru při snaze o minimalizaci vlivu na volnou hospodářskou soutěž.

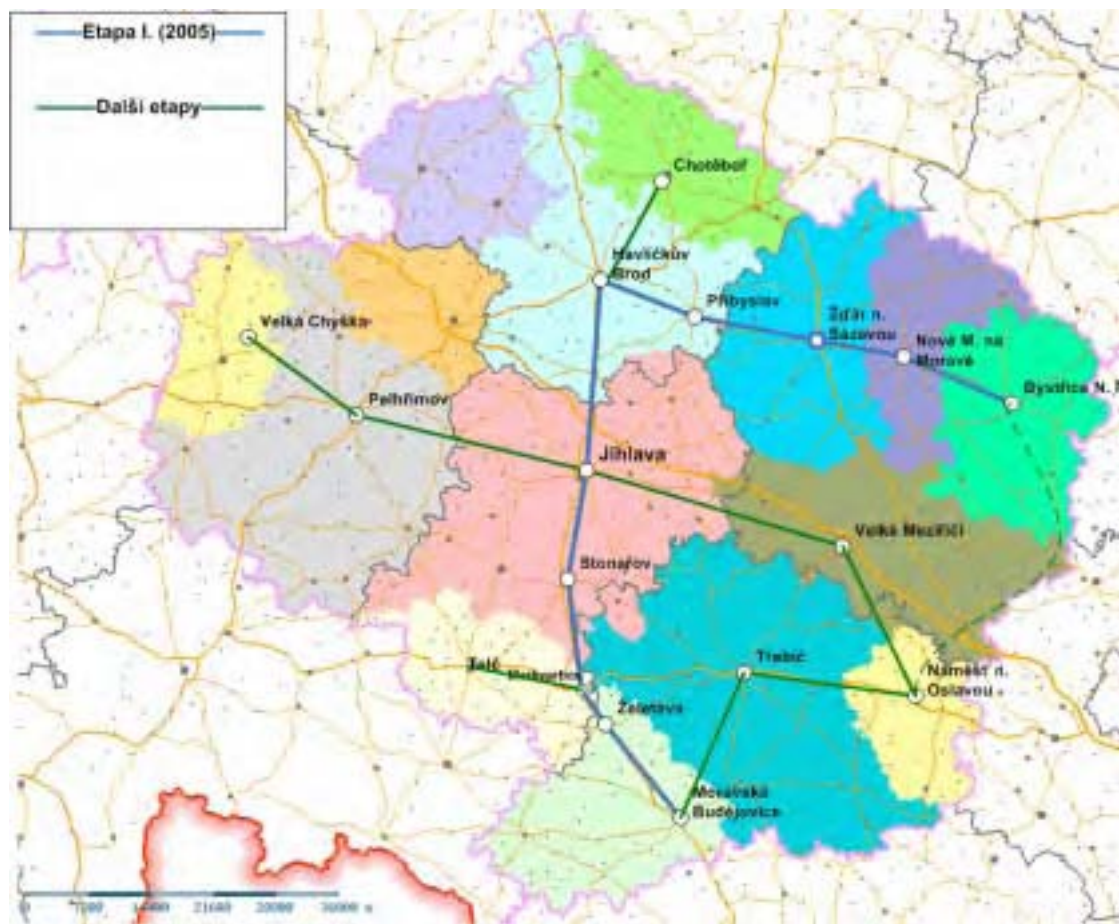
Kromě veřejného narrowband internetu neposkytuje síť ROWANet v současné době přímé telekomunikační služby občanům kraje a firmám. Tato síť není z principu konkurenční vůči komerčním poskytovatelům služeb.

Síť ROWANet je spravována pracovníky odboru informatiky ve spolupráci se smluvními partnery.

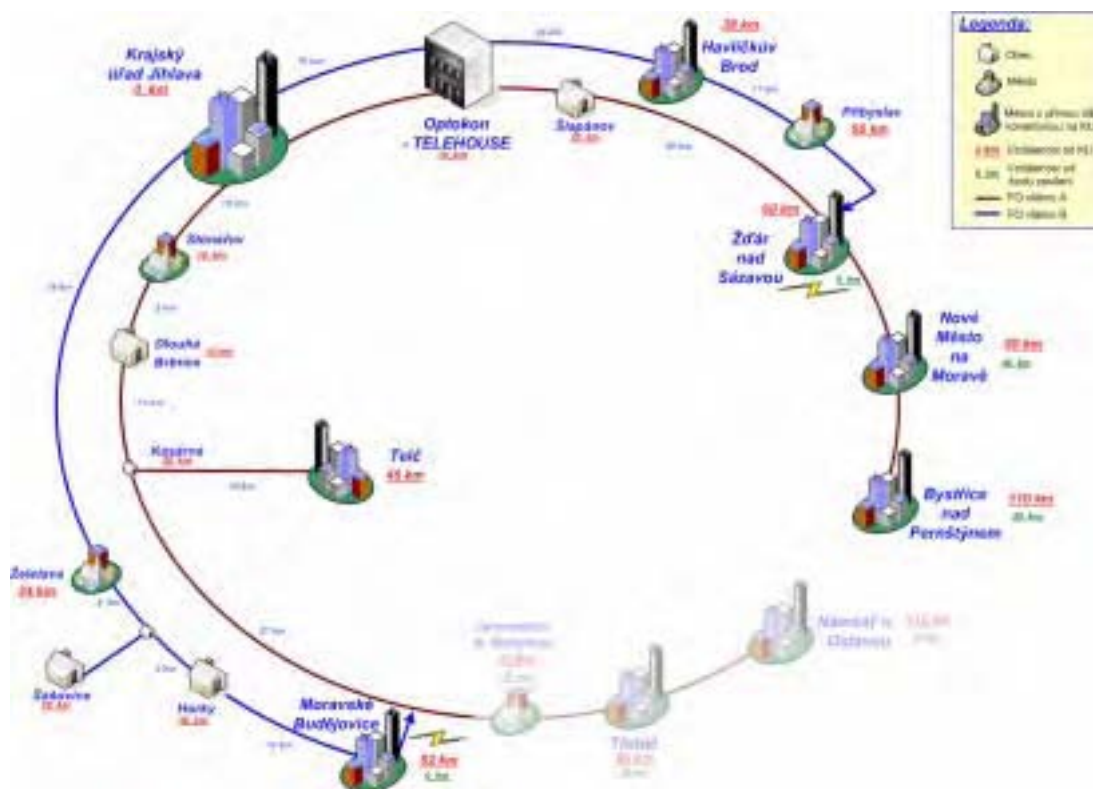
Topologie sítě

Stav k 1. 1. 2006

(další etapy – rok 2007–13)

Mapa CWDM infrastruktury

Hlavní cíle projektu

- Vytvoření neziskové páteřní telekomunikační sítě vlastněné samosprávou založené na optických technologiích
- Nepřímá podpora tržní nabídky (kraj vlastní několik optických vláken v trase, zbytek typicky komerční subjekty).
- Podpora rozvoje lokálních sítí (metropolitní, regionální sítě)
- Podpora vědecko-výzkumných projektů

Služby sítě

- Vysokorychlostní internet

Vysokorychlostní připojení organizací k Internetu (4 Mb/s až 1 Gb/s) je realizováno prostřednictvím akademické páteřní sítě CESNET2 (viz www.cesnet.cz) gigabitovým spojem do NIX v kombinaci s peeringem komerčního ISP. Intenzivní spolupráce s akademickou sítí CESNET je jednou z priorit projektu. Díky hvězdicovité topologii dedikovaných gigabitových spojů do každého uzlu je zajištěna nulová agregace uživatelských kapacit. Kraj Vysočina je nepřímým poskytovatelem služeb Cesnetu na území kraje. Podmínky připojení k vysokorychlostnímu internetu viz níže.

V síti ROWANet je poskytována konektivita i na bázi IPv6.

- Roaming

Rowanet je partnerem projektu EDUROAM (viz. www.eduroam.cz) jehož cílem je celoevropský roaming a mobilita zástupců partnerských organizací především prostřednictvím WiFi přístupových bodů. Kraj v rámci projektu buduje síť WiFi hotspotů, které kombinují poskytování veřejného narrowband internetu se službami EDUROAM.

- Veřejný internet

Veřejný internet je poskytován prostřednictvím wi-fi hot-spotů umístěných na veřejných místech (náměstí, školy, úřady, ...) v podobě omezeného tzv. narrowband internetu. Další způsob poskytování veřejně dostupného připojení k internetu je realizován prostřednictvím tzv. in-door PIAPů – počítačů umístěných na veřejných místech poskytujících služby veřejného internetu občanům. Veřejně přístupná místa k internetu budou zřízena v městech a obcích připojených k ROWANetu.

- Služby vysokokapacitních úložišť

Kraj Vysočina poskytuje organizacím připojeným k síti ROWANet a MAN síti Jihlava služby SAN/NAS diskových úložišť, tzv. projekt DDS (distribuovaný diskový systém). Tyto služby jsou poskytovány na bázi gigabitových privátních okruhů v kombinaci s reciprocitním poskytováním kapacit diskových polí na bázi protokolu SCSI. Prostřednictvím této infrastruktury je možné krátkodobě i dlouhodobě ukládat i desítky terabytů dat do regionálně redundantních úložišť.

- Hosting

Klientům sítě ROWANet poskytuje KrÚ ve svém datovém centru služby hostingu aplikací na protokolech HTTP (web hosting – Apache, PHP, MySQL, IIS, MS SQL), FTP, SMTP

- GIS – mapové služby

V prostředí privátních okruhů ROWANet poskytuje mapové služby Geografického systému kraje Vysočina

- VPN

Díky infrastruktuře aktivních prvků a volným lambda kapacitám je síť ROWANet schopna poskytovat služby virtuálních privátních datových okruhů.

- Služby pro veřejnou správu

ROWANet poskytuje úřadům služby hostování elektronické podatelny a plánuje implementaci systému Důvěryhodného elektronického archivu.

- Služby pro IZS

Krajská infrastruktura poskytuje datové služby složkám Integrovaného záchranného systému. Jde zejména o VPN síť, datové centrum pozičních dat GPS, zálohovací služby dispečinků, DDS a GIS.

- Další plánované služby

V roce 2006 a 2007 budou v síti zprovozněny služby VoIP, interní certifikační autority, routing resortních sítí (distribuce KIVS), alternativního nízkonákladového ISP, hosting eLearningu (LMS eDoceo), videokonferencí, bezdrátové WiMAX distribuční sítě (pokusně Telčsko), monitoring zařízení a sítí (ICMP, SNMP).

Výše zmíněné služby jsou poskytovány s výjimkou vysokorychlostního internetu veřejným organizacím zdarma nebo za minimální provozní poplatek.

Tzv. poslední míle připojení ROWANet je ve většině případů realizována místní MAN sítí typicky ve vlastnictví města. Předmětem projektu není přímá realizace lokální městské infrastruktury. Kraj řeší problematiku poslední míle na principu partnerství s městy.

Předpokládané přínosy projektu

Hlavní přínosy

- Řešení tržního selhání telekomunikačního trhu v některých oblastech regionu.
- Podpora výzkumných činností
- Pozitivní efekt na trh práce
- Dlouhá životnost a nadčasovost projektu

Přínosy pro města a obce

- ROWANet nabízí minimálně 2× 1 Gb/s v každém uzlu s připojením ke službám:
 - Internet – Cesnet2 (uzel Jihlava, 1 Gb/s)
 - KIVS – Komunikační infrastruktura veřejné správy (Český Telecom, univerzální přípojka)
 - Resortní datové sítě – MPSV, MVČR, GovBone
 - Dotované poslední míle pro poskytovatele služeb – alternativní hlasoví operátoři, ISP, digitální televize
- Další výhody pro veřejnou správu
 - Možnost neomezené bezplatné privátní meziměstské datové komunikace (úřady, školy, nemocnice, ...)
 - Možnost dynamického růstu kvality služeb
 - Realizace PIAP – míst se veřejně přístupných internetem

Díky investici do infrastruktury bude výrazně podpořena tržní nabídka datových a telekomunikačních služeb v dané lokalitě i pro soukromý sektor a domácnosti (nižší ceny, vyšší kvalita).

Přínosy pro připojené organizace

Připojením na krajskou páteřní síť ROWANet získá organizace možnost využít následujících služeb:

- Internet (> 4Mb/s – 2000–4000 Kč) – poskytovatel CESNET
- Možnost využití datové komunikace, sdílení dat či jejich archivace v rámci sítě ROWANet
- Možnost bezplatného telefonování v rámci sítě – IP telefonie
- Možnost videokonferencí v rámci sítě
- Možnost provozu veřejného internetu pro občany
- Možnost rozvoje elektronických služeb využívajících broadband (GIS, eLearning atp.)

Přínosy pro kraj

- Posílení konkurenční pozice regionu
- Zlepšení základní technické infrastruktury kraje
- Zjednodušení komunikace mezi detašovanými pracovišti kraje
- Větší možnosti datové komunikace příspěvkových organizací
- Základní prostředek pro bezpečnou komunikace složek IZS

Partneři

- Optokon Co. Ltd. s. r. o. – výrobce optických a CWDM technologií, Vlastní síť, Optonet, dodavatel tras a pasivních prvků pro první etapu projektu

- Self Servis, s. r. o. – Dodavatel tras pro první etapu
- Autocont, a. s. – Zpracovatel technického projektu, dodavatel aktivních prvků
- Cesnet, z. s. p. o. – česká akademická síť, národní partner evropského projektu EDUROAM (wi-fi roaming), poskytovatel konektivity do Internetu pro síť ROWANet.

Více o síti ROWANet najdete na **www.rowanet.cz**

Zdroje informací

www.cesnet.cz – akademická páteřní síť

www.cesnet.cz/doc/smlouvy/cesnet-podminky.doc – technickoekonomické podmínky Cesnetu včetně ceníku za připojení k vysokorychlostnímu internetu

www.eduroam.cz – mezinárodní roamingový projekt

www.rowanet.cz – hlavní stránka projektu

www.rowanet.cz/load/netmon.php – výkonnostní monitoring sítě

www.rowanet.cz/index.php?idpg=ji&shw=mapa – mapa dostupnosti uzlů sítě

O autorovi

Ing. Petr Pavlinec, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad kraje Vysočina.

Absolvent VŠE Praha – ekonomie, informační management a znalostní inženýrství, gymnázium Jihlava a Blundell's secondary school, Tiverton, Anglie. Pracoval jako správce internetových serverů, programátor (Delphi, PHP) a specialista CAD (BOSCH-AT), výzkum v oblasti fraktálové geometrie a DLA, návrh CRM systémů (Škofin) a EIS. Člen (sub)komise informatiky AKČR, předseda pracovním skupiny GIS krajů. Vedoucí informatiky KrÚ Vysočina od roku 2001.

Projekty Pracovní skupiny GIS krajů

Ing. Petr Pavlinec, vedoucí odboru informatiky, Krajský úřad kraje Vysočina

Současnost krajského GIS

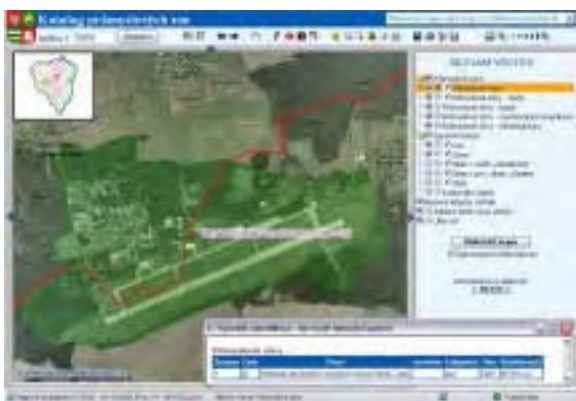
V současné době se skupina krajských informatiků (do loňského roku oficiálně Subkomise GIS KI AKČR) věnuje na národní úrovni několika společným tématům ve formě samostatných projektů. Jde o metadata (vedoucí projektu p. Bašalík, Středočeský kraj), data KN a SMD (p. Hiess, Vysočina), GIS podpora a metodika územního plánování (p. Matějka, Liberecký kraj) a účelová mapa povrchové situace – krajská technická mapa (p. Skrášek, Zlínský kraj).

Kraje začali po roce 2003 používat GIS jako velmi silný nástroj hned v několika oblastech podporující typicky procesy krajských úřadů. Prvním příkladem je kartografie a podpora tradičních GIS oborů jakou jsou územní plánování, životní prostředí a lesní hospodářství. V oboru životního prostředí stojí jistě za zmínku mapový projekt Libereckého kraje.

Základem řešení je Open Source mapový server MapServer vyvíjený Universitou v Minnesotě (USA) v rámci grantu NASA. Aplikační část v PHP je dodána firmou BN Help Servis. Pracuje s vektorovými daty ve formátu SHP a DGN, rastrovými daty ve většině běžných formátů a umožňuje poskytování webových mapových služeb WFS a WMS.

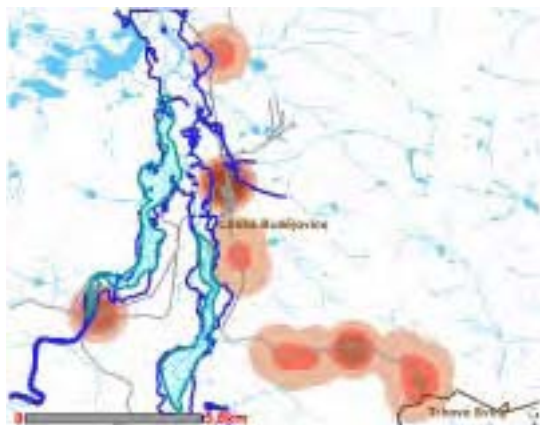
V oblasti územního plánování je vedle metodických snah a práce na novém stavebním zákonu také k dispozici několik příkladů mapových projektů.

Katalog průmyslových zón Plzeňského kraje – ArcIMS 9.0, ArcSDE na MSSQL, vlastní mapový klient KrÚ. Textová část je plněna RRA do externího Kevisu.

Mapový server územního plánování Karlovarského kraje – ArcIMS 9.0, databáze MS SQL, mapový klient WebPortal ViewTree 2.0 nad ArcIMS firma VARS Brno.

Dalšími oblastmi praktické aplikace GIS na krajích je podpora operativního řízení složek IZS, aplikace pro cestovní ruch a popř. krizové řízení.

Jihočeský kraj – mapa povodní v srpnu 2002, SUN (JSP – Java Server Pages) a ESRI ArcSDE a ArcIMS.

Mapový projekt turistického portálu kraje Vysočina, běžecké tratě v okolí Nového Města na Moravě – ArcIMS 9.0, ArcSDE 9.0 na Oracle 9i, vlastní mapový klient. Průběh tras na základě sběru GPS dat z roľby. Zpětné poskytování dat přes WMS pro mapový server NMNM

Kulturní památky, památkové zóny a rezervace Plzeňského kraje – ArcIMS 9.0, ArcSDE na MSSQL, vlastní mapový klient KrÚ.

Evidenční systém letních dětských táborů v kraji Vysočina – editační klient pro terénní práci; mapový klient msEDIT společnosti HSRS Benešov pracující nad UMN Mapserverem, využití WMS

Trocha historie – rok 2001

Kraje České republiky již od svého vzniku v lednu 2001 řeší problematiku informačních technologií a specializovaných systémů typu GIS jako jedno ze stěžejních témat fungování krajských úřadů a v některých regionech také jako strategické téma regionálního rozvoje. Na jaře roku 2001 se začala formovat pracovní skupina vedoucích inženýrů krajů. Začali jsme pod hlavičkou Ministerstva vnitra fungovat jako poradní orgán odboru informatizace veřejné správy, který má ze zákona o krajích nestarosti proces „informatizace“ krajů. První měsíce našeho společného fungování byly ve znamení ujasňování identity informatiky v organizačních strukturách krajů. Některé kraje již od počátku povýšily informatiku na silový resort, tj. většinou samostatný odbor, ostatní i nadále pracovali s ICT jako

čistě podpůrným prostředkem fungování krajského úřadu. Bohužel tento nejednotný pohled na informatiku a příbuzné obory, tj. i geoinformatiku přetrvává dodnes. Dalším naším společným tématem řešeným v roce 2001 bylo základní technologické vybavení úřadu. Naším cílem byla snaha o vytvoření maximálně jednotného technologického prostředí na všech krajích. Výstupem byl návrh několika mezikrajských standardů a dohod, podle kterých se většina krajů řídí dodnes. Právě proces identifikace společných systémů nás poprvé dovedl k otázkám souvisejícím s geoinformatikou.

Rok 2002

První konkrétním počinem na toto téma bylo fakty a analýzou poněkud slabě podložené, ale jak se dnes ukazuje správné rozhodnutí o jednoznačné orientaci krajů na platformu firmy ESRI. Od začátku roku 2002 začali jednotlivé kraje řešit výstavbu své datové, aplikační a lidské základy pro geoinformatiku. Při společných jednáních jsme pak velmi rychle jako informatici došli ke zjištění, že obor GIS je natolik speciální disciplínou, že si vyžádá jistě samostatné pozornosti „těch, kteří vědí o čem to je“. Pracovní skupina při MVČR proto konstatovala, že z pohledu krajské informatiky je problematika GIS speciálním oborem, který jednoznačně vychází z prostředí informačních technologií, ale vyžaduje speciální pozornost. V dalších měsících se nám díky vzniku Asociace krajů a nové Komise pro informatiku naskytla možnost založit samostatnou pracovní skupinu – tj. subkomisi GIS při KI AKČR.

Rok 2003 a 2004

Toto uskupení fungující od roku 2003 lze považovat za vrcholný koordinační orgán krajů pro oblast GIS. Již při zakládání subkomise jsem jako informatici krajů byli nuceni řešit úlohu zajištění komunikace mezi obecnou informatikou a geoinformatikou, tj. komisí a subkomisí na personální úrovni. Dle stanov AKČR by měl subkomisi vést člen komise, což v praxi znamená, že práci geoinformatiku by měl řídit čistý informatik. Do roku 2004 se této úlohy ujal jeden z mála zástupců (v období 2003–2004 dokonce jediný) politiků v KI, radní Plzeňského kraje za informatiku Ing. Karel Pokorný. Od roku 2004 řídím subkomisi GIS já.

Skupina krajských geoinformatik se v průběhu roku 2003 začala uspokojivě rozrůstat. Bylo proto možné začít na společné platformě řešit nejen výstupy směrem k centrálním orgánům popř. komisi informatiky, ale také vlastní nápady a projekty. Asi největším počinem, který měl za následek řetězovou reakci dalších projektů byla Úvodní studie GIS. Tento projekt MVČR zadalo v rámci širokého procesu Komplexní informatizace krajů řešitelské firmě T-Mapy, s. r. o. Cíl projektu byl velmi ambiciózní – zmapovat uživatelské potřeby vůči GIS na krajských úřadech, datové a technologické zdroje a vytvořit jakýsi obecný model možného, nabízí se říci ideálního, fungování GIS na krajských úřadech. Už samotný proces tvorby projektu byl velmi důležitý. V několika pracovních týmech jsme byli nuceni se minimálně zamyslet nad vnitřním fungování organizace a našimi názory na možné využití GIS technologií pro podporu činností úřadu. Výstupem projektu byla vedle velmi rozsáhlé studie v klasické papírové formě také velmi zajímavá databáze procesů, datových a aplikačních zdrojů, organizačních struktur a navazujících prvních norem – SDZA (Správa datových zdrojů a aplikací). Projekt, dnes již spíše softwarový produkt SDZA je dále rozvíjen jako samostatné téma, které se dotýká také procesních modelů a human resources. Dalšími výstupy studie byla definice „nepodkročitelného standardu GIS“ a hlavně desítky zaměstnanců krajů, kteří se začali mnohdy poprvé ve své praxi zabývat možnostmi využití GIS pro každodenní práci. Studie mimo jiné také nepřímou iniciovala vznik samostatného metadatového řešení krajů, tzv. projekt METIS.

Rok 2005

Pracovní skupina GIS při subkomisi informatiky AKČR se v průběhu roku 2005 zabývala širokým spektrem projektů a úkolů. Celým rokem se nesla debata o informatické a geoinformatické vybavenosti obcí v krajích a jejich podpoře ze strany krajských úřadů. V každém z krajů převažuje jiný názor, jak k takovéto spolupráci přistupovat. Během roku došlo ke změně uspořádání AKČR a proto se změn-

nil také statut bývalé subkomise GIS na statut pracovní skupiny při subkomisi informatiky AKČR. Velká část diskuse probíhala prostřednictvím emailové konference gis@kr-urady.cz

Nosnými společně řešeným tématy (projekty) pracovní skupiny byly

- Metadata
- Metodika územního plánování
- Účelová mapa povrchové situace
- Státní mapové dílo a katastr
- Adresní body

V projektu „Metadata“ pan RNDr. Stanislav Bašalík (MSK), jako garant projektu, prezentoval pracovní skupině výsledky jednání s ministerstvy a spolupráce s VŠB-TUO (jmenovitě s paní doc. Horákovou) na poli metadat. Problematika metadat se na republikové úrovni přesunula především do oblasti projektu INSPIRE. Právě pracoviště na VŠB-TUO se stalo vývojovým pracovištěm pro národní MetaPortál. V průběhu roku některé kraje zakoupili aplikaci MetIS (T-Mapy) pro evidenci a práci s metadaty. V průběhu roku vzniklo ve spolupráci několika krajů, pod vedením Plzeňského kraje, zadání pro aktualizaci této aplikace (zadání pro MetIS3), jejíž instalace je předpokládána v lednu 2006.

V projektu „Metodika ÚP“ vedeným Ing. Pavlem Matějkou (LBC) se pracovní skupina mimo jiné podílela na připomínkování nového stavebního zákona a jeho prováděcích vyhlášek.

Projekt „SMD, Katastr“ garantuje pan RNDr. Jiří Hiess (VY). Během roku se v rámci tohoto projektu hovořilo zejména o smlouvě jednotlivých krajů na tzv. „Balíček dat“ poskytovaný Zeměměřičským úřadem Praha. Probíraly se také vztahy, kontakty a výstupy z pozemkového fondu, tvorba a implementace hybridních katastrálních map, účelových katastrálních map. V průběhu roku 2005 provedly jednotlivé katastrální pracoviště celoplošné přeskenování katastrálních map. Kraje nyní očekávají dokončení tvorby a předání identických bodů parcel. Proběhla také koordinační schůzka pracovní skupiny se zástupci vedení ČÚZK.

V projektu adresních bodů vedeném Ing. Jiřím Vomočilem (SČ) se projednávaly zejména principy aktualizace a výsledkem snažení bylo získané vyjádření a společné stanovisko k datům ČSÚ. Tento projekt byl na 20. zasedání ukončen díky stabilizaci této problematiky v ČR.

Dalšími neprojektovými úkoly bylo například hodnocení výsledků práce jednotlivých krajů a jejich produktů. Zároveň bylo tímto způsobem šířeno povědomí o konání v jednotlivých krajích. Takto se například hodnotil datový model cyklotras Jihomoravského kraje, řešení telematických problémů v Plzeňském kraji, server životního prostředí Libereckého kraje a spousta podobných projektů. Ve spolupráci s HZS se podařilo zkušebně implementovat aplikaci Gisel na ZZS v Jihlavě a v současné době probíhá její testovací provoz a implementace do dalších ZZS. Tímto postupem a implementací jednoho řešení se docílí, alespoň částečně, sjednocení aplikací a mapových projektů ZZS a HZS a náhled na situaci v terénu při společných zásazích.

Ve spolupráci s HZS byla také vytvořena evidence v systému Kevis pro evidování chyb a nepřesností v geodetech užívaných kraji a HZS. Informace do této evidence vkládají jednotliví dispečeri a administrátor takovéto záznamy předává tvůrcům dat.

V závěru roku 2005 byl také zřízen portál GIS krajů – <http://gis.kr-urady.cz>

Odkazy na geoportály a mapové projekty krajů

Liberecký

- geoportál kraje – <http://gis.kraj-lbc.cz>
- mapový server – <http://mapy.kraj-lbc.cz>
- GIS pro životní prostředí – <http://www.kraj-lbc.cz/iszp/>

Plzeňský

- mapové služby Plzeňského kraje – <http://mapy.plzensky-kraj.cz>
- metainformační systém Plzeňského kraje – <http://metis.plzensky-kraj.cz>
- katalog průmyslových zón – http://mapy.kr-plzensky.cz/arcims/prumyslove_zony

Jihočeský

- mapový server – <http://gis.kraj-jihocesky.cz>
- datové služby – <http://gis.kraj-jihocesky.cz/dokumentace/index.php?id=26>
- škody na žel. při povodních v roce 2002 – <http://gis.kraj-jihocesky.cz/maps/povodne/mapa.jsp>

Karlovarský

- mapový server – <http://mapy.kr-karlovarsky.cz>
- metainformační server – <http://mapy.kr-karlovarsky.cz/metadataexplorer>
- územní plánování – http://mapy.kr-karlovarsky.cz/www/webportal/uz_plany/plan_upd.html
- dopravní zpravodajství – http://mapy.kr-karlovarsky.cz/www/webportal/doprava/doprava_zpravodajstvi.html
- datové služby – http://mapy.kr-karlovarsky.cz/www/aplikace/aplikace_extract.html

Středočeský

- mapový server – <http://mapy.kr-stredocesky.cz>

Vysočina

- geoportál – <http://gis.kr-vysocina.cz>
- dopravní zpravodajství – <http://doprava.kr-vysocina.cz>
- územně samosprávné členění, klient ePusa – http://extranet.kr-vysocina.cz/gis_ext/usc
- editační klient MapServer – <http://mapy.kr-vysocina.cz/mapserv/php2/maps.php>
- mapový projekt pro turistický portál – <http://gis.kr-vysocina.cz/website/turista>
- projekty mikroregionu Zálesí – <http://www.senozaty.cz/cs/gis>

Královehradecký

- GIS web – <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=2520>

Pardubický

- GIS web – <http://www.pardubickykraj.cz/index.asp?thema=2679>

Zlínský

- mapový server – <http://mapy.kr-zlinsky.cz>

Jihomoravský

- mapový server – <http://mapy.kr-jihomoravsky.cz>

Seznam některých členů pracovní skupiny GIS krajů (dříve subkomise AKČR)

Předseda	Petr Pavlinec	pavlinec.p@kr-vysocina.cz
Jihočeský	Jiří Bárta	barta@kraj-jihocesky.cz
Jihomoravský	Vladimír Klimeš	klimes.vladimir@kr-jihomoravsky.cz
Karlovarský	Jiří Heliks	jiri.heliks@kr-karlovarsky.cz
Královehradecký	Jiří Holas	jholas@kr-kralovehradecky.cz
Liberecký	Martina Jirsová	martina.jirsova@kraj-lbc.cz
Moravskoslezský	Stanislav Hasalík	stanislav.hasalik@kr-moravskoslezsky.cz
Olomoucký	Milan Kudela	m.kudela@kr-olomoucky.cz
Pardubický	Hana Jirsová	hana.jirsova@pardubickykraj.cz
Plzeňský	Michal Souček	michal.soucek@kr-plzensky.cz
Středočeský	Mgr. Renáta Tomanová	tomanova@kr-s.cz
Ústecký	Jiří Bárta	barta.j@kr-ustecky.cz
Vysočina	Jiří Hiess	hiess.j@kr-vysocina.cz
Zlínský	Ivo Skrášek	ivo.skrasek@kr-zlinsky.cz

GovSearch.cz rovná se integrované vyhledávání v internetovém obsahu zdrojů veřejné správy

Jan Peroutka, Senior Consultant, DELTAX Systems, a. s.

Řešení GovSearch.cz je revoluční **novinkou v oblasti inteligentního vyhledávání** v prostředí internetu. Občanům a organizacím veřejné správy přináší možnost využít novou generaci vyhledávacích služeb, založených na aplikaci lingvistických metod zpracování dat.

Na záměrně omezené množině důvěryhodných internetových informačních zdrojů z oblasti veřejné správy poskytuje GovSearch.cz všem uživatelům rozšířené možnosti při vyhledávání informací. Obcím, krajům, státním institucím a ostatním veřejně správním organizacím přitom řešení nabízí možnost poskytovat cílené informace a uspokojovat individuální informační potřeby občanů v prostředí internetu, které je stále více a více zahlcováno množstvím informací, s často sporadickou informační hodnotou a důvěryhodností. Pro občana je proto stále obtížnější nalézt důvěryhodnou, úplnou, správnou a garantovanou informaci, pro organizace veřejné správy je naproti tomu značně obtížné konsolidovat informace třetích stran, které se vztahují k předmětu jejich činnosti.

O řešení těchto problémů se snaží vyhledávací služba umístěná na webových stránkách www.govsearch.cz, přičemž důraz je kladen na to, aby řešení doplňovalo služby známých českých a světových vyhledávačů, které se zaměřují na globální prohledávání bez důrazu na určité sekce či hloubku prohledávání a které pouze omezeným a generickým způsobem zohledňují důvěryhodnost prohledávaných zdrojů. Doplnující vlastností je pak přesnost, vysoká relevance a důvěryhodnost výsledků hledání. GovSearch.cz obsahuje unikátní technologii, která bude v blízké budoucnosti umožňovat kromě vymezení zdrojů i prohledávání a agregaci obsahu dle tematického kontextu.

Ve výchozím stavu řešení obsahuje základní vyhledávač s možností individuálního určení rozsahu indexovaných internetových serverů všech organizací veřejné správy (možnost výběru specifických úřadů či množiny regionálních zdrojů). Výchozí index byl vytvořen s využitím adresářové služby Portálu veřejné správy Ministerstva informatiky ČR. Řešení je koncipováno jako otevřené a umožňuje dynamické rozšiřování na základě potřeb jednotlivých veřejně správních institucí. Každá obec, kraj, ministerstvo nebo jiná veřejná instituce, která se zaregistruje, dostane (kromě možnosti inteligentně vyhledávat na vlastních stránkách) unikátní možnost specifikovat a doplnit vlastní informační zdroje o důležité zdroje třetích stran (například internetové zdroje s lokálním obsahem jako jsou stránky zájmových spolků v obci nebo informační centra apod.) a následně i možnost zpřístupnit takto nastavenou individuální vyhledávací službu na svých internetových stránkách.

Organizace veřejné správy tak získávají možnost nabídnout občanům služby s vysokou přídanou hodnotou. Občané pak získávají možnost uspokojit své informační potřeby výrazně jednodušeji a ve vyšší kvalitě. **Vyhledávač bude přístupný bezplatně, individuální nastavení vyhledávací služby pro určitou skupinu zdrojů je pro instituce veřejné správy bezplatné po zaváděcí dobu a jeho následné zpoplatnění v budoucnu bude spíše symbolické.**

Popis řešení

Řešení GovSearch.cz se skládá celkem z pěti částí:

- Veřejný univerzální vyhledávač určený pro občany.
- Individuální vyhledávač pro skupiny stránek registrovaných uživatelů (určeno pro veřejně správních instituce).
- Objednávkový formulář pro registrované uživatele (určeno pro veřejně správních instituce).
- Aplikační rozhraní zajišťující komunikaci individuálních vyhledávačů s webovými stránkami veřejně správních institucí (možnost propojení se stránkami veřejně správních institucí).
- Obslužná část určená pro správce a analytiku portálu (určeno pro řešitele).

Veřejný univerzální vyhledávač

Je přístupný ve formě internetové stránky na adrese www.govsearch.cz a obsahuje i popisné texty vysvětlující účel těchto stránek a popis použití vyhledávače. Pro instituce veřejné správy obsahuje také odkaz na neveřejnou část.

Jeho hlavní součástí je jednoduchý webový formulář určený pro funkci fulltextového vyhledávání. Za účelem zpřesňování dotazů uživatelem podporuje vyhledávač celou řadu operátorů, včetně těch, jež jsou obvyklou součástí obecných vyhledávačů. Uživatel získává pohodlí srovnatelné například s populárním vyhledávačem Google.

Řešení nabízí koncovým uživatelům možnost omezovat rozsah prohledávaných zdrojů. V případě neomezeného vyhledávání je fulltextový dotaz zpracován přes webové servery uvedené v adresářových službách Portálu veřejné správy Ministerstva informatiky ČR. Pomocí zaškrťovacích polí (tzv. check-box) pak uživatelé mají možnost oborového nebo regionálního vymezení fulltextového dotazu.

Uživatelům se dále nabízí možnost zapnutí či vypnutí používání české morfologie (tvarosloví) za účelem vylepšení výsledků vyhledávání a zpracování dotazu v prostředí vyhledávače Google (přesměrování v případě potřeby zpracování dotazu přes celý internet).

Individuální vyhledávač pro skupiny stránek registrovaných uživatelů

Jedná se o jednoduché uživatelské rozhraní určené pro veřejnost, přistupující ke stránkám veřejné správní instituce, která si pomocí objednávkového formuláře pro registrované uživatele objedná indexaci skupiny webových serverů, které si sama určí. Jedná se tedy o službu umožňující vyhledávání na vlastních stránkách instituce s možností rozšíření o další adresy.

Uživatelské rozhraní obsahuje:

- Pole pro zadání dotazu.
- Odkaz na rozšířené vyhledávání (použití logických operátorů).
- Přepínač zapnutí/vypnutí české morfologie (tvarosloví).
- Jednoduché zaškrťovací pole (tzv. check-box) s následujícími možnostmi volby:
 - Vyhledávání jen na specifické (hlavní) stránce – např. www.mpo.cz
 - Vyhledávání přes skupinu zdrojů (stránek) specifikovaných zadavatelem (včetně možnosti zobrazení zdrojů) – např. www.mpo.cz + www.czechinvest.org + www.czechtrade.cz + www.hkcr.cz + www.spcr.cz

- Vyhledávání s použitím celého indexu veřejné správy (přesměrování dotazu do GovSearch.cz).

Objednávkový formulář pro registrované uživatele

Objednávkový formulář pro registrované uživatele umožňuje organizacím a institucím veřejné správy:

- Registraci (základní identifikační údaje instituce nezbytné pro fakturaci) a kategorizaci podle počtu stránek či typu nebo velikosti instituce (ministerstva, úřady a instituce, kraje a krajská města, obce 3. stupně, malé obce).
- Definici rozsahu individuálně zpracovávaného indexu pro třetí strany, tzn. specifikaci individuálně prohledávaných zdrojů.
- Specifikaci aplikačního rozhraní, které bude instituce využívat.
Po zaslání objednávky se automaticky vytvoří individuální index a individuální vyhledávač.

Aplikační rozhraní zajišťující komunikaci individuálních vyhledávačů s webovými stránkami zadavatele

Registrovaní uživatelé mohou integrovat individuální vyhledávače do svých internetových stránek dvěma způsoby:

- Pomocí XML a http (s návodem)

Vyhledávací formulář je v tomto případě umístěn na webu třetí strany, vlastní vyhledávač je na serveru GovSearch.cz. Přes protokol http dostává server GovSearch.cz fulltextové dotazy a poskytuje serveru třetí strany odpovědi. Komunikačním jazykem je XML.

- Přístup k javascriptu „site-search“

Individuální vyhledávací formulář je v tomto případě provozován na webu GovSearch.cz. Instituce na svých stránkách nabízí funkci lokálního vyhledávání („site-search“), tedy vyhledávání pouze ve stránkách dané instituce. Výsledky vyhledávání se pak zobrazují v prostředí GovSearch.cz. Jedná se o postup analogický jako v případě napojování na obecné, jednodušší vyhledávače.

Vlastnosti vyhledávání

Základní vyhledávací portfolio GovSearch.cz odpovídá rozsahem svých funkcí službám typu Google, obsahuje však navíc lingvistické nástroje nezbytné pro adekvátní nasazení v evropském prostředí:

- 1) analýza struktury odkazů v prohledávané množině
- 2) sada heuristických algoritmů pro předběžné (optimalizační) stanovení relevance
- 3) sada heuristických algoritmů pro stanovení relevance v reálném čase
- 4) automatická optimalizace uživatelských dotazů
- 5) rozlišování pozic výskytů klíčových slov
- 6) clustering
- 7) predikáty
- 8) doplňkové operátory (site:, topic:, ...).

Budoucí rozvoj portálu GovSearch.cz

Stávající řešení GovSearch.cz pojmáme jako dynamicky se rozvíjející platformu „inteligentního vyhledávání“ nové generace a předpokládáme, že zatímco na jedné straně budou instituce veřejné správy svými požadavky na indexaci důvěryhodných zdrojů obohacovat portfolio prohledávaných zdrojů ku prospěchu svému i ku prospěchu komplexního řešení, budou zároveň na druhé straně řešitelé portál rozšiřovat o další klasifikační a kontextové služby.

Předpokladem k tomu je skutečnost, že z technologického hlediska je řešení GovSearch.cz vystavěno na bázi výkonné informační platformy „Ontologie“ (viz www.ontology.cz) zahrnující nejen algoritmy obvyklé pro mezinárodně uznávané vyhledávače, ale také algoritmy z dalších oblastí zpracování dat, jež se zaměřují na analýzu obsahu a struktury. Oproti standardním vyhledávačům tzv.

druhé generace je možno v dalších etapách rozvoje řešení GovSearch.cz využít také funkce hodnocení tematické příslušnosti (kategorizace) a neostře podobnosti (klasifikace a identifikace). Jedná se o výpočetně náročné operace, jejichž pokrokové možnosti lze plně využít v rámci rozsáhlých rešerší (typicky nad daty celého národního či mezinárodního internetu), ale za vhodných okolností také v reálném čase (jako významné přidané hodnoty ke kvalitnímu relevantnímu vyhledávání).

Vývoj informační platformy „Ontologie“ probíhá již několik let na základě souvislé diskuse a snahy skupiny komerčních i nekomerčních subjektů, které dosažené výsledky sdílí a integrují do koncových produktů. Kromě stabilních funkcí jádra platformy, které respektuje žádoucí míru obecnosti, je proto možné kdykoliv v krátkém čase realizovat i neobvyklé potřeby či požadavky individuálních projektů. V závislosti na praktických zkušenostech s používáním těchto původně velmi specifických funkcí je umožněno jejich adekvátní začlenění do řešení a tím i další přirozený rozvoj v prostředí obecné, kvalitní technologie. Tato osvědčená metodika tedy zachovává mimořádně užitečnou technologickou obecnost, jíž však lze efektivně aplikovat i v situacích, které by za normálních okolností vyžadovaly nezávislý vývoj. Vlastní řešení portálu GovSearch.cz si tedy zachovává velmi podstatnou vlastnost – rozšiřitelnost.

- 1) Provoz je doprovázen rozvojem obecné znalostní báze a řady specializovaných znalostníchází. Díky této skutečnosti řešení disponuje také funkcí technického překladu přirozených jazyků za účelem aplikace níže uvedených funkcí napříč jazyky.
- 2) Klíčové softwarové komponenty se monitorují a zároveň vzájemně komunikují jednotným způsobem. Podporovány jsou jak binární protokoly, tak protokoly kompatibilní s XML a HTTP.
- 3) Internetová data jsou platformě dostupná prostřednictvím výkonné, chráněné technologie EMPYREUM CRAWLER.
- 4) Vlastní vyhledávací jádro je realizováno špičkovou technologií EMPYREUM CCUBEE, kterou mj. používají některé internetové portály v ČR i v zahraničí (zejména v USA).
- 5) Technologie dokáže zpracovávat také data z jiných zdrojů, zejména z SQL databází, XML rozhraní či diskových médií (uživatelům lze nabídnout tzv. „Local Search“ produkty s přidanou hodnotou).

V dalších etapách proto předpokládáme aplikování dalších komponent „Ontologie“ do GovSearch.cz a rozšíření poskytovaných funkcí ve smyslu:

- 1) automatického sestavení katalogu témat ze stanovené podmnožiny obsahu v internetu
 - katalogizace dat v internetu spojených s jednotlivými obory lidské činnosti
- 2) automatického sestavení katalogu témat z chování vyhledávajících uživatelů
 - plně automatizované doporučování textů či témat uživatelům
- 3) automatického zařazení nově získaných dat do automaticky či ručně stanovených kategorií
 - podpora třídění existujícího obsahu
- 4) identifikace pozměněných dat na základě originálu v rámci stanovené podmnožiny obsahu v internetu
 - dohledávání zcizených, resp. částečně změněných dat
 - identifikace nelegálního obsahu (včetně možnosti archivace souvisejících obrazových či zvukových dat)
 - filtrování výstupů z vyhledávání na bázi neostře podobnosti, apod.
- 5) tematické rešerše – vyhledání dat ze stanovené podmnožiny obsahu v internetu na základě stanoveného tématu
 - individuální průzkumy, dávkově i v reálném čase
 - monitoring obsahu internetu, tzv. „výstřížkové služby“.

O autorovi

Jan Peroutka, Senior Consultant, DELTAX Systems, a. s.

Dosažené vzdělání: UJEP (nyní Masarykova univerzita) Brno, přírodovědecká fakulta, obor učitelství matematika-fyzika. Odborná praxe: 1995–2000 FCC Folprecht/ Logica – vedoucí střediska, 2000–2001 PragoData, a. s. – vedoucí střediska, 2001 – doposud DELTAX Systems, a. s. – senior konzultant

Současnost a vize Integrovaného registru znečišťování životního prostředí

RNDr. Jan Prášek, ředitel úseku pro agenturní činnosti, Ing. Jan Nepimach, vedoucí oddělení IRZ, CENIA

Integrovaný registr znečišťování životního prostředí je novým nástrojem ke sledování znečištění životního prostředí, který poskytuje odborné i laické veřejnosti rozsáhlé informace o emisích a přenosech ohlašovaných látek. Data v registru jsou spojena s konkrétním provozem a vypouštěnou látkou, což naznačuje další široké možnosti využití registru. Přínosem pro uživatele registrované látky je zejména skutečnost, že ohlašovací systém usnadňuje plnění ohlašovacích povinností. Zavedením Integrovaného registru znečišťování životního prostředí v České republice bude postupně dosaženo stavu, kdy povinné subjekty mohou ohlašovací povinnosti plnit efektivně, jednoduše a transparentně.

Integrovaný registr znečišťování životního prostředí je veřejný informační systém, který umožňuje přístup k informacím na základě požadavků uživatelů. Rozhraní pro práci s daty ohlášenými do registru je přístupné na internetové adrese www.irz.cz. Integrovaný registr znečišťování životního prostředí, spolu s budovaným informačním systémem ochrany přírody a napojením na další data, tak postupně naplňuje myšlenku jednotného informačního systému životního prostředí.

Integrovaný registr znečišťování životního prostředí byl zřízený na základě zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezení znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů. Legislativním aktem, který upravuje problematiku integrovaného registru znečišťování je nařízení vlády č. 368/2003 Sb. Vyhláškou č. 572/2004 Sb. se stanoví forma a způsob vedení evidence podkladů nezbytných pro ohlašování dat do registru.

Terminologie zákona (Prášek, 2005) vymezuje uživatele registrované látky, kterým je provozovatel zařízení, jakož i jiná právnická nebo fyzická osoba, která provozuje technickou nebo technologickou jednotku, v níž je zpracovávána nebo produkována látka evidovaná v integrovaném registru znečišťování. Samotná ohlašovaná látka je látka, uvedená v příloze č. 1 a 2 k nařízení vlády č. 368/2003 Sb., o integrovaném registru znečišťování. Její emise a přenosy je uživatel registrované látky povinen zjišťovat, vyhodnocovat a ohlašovat Ministerstvu životního prostředí.

Přenosem mimo provozovnu se rozumí přesun znečišťujících látek v odpadech určených k odstranění nebo využití a znečišťujících látek v odpadních vodách určených k čištění mimo hranice samotného zařízení. Látka musí být do registru ohlášena, byl-li dosažený nebo překročený ohlašovací práh. Ohlašovací práh představuje množství znečišťující látky v emisích nebo přenosech z provozovny za jeden kalendářní rok, stanovené v příloze č. 1 a 2 k nařízení vlády č. 368/2003 Sb.

Provozovnou je soubor souvisejících technických nebo technologických jednotek, které se nacházejí v jednom provozu. Provoz je současně ohlašovací jednotka pro registr. První ohlašovací povinnost splnili uživatelé registrované látky za rok 2004, a to k datu 15. 2. 2005. Zřizovatelem integrovaného registru znečišťování životního prostředí (IRZ) je Ministerstvo životního prostředí a provozovatelem je CENIA, česká informační agentura životního prostředí.

Způsob a formu ohlašování údajů do IRZ upravuje § 22 odst. (2) zákona č. 76/2002 Sb. a podrobněji § 3 odst. (2) a odst. (3) nařízení vlády č. 368/2003 Sb. Systém ohlašování údajů do IRZ byl nastaven primárně na příjem dat v elektronické podobě. Proto byla vyvinuta softwarová aplikace Int-Form. Zavedení IRZ se výrazně promítlo i do způsobu ohlašování dalších údajů v oblasti životního prostředí, které uživatelé registrované látky evidují a ohlašují podle zvláštních právních předpisů. Na základě ustanovení nařízení vlády č. 368/2003 Sb. tak dochází k centralizaci některých ohlašovacích povinností ohlašovatelů do IRZ a ke vzniku Centrální ohlašovny MŽP (CO). Uživatelé registrované látky tak ohlašují data dle nařízení vlády č. 368/2003 Sb. a tzv. složkové legislativy na jedno místo, kterým je centrální ohlašovna, provozovaná CENIA.

Uživatel ohlašované látky musí vést evidenci podkladů nezbytných pro splnění ohlašovací povinnosti (dle § 21 zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci). Formu a způsob vedení evidence upravuje vyhláška č. 572/2004 Sb. Pro evidenci mohou být využity shodné údaje evidované podle zvláštních právních předpisů (zákony o odpadech, o ovzduší, o chemických látkách). Veškeré údaje je potřeba uchovat po dobu 5 let (§ 25 zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci). Po uplynutí lhůty se postupuje podle zákona o archivnictví (č. 97/1974 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Zveřejnění údajů z IRZ bylo uskutečněno v souladu s požadavky zákona č. 76/2002 Sb. k datu 30. 9. 2005 na internetu prostřednictvím webové stránky www.irz.cz. Stránka se setkala s příznivým ohlaselem ze strany uživatelů a zaznamenává konstantně vysokou návštěvnost.

Za rok 2004 podala hlášení celkem 541 organizace za celkem 879 provozoven. 47 % všech ohlášených provozoven jsou zařízení dle přílohy č. 1 zákona č. 76/2002 Sb. Přestože počet provozoven se zařízeními v režimu integrované prevence nepřesáhl polovinu z celkového počtu ohlášených provozoven, jejich podíl na celkových emisích či přenosech je vysoký.

Nejméně ohlášených provozoven náleží Hlavnímu městu Praha (12), nejvíce Středočeskému (120) a Jihomoravskému kraji (103). V rámci České republiky mají největší podíl na hlášeních do IRZ zemědělské provozovny (48 %), následované kategorií ostatní průmyslová odvětví (15%), energetika (11 %) a nakládání s odpady (11 %). Z celkového počtu 72 ohlašovaných látek (viz. příloha č. 1 k nařízení vlády č. 368/2003 Sb.) bylo za rok 2004 ohlášeno 56 látek. Některé látky byly v rámci emisí a přenosů do všech složek životního prostředí ohlášeny jen jednou (např. aldrin, heptachlor, pentachlorobenzen) a naopak 16 látek nebylo ohlášeno vůbec (např. antracen, DDT, lindan, vinylchlorid).

Největší celkově ohlášené množství (oxid uhličitý) dosáhlo hodnoty téměř 85 mil. t. Nejčastěji ohlašovanými látkami v emisích do ovzduší byly amoniak, oxidy dusíku, oxidy síry a oxid uhličitý, v emisích do vody pak celkový dusík a rtuť (včetně jejich sloučenin) v emisích do půdy zinek (včetně jeho sloučenin) a celkový fosfor. Nejčastěji ohlašovanými látkami v přenosech byly v odpadech olovo a měď (včetně jejich sloučenin) a v odpadních vodách celkový dusík.

Nejširší spektrum látek bylo ohlášeno provozovny chemického průmyslu (54), následované energetikou (32) a nakládáním s odpady (28). V žádné kategorii činnosti nefiguruje všech 56 reálně ohlášených látek. Nejnižší počet látek ohlásily provozovny potravinářského průmyslu (14) a provozovny s činností v oblasti zpracování nerostů (15), výroby a zpracování kovů (15) a zemědělské provozovny (18). Nejvíce provozoven ohlásilo emise do ovzduší (75 %) a přenosy v odpadech (33 %); jen 2 % provozoven ohlásilo emise do půdy. Bylo nahlášeno celkem 36 látek emitovaných do ovzduší, 24 látek emitovaných do vody, 10 látek emitovaných do vody; v přenosech v odpadních vodách bylo nahlášeno 32 a v odpadech 34 látek (Maršák a kol., 2006).

Bylo zjištěno, že za rok 2004 nebyly ohlášeny žádné havarijní emise, pro něž jsou rovněž stanoveny ohlašovací prahy uvedené v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 368/2003 Sb.

K silným stránkám procesu budování IRZ náleží založení funkčního registru znečišťování, zvýšení informovanosti o problematice registru díky informační kampani, vybudování funkčního portálu na www.irz.cz, založení centrální ohlašovny a zahájení procesu centralizace ohlašovacích povinností.

Vzhledem k povinnosti členských států vést národní registry emisí z průmyslových zdrojů a podávat informace o emisích z těchto zařízení Evropské komisi v tříletých cyklech byl Komisí zřízený European Pollutant Emission Register (2000/479/EC). Členské státy EU mají povinnost k Protokolu o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (PRTR, 2003), který stanoví stěžejní prvky systému registru, jeho formu, strukturu a údaje, které musí obsahovat a požaduje, aby smluvní strany založily PRTR, jako veřejně dostupný a bezplatný informační systém. PRTR je strukturovaný podle dílčích parametrů (provozovna, polutant, poloha, složka životního prostředí), pokrývá úniky a přenosy minimálně 86 polutantů uvedených v Protokolu, sleduje hlášení jednotlivých provozoven, vyžaduje roční zprávy a umožňuje dvě metody sledování přenosů, a to na základě stanovení chemických látek nebo na základě kategorizace odpadu. Nařízení Evropské komise o E-PRTR (European Pollutant Transfer and Release Register) vychází z Protokolu PRTR a rozšiřuje EPER na úroveň PRTR. Takový systém musí být ve všech zemích EU implementován do r. 2007. Je sledováno 88 látek a v případě přenosů je závazný přístup na základě kategorizace.

Přechod k E-PRTR udává směr dalšího vývoje IRZ, jehož provoz je významným krokem České republiky v oblasti naplňování Aarhuské úmluvy.

Centrální elektronická podatelna pro subjekty veřejné správy

Ing. Jakub Rainisch, obchodní a marketingový manažer, Hospodářská komora České republiky

Dle zákona č. 227/2000 Sb., zákon o elektronickém podpisu, ve znění posledních změn a předpisů, který je prováděn nařízením vlády č. 495/2004 Sb. a vyhláškou č. 496/2004 Sb. vydanou Ministerstvem informatiky, je povinen provozovat elektronickou podatelnu každý subjekt veřejné moci, kterému ze zvláštních předpisů vyplývá povinnost přijímat a odesílat datové zprávy. Ve vztahu k zákonu č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, kde je v § 3 zakotvena možnost podání požadavku na informace elektronickou cestou, můžeme konstatovat, že všechny subjekty veřejné správy jsou *povinni* mít zřízenou elektronickou podatelnu.

Subjekty veřejné správy s dostatečným rozpočtem si více či méně s touto skutečností umí poradit. Mají finanční prostředky na nákup potřebného vybavení a mají i technické zázemí odborníků, kteří umí zajistit veškeré podmínky dle zákona. Podmínky zákona 227/2000 Sb. se však vztahují i na tu nejmenší obec. Střední a malé obce si s naplněním výše uvedeného zákona, ve většině případů, poradit neumí.

Současné nabídky produktů řeší ve většině případů pouze aplikační nadstavbu pro příjem elektronických podání. Dle podmínek zákona však jde o celý proces garantovaného zpracování datových zpráv, který už nebývá součástí nabídky, ale počítá s vlastní zodpovědností každého subjektu. Čím větší je důležitost podání (např. správní řízení), tím větší je nutnost přesného procesu zpracování datových zpráv.

Z pohledu samosprávních orgánů je důležité nabídnout jim způsob řešení dané legislativou za přijatelné finanční prostředky a na druhé straně nabídnout občanům jednoduše dostupné služby s dostatečnou podporou k využívání služeb.

Základním cílem elektronických služeb je jednak snadný a efektivní přístup ke službě pro komunikaci s orgánem veřejné správy a jednak možnost zadat požadavek 24 hodin denně. V současné době nikdo neposkytuje podporu 24 hodin denně jako hot-line pro případné zájemce o elektronické podání. Takže na jedné straně je zaváděna služba 24 hodin denně, ale podpora, které je potřeba především pro zavedení služby, aby se občané naučili používat tento druh služby, zavedena není (projekt s takovou podporou počítá).

O autorovi

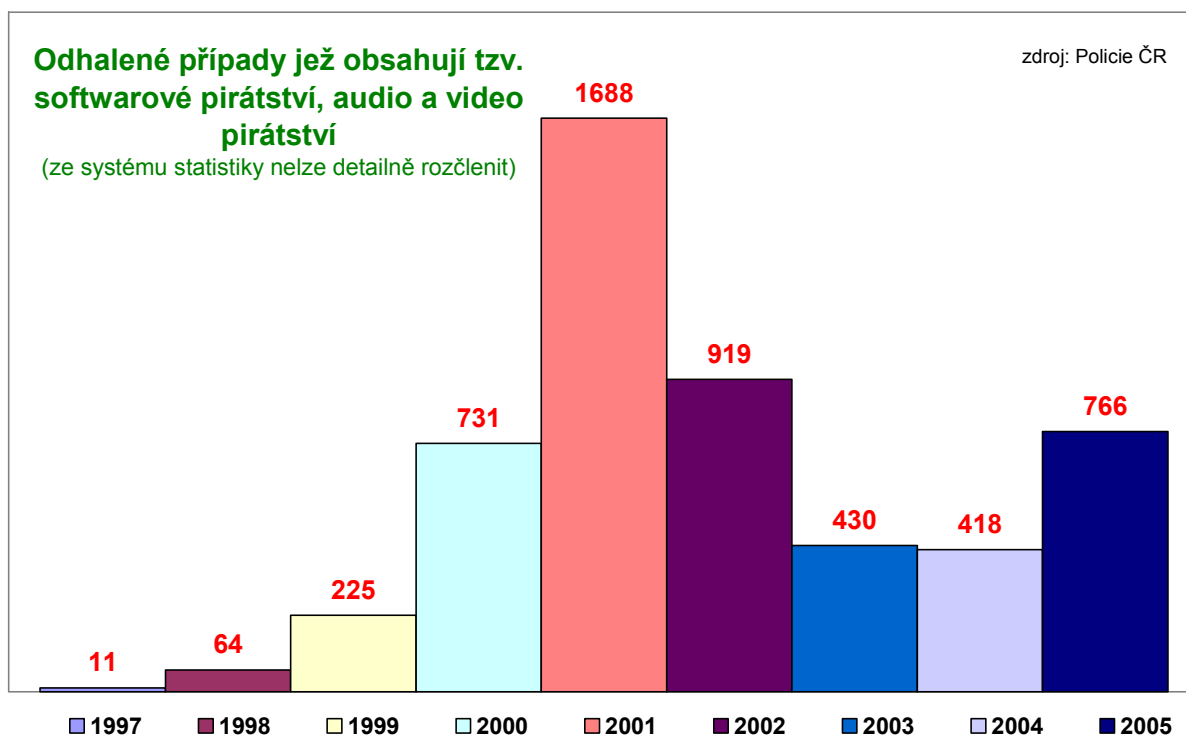
Ing. Jakub Rainisch, obchodní a marketingový manažer, Hospodářská komora České republiky, Freyova 27/82, 190 00 Praha 9-Vysočany, 296 646 506, rainisch@komora.cz

Prevence kriminality (SW pirátství)

Vít Řanda, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, Policejní prezidium ČR

Obsahem tohoto příspěvku je obecný popis včetně informací o aktuálním stavu této problematiky z pohledu Policie ČR.

Od 90. let minulého století lze sledovat nárůst informačních technologií a s tím spojené pronikání výpočetní techniky, nutně vybavené softwarem, do celé společnosti. Spolu s nárůstem počtu počítačů v komerční sféře i v domácnostech je zde i nárůst případů porušování autorského práva k programovému vybavení – softwarového pirátství. V současnosti je na území ČR nelegálně užíváno značné množství softwaru, což staví ČR mezi země, které musí ve větší míře pracovat na ochraně duševního vlastnictví v této oblasti. Veřejné zdroje uvádějí výši míry tohoto tzv. softwarového pirátství v ČR na úrovni cca 41 % v roce 2004, přičemž průměr EU za rok 2004 činí cca 35 % vůči legálně používanému software. Ve srovnání s ostatními státy tzv. východního bloku je ČR na tom nejlépe. Protože je nutné snížit množství softwaru jež je užíván v rozporu s autorským právem protiprávně je odhalování a dokumentování této trestné činnosti potřeba věnovat značnou pozornost. Značná pozornost ochrany autorského práva je věnována i v rámci EU a proto lze očekávat udržení trendu důležitosti ochrany autorských práv i nadále a to i v oblasti softwarového vybavení.

Shora uvedená statistika v sobě zahrnuje veškeré případy jež Policie ČR v minulém období šetřila a jež obsahovaly jak tzv. softwarové pirátství tak i tzv. audio a video pirátství (za rok 2005 bylo celkem šetřeno 791 případů podezření ze spáchání trestného činu „Porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi“ dle § 152 trestního zákona)

Trestný čin podle § 152 trestního zákona vychází z mezinárodních smluv na ochranu duševního vlastnictví, ke kterým ČR přistoupila. Znění tohoto paragrafu přímo odkazuje na autorský zákon, kde je přesně specifikováno jaké dílo je předmětem ochrany.

Softwarovým pirátstvím jsou všechny útoky na právo autora a další práva k počítačovým programům a databázím uvedená v autorském zákoně. Jedná se pouze o jednu ze součástí problematiky počítačové kriminality.

Vysoké procento nelegálního softwaru v ČR v podstatě znamená, že většina uživatelů výpočetní techniky má ve svém počítači minimálně část softwarového vybavení užívánu v rozporu

s autorskými právy. Teoreticky by jediným účinným způsobem okamžitého odhalení této trestné činnosti bylo provedení kontroly veškerého softwarového vybavení v celé zemi což je prakticky nepřijatelné a nemožné.

Porušování autorského práva je ve všech svých formách především záležitostí občanskoprávní. Samotný autorský zákon je zejména normou civilního práva a i ve své konstrukci vidí civilní či občanskoprávní prostředky k řešení porušování autorského práva (viz § 40 autorského zákona). Pochopitelně nelze z toho přímo vyvozovat, že se nemůže jednat o trestnou činnost pachatele ve smyslu § 152 trestního zákona. Nicméně logickým postupem autora, který se cítí poškozen na svých právech by mělo být řešení občanskoprávní. Bohužel na druhé straně zde existuje povinnost státu dbát na ochranu práv a mezi jinými i ochranu autorských práv. Problematičností však zůstává vynutitelnost právního stavu a účinný postih narušitelů práv autorského zákona.

Specifickým problémem je i samotná celosvětová počítačová síť. Jako i jiná část lidských produktů je i Internet zneužíván k zpřístupnění softwaru, který je následně zneužíván k tzv. „softwarovému pirátství“. V počítačové síti Internet se objevují jak servery obsahující nabídku software tak i informace o tom jakým způsobem používat software, aby byly odstraněny veškeré bezpečnostní prvky sloužící na ochranu autorských práv. V minulosti bylo počítačové síti Internet využíváno spíše k určité inzertní formě distribuce software v rozporu s autorským právem. V dnešní době již vzhledem k narůstající přenosové rychlosti i u konečných uživatelů převažuje již možnost přímého stáhnutí si a následného nezákonného užívání softwaru.

Jednotlivé formy užívání softwaru v rozporu s autorským zákonem lze členit do následujících skupin:

- neoprávněné užívání software
 - pronájem nebo půjčování software bez předchozího souhlasu autora
 - instalace softwarového vybavení na více počítačích, než jak umožňuje licenční politika v návaznosti na počtu legálně užívaných licencí
 - veškeré užívání software bez souhlasu autora a tudíž v rozporu s autorským zákonem
- neoprávněné šíření software
 - instalace nelegálního software do prostředků výpočetní techniky a jejich případný prodej, pronájem nebo půjčování
 - pořizování kopií z legálně drženého software v rozporu s autorským zákonem pro vlastní potřebu
 - pořizování kopií z legálně drženého software v rozporu s autorským zákonem pro potřebu třetích osob (nejčastěji za účelem prodeje takového software)
 - neoprávněné zveřejňování a tak zajišťování možnosti veřejného šíření software z počítačové sítě Internet (nejčastěji výměna souborů v sítích P2P)

Nejčastější formou páčání tohoto druhu trestné činnosti je tzv. nadlimitní užívání software nad rámec autorského zákona, kdy v reálu dochází k tomu, že jedna licence je instalována na více počítačů, tedy v rozporu s licenční politikou a autorským zákonem. S rozšířením vnitřního síťového propojení počítačů dochází k uvedenému „nadlimitnímu užívání software“ i formou sdílení konkrétního softwaru mezi více počítači, resp. uživateli. Obdobná situace je i využívání tzv. freeware softwaru, jež je bez omezení možné šířit v nekomerční sféře, avšak v komerční sféře je toto šíření vázáno nutností nákupu softwaru.

V rámci prevence před nadlimitním užíváním software nad rámec autorského zákona lze s úspěchem využít tzv. softwarového auditu, kdy ke každé stanici (počítači) je vypracován tzv. specifikací list, ve kterém jsou uvedeny všechny počítačové programy, oprávněně nainstalované a užívané na tomto počítači. Tento doklad musí být při každé změně nebo doplnění podepsán pověřeným zástupcem povinného subjektu, dále fyzickou osobou, která provedla instalaci (pokud instalaci neprovedl pověřený zástupce povinného subjektu) a oprávněným uživatelem (uživateli) příslušné stanice. V rámci celku (povinného subjektu) je následně vypracována celková evidence instalovaného software, přičemž tyto údaje lze automatizovaně provázet s účetnictvím tohoto celku a z výsledku je zřejmý počet zakoupených licencí a počet nainstalovaných. Pro objektivitu této evidence je nutné tento audit opakovat, přičemž doporučená četnost je minimálně 1× ročně.

Pro subjekty orgánů státní správy a jimi řízených organizací je závazné Usnesení vlády ČR č. 624/2001 ze dne 20. června 2001 o Pravidlech, zásadách a způsobu zabezpečování kontroly užívání počítačových programů, kdy účelem tohoto usnesení je stanovit transparentní, komplexní a jednotný systém pravidel pro kontrolu užívání počítačových programů v souladu s platnými právními předpisy a příslušnými licenčními ujednáními, a to stanovením základních podmínek pro nabývání, instalaci a užívání počítačových programů a stanovením zásad a způsobu zabezpečení pravidelných kontrol užívání počítačových programů na všech ministerstvech a ostatních orgánech státní správy, včetně v jimi řízených organizacích.

V závěru je však nutno poukázat, že represivní část eliminace tohoto druhu trestné činnosti není jediným a plně dostačujícím nástrojem. Eliminace tzv. softwarového pirátství je závislá především na vyspělosti společnosti, existenci účinných nástrojů sloužících k potírání tohoto specifického druhu kriminality a na existenci průběžné prevence.

O autorovi

Vít Řanda, policejní rada, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, Policejní prezidium ČR

Od roku 1993 ve služebním poměru u Policie ČR, 1993–1999 zařazen na MOP ČR Vršovice, od roku 2000 do současné doby zařazen na oddělení informační kriminality, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, Policejní prezidium ČR.

OKbase – informační systém pro řízení lidských zdrojů ve veřejné správě

Ing. Ivo Rosol, CSc., ředitel vývojové divize, OKsystem, s. r. o.

V příspěvku se popisuje informační systém nové generace OKbase, určený pro podniky i úřady, orientovaný na komplexní správu lidských zdrojů.

OKbase je český softwarový produkt, plně respektující českou legislativu a potřeby organizací veřejné správy v oblasti platové a personální agendy (tarifní tabulky, stupně, zvýšení pro různé segmenty státní správy, systemizace pracovních míst, audit platových nákladů a rozpočtu, ...).

OKbase je modulární systém, založený na moderní vícevrstvé architektuře s centrální aplikací a databází. Aplikační logika je umístěna pouze na aplikačním serveru, a tak zjednodušuje instalaci a údržbu systému. Uživatelé mají k dispozici komfortní prostředí založené na technologii Java klienta i intuitivní prostředí web prohlížeče pro samoobslužné operace. Programové moduly pro mzdový a platový, personální a docházkový systém vhodně rozšiřují funkce informačního systému a zvyšují jeho přínos pro organizaci.

Současný stav

Rozsah a kvalita informačních systémů úřadů je běžně závislá na jejich velikosti a velikosti zdrojů, které mají k dispozici. Informační systémy se často soustřeďují pouze na řešení hlavní náplně práce úřadu, kdežto ostatní režijní agendy se neřídka implementují bez dlouhodobé koncepce. Českým specifickým je neustále se měnící legislativa (zákoník práce, daně, mzdové předpisy, sociální a zdravotní pojištění, odklad účinnosti zákona o státní službě, ...).

Střední a velké úřady mají převážně implementovány postupně pořizované a technologicky rozdílné systémy pro řešení jednotlivých režijních agend bez potřebné integrace. Využití velkých „standardních“ ERP systémů, implementovaných na míru potřebám úřadu, většinou brání nejen značné licenční a implementační náklady, ale často i problematické lokální přizpůsobení zahraničního (mezinárodního) systému. Opakované pokusy o „downsizing“ velkých ERP systémů se příliš nedaří. Uživatelé nejsou především spokojeni s těžkopádností a způsobem ovládání těchto systémů a s vysokými náklady na implementaci změn a uživatelských požadavků.

V segmentu malých úřadů se některé agendy (typicky personální) vedou pouze papírově, nebo s pomocí běžných kancelářských systémů. Při nárůstu počtu zaměstnanců nebo požadovaných agend vzrůstá pracnost a chybovost.

Požadavky podniků a úřadů veřejné správy

Primárním požadavkem a potřebou úřadů je provoz informačního systému, který podporuje režijní agendu úřadu v souladu s platnou legislativou a který je důsledně a včas aktualizován. Kromě samozřejmých požadavků na soulad se zákoníkem práce, zákonem o mzdě, odměně za pracovní pohotovost, zákonem o platu a dalšími pracovněprávními a mzdovými předpisy je nutná ochrana osobních údajů a splnění požadavků pro informační systémy veřejné správy, uložené příslušnými zákony.

Bez rozdílu velikosti úřadu je důležitá příznivá cena za vlastnictví systému, která zahrnuje především kompletní pořizovací náklady za technické a programové vybavení, licenční poplatky, implementační a provozní náklady, školení obsluhy a náklady na údržbu a další rozvoj systému.

Stále častějším požadavkem je využití moderních softwarových architektur a technologií, které umožňují širokou škálovatelnost rozsahu a výkonu systému a jeho provozování vlastními prostředky úřadu, nebo formou různých modelů outsourcingu. Požaduje se proto použití vícevrstvé softwarové architektury, nezávislost na jediné platformě a využití bezpečnostních technologií, včetně kryptografie a digitálních certifikátů.

Určení systému OKbase

OKbase je nové a originální české programové vybavení, které je navrženo a postupně realizováno s cílem pokrýt všechny výše uvedené požadavky, zejména v segmentu středních a malých úřadů, institucí veřejné správy a podniků.

Programové moduly OKbase

Aplikační logika OKbase je realizována funkčně propojenými moduly, které sdílí společnou databázi. Modulární architektura umožňuje transparentní rozšiřování funkcí systému kdykoli po jeho instalaci, v souvislosti s růstem potřeb společnosti a rozšiřováním nabídky modulů. V současné době OKbase zahrnuje Docházkový, Personální a Systémový modul, před dokončením je Mzdový a platový modul. Postupně budou doplňovány moduly Přístupový systém, Stravování, Úkoly a správa požadavků a další.

Docházkový modul

Docházkový modul je nástroj pro evidenci pracovní doby zaměstnanců. Aplikace je svojí variabilitou určena pro všechny druhy organizací i firem. Umožňuje jednoduchou a účinnou formou evidovat odpracovanou dobu, příchody a odchody zaměstnanců, dovolené nebo překážky v práci a následně je vyhodnocovat, kontrolovat a schvalovat. Základem pro implementaci jsou směnové kalendáře zaměstnanců, docházkové terminály a identifikační karty.

Personální modul

Personální modul je účinný nástroj pro optimalizaci využití lidských zdrojů organizace. Umožňuje evidovat a spravovat personální údaje o osobách v pracovněprávních vztazích (zaměstnancích nebo osobách ve služebních poměru), uchazečích o zaměstnání i bývalých zaměstnancích. Mezi základní funkce patří systemizace pracovních pozic, práce s organizačními strukturami, hodnocení zaměstnanců, evidence školení, zdravotních prohlídek a bezpečnostních pomůcek.

Systémový modul

Systémový modul je základní součástí OKbase. Vytváří prostředí a poskytuje funkce pro běh všech modulů. Systémový modul je správcem konfiguračních parametrů, uživatelských práv a funkcí, zabezpečuje i základní funkce související s ochranou osobních údajů a dalších uložených dat.

Mzdový a platový modul

Mzdový a platový modul slouží pro kompletní zpracování mzdové agendy, zaručuje korektní operace a přesné výsledky podle posledních platných předpisů. Pro řešení veškerých úloh v mzdové oblasti - od vedení základních údajů po tvorbu mzdových listů a odvod plateb - provází modul uživatele jednoduchou a rychlou cestou.

Hlavní charakteristiky OKbase

Mezi základní charakteristiky systému OKbase patří zejména následující technické a funkční aspekty:

Vícevrstvá architektura s funkčně bohatým klientem

Celý systém využívá vícevrstvou architekturu (VVA) a platformu Java. Programové vybavení je instalováno na aplikačním serveru, na PC uživatelů je umístěn pouze sofistikovaný prezentační software (VVA klient) nebo webový prohlížeč.

VVA klient založený na platformě Java poskytuje komfortní prostředí pro profesionální uživatele, při maximální efektivitě datových přenosů mezi klientem a aplikačním serverem. Součástí systému je automatická instalace a údržba prostředí VVA klienta s pomocí technologie Webstart.

Díky použité technologii a architektuře je možné škálovat velikost systému v širokých mezích – od jediného PC až po rozsáhlý celopodnikový systém. Vícevrstvá architektura plně podporuje outsourcing a uživatel může s OKbase pracovat prakticky odkudkoli, bez nutnosti instalovat programové vybavení.

Modulární architektura nad společnou datovou základnou

OKbase se skládá z modulů, které pokrývají ucelené agendy. Nově implementované moduly transparentně rozšiřují stávající funkce a přidávají další volby v menu. Instalace nových modulů se provádí pouze na aplikačním serveru a nevyžaduje žádné zásahy do stávajících dat nebo PC uživatelů. OKbase má jednoduché a přátelské ovládání, založené na koncepci plně integrovaného systému. Přihlášený uživatel má přístupné právě ty funkce, které odpovídají jeho popisu práce a přístupovým právům.

Samoobslužné funkce

Cennou vlastností jsou samoobslužné funkce OKbase, které umožňují běžným zaměstnancům s použitím internetového prohlížeče prohlížet nebo opravovat docházku, žádat o dovolenou, udržovat aktuální stav vybraných personálních údajů nebo prohlížet si výplatní lístek - samozřejmě v souladu s přidělenými příslušnými právy.

Technické řešení

OKbase má aplikační logiku soustředěnou na vrstvě aplikačního serveru, veškerá persistentní data jsou uložena v centrální databázi.

Aplikační (nebo též obchodní logika) OKbase je soustředěna v kódu EJB (Enterprise Java Beans) v prostředí J2EE na aplikačním serveru. OKbase je technicky koncipována tak, aby byla nezávislá na platformě aplikačního serveru a umožňovala vybrat optimální řešení pro zákazníka.

Databázová vrstva může být v závislosti na preferencích a možnostech zákazníka implementována buď v robustním prostředí RDBMS Oracle (zejména u velkých řešení), nebo v otevřeném „public domain“ databázovém systému EnterpriseDB.

Parametrizace

Významným nástrojem je široká parametrizace, kterou lze výhodně využít při implementaci systému v závislosti na zvyklostech a potřebách zákazníka. OKbase se díky parametrizaci přizpůsobuje potřebám zákazníka a ne naopak.

Závěr

OKbase je moderní systém využívající špičkové softwarové technologie. Jeho návrh a provedení odpovídá aktuálním potřebám a možnostem segmentu středních a malých úřadů a podniků, kterým dává možnost používat solidní platformu „velkého“ informačního systému, intuitivní a přátelské prostředí a služby systému „na míru“ a potenciál růstu systému společně s potřebami jeho uživatelů.

Korporátní identita – nejcennější aktivum

Ing. Luděk Šafář, Novell

Jak to teď vypadá?

V posledních letech se setkáváme se nebývalým nárůstem důležitosti role informačních systémů. Subjekty státní správy i samosprávy jsou v tomto ohledu specifickými „podniky“ co se týká důležitosti informací, se kterými pracují. Zatímco většina firem v soukromé sféře nemá takové nároky na utajení citlivých informací, ve veřejném sektoru je situace odlišná. Zabezpečení informací si vyžaduje jak povaha informací, tak různé právní normy, které nakládání s nimi upravují.

Informace jsou ukládány v různých částech informačního systému a uživatelé získávají k těmto systémům přístup na základě požadavků, popřípadě jsou přístupy vynuceny v průběhu přijímání pracovníků (například úředníci pracující s agendou vydávání povolení musím mít zcela samozřejmě přístup do databáze vydaných povolení apod.).

Jedním z hlavních charakteristických znaků informačních systémů současnosti je mimo jiné velká variabilita prvků, které různé typy informací ukládají – některé informace jsou v prostých souborech na sdílených síťových discích, některé jsou v databázích, některé součástí dalších specializovaných aplikací. Ve většině případů je nutné získávat do jednotlivých systémů přístupy zvláště a každý systém má svou vlastní „databázi“ uživatelů s definovanými oprávněními. Do každého takového systému se uživatelé autentizují jinak (někam heslem, někam jednou ze silnějších ověřovacích metod – bezpečnostním USB tokenem nebo čipovou kartou, někam vůbec) a každý takový systém většinou potřebuje jednoho nebo více správců, kteří uživatelé pro daný systém udržují – přidávají, odebírají, restují jim hesla a podobně.

To vše společně s rychle se měnícími se požadavky „zákazníků“ ať už jsou jimi myšleni zákazníci vnější (občané, firmy), tak vnitřní (zřizovatelé, ministerstva, jiné odbory) vede k tomu, že je možné situaci ve správě informačních systémů shrnout do několika základních bodů:

- IT prostředí je diverzifikované a komplexní
- Administrativní činnosti jsou manuální a zdlouhavé
- Prostedí se neustále mění
- Zvyšují se požadavky regulativních orgánů
- Probíhá spojování a rozdělování jednotek
- Nedaří se správně přiřazovat zdroje podle priorit
- Nutnost zvýšení bezpečnosti

Hlavní problémy

V takovém prostředí nebývá při klasickém řízení nouze o problémy, které musí znát ze své praxe snad každý, kdo se pohybuje v informatické branži. Samotná esence nedokonalosti postupů se ukazuje většinou už při nástupu nových pracovníků. Ačkoliv v organizaci informace o novém kolegovi už dávno někde existuje (většinou na personálním oddělení, které ví o pracovníkovi spoustu věcí ještě dřív, než se vlastně stane zaměstnancem), první den jeho nástupu do práce vyvstávají důležité otázky – má „přístup do sítě“? Má e-mail? Kam vlastně má mít přístup?

Nicméně zatímco při získávání práv se v průběhu několika dnů (v lepším případě) situace ustálí – daný pracovník tedy má přístup tam, kam podle jeho nejlepších vědomostí přístup mít má (pomiňme, že to nemusí být zcela v souladu s požadavky organizace), v případě odebírání práv je situace markantně odlišná.

Ve valné většině případů se totiž odchod pracovníka moc neřeší. A tak jsou organizace prosyceny stovkami už nepoužívaných přístupových oprávnění už neaktivních pracovníků, které se samozřejmě stávají potenciálním bezpečnostním rizikem. Nikdo už si nepamatuje, kam měl kdo jaký přístup a proč a vytvořit komplexní materiál, který by situaci zevrubně mapoval, by byla práce na týdny, které samozřejmě nejsou k dispozici.

Sjednocujte do identit

Řešením nejpalčivějších problémů, které byly zmíněny v předcházejících odstavcích, je sjednocení účtů uživatelů různých komponent informačního systému do jedné korporátní centrální identity uživatele. Jako atributy jednoho objektu pak mohou figurovat přístupy do různých systémů – na první pohled je proto patrné, kam daný uživatel přístup má a kam nemá. Samozřejmě při rušení uživatele jsou pak zrušeny všechny přístupy naráz. Soubor technologií, který umožní takové soustředění informací na jednom místě označujeme souhrnným názvem Identity Management, tedy systém pro řízení identit.

Ústředním prvkem každé takové technologie je úložiště, které se stará o uchovávání informací o jednotlivých identitách – většinou se jedná o adresářovou službu s dobrými parametry v rychlosti vyhledávání uložených informací a možnostech uložení různých typů informací. V případě technologií Novell se jedná o produkt Novell eDirectory – vysoce škálovatelnou adresářovou službu kompatibilní se standardem LDAPv2, která disponuje širokými možnostmi rozšíření objektových schémat. Je tak možné ukládat téměř libovolné typy informací.

Do eDirectory se standardně ukládají informace o uživatelích, které jsou potřebné pro další prvky technologií Novell (například infrastrukturní operační systém Novell OpenEnterprise Server nebo kolaborační svitu programů Novell GroupWise), nicméně pomocí další části Novell Identity Manageru (IDM) lze s těmito informacemi dále pracovat.

Tzv. „engine“ neboli motor je prvkem IDM, který se stará o práci jak s jednotlivými uživatelskými účty, tak s jejich skupinami. Účelem nasazení celého systému je samozřejmě zjednodušovat chod jednotlivých procesů, což znamená například možnost automatizace určitých částí, popřípadě vkládání rozhodovacích schémat.

IDM Engine tak například umožní rozšířit objekt uživatele o podstatné informace na základě přiřazení do role uživatele v organizaci – jako příklad si uveďme třeba roli „účetní“, která v sobě může mít zakomponované automatické vytvoření přístupu do několika různých systémů a vygenerování několika žádostí, které je třeba schválit jiným pracovníkem. Práci s jednotlivými rolemi je pak možné rozdělit organizaci na říditelný počet schémat, do kterých se vejde valná většina uživatelů v organizaci.

Poslední, nicméně neméně důležitou součástí IDM systémů jsou tzv. drivery. Ty zprostředkovávají propojení s ostatními systémy (například s ActiveDirectory doménami, Oracle Internet Directory, SAP a dalšími). Driver je prodlouženou rukou IDM, která v koncovém systému provádí administrativní změny na základě požadavků IDM engine nebo administrátorů. Driver také může sloužit k toku informací do centrálního adresáře – vedlejší systém se tak stává tzv. autoritativním zdrojem dat, který zbytku organizace poskytuje určitý typ informací o uživateli (pobočková telefonní ústředna se tak může stát autoritativním zdrojem telefonních čísel pro celou organizaci).

Jak to vypadá potom?

Po úspěšném nasazení Novell Identity Manageru je valná většina procesů souvisejících s údržbou uživatelských účtů automatizována. Při zavedení pracovníka do personalistického systému se automaticky generuje jeho uživatelské jméno a heslo pro přihlášení do sítě. Na základě funkce nebo jiných atributů jsou uživateli přidány základní role, v nichž jsou definovány přístupy do dalších systémů, bez toho, aby se kdokoliv musel zabývat žádostmi o přidělení nebo jejich přímým vytvářením.

Systém je samozřejmě připraven na to, že uživatelské jméno může mít v různých systémech různou formu (jan.novak, jnovak, xjannov01) a stejně tak heslo může být generováno v různých konfiguracích.

Soubor informací, se kterými lze pak jednoduše pracovat (bezpečnostní audity se stávají dílem okamžiků) je korporátní identitou uživatelů vašich informačních systémů.

Z opakovaného problému se může stát vaše nejcennější aktivum.

Outsourcing provozu spisové služby pro úřady městských částí Prahy, školy a školská zařízení řízená MHMP

Ing. Josef Sedláček, ředitel vedení projektů a vývoje, Esprit, s. r. o.

V letech 2002–2003 byla společností Esprit, s. r. o., vytvořena na zakázku pro MHMP aplikace spisové služby e-spis. Aplikace byla určena pro úřady městských částí a organizace řízené MHMP, které poptávaly technologicky moderní řešení, které bude pokrývat veškeré základní činnosti spisové a archivní služby úřadu či organizace a bude plně v souladu s platnou legislativou.

Tak vznikl systém e-spis, systém založený na současných technologických standardech jako jsou JAVA, XML a třívrstvé architektuře, kdy uživatelé pracují v prostředí web prohlížeče (např. MS Internet Explorer).

Spisová služba e-spis byla do dnešní doby nasazena a je v rutinním provozu na řadě úřadů a organizací, přičemž provoz systému, tzn. správa HW, OS, DB, aplikace, je plně v jejich režii.

Po úspěšných implementacích spisové služby e-spis na větších úřadech (jako jsou např. ÚMČ Prahy 1, Prahy 3 či Prahy 9) přišla na MHMP poptávka i z menších úřadů, které však nemají potřebné investice na vybudování potřebné technologické infrastruktury a prostředky a kapacity na zabezpečení správy systému.

Z tohoto důvodu MHMP přistoupilo k ekonomicky výhodné variantě outsourcingu provozování spisové služby pro menší úřady městských částí, přičemž zajištění veškerých potřebných služeb bylo objednáno u společnosti Esprit, s. r. o., která má veškerou potřebnou kvalifikaci a dostatečné kapacity pro implementaci, správu a provoz spisové služby e-spis.

Outsourcing řešení umožnilo:

- vybudování potřebné infrastruktury (HW, OS, DB, aplikace spisové služby, bezpečné síťové připojení)
- sdílení vybudované technologické infrastruktury jednotlivými úřady,
- zabezpečení činností správy provozu, zejména:
 - systém podpory uživatelů (HelpDesk, Hot-line) prostřednictvím kvalifikovaných pracovníků,
 - monitoring a pravidelná profilaxe systému, příp. řešení technických závad,
 - zálohování dat a příp. obnova systému po havárii,
 - jednotná metodika implementace spisové služby pro nový úřad.

V roce 2004 proběhl úspěšně ověřovací provoz na úřadě městské části Kbely a v současné době je spisová služba provozována nebo se provoz připravuje na řadě dalších úřadů (např. Dáblice, Čakovice, Petrovice, Slivenec, Dolní Chabry, Velká Chuchle).

V roce 2005 v souvislosti s novelizací legislativy, která rozšiřuje povinnost výkonu spisové a archivní služby na další organizace, přistoupilo MHMP k rozšíření outsourcing služeb i pro školy a školská zařízení. V současné době probíhá ověřovací provoz na deseti školách a školských zařízeních, přičemž v cílovém stavu je uvažováno o provozování spisové služby e-spis až pro stovky školských organizací.

Infrastruktura e-Governmentu v nadnárodních podmínkách

RNDr. Pavel Sekanina, MSc., Ing. Libor Neumann, CSc., ANECT, a. s.

Se vstupem do EU se rozšířily požadavky na e-Government. Po dvouletých zkušenostech z členství v EU je namístě popsat stav e-Governmentu a zamyslet se nad možnými variantami rozvoje spolupráce v nadnárodních podmínkách.

Jsou způsoby komunikace a standardy používané v rámci národních sítí vhodné k použití při komunikaci mezi suverénními státy? Můžeme se poučit z projektů realizovaných v zahraničí i v České republice. Některé principy a řešení e-Governmentu v České republice lze zopakovat i v celoevropských podmínkách.

Jak by mohla vypadat moderní evropská síť „eBone“? Jaké služby by měla tato síť poskytovat svým uživatelům? Je vhodné budovat centrální nebo raději distribuované řešení? A potřebujeme vůbec zvláštní evropskou síť, když už máme internet?

Článek se zabývá především shrnutím stavu a směrů zavádění e-Governmentu ve světě, tak jak o nich bylo referováno na několika mezinárodních konferencích

Stav ve světě

Oblasti e-Governmentu je věnována ve světě velká pozornost. Přes velké investice však vývoj v mnoha oblastech nepokročil o moc dále. Pokud se podíváme na srovnání vývoje ve světě, v Evropě a u nás, lze říci, že se ani Evropa, ale ani my v ČR nemáme zač stydět.

Obecně lze říci, že daleko větší pozornost je věnována komunikaci občan–úřad než oblasti komunikace úřad–úřad. Nežádka se stává, že informace zadané občanem prostřednictvím internetových stránek příslušné organizace jsou vytištěny a tento dokument pak koluje uvnitř státní správy (i samosprávy) v papírové podobě. Jednotlivé organizace státní správy a samosprávy se postupně snaží o propojení svých informačních systémů, ale tento proces je pomalý a naráží na mnoho úskalí, z nichž je jen malá část původu technologického. Většina zpoždění má svůj původ v organizačních, politických nebo zákonných důvodech (nejasné pravomoci, zákonná omezení ochrany osobních údajů...).

Existuje také několik pokusů o jednotnou klasifikaci stavu e-Governmentu v jednotlivých zemích. Např. Marijn Janssen and Anne Fleur van Veenstra [12] používají pětistupňový model popisu propojenosti jednotlivých úřadů mezi sebou. Evropská iniciativa IDABC (Interoperable Delivery of European e-Government Services to Public Administrations, Business and Citizen – <http://europa.eu.int/idabc/en/home>) se snaží popsat způsoby komunikace mezi jednotlivými subjekty a samozřejmě i o jejich měření. Akční plán eEurope 2005 (http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005), vyhlášený roku 2002, se zaměřil na komunikaci občan–úřad. Na stránkách eEurope lze najít každoroční hodnocení vývoje e-Governmentu v Evropské unii. Benchmark eEurope [4] měří 23 ukazatelů rozvoje od počtu připojených domácností, přes počet vysokoškolsky vzdělaných osob, až po stav webových stránek státní správy a samosprávy. Na eEurope 2005 navázala nová iniciativa i2010 (http://europa.eu.int/information_society/eeurope/i2010/index_en.htm).

Benchmark eEurope měří tři ukazatele úrovně e-Governmentu:

- procento základních informací veřejné správy, které jsou on-line,
- množství on-line služeb, které umožňují oboustrannou komunikaci pomocí formulářů,
- procento agend státní správy, které lze celé vyřídít on-line.

Úřady jako svůj první krok k elektronizaci většinou zvolily publikování informací na svých webových stránkách. Bohužel, na této úrovni mnoho z nich svou elektronizaci také zastavilo. Toto se týká i amerických a kanadských úřadů. Obecně pro Evropu, Ameriku i Asii platí, že kvalita webových stránek roste s velikostí organizace. Pouze dostatečně veliké organizace státní správy a samosprávy s vlastním oddělením IT mají dostatek lidských a materiálních zdrojů k realizaci dalšího rozvoje svých stránek, kdy se snaží uvést do praxe i komunikaci opačným směrem, tedy od občana k úřadu.

Velkou překážkou dalšího rozvoje elektronické komunikace občan–úřad je malé rozšíření elektronické identity občana. Není jasné, jak nejlépe realizovat e-identitu občana. Otázky identity jsou politicky velmi citlivé a často narážejí jak na obavy občanů z možného zneužití, tak i na zákony na ochranu osobních údajů. Navíc správu identity a výměnu informací mezi firmami nemá vyřešen ani komerční sektor. Bude zajímavé sledovat projekt „elektronické občanky“, který teď probíhá v Belgii. Ta pro své občany zavádí čipové karty, které jsou potištěné jeho fotkou a jménem, na čipu jsou další informace o občanovi (adresa apod.). Většina informací o občanovi je uložena v jednom centrálním registru. V oblasti elektronické identity jsme i v ČR na začátku – zákon o elektronickém podpisu máme od roku 2000, kvalifikované certifikáty jsou vydávány od roku 2002. Dosud jich bylo vydáno jen něco málo přes dvacet dva tisíc, což tvoří 3,2 promile z počtu lidí ve věku 15–65 let (sedm milionů dvě stě tisíc – údaje ČSÚ k 31.12.2004).

e-Voting – zapojení výpočetní techniky do voleb je další oblastí, do které byly investovány nemalé peníze. Efekt, a tím je míněno zvýšení volební účasti, se ale v podstatě nedostavil, ať už to byly evropské projekty nebo například projekt na Novém Zélandu [18].

Blogy a chaty jsou v oblasti zájmu veřejné správy, i když ve své podstatě jsou „neoficiální“, a tedy zdánlivě nemají s veřejnou správou nic společného. Zajímavou studii, jak tyto komunity ovlivňují veřejné mínění, a to mnohem rychleji než tištěné deníky nebo jiná média, provedli v Kanadě [20]. Veřejná správa vyvíjí programové nástroje, které prohledávají blogy a z velkého množství informací se snaží odhadnout závažná témata, která by v blízké budoucnosti mohla ovlivňovat veřejné mínění. Kanadský systém slouží jako systém včasné výstrahy, dává veřejné správě čas připravit si odpovídající reakci.

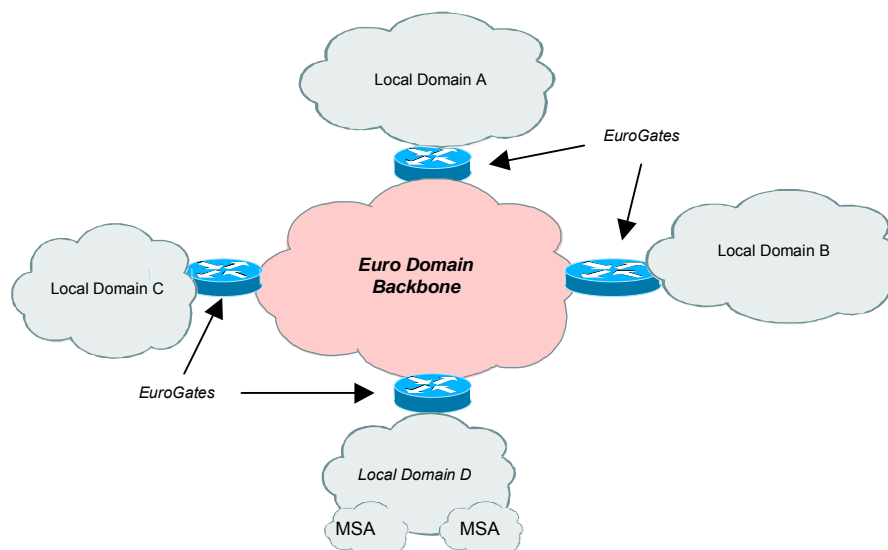
Mezinárodní projekt eMayor je narozdíl od předchozích zaměřen právě na komunikaci mezi úřady. Soustřeďuje se na malé organizace státní správy a samosprávy, na jejich bezpečnou a důvěryhodnou komunikaci mezi sebou. Ač je technicky řešen jinak, principiálně je velmi podobný českému konceptu EAD (externí autorizační databáze) fungujícímu v rámci meziresortní sítě GOVBONE. Základem je důvěra (smluvní vztah) mezi dvěma organizacemi. Dotazovat se a odpovídat do druhé organizace mohou pouze oprávnění úředníci. Adresát, jenž přijme tento dotaz/odpověď, předpokládá že odesilatelem je pověřená osoba, neověřuje již pravost a oprávněnost dotazu. Komunikace mezi jednotlivými úřady je technicky řešena prostřednictvím speciálních komunikačních serverů. Ty mezi sebou komunikují šifrovaně pomocí certifikátů, čímž je zajištěna důvěrnost i pravost zasílaných dat. Služeb těchto serverů mohou využívat pouze řádně autentizovaní úředníci, kteří mají administrátorem přidělena příslušná práva. Nové skutečnosti týkající se oprávněných úředníků (odchod, příchod, změna pozice, ...) reflektuje administrátor jen ve změně přístupových práv na komunikační server systému eMayor. Tedy stejně jako v EAD, osoby a jejich přístupová práva spravuje organizace, která je zaměstnává. Změny jsou prováděny na jediném místě a není je třeba hlásit do spolupracujících úřadů a tam rušit přístupové účty a podobně. Do pilotního provozu byly v roce 2005 zapojeny obecní úřady ze čtyř evropských zemí.

Panevropská síť TESTA

Panevropská síť TESTA (přesněji TESTA-II) vznikla v roce 2000 v rámci programu IDA. Jejím základním cílem je vznik univerzální propojovací sítě mezi členskými státy EU umožňující komunikaci nejen mezi nimi, ale i s evropskými institucemi.

Síť TESTA-II byla vybudována na technologickém základě IP protokolu jako neveřejná IP síť provozovaná jediným vybraným poskytovatelem [1,2,3].

Princip TESTA je znázorněn na následujícím schématu:

Obrázek 5. Principiální schéma TESTA

Vlastní celoevropská komunikace je realizována pomocí „Euro Domain“, což je neveřejná IP síť zajišťovaná poskytovatelem. Používá veřejného IP adresního prostoru, který však není použit ani směrován v internetu.

Jednotlivé členské státy se připojují pomocí tzv. „Local Domain“. Jeden členský stát může mít jednu nebo více „Local Domain“. Každý členský stát má přidělen i příslušný adresní prostor z celkového adresního prostoru TESTA.

Každá Local Domain je připojena pomocí přípojky k Euro Domain. Na této přípojce může docházet ke konverzi protokolů, k překladu adres atd. Toto připojení je nazýváno „EuroGate“. V praxi je realizováno zpravidla pomocí směrovače.

Evropská komise financuje provoz Euro Domain a připojení jediné Local Domain včetně standardní EuroGate. Pokud některé členské státy používají více Local Domain (což v praxi nastalo), musí je financovat včetně připojení k Euro Domain samy.

Síť TESTA vedle služeb vlastní konektivity, zajišťuje služby DNS, NTP a mail relay, tedy přesměrování e-mailů, která je vynucena strukturou dvojitých e-mailových adres vyplývajících z řešení DNS TESTA. TESTA poskytuje i další centrální služby, jako je služba FTP serveru a služba portálu. Kromě služeb vlastní sítě TESTA zpřístupňují jednotlivé připojené organizace své datové zdroje. Vlastní komunikace probíhá na IP MPLS infrastruktuře poskytovatele TESTA v otevřené podobě. Šifrování není součástí služeb TESTA, umožňuje jej na aplikační úrovni.

Zhruba v roce 2003 započaly práce na zvýšení bezpečnosti, zejména důvěrnosti přenosu dat na síti TESTA. Proto se začal používat název s-TESTA. Vznikla řada dokumentů a projektů [4–9]. Cílem je umožnit přenos dat nejen v normálním režimu, ale také v režimu utajovaných informací a utajení v úrovni „EU Restricted“ („Vyhrazené“). Také v tomto případě bude EC zajišťovat provoz Euro Domain a všeho, co je nutné k přenosu i utajovaných informací mezi přípojkami jednotlivých členských států.

Strategie řešení interoperability v e-Governmentu

Tato část stručně popisuje jednotlivé existující způsoby zajištění schopnosti komunikovat v organizacích státní správy a samosprávy. Zhodnocuje také klady a zápory jednotlivých řešení.

Centralizace

Je často používanou technikou řešení. Funguje tam, kde je jasná organizační struktura a většinu rozhodování si zachovala centrální autorita. Existují velmi úspěšné příklady řešení e-Governmentu v ČR i v zahraničí.

Přesto, že je to mnohdy úspěšná strategie v dílčím řešení e-Governmentu, je jisté, že nelze provést celorepublikovou centralizaci všech funkcí VS do jediné centrálně řízené a centrálně financované organizace. Tato strategie nemůže být použita v celorepublikovém, natož v celoevropském měřítku.

Společný informační systém

Některé státy EU užívají strategii společného informačního systému pro více organizací státní správy. Využívají speciálních účelových organizací zajišťujících provoz a rozvoj ICT pro příslušné státní orgány (např. BRZ Rakousko).

Strategie může být úspěšná v lokálním měřítku, kdy propojí několik příbuzných, úzce spolupracujících organizací (např. v rámci mikroregionu). Nedává smysl budovat společný informační systém pro 6500 subjektů veřejné správy v ČR. Totéž platí pro společný evropský informační systém.

Sdílený software

Společný či centralizovaný nákup a využívání softwaru od jediného dodavatele je jinou cestou zajištění interoperability. Hromadným nákupem se navíc získávají lepší cenové podmínky a zlepšuje se podíl cena/výkon v konkrétním případě. Úspory se dají odhadnout a interoperabilita je „přibalena“ k dodávce.

Případný celorepublikový nákup softwaru od jediného dodavatele vytvoří dominantní závislost veřejné správy na jediném dodavateli a výrazně zdeformuje trh ICT. Toto řešení podstatně omezí budoucí rozvoj e-Governmentu. Uzavře prostor pro nová řešení od konkurence, k inovacím a novým nápadům.

Zájmové sdružení

Některé projekty vedou k potřebě sdružení více subjektů veřejné správy. V rámci takového spojení je v podstatě možné zvolit libovolnou jinou strategii a rozhodnutí jednoho zájmového sdružení není závislé na rozhodnutí jiného.

Představa, že vznikne fungující dobrovolné zájmové sdružení všech subjektů veřejné správy v celé ČR řešící interoperabilitu ve všech agendách veřejné správy, není reálná. Není ani reálné, že by tak rozsáhlé sdružení mohlo fungovat bez nějakým způsobem formalizované struktury. Taková formalizovaná struktura by byla duplicitní k kompetencím Ministerstva informatiky a k dalším orgánům. De facto dojde přesunu problematiky interoperability a ne k jejímu vyřešení.

V podstatě lze říci, že strategie zájmového sdružení nejlépe popisuje současný stav, který ale není z hlediska interoperability dále udržitelný. Pokračování stavu komplikuje realizaci budoucího řešení.

Open Source

Velmi často diskutovaná je strategie interoperability založená na Open Source software. Ve skutečnosti jsou pod tímto pojmem míchány dvě různé strategie. Jednak tím může být myšleno pořízení sdíleného softwaru s nulovou cenou licence. To samozřejmě přináší zajímavý cenový faktor. Součástí licenční politiky Open Source bývá standardně dostupnost zdrojového kódu. To zase velmi významně otvírá možnosti modifikací funkce softwaru, tedy mimo jiné ochrany uživatele softwaru před závislostí na autorovi kódu.

Druhou strategií skrytou pod pojmem Open Source je všeobecné povědomí, že jeho implementace bývají kompatibilní s otevřenými standardy, případně že jednotlivé softwarové balíky jsou slučitelné s jiným Open Source softwarem, např. s operačním systémem licencovaným také Open Source licencí. To však nemusí být pravda ve všech případech. Není obecně pravda, že jakýkoli Open Source software je interoperabilní s jakýmkoli jiným Open Source softwarem.

Jako v případě sdíleného softwaru platí, že Open Source sám nemůže vyřešit interoperabilitu v celém rozsahu. Vzájemná spolupráce různých aplikací není zaručena licenčním modelem ani dostupností zdrojového kódu. Strategie otevřených standardů je diskutována níže v textu.

Přídavná gateway

Gateway (middleware) je jednoúčelový systém sloužící ke konverzi informací mezi původními informačními zdroji, které spolu nemohou přímo komunikovat. Tato strategie je úspěšně používána pro

integraci starých ověřených informačních systémů v rámci jedné organizace. Existuje celá řada komerčních produktů, které jsou určeny právě k tomuto účelu.

Jediná gateway, která by zprostředkovala výměnu informací mezi přibližně 6 500 různými informačními systémy, je organizačně nerealizovatelná, a to i kdyby byla specializovaná jen na jedinou agendu. Při odhadované inovaci jednotlivých informačních systémů v průměru jednou za tři roky to totiž znamená změnu v chování gatewaye šestkrát za den.

Společné standardy

Podstatou strategie je stanovení místa (hranice, rozhraní), kde končí odpovědnost jednoho subjektu a popis požadovaného chování na tomto rozhraní.

Řešení založené na společném standardu je výhodné pro interoperabilitu samostatných subjektů či jejich velkého počtu s komplikovanými vzájemnými vazbami. Také v e-Governmentu existuje řada úspěšných řešení založených na využívání společných standardů (např. Gov Talk ve Velké Británii) Obecné řešení použitelné v celém e-Governmentu však neexistuje.

Počet komunikujících subjektů v řádu 6500 (případně 100 000 v rámci EU) není pro metodiku společného standardu žádný problém. Počet 6500 je vysoko nad mezí, kde je nasazení strategie společných standardů efektivní.

Omezení generované společným standardem je relativně malé a lze jej často s minimálními náklady zvládat v každé organizaci veřejné správy. Již dnes jsou společné standardy běžně užívané u komerčních produktů (např. Ethernet nebo protokoly internetu).

Společné standardy otevírají prostředí pro větší konkurenci a opakovatelnost řešení. Otevírají dodavatelům i odběratelům širší trh s jeho pozitivními efekty, jak na dodavatele, tak na veřejnou správu jako zákazníka.

Společné standardy jsou problematické v okamžiku jejich zavádění a při přizpůsobování starých systémů, které vznikly před zavedením společných standardů. Je podstatně výhodnější užívat společných celoevropských standardů než vyvíjet vlastní v ČR. Celoevropské standardy interoperability v e-Governmentu však zatím neexistují.

Společná ontologie

Velmi žhavé téma je otázka interoperability ve spojení s ontologií nebo se sémantickým webem (sémantické webové služby).

Jeho podstatou je zajistit spolupráci různých subjektů na vysoké úrovni sémantiky, tedy v míře společně sdílených znalostí (společné ontologie). Na těchto základech lze vybudovat efektivní spolupráci informačních systémů s vysokým stupněm automatizace činností.

Výzkum společné ontologie je v podstatě na začátku. Řešení není v takovém stavu, aby jej bylo možné použít v reálné praxi. Má smysl počítat s tím, že v delším časovém horizontu budou k dispozici výsledky, které bude rozumné využít pro řešení interoperability i ve veřejné správě.

Společná ontologie a společné standardy se nevyklučují. Také sémantické otázky interoperability lze řešit standardizací až výzkum ontologie pokročí dostatečně daleko.

EAD

Jedním z problémů, které v současné době lze vyřešit bez obav ze ztráty investic, je otázka publikování informací o svých zaměstnancích a o jejich oprávněných vyplývajících z pozice, kterou v zaměstnání zastávají. Vybraná data úřad může publikovat ve své externí autorizační databázi (EAD). Ta obsahuje vybrané informace (autentizační a autorizační údaje) o úřednících, kteří mají z důvodu své role právo/povinnost přistupovat k datovým zdrojům jiných úřadů. Výměnu informací o pracovnících mezi EAD jednotlivých úřadů je možno založit na otevřeném standardu LDAP (Lightweight Directory Access Protocol). Tímto protokolem jsou schopny komunikovat v podstatě všechny současné adresářové služby.

Každý úřad tedy spravuje informace o svých zaměstnancích ve vlastní EAD. Úřad je odpovědný za správnost těchto údajů. Pokud úředník z organizace A přistupuje ke vzdálenému zdroji informací v organizaci B, vzdálená aplikace zjistí dotazem do EAD A, údaje potřebné k autentizaci

i autorizaci úředníka. Na základě získaných informací pak aplikace v organizaci B povolí nebo zakáže přístup k datům.

Pro již nasazené legacy systémy je buď možné upravit část kódu, který odpovídá za autentizaci a autorizaci, nebo lze použít tzv. LDAP proxy – gateway, která se pro aplikaci tváří jako jediný zdroj autentizačních a autorizačních dat a sama se dotáže příslušné externí autentizační databáze.

Literatura

- [1] ARCHITECTURE GUIDELINES For Trans-European Telematics Networks for Administrations, Version 5.3, Enterprise DG/B/5, Brussels, February 2001
- [2] TESTA A catalogue of services, Version 1.25, IDA, 5. June 2001
- [3] Security Requirements Statement for the IDA Communication Platform, Draft 0.3, 14. 9. 2001
- [4] System Security Requirement Statement – TESTA EuroDomain, European Commission Directorate General Enterprise, Brussels, Version 04, 6. 8. 2004
- [5] Generic Security Requirement Statement – LDCP, European Commission Directorate General Enterprise, Brussels, Version 04, 6. 8. 2004
- [6] Security Operating Procedures – TESTA EuroDomain, European Commission Directorate General Enterprise, Brussels, Version 03, 24. 5. 2004
- [7] Security Accreditation Strategy for TESTA, EC INFOSEC, Version 1.3, 14. 5. 2004
- [8] Description of the TESTA Network & Scope of the Accreditation, EC INFOSEC, Version 1.2, 7. 5. 2004
- [9] Terms of Reference for the TESTA Security Accreditation Panel, EC INFOSEC, Version 1.3, 14. 5. 2004
- [10] Libor Neumann a Pavel Benda: Open ICT e-Government Architecture as an Interoperability Framework, Proceedings of the 5th European Conference on e-Government, University of Antwerp, Belgium, červen 2005, 585–596
- [11] Libor Neumann a Pavel Sekanina: Distributed Authentication and Authorization in e-Government, Proceedings of the 5th European Conference on e-Government, University of Antwerp, Belgium, červen 2005, 597–606
- [12] Marijn Janssen a Anne Fleur van Veenstra: Towards Integrated Government: A Five Stage Architecture Model, Proceedings of the 5th European Conference on e-Government, University of Antwerp, Belgium, červen 2005, 231–238
- [13] eEurope 2005: Informační společnost pro všechny: Akční plán k předložení Evropské radě na zasedání v Seville ve dnech 21.–22. června 2002
- [14] List of eEurope Benchmarking indicators, CONSEIL DE L'UNION EUROPÉENNE, Bruxelles, le 20 novembre 2000, 13493/00, LIMITE ECO 338
- [15] Pierre Rossel a Matthias Finger: Towards a Multi-measurement Platform of e-Government Projects and Services, Proceedings of the 5th European Conference on e-Government, University of Antwerp, Belgium, červen 2005, 349–358
- [16] Victor Bekkers Erasmus: The Governance of Back Office Integration: Some Dutch Experiences, Proceedings of the 5th European Conference on e-Government, University of Antwerp, Belgium, červen 2005, 57–65
- [17] Frank Bannister: A Risk Assessment Framework for Electronic Voting, Proceedings of the 5th European Conference on e-Government, University of Antwerp, Belgium, červen 2005, 43–55
- [18] Jacky Zvulun: Single Transferable Vote (STV) and Voter Turnout in New Zealand Local Election 2004, Proceedings of the 5th European Conference on e-Government, University of Antwerp, Belgium, červen 2005, 441–451
- [19] Enforcement of Security Policies for e-Government Services on Municipal and Cross-Border Level, Nikolaos Oikonomidis, Sergiu Tcaciuc and Christoph Ruland, Proceedings of the International Conference on e-Government, Ottawa, Canada, říjen 2005, 311–320
- [20] Managing Issues in the Network Age: Blogosphere, SlashDot Effects and Coping Strategies for Public Servants. Elisabeth Richard, Proceedings of the International Conference on e-Government Ottawa, Canada, říjen 2005, 341–351

Řízení informační bezpečnosti a zákon 365/2000 Sb. – praktické přínosy

David Šetina, NextiraOne Czech

Problematika řízení informační bezpečnosti je téma, které se dnes živě diskutuje nejen v komerční sféře, ale i v oblasti státní správy. Po mnoha letech snažení konzultantských společností se téma bezpečnosti dostává do široké diskuse ve státní a příspěvkové sféře.

K podpoření bezpečnosti byl schválen a novelizován zákon 365/2000 Sb. Zákon stejně jako oblast, kterou zaštiťuje se vyvíjí. Prezentace si neklade za cíl vykládat uvedený zákon, ale na základě zkušeností výkonných lidí, kterých se zákon týká provést konkrétními poznatky ze zavádění inf.bezpečnosti v návaznosti na zákon.

Prezentace se bude opírat pouze o některé faktory řízení informační bezpečnosti, a to převážně na ty, které jsou z pohledu praxe a přínosů obecně aplikovatelné. Jedná se o následující oblasti:

Informační bezpečnost

- **Důvěrnost** – zajištění, že informace jsou přístupné pouze těm, kteří jsou k přístupu oprávněni (řízení přístupu, zákon o ochraně os.údajů a utajovaných skutečnostech)
- **Integrita** – zajištění správnosti a úplnosti informací a metod jejich zpracování (řízení komunikací a provozu)
- **Dostupnost** – zajištění, že informace je pro oprávněné uživatele přístupná v okamžiku její potřeby (fyzická bezpečnost, řízení kontinuity funkcí)

Fyzická bezpečnost a bezpečnost prostředí

- Zabezpečení objektů
 - Klasifikace pracovišť
 - Kontroly vstupu osob
- Bezpečnost zařízení
 - Umístění zařízení a jejich ochrana
 - Napájecí zdroje
 - Bezpečnost kabeláže
- Obecná opatření
 - Zásada prázdného stolu a prázdné obrazovky

Řízení komunikací a řízení provozu

- Provozní postupy a odpovědnosti
- Ochrana proti škodlivým programům
- Zálohování
- Bezpečnost komunikačních technologií

Řízení přístupu

- Požadavky na řízení přístupu
- Správa přístupu uživatelů
- Politika hesel
- Odpovědnosti uživatelů

Vývoj a údržba systému

- Bezpečnostní požadavky na systémy

- Kryptografické opatření
 - Šifrování dat
 - Při přenosu
 - Na lokálním disku
 - Hash funkce
 - Elektronický podpis

Řízení kontinuity činností

- Zajištění kontinuity činností
 - Znalost hrozeb
 - Analýza dopadů
 - Omezení dopadů (protiopatření)
 - Vytvoření havarijních plánů
 - Testování a aktualizace plánů

Jak již bylo předesláno, prezentace si neklade za cíl rozebírat zákon, ale formou konkrétních zkušeností demonstrovat, že uplatnění bezpečnosti má mnoho praktických přínosů do infrastruktur ve státní správě a neziskových organizacích.

Internetizace domácností – předpoklad rozmachu elektronické komunikace občanů s veřejnou správou

Mgr. Pavel Šimoník, Ing. Jaroslav Svoboda, STEM/MARK, a. s.

Vybrané výsledky výzkumu „Sledování trendů v oblasti veřejných informačních služeb“

Príspevek popisuje hlavní trendy chování a preferencí české veřejnosti v komunikaci s veřejnou správou. Interpretace se opírá o ojedinělou sérii na sebe navazujících výzkumů pro Ministerstvo vnitra ČR – Odbor informatizace veřejné správy: „Analýza a průzkum, sledování trendů v oblasti veřejných informačních služeb“. Výzkumy realizovala v letech 2000–2005 na reprezentativním vzorku populace ČR starší 15 let společnost STEM/MARK formou face-to-face rozhovorů. V rámci poslední vlny bylo v listopadu loňského roku dotázáno 2115 respondentů.

S ohledem na kapacitní limity sborníku může předkládaná stat' nabídnout pouze výsek informací z rozsáhlého výzkumného projektu. Stručnou formou nastiňuje pozitivní i negativní trendy, které je nezbytné zohlednit při tvorbě informační politiky a nastavení informačních služeb veřejné správy. Podrobné informace o projektu a jeho výsledcích by měly být k dispozici na webových stránkách MV ČR.

Úvodem

Česká republika v posledních letech udělala významné kroky v budování základních struktur a pilířů informační společnosti. Postupně se daří nastavovat takové mechanismy komunikace mezi občanem a veřejnou správou, které motivují občany využívat internet při styku s úřady. V současné době orgány místní samosprávy a státní správy již nabízejí většinu informací a potřebné formuláře na svých webových stránkách. Od 1. 1. 2006 začal také platit nový Správní řád, který vytváří právní rámec pro elektronizaci úředních dokumentů a rozhodnutí. Pokračující internetizace domácností a další rozvoj systému míst s veřejně přístupným internetem vytváří optimální technologické podmínky pro další rozšiřování služeb e-Governmentu občanům.

Vedle těchto pozitivních trendů stále přetrvávají bariéry, které zpomalují proces přechodu k informační společnosti, a které mohou také určité skupiny obyvatel z tohoto procesu diskvalifikovat. Výzkum přináší následující pozitivní a negativní trendy, které blíže rozebírá text příspěvku:

- Pokračování dynamického růstu přístupu občanů k internetu v letech 2000–2005, zejména pak připojení domácností k internetu.
- Sílicí přesvědčení občanů o nezastupitelnosti internetu v komunikaci s veřejnou správou
- Růst znalosti a návštěvnosti vybraných internetových stránek úřadů.
- Nejednoznačný postoj veřejnosti k rizikům zneužití osobních údajů a nízká obeznamenost s nástroji zabezpečení elektronické komunikace s úřady.

Růst domácích připojení tahounem rozvoje internetu

V období let 2000 až 2005 se možnost přístupu občanů k internetu výrazně zvýšila. V roce 2005 deklarovala více jak polovina občanů (52 %) přístupu k internetu. V porovnání s rokem 2004 také vzrostlo procento těch, kteří internet reálně využívají z 34 % na 39 %. Dynamika růstu celkové penetrace internetu se od minulého roku zvýšila díky jeho rozsáhlejšímu zavádění do domácností, kde byl zaznamenán nárůst o 6 procentních bodů z 28 % na 34 %. Internet doma se tak stává prokazatelně nejvíce používaným způsobem připojení. V porovnání s rokem 2000 je v roce 2005 připojení v domácnostech čtyřnásobně vyšší.

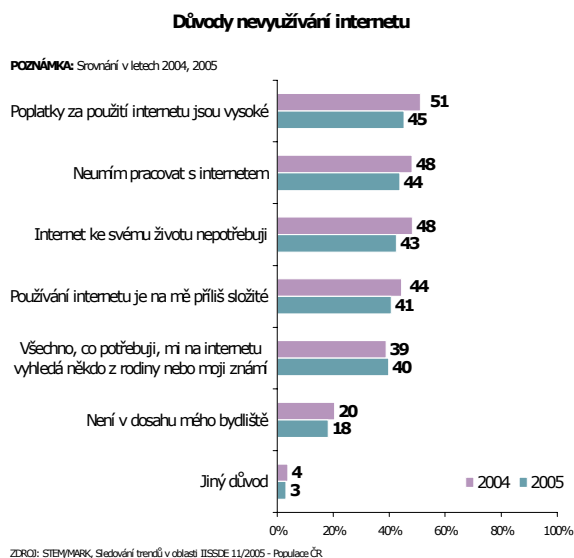
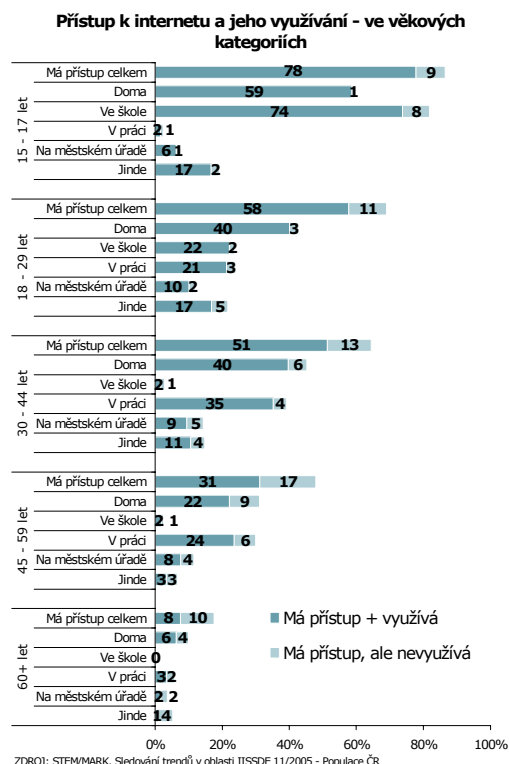
V budoucnu lze předpokládat, že tento trend bude i nadále pokračovat, a to především z důvodu tlaku na snižování ceny internetu, nabízení tzv. balíčků a také postupným „dospíváním“ internetové generace.

Přístup respondentů k internetu

Kde mají přístup, v % populace 15+	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Má přístup na internet:	23	27	40	41	46	52
<i>Má přístup na internet a využívá jej</i>					34	39
<i>Má přístup na internet a nevyužívá jej</i>					12	13
Přístup na internet doma	8	13	19	22	28	34
Přístup na internet ve škole	4	-	11	12	10	11
Přístup na internet v práci	10	15	20	20	22	24
Přístup na internet na obecním, městském úřadě	-	2	8	10	8	10
Přístup na internet jinde	4	10	13	13	11	12

Dlouhodobě má na postupující penetraci internetu do domácností zásluhu nejmladší generace ve věku 15–17 let. K této skupině se začíná přidávat generace ve věku 18–29 let a mladší střední generace ve věku 30–44 let. Lidé v těchto věkových skupinách si postupně doplňují „internetovou a počítačovou znalost“ a je předpoklad, že uživatelé internetu se budou výrazněji rekrutovat právě z těchto lidí.

I přes postupující internetizaci domácností existuje ještě celá řada překážek, proč lidé internet nevyužívají. K nejčastějším důvodům nevyužívání internetu dotázaní uvádějí vysoké poplatky za jeho použití. Ukazuje se, že i přes postupné snižování cen za připojení, je jejich výše považována za stále vysokou. K dalším důvodům nevyužívání internetu patří neznalost práce s internetem, jeho nepotřebnost pro život a složitost jeho používání. Tyto důvody uvádějí zejména starší a méně vzdělaní lidé, nebo lidé s nižším socioekonomickým statusem.

Spolu s nárůstem internetu v domácnostech roste také využívání internetu v internetových kavárnách a v obecních a městských knihovnách. O přístupném internetu na každém z těchto míst v blízkosti svého bydliště ví polovina občanů a 10 % jej i aktivně využilo a zhruba stejné procento připouští jejich využití i v budoucnu. Ovšem s rostoucím internetovým připojením v domácnostech se

nabízí hypotéza, že v budoucnu lze očekávat stagnaci nebo i pokles množství lidí využívajících internet na veřejně přístupných místech, neboť používání internetu z domova je více komfortnější.

Veřejnost si je vědoma významu a stále sílící roli internetu v komunikaci s úřady. Téměř polovina dospělé populace je přesvědčena, že do 5 let se ovládnutí internetu stane při kontaktu s úřady nezbytností, a proto by se měl každý naučit s internetem pracovat. Také roste procento těch, kteří považují jednání na úřadech za ztrátu času a v internetu vidí efektivní zdroj informací. Nicméně tyto názory se zatím výrazněji nepromítly do praktického přístupu lidí k internetu při jednání s úřady státní a veřejné správy.

Souhlas s výroky

Údaje v %, kategorie určitě + spíše souhlasím	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Přístup státních úředníků v poskytování informací občanům se v posledních letech znatelně zlepšil	48	-	48	50	53	61
Lidé, jako jsem já, většinou informace od státních a veřejných institucí ke svému životu nepotřebují	38	38	41	45	48	53
V dnešní době, kdy člověk může vše důležité rychle najít na internetu, je získávání informací přímo na úřadech ztrátou času	22	23	29	29	31	35
Do 5 let se ovládnutí internetu stane při kontaktu s úřady nezbytností a každý občan by se proto měl naučit pracovat s internetem	-	-	-	-	48	50

Stát by měl flexibilněji reagovat na stále se zvyšující tempo nárůstu připojení domácností k internetu. Orgány státní a veřejné správy by měly vytvářet takové nástroje, které by zvýhodňovaly občany využívající elektronické formy komunikace při styku s úřady. Největší úsilí by mělo být orientováno nejenom na „počítačovou generaci“ ve věku od 15 do 17 let či 18–29 let, ale zejména na generace mladšího středního věku (30–44 let), která se začíná stávat jedním ze základních pilířů přechodu na elektronickou komunikaci.

Politika státu by se měla také soustředit na vytváření konkurenčního prostředí na trhu s internetem, které by vedlo ke snížení poplatků a zatraktivnilo by jeho používání. Dále by měla podporovat kroky vedoucí ke zvyšování počítačové gramotnosti u celé populace.

Pro orgány státní a veřejné správy vzniká prostor, kde lze využít pozitivní trend v názorech občanů ve vztahu k rostoucímu významu elektronické komunikace a nabídnout takové alternativy, které by komunikaci občanů s úřady zatraktivnily.

Roste znalost a návštěvnost vybraných internetových stránek úřadů

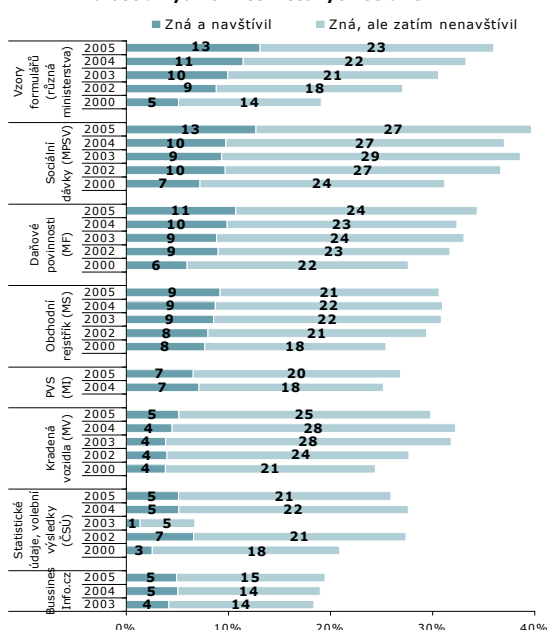
Během uplynulých pěti let došlo k postupnému zvyšování znalosti a využívání internetových stránek jednotlivých úřadů státní a veřejné správy.

V dlouhodobém horizontu mají lidé stále rostoucí povědomí o serveru zaměřenému na sociální dávky (MPSV), který zná 40 % občanů a 13 % ho alespoň jednou navštívilo. Lidé také velmi často navštěvují server poskytující informace o daňových povinnostech. Dalšími servery, které jsou navštěvované ve velké míře, jsou servery se stránkami o vzorech formulářů, kradených vozidlech a o obchodním rejstříku. Ve své podstatě se jedná o servery, ze kterých lidé mohou čerpat takové informace, které potřebují pro běžný život, jakými jsou například informace o sociálních dávkách, daních a o vzorech úředních formulářů.

Také v roce 2005 byl potvrzen dlouhodobý zájem o stránky obecních, městských úřadů, což signalizuje stále rostoucí roli těchto úřadů v každodenním životě občanů a také zvětšující se spektrum nabídky informací na webových stránkách těchto institucí.

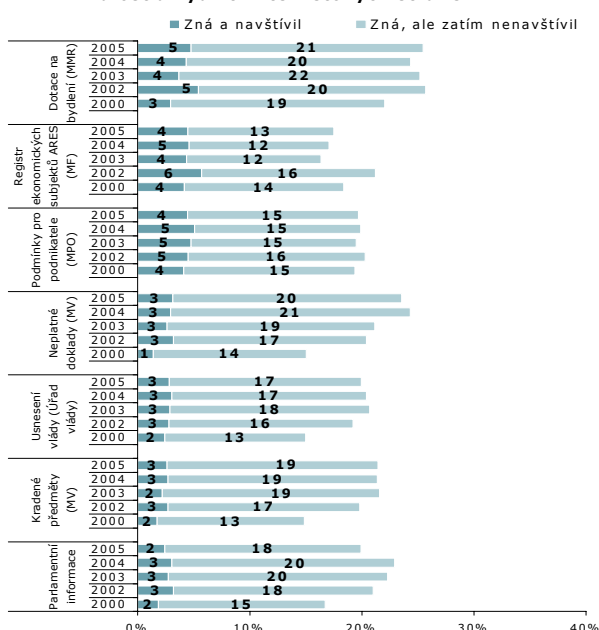
K nejméně navštěvovaným internetovým stránkám v dlouhodobém horizontu patří stránky centrálních úřadů státní správy, jako například úřadu vlády nebo Parlamentu ČR. Důvodem je, že většina populace tento druh informací nevnímá jako informace potřebné pro běžný život.

Znalost a využití internetových stránek - 1

ZDROJ: STEM/MARK, Sledování trendů v oblasti IISSE 11/2005 - Populace ČR

Znalost a využití internetových stránek - 2

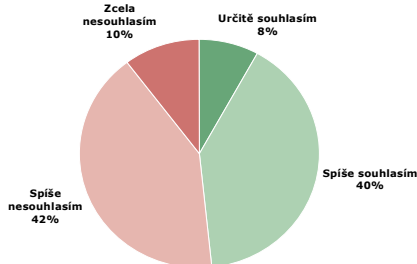

ZDROJ: STEM/MARK, Sledování trendů v oblasti IISSE 11/2005 - Populace ČR

Obavy ze zneužití osobních údajů a bezpečnost elektronické komunikace s úřady

Jedním z významných aspektů informační společnosti je nepochybně bezpečnost elektronické komunikace a ochrana osobních údajů. Veřejnost je v tomto směru značně názorově rozkolísaná. Zhruba polovina občanů soudí, že obavy ze zneužití osobní údajů jsou na místě a polovina je naopak považuje za přehnané. Pozitivním zjištěním je, že lidé, kteří mají přístup k internetu, deklarují menší obavy ze zneužití osobních údajů. Na druhé straně obavy ze zneužití osobních údajů rostou s věkem občanů.

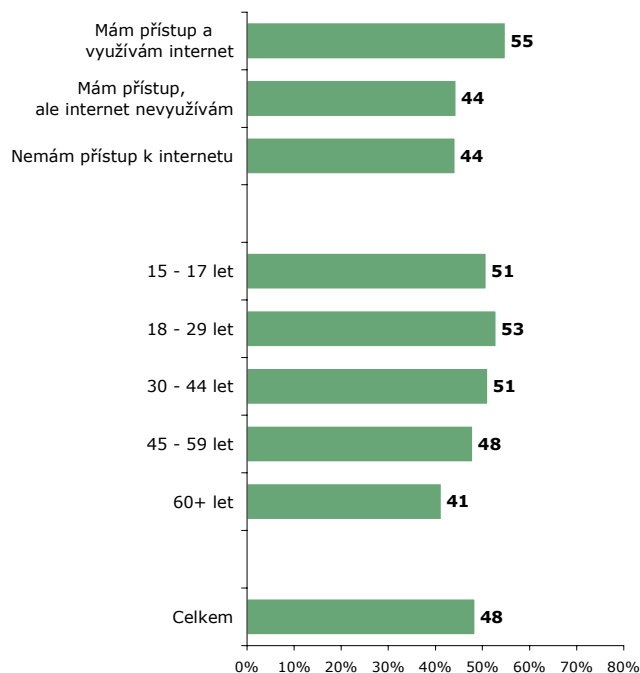
"Obavy ze zneužití osobních údajů, které poskytují občané úřadům, jsou většinou přehnané"

ZDROJ: STEMMARK, Sledování trendů v oblasti ISSDE 11/2005 - Populace ČR

"Obavy ze zneužití osobních údajů, které poskytují občané úřadům, jsou většinou přehnané" - podle přístupu k internetu a věku

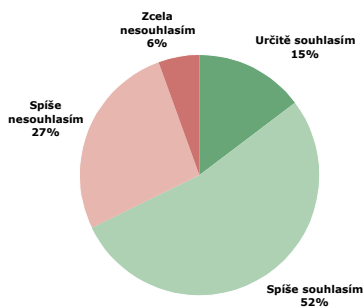
POZNÁMKA: Kategorie určitě + spíše souhlasím

ZDROJ: STEMMARK, Sledování trendů v oblasti ISSDE 11/2005 - Populace ČR

Navzdory mírně převažujícím obavám ze zneužití osobních údajů, je většina populace ochotna tyto údaje bez obav poskytnout, pokud je úřad po nich bude vyžadovat. Největší míru ochoty projevují lidé, kteří mají přístup k internetu a využívají ho. Naopak menší ochotu poskytnout osobní údaje projevují lidé ve velkoměstech.

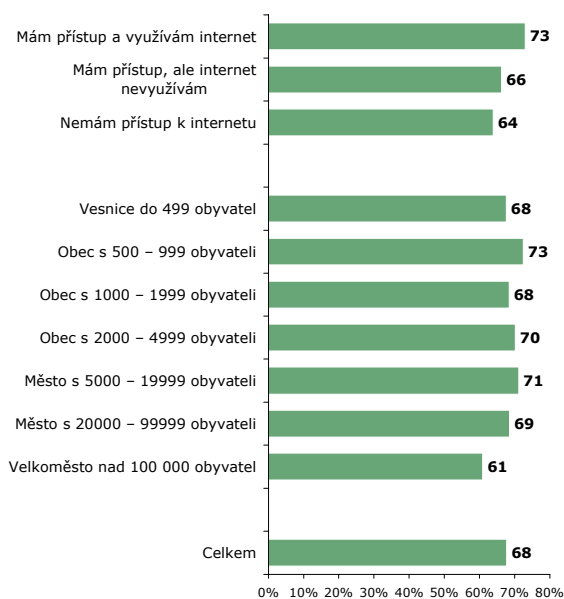
"Pokud po mě bude úřad požadovat osobní údaje, bez obav mu je poskytnu"

ZDROJ: STEMMARK, Sledování trendů v oblasti ISSDE 11/2005 - Populace ČR

"Pokud po mě bude úřad požadovat osobní údaje, bez obav mu je poskytnu" - podle přístupu k internetu a velikosti obce

POZNÁMKA: Kategorie určitě + spíše souhlasím

ZDROJ: STEMMARK, Sledování trendů v oblasti ISSDE 11/2005 - Populace ČR

S elektronickou komunikací a ochranou osobních údajů úzce koresponduje efektivita nástrojů posilujících jejich bezpečnost. Respondentům byly nabídnuty čtyři nástroje, které by mohly posílit bezpečnost elektronické komunikace – elektronický podpis, komunikace přes Portál veřejné správy, vydávání osvědčení pro nástroje elektronické komunikace centrálními úřady a využívání veřejně dostupných míst připojení k internetu.

Výzkum jednoznačně ukázal, že **velká část respondentů ještě nedokáže jednotlivé nástroje zabezpečení kvalifikovaně posoudit**. Nejvíce lidí si myslí, že by bezpečnost elektronické komunikace mohl nejvíce posílit elektronický podpis (18%). Tento nástroj preferují zejména lidé ve věku od 15 do 45 let a lidé s vyšším vzděláním.

Na druhé straně tři pětiny dotázaných nedokáží posoudit účinnost vydávání osvědčení pro nástroje elektronické komunikace centrálními úřady.

Trendy zachycené v rámci dlouhodobého výzkumného projektu MV ČR agenturou STEM/MARK ukazují, že proces vytváření informační společnosti neztratil na dynamice. Potvrdily se předpoklady zvyšujícího se technologického zázemí občanů (přístup k internetu z domova i alternativních míst). Skutečnost, že uživatelé internetu se začínají rekrutovat stále více i z generací mladšího středního věku, dává předpoklady pro dosažení hladiny potřebné pro plošnou elektronickou komunikaci s úřady.

Obecní a městské úřady hrají klíčovou roli v oblasti elektronické komunikace občanů s veřejnou správou. Přestože stagnuje zájem o využívání internetu při řešení životních situací, začínají si lidé postupně uvědomovat význam internetu pro komunikaci s úřady a jsou přesvědčeni, že v budoucnu se tento způsob komunikace stane nezastupitelný. Navzdory stále převažujícím obavám z potenciálního zneužití osobních údajů jsou lidé ve větší míře ochotni tyto údaje poskytnout úřadům.

Archivace elektronických dokumentů

Ing. Miroslav Skokan, PVT, a. s.

Problematika archivace elektronických dokumentů nabývá rok od roku stále větší význam vzhledem k neustále se zvyšujícímu objemu jejich tvorby. Tento příspěvek se snaží nastínit výhody tohoto způsobu, ale také upozornit na možné problémy, se kterými je třeba počítat.

Legislativní rámec archivace

Z pohledu legislativního je třeba při archivaci obecně brát v úvahu několik normativů, především (viz www.nacr.cz):

- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů,
- Vyhláška č. 645/2004, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů,
- Vyhláška č. 646/2004, o podrobnostech výkonu spisové služby.

Vztah zákona o archivnictví k archivaci elektronických dokumentů je však stále především okrajový (dokument v digitální podobě se skartačními znaky „A“ a „V“ vzniklý z činnosti určeného původce musí být zapsán ve formátu, který zaručí jeho neměnnost a umožní jeho následné čtení).

Doby archivace dokumentů bývají předepsány archivačními a skartačními řády firem a organizací. Hovoří se o krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé a dokonce i trvalé archivaci dokumentů. Střednědobou archivací chápeme archivaci v řádu let, zatímco dlouhodobou v řádu desítek let; přesně hranice mezi nimi však stanoveny nejsou.

Existují skupiny dokumentů, které již můžeme používat v el. podobě a pro které jsou tyto lhůty specifikovány přímo legislativou. Pro oblast veřejné a státní správy jsou obdobně jako pro většinu komerčních společností nejdůležitější především zákony týkající se účetnictví a DPH.

Specifika archivace elektronických dokumentů

Zaměříme se tedy pouze na dokumenty elektronické, postupně doplněné o elektronický podpis, resp. časové razítko, neboť tyto doplňky je dnes povyšují na úroveň papírových dokumentů s úředním razítkem či podpisem. Takto vytvořené dokumenty je třeba samozřejmě uchovávat po zákony definované lhůty a jak poznáte dále, je třeba počítat s opatřeními proti jistým omezením.

Současně je nutné upozornit na fakt, že u vlastního pojmu „archivace“ dochází s ohledem na obdobné zahraniční projekty k jistému posunu (samozřejmě k nelibosti archivářů), neboť archivem (a termínem „e-archiving“) je zde myšleno např. úložiště dokumentu, které uchovává elektronické dokumenty se všemi náležitostmi nutnými k prohlašování těchto dokumentů za platné z pohledu použitých atributů (elektronické podpisy, časová razítka).

Proces archivace dokumentu ve smyslu jeho dlouhodobého uložení musí zajistit jeho neměnnost mezi okamžikem vložení dokumentu do archivního úložiště a okamžikem vyzvednutí z úložiště. Současně je nutné obdobným způsobem pracovat s informacemi, které zajišťují indicie pravosti dokumentu. Zatímco u listinných dokumentů můžeme na jejich stáří i původ usuzovat především z vlastností nosiče dokumentu, tedy papíru, v případě elektronických dokumentů jsme odkázáni pouze na řetězec bitů tvořící vlastní dokument, resp. dokumentový formát, které je nutné transformovat a interpretovat, aby mohly být vnímány našimi smysly.

U elektronických dokumentů na první pohled nalezneme jen samé přednosti:

- bezeztrátová reprodukovatelnost – nemusíme se bát, že se používáním dokument „opotřebuje“, v důsledku toho však přestává být rozdíl mezi originálem a kopií,
- vyhledávání – jedna ze základních výhod při procházení mnohastránkových dokumentů,
- snadná manipulace,
- aktuálnost – proces tvorby dokumentu se výrazně zkrátil,
- distribuovanost – možnost distribuce mezi de facto neomezený počet uživatelů, kteří mají k dispozici nekonečně mnoho kopií téhož dokumentu,

- multimedialita – možnost dodat k textové a obrazové podobě dnes již běžný multimediální charakter,
- automatická konverze mezi formáty atd.

Mezi základní nevýhody naopak patří závislost na množině digitálních prostředí (bez výpočetního prostředí dokument nezpracujete) a množině datových nosičů (dokument musí být někde uložen), které však mohou být různého typu.

V případě dlouhodobé archivace elektronických dokumentů pak narážíme na další omezení, protože se neustále vyvíjí:

- software (aplikace, operační systémy, souborové formáty),
- hardware (architektura, periferní zařízení, záznamová zařízení apod.) a navíc jeho životnost,
- technologie a technologické principy (kryptografie, komunikační standardy, ...),
- množina poskytovatelů a zpracovatelů informací v elektronické podobě,
- legislativní prostředí

a je třeba se všemi těmito aspekty počítat, resp. je maximálně možným způsobem eliminovat.

Problém nastane také tehdy, pokud nemůžeme rozlišit mezi kopií a originálem a musíme jednoznačně prokázat, že dokumenty nebyly pozměněny např. při práci s nimi, jejich převodu na nová média apod.

Lze tedy říci, že je třeba využít prostředky, které nám u elektronických dokumentů zajistí:

- datovou integritu,
- identifikaci původu záznamu a z ní plynoucí neodmítnutelnost zodpovědnosti,
- identifikaci v čase a v posloupnosti,
- důvěrnost obsahu záznamu (pokud je třeba) ve vztahu k přístupovým oprávněním,
- dostupnost (opět v návaznosti na přístupová oprávnění) a čitelnost (v návaznosti na aplikaci a zpracovatelný formát),
- auditovatelnost.

Trvanlivost důkazů

Pokud je kladen důraz na zajištění těchto vlastností, musí být obecně zajištěny dlouhodobě. Jako indicie původu, pravosti, integrity, důvěrnosti a identifikace v čase konkrétního dokumentu slouží v současné době technické prostředky infrastruktury veřejných klíčů (PKI), především elektronické podpisy, certifikáty a časová razítka.

Návrh PKI infrastruktury má určitá pravidla a je založen na kryptografických metodách, které však časem slábnou a je proto třeba s ohledem na jejich přednosti eliminovat jejich nedostatky. Existují samozřejmě netechnická opatření, kdy správnými pracovními postupy můžeme garantovat, že s daty bude korektně manipulováno, tato opatření si však raději necháme v zásobě, kdyby technická opatření selhala.

Má-li tedy být elektronicky podepsaný dokument dlouhodobě archivován, pak pro verifikaci elektronického podpisu tohoto dokumentu potřebujeme zejména *důkaz, že dokument existoval v době jeho podpisu*, tj. v době, kdy příslušné certifikáty nutné pro jeho verifikaci byly platné. Takovým důkazem je např. *časové razítko z elektronického podpisu*, které vydá důvěryhodná autorita pro vydávání časových razítek (TSA).

Z předchozího je patrné, že umíme vytvářet dokumenty v elektronické podobě a umíme je již také elektronicky podepsat. Máme však např. v zákoně č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu ve znění pozdějších předpisů pokyny či odkaz na metodiku pro to, jak dokumenty tímto podpisem opatřené chránit před expirací certifikátů či dalšími zmíněnými problémy tak, abychom neměli problém s důvěryhodným prokazováním jejich platnosti třeba za 5 let? Bohužel nikoliv.

Jsou zde tedy patrné 2 roviny archivace: archivace z pohledu samotného dokumentu a archivace z pohledu elektronického podpisu tohoto dokumentu.

Důvěryhodné úložiště

Komplexním produktem PVT, a. s., který řeší tuto problematiku, je Důvěryhodné úložiště elektronických dokumentů (dále jen DÚ) pro dlouhodobou a důvěryhodnou archivaci dokumentů v elektronické podobě. *Hlavním cílem systému je umožnit archivaci elektronických dokumentů (elektronicky podepsaných či nikoliv) tak, aby byl rovnocenný (nejen z obsahového, ale také právního hlediska) „papírovým archivům“ a nebylo nutné ho v elektronické podobě tisknout a uchovávat v papírové podobě.*

Systém DÚ tedy dlouhodobě ošetřuje elektronické podpisy dokumentů a zajišťuje integritu uložených dokumentů, ověření času archivace a důkazy o autenticitě elektronických dokumentů jak vůči uživateli archivu, tak vůči jurisdikci, o čemž při jejich vydání archiv poskytuje také nezpochybnitelné důkazy. Řešení si se současnými systémy ECM/DMS nijak nekonkuruje (není to ani jeho cílem), naopak vhodně doplňuje elektronické podatelny, které jsou povinnou výbavou úřadů veřejné správy, a systémy spisových a archivních služeb.

Závěr

Elektronicky podepsané dokumenty již běžně vytváříme a existuje řešení pro jejich důvěryhodné a dlouhodobé uložení. Co však dále? Pochopitelně nelze očekávat, že pouhým akceptováním elektronicky podepsaných dokumentů nastalo či nastane okamžité urychlení a zpřehlednění úkonů veřejné správy. Co ale nastává okamžitě, je potřeba prokazovat platnost těchto dokumentů, a to i s časovým odstupem. Prokazovat natolik věrohodně, že onu platnost uzná třeba i soud. A prokazovat od prvního dne používání, neboť schopnost doložit skutečnost, že dokument byl vystaven, že obsahoval konkrétní obsah a prokazatelná identifikace v čase může znamenat snadné vítězství v jinak vleklé soudní při.

Obrázek 6. Příklad nasazení důvěryhodného úložiště v rámci organizace

O autorovi

Ing. Miroslav Skokan, konzultant PVT, a. s., Divize finančních trhů

Po absolvování FEI VUT v Brně nastoupil do společnosti PVT, a. s., jako analytik informačních systémů. Získal zkušenosti z vývoje aplikací e-commerce a bankovních systémů. V posledních 3 letech vedl projekty především v oblasti PKI a multiaplikačních čipových karet. V současné době působí jako projektový manažer a konzultant Divize finančních trhů. Je držitelem stupně D certifikace IPMA.

Architektura orientovaná na služby (SOA) v prostředí eGovernmentu

Ing. Dušan Smolej, IT Architekt, IBM Česká republika, spol. s r. o.

Mezi nejzákladnější požadavky současného světa informačních technologií a veřejné správy je nutnost komunikace a to zpravidla mezi různorodými informačními systémy. Existující komunikační problémy se často řeší úzce specializovaným softwarem a různými „ad hoc“ řešeními, které sice umožňují komunikaci, ale pouze omezenému okruhu uživatelů. Do středu pozornosti se proto nyní dostávají praktické možnosti využití otevřených standardů. Zásahu na tom mají především standardy a technologie označované jako „Web Services“ – webové služby (WS). Technologie webových služeb je často spojována s tzv. „Servisně Orientovanou Architekturoou“ (SOA).

Architektura orientovaná na služby (SOA) reprezentuje nový architektonický styl založený na skládání aplikací z nezávislých komponent (služeb). Skládáním těchto služeb je pak možné tímto moderním stylem sestavit jakoukoliv Enterprise aplikaci. IBM záměrně mluví o službě a ne o Web Services, protože služba nemusí být implementována pouze jako Web Service dostupný pouze přes internetový protokol HTTP či HTTPS. Mohou to být také například Java Messaging Services dostupné přes protokol JMS, nebo Enterprise Java Beans dostupné pomocí RMI-IIOP apod. Obecně se SOA obejde i bez webových služeb. Ty zajišťují pouze flexibilitu a zjednodušují sdílení služeb mezi více klienty. Absence těchto dvou vlastností ale způsobila, že jiné pokusy o realizaci SOA v minulosti selhaly nebo byly postupně překonány. Dá se to říci i o platformách Common Object Request Broker Architecture (CORBA) a Distributed Component Object Model (DCOM).

Základním rysem služby je pevně definované samopopisné rozhraní, její nezávislost na lokaci, bezstavovost a volná vazba na okolí. Další výhodou je použití otevřených standardů a to jak pro popis služeb (WSDL), tak pro jejich komunikaci (SOAP) a popis dalších atributů (například bezpečnost – WS Security).

Velmi významnou sadou technologií, kterou SOA zavádí je nový typ softwarové infrastruktury, tzv. společnou platformu, označovanou jako Enterprise Service Bus (ESB). Největší výhodou ESB je možnost inkrementální stavby a implementace otevřených standardů. SOA a ESB jsou dva doplňující se přístupy, které utvářejí velmi vhodnou platformu pro integraci aplikací a správu procesů v organizaci.

IBM implementuje ESB jak v produktech založených na aplikačním serveru WebSphere Application Server verze 6, tak na produktu Websphere Message Broker. Aplikační server nabízí implementaci Web Services, možnosti implementace integrační business logiky, připojení různých datových zdrojů, transakční integrační rozhraní přes JCA a messaging, který je dalším nosným pilířem ESB. Ten umožňuje asynchronní transakční a spolehlivou komunikaci mezi systémy a používá se jak pro připojení tzv. legacy systémů, tak pro komunikaci mezi organizacemi prostřednictvím integrační sběrnice (připojení externích systémů – integrace Business to Business, integrace vnitřních systémů společnosti – Enterprise Application Integration). ESB implementovaná pomocí produktů IBM pokrývá obě oblasti, a je jí možné inkrementálně rozšiřovat (přidávat protokoly, přidat schopnosti B2Bi rozšiřující základní EAI atd.). Další značnou výhodou technologií IBM je, že jsou multiplatformní a založeny na otevřených standardech, čímž chrání investice zákazníka.

Pilířem SOA architektury je procesní integrace – implementace procesů organizace pomocí různých nezávislých služeb. V oblasti procesní integrace IBM nabízí produkt Websphere Process Server verze 6. Tento produkt umožňuje procesní integrace služeb na základě rozšířeného standardu WS-BPEL o možnosti Workflow a vyspělé integrace. V oblasti procesní integrace IBM oslovuje jak integrační vývojáře, tak i business analytiku, pro které nabízí nástroj vhodný pro analýzu a modelování business procesů. Namodelovaný business process je pak možné importovat do vývojového nástroje Websphere Integration Developer verze 6, vývojové prostředí pro Websphere Process Server, a process naimplementovat.

Posledním nástrojem je nástroj podporující sledování business procesů (Websphere Business Monitor), který umožňuje sledovat průběh business procesů a vyhodnocovat jejich efektivitu.

Procesní integrace se dotýká všech typů společností – výrobních, obchodních, včetně státních organizací. Integrace procesů dokáže pomoci při sladování zdrojů organizace v oblasti IT se stanovenými prioritami a zároveň zvyšovat pružnost infrastruktury IT. Bezprostředně zasahuje do řady sfér a umožňuje:

- modelování a popis stávajícího stavu procesů v organizaci,
- zlepšení, optimalizaci, automatizaci a vzájemné propojení manuálních postupů a procesů,
- zprůhledňuje jednotlivé procesy a poskytuje okamžité informace týkající se klíčových procesů probíhajících v organizaci,
- přináší model znovupoužitelnosti do procesů v podobě nástrojů IT – proces, pravidlo, uživatelská interakce, stavový stroj,
- výrazně redukuje náklady na implementaci procesů do praxe,
- omezuje množství papírových procesů, a snižuje tak hrozbu ztráty, případně zdržení,
- splnění rozrůstajícího se množství vládních a oborových nařízení,
- maximalizuje účinnost a efektivitu činností v rámci organizace i mimo ni,
- plně využívá architektonického přístupu SOA v podobě tzv. orientace na služby a chrání tak podnikové investice a redukuje rizika spojená s proprietární implementací procesů na úrovni IT.

Architektura orientovaná na služby (SOA) představuje pro organizace veřejné správy příležitost pro dosažení vyšší interoperability systémů IT v širokém měřítku, přičemž poskytuje flexibilitu, která je potřebná k neustálému přizpůsobování těchto systémů měnícím se požadavkům v oblasti e-Governmentu. Z tohoto pohledu je SOA evolučním krokem, který změní orientaci informačních technologií ve veřejné správě směrem ke sdíleným službám a ve finále ještě víc přiblíží služby e-Governmentu blíž k občanovi.

O autorovi

Ing. Dušan Smolej, IT Architekt, IBM Česká republika, spol. s r. o.

Dušan Smolej je absolventem Fakulty Elektrotechniky a Informatiky TU Košice. V současnosti je IT Architektem a Technical Solution Architektem v IBM Global Services. Má více než desetiletou praxi v oboru informačních technologií a hluboké znalosti jejich implementace v různých oblastech jako jsou bankovníctví, státní správa, telekomunikace, automobilový průmysl, velkoobchodní řetězce, energetický průmysl a školství. Je zodpovědný za návrh technologického řešení, vývoj a specifikaci architektury řešení. Vede projektové a realizační týmy k úspěšnému odevzdání řešení pro významné státní organizace a velké mezinárodní zákazníky. V roce 2004 se stal členem odborné skupiny MI ČR pro služby infrastruktury IDABC (komunitární program pro podporu a rozvoj pan-evropských elektronických služeb veřejné správy) a v roce 2005 členem OSS Alliance (společnost pro výzkum a podporu OpenSource) pro oblast veřejné správy.

Nová generace plánování a realizace vzdělávacích aktivit pracovníků ve veřejné správě – „e-personalista“

Ing. Petr Špindler, konzultant a projektový manažer, RENTEL, a. s.

Anotace

RENTEL, a. s., poskytovatel akreditovaných e-learningových vzdělávacích programů pro pracovníky ve veřejné správě, tímto představuje nový produkt určený pracovníkům odpovědným za řízení dalšího vzdělávání ve veřejné správě. „e-personalista“ je Internetová aplikace navržená na základě dlouholetých zkušeností s organizační stránkou plánování vzdělávacích aktivit pro pracovníky úřadů ÚSC a upravená vždy dle konkrétních potřeb zákazníka. „e-personalista“ umožňuje včas a v dlouhodobé perspektivě plánovat vzdělávání pro pracovníky úřadu, objednávat a evidovat vzdělávání přímo v rámci aplikace. Aplikace je přístupná pouze odpovědným pracovníkům úřadu, kteří mají v rámci aplikace přidělená práva, např. plánovat vzdělávací aktivity pro pracovníky v rámci odborů dle tématického zaměření kurzu, formy studia, vypsání termínů na celý kalendářní rok, časové dotace kurzu, ceny kurzu, atd., schvalovat/zamítat účast pracovníků na vzdělávacích aktivitách a sledovat historii proškolených pracovníků, studijní vyčíslení pracovníků, započtené hodiny školení či náklady na školení jednotlivých pracovníků (případně jednotlivých oddělení v závislosti na organizační struktuře dané instituce). Aplikace „e-personalista“ je inovativní nástroj, který zefektivní tvorbu vzdělávacích plánů pracovníků ÚSC, zpřehlední schvalovací procesy v rámci úřadu (mezi personalisty a vedoucími odborů) a zpříjemní spolupráci s poskytovateli programů dalšího vzdělávání pro veřejnou správu.

Krátké představení společnosti RENTEL a.s

Společnost RENTEL, a. s., akreditovaná vzdělávací instituce dle zákona č. 312/2002 Sb. O úřednících územních samosprávných celků pro přípravu pracovníků ve veřejné správě, zajišťuje tvorbu a realizaci akreditovaných vzdělávacích programů a poskytuje služby v rámci řízení dalšího vzdělávání pracovníků ve veřejné správě. Specializujeme se na zavádění e-learningu do dalšího vzdělávání pracovníků ve veřejné správě. Součástí nabídky naší společnosti je i tvorba a provoz e-vzdělávacích portálů „na zakázku“ a systémů na řízení dalšího vzdělávání na úřadech ÚSC.

Představení nového produktu – „e-personalista“

„e-personalista“ je internetová aplikace navržená na základě dlouholetých zkušeností s organizační stránkou plánování vzdělávacích aktivit pro pracovníky úřadů ÚSC a upravená dle konkrétních potřeb zákazníka.

„e-personalista“ je praktickou nadstavbou e-vzdělávacích portálů, které naše společnost vytvořila a dlouhodobě provozuje např. pro KrÚ Zlínského kraje (www.rentel.cz/zlin) a Jihomoravského kraje (www.rentel.cz/jmk). „e-personalista“ umožňuje včas a v dlouhodobé perspektivě plánovat vzdělávání pro pracovníky úřadu, objednávat a realizovat e-learningové vzdělávací programy a vést evidenci vzdělávání pracovníků na úřadě přímo v rámci aplikace.

Pro koho je „e-personalista“ určen?

„e-personalista“ je určen především pracovníkům personálních oddělení a vedoucím odborů. Těmto pracovníkům je přiděleno přístupové jméno a heslo do aplikace na Internetu. Bez těchto přístupových práv není možné aplikaci používat, čímž je zaručeno, že vzdělávací aktivity mohou plánovat, schvalovat a objednávat pouze odpovědní pracovníci.

Vedoucí odborů mohou prostřednictvím svého přístupu vybírat pro pracovníky svých odborů vzdělávací programy (prezenční, e-learningové, kombinované) z dynamického seznamu dle tématu, termínu, časové dotace či ceny a to na celý kalendářní rok dopředu.

Název	Termín
Vstupní vzdělávání	20.3. - 24.4. 2006
Vzdělávání vedoucích úředníků - obecná část	10.4. - 19.5. 2006
Vzdělávání vedoucích úředníků - zvláštní část	10.4. - 19.5. 2006

Vedoucí odborů rovněž předkládají takto vytvořené plány ke schválení odpovědným pracovníkům personálních oddělení. Vedoucí odborů nemají oprávnění schvalovat a objednávat vzdělávací aktivity.

Personalista, či jiný pracovník odpovědný za objednávání vzdělávacích aktivit, má v aplikaci nastavená nejvyšší práva. Personalista je oprávněn, stejně jako vedoucí odborů, plánovat vzdělávací aktivity pro pracovníky úřadu, ale na rozdíl od vedoucího odboru může plánované vzdělávací aktivity také schvalovat a objednávat. Schválené i neschválené požadavky na vzdělávací aktivity se zobrazí jak personalistovi, tak autorovi požadavku (vedoucímu odboru).

Uložit | Zrušit

Kurz: [Vstupní vzdělávání (20.3. - 24.4. 2006)]
 Termín: []
 Osoba: []
 Titul: []
 Jméno: []
 Příjmení: []
 Funkce: []

[Přidat]

Popis: []

Personalista má v rámci aplikace možnost monitorovat vzdělávání jednotlivých pracovníků – naplánované a absolvované kurzy, započtené hodiny (získané v rámci e-learningu i prezenčních školení), náklady na školení dle kurzu a pracovníka a další.

Záleží na rozhodnutí zákazníka (odpovědného pracovníka úřadu), kterým pracovníkům přidělí přístupová práva do aplikace „e-personalista“ a s nimi spojené kompetence.

Jaké má „e-personalista“ funkcionality?

Základní funkcionality a nástroje aplikace „e-personalista“ jsou koncipované tak, aby co nejvíce usnadnily a zpřehlednily procesy plánování, schvalování, objednávání a evidence vzdělávacích aktivit pracovníků úřadů ÚSC.

Aplikace „e-personalista“ je nadstavbou e-vzdělávacích portálů a umožňuje zapojení odpovědných pracovníků úřadu do:

- výběru vzdělávacích aktivit (prezenčních, e-learningových, kombinovaných kurzů)
- plánování vzdělávání pro pracovníky
- schvalování/ zamítání požadavků na vzdělávání pro pracovníky
- objednávání vzdělávacích aktivit (od RENTEL, a. s., a dalších poskytovatelů)
- evidence vzdělávání pracovníků – dle kurzu, započtených hodin, ceny vzdělávání, formy vzdělávání atd.

Vzdělávací aktivity je možné vybírat z dynamického seznamu prezenčních, e-learningových a kombinovaných kurzů.

Plánování vzdělávacích aktivit probíhá v závislosti na požadavcích vedoucích odborů a personalistů dle kurzu, časové dotace, ceny či preferované formy vzdělávání. Plánovat je možné na celý kalendářní rok dopředu. Plány schvaluje personalista v závislosti na pracovní a studijní vytíženosti pracovníků a dalších faktorech. Personalista rovněž objednává vzdělávací aktivity u poskytovatelů vzdělávání.

Objednávky e-learningových kurzů provozovaných naší společností je možné provádět přímo prostřednictvím aplikace, tedy bez nutnosti e-mailové, faxové či telefonické komunikace. K objednávání u ostatních poskytovatelů používá personalista kumulativní tabulku s údaji o pracovnících a požadovaných kurzech, kterou automaticky vytvoří „e-personalista“. Samotné objednání pak může proběhnout e-mailem, faxem či poštou. Použitím „e-personalisty“ se výrazně urychlí komunikace s realizačním oddělením naší společnosti i dalšími provozovateli dalšího vzdělávání pro veřejnou správu, kteří zpracovávají objednávky schválené personalistou.

„e-personalista“ také umožňuje dlouhodobě sledovat studijní vytíženost pracovníků, chybějící započtené hodiny u jednotlivých pracovníků a dodržování předepsaných termínů jejich proškolení.

Veškerá data vložená do aplikace „e-personalista“ se ukládají do databází, což umožňuje permanentní zpětnou kontrolu ze strany personalisty i správce aplikace.

Funkcionality a nástroje aplikace „e-personalista“ jsme schopni upravit dle konkrétních potřeb a požadavků zákazníka (úřadu), tak aby odpovídal velikosti úřadu, resp. počtu pracovníků, rozdělení kompetencí v rámci úřadu, preferovaným vzdělávacím aktivitám z nabídky e-learningových i prezenčních školení pro pracovníky veřejné správy, atd.

Jaké výhody přináší „e-personalista“ uživatelům?

Z výše uvedeného je zřejmé, že aplikace „e-personalista“ byla vytvořena na základě požadavků a zkušeností našich stávajících zákazníků a realizačního oddělení RENTEL, a. s. Naší snahou bylo, aby „e-personalista“ zbytečně nezatěžoval uživatele komplikovanou navigací a velkým množstvím funkcionalit a nástrojů, které nejsou v praxi používány. Usilovali jsme o co nejsnadnější orientaci v aplikaci a zacházení s jejími nástroji a o možnost personalizace prostředím aplikace dle individuálních požadavků zákazníka. „e-personalista“ by se tak mohl stát součástí interních nástrojů, které personalisté každodenně používají.

Svým uživatelům přináší nejen tyto výhody:

- Permanentní přístup k plánům, schváleným a zamítnutým požadavkům na vzdělávání na celý kalendářní rok
- Možnost online objednávek vzdělávacích aktivit (prezenčních, e-learningových či kombinovaných kurzů) obdobně jako v elektronickém obchodě
- Průběžný monitoring vzdělávacích aktivit jednotlivých pracovníků – plánované a absolvované kurzy, započtené hodiny z e-learningového studia i prezenčních školení, cena školení a další
- Možnost přidělit přístupová práva do aplikace dle kompetencí odpovědných pracovníků

- Možnost propojení „e-personalisty“ s e-vzdělávacím portálem, který obsahuje anotace kurzů, přístupy od e-learningových kurzů, popř. elektronických příruček, a další informace dle požadavků zákazníka (např. www.rentel.cz/zlin či www.rentel.cz/jmk)

Závěr

Aplikace „e-personalista“ je novým produktem naší společnosti a navazuje na dlouholeté zkušenosti RENTEL, a. s., s realizací e-learningového vzdělávání ve veřejné správě a praktické zkušenosti s tvorbou a provozem e-vzdělávacích portálů (www.akreditovane kurzy.cz, KrÚ Zlínského kraje, Jihomoravského kraje, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně a další).

Naším pilotním úřadem, který používá aplikaci „e-personalista“ v praxi, je Město Nový Bor.

Podrobnější informace o „e-personalistic“ Vám zašleme na vyžádání (rentel@rentel.cz) nebo pro Váš úřad připravíme samostatnou prezentaci aplikace.

O autorovi

Ing. Petr Špindler, konzultant a projektový manažer v oblasti e-learningu, RENTEL, a. s., Ohradské nám. 1621/5, 155 00 Praha 5, rentel@rentel.cz, pspindler@rentel.cz

Od roku 2001 ve funkci konzultant a projektový manažer v oblasti on-line vzdělávání (e-learningu) pro RENTEL, a. s., Předchozí odborná praxe získaná v IBM Česká republika – Learning Services na pozici lektor a manager kurzů z oblasti PC. Hlavní odpovědnosti: správa a rozvoj odborného kurikula PC kurzů, spolupráce s externími dodavateli a lektory, specialista pro e-Learning se zaměřením na správu, vývoj a implementaci kurzů.

Zpracování dokumentace a podpora řízení Integrovaného bezpečnostního centra v Ostravě

Ing. Boris Šraut, CSc., IT specialista, IBM ČR, spol. s r. o.

Dokument se zabývá systémovou podporou řídicí a dokumentační vrstvy informační infrastruktury Integrovaného bezpečnostního centra v Ostravě (IBCO). Tato podpora je založena na využití procesního řízení v návaznosti na standard Cobit (verze 4.0). Využívá systému řízení rizik ICT pro rozvoj informační infrastruktury a provozně řídicího modelu k vyhodnocování okamžitého stavu ICT.

Dle stanovených věcných cílů IBCO a jejich změn odpovídajících situaci v teritoriu umožňuje kontrolovaný provoz ICT a návazně na to rozvoj informační infrastruktury IBCO. Vytváří podmínky pro zdokonalení školení a výcviku jednotlivých pracovníků složek Integrovaného záchranného systému zařazených do IBCO v souladu s jejich rolí a kompetencemi.

Postup a metody, které jsou pro zpracování dokumentace informační infrastruktury celosvětově IBM užívány zaručují, že jejich výstupy naplní veškeré potřeby zákazníka orientované na vytvoření přehledu o dopadech změn nebo úprav informační infrastruktury do jednotlivých oblastí činnosti centra, zpracování přehledu o možných technologických řešeních jednotlivých segmentů a postupu jejich implementace, zpracování potřebné dokumentace, její využití jak v průběhu výběru, tak realizace segmentů a jejich rutinním provozu.

Zkušenosti odborníků IBM ČR v této oblasti zaručují, že budou realizovány takové výstupy, které naplňují požadavky zákazníka v potřebném rozsahu a kvalitě.

Jednotlivé kroky řešení vycházejí z rámce **IBM Business Continuity Modelu**, který je aplikován na potřeby požadovaného řešení.

První fáze řešení je orientována na zmapování popisů funkcionalit jednotlivých segmentů systému pokrývajících problematiku IBC a jejich standardizovanou interpretaci. Druhá fáze je věnována popisu systémových předpokladů řešení, integrace jednotlivých funkcionalit a objektivizaci navržených postupů pro využití příslušných technologických celků. Tato fáze je rovněž zaměřena na modelování dopadů nasazení jednotlivých celků do jednotlivých oblastí činnosti centra včetně popisu kvalitativních a ekonomických parametrů těchto dopadů. Třetí fáze řešení je orientována na vytvoření dokumentace pro informační infrastrukturu centra, systémů pro centrum a návrh strategie jejího uplatnění.

Hlavní výhody uvedeného postupu a jeho výsledků jsou následující:

- Objektivizovaný pohled na realizaci jednotlivých systémů s ohledem na celkový rámec řešení a jeho důsledky
- Základ pro manažerská rozhodnutí o dalším postupu s možností snadného modelování případných variant řešení a jejich dopadu
- Zvýšení kvality řešení a minimalizace jeho rizik
- Rychlá a kvalitní reakce na požadavky funkcionality (včetně případných změn)

Integrované bezpečnostní centrum Ostrava je navrhováno na základě objektivně vzniklých potřeb transformace současného Centra tísňového volání (CTV) v Ostravě. Toto centrum vzniklo zhruba před 10 lety a po dobu své činnosti se plně osvědčilo. Vzhledem ke svému rozsahu a původně stanovenému účelu – zpracování tísňových volání pro ostravskou aglomeraci, je již na mezi možností zabezpečovat požadavky na něj kladené.

Rovněž v celkové infrastruktuře jednotlivých složek (HZS – hasičský záchranný sbor, ZZS – zdravotnická záchranná služba, MP – městská policie, PČR – státní policie) dochází ke změnám, které si vyžadují změnu podpůrných systémů včetně informační infrastruktury.

Významným aspektem tohoto pohledu je zejména změna působnosti na krajskou úroveň, tedy teritoriální rozšíření sběru a zpracování informací pro podporu práce jednotlivých složek.

Dalšími skutečnostmi, které významně ovlivňují současnou situaci Moravskoslezského kraje, jsou změny v průmyslové infrastruktuře a změny v oblasti dopravy a dopravních informací.

IBM ČR je součástí řešitelského týmu, který připravuje projektovou dokumentaci pro stavbu budovy IBC a její technologické vybavení.

Pro zpracování dokumentace zvolila metody vycházející z metodického rámce COBIT V4.0.

Tento rámec je orientovaný na:

- plánování a organizaci informační infrastruktury
- vytvoření a implementaci informační infrastruktury
- dodávku služeb informační infrastruktury a jejich podporu
- monitorování a hodnocení služeb informační infrastruktury

IBM ČR využila ke zpracování požadovaných podkladů procesního popisu a návazných analytických metod.

Tento postup byl zvolen zejména proto, že:

- má zásadní význam pro kvalitu zpracovaných podkladů
- má výborné možnosti zabezpečit dokonalou vypovídací schopnost požadované dokumentace
- umožňuje kontinuální přístup k řízení informační infrastruktury prostřednictvím analýzy rizik této infrastruktury
- vytváří dostatečný prostor pro popis požadovaných funkcionalit a jejich naplňování
- vytváří dobrou základnu pro školení a výcvik pracovníků
- vytváří podmínky pro snadnou auditovatelnost informační infrastruktury

Výsledkem práce řešitelského týmu je podkladová dokumentace pro stavební řízení. Popisovaný postup má však také několik sekundárních výstupů, které jsou významné zejména z hlediska realizace, implementace a řízení informační infrastruktury. Jedná se zejména o:

Základ dokumentace pro provozní řízení

- procesní model
 - procesy
 - organizační struktura
 - technologie
 - dislokace
- podklady pro školení a výcvik

Realizované řešení má řadu výhod jak pro zákazníka, tak pro řešitele. Ze zákaznického pohledu směřuje zejména k zabezpečení:

- snížení nákladů
- minimalizaci rizik
- zvýšení efektivnosti
- zvýšení kvality řízení
- zvýšení kvality výstupů
- optimalizaci vytížení zdrojů
- kontinuitě činností (včetně návazných)
- zabezpečení technologické kázně

Pro řešitele umožňuje zejména:

- zabezpečení kvalitních podkladů pro řízení projektů
- jasně definované rozhraní pro vyhodnocení kvality řešení
- jasné určení cílů informační infrastruktury

O autorovi

Ing. Boris Šraut, CSc.

IT specialista, IBM ČR, spol. s r. o.

Autor je dlouholetým pracovníkem v oblasti procesního řízení. Zabývá se zejména užitím analytických metod vycházejících z funkcionálního, procesního a datového popisu informační infrastruktury, zaměřených na optimalizaci technického řešení ve vazbě na dostupné zdroje. Je specialistou na objektové modelování, statické a dynamické analýzy.

Koncepce trvalého uchování knihovních sbírek tradičních a elektronických dokumentů v knihovnách ČR do roku 2010

PhDr. Bohdana Stoklasová, ředitelka úseku novodobých fondů a služeb, Národní knihovna ČR

Úvod

Koncepce trvalého uchování knihovních sbírek tradičních a elektronických dokumentů v knihovnách ČR do roku 2010 vznikla na podkladě zadání formulovaného jako dílčí cíl Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010 (http://knihovnam.nkp.cz/docs/Koncepce04_10.doc) takto:

Zpracovat koncepci trvalého uchování knihovních sbírek tradičních a elektronických dokumentů v knihovnách ČR jako důležité složky kulturního dědictví a umožnit jejich využívání současným i budoucím generacím. Vytvořit legislativní, organizační a technické předpoklady pro shromažďování, trvalé uchování a zpřístupnění publikovaných digitálních a digitalizovaných dokumentů jako důležité složky kulturního dědictví.

Koncepce vychází z platné české legislativy pro danou oblast a navazuje na evropské trendy, iniciativy a projekty, zejména pak na nejnovější iniciativu *i2010: Digitální knihovny* (http://europa.eu.int/information_society/activities/digital_libraries/doc/cs_comm_digital_libraries.pdf).

Časový horizont Koncepce do roku 2010 vychází z časového horizontu *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010* a iniciativy *i2010: Digitální knihovny*. Jedná se o maximální časový horizont, na který lze při prudkém rozvoji oblasti digitálních dokumentů a technologií dnes dohlédnout a racionálně naplánovat další rozvoj i finanční prostředky potřebné ke splnění stanovených dílčích etap i cílového stavu v roce 2010.

Záměrem Koncepce bylo vytvořit stručný a jasný obraz současného stavu i cílového stavu v roce 2010 v oblasti shromažďování, trvalého uchování a zpřístupnění tradičních i digitálních dokumentů a vymežit podmínky nezbytné pro dosažení cílového stavu.

Tradiční dokumenty

Koncepce se v souladu se zadáním soustředí především na shromažďování, trvalé uchování a zpřístupnění kulturního dědictví. Oblast tradičních (papírových i nepapírových) dokumentů je dnes legislativně, organizačně i terminologicky relativně stabilní. Jsou zde poměrně jasně stanovené gesce za shromažďování, trvalé uchování, ochranu i zpřístupnění těchto dokumentů. Podle platné legislativy tvoří jádro celého systému Národní knihovna ČR (dále Národní knihovna) a Moravská zemská knihovna, které mají právo úplného povinného výtisku neperiodických i periodických dokumentů. Obě instituce zřizuje Ministerstvo kultury. Právo úplného povinného výtisku má ještě Vědecká knihovna v Olomouci zřizovaná krajem. Systém dotvářejí další krajské knihovny s právem regionálního povinného výtisku a specializované knihovny s příslušným oborovým nebo jinak specializovaným vymezením. V oblasti knihovnické nejsou nutné pro tradiční dokumenty žádné zásadní legislativní ani organizační změny – je jen třeba, aby příslušné pověřené instituce (tj. jak vydavatelé, tak knihovny) legislativu důsledně dodržovaly. K tomu ovšem nestačí jejich snaha a dobrá vůle – na straně knihoven je nutné vytvořit adekvátní prostorové i materiální podmínky. Názorným příkladem této potřeby je v současné době Národní knihovna stojící v centru celého systému, která disponuje prostorem pro ukládání nových přírůstků pouze do roku 2010. Pokud nebude včas realizována novostavba pro novodobé fondy a služby Národní knihovny, dojde ke kolapsu celého systému. Dalším velkým rizikem pro tradiční dokumenty je (kromě minimálních finančních zdrojů na jejich retrospektivní doplňování) pomalá digitalizace ohrožených dokumentů vytištěných na kyselém papíře a/nebo silně opotřebovaných používáním. Oblast tradičních a digitálních dokumentů od sebe dnes nelze oddělit a jejich vzájemné návaznosti budou v souvislosti s rozvojem technologií stále těsnější. V současné době je již většina tištěných dokumentů de facto odvozena z původní digitální předlohy, což pochopitelně vyvo-

lává otázku, zda a jak dlouho je udržitelný systém odevzdávání pouze finální tištěné podoby pro archivaci a její následné digitalizace.

Situace je relativně dobrá v oblasti shromažďování, trvalého uchování a zpřístupňování těch tradičních dokumentů, které platná česká legislativa svěřila knihovnám. Ačkoli dokumenty stojící mimo citovaný legislativní rámec nejsou předmětem této Koncepce, nelze odhlédnout od rizik nenávratného zmizení části především audiovizuálních dokumentů, které jsou dnes „územím nikoho“. I pro tyto dokumenty by měla vzniknout kromě účinné legislativy koncepce trvalého uchování a zpřístupnění.

Publikované digitální a digitalizované dokumenty

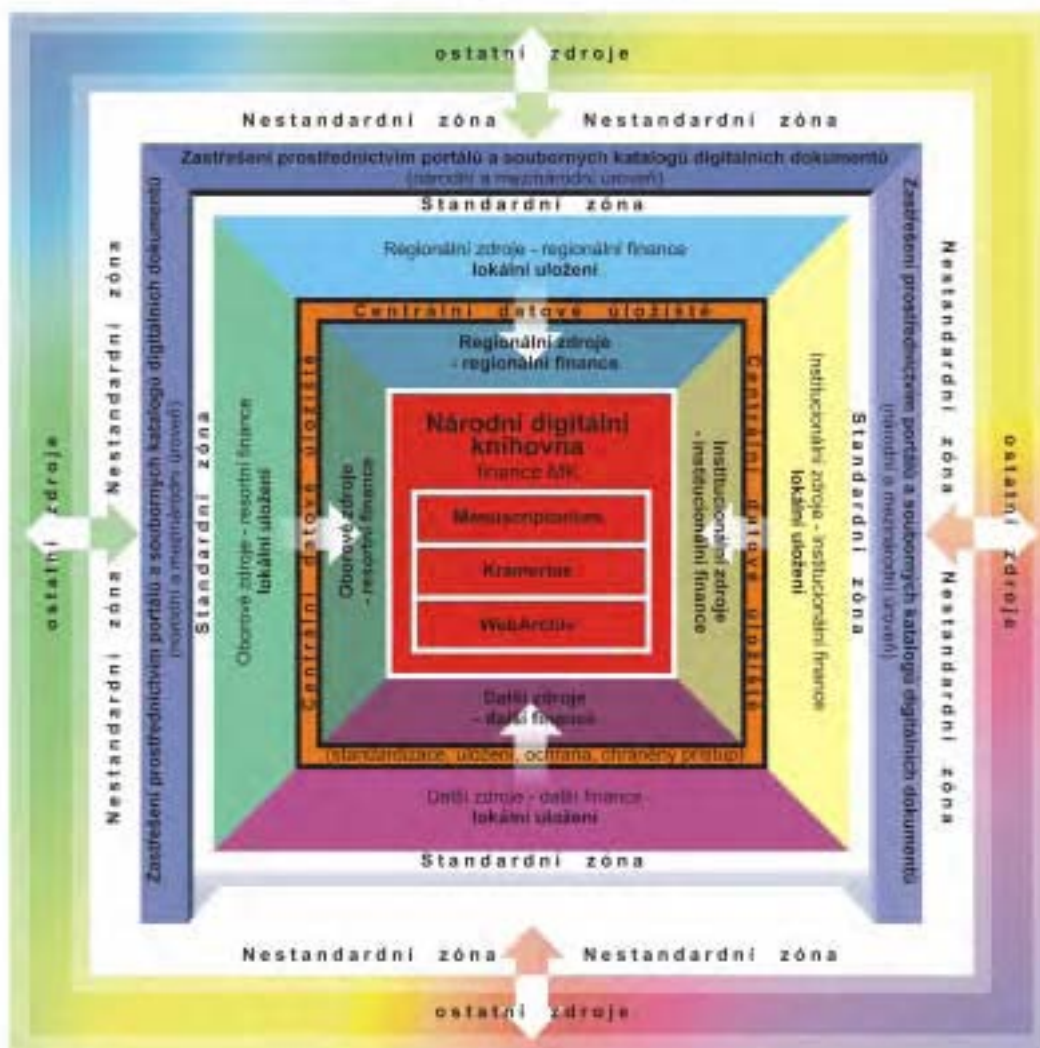
Optimistická konstatování týkající se tradičních dokumentů rozhodně neplatí pro oblast publikovaných digitálních ani digitalizovaných dokumentů. V této poměrně nové oblasti panuje nejasné vymezení gescí a neustálená terminologie. Důsledkem dlouhodobého podcenění a podfinancování celé této oblasti je stav, kdy rychle a nenávratně mizí podstatná část kulturního dědictví.

Národní digitální knihovna jako jádro České digitální knihovny

Spolupráce knihoven v oblasti shromažďování, uchování a zpřístupnění digitálních dokumentů v mezinárodním kontextu zpravidla legislativně i institucionálně navazuje na mechanismus shromažďování, trvalého uchování a zpřístupnění dokumentů tradičních. Knihovny, které v minulosti spolupracovaly a nadále spolupracují na tvorbě národního archivu tradičních dokumentů, vytvářejí zcela logicky páteř pro nově vznikající národní digitální archiv nebo národní digitální knihovnu. Protože termín Národní digitální archiv je širší (archiv bude vznikat postupně na základě spolupráce různých paměťových institucí), bude v této Koncepci pracovně používán termín Národní digitální knihovna. Vybudování a spolehlivé fungování Národní digitální knihovny tvoří těžiště předkládané Koncepce, za jejíž naplnění nese odpovědnost Ministerstvo kultury. Za odbornou koordinaci a praktickou realizaci odpovídá Národní knihovna.

Národní digitální knihovna nevzniká ve vakuu, ale v širším kontextu České digitální knihovny. Postavení Národní digitální knihovny jako jádra České digitální knihovny i její vztah k ostatním subsystémům názorně vysvětlují grafické vyjádření a komentář k němu. Národní digitální knihovna (uprostřed) je tvořena vybraným souborem publikovaných digitálních i digitalizovaných dokumentů kvalifikovaných jako základ národního kulturního dědictví určeného k trvalému uchování a zpřístupnění současným i budoucím uživatelům. Základ Národní digitální knihovny již byl položen. Digitální dokumenty tvořící jádro národního kulturního dědictví jsou shromažďovány, uchovávány a zpřístupňovány v rámci tří národních projektů: Manuscriptorium (digitalizované historické dokumenty), Kramerius (digitalizované novodobé dokumenty) a WebArchiv (publikované digitální dokumenty). Jádro národního kulturního dědictví by mělo být logicky spravováno i financováno Ministerstvem kultury. Širší Česká digitální knihovna je však tvořena velkým množstvím dalších digitálních dokumentů oborového, regionálního, institucionálního i jiného charakteru. Pouze některé z těchto zdrojů se kvalifikují jako nejcennější součást národního kulturního dědictví. Za shromažďování, trvalé uchování (na centrálním datovém úložišti nebo lokálních datových úložištích) i zpřístupnění zdrojů mimo „jádro“ národního kulturního dědictví nesou odpovědnost (včetně finanční) resortně příslušná ministerstva, regiony, instituce atd. Tento model do značné míry kopíruje osvědčený model shromažďování, trvalého uchování a zpřístupňování tradičních dokumentů. Existence dvou velkých knihoven zřizovaných Ministerstvem kultury v centru systému je výhodou nejen s ohledem na možnou dělbu prací (která již v dílčích oblastech intenzivně probíhá) – jejich umístění skýtá do budoucna zároveň možnost dislokace datových úložišť do dvou poměrně vzdálených lokalit. Doplnění systému na principu regionálním a oborovém je u nás již dlouhodobě funkční a prověřené. I v těchto subsystémech existuje a bude existovat řada významných projektů. Vícezdrojové financování České digitální knihovny je nezbytnou podmínkou její životaschopnosti.

Česká digitální knihovna

Standardní a nestandardní zóna

Digitální zdroje a příslušná metadata, které vznikají v souladu mezinárodními standardy a/nebo jejich národními modifikacemi a interpretacemi, spadají do standardní zóny a je možné je zastřešit prostřednictvím národních a mezinárodních portálů a souborných katalogů. Mimo standardní zónu vzniká a existuje množství dalších digitálních dokumentů, které nelze ignorovat. Jedná se o digitální dokumenty, jejichž producenti nejsou z nejrůznějších důvodů schopni nebo ochotni respektovat standardy, ale i o dokumenty, které jsou svojí povahou natolik nové, že pro ně ještě standardy neexistují. I tyto dokumenty z nestandardní zóny může být žádoucí zastřešit prostřednictvím portálů a souborných katalogů. Absence standardů ovšem přináší značné limity v oblasti trvalého uchování i zpřístupnění, s nimiž je nutné počítat.

Závěr

Každý den nenávratně zmizí část dokumentů, které jsou součástí našeho národního kulturního dědictví. Jedná se o tradiční dokumenty vytištěné na kyselém papíře, které se postupně rozpadají, a/nebo

dokumenty opotřebované užíváním. Stále více se jedná i o dokumenty publikované na internetu, které se v čase mění nebo mizí.

Vyspělé země ostatních kontinentů (Austrálie, Amerika, Asie) si toto riziko uvědomily dříve než Evropa a jejich vlády vyčlenily nemalé prostředky na záchranu a zpřístupnění tradičních i digitálních dokumentů. V poslední době vzniká řada iniciativ a doporučení v této oblasti i v Evropě. **Iniciativa Komise evropských společenství** ze 30. září 2005 známá od názvem **i2010: Digitální knihovny** hovoří velmi jasnou a naléhavou řečí a apeluje na vlády členských zemí, aby podpořily urychlení digitalizace, zvýšily dostupnost informací a zajistily dlouhodobé uchování digitálního obsahu. Předkládaná Koncepce trvalého uchování knihovních sbírek tradičních a elektronických dokumentů v knihovnách ČR do roku 2010 velmi dobře koresponduje s výše uvedeným kontextem.

O autorce

PhDr. Bohdana Stoklasová, ředitelka úseku novodobých fondů a služeb, Národní knihovna České republiky

PhDr. Bohdana Stoklasová vystudovala obor knihovnictví a vědecké informace na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde rovněž získala doktorát filozofie. Po ukončení studia pracovala krátce v Ústřední technické základně ÚVTEI, v roce 1982 nastoupila do Národní knihovny ČR, kde prošla postupně různými útvary. Posledních 12 let pracuje ve vysokých manažerských funkcích této instituce. Jako ředitelka úseku novodobých fondů a služeb zodpovídá za každodenní provoz knihovny i rozvojové projekty a koncepce s ním související. Její publikační a přednášková činnost doma i v zahraničí je velmi bohatá, několik let vedla Bibliografickou sekci IFLA, v současné době je členem pracovní skupiny IFLA pro národní bibliografii.

Inteligentní dokumenty a formuláře v PDF

RNDr. Vladimír Strálka, Adobe Systems Incorporated

PDF – datový formát, který většina z Vás čtenářů zná. Každý z nás se s ním setká pokud dostává nějaké informace mailem nebo si je stahuje z internetu. Máme k němu různý přístup, jedni poněkud rozpačitý, druzí jej přijímají pozitivně až nadšeně. Tyto skupiny uživatelů jsou odděleny způsobem práce se získanou informací. Ti první se snaží informaci získat a pak ji nějak zpracovat nebo využít v jiných programech a je pro ně nepřijemné, že soubor s příponou PDF nelze jednoduše editovat, kopírovat a jinak upravovat. Navíc je potřeba si pro přečtení souboru do počítače stáhnout nějaký program „Reader“, což je další komplikace. Ti druzí naopak tyto vlastnosti zmíněného formátu vítají, to co publikují nemůže nikdo jednoduše měnit a po instalaci prohlížeče (který je zdarma) může jejich dokument přečíst každý nezávisle na tom, zda má instalovaný program, ve kterém dokument vzniknul a nezávisle na tom, s jakým operačním systémem počítač používá. Co to tedy vlastně to PDF je, co umožňuje a kde je vhodné je použít?

PDF je datový formát nahrazující papírový dokument a podporující takové zacházení a práci s dokumentem, které co nejvíce korespondují s klasickým papírovým dokumentem. Navíc díky tomu, že jde o elektronický dokument, může být obohacen o funkce, které klasické procesy spojené s papírovými dokumenty automatizují. Proč tomu tak je, zeptáte se. Je to jednoduché, zvykli jsme si během historie na určité pochody a procesy, na jejichž pozadí jsou papírové dokumenty. Naše myšlení, zákony, právo, organizační struktury, vzájemná komunikace mezi lidmi jsou nastaveny na to, že pokud má mít informace nějakou váhu, nějaký dlouhodobě, nezměnitelně a bezpečně uložený význam, tak ji dáme na papír, podepíšeme a někam pošleme nebo uložíme. A totéž chceme od elektronických informací. To, co většina z nás nyní řeší je, jak zabezpečit výše uvedené vlastnosti pro digitální formu informace, která je uložena v nějaké virtuální podobě v informačních systémech. Chceme, aby měla stejné parametry jako onen papír pokud hovoříme o jedinečné identifikaci, originálu, podpisu, nezměnitelnosti, bezpečnosti, archivaci, na druhé straně vyžadujeme, aby byla dynamická, dala se jednoduše poskytovat různým systémům a byla co nejrychleji dostupná tam, kde je třeba. Chceme využít toho, že je v digitální formě a je možno ji efektivně zpracovat, na druhé straně máme strach, aby právě díky tomu nebyla zneužitelná. Existují různé technologie výrobců software řešících tuto problematiku v různé míře a na rozdílné úrovni požadovaných parametrů. Jedním z takových řešení, které se dnes stávají standardem jak ve veřejném, tak i privátním sektoru, je právě PDF. Současné využití tohoto formátu jak jej většina z nás zná však neodpovídá jeho možnostem. Pojdme se proto na PDF podívat více zblízka.

Co PDF je a co určitě není? Předně hned na začátku odpovíme na jednu otázku vznášející se vždy nad diskuzemi o PDF, která zní: „Dá se PDF editovat?“ Odpověď je jednoduchá: „Nedá!“, a současně bychom měli dodat: „A ani to nemá jít“. Nikdo to nebyl účel PDF. Stejně jako když někomu pošlete něco na papíře, tak to nemůže změnit, ale může k tomu něco připsat (komentáře, poznámky), může něco zaškrtnout, může vyplnit volná políčka (pokud jde o formulář), může přidat razítko, podpis, přiložit další papír a spojit do složky, přilepit fotografii atd. A to vše s PDF naopak LZE! Navíc na straně toho, kdo primární dokument nevytváří, ale pouze přijímá, lze všechny tyto úkony provádět v již zmíněném programu „Adobe Reader“, který je zdarma dostupný na internetu (mimočodem je zjištěno, že jej dnes má instalováno asi 87 % uživatelů počítačů na celém světě, takže pokud pošlete dokument v PDF, tak máte velkou šanci, že s ním druhá strana bude schopna pracovat). Jediné co je k tomu potřeba je to, že autor PDF dokumentu musí tyto schopnosti pro Reader povolit.

Co tedy PDF je? PDF je datový formát reprezentující tzv. Inteligentní dokument. To znamená, že v sobě kombinuje vlastnosti jak „statického“ (papírového) dokumentu, tak i dynamické interaktivní vlastnosti známé z počítačových aplikací. PDF soubor má několik vrstev (viz Obr. 1.).

- **Prezentační vrstva** – umožňuje přenést a předat vysoce profesionální design dokumentu, identický s papírovým dokumentem a podporovaný profesionálními tiskovými technologiemi

- **Programová logika** – umožňuje vytvářet různé kontroly (např. ve formulářích), zajistit propojení s jinými systémy atd.
- **XML transport a schema** – vrstva umožňující přenášet informaci mezi systémy a uživatelem nebo mezi systémy navzájem.

Podívejme se nyní na jednu z nejčastějších problematik veřejné správy a jak ji inteligentní dokument umožní řešit. Tímto tématem je **Inteligentní formulář** – bez přehánění lze říct, že komunikace veřejné správy s občany a podniky je zajišťována formuláři. Formulář je prostředek, kterým veřejná správa publikuje co po druhé straně chce, v jakém kontextu, na druhou stranu slouží k získání informací od občanů, které jsou veřejnou správou zpracovávány a na jejichž základě zajišťuje veřejná správa služby občanům a podnikům. Formulář v PDF umožní:

Obr. 1

- **Různé způsoby vyplnění** – lze jej vyplnit *On-line*, při připojení k portálu nebo webu příslušného úřadu, *Off-line*, dokument si uživatel stáhne do svého počítače a vyplní jej až má potřebné údaje k dispozici a nemusí být připojen, *papír*, dokument je vytištěn a vyplněn jako klasický papírový formulář.
- **Různé způsoby zaslání zpět** – podle toho, jak je formulář vyplněn, může být zaslán úřadu zpět – buď přímo jako PDF dokument, je-li vyplněn elektronicky *On-line* nebo *Off-line*, papírově pokud je vyplněn *Off-line*, vytištěn a odeslán nebo vytištěn a vyplněn ručně a odeslán.
- **Kontrolu informací a případné výpočty** – v průběhu vyplnění formuláře mohou být implementovány různé kontroly a výpočty.
- **Elektronicky podepsat vyplněný formulář** – velmi důležitý je fakt, že to, co je podepsáno a odesláno, je celé PDF obsahující jak vizuální formu dokumentu, tak XML data, tedy vyplněný obsah. Na rozdíl od jiných technologií, kde jsou podepsána pouze data, zde jsou podepsána spolu s kontextem, ve kterém byla vyplněna.
- **Býti vyplněn pouze pomocí zdarma přístupného programového vybavení „Adobe Reader“ na různých platformách.**
- **Automatický přenos vyplněných XML dat** do informačního systému úřadu, kterému může předcházet nějaký kontrolní a schvalovací proces, formuláře vyplněné na počítači, vytištěné a zasláné na papíře je možno opatřit 2D čárovým kódem a tak automatizovat i jejich pořízení do informačního systému.
- **Předvyplnění formuláře** – po identifikaci uživatele mohou být známá data již předvyplněna a potom ponechána nebo změněna.
- **Vytvářet mezinárodně uznávané formuláře** – podporované legislativou EU a většiny dalších států.

Zmíněný příklad ukazuje na jedno z využití Inteligentního dokumentu PDF ve veřejné správě. Záměrně zde nezmiňuji další, jelikož možností nasazení se současnými nebo chystanými informačními systémy jsou velmi široké a nemohou být obsahem jednoho článku. Technologie Adobe (tedy PDF) navíc nijak nevyklučuje využívání dosavadních systémů. Naopak, rozšiřuje jejich funkčnost o velmi efektivní standardizovanou komunikační platformu, poskytující veřejnosti jak nejmodernější způsoby komunikace, tak i ty plně tradiční, bez nároku na zakoupení software z jejich strany. To je velká příležitost pro to, aby investice do informačních technologií prováděné veřejnou správou byly opravdu využívány co největším počtem občanů a nesloužily jen hrstce těch „technicky zdatných“.

Praktické poznatky ze zavádění systému „Komunikace občana s úřadem“

RNDr. Petr Šubrt, Ing. Jiří Bříza, CSc., aplis.cz.

Řešení pro zvýšení spokojenosti občanů se službami veřejné správy a zefektivnění funkcí úřadu především při vyřizování agend plynoucích z řešení životních situací jednotlivých občanů.

Společnost aplis.cz, a. s., je jedním z řešitelů projektu Informačního systému pro komunikaci občana s úřadem, který je v současné době realizován statutárním městem Ostrava. Cílem tohoto příspěvku je ve zkratce popsat základní rysy projektu a shrnout dosavadní zkušenosti z jeho realizace.

Základní filosofií projektu je zlepšení podmínek občanů a podnikatelských subjektů, které vstupují v interakci s úřadem, který je v tomto případě reprezentován Magistrátem města a úřady městských obvodů, kterých je v Ostravě 24. Proto první věc, která překvapí dodavatele, který nemá praktické zkušenosti z municipalit, je, že každý z těchto subjektů má vlastní politickou reprezentaci a tudíž na vztahy holdingového charakteru, na které je zvyklý z průmyslové sféry, může velmi rychle zapomenout. Naštěstí má zadavatel správné „politiky“ i na úřednických místech, takže je celý projekt interně poměrně dobře projednán a se závažnějšími problémy tohoto typu jsme se doposud nesetkali, a to i přesto, že je před volbami. Uvidíme dále.

Už ze zadávací dokumentace bylo patrné, že zadavatel má poměrně jasnou představu o tom, co od projektu očekává. Poměrně zřetelně si uvědomuje reálnou situaci, kdy skutečně integrované řešení, které by pokrývalo celou problematiku chodu města, na trhu v současné době není, a proto klade hlavní důraz v zadání na integraci stávajících řešení (poměrně heterogenní směs různých informačních systémů) a jejich propojení/prezentaci prostřednictvím moderních komunikačních kanálů, které jsou v tomto případě zastoupeny moderním call centrem, webovým portálem, SMS serverem a samozřejmě elektronickou poštou. Tyto komunikační kanály pak mají klientům zadavatele zprostředkovat relevantní informace o stavu, ve kterém se nachází jeho podání, objednat se k projednávání a v případech, kde to legislativa umožňuje, vyřešit celou agendu z tepla obývacího pokoje, což se bude obyvatelům Ostravy po zkušenostech z letošní zimy jistě velmi líbit.

Zadání projektu bylo skutečně poměrně hodně propracované a bylo zřejmé, že zadavatel si je vědom ošidnosti takového řešení a ponechal si v podmínkách několik únikových cestiček pro případ, že by se řešení nevyvíjelo správným směrem. Jako dodavatelům se nám proto poněkud hůře dýchá, ale z profesního hlediska musíme ocenit dobrou práci zadavatele. Jedinou a podle našeho názoru významnou chybou zadání je příliš striktní formální definice požadavků na některé dílčí výstupy z projektu, která dodavateli svazuje ruce při použití vlastních metodik a některé popisné fáze zbytečně protahuje. Proto bychom se u případných následovníků statutárního města Ostravy přimlouvali za to, aby kladli větší důraz na věcnou stránku. Vzhledem k tomu, že statutární město Ostrava bylo poměrně úspěšné při získávání finančních prostředků ze Společného regionálního operačního programu, nám však nezbyvá nic jiného, než se těmto požadavkům přizpůsobit.

Kromě vlastní komunikace s klienty se zadavatel snaží vyřešit i vnitřní organizaci práce. Základním předpokladem celého řešení je jednotná fronta práce, kde jsou shromažďovány jednotlivé podání/požadavky a ty jsou pak prostřednictvím interního workflow distribuovány na konkrétní oddělení a pracovníky. Oběh papírových dokumentů se pak snaží minimalizovat v případech, kde to je technicky a legislativně možné, jejich digitalizací na vstupu a propojením s centrálním systémem pro správu dokumentu (DMS). Každá změna stavu v procesu, jako je např. přidělení podání konkrétnímu pracovníkovi, změna stavu či radostná událost, kterou nepochybně vyřízení podání je, bude klientovi sdělena prostřednictvím komunikačního kanálu, který si sám zvolil.

Informace o počtu úkolů/podání, době potřebné pro jejich zpracování, čekacích dobách, využití jednotlivých komunikačních kanálů a další informace, které mohou sloužit k zlepšení kvality poskytovaných služeb a optimalizaci zdrojů potřebných k jejich zajištění, budou vyhodnocovány v manažerském informačním systému, který je integrální součástí řešení.

Významnou složkou každého projektu jsou lidé. Není potřeba zdůrazňovat, že pouze na nich záleží, zda bude projekt úspěšný či nikoliv.

Na rozdíl od nás není většina pracovníků zadavatele, na kterých leží tíha implementace, uvolněna od svých běžných pracovních povinností, což na ně nepochybně klade mnohem větší nároky. Nebudeme zastírat, že jsme měli poměrně značné obavy, jak bude projekt vnímán ze strany uživatelů. V této fázi projektu však musíme říct, že jsme měli poměrně velké štěstí na personální obsazení klíčových uživatelů. Byli jsme překvapeni, že na pozicích vedoucích oddělení, kterých se projekt v této fázi týká, jsou poměrně mladí lidé, kteří dokáží předkládané řešení velmi dobře vstřebat, vyhodnotit a v rámci svých kompetencí rozhodnout resp. dohledat a dořešit. Projekt jako celek vnímají jako přínos a dílčí legislativní či praktická omezení, které vznikla jak z poptávky tak z nabídky, dokáží poměrně věcně vydiskutovat jak mezi sebou, tak i s dodavateli.

Pozitivní je, že ve vedení projektu na straně zadavatele pracují lidé, kteří mají praktické zkušenosti s implementací klíčových systémů v komerčním prostředí a kteří jsou naštěstí na projektové práci zcela uvolněni (téměř zcela). Díky jejich účasti a interní komunikaci v rámci týmů zadavatele tak například nemáme problémy s terminologií, požadavky jsou jasně formulovány a navrhované postupy jsou jasně transformovány do „úředničiny“.

Bohužel jsme upozorňováni, že tento stav nebude trvat věčně, protože ne zcela všichni koncoví uživatelé mají tyto vlastnosti a tento přístup. Nejčernější obavy vyvolávají zvěsti o tom, že mnozí z pracovníků mají problém se základním ovládním personálního počítače. Dá se proto očekávat, že pozitivní projektový duch bude časem vystřídán každodenní šedou realitou. Abychom zmírnili dopad neznalosti ovládním počítače, chceme s předstihem, mimo vlastní funkční školení, zařadit školení, které naučí koncové uživatele základnímu ovládním nového systému.

Na fóru, jakým ISSS bezesporu je, není potřeba připomínat, že značná část agend je zajišťována na centrální úrovni a pro jejich obsluhu v městě je potřeba přístup do centrálních aplikací. Nedílnou složkou projektu pak proto zůstává komunikace s příslušnými ministerstvy a dalšími úřady. V této fázi projektu se jedná především o Ministerstvo vnitra, Ministerstvo informatiky a v neposlední řadě o Úřad na ochranu osobních údajů. Navázání a zajištění komunikace s těmito subjekty je samozřejmě zcela v kompetenci statutárního města Ostravy. Stávající jednání lze doposud hodnotit jako věcná a poměrně přínosná.

Jádrum celého řešení jsou moduly Oracle Business Suite ve spojení s řešením abcSuite společnosti aplis.cz, které je podporováno technologiemi společností CISCO a Sun Microsystems. Při zavádění řešení eSMO do konkrétních podmínek Magistrátu města Ostravy se nevstupuje na zelenou louku, ale do prostředí řady funkčních aplikací, které podporují množství agend magistrátu. Není účelem narušovat funkčnost těchto aplikací, ale je nutné vytvořit účelné propojení eSMO s těmito agendami. Proto je implementována tzv. integrační vrstva, které zajišťuje komunikaci mezi těmito heterogenními systémy.

Konceptuálním základem řešení je servisně orientovaná architektura (SOA), která zajišťuje potřebnou flexibilitu při integraci jednotlivých systémů, a to jak na úrovni služeb, tak i procesů s nimi spojených. Dalším přínosem této koncepce je stálý přehled o probíhajících procesech v celém eSMO (prostřednictvím BPEL process manageru).

Implementačním základem tohoto konceptu je Oracle BPEL Process Manager, který je praktickým řešením praktického řešení SOA integrací. Nabízí grafický editor pro práci s BPEL procesy a organizuje provozní prostředí, tj. monitoring a auditing jednotlivých procesů.

Součástí řešení integrační vrstvy eSMO je tvorba tzv. konektorů jednotlivých zapojovaných aplikací. Tyto konektory mají za úkol jednotlivé aplikace připravit pro zapojení do integrační vrstvy, tj. „zabalit“ jejich vnější funkcionalitu do podoby webové služby (WS). Cílem je převést žádosti i odpovědi na ně do sady standardizovaných XML dokumentů, které budou charakteristické pro služby dané aplikace.

Pro dodavatele jednotlivých aplikací je zvládnutí této technologie výhodné, protože standardizuje komunikaci jejich aplikací s okolím a umožňuje začlenění jejich funkcionality do potenciálně dalších rozsáhlých systémů.

Pro uživatele je podstatný fakt podpory samostatných funkčních modulů (aplikací), kdy změny v jedné z aplikací se promítají do dalších aplikací minimálním způsobem.

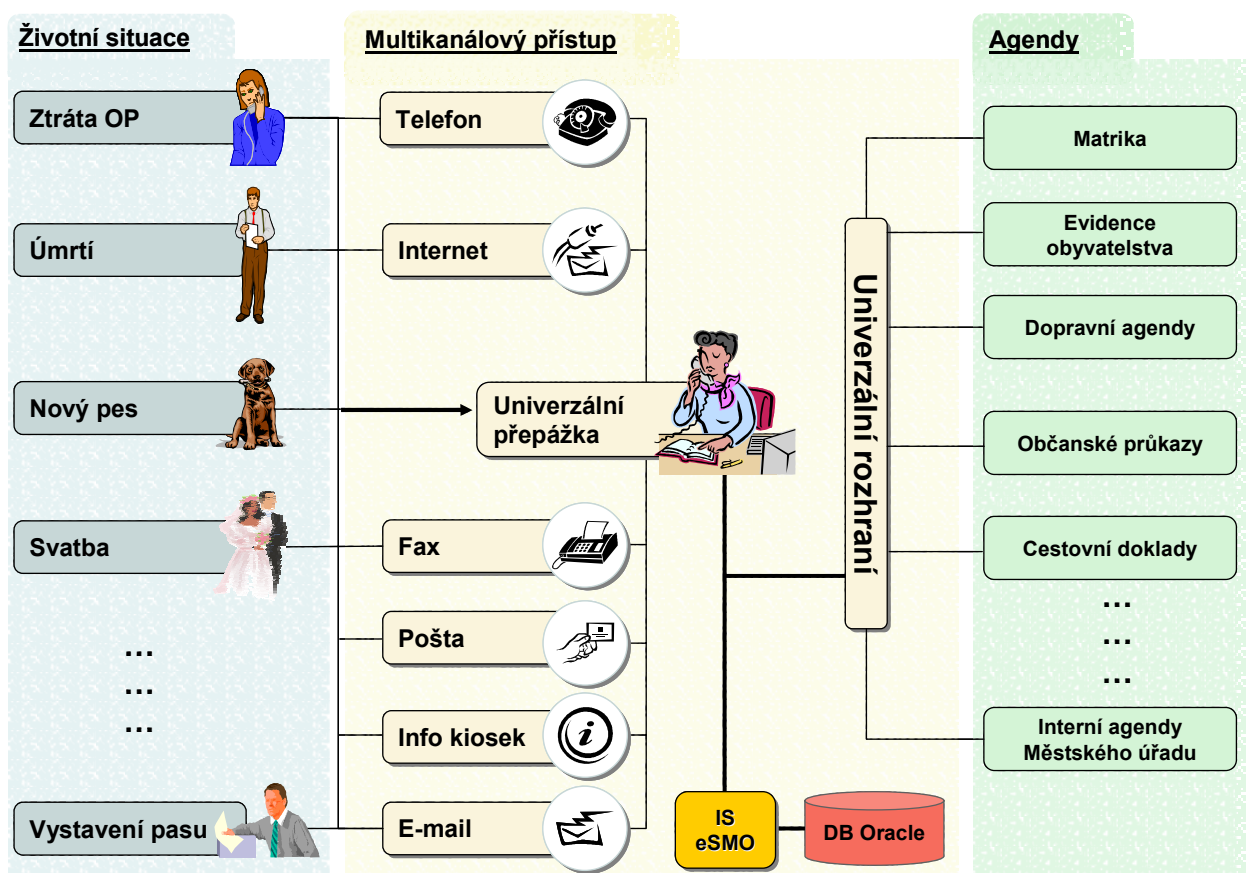
Větší podrobnosti o celkovém řešení se můžete dozvědět na prezentaci naší společnosti zde na konferenci a také na konferenci Informatizace veřejné správy, které se koná 4. května v Ostravě.

Stručně o projektu Komunikace občana s úřadem

Cílem projektu je vyřešit komunikaci občana s úřadem bez nutnosti dílčího jednání s jednotlivými úředníky vyřizující své agendy.

Toho je dosaženo komplexním technologickým a softwarovým řešením, které standardizuje komunikaci s občanem na jedné straně a na druhé straně řeší propojení se stávajícími aplikacemi dílčích agend. Komunikace s občanem je řešena jako vícekanálová, kdy občan může nejenom objednat a přijít vyřídit na přepážku svoje konkrétní požadavky, ale obdobně může být obslužen i přes webový portál nebo call centrum. Podstatou je proaktivní nabízení informací jak obsluhujícím úředníkům, tak i občanům, kteří se rozhodnou se sami obsloužit. Celkové řešení tak významně usnadňuje styk občana s úřadem a vytváří základ pro reálnou spokojenost občanů s činností úřadů.

Základní schéma fungování systému Komunikace občana s úřadem

Technologie a aplikace použité v systému Komunikace občana s úřadem

Projekt eSMO je velmi komplexní projekt. Jako takový je v něm obsaženo celá řada technologií a aplikací. Mezi nejvýznamnějšími komponenty je zapotřebí vyjmenovat databázové prostředí Oracle, integrační prostředí Oracle iAS BPEL, aplikační prostředí aplis abc Suite a Oracle Citizen Interactive Center, technologickou platformu Sun Microsystems SPARC HW a Java Enterprise System SW a Cisco IP call centrum.

Projekt EULIS plus a účast ČÚZK

Ing. Vít Suchánek, ředitel odboru informatiky, Český úřad zeměměřický a katastrální

Úvod

Projekt EULIS plus je projektem konsorcia několika států, které předložily EK žádost o financování tohoto projektu v rámci programu eTEN. Projekt EULIS plus má za účel zjistit rozšiřitelnost předcházejícího projektu EULIS – European Land Information Service – Evropská pozemková informační služba – do některých nových členských zemích EU. Příspěvek popisuje úlohu projektu EULIS v kontextu zprostředkování nadnárodního přístupu k informacím o pozemcích, úkoly, které budou řešeny v projektu EULIS plus, stav příprav tohoto projektu a jeho očekávaný časový průběh a hodnotí připravenost ČR z hlediska účasti v tomto projektu.

Jednotný katastr EU – potřebný, ale vzdálený cíl

Ačkoliv katastr má nezastupitelnou roli v mnoha oblastech hospodářského života, nepodléhá v zemích EU společné legislativě a je v každé zemi uspořádán a řízen národními legislativami. Pro usnadnění společného finančního trhu, pro usnadnění volného pohybu kapitálu, např. pro zahraniční investice a poskytování hypoték, za něž je ručeno nemovitostí v jiné členské zemi a rovněž pro některé další programy EU, jako např. přeshraniční spolupráce a regionální rozvoj, jsou stát od státu rozdílné katastry a nutnost znalosti místního poměrů značnými komplikacemi. Nastíněné problémy jsou umocněny přistoupením dalších zemí k EU. Katastr rovněž nemá přímé zastoupení (řízení) v žádném orgánu EU. Podpory EU zpravidla směřují do oblastí zemědělství (Jednotná zemědělská politika – IACS, životní prostředí – směrnice ISNSPIRE), nikoliv do katastrů a zeměměřictví, které pro zmíněné oblasti poskytují zdrojová data. Pokrok v ICT technologiích a digitalizace katastru dává technické předpoklady k šíření katastrálních informací i přes hranice států. Avšak zřízení jednotného, harmonizovaného katastru není triviální záležitostí a je podmíněno primárně sjednocováním legislativ (rozdílné definice nemovitostí, sjednocování katastrů není možné bez sjednocování v oblasti pozemkových knih, vedených v řadě členských států EU, existuje rozdílná míra záruk za registraci vlastnictví, poskytovaných jednotlivými státy apod.). Jednotný, harmonizovaný katastr je v současné době předmětem zájmu mnoha mezinárodních organizací, působících v oblasti správy půdy a zeměměřictví, například UN ECE WPLA, která publikovala UNECE Guidelines on Real Property Units and Identifiers – Směrnice o jednotkách nemovitostí a jejich identifikátorech. Avšak směřování k jednotnému katastru je všech organizací v počátečním stadiu, a cesta k němu, pokud se cíle vůbec dosáhne, bude dlouhodobá a komplikovaná. Proto považujeme projekt EULIS, který respektuje daný stav rozdílných způsobů registrací nemovitostí a práv k nim v jednotlivých zemích a přesto umožňuje kvalifikované poskytování informací o pozemcích v nadnárodním měřítku, za správný a v současnosti za jediný realistický přístup.

Projekt EULIS

Projekt EULIS byl v letech 2002 až 2005 řešen konsorciem katastrálních služeb z 8 zemí (Švédsko, Nizozemí, Finsko, Litva, Norsko, Anglie a Wales, Skotsko, Rakousko), kdy byl vytvořen prototyp Portálu EULIS, který má být v těchto a některých dalších zemích uveden do provozu v letech 2006–7:

- Norsko, Švédsko a Nizozemí do 31. 1. 2006,
- Rakousko, Anglie a Wales, Litva a Island do 30. 6. 2006,
- Skotsko, Irská republika a Severní Irsko do 31. 10. 2006,
- Finsko do 31. 12. 2007.

Nejdůležitější rysy projektu EULIS:

- určen pro profesionální zákazníky,
- umožňuje on-line přístup,
- poskytuje informace o jednotlivých nemovitostech,

- přístup přes jednotný portál,
- na portálu jsou tzv. referenční informace, popisující jednotlivé systémy jak z hlediska právního, tak obsahující popis, vysvětlení národních informací, které je možno získat.

Součástí referenčních informací je též glosář, který obsahuje výklad asi 50 pojmů ve všech 8 národních jazycích dosavadního EULIS. Zadáání informací (zadávací obrazovky) jsou popsány v angličtině, výpisy informací se však poskytují v národních jazycích, ale Švédsko a Nizozemí poskytují výpisy i v angličtině.

Služby, které poskytuje EULIS a postup pro získání informací je možno popsat následovně:

- uživatel se přihlásí do národního systému poskytování informací, kde je autorizován a autentifikován (musí být právoplatným klientem národního systému),
- uživatel zvolí službu EULIS a je přihlášen na Portál EULIS, kde národní systém je považován za řádného uživatele (autentifikace uživatele se neopakuje, proběhla u národního systému). Portálu jsou poskytnuty informace o uživateli pro fakturační účely. Na Portálu jsou dostupné informace metadat o registrech, legislativě a způsobech transakcí nemovitostí.
- uživatel zvolí zdroj informací (jiný národní systém), které chce získat. EULIS portál je řádným klientem v národních systémech,
- uživatel získá potřebnou informaci. Národní systém poskytuje informace přes portál EULIS a vrací informace pro fakturaci,
- uživateli je zaslána faktura jeho národním systémem.

Přínos služby EULIS je tedy zejména v možnosti získat (ve všech národních jazycích EULIS) referenční informace, poskytující vysvětlení k získatelným národním informacím o pozemcích a právech k nim a dále v tom, že postačuje být klientem národního systému, zúčastněnému v EULIS, není potřeba stát se klientem systému, z něhož jsou požadovány informace. Fakturované částky odpovídají zdrojovému národnímu systému.

Projekt EULIS plus

Partnery konsorcia projektu EULIS plus jsou:

- Lantmäteriet – Národní pozemková služba Švédska,
- Maanmittauslaitos – Národní pozemková služba Finska,
- Norsk Eiendomsinformasjon as – Norské informace o nemovitostech, a. s.,
- Kadaster (Nizozemí),
- Státní podnik Centrum registrů (Litva),
- Státní pozemková služba (Lotyšsko),
- Hlavní úřad geodézie a kartografie (Polsko),
- Český úřad zeměměřický a katastrální,
- Úřad geodézie, kartografie a katastru Slovenské republiky,
- Verband Deutscher Pfandbriefbanken – Německá asociace hypotečních bank.

Prvých devět členů konsorcia jsou tedy národní pozemkové agentury, které vlastní informační systémy o nemovitostech a mají zkušenosti s poskytováním informací o nemovitostech.

Cílem projektu EULIS plus je vyšetřit, zda je možné zavést služby projektu EULIS do některých nových členských států EU, tzv. ověřovacích zemí, kterými jsou Lotyšsko, Litva, Polsko, Česká republika a Slovenská republika.

V ověřovacích zemích je třeba prověřit:

- národní legislativu,
- současné technické řešení,
- veřejný přístup k informacím,

- bezpečnost systému,
- potřeby a přání zákazníků,
- vyhlídky trhu s nemovitostmi a jeho možnosti.

Činnosti na projektu budou rozděleny do čtyř pracovních svazků (Work Package – WP) a jejich trvání je plánováno na 18 měsíců. Hlavní činnosti budou paralelně probíhat v pracovních svazcích 3 a 4:

- šetření národních podmínek jako je životaschopnost v rámci právních systémů, obsah služeb a technická proveditelnost za účelem zjištění, zda země mohou docílit požadavků standardu EULIS,
- testování komerční životaschopnosti EULIS na trzích ověřovacích zemí pomocí řady průzkumů a rozhovorů s možnými budoucími zákazníky EULIS.

Pracovní svazky **WP1 – Koordinace** a **WP2 – Popularizace** projektu budou probíhat pod vedením Švédska a v jejich rámci budou též uspořádány semináře k projektu a zřízena webová stránka projektu.

Pracovní svazek **WP3 – Ověření podmínek** bude probíhat pod vedením Nizozemí a činnosti se zaměří na:

1. Podmínky. EULIS projekt zřídil společnou základnu služeb EULIS, respektující odlišné podmínky v zúčastněných zemích (např. ochrana osobních dat, ochrana databází, veřejnost informací, zpoplatňování informací). Účelem bude studovat a identifikovat podmínky v ověřovacích zemích, identifikovat překážky v doručování informací jednotnou cestou a identifikovat možné změny v národních legislativách. Výsledkem bude stanovení faktoru, určujícího pro každou zemi možnost připojit se k EULIS.
2. Obsah služby. Bude ověřeno, zda informace z registrů jsou dostupné a zda obsah registrů v ověřovacích zemích splňuje EULIS standard. Bude prověřováno:
 - existující systém registru (katastr a/nebo pozemková kniha),
 - meta-data o registrech a jejich obsah,
 - legislativa vztahující se k převodům nemovitostí, závazné povinnosti a zodpovědnosti zúčastněných stran a úřadů,
 - jak lze kontaktovat zodpovědné úřady.
3. Technické ověření: Zjištění, zda neexistují technické překážky v připojení národních řešení k EULIS.
4. Přizpůsobení služby EULIS: Pokud bude zjištěna potřeba přizpůsobit stávající EULIS, bude to řešeno v tomto pracovním svazku.
5. Předvedení. Proveditelnost bude ověřena vývojem rozšířeného EULIS, zahrnujícího též ověřovací země.

Pracovní svazek **WP4 – Rozvinutí** bude veden Státním podnikem centrum pro registry z Litvy a Německou asociací hypotéčních bank:

Účelem WP4 je identifikovat budoucí trh, různé obchodní sektory a potřeby hráčů na trhu s nemovitostmi v ověřovacích zemích. Bude šetřena trvalá udržitelnost služby, všeobecné ekonomické výhody vývojem národních obchodních případů za účasti finančního průmyslu, realitního sektoru, investorů a právníkové profese. Výsledek rovněž bude indikovat jak postupovat dále po ověřovací fázi.

Analýza trhu a uživatelů bude provedena ve dvou krocích. V prvním bude zpracován model dotazníku. Ve druhém tento bude zaslán různým zákazníkům a aktérům na poli nemovitostí a bude sbírány jejich společné potřeby a přání. V závěrečné zprávě budou identifikovány a odhadnuty požadavky trhu.

Národní obchodní případy. Budou zpracovány případové studie za účelem identifikovat potenciální rozvoj trhu v pan-evropském kontextu pomocí využití registrů o nemovitostech. Budou využity výsledky analýz trhu spolu s odhady budoucího užití a investic pro jednotlivé obchodní případy ve všech ověřovacích zemích. Obchodní případy budou analyzovat obchodní prostředí z hlediska

potencionálního trhu a účastníků z veřejného i soukromého sektoru a analýzy náklady / přínosy. Obchodní případy také zahrnou situace, kdy investoři a finančníci z jiných evropských zemích chtějí investovat v určité zemi a odhadly celkových ekonomických účinků.

V závěrečné zprávě budou navržena doporučení pro úspěšné obchodní rozvinutí v ověřovacích zemích.

Doba trvání projektu EULIS plus bude 18 měsíců od podpisu smlouvy s EK. Do šesti měsíců musí být připraven pilotní systém pro další ověřování služby.

Současný stav projektu EULIS plus

Byl vyhotoven technický projekt, který byl na tzv. vyjednávacím jednání s EK projednáván dne 13. 12. 2005. Projekt má téměř jistotu schválení EK, z vyjednávacího jednání však vzešly připomínky, které byly zapracovány do upravené verze technického projektu, předložené EK k 31. 1. 2006. Nebudou-li další připomínky ze strany EK, očekává se podpis smlouvy a start projektu nejpozději k 1. 4. 2006.

Závěr – zhodnocení pozice ČÚZK z hlediska účasti v projektu EULIS plus

Výchozí podmínky pro úspěšnou účast ČÚZK a tým ČR v projektu EULIS plus považují za velmi dobré zejména vzhledem k následujícím skutečnostem:

- Katastr nemovitostí ČR zahrnuje též vedení právních vztahů k nemovitostem, to znamená, že všechny potřebné informace jsou soustředěny v jediném informačním systému.
- Informační systém katastru nemovitostí („ISKN“) zajišťuje jednotnost informací pro celé státní území a je provozován od roku 2001. Centrální databáze ISKN obsahuje vždy aktuální informace – ne starší než 2 hodiny.
- Dálkový přístup ke katastrálním informacím pomocí internetu – „DP ISKN“ je provozován též od roku 2001 a v současné době úspěšně a s rezervami zvládá více než 7000 klientů (mimo resort ČÚZK). Architektura DP ISKN poskytuje dobré technické podmínky pro propojení s Portálem EULIS.

Přes tyto příhodné výchozí podmínky existuje řada oblastí, kterým bude muset být věnována ze strany ČÚZK zvláštní péče v rámci projektu EULIS plus. Patří sem zejména:

- Prověření legislativy, ochrany osobních dat, ochrany databází, veřejnost informací a zpoplatňování informací. Řešení rozporu v tom, že EULIS je určen pouze pro profesionální zákazníky, kdežto klientem DP ISKN může být obecně kdokoliv.
- Příprava referenčních informací a metadat o ISKN.
- Technická realizace připojení k portálu EULIS plus a nezbytné úpravy aplikace DP ISKN, mimo jiné z hlediska zadávání požadavků v angličtině.
- Průzkumy a analýzy trhu a uživatelských potřeb a zpracování obchodních případů. Trvalá udržitelnost služby EULIS plus v ČR.

O autorovi

Ing. Vít Suchánek, ředitel odboru informatiky, Český úřad zeměměřický a katastrální.

Od roku 1996 ředitel odboru informatiky, jehož základním úkolem byla výstavba informačního systému katastru nemovitostí a v současné době je rozvoj tohoto systému a dále výstavba registru územní identifikace, adres a nemovitostí. V letech 1991 až 2000 působil rovněž v oblasti implementace různých projektů zahraniční pomoci. Od listopadu 2005 je členem výboru UN ECE Working Party on Land Administration – Pracovní skupiny pro správu půdy při Evropské hospodářské komisi OSN.

Národní strategie informační bezpečnosti ČR

Mgr. Marie Svobodová, odborný pracovník v oblasti bezpečnosti ISVS, Ministerstvo informatiky ČR

Ministerstvo informatiky jako koordinátor rozvoje informačních systémů veřejné správy a budování e-Governmentu si klade za hlavní cíle v oblasti bezpečnosti vytvoření koncepčního rámce, a to formou strategických dokumentů a legislativy pro oblast informační bezpečnosti veřejné správy, dále bezpečného zavádění informačních technologií do činnosti veřejné správy, a v neposlední řadě i podporu zabezpečeného elektronického styku veřejné správy se subjekty vně i mimo veřejnou správu, a zvyšování počítačové gramotnosti, které zahrnuje i povědomí o nutnosti informační bezpečnosti.

Základním strategickým dokumentem pro oblast informační bezpečnosti je Národní strategie informační bezpečnosti ČR, která byla schválena usnesením vlády č. 1340 ze dne 19. října 2005.

Národní strategie informační bezpečnosti ČR byla vypracována na základě úkolu, který byl formulován v dokumentu „Státní informační a komunikační politika: eČesko 2006“. Bezprostředně se váže na vládou schválený dokument „Bezpečnostní strategie ČR“ a byla zpracována v souladu s legislativou ČR a předpisy EU pro oblast informační bezpečnosti. Strategie se primárně obrací na veřejnou správu, ale obsahuje i doporučení vhodná pro soukromý sektor.

Jde o základní „zastřešující“ dokument, který musí veřejná správa brát v úvahu při tvorbě politik, směrnic, metodických pokynů, pravidel, příruček apod.

Účelem NSIB ČR je prosazovat zavádění nejlepší praxe a spolupráce všech subjektů společnosti při správě a budování důvěryhodných informačních a komunikačních systémů. Současně stanoví role a zodpovědnosti centrálních orgánů veřejné správy k podpoře ochrany informací.

Národní strategie informační bezpečnosti ČR stanovuje 6 prioritních oblastí v budování informační bezpečnosti v ČR:

- řízení informační bezpečnosti a řízení rizik,
- znalosti o informační bezpečnosti,
- národní a mezinárodní spolupráce v oblasti informační bezpečnosti,
- používání nejlepší praxe v oblasti informační bezpečnosti,
- ochrana lidských práv a svobod,
- konkurenceschopnost české ekonomiky.

Každá prioritní oblast obsahuje strategický cíl a v rámci jednotlivých strategických cílů jsou uvedena opatření, jejichž realizací budou naplněny jednotlivé cíle. Jednotlivá opatření obsahují aktivity, které budou rozpracovány do samostatných projektů, respektive úkolů, které budou předmětem připravovaného Akčního plánu k NSIB ČR.

Strategický cíl 1

Zlepšení řízení informační bezpečnosti a řízení rizik obsahuje následující opatření:

- Zavedení nejlepší praxe do systémů řízení informační bezpečnosti.
- Soustavné monitorování hrozeb.
- Realizace systému včasného varování a reakce.
- Monitorování účinnosti navržených protiopatření.
- Zlepšení informační bezpečnosti orgánů veřejné správy.
- Ochrana kritické informační infrastruktury státu.

Strategický cíl 2

Rozvoj znalostí o informační bezpečnosti obsahuje opatření:

- Zvyšovat povědomí o informační bezpečnosti, bezpečnostních rizicích a možnostech obrany u občanů, subjektů komerční a nekomerční sféry a orgánů veřejné správy.
- Zavést školicí a vzdělávací programy.
- Podpořit celkový program národního povědomí o informační bezpečnosti.
- Zvýšit efektivnost školicích programů.

- Zvýšit povědomí uživatelů o důležitosti užívání bezpečnostně certifikovaných výrobků a služeb z oboru informačních a komunikačních technologií.

Strategický cíl 3

Podpora národní a mezinárodní spolupráce v oblasti informační bezpečnosti

- Realizace efektivní spolupráce a koordinace na národní úrovni.
- Realizace aktivní mezinárodní spolupráce.
- Zlepšení spolupráce při národní obraně proti informačním hrozbám.

Strategický cíl 4

Podpora používání nejlepší praxe v oblasti informační bezpečnosti

- Výměna zkušeností.
- Používání nejlepší praxe při budování informační bezpečnosti.
- Využívání standardizace.
- Zvyšování uživatelské přívětivosti systémů.

Strategický cíl 5

Podpora ochrany lidských práv a svobod

- Zajišťování legislativní ochrany základních lidských práv a svobod.
- Vytváření provozního prostředí zajišťujícího informační bezpečnost a ochranu soukromí.

Strategický cíl 6

Podpora konkurenceschopnosti české ekonomiky

- Podpora dostupnosti a použitelnosti informací.
- Monitorování a vyhodnocování legislativy a nejlepší praxe.
- Odstranění bariér.

Národní strategie obsahuje 2 přílohy jejichž obsahem je:

- koordinace informační bezpečnosti ve veřejné správě, jejíž součástí je zřízení Výboru pro informační bezpečnost ČR k 1. 12. 2005, jako poradního orgánu ministryně informatiky, ve složení ze zástupců Ministerstva informatiky, Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva financí, Českého statistického úřadu, Národního bezpečnostního úřadu, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Policie České republiky, Úřadu vlády, Úřadu pro ochranu osobních údajů, Asociace krajů České republiky a Svazu měst a obcí České republiky, a stanovení jednotlivých aktivit NSIB ČR a subjektů odpovědných za jejich naplňování. Účelem těchto opatření je koordinace, vývoj a realizace cílů Národní strategie informační bezpečnosti ČR.
- seznam norem týkajících se informační bezpečnosti a 12 doporučení pro řízení informační bezpečnosti.

Použitá literatura

Národní strategie informační bezpečnosti ČR. + 2 přílohy. Zveřejněno na www.micr.cz

O autorech

Mgr. Marie Svobodová, odborný pracovník MIČR v oblasti bezpečnosti ISVS.

Původním povoláním redaktorka v TESLA – VÚST A.S. Popova (časopis TESLA elektronika a publikace v oblasti elektrotechniky), později zástupce šéfredaktora časopisu pro informační profesionály, vedoucí pracovník oddělení propagace (Národní informační středisko ČR). Zástupce ředitele odboru bezpečnosti IS (Úřad pro státní informační systém). Nyní odborný pracovník pro oblast bezpečnosti ISVS (podíl na přípravě koncepčních a strategických dokumentů) na Ministerstvu informatiky ČR.

Modelové požadavky na správu elektronických dokumentů

Mgr. Blanka Szunyogová, metodik spisové služby, Ministerstvo vnitra ČR

Vznik a vývoj specifikace MoReq

Projekt IDA MoReq (modelové požadavky na správu elektronických dokumentů) byl zahájen v roce 1999 s cílem vyvinout vzorovou specifikaci funkčních požadavků na správu elektronických dokumentů. I když byla vyvinuta s expertizou z několika evropských zemí, měla by být použitelná nejen v Evropské unii, ale i ve všech ostatních zemích, kde jsou vyžadovány systémy na správu elektronických informací. Standard MoReq¹³ zavedla jako závazný pro své systémy firma IBM stejně tak jako Evropská komise.

Vznik této normy je úzce spojen s existencí Fóra DLM – organizace, která se zabývá všemi aspekty nakládání s dokumenty v digitální podobě¹⁴. Právě fórum jako první rozpoznalo potřebu komplexní specifikace funkčních požadavků na správu elektronických dokumentů. Model těchto funkčních požadavků – MoReq – vznikl v rámci programu komisariátu Evropské komise IDA (Interchange of data between administrations – vzájemná výměna dat mezi exekutivami). Práce na projektu IDA MoReq začaly v roce 2000 (po veřejné soutěži v r. 1999) a skončily počátkem roku 2001. Vývoj byl svěřen malé skupině odborných poradců z Cornwell Affiliates, s. r. o, pod vedením skupiny odborníků z několika zemí. Výsledky ověřovalo několik organizací ze soukromého i veřejného sektoru. Standard byl prezentován na 3. multidisciplinární konferenci Fóra DLM v Barceloně v roce 2002.

MoReq ukazuje, jak vzájemně souvisejí systémy ukládání dokumentů, soubory, záznamy atd. Platí to jak pro elektronické, tak pro hybridní soubory dokumentů (tj. soubory obsahující elektronické i papírové dokumenty). MoReq předpokládá, že tento model a funkční požadavky budou realizovány v konkrétních systémech elektronické spisové služby (ERMS – Electronic Records Management Systems). Nespecifikuje však vlastní ERMS – pouze to, co by měly tyto systémy dělat. Konkrétní podoba ERMS závisí na každém uživateli. MoReq také obsahuje souhrnný model metadat pro správu dokumentů.

MoReq je obecně použitelná a modulární specifikace. To znamená, že uživatel může přidat další funkce závažné pro řešení konkrétní situace. Rovněž může z modelu odstranit volitelné aspekty, podle vlastních potřeb. Jiné požadavky, např. elektronické podpisy, uchovávání dokumentů v digitální podobě a hybridní soubory, jsou v tomto modelu také řešeny.

Tato specifikace spojuje přednosti práce s použitím prostředků informačních a komunikačních technologií s teorií spisové služby, přičemž zahrnuje například skupiny a druhy dokumentů, evidenci dokumentů, jejich historii, metadata i jiné související technologie. Standard pokrývá široký rozsah potřeb – pro různé země s různými strukturami a s různými typy dokumentů. Je spíše míněn jako model než jako norma pro nejrůznější konkrétní ERMS. Rozličné oblasti činnosti, různá měřítka, různé typy organizací a jiné faktory mohou přinášet další specifické požadavky.

Výsledky projektu IDA jsou snadno aplikovatelné a mají široké využití. Možnými zákazníky jsou:

- potenciální i skuteční uživatelé systémů elektronické spisové služby (tj. každý, kdo vypisuje veřejnou soutěž na pořízení ERMS nebo každý, kdo jej má interně vyvinout);

¹³ **European Commissions.** *MoReq : Model requirements for the management of electronic records : MoReq specification.* Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2001. 94 s. ISBN 92-894-1290-9

¹⁴ Fórum DLM vzniklo v roce 1994 (srv. závěry Rady EU (94/C 235/03) ze 17. června 1994, týkající se větší spolupráce v oblasti archivů), původně jako místo střetávání specialistů z oblasti veřejné správy, archivnictví, výzkumu, průmyslu výpočetní techniky a zainteresovaných nevládních organizací. Organizace se zabývá všemi aspekty nakládání s dokumenty v digitální podobě (zkratka DLM je nyní interpretována jako Document Lifecycle Management – Správa životního cyklu dokumentů). V současné době má tato organizace status EEIG (European Economic Interest Group) v rámci Evropské unie.
<http://www.dlm-network.org>

- školicí organizace;
- akademické instituce;
- dodavatelé a vývojáři systémů elektronické spisové služby;
- zajišťovatelé služeb pro správu dokumentů; a
- potenciální uživatelé externě nakupovaných služeb pro správu dokumentů.

Kopie MoReq jsou volně k dispozici pro stažení a použití na webových stránkách IDA: <http://www.europa.eu.int/ispo/ida>

Účel a rozsah specifikace

Specifikační požadavky obsažené ve standardu jsou určeny pro použití v organizacích jak veřejného, tak soukromého sektoru, které si přejí zavést ERMS nebo které chtějí posoudit možnosti svých již existujících ERMS. I když se soustřeďuje na praktické požadavky, specifikace uznává, že pro úspěch ERMS jsou jako u každého informačního systému zásadní nefunkční vlastnosti. Tyto nefunkční vlastnosti jsou však v různém prostředí nesmírně odlišné. Proto jsou popsány pouze v nástinu.

Jiné úzce související požadavky jako správa dokumentů a elektronická správa fyzických dokumentů (např. papírové dokumenty a mikrofilmy) jsou rovněž řešeny, ale méně detailně. Specifikace např. zahrnuje směrnice k požadavkům na správu fyzických dokumentů; nezahrnuje však všechny podrobnosti a funkce spojené se sledováním fyzického umístění, označení čárkovým kódem atd. Související problémy jako digitalizace a jiné prostředky k vytvoření elektronických dokumentů jsou nad rozsah této specifikace. Standard se obdobně nezabývá praktickým zaváděním ERMS.

Vznik této specifikace vychází z předpokladu, že uživatelé ERMS jsou nejen správci systému nebo archiváři, ale všichni zaměstnanci, kteří používají ERMS jako součást své každodenní práce při tvorbě, přijímání a vyhledávání dokumentů.

Jelikož tato specifikace obsahuje ‚vzorové‘ požadavky, je navržena tak, aby byla obecně použitelná. Nezabývá se žádnými problémy konkrétních platforem nebo konkrétních sektorů.

Správa elektronických dokumentů je složitá, pro řádnou realizaci vyžaduje velké množství funkcí. Systém elektronické spisové služby vyhovující těmto potřebám vyžaduje specializovaný software. Tento software se může skládat ze specializovaného balíku, z řady integrovaných balíků, ze zákaznického softwaru nebo některých kombinací; a ve všech případech bude existovat potřeba doplňujících ručních procedur a metod správy. Povaha ERMS se bude od organizace k organizaci lišit. Specifikace MoReq nikterak nepředvídá povahu jednotlivých řešení ERMS. Uživatelé této specifikace budou muset rozhodnout, které z funkčních požadavků budou realizovat.

Struktura standardu

Standard MoReq obsahuje

- vlastní přehled požadavků na systémy elektronické spisové služby,
- schéma věcných skupin a druhů dokumentů,
- požadavky na evidenci a vyhledávání dokumentů,
- historii dokumentů,
- zajištění kontroly, autenticity a bezpečnosti dokumentů,
- požadavky na systém hodnocení a výběru dokumentů,
- požadavky na zobrazení a výstupy ze systémů ERMS,
- požadavky na administrativní funkce,
- požadavky, které neovlivňují funkčnost systému ERMS,
- shodu s jinými modely metadat (dublinské jádro a pittsburský model),
- požadavky na dlouhodobé uchovávání dokumentů v digitální podobě,
- přehled norem a standardů,
- bibliografii.

Význam a omezení této specifikace

Jak je v tomto rámci vysvětleno, tato specifikace se pokouší pokrýt široký rozsah požadavků – pro různé země, v různých odvětvích a s různými typy dokumentů. Široký rozsah je záměrný; vede však k významnému omezení, totiž že tato jediná specifikace nemůže představovat model, který přesně bez úprav pokryje stávající podmínky. Různé země mají své odlišné tradice, názory a regulační požadavky na správu dokumentů. Ty budou muset být v některých případech vzaty v úvahu při aplikaci této specifikace vzorových požadavků, zejména při jejich použití k upřesnění nového systému.

Tento model rovněž nezahrnuje praktické aspekty správy dokumentů. Specifikace záměrně řeší pouze možnosti, vyžadované pro správu elektronických dokumentů počítačovým softwarem. Vyhýbá se diskusi o filosofii správy dokumentů, archivní teorii, rozhodování, kontrole správy atd.; tyto problémy jsou dobře zpracovány v jiné literatuře. Specifikace na několika místech uvádí, že určité funkce musí být omezeny na správce. To neznamená, že správci musí činit rozhodnutí o zásadách, pouze že musí být jedinými uživateli, které organizace zmocní k jejich provádění pomocí ERMS.

Referenční publikace

Tato specifikace byla připravena s odkazem na následující současné specifikace a referenční vzory.

Odkaz	Název a vlastnictví nebo pramen	Odkaz na WWW nebo podrobnosti k publikaci
	Dublin Core Metadata Element Set, Version 1.1: reference description Dublinské jádro základních prvků metadat, verze 1.1, referenční popis	http://purl.oclc.org/dc/documents/rec-dces-19990702.htm nebo http://mirrored.ukoln.ac.uk/dc/
	Functional Requirements for Electronic Records Management Systems (GB Public Record Office) Funkční požadavky na systémy k vedení elektronické spisové služby (Národní archiv VB)	http://www.pro.gov.uk/recordsmanagement/eros/invest/default.htm
	Functional Requirements for Evidence in Record Keeping (US University of Pittsburgh) Funkční požadavky na ověřování při správě dokumentů (Pittsburská universita, USA)	http://www.lis.pitt.edu/~nhprc/
	Guide for Managing Electronic Records from an Archival Perspective (Committee on Electronic Records, International Committee On Archives, ICA Study 8) Příručka ke správě elektronických dokumentů z pohledu archivu (Výbor pro elektronické záznamy, Mezinárodní archivní výbor, studie 8 ICA).	http://data1.archives.ca/ica/cer/guide_0.html
	Code of Practice for legal admissibility and evidential weight of information stored electronically (British Standards Institution) Soubor zásad k právní přípustnosti a průkazné váze elektronicky uložených informací (Britský ústav pro normy)	Vydal: British Standards Institution (www.bsi-global.com) as BSI DISC PD 0008
	Guidelines on best practices for using electronic information (DLM Forum) Směrnice k nejlepším postupům při využívání elektronických informací (Fórum DLM)	http://europa.eu.int/ISPO/dlm/documents/guidelines.html
	ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition (Committee on Descriptive Standards, International Council on Archives) ISAD(G): Základní mezinárodní standard archivních popisů (Výbor pro popisné standardy, Mezinárodní archivní výbor), druhé vydání	http://www.ica.org/cgi-bin/ica.pl?04_e
	The Preservation of the Integrity of Electronic Records (UBC-MAS Project)(University of British Columbia) Uchování neporušenosti elektronických dokumentů (Projekt UBC-MAS) (Univerzita Britské Kolumbie)	http://www.slais.ubc.ca/users/duranti/

	Records Management, ISO 15489 (International Organization for Standardization) Správa dokumentů, ISO 15489 (Mezinárodní organizace pro standardizaci)	Má vydat International Organization for Standardization; v době napsání byla norma ve fázi návrhu mezinárodního standardu.
	Records/Document/Information Management: Integrated Document Management System for the Government of Canada - Request for Proposal - Requirements (RDIM)(National Archives of Canada) Správa dokumentů/dokumentů/informací: Integrovaný systém správy dokumentů pro kanadskou vládu – žádost o návrhy – požadavky (Kanadský národní archiv)	původně zveřejněno v r. 1996 jako http://www.archives.ca/06/4rdims.pdf ; může být nyní nedostupné, viz také http://www.rdims.gc.ca/
	Standard 5015.2 "Design Criteria Standard For Electronic Records Management Software Applications" (US Department of Defense) Norma 5015.2 "Kritéria k návrhu normy pro softwarové aplikace pro správu elektronických dokumentů (Ministerstvo obrany USA)	http://jitic.fhu.disa.mil/recmgf/

Vývoj navazující specifikace MoReq 2

V současné době se v rámci Fóra DLM vytvořila pracovní skupina pro MoReq2, která má rozšířit funkční požadavky v celoevropském kontextu a vytvořit nové testovací schéma pro tyto systémy. V širším kontextu má pak podpořit aktivity ve všech zemích EU vedoucí k podpoře celostního řešení problematiky dokumentů v digitální podobě. Plánovaná norma MoReq2 má rozšířit požadavky na systémy v evropském měřítku a doplnit je o systémy testování a zpřístupňování, modelové spisové plány, metodiku uchovávání digitálních dokumentů a metadata. Z širšího pohledu má podpořit aktivity ve všech zemích, které vedou ke zlepšení správy dokumentů v elektronické podobě, integrovat postupně národní normy a udržet v platnosti existující normu MoReq. MoReq2 má mít pro vyšší flexibilitu modulární charakter, stále však má jít o soupis minimálních nutných požadavků. Norma má být integrována do systémů pro uchovávání obsahu (content management systems), do systémů pro správu neelektronických dokumentů a hybridních systémů, má zajišťovat spolupráci s existujícími systémy pro správu neelektronických dokumentů a hybridních souborů, existujícími systémy pro dekódování a digitální vodotisk, s distribuovanými systémy. Její součástí mají být případové studie, přílohou dokumentu pak jednotlivé národní normy. Většina z nich má být integrována do systému (ISO 15489, britská norma UK TNA 2002, německá DOMEA, nizozemské REMANO, norský NOARK, finský SAHKE). Součástí normy mají být testovací skripty umožňující hodnocení konkrétního softwaru.

Pracovní skupina pro tvorbu nové normy se sešla poprvé v říjnu 2004. Vyhodnocuje připomínky k existujícímu textu. Prozatím jich došlo 170 z 18 zemí. Skupina vytvořila tzv. Scoping Report Draft, zprávu hodnotící dosavadní výsledky i plány. Iniciovala diskusi o normě uvnitř Evropské komise, která normu zhodnotila v září 2005. V příštím roce bude na vytváření nové normy spolupracovat Evropská komise pro ITT. Předpokládá se, že bude hotova v roce 2007 a v následujícím roce bude komplexně testována.

O autorece

Mgr. Blanka Szunyogová, metodik spisové služby, MV ČR – odbor archivní správy.

V letech 1995–1997 dobrovolník v Library of Congress – výpomoc při zpracovávání bibliografie starých tisků, v letech 1998–2005 pracovnice Národní knihovny (Slovanské knihovny) – samostatný odborný knihovník, v letech 1999–2004 studium Filozofické fakulty UK – Ústavu informačních studií a knihovnictví.

Dátové štandardy pre verejnú správu

Ing. Arpád Takács, CSc., výskumný pracovník, Výskumný ústav spojov, SR

Úvod

Informačné systémy verejnej správy (VS) poskytujúce elektronické služby spravidla pochádzajú od viacerých dodávateľov. Ak chce štát v dlhodobom časovom horizonte dosiahnuť maximálnu kvalitu služieb a súčasne minimalizovať vlastné náklady na ich zavádzanie, mal by aktívne usmerňovať proces elektronizácie verejnej správy (e-government). Za významný nástroj usmerňovania možno považovať požiadavku, aby dodávatelia elektronických služieb používali otvorené štandardy, ako vyplýva aj z Európskeho rámca interoperability, ktorý vypracovala skupina IDA pri Európskej komisii. V konečnom dôsledku to vedie k výraznej úspore nákladov zo strany štátu a podpore súťaže na trhu dodávateľov elektronických služieb.

Technické a dátové štandardy

Štát by mal jasne deklarovať svoje požiadavky a predstavy týkajúce sa otvorených štandardov, a to najmä technických a dátových. Ako príklad dobrej praxe môže slúžiť Veľká Británia (www.govtalk.gov.uk), ktorá vypracovala na tento účel rámec interoperability e-GIF (e-Government Interoperability Framework). Jeho významnou súčasťou je aj katalóg technických štandardov TSC (Technical Standards Catalogue) a katalóg dátových štandardov GDMS (Government Data Standards Catalogue). Spôsob popisu štandardov v TSC a GDMS sa podstatne líšia. V TSC prevládajú najmä medzinárodné otvorené štandardy.

Technicky na popis preberaného medzinárodného a otvoreného technického štandardu stačí 6 položiek:

- Názov technického štandardu.
- Internetový odkaz (www) na technický štandard (odkaz na prvotný zdroj).
- Spôsob prebratia (informácie o spôsobe aplikácie v krajine vrátane trendov používania štandardu do budúcnosti).
- Stav štandardu v danej krajine (povinný, odporúčaný, sledovaný).
- Systémové začlenenie do nejakej skupiny štandardov (oblasť).
- Gestor za aplikáciu štandardu v krajine.

Popis dátového štandardu je podstatne zložitejší, pretože každá krajina ho musí vypracovať s ohľadom na svoj právny systém a vlastné zvyklosti. Pozrime sa naň podrobnejšie.

Technológie a dátové štandardy

Platné dátové štandardy sú základným predpokladom na interoperabilitu (vzájomnú súčinnosť) elektronických služieb verejnej správy. Na základe skúseností zo zahraničia sa interoperabilita v oblasti dát technicky dosahuje aplikáciou moderných internetových technológií, ako sú jazyk XML a XML schémy, ako aj moderným prístupom k analýze procesov (používanie modelovacieho jazyka UML).

Jazyk XML (EXtensible Markup Language) používa značky, podobne ako jazyk HTML, špecializuje sa na popis dát, a to vo forme ľahko spracovateľnej počítačom.

XML schéma popisuje štruktúru dát, rozvíja staršiu technológiu DTD (Document Type Definition) o možnosť popísať dátový prvok aj pomocou dátového typu.

Jazyk UML (Unified Modelling Language) je štandardom na modelovanie procesov a softvérových artefaktov.

Stav popisu dátových štandardov v SR

Popis štandardov vrátane dátových na Slovensku sa riadi zákonom 261/1995 Z. z. o štátnom informačnom systéme a upravujú ho výnosy Štatistického úradu SR č. 372/1998-830 a č. 1490/1999-33.

Výnos 372/1998-830 stanovuje šablónu dátového štandardu na opis základného dátového prvku, ktorá obsahuje 18 položiek (NÁZOV PRVKU, IDENTIFIKÁTOR, AKRONYM, DEFINÍCIA, ..., PLATNOSŤ OD). Výnos identifikuje 69 dátových prvkov, z ktorých podrobne špecifikuje 22. Ďalším výnosom 1490/1999-33 sa špecifikoval dátový prvok „Dátum“.

Dokument „Návrh postupu informatizácie služieb verejnej správy“ (cestovná mapa), schválený vládou SR v roku 2005, štruktúru popisu dátových štandardov neaktualizoval, ale prebral ju nezmenenú v podobe danej výnosmi ŠÚ SR. Cestovná mapa (CM) podrobne analyzovala vlastné dátové štandardy potrebné na zavádzanie 20 základných služieb pre občanov a podniky v SR (podľa programu eEurope). Tabuľka 1 uvádza súhrnný zoznam dátových prvkov (45), ktoré sú platné podľa výnosov ŠÚ SR (stĺpec ŠÚ) a zároveň aj návrh nových prvkov definovaných v CM (stĺpec CM). Znamienko + označuje existenciu prvku.

V súvislosti s pripravovaným zákonom o informačných systémoch verejnej správy a s ohľadom na potrebu vypracovať a aktualizovať štandardy pre VS sa vytvorila pri MDPT SR Komisia pre štandardizáciu. Následne vznikla aj subkomisia pre dátové štandardy, ktorá rieši záležitosti dátových štandardov pre VS v SR.

Tabuľka 1 – Zoznam dátových prvkov definovaných výnosmi ŠÚ SR alebo cestovnou mapou

#	Dátový prvok	CM	ŠÚ	#	Dátový prvok	CM	ŠÚ
1	Adresa	+	+	24	Obec		+
2	Číslo občianskeho preukazu	+	+	25	Obchodné meno	+	
3	Číslo orientačné		+	26	Odbor vzdelania	+	
4	Číslo súpisné		+	27	Okres		+
5	Číslo účtu klienta banky	+		28	Podpis	+	
6	Číslo živnostenského registra	+		29	Pohlavie	+	
7	Daňové identifikačné číslo	+		30	Pohlavie – kód		+
8	Dátum	+	+	31	Pohlavie – text		+
9	Digitálna pečiatka	+		32	Predmet podnikania	+	
10	Dodatok obchodného mena	+		33	Priezvisko osoby	+	+
11	E-mail	+		34	PSC		+
12	Faxové číslo	+		35	Rodinný stav osoby		+
13	Forma štúdia	+		36	Rodné číslo osoby	+	+
14	Identifikačné číslo organizácie (IČO)	+		37	Rok		+
15	Identifikačný kód banky medzinárodný	+		38	Štát		+
16	Identifikačný kód banky tuzemský	+		39	Štátne občianstvo		+
17	Kód OKEČ	+		40	Telefónne číslo	+	
18	Kód právnej formy organizácie	+		41	Titul osoby	+	
19	Konštančný symbol	+		42	Titul pred menom		+
20	Kraj		+	43	Titul za menom		+
21	Meno osoby	+	+	44	Ulica		+
22	Národnosť		+	45	Variabilný symbol	+	
23	Názov fakulty	+					

Klasifikácia štandardov

CM identifikuje 5 skupín používaných dátových prvkov (v zátvorke príklady):

- Identifikácia občana.
- Identifikácia ekonomického subjektu.
- Identifikácia bankovej operácie.
- Identifikácia územia.
- Všeobecné (adresa, dátum, kód poisťovne).

Pre porovnanie dátové prvky v katalógu dátových štandardov V. Británie sa rozdeľujú do týchto skupín:

- Adresa (poštová adresa, názov primárne adresovateľného objektu).
- Kontaktné informácie (e-mail, telefón, URL).
- Všeobecná finančné informácie (finančná čiastka, typ meny).
- Finančné identifikátory (bankové číslo účtu vo V. Británii),

- Identifikátory osoby (číslo pasu).
- Technické identifikátory (univerzálny jedinečný identifikátor UUID).
- Informácie o ekonomickom subjekte (názov organizácie)
- Informácie o osobe (meno osoby)
- Vzťahy (druh vzťahu osoby)
- Dátum a čas (dátum, dátum a čas, trvanie v hodinách).
- Iné (kód ministerstva pre prácu a dôchodky).

Návrh nového popisu dátových prvkov

Pri popise dátových prvkov by sa mali zohľadňovať najmä tieto hlavné skutočnosti:

- Štandard možno pomocou internetových technológií ľahko vyhľadať.
- Popis štandardu slúži na podporu interoperability VS prostredníctvom moderných (internetových) technológií.

Okrem toho by sa mali zohľadniť aj ďalšie skutočnosti, ako sú:

- Zohľadnenie príslušných medzinárodných štandardov (napr. ISO/IEC 11179).
- Možnosti softvérových technológií založených na XML, XML schémy, HTTP, UML a objektový prístup.
- Zavedenie pružného systému na aktualizáciu štandardu.

Na ľahkú identifikáciu štandardu prostredníctvom internetu je vhodné používať metadáta popisujúce dátový štandard. Príklad sa uvádza v tabuľke 2.

Tabuľka 2 – Popis metadát

Metadáta	Hodnota	Atribút podľa výnosu 372/1998-830
Dátový prvok	Neskrátený názov dátového prvku	NÁZOV PRVKU
Je súčasťou		
Má súčasti		
Verzia	Číslo verzie štandardu.	
Stav	„Účinný“ alebo „Návrh“.	
Platnosť od	Dátum, od ktorého dátový štandard nadobúda účinnosť a je pre verejnú správu záväzný.	PLATNOSŤ OD
UML model	UML model na popis zložených dátových prvkov.	

Rámec popisu dátových prvkov vymedzuje medzinárodná norma ISO/IEC 11179 Information technology – Metadata registries (MDR). Táto uvádza základné zásady, klasifikačnú schému a model pre metadátové registre, usmernenia na definovanie dát, princípy pomenúvania a požiadavky na registráciu. Príklad popisu dátového prvku sa uvádza v tabuľke 3.

Tabuľka 3 – Popis dátového prvku

Atribúty	Hodnota	Atribút podľa výnosu 372/1998-830
Názov	Neskrátený názov dátového prvku	NÁZOV PRVKU
Definícia	Jednoduchá ale jednoznačná definícia dátového prvku.	DEFINÍCIA
Formát reprezentácie	Požadovaný formát údaju z pohľadu zápisu do databázy (nie z pohľadu zobrazenia). Podľa potreby zahŕňa minimálny a maximálny počet znakov a štruktúru dátového prvku.	FORMÁT ZÁPISU; MIN. VEĽKOSŤ ZÁPISU; MAX. VEĽKOSŤ ZÁPISU
Typ prvku	„dátový typ“ alebo „dátová položka“	

XML schéma	Linka alebo identifikátor XML schémy. Časti schémy možno zobrazit' vo verzii HTML. Predpokladá sa, že každý štandard sa bude definovať v jednej schéme a všetky schémy sa budú uschovávať na určenom sídle.	
Overenie	Pravidlá na overenie, ktoré treba použiť na prijatie údajov (napr. prvý znak musí obsahovať písmeno A, B alebo C.)	ŠTRUKTÚRA ZÁPISU; PRÍPUSTNÉ HODNOTY DÁTOVÉHO PRVKU
Hodnoty	Zoznam prípustných hodnôt (napr. muž, žena).	ČÍSELNÍK
Implicitná hodnota	Implicitná hodnota, ktorá sa má použiť v prípade, že existuje zoznam hodnôt.	
Gestor za správnosť	Názov orgánu verejnej správy, ktorý zodpovedá za správnosť a aktuálnosť údajov.	GESTOR ZA SPRÁVNOSŤ; GESTOR ZA ČÍSELNÍK
Založené na	Odvodenie štandardu (ISO, W3C, STN)	OSTATNÉ NORMY; PRÁVNE PREDPISY; ZDROJ ÚDAJA ZO ZÁKONA
Poznámky	Ďalšie poznámky.	NADVÄZNOŠŤ NA OKOLIE Z HL'ADISKA VÝSTUPOV; VÝSKYT PRVKU; IDENTIFIKÁTOR; AKRONYM

Záver

Otvorené dátové štandardy sú kľúčom k súčinnosti elektronických služieb verejnej správy. Príspevok analyzuje súčasný stav popisu dátových prvkov v SR a v krajine s dobrou praxou (V. Británia) a navrhuje príklad nového popisu s ohľadom na súčasnú dobu vyznačujúcu sa masovým používaním moderných internetových technológií. V čase prípravy tohto príspevku v rámci Komisie pre štandardizáciu v SR nebol dostatočne jasný nový systém popisu dátových štandardov, takže v dohľadnej budúcnosti nie sú vylúčené ani podstatnejšie zmeny a úpravy.

O autorovi

Ing. Arpád Takács, CSc., Výskumný pracovník, Výskumný ústav spojov, nezisková organizácia

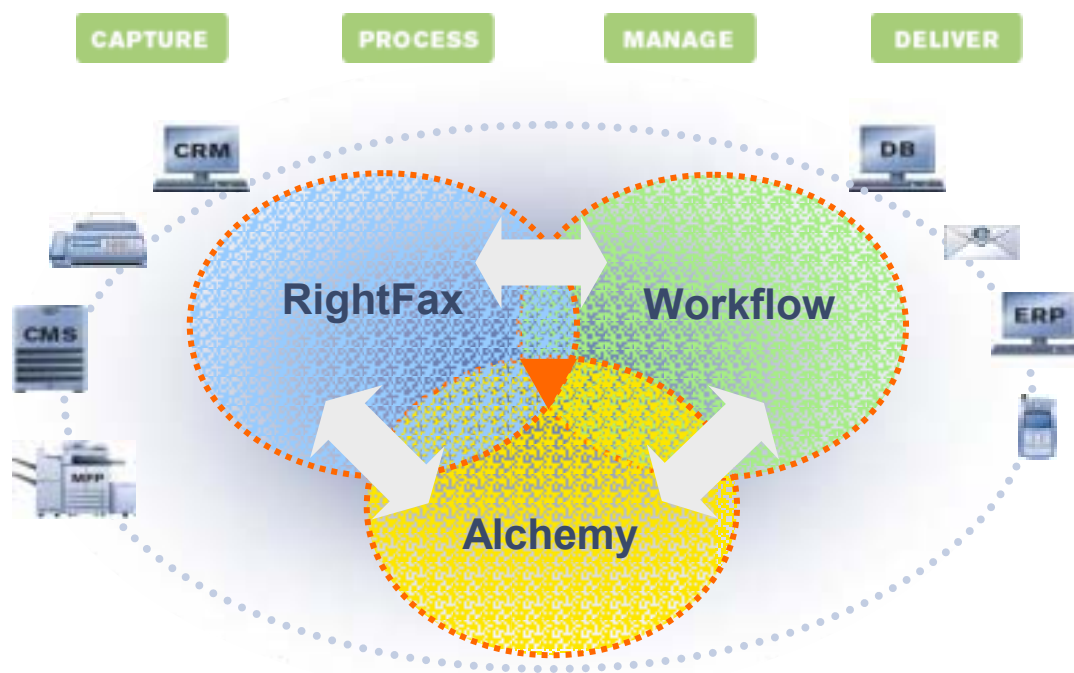
Od roku 1984 zamestnanec Výskumného ústavu spojov v Banskej Bystrici. V posledných rokoch pracoval na projektoch súvisiacich s programom eEurope+, eEurope 2005, i2010 a IDA, v ktorých zastupoval Slovensko. Okrem toho pracoval pre MDPT SR aj na projektoch súvisiacimi so štandardmi a bezpečnosťou. V súčasnosti je členom komisie pre štandardizáciu pri MDPT SR a špecializuje sa na oblasť tvorby a využívania dátových štandardov pre verejnú správu.

Řešení pro dokumenty a procesy

Jaroslav Techl, Abacus Distribution, a. s.

Cílem je poskytnout řešení pro získávání, zpracování, správu a automatický oběh nestructurovaných dokumentů a dat.

- z jakékoliv aplikace nebo zdroje
- v jakémkoliv formátu
- prostřednictvím jakéhokoliv procesu
- jakémukoliv doručovacímu zařízení

Tři produkty firmy Captaris pokrývají tři klíčové oblasti činnosti instituce, úřadu, obchodní i výrobní firmy. Je to část komunikace s vnějším světem a komunikace vnitřní – **Captaris RightFax**. Efektivní a pružné řízení toku informací a postupů pomocí **Captaris Workflow**.

Dokument Management a archivace řízení životního cyklu dokumentů pomocí **Captaris Alchemy**. Předmětem tohoto příspěvku jsou první dva produkty.

Tyto produkty navzájem spolupracují, doplňují se a umožňují maximální využití stávajících investic do již používaných informačních systémů nebo jejich částí, V následujících kapitolách se s nimi stručně seznámíme.

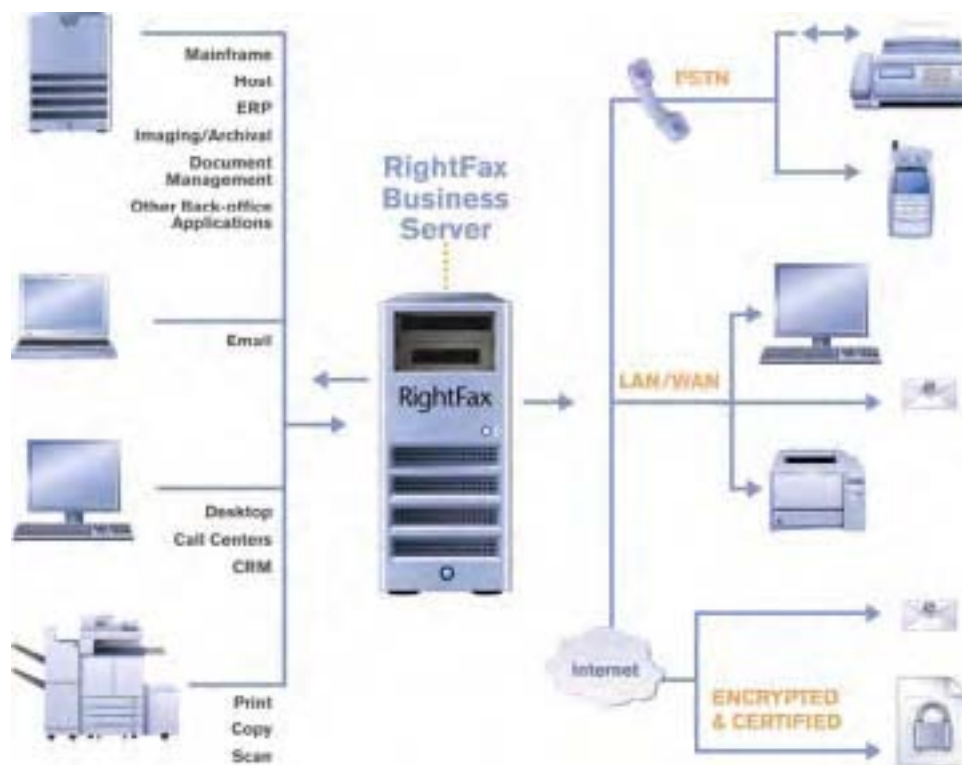
Captaris RightFax

Tvoří skupinu uživatelsky jednoduchých a dobře spravovatelných řešení pro elektronické zasilání a příjem faxů jež integruje a automatizuje tok dokumentů. Komplexně integruje desktop, email, CRM a ERP systémy i systémy pro správu dokumentů a další důležité aplikace do jednotného systému bezpečného zasilání a přijímání dokumentů přes faxy, email, tiskové zařízení nebo internet. Mezi nezanedbatelné vlastnosti patří i integrace s informačními systémy jako je třeba SAP R3.

Rozšiřující moduly RightFaxu umožňují uživatelům přijímat a odesílat dokumenty z jejich počítače a emailových aplikací. Nahrazuje přebytečné telefonní linky a faxová zařízení, konsolidací zdrojů snižuje náklady na provoz a zvyšuje produktivitu. „Inteligentní“ odesílání obsahuje skupinové volání, odesílání ve zvoleném čase a přednostní odesílání. Obdobně příjem faxů zajišťuje jejich smě-

rování a řízení včetně jejich „chytré“ distribuce a automatické odezvy při respektování toku informací v organizaci. S využitím architektury firmy Microsoft, RightFax tvoří pružnou a škálovatelnou platformu umožňující organizaci jednoduše rozšiřovat počet kanálů, rovnoměrně rozkládat zátěž, zvyšovat výkon serverů, přidávat další moduly, apod. Disponuje výkonnou integrací telefonních seznamů včetně LDAP, ODBC, Active Directory, atd. Mezi další důležité vlastnosti patří jak jednoduché administrátorské řízení uživatelů, skupin, tiskáren, možnost automatického výběru nejlacinějšího přeměrování a dalších faxových funkcí, tak i intuitivní uživatelský klient FaxUtil dovolující jednoduché čtení, tisk a správu faxů. Má vestavěnou SMTP emailovou bránu (umožňující podporu každého emailového systému na bázi SMTP). Integrovaná prostředky obsahují API a další techniky pro jednoduchou a rychlou úpravu dle představ zákazníka.

Mimořádnou důležitost pro uživatele má *RightFax MFP modul* zjednodušující integraci s poměrně velkou skupinou multifunkčních zařízení (integrovaná tiskárna, kopírka a scanner) firem *Hewlett-Packard, Sharp a Xerox*. Konsolidované řešení pro síťové faxování pomocí zařízení, které uživatelé v denní práci používají pro tisk, kopírování a scanování snižují významně náklady a zvyšují produktivitu, o čemž svědčí neustále se zvyšující nabídka na trhu i zájem zákazníků. Podle funkcionality zařízení umožňuje jeho integrace s RightFaxem uspokojovat stále se zvyšující *nároky na bezpečnost a bezpečnostní standardy*. Existuje například i volitelná možnost certifikace a kryptování emailového zaslání.

Kromě řady dalších vlastností a možností, jako zaslání TIF a PDF souborů mailem, představuje tento MFP modul ekonomicky výhodné řešení. Je licencován na RightFax Server, což umožňuje jednou licenci integraci neomezeného množství těchto zařízení v organizaci.

RightFax Business Server je ideální řešení pro podnik, oddělení a pracovní skupinu. Představuje faxový server pracující nezávisle, obsahující licenci na jeden faxový kanál, rozšiřitelnou až na 30 faxových kanálů a licenci pro neomezený počet uživatelů. Volitelné faxové workflow umožňuje přesměrování, automatický tisk, nastavení priorit atd.

RightFax Enterprise Server je určen pro národní a globální organizace. Obsahuje Intelligent Least-cost Routing™ (automatické směrování k udržení co nejnižších nákladů, vyrovnávání zátěže faxových kanálů, NT bezpečnostní autentizaci a podporu clusterového řešení. Volitelně umožňuje odesílání, příjem a management faxů přes internetový prohlížeč.

Další volitelný modul je OCR. Převádí statické obrazy do textového souboru a rozpoznává první stránku příslušného faxu pro správné směrování faxu příslušnému příjemci.

Dále obsahuje telefonické uživatelské rozhraní pro vzdálený přístup a ovládání faxové poštovní schránky. Také je zajištěn jak telefonický, tak webově orientovaný Fax on Demand systém. Je možno vytvořit a monitorovat současně přes 100 alertů na serverech, databázích a bránách. Konfigurovatelné faxové workflow je rozšíření proti předchozí verzi. Základní licence obsahuje jeden faxový kanál s možností rozšíření podle potřeby. Klientské licence jsou neomezené.

RightFax Satellite Server je speciálně licencovaný faxový server a emailová brána, pracující s RightFax Enterprise Server a snižující nároky na internetové nebo intranetové spojení. Je určen pro vzdálená pracoviště vyžadující plně síťové zdroje centrály. Obsahuje dvě licence faxového kanálu a dvě licence virtuálního portu. Pracuje s maximálně 15 uživateli.

RightFax Enterprise suite je určena pro velké organizace, které chtějí zkombinovat výkon více faxových serverů s dalšími moduly pro zvýšení funkcionality za dostupnou cenu. Obsahuje volitelná rozšíření:

- RightFax Microsoft Exchange Module
- RightFax Lotus Notes Module
- RightFax PDF Module
- RightFax SNMP Module
- RightFax SecureDocs encrypted and certified delivery.
- RightFax Workflow Wizard
- Alerting and Monitoring Module
- Integratiom Module
- InternetLink Module
- RightFax Web Access
- RightFax Connector for Hummingbird Enterprise DM
- RightFax Connector for FileNet P8
- RightFax Connector for SAP R/3
- RightFax Archive Link for Alchemy

Více než 90 000 instalací v 95 zemích, tvoří 24,6 procent světového trhu faxových serverů, dělá z firmy Captaris největšího světového výrobce na tomto trhu.

Captaris Workflow.

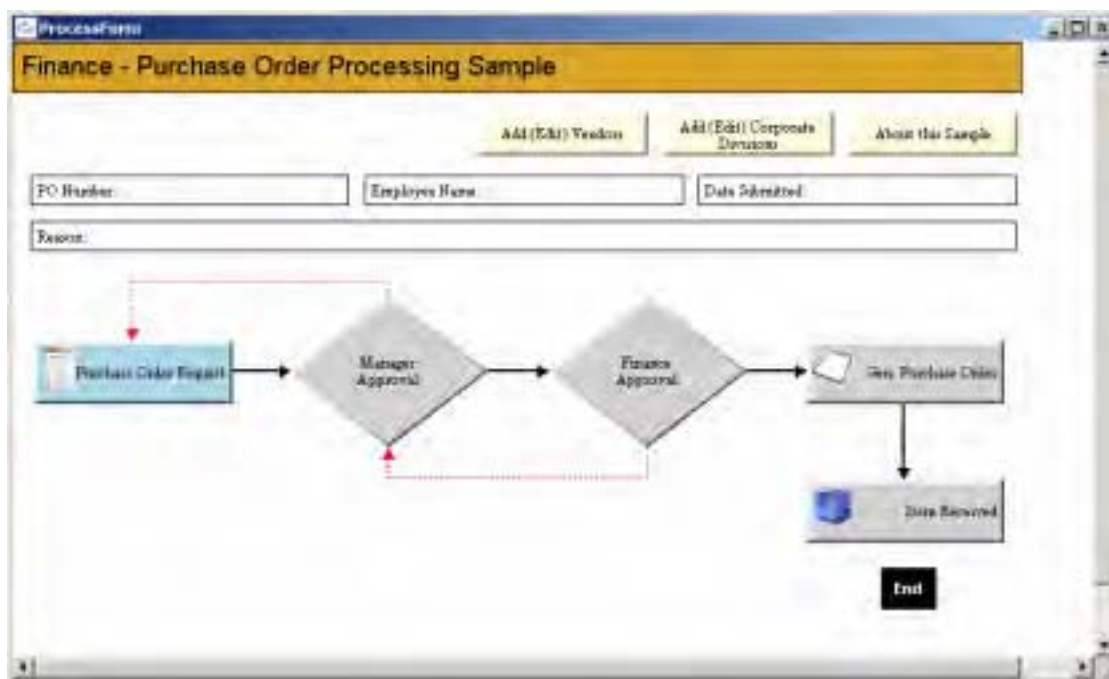
Chod každé instituce je z velké části tvořen řadou opakujících se cyklů činností (např. schvalování objednávky, proces nákupu, schválení žádosti o podporu, atd.). Workflow je nástroj (prostředí) pro zdokumentování a automatizaci těchto činností (průběhu, platných postupů a pravidel, přiřazení konkrétnímu pracovníkovi).

Workflow přináší *efektivitu* (jednoznačný pracovní postup opakovaných činností znamená jejich rychlejší provedení, méně chyb a nedostatků), *výkonnost* (snižuje čas potřebný na provedení dané činnosti, umožní snížení pracovníku nebo jejich přesun na kapacitně poddimenzované činnosti) a *měřitelnost* (automatické monitorování času potřebného na provedení činností vytváří měření produktivity a neustálé zdokonalování procesů).

Captaris Workflow je *Business Proces Management (BPM)/workflow*, produkt vyvinutý v rámci Microsoft.NET. Je již pátou generací produktu, jehož původní koncepce byla vytvořit nástroje, které umožní neprogramátorovi (i když s elementárními znalostmi) vytvářet v rámci workflow řídicí a koordinující činnosti a postupy více pracovníků při každodenních opakujících se činnostech v různých pracovních oblastech (např. schválení pojistné události, sledování cyklu vyřízení žádosti atd.) Základem těchto procesů jsou pravidla, která musí být dodržena, data, která musí být získána a dokumenty, které musí být vytvořeny a oznámení případně upomínky, které musí být generovány. Nejdůležitější je schopnost toto integrovat s aplikacemi používanými pracovníky v jejich práci.

Tyto vlastnosti stále zůstávají zachovány, ale základní funkcionalita byla rozšířena například o podporu VB.NET což umožnilo větší pružnost a otevřenost do prostředí a ke speciálním aplikacím. Vytvořením Wizardů generujících kód z grafického znázornění postupů se snížila potřeba skutečně psaných programů. Rámec .NET (jeden z vedoucích pracovníků firmy Microsoft jej definoval jako „propojení“, to je schopnost navzájem propojit různé softwarové aplikace a jejich zpřístupnění různým zařízením, vytváří prostředí dodávající Captaris Workflow přístup k systému a datům kdekoli a kdykoliv, na každém počítači a zajišťující neomezené propojení mezi pracovníky, procesy a daty.

Na tomto základě jsou použity k vytvoření workflow aplikace pro součinnost více pracovníků pouze tři typy objektů. Jsou to Workflow Objects, Resource Objects a Data Objects. V prostředí známém programátorovi z Visual Studio .NET může pracovník vizuálně vytvořit mapu procesu skládáním a propojením pouze šesti různých objektů na proces, které se modelují na ploše nazývané canvas (plátno).

Obr.: Ukázka zpracování objednávky – účelem této ukázky je příprava výzvy k nákupu, která vyžaduje souhlas manažera následovaný souhlasem finančního oddělení včetně případného odůvodnění se souhlasem k nákupu či k jeho zamítnutí. K vystavení objednávky mohou být použity informace o povaze nákupu, dodavatelích a datu dodávky. Pro ukončení procesu je pak zboží po dodání zaznamenáno a propojeno s vystavenou objednávkou.

Tato „mapa“ procesu je složena z objektů:

Task	Label	Table
Link	Viewer	Chart

Tak „obaluje“ resp. definuje veškerou funkcionalitu spojenou s určitým krokem procesu. Může to být například vložení dat do formuláře, vytvoření emailu, vytvoření dokumentu spojeného s jiným systémem nebo jejich libovolná kombinace. Každý task má vlastnosti, které nejenom řídí jeho výskyt na mapě, ale řídí i jeho provádění. Má i skupinu předem definovaných událostí či situací, jejichž vznik vede k modifikaci modelu podle vzniklé situace. Jiné činnosti jsou s ním spojeny když je „připraven“ a jiné když je „proveden“, když je „vymazán“ resp. „přetočen zpět“ nebo když se změnila některá z definovaných událostí.

Kromě standardních tasků vyžadujících interakci s uživatelem, existují čtyři speciální typy tasků: Web Form, System, Event a Sub-process.

Web Form task je použit, když daný krok procesu vyžaduje vstup údajů od uživatele např. ve webovském formuláři nebo Microsoft Office dokumentu. Například můžeme mít task, který vyžaduje od uživatele vyplnit webovský formulář a poslat dokument jako přílohu.

System task je krok procesu, který provádí systém. Žádná osoba není do jeho provedení zapojena. Například task je souběžně prováděn dvěma či více osobami a „něco“ musí být provedeno, když všichni splnili svoji činnost. Toto „něco“ je realizováno systémovým taskem.

Event je typ tasku, který se provede pouze, jsou-li splněny určité podmínky. Může být přiřazen určitému uživateli, skupině uživatelů nebo může být proveden systémem. Například, pět dní poté co byl určitý task ukončen, může být zapojen Event, který odešle email. Event může být použit k ověření podmínek v databázi a inicializovat další proces. Například má firma postup: když do 30 dnů není zaplacená faktura, má povinnost příslušný referent před odesláním upomínky zatelefonovat odběrateli. Proces lze automatizovat, že event kontroluje databázi a při překročení 30 dnů upozorní referenta komu má zatelefonovat.

Sub-proces je task, který spojuje jeden proces s jiným modelem jiné činnosti. V každé organizaci je řada procesů, které jsou diskrétní – nejsou spojené. Často je jeden proces součástí jiného. Captaris Workflow udržuje předávání dat mezi procesy a pomocí sub-procesů umožňuje rozdělit složitý postup do řady jednodušších a přehlednějších.

Při popisu procesu vkládá pracovník na canvas (plochu) různé taskové objekty. Často se stává, že organizace již má k dispozici zmapování procesů pomocí programů na modelování procesů jako je MS VISIO 2000. V tom případě umí Captaris Workflow importovat tyto popisy jako soubory s rozšířením .dvx.

Poté, co jsou tasky uspořádány, jsou pracovníkem propojeny navzájem v pořadí jak mají být prováděny objekty typu *Link*. Někdy se stává, že proces musí pokračovat jedním či druhým způsobem (větví se) v závislosti na splnění určité podmínky na instanci tohoto procesu. Na realizaci takových případů má *Link* výraz spojený s touto podmínkou včetně kontroly, zda je splněna a pak pouze v tom případě je provedena operace napojená na tento link. Například nákupy nad 5000 Kč musí být schváleny nadřízeným pracovníkem. V tomto případě se výraz v Linku při splnění podmínky spojí s následným taskem „souhlas nadřízeného“.

Model procesu vytvořený v Captaris Workflow se stává aplikací. Ve většině aplikací je zapotřebí provést nějaké operace nad některými ze vstupních dat jako výsledek této činnosti, případně je spojit s jinou aplikací nebo systémem tak, aby byly všechny relevantní informace k určitému procesu k dispozici příslušnému pracovníkovi. Pro toto může být použit objekt nazvaný *Label*. Tyto objekty mohou být použity i pro celkové vizuální vyjádření aplikace. Např. Logo formy, název modelu, jinak řečeno jakákoliv grafika vztážená k funkcionalitě modelu. Může dát pracovníkovi lepší pocit orientace v tasku modelu, který je automatizován,

Zbývající objekty workflow, *Viewer*, *Table* a *Chart* jsou použity k přidání dalších vizuálních prvků. *Viewer* je určen k zobrazení obsahu na ploše workflow. Obsah může být webová stránka, dokument, PDF soubor nebo jiný typ dokumentu. *Table* a *chart* jsou určeny ke grafickému zobrazení informace.

Dále existují objekty nazývané *Resource Objects* (zdrojové objekty). Jsou to *Windows forms*, *Web forms* a *Images*. Jak lze očekávat, *Windows forms* a *Web forms* jsou určeny ke vkládání údajů. Každý z těchto objektů má svoji vlastní kontrolu vkládaných dat. Hlavní rozdíl mezi nimi je v tom, že *Web form* je provozována na Webovém serveru. Dokument objekt slouží k určení formulářů, které budou použity procesem generujícím dokument. *Image* objekt je určen k uložení obrázků, které budou použity v různých oblastech modelu procesu.

Třetí skupinou jsou Datové objekty: existují pouze dva. XML a Databáze. Každý z těchto objektů je určen k ukládání a získávání dat, která budou zapotřebí v modelu procesu.

XML datové objekty ukládají data v rámci definované XML struktury. Ta může být vytvořena v Captaris Workflow editorem XML, nebo může být importována z jiného zdroje.

Základní architektura Captaris workflow

Jak již bylo uvedeno, .NET zajišťuje infrastrukturu. Veškerá vzájemná propojení jsou realizována pomocí XML a webovských služeb, jež jsou malé stavební bloky aplikací, které se propojují mezi sebou i do větších aplikací. To je vše realizováno pomocí internetu resp. Intranetu protokolem nazývaným SOAP (Simple Object Access Protocol).

Captaris Workflow je vytvořeno pomocí klasické třívrstvé architektury: databázová vrstva, vrstva procesů a uživatelské rozhraní. Výhody třívrstvé architektury včetně rozšiřovatelnosti dle po-

třeby a n-vrstvé použití jsou dobře známy. Captaris Workflow plně využívá těchto výhod k vytvoření volně provázaného prostředí. Datové a procesní vrstvy mohou být podle potřeby škálování nasazeny provozovány na jednom fyzickém serveru nebo na mnoha serverech.

Všechny workflow, resource a data objekty, které vytváří model procesu jsou uloženy v jednom XML souboru. Ten zahrnuje veškerou funkcionalitu spojenou s procesem. To je elegantní způsob komunikace mezi vrstvami a s různými uživatelskými rozhraními, jež mohou být částí procesu.

Úlohou databázové vrstvy je zpracovávat požadavky na data. Může to být požadavek na SQL Server vytvořenou databázi Captaris Workflow nebo jiné datové zdroje. Použitím ADO.NET mohou být vytvořeny propojení do jiných databází tak jak je zapotřebí pro automatizaci procesů. Například, jsou-li „zákazníci“ uloženi v databázi Oracle, a „faktury“ v SQL serveru, mohou být vytvořeny datové zdroje k oběma databázím pomocí ODBC nebo OLEDB na serveru, kde je databázová vrstva.

Vrstva procesů je místo, kde sídlí business objekty. Je-li vytvořen požadavek na službu objektu, je provedení předáno příslušnému objektu ve vrstvě procesů. Každý objekt v této vrstvě byl vytvořen pomocí C#. Dále objekty vystupují jako serverové workflow (webové) služby. Jelikož veškerá komunikace mezi uživatelským rozhraním a vrstvou procesů je realizována pomocí XML, workflow aplikace vytvořené s pomocí Captaris Workflow mohou komunikovat za firewalu a přistupovat k vzdáleným serverům. To dovoluje jednoduchou integraci pomocí XML na desktopu nebo serveru.

Další možností Captaris Workflow, která je dostupná díky .NET, je schopnost použít uživatelské rozhraní na různých zařízeních. Zařízení jako Pocket PC podporují podmnožinu ASP.NET umožňující provoz Web forms vytvořených v Captaris Workflow.

Wizards byly vytvořeny pro rychlý vývoj a nasazení aplikací (viz např. workflow wizard v Captaris RightFax). Umožňují vytvoření jednoduchých aplikací bez programování a jsou velkým krokem k vybavení pracovníků prostředky, které jim samotným umožňují automatizovat opakující se každodenní činnost.

Do Captaris Workflow byla zabudována funkcionalita mimořádně důležitá pro vedoucí pracovníky – *Business Activity Monitoring (BAM)*. Možnost určovat kapacitně „úzká“ místa procesu a analyzovat vytížení všech účastníků procesu je klíčová pro střední a vyšší management. Řídícím pracovníkům dává možnost tvorby vlastního monitorovacího procesu s použitím jimi zvolených metrik.

Captaris Workflow obsahuje sofistikované grafické organizační schéma. Nejen že workflow tasky mohou být přiřazeny k pozicím a ne osobám ale i údržba a aktualizace organizačního schématu je jednoduchá. Toto je celé zjednodušeno schopností Captaris Workflow se samostatně synchronizovat s Microsoft Active Directory (AD).

Další vlastností je Captaris Workflow Client Workflow Service (CWS). Díky CWS jsou uživatelé automaticky informováni o tom, který task mají provést přes uživatelské rozhraní podobná produktu Microsoft MSM Messenger. Jakmile je task přiřazen, zobrazí se zpráva a uživatel jej může provést aniž by spustilo plné uživatelské rozhraní Captaris Workflow.

Ve své podstatě je workflow směrování dat a manipulace s databázemi na základě pravidel určujících proces. Ideální a dobře definovaný proces pracuje v podstatě nezávisle na uživatelském rozhraní, které je určeno ke vstupu dat. Tím se dosahuje mimořádné pružnosti ve schopnosti workflow zpracovávat data z různých zdrojů a oddělení návrhu uživatelského rozhraní od procesních pravidel organizace. Pro dosažení tohoto cíle je Workflow systém navržen jako Windows Service nazvaná *Server Workflow Service (SWS)*. Tato služba spojitě zpracovává požadavky workflow. SWS používá skupinu .NET komponent společně s Business Logic vrstvou (BBL) a webovskými službami WEB service Layer k zajištění všech požadovaných funkcí workflow. BBL a WSL mají funkce dovolující klientským aplikacím Captaris Workflow, ale i dalším klientům jako Microsoft Office komunikovat s procesorem systému.

Captaris Workflow je produkt čtvrté generace zajišťující automatizaci procesů a workflow na pracovní stanice. Je zaměřen na propojení pracovníka s procesy a daty. Zajišťuje zvýšenou hladinu automatizace u existujících aplikací a rozšiřuje jejich funkcionalitu v organizaci.

Elektronické zadávání veřejných zakázek

Ing. Veronika Tichá, odborný referent, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Elektronické zadávání veřejných zakázek představuje proces zpracovávání veřejných zakázek, kdy některé nebo všechny kroky jsou realizovány prostřednictvím elektronických prostředků.

Zákonné vymezení elektronického zadávání veřejných zakázek

Možnost elektronicky zadávat veřejné zakázky je v současném zákonu č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách upravena spíše sporadicky a v žádném případě nelze mluvit o rovnoprávnosti elektronického a listinného zadávacího procesu, neboť podle zákona lze elektronicky provádět pouze některé dílčí procesy (např. uveřejňování, podání elektronické nabídky, výpisy se Seznamu kvalifikovaných dodavatelů).

Elektronické zadávání veřejných zakázek bude v plném rozsahu umožněno až ode dne nabytí účinnosti nového zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona (koncesní zákon stanoví, že veškerá ustanovení nového zákona o veřejných zakázkách týkající se elektronického zadávání veřejných zakázek se použijí i pro účely koncesního zákona). V novém zákonu o veřejných zakázkách je zpracován komplexní rámec elektronického zadávání, který vychází z evropských zadávacích směrnic¹⁵ a který bude v oblasti elektronických nástrojů a uveřejňování proveden vyhláškami¹⁶. Tento komplexní rámec zahrnuje obecnou definici elektronických nástrojů, elektronických prostředků a náležitostí při jejich použití v zadávacím procesu. Zákon v této souvislosti

- **nepředurčuje technologie**, které mají být využity pro softwarové aplikace, tj. zadavatel může využít libovolné technologie, pokud splní legislativní požadavky;
- **nepředurčuje provozovatele systémů elektronického zadávání**, tj. zákon nenařizuje, že zadavatel musí používat pouze systém, který sám vytvořil a provozuje z vlastních zdrojů, ale zadavatel může používat elektronické nástroje vytvořené a provozované třetím subjektem formou nákupu služby nebo zakoupením licence k jeho provozování,
- **nepředurčuje, jako komplexní mají elektronické nástroje být**, tj. zadavatel může využít elektronické nástroje, které plní jednu (např. aplikace pro poskytnutí zadávací dokumentace nebo pro příjem elektronicky podávaných nabídek), více (např. aplikace pro příjem a hodnocení nabídek), nebo všechny funkce v rámci zadávacího řízení.
- **stanovuje povinnou akreditaci**, tj. elektronické nástroje zapojené do procesu zadávání veřejných zakázek musí být před jejich použitím certifikovány podle příslušné atestační vyhlášky.

Cílem elektronizace zadávacího procesu je zefektivnit, zrychlit a zároveň i zjednodušit zadávací řízení s využitím nových technologií, kterými jsou zejména komunikace s využitím elektronických prostředků, elektronický podpis, elektronická značka, elektronická aukce, elektronické katalogy, apod., které se již ustálily i v našem právním řádu a jejichž používání se postupně prosazuje do praxe.

Nové elektronické instituty

Pro podporu provádění zadávacího řízení elektronickými nástroji a prostředky, byly do nového zákona o veřejných zakázkách ustaveny některé nové elektronické instituty, kterými jsou dynamický nákupní systém a elektronická aukce.

¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/17/ES, o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb (dále jen směrnice 2004/17/ES) a Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/18/ES, o koordinaci (postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby) zadávacích řízení o veřejné zakázky na stavební práce, dodávky a služby (dále jen směrnice 2004/18/ES).

¹⁶ Vyhláška o elektronických prostředcích, elektronických nástrojích a elektronických úkonech při zadávání veřejných zakázek, vyhláška o uveřejňování, vyhláška o atestačním řízení pro elektronické nástroje, náležitosti žádosti o atest a o výši poplatku za podání žádosti o atest.

Dynamický nákupní systém (DNS) je možné stručně definovat jako elektronický obchodní dům, ve kterém je pořizováno obecně dostupné zboží, služby nebo stavební práce v rámci plně elektronického systému a který je časově omezený po dobu max. 4 let a otevřený po celou dobu svého trvání všem dodavatelům, kteří splní podmínky stanovené zadavatelem pro zařazení do DNS a podají předběžnou nabídku. Vytvoření DNS a následné zadávání veřejných zakázek v tomto systému probíhá výlučně elektronicky, tj. jen za použití elektronických nástrojů a prostředků.

Elektronická aukce představuje plně elektronický proces hodnocení nabídek, předkládání nových snížených nabídek prostřednictvím elektronických nástrojů, jejich automatické hodnocení a sestavení pořadí nabídek, tj. je jednou z významných fází celého procesu zadání veřejné zakázky. Elektronickou aukci je možné použít jen tehdy, jestliže je možné hodnotící kritéria použítá v elektronické aukci vyjádřit číselně. Uchazeči pak mají možnost vylepšovat své předložené nabídky, z hlediska hodnotících kritérií, a zvyšovat tak své šance na získání veřejné zakázky.

V souvislosti s elektronizací je třeba zmínit nový institut Centrálního zadavatele v zákoně o veřejných zakázkách, který dle zahraničních zkušeností významně elektronizaci podporuje. U centrálního zadavatele se předpokládá značné využití elektronického zadávání veřejných zakázek, a to v rámci opakujících se nákupů zejména dynamického nákupního systému. Centrálním zadavatelem může být vždy jen veřejný zadavatel, který pro jiné zadavatele pořizuje zboží nebo služby, které jsou předmětem veřejné zakázky nebo provádí zadávací řízení na účet jiných zadavatelů, v němž zadává veřejné zakázky na dodávky, služby či stavební práce za jiné zadavatele. Hlavním přínosem centrálního zadavatele je agregace poptávek po stejné komoditě od několika zadavatelů, čímž je dosaženo množstevních slev a snížení obchodních nákladů. Další výhodou centrálního zadavatele je, že disponuje profesionály na nákup příslušných komodit oproti zadavatelům, kteří danou komoditu nakupují pouze příležitostně.

Elektronizace v prováděcích předpisech

Zákon o veřejných zakázkách bude v oblasti elektronizace proveden dvěma vyhláškami – Vyhláškou o elektronických prostředcích, elektronických nástrojích a elektronických úkonech při zadávání veřejných zakázek a Vyhláškou o atestaci elektronických nástrojů. První vyhláška bude upravovat základní požadavky na elektronické nástroje, kde zadavatel musí zejména zajistit, aby byly splněny požadavky na elektronické podpisy, byl přesně určen čas a datum doručení nabídky či jiného dokumentu, nikdo neměl přístup k elektronicky předaným údajům před lhůtou stanovenou pro jejich otevření a k těmto údajům měly přístup jen oprávněné osoby.

Vyhláška o atestaci bude upravovat atestační řízení, jehož předmětem bude ověření, zda atestovaný elektronický nástroj splnil požadavky a náležitosti uvedené ve specifikaci požadavků na elektronické nástroje, kterou vydá ministerstvo informatiky. Výsledkem atestačního řízení bude v kladném případě doklad o provedení atestace. Tento atest bude udávat, pro jaký druh elektronického nástroje byla atestační procedura provedena a pro které skupiny elektronických nástrojů bude elektronický nástroj platný.

S elektronizací úzce souvisí také třetí vyhláška o uveřejňování vyhlášení, která bude upravovat především druhy formulářů, které budou uveřejňovány v Informačním systému o veřejných zakázkách (bližší další kapitola), údaje, které musí zadavatel povinně ve formuláři vyplnit, způsoby, jakými mohou zadavatelé doručovat formuláře k uveřejnění a postup jakým mohou zadavatelé opravit svůj již uveřejněný formulář.

Změny v Informačním systému o zadávání veřejných zakázek

V souvislosti s přijetím nového zákona o veřejných zakázkách dojde k několika významným změnám v Informačním systému o zadávání veřejných zakázek (IS ZVZ). První změnou bude změna samotného názvu informačního systému, který se bude podle nového zákona nazývat zkráceně jen Informační systém o veřejných zakázkách (IS VZ). Tento systém převezme veškeré funkce současného IS ZVZ, kterými jsou vedení seznamu kvalifikovaných dodavatelů, věstník a vyhledavač veřejných zakázek, klasifikace a číselníky a statisticko-analytické funkce a navíc bude zabezpečovat některé další funkce. Významnou změnou bude nově uveřejňování informací o veřejných zakázkách v jedné z částí IS VZ.

Současně je třeba zmínit, že nebudou nadále používány národní formuláře pro uveřejňování, ale budou využívány evropské formuláře upravené v nařízení Komise¹⁷. Mezi další novinku bude v IS VZ patřit vedení seznamu systémů certifikovaných dodavatelů a rejstříku koncesních smluv.

Národní plán elektronického zadávání veřejných zakázek

Pro implementaci elektronického zadávání veřejných zakázek vydala Evropská komise Akční plán provádění právního rámce v oblasti elektronického zadávání veřejných zakázek¹⁸, z něhož vyplývá požadavek na členské státy zpracovat národní plány zavedení elektronického zadávání veřejných zakázek. Národní plány mají stanovit strategii a měřitelné cíle členských států při zavádění elektronických nástrojů do zadávacího řízení. V tomto Akčním plánu, v jednom z významných bodů, vyzývá Evropská komise členské státy EU, aby vypracovaly své národní akční plány zavedení elektronického zadávání veřejných zakázek, ve kterých stanoví měřitelné cíle v rámci procesu elektronizace zadávacího řízení.

Ministerstvo pro místní rozvoj zpracovalo v rámci meziresortní pracovní skupiny Národní plán zavedení elektronického zadávání veřejných zakázek pro období 2006–2010 (NP), který by měl být přijatý formou usnesení vlády ČR. Tento Národní plán udává směr, jakým by měla být elektronizace zavedena do procesu zadávání veřejných zakázek, stanovuje dosažitelné cíle pro jednotlivé kategorie veřejných zakázek, zadavatelů či procesů zadávacího řízení, deklaruje aktivní postoj České republiky k přijetí nejmodernějších postupů v oblasti elektronického obchodu a podporu zadavatelům při implementaci elektronizace v rámci svých organizací, rámcově popisuje jednotlivé aktivity a stanovuje opatření, jejichž prostřednictvím bude dosaženo cílového stavu elektronického zadávání veřejných zakázek, definuje rámec pro monitorování úspěšnosti zavedení elektronických nástrojů prostřednictvím sady indikátorů a identifikuje rizika, která souvisí s implementací Národního plánu a která mohou ohrozit realizaci přínosů spojovaných s elektronickým zadáváním veřejných zakázek.

Závěr

Stav procesu elektronizace lze v mnoha členských státech Evropské unie charakterizovat jako rozvíjený, kde již od roku 2000 jsou řešeny různé pilotní projekty a elektronizaci často rozvíjí centrální zadavatelé. Česká republika je na počátku tohoto procesu a cílem nastartování tohoto procesu je maximální podpora rozvoje a fungování eProcurementu v České republice s přihlédnutím k celoevropskému rozměru elektronizace zadávání veřejných zakázek a tento proces bude mít i výrazně pozitivní vliv na rozvoj eGovernmentu.

O autorovi

Ing. Veronika Tichá, odborný referent, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Od 1. 7. 2005 působí autorka na ministerstvu pro místní rozvoj na odboru veřejných investic v oddělení vzdělávacího a informačního systému jako odborný referent. Za dobu působení na ministerstvu autorka vykonávala lektorskou a konzultační činnost v rámci školení ústředních orgánů státní správy a územní samosprávy k novému zákonu o veřejných zakázkách a koncesnímu zákonu v oblasti elektronizace, uveřejňování a Informačního systému o veřejných zakázkách. Dále spolupracovala na tvorbě Národního plánu elektronického zadávání veřejných zakázek pro období 2006–2010, na přípravě vyhlášky o uveřejňování vyhlášení, vyhlášky o elektronických nástrojích, elektronických prostředcích a elektronických úkonech při zadávání veřejných zakázek a vyhlášky ke koncesnímu zákonu. V říjnu 2005 zahájila doktorandské postgraduální studium na Vysoké škole ekonomické v Praze v oboru Veřejná správa – regionalistka se zaměřením na veřejné investice v České republice. Autorka absolvovala Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor Regionalistka a veřejná správa. V průběhu studia působila v několika mezinárodních společnostech: Esso (ExxonMobil), WMC Communications, Alcatel.

¹⁷ nařízení Komise, kterým se stanoví jednotné formuláře pro uveřejňování oznámení v rámci postupů zadávání veřejných zakázek podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES a 2004/18/ES

¹⁸ Sdělení Evropské komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů č. SEK (2004) 1639 Akční plán provádění právního rámce v oblasti elektronického zadávání veřejných zakázek.

Řízená informační a komunikační (ICT) infrastruktura

Ing. Igor Tomeš, CSc., T-Systems PragoNet, a. s.

Společnost T-Systems PragoNet vznikla v roce 1995 jako alternativní telekomunikační operátor s posláním vybudovat silnou optickou metropolitní síť na území města Prahy. Po její akvizici společností Deutsche Telecom v roce 2000 bylo rozhodnuto v Praze vybudovat jeden z uzlů Globální sítě provozované Deutsche Telecom. Tak vzniklo velmi moderní kolokační centrum, ve kterém byli připojováni jednotliví uživatelé k síti a stalo se jedním z podnětů, které přivedly T-Systems PragoNet k vytváření a provozování systémů, ve kterých jsou komunikační a informační technologie vzájemně úzce provázány.

Vývoj informačních a komunikačních technologií se za posledních čtyřicet let ubírá cestou, která obě odvětví neustále přibližuje. Klíčovým vynálezem podporujícím konvergenci telekomunikačních a informačních technologií na straně informačních technologií bylo kromě samotného Internetu vytvoření Ethernetu společnostmi DEC, Intel a Xerox. Ethernet se ve své původní podobě už nepoužívá a jeho vývoj byl ovlivněn společností Hewlett-Packard, která poprvé použila rozbočovač a zkroucené páry používané v telekomunikacích pro připojení stanic na místo koaxiálního kabelu. To ve svém důsledku umožnilo začlenit jako přenosové médium i optická vlákna. Tak se zrodila jedna z klíčových technologií, pomocí které jsou v každé společnosti propojovány na omezené rozloze stovky počítačů.

Na straně telekomunikačních technologií nebyl vývoj tak překotný jako na straně výpočetní techniky. Předpoklady pro technologickou konvergenci s informačními technologiemi jsou na straně komunikačních technologií tři.

- digitalizace přenosových cest a náhrada nosných systémů za digitální
- použití optoelektroniky, která nabídla dostatečné přenosové kapacity za velmi přijatelné ceny
- digitalizace spojových systémů, která mimo jiné okamžitě poskytuje informace o spojení a účtovací informace pro uživatele.

Digitální telekomunikační technologie zcela přirozeně začínají používat jako své rozhraní vůči člověku výpočetní systémy, které jsou s nimi spojeny do technologických celků. Uvedme dva příklady za všechny. Dohledové systémy monitorují a na dálku řídí komunikační systémy a podávají obsluhu v reálném čase informace o stavu sítě a umožňují síť na dálku konfigurovat. Druhým příkladem jsou účtovací systémy, které každý měsíc umí vyčíst informace z digitální telefonní ústředny a vytvořit z nich účet pro každého zákazníka.

Rozhodnutí managementu T-Systems PragoNet věnovat se ICT (Information and Communication Technology) infrastruktuře bylo založeno na analýze tržní příležitosti, která vyplývá z konvergence obou technologií a na předpokladech, které společnost měla a které lze shrnout do následujících bodů:

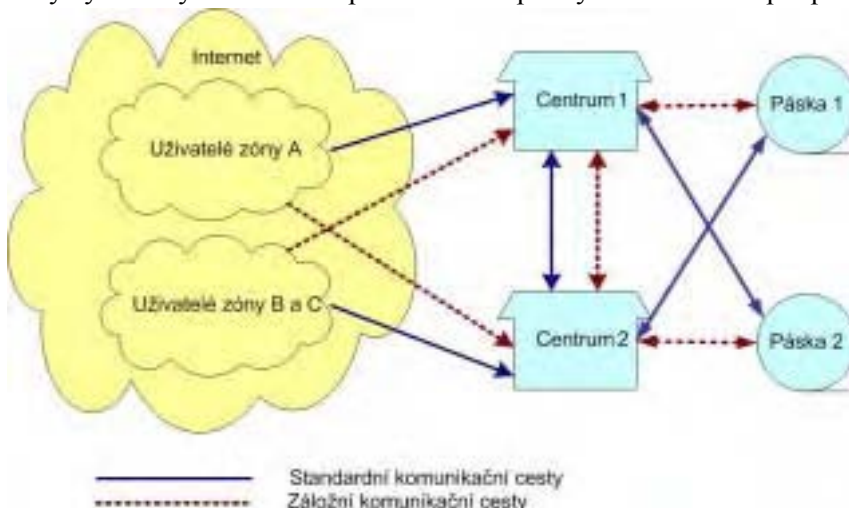
- T-Systems PragoNet má prostory vhodné pro umístění informačních a komunikačních technologií a to jak z pohledu bezpečnosti, tak i technologie;
- T-Systems PragoNet má velmi silné telekomunikační propojení jak se světem, tak v rámci České republiky;
- T-Systems PragoNet dlouhodobě provozuje v rámci telekomunikačních technologií robustní výpočetní systémy pro své vlastní potřeby;
- T-Systems PragoNet provozuje komunikační a informační systémy v režimu 7x24 s velmi přísnými SLA;
- T-Systems PragoNet umí měřit dodržení SLA a má vhodný řídicí a monitorovací systém;
- T-Systems PragoNet ICT systémy navrhuje, realizuje a provozuje.

Technologická konvergence informačních a komunikačních technologií i procesní a technologické předpoklady umožnily společnosti instalovat první systémy do jejích technologických prostor. Z nováčka na trhu informačních technologií se stala společnost nabízející komplexní ICT služby

v projektech, kterým dává vysokou přidanou hodnotu. Tím se výrazně odlišuje od ostatních telekomunikačních operátorů.

Do dnešních dnů T-Systems PragoNet dosáhl několika významných úspěchů v oblasti řízené ICT infrastruktury. Prvním z nich je provoz domény .cz, kterou provozuje řadu let bez jediného výpadku. Součástí provozu je i registrace doménových jmen v doméně .cz i provoz příslušného kontaktního centra. Druhým zajímavým úspěchem je provoz prvního PAN (Processing Area Network) ve střední Evropě. Jedná se o výpočetní systém umožňující vysokou virtualizaci a konsolidaci zdrojů. Na tomto systému je provozováno paralelně několik zákazníků. Systém umožňuje rekonfiguraci za provozu a to pouze programovými řídicími nástroji, takže není zapotřebí přepojovat jediný kabel, přemísťovat jediný server či disk.

Zatím nejvýznamnějším projektem je provoz ICT infrastruktury v hostingovém centru pro Registr Živnostenského podnikání. Celý projekt je koncipován jako poskytnutí služby provozu hostingového centra pro Ministerstvo průmyslu a obchodu. Tedy návrh technického řešení byl ponechán na společnosti T-Systems PragoNet. V zadání byly uvedeny základní požadované parametry systému. Celý systém byl navržen a zprovozněn za pouhých 108 dní od podpisu smlouvy. Hlavním partnerem

v tomto projektu je dodavatel aplikace společnost ICZ, a. s., a díky velmi těsné spolupráci s touto společností se systém podařilo zprovoznit v požadovaném termínu. Technické řešení systému je realizováno ve dvou vzdálených hostingových centrech, propojených navzájem šifrovanou linkou 2× Gbit/s v plném duplexu. Základem systému jsou počítače IBM řady p-Series s celkem 52 procesory, dis-

ková pole o kapacitě 3,5 TB, síťová infrastruktura společnosti CISCO, kde jsou použity loadbalancery pro rozdělování zátěže mezi systémy.

Databáze systému je rozdělena do tří zón. Zóna A je určena pro práci živnostenských úřadů, zóna B pro výměnu dat s orgány státní správy a samosprávy a zóna C bude přístupná pro širokou veřejnost přes Internet.

Velký důraz v celém systému je kladen na uchování dat. Je to dáno tím, že jednotlivé Živnostenské úřady nemají své lokální systémy, ale pracují pouze s daty uloženými v Registru. Ta data se nesmí ztratit. Proto jsou zálohována křížem, takže data provozovaná ve Centru 1 se zálohují v Centru 2 a naopak. Fyzické zničení celého jednoho střediska nezpůsobí ztrátu dat systému, protože jeho datová kopie je uložena ve druhém středisku.

Projekt „Registr Živnostenského podnikání“ je přelomový v tom, že je to první případ, kdy orgány státní správy a samosprávy ponechávají zcela na privátních subjektech návrh, výstavbu a hlavně provoz informačního systému a správu a uložení dat velmi citlivého registru.

Vývoj, kterým společnost T-Systems PragoNet prošla v posledních několika letech, vedl ke vzniku komplexu služeb, procesů a technologických nástrojů pojmenovaných jako „Řízená ICT infrastruktura.“ Tento pojem v sobě shrnuje následující procesy:

- dohled 24 hodin denně 7 dní v týdnu;
- zajištění kontinuity provozu (aktualizace SW, provoz HW);
- monitorování odezev systémů a sítí;
- analýzy zátěží systémů a sítí;
- optimalizace systémů na základě vývoje jejich zátěže;
- bezpečnost, kontinuita a obnovitelnost dat;

- zajištění bezpečnosti systému (fyzické, komunikační);
- zajištění dostupnosti systému.

Řízená ICT infrastruktura tak zahrnuje nejen procesy, které se bezprostředně týkají samotného provozu, ale i procesy, které zajišťují dodržování a kontrolu kvality poskytovaných služeb. V projektech, ve kterých je třeba dbát na řešení komunikační části, bezpečnosti systému a ve kterých jsou akcentovány parametry související s provozem, je T-Systems PragoNet společností, která mimo profesionální zkušenosti a zajímavé reference nabízí dlouhodobou stabilitu, která je garantovaná jednak hospodářskými výsledky společnosti, jednak jeho vlastníkem.

Data pod kontrolou – řešení datového skladu pro Celní správu ČR

Ing. Ondřej Vít, Senior Technical Consultant, Adastra Corporation

Adastra Corporation je mezinárodní konzultační společnost, která dodává softwarová řešení a služby. Tradiční kompetence Adastry a její vedoucí postavení v oblasti Business Intelligence a Data Warehousing rozšířily v posledních dvou letech rychle se rozvíjející divize aplikačního vývoje, Quality Assurance, poradenství a outsourcingu.

Jsme velice rádi, že dnes můžeme prezentovat významnou implementaci rozsáhlého datového skladu v oblasti veřejné správy. Společnost Adastra jako leader mezinárodního konsorcia realizovala projekt datového skladu pro Celní správu České republiky.

Situace před nasazením datového skladu

Ve většině velkých organizací, mezi něž Celní správa ČR (CS ČR) s počtem zaměstnanců pohybujícím se okolo sedmi tisíc bezesporu náleží, je situace před nasazením BI řešení v řadě charakteristik velmi podobná. Následující odstavec takovou typickou situaci, a tudíž i situaci na CS ČR, popisuje.

Data jsou rozmístěna po několika až mnoha primárních systémech. Např. v mzdovém, účetním, personálním, fakturačním systému a k tomu dále v několika dalších specializovaných systémech řešících konkrétní problematiku dané organizace (v případě CS ČR se jedná o dovoz, vývoz, intrastat, tranzit, delikty, dlužníky, spotřební daně, ...). Tyto systémy jsou od různých dodavatelů a postaveny na různých technologiích. V důsledku toho:

- každý primární systém obsahuje vlastní číselníky a
- odkazy na doklady/dokumenty jiných systémů jsou realizovány možností zápisu formou volného textu, který však není nijak ověřován (zejména z pohledu existence souvisejících dokumentů).

Jakýkoli požadavek na report obsahující vzájemně provázaná data z více agend (primárních systémů) bývá v takovémto prostředí jen obtížně realizovatelný, vyžaduje účast zkušeného tvůrce reportů, který zná potřebné primární systémy a nejlépe také věcnou problematiku, která má být reportem postížena. Dodání takového reportu je pak pomalé.

Situace po nasazení datového skladu

BI (Business Intelligence) řešení, mezi nimiž datový sklad zaujímá nejvýznamnější postavení, umožňují výše popsanou situaci výrazně zlepšit, napomoci k nárůstu efektivity, a dodání nových možností, které jsou bez BI řešení nepředstavitelné. Výsledkem vybudování datového skladu pak může být možnost provádění on-line analýzy dat, ad-hoc dotazování, velmi rychlá odezva v řádu zlomků sekund až sekund, možnost pokládání „mlhavých“ dotazů s jejich postupným zpřesňováním, pohledy na data přes jednotlivé agendy a nezávislost na tvůrčích reportů.

Přínosy datového skladu pro CS ČR

Konsolidace dat

Jak již bylo zmíněno, primární systémy obvykle obsahují číselníková data duplicitně, tj. každý systém obsahuje a spravuje vlastní verze číselníků. Příklady mohou být číselníky společností, měn, měrných jednotek, zemí, apod. Podstatným negativem tohoto stavu je existence mnoha verzí fakticky jednoho číselníku, kde jednotlivé verze obsahují odlišnosti zejména z pohledu názvů, označení, popisů a platností jednotlivých záznamů. Bez vzájemné konsolidace číselníků není možné získat věrohodné datové výstupy přes více věcných oblastí. Právě datový sklad tuto potřebnou konsolidaci provádí.

Možnost analýzy dat

Datový sklad obsahuje data ve strukturách primárně uzpůsobených zejména pro podporu analýzy dat a rychlé odezvy. To jsou základní předpoklady pro možnost provádění efektivní analýzy dat a ad-hoc dotazování. Analýza dat je dále ze strany datového skladu podpořena uživatelskými analytickými

nástrojů, které umožňují provádět analýzu dat a tvorbu datových výstupů netechnicky založeným uživatelům. Není proto třeba psát dotazy prostřednictvím dotazovacích jazyků, ale dotazy je možné zadávat prostřednictvím uživatelského rozhraní. U uživatelů těchto nástrojů nejsou zapotřebí technické znalosti a přesto jsou schopni provádět pokročilou analýzu dat.

Jediná verze pravdy

Datový sklad zpracovává veškerá data ze všech zdrojových systémů na základě stejných principů a obdobných algoritmů. Tím je zajištěna vzájemná porovnatelnost dat. Použité principy a algoritmy jsou navíc podrobně zdokumentovány a popsány. Datový sklad tak definuje jednu verzi pravdy pro veškerá data organizace. S datovým skladem jsou tedy značně minimalizované výskyty situací, kdy „zaručeně správné“ výstupy ze dvou různých primárních systémů vykazují neslučitelné výsledky.

Snadná dostupnost dat

Po přidělení patřičných přístupových oprávnění může mít přístup k výstupům datového skladu jakýkoli uživatel CS ČR. Uživatelské rozhraní je navíc realizováno prostřednictvím obecně známých nástrojů (Microsoft Internet Explorer, Microsoft Excel, ...) a vyžaduje proto minimum času na zvládnutí ovládání dodaných aplikací.

Odlehčení primárním systémům

Do doby spuštění datového skladu plnily úlohu reportingu a exportingu výhradně primární systémy. Hlavní úlohou primárních systémů je však zejména pořizování a správa dat odpovídající evidenci. Následný reporting a exporting, které musely primární systémy také obstarávat již způsoboval snížení jejich výkonu. Proto reporting a exporting přechází do datového skladu.

DS jako zdroj dat pro specializované aplikace

Datový sklad obvykle je vhodným zdrojem pro další specializované aplikace (např. data mining). Důvodem je, že sklad obsahuje data konsolidovaná, centralizovaná a odpovídající „jedné verzi pravdy“.

V případě CS ČR vystupuje v roli specializované aplikace „Analýza rizik celních deklarací“. V této aplikaci dochází na základě dat získaných z datového skladu k definici tzv. rizikových profilů podle nichž jsou potom identifikovány tzv. rizikové deklarace.

Podpora čištění dat

Data primárních systémů vykazují různou kvalitu. Mohou se v nich vyskytovat odkazy na neexistující číselníkové hodnoty (je zadáno chybné DIČ organizace nebo osobní číslo pracovníka, neexistující kód země). Datový sklad se nesnaží tyto vady opravit, snaží se však o jejich zřetelnou identifikaci. S pomocí analytických nástrojů, které datový sklad nabízí je pak možné pomocí několika kliků myši identifikovat uvedené typy nekonzistencí pro jakoukoli oblast a atribut a dohledat konkrétní doklady, které nekonzistence obsahují, případně sledovat podíl nekonzistencí z celkového objemu dat.

Vymezení datového skladu CS ČR

Datový sklad je třeba chápat poměrně široce jako *řešení*. Pod slovem řešení se skrývají nejen technologie, software a hardware použité pro vybudování datového skladu, ale zejména principy, na nichž datový sklad stojí, způsob zpracování dat, způsob práce s daty a hlavně datový obsah skladu.

Význam datového obsahu skladu

Význam datového obsahu skladu si prezentujme na následujících dvou principech, na nichž je datový sklad CS ČR mimo jiné postaven.

Věcná orientovanost

Tento princip znamená, že datový sklad by měl uživatelům umožnit maximální soustředěnost na věcnou problematiku. To je ze strany datového skladu zejména podpořeno:

- známým a intuitivním uživatelským rozhraním a
- specializovanou strukturou dat v datovém skladu.

Pod specializovanou strukturou dat si je možné představit následující: Data z různých oblastí a různých agend jsou v datovém skladu orientována kolem významných entit. Pod významnými entitami si je v prostředí CS ČR možné představit např. organizace, zboží, země, apod. Při takovémto uspořádání je pak jednoduché soustředit se na vybranou organizaci a sledovat její dovozy, vývozy, delikty, apod. Současně je i snadno realizovatelný pohled z opačné strany, kdy máme možnost pohledu na celková data (např. dovozu) a prostřednictvím nich je možné sledovat významné entity (např. určit organizace, které mají největší podíl na dovozu).

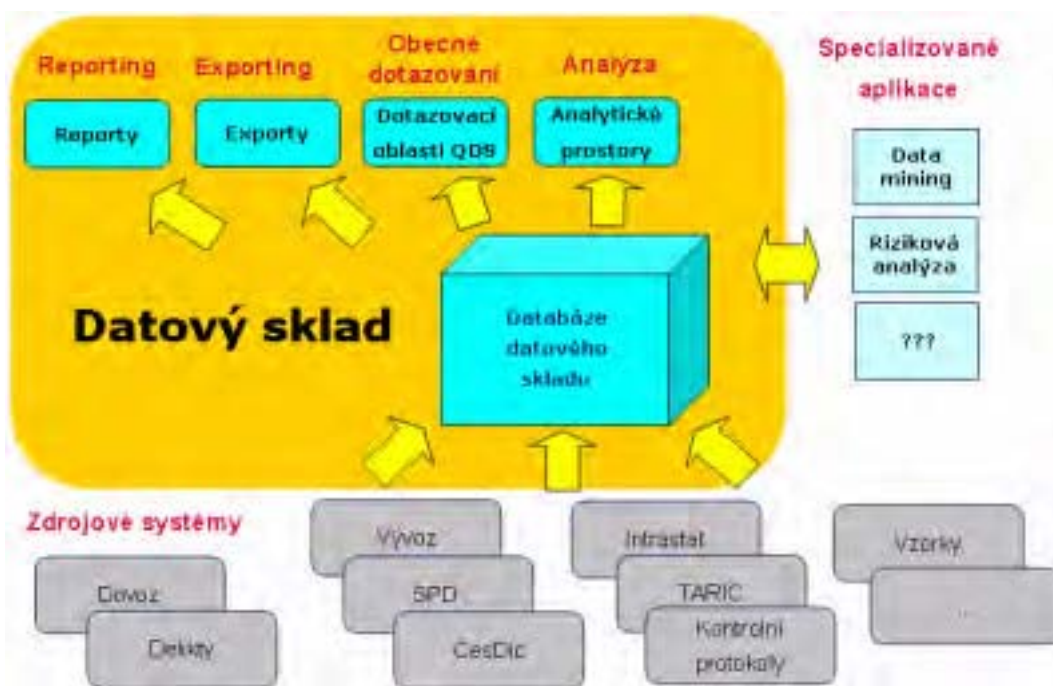
Všechna podstatná data

Jak již bylo zmíněno, datový sklad má v maximální míře podporovat rychlou analýzu a dotazování. Toho je možné dosáhnout pouze tehdy, pokud datový sklad bude obsahovat data, která jsou při analýze zapotřebí a na něž mohou být směřovány dotazy. Bylo by nepřipustné, kdyby analytik v rámci analýzy potřeboval provést například přehled vybraného cla dle celních útvarů, ale dimenze celních úvarů by se v datovém skladu nenacházela. Datový sklad usiluje o to, aby v něm byla obsažena všechna podstatná data pro účely analýz a ad-hoc dotazů.

Základní komponenty datového skladu CS ČR

Vymezení datového skladu CS ČR z pohledu základních komponent je uvedeno na obrázku Obr. 1: Základní komponenty datového skladu CS ČR. Z obrázku je zejména patrné, že datový sklad:

- zpracovává data všech podstatných evidencí a
- svými výstupy uspokojuje škálu potřeb od reportingu až po pokročilou podporu rozhodování.

Obr. 1: Základní komponenty datového skladu CS ČR

Více informací o problematice datových skladů v oblasti celní správy se dozvíte na přednášce autora tohoto příspěvku.

Digitální registr Ústředního seznamu ochrany přírody

Ing. Veronika Vlčková, Ústřední seznam ochrany přírody

Ústřední seznam ochrany přírody (dále „ÚSOP“) soustřeďuje zřizovací a odbornou dokumentaci o zvláště chráněných územích přírody včetně památných stromů (dále „ZCHÚ“) na základě zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, § 42 a prováděcí vyhlášky k tomuto zákonu č. 395/1992 Sb., § 12. ÚSOP ve *Sbírce listin ÚSOP* archivuje a zpřístupňuje *zřizovací dokumentaci ZCHÚ*, která v zásadě obsahuje vyhlášku, výnos, nařízení atp. příslušného státního orgánu, jejíž součástí je mj. dokumentace zeměměřická; dále *odborná dokumentace* v tzv. rezervační knize, kde jsou uchovávány plány péče o dané ZCHÚ, inventarizační průzkumy, odborné zprávy a studie apod., týkající se daného ZCHÚ; dále jsou zde archivovány i dokumenty k udělovaným či zamítnutým výjimkám z ochranných podmínek jednotlivých ZCHÚ apod.

Digitální registr ÚSOP, ukládající, zpracovávající a archivující data a informace, získané ze Sbírek listin, je následně zpřístupňuje cestou moderních informačních technologií. Jde jednak o základní popisné charakteristiky ZCHÚ, jednak o prostorový obraz vymezení ZCHÚ v prostředí geografických informačních systémů (dále „GIS“), jednak o zefektivnění přístupu k vlastní listinné části. Digitální registr ÚSOP se tak člení na základní části, obsahující: a) *databáze*, b) *prostorová data*, c) *obrazy listinné dokumentace* (skenování písemných dokumentů), to vše zprovozněné v prostředí internetu.

Koncepce síťového přístupu k Digitálnímu registru ÚSOP je tedy vymezena požadavkem na tři základní okruhy elektronického přístupu k ÚSOP. Tyto tři okruhy fungují ve vzájemném propojení tak, aby bylo možno mezi nimi bez omezení na základě jednoznačného identifikátoru ZCHÚ volně přecházet :

- obrazy zřizovací dokumentace ZCHÚ (elektronická verze Sbírek listin ÚSOP),
- databázové zpracování vybraných údajů ze zřizovací a odborné dokumentace ZCHÚ (databázová část Digitálního registru ÚSOP),
- grafické zobrazení prostorového vymezení ZCHÚ (GIS ÚSOP – grafická část Digitálního registru ÚSOP).

Kromě těchto uživatelských okruhů je pak spuštěn ještě okruh čtvrtý, a to interní část aplikace, sloužící pro výhradní pracovní potřebu a komunikaci odpovědného pracoviště – Správy ÚSOP provozovatel ÚSOP, jíž je AOPK ČR. Tato část není přístupná veřejnosti, neobsahuje sama o sobě žádná data, slouží čistě jako forma elektronické správy odpovědnými pracovníky zejména při přijímání dokumentů a zpracovávání jejich obsahu do formátu, umožňujícího zahrnutí dat o konkrétním objektu ÚSOP do veřejně přístupného DR ÚSOP.

Identity a Access Management v heterogenním prostředí

Ing. Marta Vohnoutová, Siemens Business Services, s. r. o.

Úvod

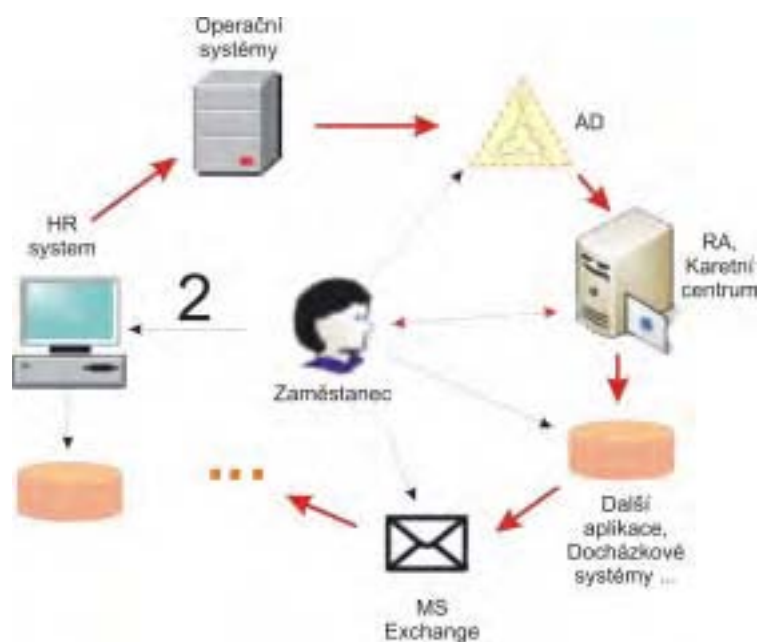
Každá platforma, databáze, skupina aplikací apod. má svou vlastní správu, vlastní seznam uživatelů a uživatelských oprávnění, vlastní bezpečnostní politiku atd. Správa je náročná, ovládání aplikací a přístup k datům klade nároky jak na správce systémů, tak na vlastníky dat i běžné uživatele. Ani pro celkovou bezpečnostní politiku organizace není tento stav vhodný. Proto se implementuje Identity a Access Management. Identity Management řeší centrální správu uživatelů a uživatelských rolí. Účty uživatelů a další informace o uživatelích v dalších systémech a aplikacích jsou vytvářeny, modifikovány a rušeny výhradně prostřednictvím Identity Managementu. Access Management je pak jednotným zdrojem informací o přístupových oprávněních k systémům a aplikacím.

Problémy s údržbou heterogenního prostředí

Ve většině větších firem a organizací existuje heterogenní prostředí. Používají zde různé aplikace na různých operačních systémech, různých databázích, centralizované, decentralizované i lokální, s přístupy přes terminál, klient-server, webové rozhraní.

Každá platforma, případně i skupina operačních systémů, databáze, skupina aplikací má svou vlastní správu, vlastní seznam uživatelů a uživatelských oprávnění, vlastní bezpečnostní politiku atd.. Správa je náročná, ovládání aplikací a přístup k datům klade nároky jak na správce systémů, tak také na vlastníky dat i běžné uživatele. Ani pro celkovou bezpečnostní politiku organizace není tento stav vhodný.

Podívejme se, jak vypadá například putování nového zaměstnance po organizaci.

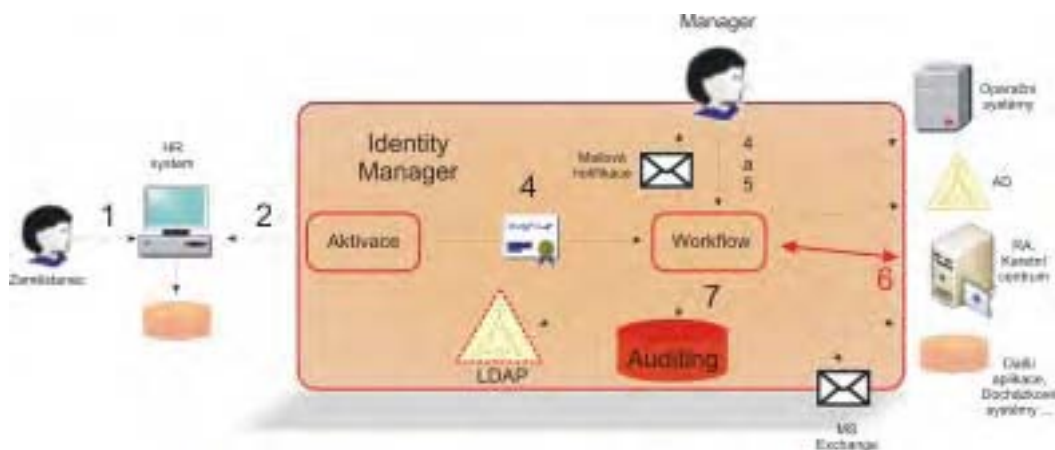

Obr. 1: Povinné kolečko nového zaměstnance po organizaci

Odborně můžeme říci, že takové „nepříjemné“ kolečko musí nový zaměstnanec absolvovat po organizaci, která nemá implementovanou správu identit tzv. Identity manager.

Identity Manager

Jestliže organizace implementuje Identity Manager pak stačí, aby zaměstnanec navštívil pouze personální oddělení. To mu vydá zaměstnaneckou průkazku a čipovou kartu s instalovanými certifikáty, umožňující mu pohyb po budově i kontrolovaný přístup k aplikacím a datům. Zakládání účtů a distribuci dat po jednotlivých systémech se děje automaticky – a to je právě úkol Identity Managera. Podívejme se na následující obrázek.

Obr. 2: Po implementaci Identity Manageru stačí, aby nový zaměstnanec zašel pouze na personální oddělení.

Nastoupí nový zaměstnanec, jeho cesta vede na personální oddělení (1), kde ho zaregistrují do svého HR systému. Tím se především rozumí, že pracovníkovi je přiděleno originální zaměstnanecké číslo a je zařazen do organizační struktury.

Celý další proces je automatizován. Aktivace (provisioning) zjistí tento záznam (2) a předá ho do Identity Manageru k nastavení účtů zaměstnance a uživatelských atributů (3). Identity Manager poté inicializuje tzv. workflow se žádostí o schválení pro odpovědné osoby (4) a po schválení (5) aktivuje účty uživatele v operačních systémech, databázích, aplikacích, el.poště apod. (6). Celý proces je auditován (7).

Co je Identity Management

Identity Management je strategie zahrnující různé postupy, procesy a informace sloužící k identifikaci identity během jejího životního cyklu. Touto identitou je jedinec, jehož identita je specifikována množinou příslušných atributů (oprávnění). Identity Management produktů (dále IM) je na trhu celá řada a jejich kvalita je různá.

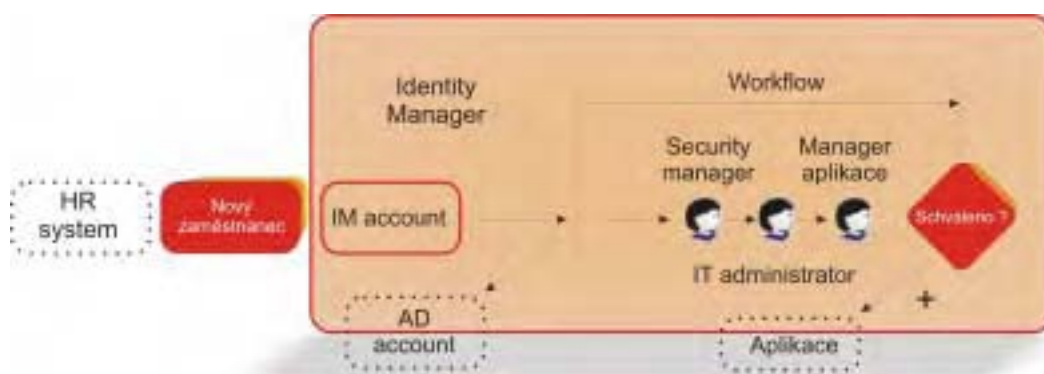
K vyřešení Identity Managementu slouží nástroj **Identity Manager**. Hlavními komponentami Identity Managera obvykle jsou:

- Adresářové služby
- Správa elektronických identit
 - Registrace
 - Aktivace (provisioning)
 - Schvalovací workflow
 - Delegování pravomocí
 - Self-service vybraných činností – uživatel si např. smí sám změnit heslo apod.
- Synchronizace údajů

Identity Management centralizuje všechny potřebné údaje o uživatelích (neboli identitách) do jednoho místa. Pomocí Identity Managera lze uživatelské účty snadno vytvořit a/nebo zrušit, čímž přestanou v systémech existovat tzv. „mrtvé duše“, které tam zůstaly po dřívějších zaměstnancích nebo po různém testování apod.

Co je workflow ?

Kvalitní Identity Manager obsahuje propracovaný systém tzv. workflow, který je jádrem systému. Česky bychom tento výraz nejspíše nazvali schvalovací proces.

Obr. 3: Příklad workflow

Nastavení workflow není jednoduché, ale jeho správná funkce má za následek, že povolování rolí a přístupových oprávnění provádějí opravdu ti, kdo mají, tedy nadřízení, správci dat apod. a nikoliv ti, kdo rozumí IT technologiím, jak tomu bylo doposud. Workflow totiž data ke schválení „přihraje“ oprávněným osobám jasným způsobem a ve srozumitelném tvaru, takže IT technologiím opravdu rozumět nepotřebují.

Workflow může také poskytovat data pro informaci, vyjadřovat se k nim apod.

Integrace aplikací do Identity Manageru

Aby mohl Identity Manager s jednotlivými aplikacemi, databázemi a operačními systémy komunikovat, musí být do Identity Manageru nejprve integrovány. Je rozdíl, jestli je integrovaná aplikace celosvětově rozšířená nebo proprietární.

Aplikace celosvětově rozšířené nebo založené na standardech

Tyto aplikace jsou integrovány pomocí předefinovaných konektorů (adaptérů), které jsou součástí dodávky Identity Manageru. Příkladem aplikací a systémů, ke kterým jsou dodávány již hotové konektory, jsou:

- Operační systémy – např. RedHat Linux, Solaris apod.
- Databáze – např. Oracle, MS SQL apod.
- Webové servery – např. WebSphere, MS IIS, apod.
- Rozšířené aplikace – např. SAP

Aplikace proprietární

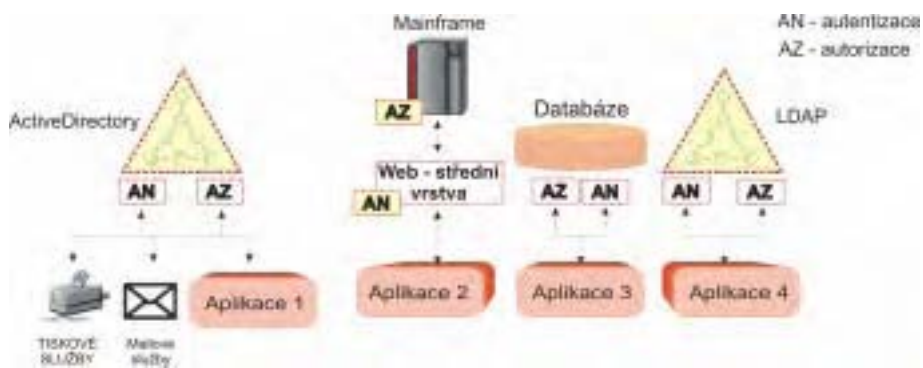
Proprietární aplikace jsou integrovány pomocí konektorů, které je potřeba nejprve naprogramovat – detailně popsané API je také součástí dodávky Identity Manageru.

Příkladem může být např. již zmiňovaný HR systém.

Centralizované údaje o uživateli a jednotnou správu uživatelských účtů tedy máme. Zákonnitě nás však napadne, že by bylo vhodné stejným způsobem spravovat i přístupová práva k jednotlivým aplikacím. K tomu slouží další produkt – **Access Manager**.

Access Manager

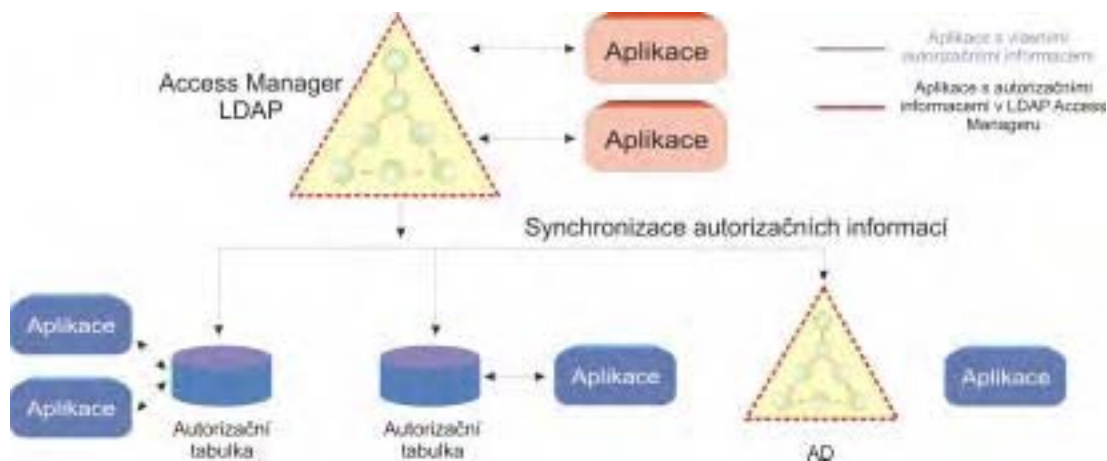
Proces přidělování a správy uživatelských oprávnění je nyní ve většině organizací decentralizován. Je tedy velmi obtížné zjistit, jaká přístupová oprávnění má který uživatel nastavena. Příklad takového stavu je na následujícím obrázku.

Obr. 4: Správa přístupových oprávnění před implementací Access Manageru

Některé aplikace využívají jako zdroj informací o uživatelských oprávněních Active Directory, jiné databáze, různé tabulky či textové soubory.

Po implementaci Access Manageru budeme mít buď pouze jeden zdroj informací o uživatelských oprávněních nebo, pokud to nebude proveditelné, vytvoříme navzájem provázanou hierarchii.

Obr. 5: Správa přístupových oprávnění po implementaci Access Manageru

Způsob předávání autorizačních dat aplikacím

Způsob předávání autorizačních oprávnění autentizovaného uživatele aplikaci musí být vždy podroben analýze. Autorizační oprávnění mohou být pak předávány např. ve formě elektronicky podepsané datové struktury, která bude obsahovat seznam oprávnění a rolí uživatele ve vztahu k dané aplikaci (tzv. *AM credentials*). Klient předá tento „*lístek*“ aplikaci a ta po ověření pravosti tohoto „*lístku*“ bude k uživateli přistupovat podle oprávnění, které *lístek* obsahuje.

Většina Access Managerů má také dobře propracované webové prostředí, hodí se proto nejen pro intranety, ale také pro propojení extranetů nebo klientů připojujících se přes Internet.

SingleSignOn

Aby byl celý systém úplný, nesmíme zapomenout sjednotit ani autentizaci uživatele. Vhodné je zavést tzv. SingleSignOn, založený např. na jednotné autentizaci uživatelů do prostředí Windows, nejlépe certifikátem uloženým na čipové kartě. Aplikace pak musíme naučit tuto autentizaci využívat – mluvíme o tzv. kerberizaci aplikací.

Náročnost implementace

Zisk organizace ze správné implementace Identity a Access Manageru bude jistě nemalá. Také auditní kontrola to určitě uvítá. Na druhé straně je však nutné si uvědomit, že implementace je náročná a velmi záleží na kvalitě provedených analýz a na následné disciplíně organizace. Implementace Identity a Access Manageru přinese totiž do fungování organizace nemalé změny, které bude třeba dodržovat.

Uvádí se, že asi 80 % celkové práce na těchto projektech jsou právě analytické práce. Těsná spolupráce pracovníků organizace a především jejího managementu je nutností.

Jaký produkt zvolit ?

To je poměrně těžká otázka s nejednoznačnou odpovědí. Na trhu je značné množství produktů, které si říkají Identity a Access Manager. Jejich porovnání je však velmi nesnadné. Ani zveřejněné porovnání existujících Identity a Access Managerů nám příliš nepomůže. Rozhodovat by proto měla podpora různých systémů, které organizace má, existence konektorů, aby nebylo nutné zbytečně programovat, a kvalita workflow.

Jistě by bylo také žádoucí jít se podívat na již existující implementaci a promluvit si s danou organizací o jejich zkušenostech z praxe.

Kdy uvažovat o implementaci ?

Identity a Access Manager jsou produkty poměrně drahé a jejich implementace je pracná. Jsou proto vhodné pro větší organizace s heterogenním prostředím vyžadujícím značnou energii na správu. Také organizace spravující důležitá a citlivá data, kde je potřeba mít přístup k těmto datům pod neustálou přísnou kontrolou, jsou vhodnými kandidáty pro implementaci Identity a Access Manageru.

Vypracování celkové bezpečnostní politiky organizace tyto produkty velmi usnadní.

Závěr

Implementace v tomto rozsahu: Identity i Access Management, integrace všech aplikací a řešení SingleSignOn, které nyní nasazujeme, nemá pravděpodobně zatím v České republice obdobu a rádi se o zkušenosti z implementace podělíme.

O autorce

Ing. Marta Vohnoutová, Siemens Business Services, s. r. o.

Po absolvování VŠSE v Plzni pracovala ve Škodě Plzeň a v Plzeňské bance, kde se podílela na implementaci bankovního systému. V PVTnet a poté v Nextra, s. r. o., navrhovala bezpečné připojení klientů k Internetu a instalace bezdrátových sítí. V PVT, a. s., pracovala jako konzultant pro oblast IT bezpečnosti a PKI. Mezi jinými se podílela na implementaci Autority časových razítek I.CA a projektu Dlouhodobé archivace elektronických dokumentů. V současné době pracuje v Siemens Business Services, spol. s r. o., kde je technickým vedoucím projektu Identity a Access Managementu. Často publikuje v odborných časopisech, je spoluautorem nové knihy „Velký průvodce PKI a elektronickým podpisem“, která vyjde letos v dubnu. Je držitelem MCSE a MCT.

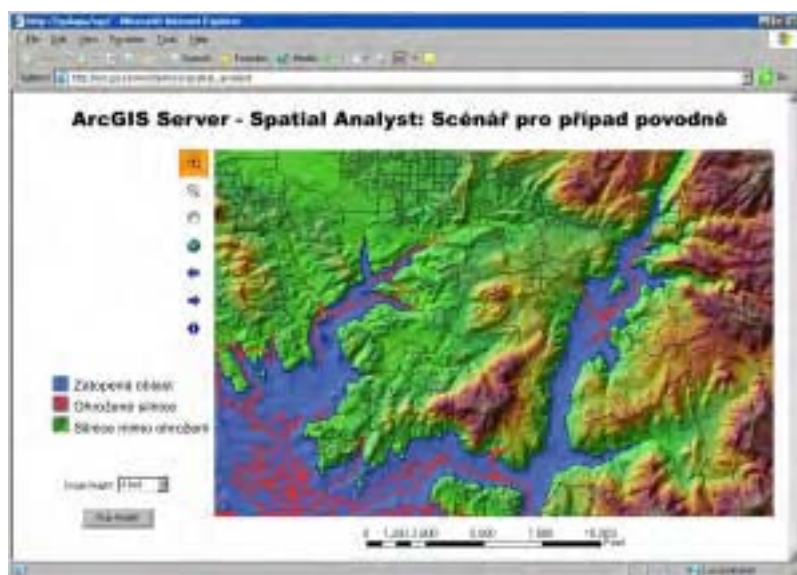
Nabízíme řešení pro 3D vizualizaci firem ESRI a Leica Geosystems

RNDr. Inka Vyoraláková, Ing. Petr Urban, ARCDATA, s. r. o.

Software firem ESRI a Leica Geosystems umožňuje práci s trojrozměrnými scénami nejen při interaktivní analýze území, ale i při vytváření názorných prezentací výsledků realizovaných projektů a plánovaných změn v území. Díky novým produktům ESRI (ArcGIS Server a ArcGIS Explorer) a Leica Geosystems (IMAGINE Virtual Delivery a Leica Virtual Explorer) je možné předávat vytvořené 3D scény dalším uživatelům prostřednictvím CD nebo internetu, aby si je mohli interaktivně prohlížet bez nutnosti pořízení speciálního software.

ArcGIS Server

ArcGIS Server představuje platformu ESRI pro vývoj vysoce výkonných GIS aplikací, které jsou centrálně spravované, poskytují služby mnoha uživatelům současně, používají vyspělé funkce GIS a stojí na průmyslových i formálních standardech. ArcGIS Server také dalším aplikacím poskytuje služby jako např. mapy, lokační služby nebo softwarové objekty GIS.

ArcGIS Server umožňuje vývojářům a analytikům implementovat centrálně spravovaný GIS, což je výhodné díky nižší ceně, protože centrální účelové aplikace GIS (např. webové), které je možné škálovat podle potřeb a počtu uživatelů, šetří prostředky potřebné na instalaci a správu desktopových aplikací na počítačích jednotlivých uživatelů. To jsou vzhledem k důrazu na webové aplikace ideální vlastnosti k integraci s dalšími informačními technologiemi, jako jsou relační databáze, webové servery a aplikační servery.

ArcGIS Server je určen

těm, kteří chtějí:

- využít sílu a univerzalitu objektů ArcObjects (z nichž jsou postaveny i další produkty ArcGIS – ArcGIS Desktop, ArcGIS Engine),
- poskytovat funkčnost GIS bez nutnosti nasazovat desktop aplikace a školit uživatele na jejich použití,
- poskytovat účelové GIS aplikace,
- integrovat funkcionalitu GIS do stávajících informačních systémů.

ArcGIS Server je vhodný k nasazení např. v prostředí státních a regionálních organizací, nebo v oblasti

- dopravy, logistiky,
- daňových výměrů,
- územního plánování,
- ochrany životního prostředí,
- ochrany obyvatelstva,
- rozvodných závodů a energetických společností
- a dalších.

ArcGIS Server je také vhodný pro podnikový GIS, kde je třeba využít analytické schopnosti, které ArcGIS nabízí, zakomponováním do stávajících podnikových systémů. Jeho schopnosti lze rozšířit pomocí nadstaveb Network Extension, Spatial Extension a 3D Extension.

ArcGIS Explorer

ArcGIS Explorer je volně stažitelný prohlížeč ESRI, který nabízí rychlý a snadný způsob zobrazování 2D i 3D geografických informací. Nad podkladovými daty však umožňuje i provádět dotazy a jednoduché analýzy. ArcGIS Explorer pracuje s geografickými datovými sadami i se serverovými aplikacemi GIS – přistupuje ke všem možnostem ArcGIS Serveru včetně 3D služeb a nástrojů pro zpracování prostorových dat (geoprocessing).

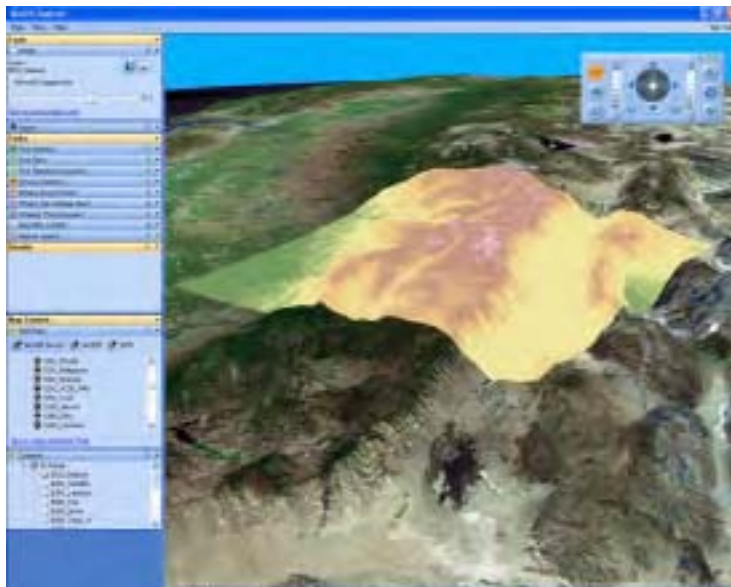
ArcGIS Explorer pracuje:

- se službami GIS (ArcGIS Server, ArcIMS, ArcWeb Services, ISO WMS),
- s lokálními daty (shapefile, GDB, JPEG 2000, GeoTIFF, IMG, KML – Google).

ArcGIS Explorer umožňuje:

- bezešvým způsobem prohlížet 2D a 3D data,
- přidávat lokálně umístěná data,
- provádět běžné úlohy (identifikace, vyhledávání míst dle zadání, geokódování, trasování, vyhledávání nejbližšího zařízení, označování míst, tvorbu poznámek a další),
- uživatelské úpravy vzhledu,
- propojit lokální data s daty a službami poskytovanými prostřednictvím internetu,
- pomocí nadefinovaných úkolů (dotazů na server) provádět GIS analýzy (např. analýzu viditelnosti, modelování, vyhledávání v sousedství), možná je i definice a následné publikování vlastních úkolů,
- ukládat a sdílet mapy a výsledky s ostatními.

Navigace v ArcGIS Exploreru je velmi jednoduchá. Podporován je průlet nad mapou, rotace, naklánění, souvislý posun a dynamické přiblížení/oddálení. Je možné měnit průhlednost vrstev a také použít nástroj „Swipe“ pro odhrnování jedné vrstvy z druhé, což umožňuje rychle porovnat data.

Instalace

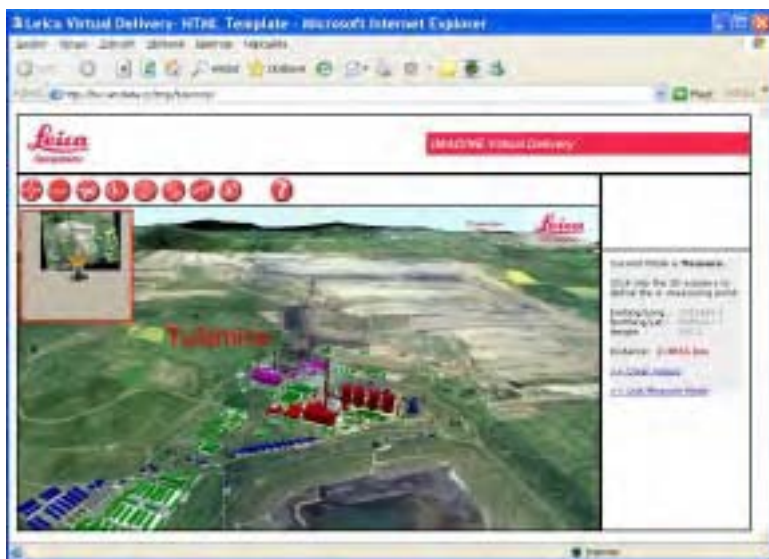
ArcGIS Explorer se snadno instaluje (webová instalace, nutné je stáhnout jen cca 15 MB), nevyžaduje žádný další software ArcGIS, ale ani s žádnou nainstalovanou verzí ArcGIS nekoliduje. Nevyžaduje softwarovou autorizaci.

ArcGIS Explorer je vhodný pro všechny, kteří chtějí spolupracovat a sdílet geografické informace s ostatními. Bude k dispozici v polovině roku 2006 – sledujte stránku <http://www.esri.com/arcgisexplorer>.

IMAGINE Virtual Delivery

IMAGINE Virtual Delivery je aplikace Leica Geosystems určená k publikování 3D scén prostřednictvím internetu. Tento modul rozšiřuje IMAGINE VirtualGIS, nadstavbu software ERDAS IMAGINE, o možnost zpřístupnění vytvořených trojrozměrných scén prostřednictvím CD/DVD nebo internetu.

IMAGINE VirtualGIS umožňuje vytvořit na základě polohopisných a výškopisných digitálních dat 3D scénu, která působí velmi realisticky a současně nepostrádá návaznost na informace obsažené ve využitých datech. Jedná se o profesionální 3D GIS, jenž je možno využít pro prezentaci současného stavu, zamýšlených změn v území i potenciálních krizových situací. Takto vytvořené modely

území je možné pomocí IMAGINE Virtual Delivery předávat ostatním uživatelům na CD/DVD a dokonce i interaktivně prostřednictvím internetu.

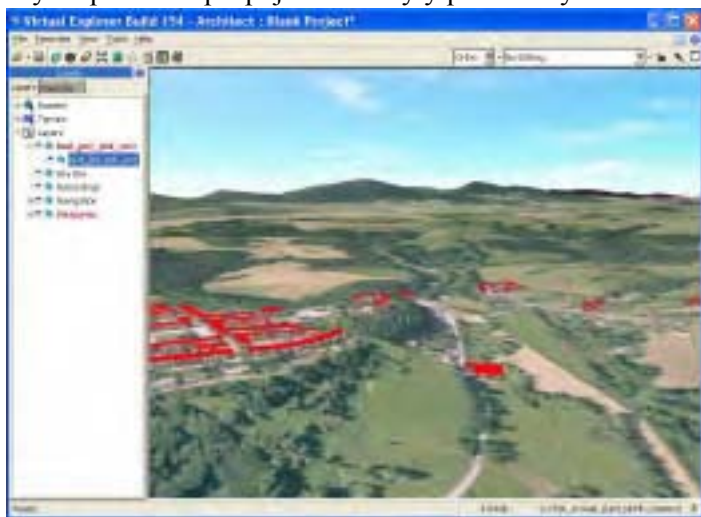
V rámci scény jsou kromě modelu reliéfu exportovány rastrové i vektorové vrstvy, anotace i 3D modely (domy, stromy atp.). Exportované scény je možné prohlížet v prostředí internetu bez použití dalšího placeného software, uživatelé se poprvé instaluje zásuvný modul typu ActiveX. Ve scéně umístěné na internetu se lze snadno pohybovat, prohlížet přednastavené pohledy nebo průle-

ty, vytvářet nové animace, odečítat souřadnice nebo měřit vzdálenosti. IMAGINE Virtual Delivery tak umožňuje snadno poskytovat reálné scény včetně interaktivního přístupu při prohlížení.

IMAGINE Virtual Delivery je nabízen ve třech variantách – „Personal“ pro ukládání na CD/DVD, „Departmental“ pro publikování scény o velikosti do 25 GB prostřednictvím internetu a „Enterprise“ pro publikování neomezeně velké scény prostřednictvím internetu. K dispozici jsou také varianty pro placený přístup k publikovaným scénám.

Leica Virtual Explorer

Leica Virtual Explorer je komplexním nástrojem pro tvorbu a distribuci 3D scén. Umožňuje bezšvým způsobem pospojovat terabyty prostorových informací do modelu Země a výsledek distribuovat kolegům jak vedle v kanceláři, tak vzdáleným tisíce km bez nutnosti jakéhokoli předzpracování dat. Uživatelé pak mohou využít širokou škálu nástrojů pro analýzy a editace vytvořených scén nebo alternativně spolupracovat s dalšími uživateli pomocí chatu, sdílet pohledy, poznámky či uživatelské vrstvy GIS.

Základní vlastnosti:

- prezentace realistických a přesných 3D scén prostřednictvím internetu bez nutnosti předzpracování dat,
- jednotné, snadno použitelné a intuitivní uživatelské rozhraní,
- široká škála nástrojů pro vizualiza-

ci a analýzy terénu,

- pokročilé možnosti pro prostorové animace,
- komplexní nástroje pro GIS analýzy,
- podpora všech typů prostorových informací včetně komplexních a otexturovaných 3D modelů,
- zobrazení filmů, obrázků a dalších podpurných informací prostřednictvím prohlížeče,
- úplná serverová administrace,

- možnost distribuce dat na DVD a na základě souborů,
- podpora spolupráce uživatelů.

Flexibilní řešení

Leica Virtual Explorer je škálovatelné řešení, které podporuje jakoukoli úroveň šíření dat – od jednoduchého desktop přístupu a distribuce na CD/DVD nosičích po živé internetové simultánní distribuce dat mnoha uživatelům. Leica Virtual Explorer sestává z šesti samostatných produktů:

- Leica Virtual Explorer Architect (pro tvorbu a zkoumání 3D scén),
- Leica Virtual Explorer Server (pro poskytování vytvořených 3D scén přes datové sítě),
- Leica Virtual Explorer Client (volně šiřitelná aplikace pro zkoumání, prohlížení a základní analýzy 3D scén),
- Leica Virtual Explorer Pro Client (klientská aplikace pro analýzy 3D scén pomocí plného spektra analytických nástrojů, možnost přidání vlastních dat),
- Leica Virtual Explorer Collaboration (pro společné prohlížení, analýzy a editaci 3D scén v zabezpečeném či veřejném webovém prostředí),
- Leica Virtual Explorer DVD (pro snadnou distribuci dat v podobě souborů, 3D scény lze pak prohlížet pomocí Leica Virtual Exploreru Client či Pro Client).

Závěr

Výše popsané produkty firem ESRI a Leica Geosystems plně splňují požadavky na publikaci a zpracování prostorových dat jak ve 2D, tak ve 3D v prostředí internetu. Vývoj v této oblasti směřuje k serverovým aplikacím, kdy na straně klienta je potřeba volně šiřitelný či „na míru šitý“ tenký klient bez speciálních nároků na výkon či vybavení počítače.

V případě aplikací ArcGIS Serveru probíhají veškeré analýzy a zpracování dat na serveru, klient pouze zasílá požadavky. Podobně funguje i ArcGIS Explorer, volně stažitelný prohlížeč geografických dat a zejména služeb GIS, který však kromě možnosti být klientem ArcGIS Serveru či webového serveru poskytujícího data a služby GIS (např. ArcIMS) disponuje i nástroji pro práci s mapou, dotazy, schopností kombinovat lokální a vzdálená data a výsledky sdílet s ostatními.

Novinky v software Leica Geosystems pro publikaci 3D scén na webu zahrnují kromě aplikace IMAGINE Virtual Delivery (nadstavby IMAGINE VirtualGIS) celý balík produktů pod souhrnným názvem Leica Virtual Explorer. Tyto produkty jsou zaměřené na celý proces publikace 3D dat na serveru, obsahují modul pro tvorbu 3D scén, serverový produkt pro jejich distribuci, volně šiřitelný základní či výkonnější prohlížeč s možností editace dat a modul pro spolupráci mezi jednotlivými uživateli, který umožňuje společnou editaci, výměnu názorů, sdílení vrstev i projektů ad. 3D scény lze snadno šířit i prostřednictvím CD/DVD nosičů.

3D vizualizace je progresivní směr a nové produkty řeší stále častější požadavky na možnosti předávání vytvořených vizualizací (scén) dalším uživatelům především prostřednictvím internetu.

O autorech

RNDr. Inka Vyoraláková, specialista GIS a DPZ, ARCDATA PRAHA, s. r. o.

1996–2002 magisterské studium – Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra kartografie a geoinformatiky; diplomová práce na téma „Zpracování snímků DPZ neuronovými sítěmi“, 2003 Rigorózní zkouška, od r. 2002 Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra kartografie a geoinformatiky, postgraduální studium oboru kartografie, geoinformatika a DPZ, 2002–2005 Ústav Informatiky Akademie Věd – Oddělení neuronových sítí a nelineárního modelování, od r. 2003 ARCDATA PRAHA, s. r. o., Specialista GIS a DPZ

Ing. Petr Urban, specialista GIS, ARCDATA PRAHA, s. r. o., absolvent Fakulty stavební ČVUT v Praze, doktorand na Katedře mapování a kartografie na ČVUT v Praze. Od roku 2001 zaměstnán ve společnosti ARCDATA PRAHA, s. r. o. jako specialista GIS.

Účast ministerstva vnitra na 4. multidisciplinární konferenci fóra Document Lifecycle Management

PhDr. Michal Wanner, Ph. D., archivní správa Ministerstva vnitra ČR

Fórum DLM a členství MV

Fórum vzniklo v roce 1994 jako místo střetávání specialistů z oblasti veřejné správy, archivnictví, výzkumu, průmyslu výpočetní techniky a zainteresovaných nevládních organizací. Tato organizace se zabývá všemi aspekty nakládání s dokumenty v digitální podobě. Zkratka DLM v názvu organizace byla původně interpretována jako zkratka francouzského termínu *donnés lisibles par machine* (strojově čtená data), nyní je interpretována jako Document Lifecycle Management – Správa životního cyklu dokumentů. Od roku 2002 má Fórum status EEIG (European Economic Interest Group) v rámci Evropské unie, má tedy právní subjektivitu a může čerpat prostředky z programů Evropské unie. Akcí fóra se účastní zástupci členských a kandidátských zemí EU, ale i dalších zemí. Ministerstvo vnitra resp. odbor archivní správy MV se stal členem Fóra DLM po schválení vládou ČR v létě 2005. Je zařazen v kategorii řídicích orgánů a disponuje jedním hlasem. Jednou za tři roky Fórum pořádá velkou multidisciplinární konferenci, na které jsou prezentovány dosažené výsledky jak v práci vlastní organizace tak v jednotlivých zemích.

4. multidisciplinární konference fóra DLM

Čtvrtá multidisciplinární konference Fóra DLM proběhla v Budapešti ve dnech 5.–7. října 2005. Byla organizována úřadem maďarského premiéra, Maďarským národním archivem, Evropskou komisí a vedením Fóra DLM. Konference se účastnila naprostá většina z dvaceti pěti členských zemí, zástupci kandidátských zemí a nejrůznějších dalších států světa (USA, Austrálie, Bangladéš, Argentina)

Dlouhodobé uchovávání dokumentů v digitální podobě

Předsedkyně Fóra DLM Sarah Tyacke, ve svém vystoupení konstatovala, že zatímco Spojené státy americké rozvíjejí řešení dlouhodobého ukládání dokumentů v digitální podobě, které doposud stálo 300 milionů dolarů, Fórum DLM hledá levnější řešení. Na této práci by se měly podílet všechny členské státy. Doporučila, aby nově vzniklá Skupina evropských archivů (European Archives Group – budoucí partner Evropské komise v oblasti archivnictví) koordinovala a monitorovala akce Fóra DLM, které nejsou odděleny od přijatého programu zvýšené archivní spolupráce v Evropě. DLM Fórum se bude podílet na plnění tohoto programu v bodě, který se týká problematiky dlouhodobého uchovávání autentických dokumentů v digitální podobě. Jednotlivé vlády členských zemí by tak měly získat podporu při zavádění elektronického úřadování. Měl by být usnadněn vznik znalostní ekonomiky, zabezpečen přístup k informacím, které umožňují udržet trvalou hodnotu dokumentů v digitální podobě. Bez realizace tohoto programu nebude možné udržet dlouhodobou důvěru veřejnosti v archivy, jejich odbornost a odpovědnost.

Fórum průběžně udržuje rozsáhlou webovou stránku (www.dlm-network.org) a jednou za dva roky vydává tzv. whitepapers zaměřené na dílčí témata (například migrace, elektronický podpis). Web by měl v dohledné době projít podstatnou inovací, měl by být doplněn o archivní portál, seznamy služeb a publikací, diskusní fórum. Povinností členů je zasílat připomínky k materiálům, které organizace vytváří (standard MoReq) a účastnit na každoročních setkáních Všeobecného shromáždění členů.

Na konferenci vystoupil rovněž George Mackenzie, zástupce Mezinárodní archivní rady (MAR) pro elektronické záznamy a automatizaci, ve svém vystoupení nejprve stručně charakterizoval Mezinárodní archivní radu, organizaci sdružující 1500 členů ze 175 zemí. V praxi se tato organizace dělí na regionální větve, evropská nese název EURBICA. Při organizaci funguje komise pro právní záležitosti, která se mj. zabývá problémy autenticity dokumentů v digitální podobě, organizace rovněž udržuje rozsáhlý web. Ve spolupráci s Radou Evropy EURBICA vytvořila v roce 2003 přehled komerčně dostupného softwaru pro archivní účely. V dubnu 2005 vyšla příručka o elektronických do-

kumentech pro archiváře (Electronic Records Workbook for Archivists). Příručku vytvořili experti z britského Národního archivu ve spolupráci s odborníky z dalších patnácti zemí.

Elektronická spisová služba

Ve spolupráci s Australským Národním archivem MAR pracuje na harmonizaci standardů v oblasti elektronické spisové služby (Generic Specification for Electronic Records Management Software). Vystoupení pana Erica Woodse se týkalo trendů v oblasti elektronické spisové služby (Electronic Records Management – ERM) a následných technologií. Pan Woods konstatoval, že ERM systém prodělal v minulých dvou letech obrovský vývoj, nadále je však chápán mnoha původci jako méně podstatný a nadále není obecně chápán jako součást informační strategie instituce. Zákon o obecném přístupu k informacím a požadavky na e-business a e-government vedou k masovému nasazení těchto systémů. V budoucích letech dojde nepochybně k propracování automatické klasifikace dokumentů, integraci s uživatelským rozhraním třetí strany, integraci vyhledávacích schopností, podpoře několika typů elektronických dokumentů (zaměřeno hlavně na e-mail) a vzniku hybridních modelů ERM pro papírové i elektronické dokumenty. Slabinou ERM systémů zůstává zajištění informačního kontextu elektronického dokumentu. ERM systémy se v budoucích letech pravděpodobně stanou běžnou součástí jiných produktů, protože ty bez nich již nepřežijí. Trh ERM se soustředí na několik velkých firem (viz například velké investice IBM do této oblasti), upouští se obecně od správy dokumentů výhradně v elektronické podobě, vývoj spíše k hybridním modelům kombinujícím dokumenty v elektronické a papírové podobě.

Správa dokumentů v elektronické podobě

Druhé plenární zasedání konference bylo věnováno chystané normě MoReq2. S plány na tvorbu této normy seznámil přítomné pan Ian Macfarlane z Národního archivu v Londýně. Dosavadní norma MoReq slouží k hodnocení softwarových produktů, je základem pro tvorbu požadavků na IT systémy, je vzdělávacím nástrojem v oblasti ERM a směrnici pro tvorbu nových systémů. Plánovaná norma MoReq2 má rozšířit požadavky na systémy v evropském měřítku a doplnit je o testovací a zpřístupňovací systém, modelové spisové plány, metodiku uchovávání digitálních dokumentů a metadata. MoReq2 má mít pro vyšší flexibilitu modulární charakter, stále však má jít o soupis minimálních nutných požadavků. Norma má být integrována do systémů pro uchovávání obsahu (content management systems), má zajišťovat spolupráci s existujícími systémy pro správu neelektronických záznamů a hybridních souborů, existujícími systémy pro dekódování a digitální vodotisk, s distribuovanými systémy (podrobněji viz příspěvek Mgr. Szunyogové).

Dr. Andrea Wettmanová ze saského Státního archivu v Drážďanech seznámila přítomné s německou federální koncepcí DOMEA (Document Management and Electronic Archiving). Pilotní projekt vznikl v roce 1999. Jeho vznik reagoval na skutečnost, že stále více dokumentů v německých federálních orgánech vznikalo a existovalo v digitální podobě. Navíc bylo nutno zajistit výměnu těchto dokumentů mezi Bonnem a Berlínem. Ukázala se nutnost detailního standardu, který by zaručoval bezztrátový přenos informací, úplnou dokumentaci procesu, systém hodnocení a výběru dokumentů, jejich trvalé uložení a trvalou čitelnost. Standard byl navržen tak, aby zahrnoval společná procedurální pravidla pro spolková ministerstva, průvodce pro nakládání s dokumenty ve spolkových orgánech, seznam požadavků pro zemské a lokální autority. Návrh konceptu vznikl v roce 2003, konečná verze byla přijata v lednu 2005. Standard se opírá o normy SAGA (Standard and Architectures in e-Government Application), E-Government Manual a MoReq. DOMEA je tvořena třemi částmi. Je to organizační koncept, který popisuje procedury, které se odehrávají s dokumenty v procesech spisové služby v elektronické podobě. Dále je to specifikace asi 440 požadavků na systémy elektronické spisové služby a certifikaci pro dodavatele informačních technologií, kteří si přejí, aby jejich produkt byl certifikován. Jde tedy o minimální požadavky, které musejí splnit všechny systémy elektronické spisové služby v Německu. Další částí tvoří standardní popis průběhu životního cyklu dokumentů – od příchodu do úřadu až po archivaci a modelový spisový plán. Součástí normy jsou moduly, mezi něž

patří virtuální podatelna elektronické pošty, popis skenovacích procesů. V budoucnu mají vzniknout moduly pro integraci se systémy řízení obsahu dokumentů, pro ochranu dat, projektový průvodce.

E-Government

Mezi nejzajímavější vystoupení patřil projev Stephena Ellise z Národního archivu Australského svazu. Příspěvek se týkal zkušeností z implementace elektronického úřadování. Austrálie je federálním státem spravovaným na třech úrovních – federální, státní a lokální. Vlády všech těchto úrovní měly rozsáhlé ambice v oblasti e-governmentu. Nedostatečná koordinace a politická podpora, nerespektování kulturních a jazykových bariér (v Austrálii se používá 300 jazyků), nedostatečná implementace pravidel spisové služby atd. vyvolaly značně chaotickou situaci, na kterou museli zareagovat australští (a nyní i novozélandští) pracovníci z oblasti spisové služby a archivnictví. Vznikla tak organizace ADRI – Australian Digital Recordkeeping Initiative, která plní obdobnou roli jako Fórum DLM v Evropě. Mimo jiné spravuje rozsáhlý web – www.adri.gov.au. Základní poučení z uvedeného vývoje zní – vycházejte nikoli od softwaru, nýbrž od pravidel spisové služby a archivnictví a respektovat historické tradice. Softwarové řešení je vždycky druhotné. Z následné diskuse rovněž vyplynulo, že k obdobným závěrům dospěli všude tam, kde došlo k masovému zavedení elektronického úřadování (Velká Británie, Evropská komise).

Jednání v sekcích a jednání orgánu organizace

Součástí konference byla jednání v sekcích. Přinesla množství poznatků z oblasti aplikace ochrany osobních údajů, autenticity digitalizovaných dokumentů, principů a nástrojů spisové služby, nástrojů upravujících transfer dokumentů do archivu i příklady konkrétního řešení digitálního archivu.

V rámci jednání proběhlo i zasedání Všeobecného shromáždění členů organizace (poprvé s účastí MV), které zvolilo nový Výkonný výbor organizace a novou předsedkyni Liz Hallam Smith.

Závěry konference

Fórum se stává především místem setkání pracovníků z oblasti archivnictví a spisové služby. Konference se účastnilo množství zástupců firem, většinou se ale omezili na vyslechnutí požadavků mluvčích veřejné správy.

V závěrech konference je konstatováno, že bude nutné najít řešení problematiky dlouhodobého ukládání dokumentů v digitální podobě pro nové a méně finančně vybavené členské země EU. Konference potvrdila narůstající význam elektronické spisové služby a nutnost důsledné aplikace spisovenských a archivních pravidel v novém prostředí. Vývoj ukazuje směr k hybridním modelům kombinujícím klasické papírové a elektronické dokumenty. Otázka autenticity dokumentů v digitální podobě má klíčový význam a nebyla doposud vyřešena, rovněž role elektronického podpisu v tomto směru zůstává nadále otevřena.

Konference potvrdila mohutnou převahu britských expertů z okruhu kolem Národního archivu v Kew a jeho pracoviště na londýnské univerzitě. Jistými konkurenty mohou v tomto ohledu být jen archiváři a pracovníci v oblasti spisové služby ze Skandinávie, Finska či Nizozemska (mimo Evropu pak Austrálie a USA). Německo začíná dohánět své zpoždění v této oblasti. Teoretické příspěvky, které dominovaly na minulých konferencích, byly v Budapešti v rostoucí míře vytěsňovány zprávami o konkrétních řešeních. V této souvislosti se bohužel jednoznačně ukazovalo, že země střední, jižní a východní Evropy v tomto směru výrazně zaostávají.

Legislativní řešení registru územní identifikace, adres a nemovitostí

Ing. Vladimír Weis, Ministerstvo informatiky ČR

Registr územní identifikace, adres a nemovitostí bude prvním z budovaných registrů veřejné správy. Jeho obsah a fungování bude upraveno zákonem, který připravuje Ministerstvo informatiky ve spolupráci s Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním.

Vývoj řešení právní úpravy

Již v roce 1999 byla konsensuálně přijata myšlenka registrů veřejné správy a stanoveny základní registry (registr obyvatel, registr ekonomických subjektů – nyní nazývaný hospodářský registr, registr nemovitostí a registr územní identifikace). V průběhu příprav obsahové náplně registrů se dospělo k závěru, že bude účelné sloučit zamýšlený registr nemovitostí s registrem územní identifikace v registr jediný – registr územní identifikace, adres a nemovitostí. Ten se obsahově neodchyluje od původní koncepce, avšak z hlediska organizačně-technického při získávání zdrojových údajů bude toto řešení více konzistentní.

Již tehdy bylo zřejmé, že budovat registry bez nové právní úpravy nebude možné. Původní úkol byl definován jako zákonná úprava základních registrů. Jejím cílem byla legislativní úprava jednotlivých registrů veřejné správy. V průběhu dalších koncepčních prací se tento úkol ukázal jako neřešitelný bez stanovení pravidel pro sdílení dat mezi orgány veřejné správy a pro vedení registrů veřejné správy obecně, protože řada typických vlastností a funkcí registrů veřejné správy je shodná nebo podobná a lze je řešit společnou právní úpravou založenou na jednotícím principu. Naopak jiné vlastnosti a funkce jsou velmi specifické pro každý registr veřejné správy, a vyžadují si proto individuální právní úpravu.

Proto bylo rozhodnuto o přípravě zákona o sdílení dat při výkonu veřejné moci, jehož věcný záměr již schválila vláda. Registry veřejné správy, jako jádro celé soustavy informačních systémů veřejné správy (vč. registrů v nich vedených), mohou dobře fungovat pouze jako konzistentní celek. K dosažení nerozporné právní úpravy se jeví jako nezbytné z vládou projednaného věcného záměru vycházet při vypracování celého komplexu řešení právních úprav vedení registrů veřejné správy, obsahujících jak úpravu obecných pravidel pro vedení registrů veřejné správy, tak i speciální úpravu pro každý ze základních registrů.

První speciální právní normou bude zákon upravující obsah a fungování registru územní identifikace, adres a nemovitostí, jehož věcný záměr se v současné době připravuje.

Základní pravidla pro vedení registrů – bezpečnost a důvěryhodnost

Zákon bude vycházet z obecných principů pro sdílení dat a obecných pravidel pro vytváření a vedení registrů, jejich aktualizaci, předávání a poskytování údajů z registrů, určení obecných povinností subjektů, které registry spravují a provozují.

Správci registrů povedou protokol (v elektronické podobě) o informačních činnostech registru, který obsahuje zejména identifikaci, datum a čas provedených informačních činností, která fyzická osoba či k tomu vybavené technické zařízení informační činnost provedli, popř. kdy a komu byly poskytnuty údaje a čeho se týkaly. Záznam všech akcí je zřejmá nutnost, zejména z hlediska odpovědnosti za správnost, úplnost a ochranu dat. Protokol poslouží zejména k nalezení chyb, k zjištění „podezřelých“ činností, k provozně statistickým účelům. Předmětem tohoto protokolu bude pouze identifikace informační činnosti (tzn. kdo, kdy, jakou činnost prováděl); v žádném případě nejde o monitorování obsahu informací.

Údaje vedené v registru musí být v souladu s podklady pro zápis těchto údajů a musí být získány na základě zákona.

Údaje obsažené v registru budou považovány za pravdivé, pokud se neprokáže opak. Za správnost, aktuálnost a úplnost údajů registru odpovídá správce registru.

Správci ostatních informačních systémů veřejné správy budou přebírat obsah referenčních údajů z registrů, pokud takové údaje vedou ve svém informačním systému.

Registry musí být vedeny tak, aby umožňovaly zobrazit stav registru (datový obsah) k jakémukoliv datu a času od založení registru. Zachování návaznosti dat (údajů) různých registrů a možnost získání historických dat na srovnatelnou časovou základnu jsou nezbytnými požadavky na registry.

Informace z registrů budou veřejně přístupné, pokud zvláštní zákon nestanoví omezení tohoto přístupu, včetně jeho rozsahu. Ochrana osobních údajů vedených v registrech musí být zachována, a proto budou osobní údaje v registrech veřejně přístupné pouze v rozsahu stanoveném zákonem.

Registru územní identifikace, adres a nemovitostí

Cílem legislativního zakotvení registru územní identifikace, adres a nemovitostí je umožnit vytvoření jediného referenčního zdroje územní identifikace, stanovit správce registru, kterým bude Český úřad zeměměřický a katastrální, a jeho povinnosti.

Právní úprava v návaznosti na obecné principy pro sdílení dat a obecná pravidla pro vytváření a vedení registrů zajistí, že všechny orgány veřejné správy mezi sebou vzájemně i ve vztahu k subjektům vně veřejné správy budou používat stejné přesně specifikované vybrané územní prvky a základní údaje o nich. Proto bude zákonem stanoven obsah registru, tzn. bude uveden výčet objektů vedených v registru (tj. územních prvků a územně-evidenčních jednotek) a seznam referenčních údajů, o nich vedených.

Zákon stanoví subjektům, u nichž údaje o vedených územních prvcích vznikají (které je zapisují nebo přidělují), povinnost tyto údaje do registru předávat prostřednictvím specifikovaných postupů a současně definuje procesy poskytování a předávání údajů z registru pomocí služeb referenčního rozhraní.

Právní úprava zasáhne novelami řadu stávajících právních předpisů, které buď upravují dosavadní procesy dotýkající se problematiky územní identifikace (např. zákony o obcích, o hlavním městě Praze, o evidenci obyvatel, katastrální zákon), nebo do nichž se doplní procesy nové (např. stavební zákon). Zákon se rovněž dotkne problematiky územního členění České republiky, doposud upraveného již značně nevyhovujícím zákonem č. 36/1960 Sb., či zamýšleným zákonem o územně-správním členění státu.

V přechodných ustanoveních zákona budou upraveny zejména podmínky pro vznik registru. Nabytí účinnosti zákona se předpokládá v roce 2008, v souladu s postupem věcného budování registru.

Internet a cestovní ruch

doc. RNDr. Josef Zelenka, CSc., Fakulta informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové

Úvod

Jaká je současná a budoucí role Internetu pro cestovní ruch? Jaké jsou trendy vývoje? Kdo jsou současní a budoucí konkurenti Internetu v cestovním ruchu a jaké roviny této konkurence je třeba vnímat? A naopak – s čím je Internet v kontextu cestovního ruchu propojen nyní a s čím bude propojen v budoucnosti?

Podrobnější otázky na tato témata a stručně i odpovědi na ně budou naznačeny v následujících odstavcích, přičemž v objektivu pozornosti bude zejména WWW jako rozhraní, které propojuje další služby Internetu. Vzhledem k omezenému rozsahu příspěvku jsou pouze vybrané aspekty podrobněji rozepsány.

Role Internetu v cestovním ruchu

Na roli Internetu pro cestovní ruch a jeho různé aspekty ve vztahu k cestovnímu ruchu se lze podívat z mnoha hledisek. Je zřejmé, že současný Internet je zrcadlem cestovního ruchu, což je významné v kontextu edukativním i profesním. Různé pohledy (samozřejmě vzájemně se různě prolínající, synergicky podporující – např. management a marketing a distribuční pohled):

- **Marketingový** – distribuční cesta (E-business – prošel obdobím výrazného růstu, nyní pomalý růst s „nasyčováním“ ve vztahu k počtu potenciálních uživatelů), propagace (reklama využívající vizuální a částečně i multimediální nástroje WWW a propojenost informací na WWW; podpora prodeje – zejména pro programy FF a obecně pro programy stálých zákazníků; public relations – reportáže, zážitky klientů, klientské fotogalerie), dotváření produktu (informace k produktu, image destinace, poskytovatelů služeb atd.), výrazný vliv na finální cenu některých produktů (snížení ceny distribuce, nákladů na přípravu package), marketingový výzkum (primární i sekundární, ve vztahu k potenciálním klientům i konkurenci, otevřený i skrytý na pozadí sledování aktivit na WWW), prostředí pro benchmarking; Internet a ještě přesněji obecně ICT je vhodné považovat pro cestovní ruch za marketingový nástroj a rozšířit pojetí Morrisona (viz [3]) na 8P + ICT
- **Inspirační**
 - **pro potenciální klienty** v rovině nabídky produktů, destinací, typů produktů a aktivit, spokojenosti, názorů a námětů cestovatelů a klientů
 - **pro subjekty CR** (včetně destinačního managementu) – monitorování aktivit konkurence i potenciálních partnerů, aktivit destinačního managementu obecně a v okolních regionech, inspirace způsoby směřování k dlouhodobě udržitelnému rozvoji cestovního ruchu, příklady nejlepší praxe, etické a podnikatelské kodexy
 - **pro státní správu a samosprávu** – zahraniční aktivity, příklady nejlepší praxe
 - **obecně** – používaný design, ovládací prvky, způsoby komunikace s uživatelem atd., koncepce WWW aplikací
- **Podpora dlouhodobě udržitelného rozvoje cestovního ruchu** – dostupnost základních dokumentů, propagace žádoucích aktivit (která má i marketingovou dimenzi, viz např. Modrá vlajka, www.blueflag.org), dostupnost průvodců s nejlepší praxí, literatury a zdrojů informací
- **Komunikační** – vysoká rychlost a nízká cena komunikace zvyšuje podnikatelskou i nepodnikatelskou aktivitu (státní správa a samospráva, klienti) a efektivitu těchto aktivit, efektivní nabídka volných kapacit a packageů
- **Manažerský** – data, informace a znalosti pro podporu rozhodování (viz [2]), mimo jiné monitorování vývoje území místní, regionální, celostátní a makroregionální statistiky, výstupy šetření a výzkumů atd.
- **Distribuční**
 - **pro informace** – dostupnost informací s vlivem na ochranu klientů

- **pro služby** – distribuce služeb, individuální sestavování balíků služeb klienty i zprostředkovateli
- **Médium propojení dalších IS a výstupů z nich** – GDS, CRS, specifických aplikací pro CR (itineráře, vyhledávání spojení, package na míru atd.), intranetů, infoboxů atd.
- **Podpora konkurenčního prostředí** – příležitosti i pro menší subjekty, ochrana spotřebitele (klientů) díky dostupnosti informací, komparace obsahu, kvality, ceny a způsobu distribuce služeb

Problémy

Následující řádky jsou jen stručným přehledem vybraných problémů současného Internetu pro CR (jde o „mezinárodní nadhled“, problémy českého WWW prostoru byly analyzovány v [6]):

- malá kvalita a propracovanost specializovaných portálů, metainformačních serverů
- nedostatečná propracovanost informační základny (databáze služeb, atraktivit), částečně i jako důsledek nedostatečného PPP
- nedotaženost bezpečnosti plateb E- business a související nedůvěra klientů (samozřejmě i zde pokrok – viz např. www.checkmytrip.com)
- velké množství zdrojů a jejich velmi rozdílná koncepce, kvalita, registrovanost atd.
- malá zkušenost a vzdělání uživatelů, jejich minimální představa o dostupných zdrojích, o způsobu vyhledávání atd.
- malá dostupnost kvalitního a levného připojení na Internet, s paušální dostupností 24 hodin denně
- etická rovina ve vztahu k uživatelům i autorům zveřejněných podkladů – příliš svobodomyšlný vztah k autorským právům, malá adresnost zejména grafické informace, malá záruka pravdivosti informací
- do budoucna i problém konkurence jiných médií – digitální interaktivní televize, LBA na jiné bázi než Internet [4]

Trendy

Internet se vyvíjí technologicky, v kontextu způsobu využívání jeho potenciálu, ekonomického a sociálního rozvoje, růstu svobody přístupu k informacím, změn rozložení nejvýznamnějších makroregionů cestovního ruchu.

- Personalizace – národnostní, podle rolí, podle aktivit uživatele, dostupnost informací a služeb podle jeho preferencí
- Inteligentní vyhledávání a třídění výstupů vyhledávání – logické třídění, logicky determinované fulltextové vyhledávání, sémantický web, do budoucna podpora umělou inteligencí
- Rostoucí interaktivita ve spojení s ovládáním – hypertext, hypermédia, interaktivní mapy (viz <http://www.virtualtourist.com>) atd.
- Rozvoj grafického a multimediálního obsahu
- Komponování 3D prezentací a jejich propojení s mapami a plány (viz www.360portugal.com)
- Rozšiřování okruhu uživatelů – různé věkové kategorie a dorůstání „internetové generace“, zdravotně handicapované osoby („blind-friendly“)
- „Totální“ aktuálnost informací – webové kamery (lodě, destinace), informace o poloze dopravních prostředků, okamžitý stav disponibilní nabídky služeb
- Zatím jen velmi pozvolné doplňování audio obsahu
- Snad (dočasně) lze sledovat ústup důrazu na informační obsah, přičemž je preferována přesvědčovací a prezentační informační rovina s mělkým informačním obsahem. Tento trend je zřetelný na stránkách řady centrál CR
- Internacionalizace – vyhledávací služby, portály, vyhledávání dopravních spojení v rámci makroregionů (viz www.idos.cz), angličtina jako standard
- Lze očekávat realizaci různých rozhraní pro virtuální cestovní ruch na WWW

Závěry

Lze konstatovat, že význam Internetu pro CR neustále dynamicky roste. Současně Internet ovlivňuje mnoho procesů v CR – marketing, management, způsob realizace a distribuce služeb. Stal se i významným faktorem rozhodovacích procesů klientů, ať již se jedná o dostupnost informací, způsob jejich prezentace, důvěryhodnost a image subjektu, rychlost a kvalitu komunikace atd.

V souvislosti s růstem rychlosti propojení v Internetu a s jeho rostoucí plošnou dostupností brzy nastoupí další zásadní zlom v jeho využívání pro CR, spojený s nástupem internetové telefonie a videokomunikace, s dosažením stavu informační bezpečnosti pro E-business (kryptologie, biometrie, tokeny), s nástupem nových generací uživatelů, s plně virtuálními a interaktivními návštěvami vybraných destinací, s využíváním přístupů mentálních map [5], s přímým vstupem a zapojením dalších, zatím relativně oddělených médií – digitální rozhlas a televize se specializovanými kanály pro CR.

Zdroje informací

- [1] Zelenka J., Pásková, M. (2002): Cestovní ruch. Výkladový slovník. Brno, ÚUR, 448 s.
- [2] Zelenka, J.: Koncepce regionálního informačního a monitorovacího systému pro cestovní ruch. E+M Ekonomie a management 2004, roč. 7, č. 2, str. 76–82
- [3] Morrison A. P.: Marketing pohostinství a cestovního ruchu, Victoria Publishing, 1995
- [4] Zelenka J. a kol.: Informatika v cestovním ruchu, Gaudeamus Hradec Králové 1996, 192 stran, ISBN 80-7041-649-1
- [5] Štyrský, J.: Mentální mapy v cestovním ruchu. COT business, únor 2005, ISSN 1212-428
- [6] Zelenka J. (2005): Vybrané aspekty zvyšování kvality IS cestovního ruchu v regionech, městech a obcích

O autorovi

doc. RNDr. Josef Zelenka, CSc., docent na Fakultě informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové (FIM UHK)

Vystudoval MFF UK Praha, obor biofyzika a chemická fyzika a na MFF UK také získal titul doktor přírodních věd v oboru chemická fyzika. Je kandidátem technických věd v oboru mikroelektronika (ČVUT Praha 1993) a docentem v oboru Kvantitativní metody v ekonomii a podnikání (Ekonomická univerzita Bratislava 2001). Před příchodem na Univerzitu Hradec Králové se věnoval výzkumu v oblasti vytváření tenkých vrstev, hmotnostní spektroskopie a optimalizace vlastností tenkých vrstev. Na FIM UHK se věnoval problematice informačních technologií, managementu jakosti a environmentálního managementu, ekologie a cestovního ruchu. Je autorem a spoluautorem řady publikací, mimo jiné knihy, skript a článků o aplikacích ICT v cestovním ruchu.

Zdravotnické programy a informační servis pro zahraniční návštěvníky

MUDr. Pavel Zubina, Masarykova nemocnice Ústí nad Labem

Vize

Nabídku potenciálu Česka pro zahraniční návštěvníky obohatit o zdravotnické programy a informační agendu o zdravotním servisu a službách, směřujících k ochraně jejich zdraví na našem území a specificky v regionech.

Projektový rozvoj v letech 2007–2013 v rámci ČR a Evropské unie směřovat na podporu i těchto komplexních mezirezortních event. nadnárodních aktivit.

Cíle

Podpořit zájem o Českou republiku publikováním informací o možnostech využití kvalitní zdravotní péče a služeb pro rozvoj zdraví a ochranu zahraničních turistů – klientů na našem území. Zároveň tím přispět k vyšší medicínské a ekonomické efektivitě zdravotnických subjektů i ke zlepšení mediálního obrazu českého zdravotnictví ve světě.

Zvýšit povědomí o Česku jako destinace s rozšířenou nabídkou služeb zdravotní turistiky při optimálním využití informačních a komunikačních technologií v komplexní péči o klienty.

V úzké spolupráci zdravotnických zařízení s tradičními lázeňskými destinacemi posílit také zdravotní a zejména medicínský aspekt lázeňství ČR, jako komplexního systému moderních služeb cestovního ruchu a trendů rozvoje moderního životního stylu.

Produkty zdravotní turistiky a informační servis využít pro zajištění a ochranu zdraví klientů na území České republiky .

Východiska

- Česká republika tvoří nedílnou součást Evropské unie a je proto logické, etické a hlavně lidské, aby byla všem „Evropanům“ na českém území poskytnuta významná ochrana nejcennější součásti života člověka – zdraví.
- Prezentace a informační strategie v oblasti cestovního ruchu mají kvalitní obsah a strukturu, ve které zatím nejsou zahrnuty základní informace o zdravotní péči, službách a sociálních aspektech nezbytných zejména při pobytu zahraničního klienta na našem území.
- Strategie cestovního ruchu a tradiční dobrá kvalita lázeňství je více směřována na klid a pohodu klientů v lázeňských místech než na celkový dlouhodobý preventivní a léčebný efekt. Chybí zde aktivní podíl různorodých subjektů při naplňování Akčního programu EU v oblasti veřejného zdraví.
- Lázeňská péče je chápána v cestovním ruchu jako dominantní marketingový nástroj. Přitom tato péče je převážně péčí následnou, o čemž svědčí poskytovaná rekonvalescence, rehabilitace nebo ústavní doléčování klinických lékařských výkonů.
- Preventivní aspekty ochrany zdraví nejsou pro klienty prioritou, přičemž v lázeňském prostředí je možno především uplatňovat komplexní prvky pro změnu životního stylu, rozvíjet ochranu před civilizačními chorobami a profilovat například i správnou životosprávu a rozvoj duševního zdraví lázeňských hostů.
- V Česku je dostatek, ne-li nadbytek zdravotnických a medicínských zdrojů, které umožňují poskytovat urgentní, preventivní, diagnostické a léčebné služby zahraničním turistům a jsou rovnoměrně rozmístěny po celé republice s regionálními specifiky kvalitní zdravotní péče v kontextu s lázeňstvím.
- Komplexní medicínská péče není klientům v rámci zdravotní turistiky poskytována ani dostatečně prezentována marketingově-propagačně, přestože profesionalita lidských zdrojů v českém zdravotnictví a jejich odborná prestiž je ve světě uznávána.

- Rozvojem nabídky produktů zdravotní turistiky v cestovním ruchu nebude proto omezována komplexní zdravotní péče, prevence a služby pro české občany, ale je to jen další příležitost k využití zdravotnických kapacit ČR zejména v oblasti specializované a nadstandardní lékařské péče a služeb.
- Zahraniční turisté, kteří zavítají do jednotlivých oblastí Česka dosud nezískávají v propagačních materiálech a tématických regionálních publikacích žádné informace o rozsahu a druhu lékařských služeb v regionu, o principech ochrany svého zdraví v místech soustředěného cestovního ruchu, ani o možné komunikaci s poskytovateli zdravotnických služeb na našem území (e-health, telemedicína) a jejich prostřednictvím i se svými osobními ošetřujícími zdravotníky v případech jejich zdravotní indispozice.
- Zdravotní péče a služby mohou přispívat k celkovému pobytovému komfortu a pozitivní tělesné, duševní i psychické dispozici zahraničních turistů, což může kompenzovat nepříznivé vlivy některých osobních situací a eliminovat důsledky, vznikající v rámci mezinárodního cestovního ruchu, zejména v posledním období (např. rizika terorismu, biologických a chemických agresí, živelních pohrom, místních válek, rozvoj exotických infekcí, etnické migrace apod.)
- V marketingu cestovního ruchu Česka se nedostatečně prezentuje široká síť zdravotnických zařízení s velmi kvalitní vybaveností zdravotnickou technikou a jejich vazbami na lékařské univerzity, nově vznikající nadstandardní privátní zdravotnická zařízení i nadnárodní komerční zdravotnické subjekty – důležité nástroje k ochraně zdraví zahraničních turistů i pracujících cizinců na našem území (i během krátkodobých pobytů).
- V koncepci cestovního ruchu a lázeňství téměř chybí koordinační úloha a regionální strategie Veřejné správy a rezortních ministerstev, logistika i projektový management v těchto segmentech mezinárodní spolupráce a oblastí péče o zdraví obyvatelstva EU. Zde regionalistka sehrává důležitou nadrezortní úlohu v nových nabídkách produktů cestovního ruchu i při uplatnění strategie Evropské komise v Informační společnosti „i2010“ v České republice.
- Rozvoj a kvalita informačních a komunikačních technologií významně napomáhá v moderních formách komunikace s klienty i mezi subjekty cestovního ruchu, přičemž může tvořit významnou složku ochrany jejich zdraví a vytvářet optimální podmínky pro nutnou konzultační strategii ve prospěch zahraničních návštěvníků ČR.

Katalog

Katalog

Generální partner konference

Česká spořitelna, a. s.

Centrála České spořitelny
Olbrachtova 1929/62, 140 00 Praha 4
tel.: +420-261 071 111
fax: +420-224 101 237
e-mail: csas@csas.cz
www: <http://www.csas.cz>
zelená linka: +420-800 207 207

Hlavní partneři konference

Česká pošta, s. p.

Olšanská 38/9, 225 99 Praha 3
 tel.: +420-267 196 542
 fax: +420-267 196 455
<http://www.cpost.cz>

GTS Novera

Sokolovská 86, 186 00 Praha 8
 tel.: +420-225 252 525, 800 990 990
 fax: +420-225 251 515
<http://www.gtsnovera.cz>

IBM, s. r. o.

V Parku 2294/4, 148 00 Praha 4-Chodov
 tel.: +420-272 131 111
 fax: +420-272 131 401
<http://www.cz.ibm.com>

MICROSOFT, s. r. o.

Novodvorská 1010/14B, 142 00 Praha 4
 tel.: +420-261 197 111
 fax: +420-261 197 100
<http://www.microsoft.cz>

Siemens, s. r. o.

Evropská 33a, 160 00 Praha 6
 tel.: +420-233 033 303
 fax: +420-233 031 112
<http://www.siemens.cz>

UNISYS, s. r. o.

Italská 35/1800, 120 00 Praha 2-Vinohrady
 tel.: +420-221 195 111
 fax: +420-221 195 155
<http://www.unisys.cz>

Hlavní odborný partner konference

ČESKÝ TELECOM, a.s.

Olšanská 55/5, 130 34 Praha 3
tel.: +420-800 123 456
fax: +420-271 469 896
<http://www.telecom.cz>

Partneři konference

Autocont CZ, a. s.

Nemocniční 12, 702 00 Ostrava
tel.: +420-596 152 111
fax: +420-596 152 112
e-mail: info@autocont.cz
<http://www.autocont.cz>

AutoCont Cz, a. s., je česká soukromá společnost patřící mezi nejvýznamnější dodavatele informačních a komunikačních technologií v ČR. AC – partner st. správy a samosprávy.

EUROTEL PRAHA, spol. s r. o.

Vyskočilova 1442/1b, 140 21 Praha 4
tel.: +420-267 011 111
fax: +420-267 011 111
e-mail: info@eurotel.cz
<http://www.eurotel.cz>
Více ze života EUROTEL Praha, spol. s r. o.

Hewlett-Packard, s. r. o.

Vyskočilova 1/1410, 140 21 Praha 4
tel: +420-261 307 111
fax:+420-261 3 07 613
e-mail: salesCZ@hp.com
<http://www.hp.cz>

ICZ, a. s.

Hvězdova 1689/2a, 140 00 Praha 4
tel.: +420-244 100 111
fax: +420-244 100 222
e-mail: info@i.cz
<http://www.i.cz>

ICZ nabízí integrovaná SW a síťová řešení. Poskytuje služby na bázi širokého spektra platform a technologií včetně vývoje aplikací na zakázku a projektů v oblasti ochrany a bezpečnosti informací. Od roku 2005 prostřednictvím dceřiné společnosti EXPRIT dodává řešení pro elektronickou správu dokumentů.

Novell Praha, s. r. o.

Na Žertvách 29/2247, 180 00 Praha 8
tel.: +420-283 007 311
fax: +420-283 007 399
e-mail: pjirovcova@novell.com
<http://www.novell.cz>

The logo for Novell, consisting of the word "Novell." in a bold, red, sans-serif font.**Oracle Czech, s. r. o.**

Škrétova 12, 120 00 Praha 2-Vinohrady
tel.: +420-221 438 150, 800 142 386
fax: +420-221 438 151
e-mail: info_cz@oracle.com
<http://www.oracle.com/cz>

The Oracle logo, featuring the word "ORACLE" in a red, stylized, outlined font.

Společnost ORACLE je předním dodavatelem ucelených řešení pro státní správu. Mezi nejrozšířenější patří například e-learningová řešení, rozpočtová řešení, finanční řízení, správa aktiv a interaktivní nástroje komunikace mezi občany a úřady.

SYMANTEC GmbH

Bucharova 2A, 158 00 Praha 5
tel.: +420-233 101 555
fax: +420-233 325 161
e-mail: prague@symantec.com
<http://http://www.symantec.com>

The Symantec logo, featuring a stylized globe icon with a yellow and black gradient, followed by the word "symantec." in a lowercase, sans-serif font.

Společnost SYMANTEC je světová jednička v poskytování řešení, která pomáhají jednotlivcům a organizacím zajistit bezpečnost, dostupnost a integritu informací.

T-Systems PragoNet, a. s.

Na Pankráci 1685/19, 140 21 Praha 4
tel.: +420-236 099 111
fax: +420-236 099 999
e-mail: info@pragonet.cz
<http://www.pragonet.cz>

The T-Systems logo, featuring a stylized "T" with a vertical bar on its left side, followed by the word "Systems" in a serif font, with dots on either side.

Komplexní řešení pro ICT, telekomunikace, a internet na míru. Řízená ICT infrastruktura, ethernet, IP-VPN, NOIP.

Instituce

Město Hradec Králové

Československé armády 408, 502 00 Hradec Králové
tel.: +420-495 707 111
fax: +420-495 513 139
e-mail: posta@mmhk.cz
<http://www.umhk.cz>

Kraj Vysočina

Žižkova 57, 587 33 Jihlava
tel.: +420-567 119 201
fax: +420-567 308 081
e-mail: posta@kr-vysocina.cz
<http://www.kr-vysocina.cz>

Ministerstvo informatiky České republiky

Havelkova 2, 130 00 Praha 3
tel.: +420-221 008 111
fax: +420-224 221 484
e-mail: posta@micr.cz
<http://www.micr.cz>

Ministerstvo pro místní rozvoj

Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1
tel.: +420-224 861 111
fax: +420-224 861 333
e-mail: posta@mmr.cz
<http://www.mmr.cz>

Ministerstvo vnitra České republiky

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7-Letná
tel.: +420-974 811 111
e-mail: dotazy@mvr.cz
<http://www.mvr.cz>

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, 100 10 Praha 10
tel.: +420-267 121 111
fax: +420 267 310 308
e-mail: posta@env.cz
<http://www.env.cz>

Prezentace firem

A-Scan, s. r. o.

Velké náměstí 25, 500 02 Hradec Králové

tel.: +420-495 513 783

fax: +420-495 513 786

e-mail: info@a-scan.cz

<http://http://www.a-scan.cz>

Outsourcing digitalizace dokumentů – komplexní převod dokumentů do elektronické podoby, analýza a převod obrazů do textové podoby, ukládání el. a papírových dat, SW pro správu a oběh dokumentů (DMS systém), dovoz a servis dokumentových scannerů od firmy Avison.

ABAKUS DISTRIBUTION, a. s.

Křižíkova 35, 186 00 Praha 8

tel.: +420-221 863 120

fax: +420-221 863 999

e-mail: dederova@abdistrib.cz; techl@abdistrib.cz; jelinek@abdistrib.cz

<http://www.abakus.cz>

Softwarový distributor s dostatečně komplexní nabídkou

ABAKUS DISTRIBUTION A.S.

ADAstra, s. r. o.

Benešovská 10, 101 00 Praha 10

tel.: +420-271 733 303

fax: +420-271 735 296

e-mail: info@adastra.cz

<http://www.adastra.cz>

Adastra Corp. je mezinárodní konzultační společnost, která dodává špičková softwarová řešení. Stovky referenčních projektů v ČR i v zahraničí pro komerční i veřejnou sféru (Bank of Montreal, Bell Canada, Česká pojišťovna, Eurotel, Generální ředitelství cel ČR, Komerční banka, MPSV).

Adobe Systems, s. r. o.

Avenir Business Park, Radlická 714/113a, 158 00 Praha 5

tel.: +420-225 020 900

fax: +420-225 020 909

<http://http://www.adobe.com>

Řešení společnosti Adobe založené na technologiích Adobe PDF, Breeze a Flash využívá celá řada předních světových firem a organizací z nejrůznějších oblastí. Jedním z hlavních uživatelských segmentů jsou podniky a vládní instituce používající serverové i klientské aplikace Adobe pro zvýšení produktivity pracovních procesů a zlepšení interní i externí komunikace. Mezi takovéto klienty patří např. Finanční úřad USA, University of California v Los Angeles (UCLA) a tisíce dalších významných organizací z celého světa.

ANECT, a. s.

Vídeňská 125, 619 00 Brno
tel.: +420-547 100 100
fax: +420-547 100 101
e-mail: anect@anect.com
<http://www.anect.com>

Společnost je významným dodavatelem informačních a komunikačních systémů. Je specialista na konvergované sítě, síťové služby a bezpečnost.

aplis.cz, a. s.

Jankovcova 57a, 170 00 Praha 7
tel.: +420-283 870 540
fax: +420-283 870 685
e-mail: sales@aplis.cz
<http://www.aplis.cz>

aplis.cz nabízí široké portfolio produktů z rodiny abc Suite, které tvoří s produkty partnerů (Oracle a Sun Microsystems) ucelený koncept určený pro státní správu a samosprávu.

ARCDATA PRAHA, s. r. o.

Hybernská 24, 110 00 Praha 1
tel.: +420-224 190 511
fax: +420-224 190 567
e-mail: office@arcdata.cz
<http://www.arcdata.cz>

Distributor geografických informačních systémů (GIS) firem ESRI a Leica Geosystems s řadou referencí ve veřejné správě (ministerstva, kraje, města, obce)

ASPI, a. s.

U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3
tel.: +420-246 040 400
fax: +420-246 040 401
e-mail: obchod@aspi.cz
<http://www.aspi.cz>

Společnost je producentem právního informačního systému ASPI, vydavatelem odborných periodik a právnícké a ekonomické literatury.

AV MEDIA, a. s.

Pražská 63, 102 00 Praha 10

tel.: +420-261 260 218

fax: +420-261 227 648

e-mail: paha@avmedia.cz<http://www.avmedia.cz>

PRODEJ–PRONÁJEM–SERVIS–INTEGRACE prezentační techniky pro konferenční, zasedací, školící místnosti. Projektory, projekční plochy, hlasování, tlumočení, videokonference, interaktivní plochy, vizualizery, řídicí systémy a další.

B2B CENTRUM, a. s.

Počernická 96, 108 00 Praha 10

tel.: +420-234 707 311

fax: +420-234 707 315

e-mail: info@b2bcentrum.cz<http://www.b2bcentrum.cz>

Software na zadávání veřejných zakázek (včetně změn v novém zákoně – elektronická forma, e-aukce, atd.). Největší elektronické tržiště GeM pro veřejnou správu.

CCA Group, a. s.

Karlovo nám. 17, 120 00 Praha 2

tel.: +420-221 986 350

fax: +420-221 986 351

<http://www.cca.cz>

Společnost CCA Group, a. s., se soustřeďuje na nabídku komplexních řešení informačních systémů se zaměřením na vývoj a implementaci podnikových informačních systémů včetně speciálních systémů pro organizaci státní správy. Dalším ze strategických cílů je i vývoj integrovaného vzdělávacího systému.

Corpus Solutions, a. s.

Pod Pekařkou 1, 147 00 Praha 4

tel.: +420-241 020 333

fax: +420-241 020 331

e-mail: info@corpus.cz<http://www.corpus.cz>

Návrh a realizace e-government aplikací postavených na portálových technologiích. Konzultační služby v oblastech ITIL, ISMS, realizace projektů v oblasti bezpečnosti datových komunikací.

ČD – Telematika, a. s.

Pernerova 2819/2a, 130 00 Praha 3
 tel.: +420-210 021 650
 fax: +420-210 021 699
 e-mail: cdt@cdt.cz
<http://www.cdt.cz>

ČD – Telematika a. s. je silnou a stabilní společností poskytující širokou škálu služeb z oblasti telekomunikací a informatiky se smluvně garantovanými parametry. K poskytování služeb ji slouží druhá největší telekomunikační infrastruktura v ČR, centrální úložiště dat, serverové farmy, vývojová, servisní a další pracoviště.

Česká pošta, s. p.

Olšanská 38/9, 225 99 Praha 3
 tel.: +420-267 196 542
 fax: +420-267 196 455
 e-mail: svoboda.ivan@cpost.cz
<http://www.cpost.cz>

Autorizace a zabezpečení dat na internetu, právní průkaznost e-komunikace, monitoring dat, přístupová práva, identifikace osob a serverů.

Česká tisková kancelář

Opletalova 5/7, 111 44 Praha 1
 tel.: +420-222 098 111
 fax: +420-224 230 256
 e-mail: obchodni@mail.ctk.cz
<http://www.ctk.cz>

Česká vydavatelská pro internet, s. r. o.

Provozovna: Masarykovo nám. 47, 586 01 Jihlava
 Sídlo: Levského 3187/6, 142 00 Praha 4
 tel.: +420 567 310 166
 fax: +420 567 311 772
 e-mail: obchod@webhouse.cz, vismo@webhouse.cz

<http://mesta.obce.cz>, <http://www.vismo.cz>, <http://zlatyerb.obce.cz>

Portál územní samosprávy Města a obce online (<http://mesta.obce.cz>) nabízí řešení pro veřejné informační služby veřejné správy, tvorbu webových stránek a dodává sadu produktů vismo IN (<http://www.vismo.cz>).

DIGIS, spol. s r. o.

Gen. Sochora 6176/6A, 708 00 Ostrava-Poruba
 tel.: +420-596 938 986–7
 fax: +420-596 938 972
 e-mail: marketing@digis.cz
<http://www.digis.cz>

Komplexní tvorba geografických informačních systémů (GIS) – města, obce, průmysl.
 Prodej velkoformátových skenerů CONTEX.

DISK obchod a technika, k. s.

Lochotínská 43, 301 11 Plzeň
tel.: 377 539 666–7, 800 555 250
fax: 377 530 752
e-mail: obchod@diskobol.cz
<http://www.microwave.cz>

Projekce, výstavba, údržba WAN a MAN sítí. Rádiové a laserové spoje. Práce na optických sítích. Správa rozsáhlých sítí, dohled, helpdesk. Servisní služby SLA, služby Field operation a Maintenance.

EPSON DEUTSCHLAND GmbH

Slavičkova 1a, 638 00 Brno
tel.: +420-548 427 811
fax: +420-548 427 816
e-mail: infoline@epson.cz
<http://www.epson.cz>

EPSON – přední japonský výrobce produktů pro tisk a digitální obraz. Široké portfolio projektorů pro všechny aplikace s vlastní nejpokrokovější a nejrozšířenější technologií 3LCD.

EUROPEUM Praha, a. s.

Barrandova 813, 143 00 Praha 4
tel.: +420 225 273 706, +420 602 286 759
fax: +420 225 273 703
e-mail: Inosek@europeum.cz
<http://www.europeum.cz>

EUROPEUM Praha lídr v oblasti vyvolávacích, pořadníkových a čekacích systémů na českém trhu, poskytuje komplexní řešení na míru s možností využití internetu.

GEODIS BRNO, spol. s r. o.

Lazaretní 11a, 615 00 Brno
tel.: +420-538 702 040
fax: +420-538 702 061
e-mail: geodis@geodis.cz
<http://www.geodis.cz>

Kompletní služby v oboru geodézie, fotogrammetrie a katastru nemovitostí, letecké ortofotomapy, digitální modely terénu, 3D modelování a vizualizace, pozemní a letecký laserscanning.

GEOMETRA OPAVA, spol. s r. o.

Masařská 455/19, 746 01 Opava
tel.: +420-553 624 003
fax: +420-553 624 011
e-mail: opava@geometra-opava.com
<http://www.geometra-opava.com>

Zeměměřické služby. TERRASuite – nejvýkonnější 3D interaktivní vizualizace. Autorizovaný distributor pro ČR a SR.

GEOVAP, spol. s r. o.

Čechovo nábřeží 1790, 530 03 Pardubice

tel.: +420-466 024 111

fax: +420-466 657 314

e-mail: info@geovap.cz

<http://www.geovap.cz>

CityWare – komplexní IS pro města a obce. Systémy pro správu majetku. Geografické informační systémy.

GEPRO, s. r. o.

Štefánikova 52, 150 00 Praha 5

tel.: +420-257 089 811

fax: +420-257 089 838

e-mail: gepro@gepro.cz

<http://www.gepro.cz>

Geografický informační systém MISYS a MISYS-WEB pro města a obce, včetně dodání dat, komplexních služeb a systémové integrace.

GiTy, a. s. + GiTy – Nettrade, spol. s r. o.

Mariánské nám. 1, 617 00 Brno

tel.: +420-545 129 111, 675

fax: +420-545 129 200, 679

e-mail: info@gity.cz, nedved@gity.cz

<http://www.gity.net>

Speciální řešení komunikační infrastruktury dle potřeb obcí a mikroregionů CAN – komplexní řešení – např. internet, IP telefonie, lokální rozhlas, TV, kamer. dohled

GOPAS, a. s.

Kodaňská 46, Praha 10, Josefská 8–10 Brno

tel.: +420-234 064 900–3, 542 219 935–6

fax: +420-234 064 849, 542 219 938

e-mail: info@gopas.cz

<http://www.gopas.cz>, <http://www.skola.cz>

Největší školící středisko v ČR v oblasti výpočetní techniky a manažerského vzdělávání. Praha, Brno, Bratislava. Více než 400 druhů kurzů v aktuální nabídce.

Hospodářská komora České republiky

Fredova 27/82, 190 00 Praha 9-Vysočany
 tel.: +420-296 641 111
 fax: +420-296 646 221
 e-mail: office@komora.cz
 http://www.komora.cz

Hospodářská komora České republiky je sdružením podnikatelů přijatých za její členy. Posláním je podpora podnikatelských aktivit, prosazování a ochrana zájmů a zjišťování potřeb členů komory. Hospodářská komora České republiky je organizace zřízená zákonem, která působí nezávisle na politických stranách, státních orgánech a orgánech územní samosprávy, je to podnikatelská samospráva. Hospodářská komora České republiky navazuje a rozvíjí styky s obdobnými institucemi v zahraničí a uzavírá s nimi dohody, je členem sdružení evropských obchodních komor Eurochambers a UEAPME, Evropské asociace živnostníků a malých a středních podnikatelů, a na základě dohod spolupracuje s podnikatelskými svazy, zaměstnavatelskými svazy a sdruženími. Poskytuje veřejnou informační službu prostřednictvím Informačních míst pro podnikatele (InMP).

HYDROSOFT VELESLAVÍN, s. r. o.

U Sadu 13, 162 00 Praha 6
 tel.: +420-220 611 045
 fax: +420-220 611 045
 e-mail: hydrosoft@hv.cz
 http://www.hv.cz

WEBMAP – Internetový prohlížeč map, povodňové plány, krizové plány, územní plány, městské informační systémy, energetické studie, povodně.

INSTITUT REGIONÁLNÍCH INFORMACÍ, s. r. o.

Beethovenova 4, 602 00 Brno
 tel.: +420-542 523 213
 fax: +420-542 523 209
 e-mail: iri@iri.cz
 http://www.iri.cz, http://www.danis.cz, http://www.kiseb.cz

Grantové a dotační poradenství – cenové a hodnotové mapy – územní plány – mapy na internetu – zrcadla tržního nájemného – prezentační materiály pro cestovní ruch, turistické balíčky, www stránky

Intergraph ČR, spol. s r. o.

Argentinská 38, 170 00 Praha 7
 tel.: +420-234 707 820
 fax: +420-234 707 821
 e-mail: info-cz@intergraph.com
 http://www.intergraph.cz

Intergraph je předním světovým poskytovatelem řešení a služeb pro správu a vizuální reprezentaci komplexních informací. Intergraph poskytuje geoprostorová řešení a služby pro: vojenství a bezpečnostní instituce, inženýrské sítě a komunikace, instituce veř. správy, dopravní. prům.

K-net Technical International Group, s. r. o.

Okružní 9A, 638 00 Brno
 tel.: +420-548 220 150
 fax: +420-548 220 151
 e-mail: obchod@k-net.cz
<http://www.k-net.cz>

Od roku 1993 poskytujeme vysoce kvalifikovaná řešení v oblasti počítačových systémů a sítí. Inteligentní a bezpečný přístup k informacím, aplikacím a souborům (software CITRIX) včetně zjednodušení uživatelských pracovišť (terminál NETDESKTOP) představujeme v naší expozici.

LogicaCMG s. r. o.

Na Okraji 335/42, 162 00 Praha 6
 tel.: +420-284 020 111
 fax: +420-284 020 112
 e-mail: marcom.cee@logicacmg.cz
<http://www.logicacmg.cz>

LogicaCMG je přední světový dodavatel IT řešení, konzultační firma a systémový integrátor. LogicaCMG Central & Eastern Europe s více než 600 zaměstnanci a centrálou v Praze pracuje pro nejvýznamnější střeoevropské telekomunikační operátory, poskytovatele finančních služeb, energetické a průmyslové podniky a organizace veřejné správy.

Macron Software, spol. s r. o.

Nad Petruskou 1, 120 00 Praha 2
 tel.: +420-234 092 511
 fax: +420-234 092 510
 e-mail: info@macron.cz
<http://www.macronsoftware.cz>

Prostřednictvím třech svých divizí (online & multimedia & mobile) se zaměřujeme na služby a aplikace pro tvorbu, správu, sdílení a prezentaci informací, multimediální prezentace a nástroje pro distribuci informací pomocí mobilních technologií

**Ministerstvo vnitra České republiky
 týdeník Veřejná správa**

nám. Hrdinů 3, 140 00 Praha 4
 tel.: + 420-974 816 241
 fax: +420- 974 816 805
 e-mail: vespra@mvcr.cz
<http://www.mvcr.cz/casopisy/s>

Jediný český týdeník pro státní správu a samosprávu

NESS Czech, s. r. o.

Vyskočilova 1422/1A, 140 00 Praha 4
tel.: +420-244 026 400
fax: +420-244 026 200
e-mail: ness@ness-europe.com
<http://www.ness.com/CZ>

Společnost NESS je globální dodavatel IT řešení a služeb včetně outsourcingu a offshore, systémové integrace, vývoje software na zakázku, poradenství a školení.

NEWTON Information Technology, s. r. o.

Politických vězňů 10, 100 00 Praha 1
tel.: +420-222 192 110
fax: +420-222 192 192
e-mail: obchodni@newtonit.cz
<http://www.newtonit.cz>

NEWTON INFORMATION TECHNOLOGY, s.r.o. poskytuje profesionální monitoring médií, analyzuje mediální obraz firem, osobností, značek a institucí, vytváří znalostní databáze.

NextiraOne CZECH s. r. o.

Na Pankráci 322/26, 140 00 Praha 4
tel.: +420-255 770 111
fax: +420-222 770 120
e-mail: info@nextiraone.cz
<http://www.nextiraone.cz>

OKI SYSTEMS (CZECH and SLOVAK), s. r. o.

Pobřežní 3, 186 00 Praha 8
tel.: +420-224 890 151
fax: +420-222 326 621
e-mail: info@oki.cz
<http://www.oki.cz>

Specialista v oboru tištěné podnikové komunikace. Hlavní sortimentní skupiny jsou počítačové tiskárny, faxy a multifunkční zařízení, vč. barevných tiskových řešení.

OKsystem, s. r. o.

Na Pankráci 125, 140 21 Praha 4
tel.: +420-244 021 111
fax: +420-244 021 112
e-mail: info@oksystem.cz
<http://www.oksystem.cz>

OKsystem se zaměřuje na vývoj rozsáhlých informačních systémů pro veřejnou správu. Zajišťuje všechny související služby od návrhu a realizaci po outsourcing.

OLYMPUS C&S, spol. s r. o.

Evropská 176, 160 41 Praha 6

tel.: +420-221 985 111

fax: +420-221 985 505

e-mail: info@olympus.cz<http://www.olympus.cz>

Výrobce optických a digitálních systémů – digitálních fotoaparátů, digitálních záznamníků, dalekohledů a digitálních fototiskáren.

ORTEX, spol. s r. o.

Resslova 935/3, 500 02 Hradec Králové

tel.: +420-499 991 111

fax: +420-499 991 999

e-mail: ortex@ortex.cz<http://www.ortex.cz>

Tvůrce informačního systému Orsoft RADNICE, systémový integrátor.

PVT, a.s.

Kovanecká 30/2124, 190 00 Praha 9

tel.: +420-266 198 111

fax: +420-266 198 624

e-mail: sales@pvt.cz<http://www.pvt.cz>

Komplexní zákaznická řešení v oblasti ICT

Qbizm Technologies, a. s.

Radlická 608/2, P. O. Box 141, 150 00 Praha 5

tel.: +420-541 242 414

fax: +420-541 212 696

e-mail: info@infokanal.cz<http://www.infokanal.cz>

Dodavatel řešení SMS infokanal–městský rozhlas „do kapsy“ pro přímou komunikaci radnice s občany pomocí krátkých textových zpráv (SMS) na mobilní telefon.

Relsie, spol. s r. o.

Plzeňská 221, 150 00 Praha 5

tel.: +420-257 212 115

fax: +420-257 212 024

e-mail: ats@relsie.cz<http://www.relsie.cz>

Atestace IS/SW – shoda se standarty ISVS, Certifikace IS/SW – shoda s normami ČSN, Audit bezpečnosti (včetně certifikace), Metodický dohled ICT projektů

RENTEL, a. s.

Ohradské nám. 1621/5, 155 00 Praha 5

tel.: +420-251 627 920

fax: +420-251 627 922

e-mail: rentel@rentel.cz

<http://www.rentel.cz>, <http://www.akreditovanekurzy.cz>

RENTEL, a. s., je akreditovaným poskytovatelem e-learningových kurzů pro veřejnou zprávu a realizuje portálová řešení pro plánování kariérového růstu pracovníků veřejné správy.

SEAL, s. r. o.

Koubkova 10, 120 00 Praha 2-Vinohrady

tel.: +420-224 256 502, 222 515 427

fax: +420-222 515 426

e-mail: seal@seal.cz

<http://www.seal.cz>

Tvorba www stránek s využitím PUBLIKAČNÍHO SYSTÉMU pro obce, města, regiony, neziskovky. Vývoj internetových DB aplikací pro veřejnou správu.

Software602, a. s.

Hornokrčská 15, P. O. BOX 1, 1401 21 Praha 4

tel.: +420-222 011 602

fax: +420-222 011 218

e-mail: info@602.cz

<http://www.602.cz>

Software602 představuje moderní řešení získávání dat prostřednictvím inteligentních XML formulářů s možností jejich elektronického podání.

SOLÓN – vydavatel Obec a finance

U svobodárny 12/1110, 190 00 Praha 9

tel.: +420-284 001 284

fax: +420-284 818 027

e-mail: info@triada.cz

<http://www.solon.cz>

Solón – elektronická příručka pracovníků veřejné správy

Soluziona, s. r. o.

Karolínská 650/1, 186 00 Praha 8

tel.: +420-246 085 700

fax: +420-246 085 701

e-mail: info@cz.soluziona.com

<http://www.soluziona.cz>

Konzultační společnost SOLUZIONA působí v ČR již více než 10 let. Naším zaměřením je podpora klientů ve strategické orientaci, při navrhování obchodních modelů, IS a vytváření podmínek pro efektivnější kontrolu a následné rozhodování. Poskytujeme prověřené zkušenosti v sektorech energetika, utility a veřejná správa.

Střední škola aplikované kybernetiky, s. r. o.

Hradecká 1151, 500 03 Hradec Králové
 tel.: +420-495 518 777
 fax: +420-495 518 778
 e-mail: info@ssakhk.cz
<http://www.ssakhk.cz>

T-MAPY, spol. s r. o.

Nezvalova 850, 500 03 Hradec Králové
 tel.: +420-495 513 335
 fax: +420-495 513 371
 e-mail: info@tmapy.cz
<http://www.tmapy.cz>

Nabízíme webové technologie pro geografické i základní informační systémy, softwarové prostředky pro desktopový GIS a geografická data pro všestranné využití.

T-Mobile Czech Republic, a. s.

Tomíčková 2144/1, 149 00 Praha 4
 tel.: +420-603 601 111
 fax: +420-603 601 126
 e-mail: info@t-mobile.cz
<http://www.t-mobile.cz>

Operátor veřejné mobilní komunikační sítě ve standardu GSM 900 Mhz a 1800 Mhz. Je oprávněn provozovat síť UHTS. Člen skupiny T-Mobile International.

T-SOFT, s r. o.

Novodvorská 1010/14, 142 01 Praha 4-Lhotka
 tel.: +420-261 348 738
 fax: +420-261 348 791
 e-mail: tsoft@tsoft.cz
<http://www.tsoft.cz>

Krizový management, komplexní řešení bezpečnosti organizací a informačních systémů, bezpečnost dat, šifrování, čipové karty, PKI, systémová integrace, GIS, tvorba software na zakázku.

TRIADA, spol. s r. o.

U Svobodárny 12/1110, 190 00 Praha 9-Libeň
 tel.: +420-284 001 284
 fax: +420-284 818 027
 e-mail: info@triada.cz
<http://www.triada.cz>

- MUNIS – Informační systémy pro města a obce
- iMunis SMiS – Systém pro hromadné rozesílání SMS po internetu.
- Obec & finance – odborné periodikum pro finanční otázky měst a obcí
- Deník veřejné správy na internetu
- Konference, semináře a školení pro pracovníky ve veřejné správě.

TTC MARCONI, s. r. o.

Třebohostická 987/5, 100 00 Praha 10

tel.: +420-234 052 111

fax: +420-274 814 747

e-mail: sales@marconi.ttc.cz

http://www.ttc.cz

Komunikační sítě nové generace: řešení pro operátory a komplexní dodávky technologií a služeb pro korporátní a komunitní sítě.

Vema, a. s.

Okružní 871/3a, 638 00 Brno

tel.: +420-530 500 000

fax: +420-530 500 170

e-mail: vema@vema.cz

http://www.vema.cz

Přední tuzemská sw společnost vyvíjí implementuje a udržuje vlastní informační systém VEMA pro řízení lidských zdrojů s moduly: mzdy, personalistika, docházka, systemizace, vzdělávání, cestovní příkazy. Komunikace s ČSSZ elektronicky prostřednictvím Portálu veřejné správy. Verze pro intranetový portál, 3850 zákazníků.

VERA, spol. s r. o.

Sídlo: Lužná 2, 160 00 Praha 6

Kontaktní adresa: Branická 66, 147 00 Praha 4,

tel.: +420-241 018 111

fax: +420-244 466 830

e-mail: petr.skracek@vera.cz

http://www.vera.cz

IS RADNICE VERA® – osvědčený informační systém pro veřejnou správu s atestem dle zákona č. 365/2000 Sb.